

انتشارات دانشگاه تهران

۶۷۸

فهرست

کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران

مجلد دهم

نسخه‌های خطی شماره‌های ۲۶۳۰ - ۳۰۶۲

نگارش

محمدتقی دانش‌پژوه



تهران

۱۳۴۰

بها : ۱۴۰ ریال

۲۶۳۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، شعرهاهم شنگرف ، درصفحهٔ عنوان رباعی است از محمد حسینی نوشتهٔ خود او در ۱۲۸۲ ، در ۳۷۴ص.
۲۲س ۱۰×۱۵ - ۱۸۸گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱- شرح گلشن راز از حسین بن عبدالحق الهی اردبیلی[۱] که در ۹۰۸ ساخته است . او متولی مزار شیخ صفی بوده است (دانشمندان آذربایجان ۱۷).

آغاز: بسمله . افتح علینا ابواب فضلك یا حکیم .

بنام آنکه دل در گلشن راز

هزاران نغمه کرد از عشق او ساز

امابعد چنین گوید ... حسین بن عبدالحق الاردبیلی الالهی ... که این ورقی چند است در شرح عبارات ... گلشن راز .

انجام :

شده تاریخ اتمامش چو روشن

زده عقلش رقم از شرح گلشن (۹۰۸)

خداوندا اسیر تست الهی

... که باشد ختم بر سعادت

۲- حاشیه ایست بر این شرح و جسته گریخته در نسخهٔ ماهست در ص ۹-۲۲۸ .

آغاز: بسمله . تیمنا و تبرکا بذکره . . . اولا بباید دانست کـه الله را اعتبار معتبر .

۱- درفهرست مجلس ۲:۳۶۲ از شرح اثبات الواجب دوانی از حسین الهی اردبیلی یاد گردید .

انجام : بملاحظهٔ وجود .

۲۶۳۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشانه‌ها شنگرف.
۲۱س۸/۵×۱۷ - ۲۲۹گ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی درون کبود .

سرور العارفین

از نوروزعلی‌بن محمد باقر بسطامی خادم آستانه در سر گذشت مختار که پس از تحفهٔ حسینیهٔ خود در مشهد طوس بسال ۱۲۶۵ ساخته است . در آن از شعر های میرزا هادی نایینی مؤلف سرور المؤمنین و از این کتاب او یاد شده‌است(مشار ۹۵۸).

آغاز: بسمله . و به نستعین . نحمدك اللهم یا من جعل سرور العارفین فی‌لقاء عطیّاته... امابعد چنین گوید ... نوروز علی‌بن محمد باقر بسطامی .

انجام : وطلب مغفرت یاد نماید و کان الفراغ فی السنة ۱۲۶۵ .

۲۶۳۲

نسخ ۱۲۵۴ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س۹×۱۴/۵ ، ۲۴۹گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

منبع البکا

از محمد صالح‌بن محمد برغانی قزوینی که آن را پس از معدن البکاء عربی خود بفارسی نوشته واین یکی ترجمه گونه ایست از آن درچهارده مجلس . نام کتاب دردیباچه هست .

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمد صالح بن محمد البرغانی ... القزوینی ... که چون فارغ شد از تألیف معدن البکاء .

انجام : قتلت ابن بنت نبیها. باتمام رسید کتاب منبالبکاء در نهم شهر شوال من سنة ۱۲۵۲ ... اولا وآخرا .

۲۶۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف ، در پایان مرثیه ایست از محمدعلی.
۱۴س ۱۱×۱۷/۵ - ۸۳گ ۱۷×۲۱ ،کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

دیوان

از ملا حاجی محمد کریم بن حسن مجنون است و مقدمه ای منثور در دیباچه دارد که گویا آشوب نامیده میشود و گویا هم آشوب نام دیوان او باشد .
اودردردشت (باب الدشت) سپاهان می نشست ودر۱۲۸۵ زنده بوده واین آشوب را ساخته است (ص۱۵و۲۷ نسخهٔ ما) دیباچه در ص۱ـ۲۳ و دیوان در ص۲٤ است تاپایان نسخهٔ ما .

آغاز: هوالله تعالی . کتاب آشوب محمد کریم الشهیر به ملاحاجی المتخلص به مجنون . بسمله . حمد بیحد و ثنای بی عد واحدی را روا است ...

حمد مخصوص ذات اقدس تست
که معرّا ازچشم و گوش استی

انجام :

شتاب عمر تو مجنون اگر که پنهانست
شود ز سرعت و تعجیل آب جو واضح

۲۶۳۴

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، نشان وشکل شنگرف ، ۹۲ شکل هندسی و ۵۳۶ ص و ۱۰۱۸۴ س دارد .

۱۹س ۵×۱۰/ ، ۲۶۸گ ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

توضیح التذکرة

شرح نظام‌الدین حسن‌بن محمد اعرج نیشابوریست برتذکرهٔ نصیریه که در ۷۱۱/۱ع۱ ساخته است (ذریعه ٤:٤٩٢) .

۲۶۳۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، گردآوردهٔ محمد مسیح درب امامی ، ش ۱۰ مورخ ۳ صفر ۱۲۸۵ است .

سطر چلیپا، ۸/۵×۱۹ ، ۸٦گ ۱۲/۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی

جنگ

بندهاایست به‌نظم و نثر گرد آوردهٔ محمد مسیح بن‌عبدالحمید سپاهانی درب امامی‌متخلص بموسوی ساکن تبریز که در ۱۲۸۵ تحصیل‌میکرده است . چنین‌است فهرست آن:

۱- شعرهائی از سرایندکان عرب وفارس (ص ۱ - ۱۸) .

۲- هدایة الاسما فی‌بیان کتب العلما از حسن‌بن علی یزدی کشنوی که فهرست کتابهای شیعی و سنی است از الف تا لام الف ونام کتاب و مؤلف در آن یادشده‌است (۲۰-۲۷) .

آغاز: هدایة الاسماءِ فی بیان کتب‌العلماءِ . بسمله . حمدله . وبعد فیقول . . .

حسن بن علی الیزدی الکشنوی ان هذه رسالة مختصرة فی اسامی کتب الشیعة ... مع ذکر بعض کتب العامة .

انجام : طب الائمة لابی عتاب عبدالله بن بسطام .

۳ـ لامیة العجم طغرایی با شرح لغوی (۳۰ ـ ۳۳) .

٤ـ شعرهایی از بحر العلوم و قاضی نظام الدین اصفهانی و دیگران بعربی (۳٤ ـ ۳۵) .

۵ـ لامیة العرب از ثابت بن جابر شنفری ازدی (۳٦ ـ ٤۰) .

٦ـ شعرهایی به ترتیب تهجی که در آنها کلمهٔ نخستین مصرع نخستین هر بیت باقافیهٔ آن یکی است (٤۲ـ٥٤) .

۷ـ نونیهٔ میرزا نصیرطبیب بعربی (٥٤ ـ ٥٦) .

۸ـ میمیهٔ علی بن عیسی اربلی (٥٦ ـ ٥۷) .

۹ـ مرثیهٔ بحر العلوم برای امام حسین (ع) (٥۸ـ٥۹) .

۱۰ـ « الرسالة لبحر العلوم » (اندکی از آغاز آن) وقصیدهٔ او :

الاعد عن ذکری بثینة او جمل

فما ذکر ها عندی یمرو لایحلی

واختصار او از همین قصیده که در رد ابن ابی الحدیداست (٦۰ـ٦٦).

۱۱ـ نزهة الارواح امیرحسینی تالیف ۷۱۱ (٦۸ ـ ۱۲۷) .

۱۲ـ المطرب و المرقص (۱۲۸ ـ ۱٤٦) از نورالدین ابوالحسن علی اندلسی که شعرهای شاعران را دراین زمینه گردآورده است .

آغاز: بسمله . قال رئیس الادباء و عمید الفضلاء نورالدین ابـوالحسن علی بن الوزیر العالم ابی عمران ... الاندلسی ... اما بعد حمدالله الذی شرف الانسان .

انجام : الخباز البلدی له فی المرقص .

دری شجر للطیرفیه تشاجر

کان صنوف النورفیه جواهر

کان القماری والبلابل حولنا

قیان و اوراق الغصون شعائر

۱۳ـ شعرهای سرخوش هروی (۱۴۸ ـ ۱۵۰) ولغزی از خود نویسندهٔ نسخه بنثر (۱۵۱) و کنیه های جانوران وجز آنها (۱۵۲) وشعرهایی بعربی (۱۵۳).

۲۶۳۶

نسخ محمد حسین بن علاءالدین درزی مازندرانی که همهٔ شماره‌ها بخط او است و نام او در دنبال اثناعشریهٔ صوم برده شده است ، تاریخ نوشتن او دردنبال اثناعشریهٔ صلوة ۱۱۰۵ است، رضاعیه را او در ۱۷ ذی‌قعده ۱۱۰۵ نوشته است ، در ص۱۴ شعریست بفارسی دربارهٔ رافضی و جزآن ، درص ۲۵۱ جدول قاریان است بارمز ، مقدمهٔ جزری دراین نسخه باشرح لغوی است میان‌سطور و برابراست با ص۶۰۳ تا س۱۳ ص۶۰۵ وس۸ ص۶۰۸تاص۶۱۱ مجموعةالمتون و ازمیانه افتاده (ص۲۵۸ و۲۵۹) ودر پایان دوبیت چاپی را ندارد ، در۲۶۶ دودائره است درتجوید واحوال قمر بشنگرف ومشکی ، در ۲۶۷ جدول نجومی‌است، طریقهٔ ختم شرف‌الدین علی شولستان در۱۳۰ - ۱۳۲ دیده میشود، دربرگهای میان شماره‌ها وهامش آنها پراکنده‌ها است از خبروشعر ، مصطفی‌بن آخوند ملا سلیمان تفلیسی نسخه را داشته بود.

۱۴س۸×۱۵ - ۱۳۴گ۱۲×۱۸، کاغذ سپاهانی- جلدتیماج تریاکی.

مجموعه

۱ـ حرز النجاة فی نظم الواجبات از حسن‌بن سلیمان سلیمی تونی (۲ـ۹) در اصول دین و پاکی و نماز تا حج . سرایندهٔ این منظومه شیعی امامی است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین چنین گوید ... الحسن‌بن سلیمان التونی المشتهر بالسلیمی ... که چون جمعی از دوستان ... از فقیر التماس نمودند که شرایط واجبات نماز و باقی عبارات را در سلك نظم منتظم سازد . . . نامش حرز النجاة فی نظم الواجبات...

تبارك خالق بیچون تعالی ربنا الاعلی
حکیم و عالم وعادل قدیم وفرد بی‌همتا
سخن از واجبات آمد بنام حق ادا کردم
که نام ذات پاك او است مقصود همه اشیا

انجام:

بدین شادیم و شاد چون سلیمی
بفقر عافیت کرده قناعت

۲ـ الذبیحیة (۱۲) از شیخ بهایی.

۳ـ الخوف والرجاء (۱۴ ـ ۷۰) از حسن بن عبدالرزاق لاهیجی (مجلس۳:۴۷)

در پنج فصل:

۱ـ توحید.

۲ـ عدل.

۳ـ نبوت.

۴ـ امامت در سه مقصد.

۵ـ معاد در چهار مطلب.

دردیباچه نامی برساله داده نشده‌است. در نسخهٔ ما حواشی‌است بر آن با نشانهٔ «م ح م» از نویسندهٔ نسخه و بی نشان.

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعدبدانکه اصول دین یعنی چیزهایی که بنای دین مبین بر آنها است ... و این مجموع را ... رقم قلم شکسته بستهٔ کمترین ... حسن بن عبدالرزاق بموافقت براهین عقلی ودلایل نقلی و اخبار اهل بیت اخیار ... در پنج فصل مرقوم ... گرداند.

انجام: و اندوه ندارند اللهم اجعلنا من افضل اهل جنتك و فضلك ... و

الحمدلله رب العالمین (تم الکتاب الخوف والرجا) .

٤ـ تحفهٔ شاهی (۷۲ـ۱۰۶) از عماد الدین علی شریف قاری استرابادی بنام ابو المظفر شاه تهماسب بن حیدر حسینی بهادرخان دریك مقدمه ودوازده باب و خاتمه (دیباچه) .

آغاز: بسمله .

ای کنه تو بر تر از شناسایی ما

وصف تو برون ز حد گویایی ما

... حمدی که قاریان و ان من شیء الا یسبح بحمده بجهر واخفا درحالت شدت و رخا و بتلاوت آن تفاخر واستعلا نمایند .

انجام: وقران ایشان را لعنت کند.

٥ـ مختصر در معرفت تقویم (۱۰۶ ـ ۱۱۵) از عبدالقادر رویانی (حقوق ٦۱).

آغاز: بسمله . الحمدلله العلی و الولی ... اما بعد این مختصری است درمعرفت تقویم ... مشتمل برمقدمه و دوباب و خاتمه ... که بنده ... عبدالقادر رویانی ...درقلم آورده .

انجام: بهیچ کاری نشاید والله اعلم بالصواب .

٦ـ اصول دین (۱۳٥ ـ ۱٤٥) از محمد مؤمن بن عبدالغفور درپنج فصل.

آغاز: بسمله . الحمدلله و الصلوة علی محمد و آلـه اما بعد پس چنین گوید محمدبن عبدالغفور الملقب بمؤمن ... که بدانکه اصول دین که بر هر مکلفی واجب است دانستن آن ... پنج است ومجموع مسائل این پنج اصل چهل مسئله است ومجموع این مسائل در پنج فصل شمرده میشود .

فصل اول در توحید ومسائل آن هفت است ...

فصل دوم درعدل ومسائل آن چهار است ...

فصل سیم در نبوت ومسایل آن ده است ...

فصل چهارم درامامت ومسایل آن پنج است ...

فصل پنجم و مسایل آن چهارده است .

انجام : و تفصیل این مسائل و دلایل آن در رسالهٔ دیگر نوشته خواهد شد ان شاءالله تعالی و الحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا .

۷ـ الاثنا عشریة (۱۴۶ ـ ۱۷۲) در صوم است از شیخ بهایی.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصوم جنة من النار ... اما بعد فیقول . . . محمد المشتهر ببهاءالدین العاملی... لما فرغت من تالیف المقالة الاثنی عشریة فی الصلوة الیومیة و اختها الاثنا عشریة الحجیة التمس منی بعض الاخلاء ... تالیف اثنا عشریة صومیة .

انجام : کثواب ختم القران فی غیره و الحمدلله رب العالمین .

۸ـ الاثنا عشریة (۱۷۶ ـ ۲۲۱) از شیخ بهایی (ف ۱۷۵۹) این نسخه در پایان تاریخ ندارد .

۹ـ سر گذشت امامان (۲۲۲ ـ ۲۲۷ بخط نستعلیق) گویا پاره ایست از کتابی.

آغاز: لمعه ثانی در احوال حضرات ائمهٔ معصومین . . . ذکر امامت علی بن ابی طالب .

انجام : و از ان وقت غیبت کبری است .

۱۰ـ رضاعیهٔ محقق کرکی (۲۳۰ ـ ۲۵۰) (ف ۱۹۰۰) .

۱۱ـ مقدمه (۲۵۲ ـ ۲۶۵) از ابن الجرزی در ۱۰۷ بیت که در مجموعة المتون بچاپ رسیده است .

۲۶۳۷

نسخ و نستعلیق وشکسته گویا ازخود گردآورندهٔ جنگ ، جدول زرومشکی ولاجورد وشنگرف، عنوان لاجورد ، برخی جاها چلیپا نوشته شده ، فهرست نام شاعران در آغاز هست ، در پایان مهر «درویش محمد ۱۲۹۳» دیده میشود.

۱۴س ۶/۵×۱۴/۵ ، ۱۱۳گ ۱۱/۵×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

گویا گرداوری شمس المعالی اسحق بن احمد نیریزی که آنچه خوداوودیگران در ستایش شاهزاده مؤیدالدوله ابوالمظفر تهماسب میرزا فرمانفرمای شیرازسروده‌اند در آن آورده وسر گذشت و روش اورا آشکار بداشت (ص۱ـ۳۸) بخشی ازین شیرازیه نام دارد (ص ۳۹ـ۱۸۹) وپس از آن بازشعرهایی است در ستایش ازمؤید(۱۹۳ـ۲۲۷) در خود جنگ نامی بدان داده نشده بلکه در نسخه چنین نامیده شده است .

فهرست عبارات منثوراین جنگ

۱ـ عریضة الی الملك الهمام به نثر عربی ۲۸
۲ـ از محمدبن آدم به شاهزاده به نثرعربی ۳۰
۳ـ از میرزا اسحق شمس المعالی بشاهزاده به نثرعربی ۳۳
٤ـ دفتر یکم شیرازیه به نثر فارسی ۳۹
۵ـ رسالهٔ دوم در ستایش او بکنایه به نظم فارسی ٤۷
٦ـ دفتر سوم به نظم ونثرفارسی واشاره به حسام السلطنة ۵۹

فهرست شاعرانی که ستایش کرده‌اند

۱ـ میرزا اسحاق شمس المعالی نیریزی بشعرعربی ص۱
۲ـ ابوالقاسم مدرس سپاهانی بشعرعربی ٦
۳ـ مولوی شیرازی بشعرعربی ۹
٤ـ میرزا جعفرنجفی موسوی بشعرعربی ۱۹
۵ـ وقارشیرازی بشعرفارسی ۷۰ـ۷٦ـ۱۰٦ـ۱۰۸ـ۱۱۳ـ۱۳۱ـ۱۸۱
٦ـ میرزا فرج‌الله طرفه منشی‌ضیاءالملك ۸۰ـ۱٦۷

۷ـ صابر مهدی شیرازی ۸۳ـ۸٤ـ۸۵ـ۹۱ـ۹۲ـ۱۳۰ـ۱۸۸
۸ـ آقاسید نصرالله کاشانی ۸۸
۹ـ آقامیرزاعلی ۹۳
۱۰ـ پسر مؤیدالدوله ۱۲۷۱ ، ۹۹
۱۱ـ ذوقی ۱۰۹ـ۱۱۲
۱۲ـ صنعت ۱۱٤ـ۱۲۵ـ۱٤٦ـ۱٤۸
۱۳ـ میرزا محمد علی‌شهره ۱۱٦
۱٤ـ اقبال یا مسکین ۱۱۸ـ۱۲۲
۱۵ منعم ۱۲۸ـ۱۳۳
۱٦ الفت ۱۳٤
۱۷ـ نصرالله خان مرودشتی اصطخر ۱۳۷
۱۸ـ تراب ۱٤۰ ـ ۱٤۲
۱۹ـمینایی‌خراسانی ۱٤۲ـ۱۵۸ـ۱٦٤ـ۱۷۵
۲۰ـ طرب ۱۵۰
۲۱ـ سحاب ۱۵۲
۲۲ـ ملول ۱٦۰
۲۳ـ وحیدابهجت شیرازی ۱٦٤
۲٤ـ آصف ۱۷۳
۲۵ـ رخشا ۱۷۸ـ۱۸۱
۲٦ـ داوری ۱۸۳
۲۷ـ حیران ۱۸۵
۲۸ـ عرفان به نظم عربی ۱۹۳

۲۹- میرزا محمود کاشی صدرالشعرا ۲۰۷-۲۲۱

۳۰- میرزا ابراهیم ادیب ۲۱۲

۳۱- سروش شمس الشعرا ۲۱۸

۳۲- میرزا حسن قادر بروجردی ۲۲٤

همهٔ این شماره ها از ٥ تا ۳۲ بجز شمارهٔ ۲۸ به نظم فارسی است

۲٦۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ گویا نوشتهٔ یکی از شاگردان شیروانی ، نشان شنگرف.
۱۷س ۷×۱۲ - ٥٥گ ۱٤×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی

حاشیة شرح حکمة العین

حاشیه ایست برشرح بخاری بر حکمة العین کاتبی . در هامش نسخهٔ ما حاشیه ها ایست براین حاشیه دربیشتر صفحات با نشانهٔ « ملااسماعیل سلمه‌الله‌تعالی، ملا اسماعیل اصفهانی دام فیضه ، للاستاد اسماعیل سلمه‌الله ، عن‌الاستاد ملا اسماعیل، محمد حسینی ، م ن م ن ، منه،فخرالدین ، محمدبن شروین ، زین ، منه رحمه الله ، محیی‌الدین رحمه الله ، عبدالرحمن » و بیشتر اینها از ملا محمد اسماعیل سپاهانی است .

این حاشیه در فهرست طوس (۸۳:٤) از ملامیرزا جان باغنوی دانسته شده ودر نسخهٔ ما ازشیروانی (نیزسپه دیده شود)

آغاز: قوله الحکمة استکمال النفس الانسانیة اه الاستکمال مصدر والمصادر قدیطلق ویراد بها معانیهاالنسبیة الحدیثة وقدیطلق ویراد بهاالحاصل بالمصدر.

انجام : کونه معدوما مطلقافیصیرخلاصه .

۲۶۳۹

نسخ سدهٔ ۱۳، اصل نسخهٔ مؤلف، عنوان و نشان شنگرف، خط و مهر او در ص۳۵۲ و ۵۶۱ هست.
۲۱س۱۳×۲۱ ـ ۵۶۰گ ۱۸/۵×۲۹، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی درون آبی

تحفة الأولياء

ترجمه و شرحی است بر اصول کافی کلینی از محمدعلی بن محمدحسن اردکانی که در روز آدینه ۱۲ رجب ۱۲۳۷ با نجام رسانده است چنانکه در این نسخهٔ ما دیده میشود (ف۱۱۹۷).

۲۶۴۰

نسخ معرب سدهٔ ۱۳، عنوان درشت تر، از پایان افتاده و میرسد تا بسرگذشت زینب بنت علی، یادداشت عبدالفاضل میرزا مورخ ۱۳۸۰ در صفحهٔ عنوان هست.
۲۱س۱۷×۱۹۴،۲۵گ ۲۱/۵× ۳۰، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوابی

کشف الغمة فی معرفة الأئمة

از ابن الفخر بهاءالدین ابوالحسن علی بن ابی الفتح فخرالدین عیسی اربلی (۶۲۵ ـ ۶۹۲) است (طوس ۵: ۱۵۶ و ۳۰۶).

۲۶۴۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱، نشان و آیات شنگرف، صفحهٔ نخستین آراسته، جدول زر و لاجورد، نسخه کامل است.
۲۱ س ۱۱×۱۷، ۲۶۱گ ۱۹×۲۶، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی.

مواهب علیه

از مولی کمال الدین حسین کاشفی بیهقی است (حقوق ۲۱۱).

۲۶۴۲

نستعلیق روز شنبه ۲۱ج۲/۱۳۱۱(۱۸ کانون یکم ۱۳۰۹ رومی) ازخودمؤلف ، عنوان‌شنگرف،سواد دستخط ناصرالدین شاه درستایش این کتاب درپایان‌هست .
۱۲س ۱۳/۵×۱۹ ، ۲۰۶گ ۱۲/۵×۳۳، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

زبدةالوقایع

از میرزا موسی خان طباطبایی انصاری منشی اول وزارت امور خارجه است در تاریخ و جغرافیای شهروان در ۵۱ فصل و فهرست درآغاز هست . اواین کتاب‌رازمانی که در وان وحکاری و تبلیس کارپرداز ایران بوده است نوشته و در ۱۳۰۹ آن را پرداخته است کتاب در دیباچه چنین نامیده شده است .

آغاز: بسمله عموم خانزادان دولت و پرورد گان خوان احسان نعمت را لازم وواجب است .

انجام : بتاریخ امروز که‌یوم‌شنبه‌بیست‌ویکم شهرجمادی‌الثانیه ۱۳۱۱مطابق ۱۸ کانون اول ۱۳۰۹ رومی است باتمام رساند والسلام .

۲۶۴۳

نسخ و نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳، جدول شنگرف ولاجورد ، عنوان وعربیها شنگرف ونسخ، ۱۷ برگ آغاز وصالی و اندکی ازعبارات رفته است.
۱۹س ۱۲×۲۱/۵ - ده۳۵۵گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبز

ماتمکده

از محمد تقی‌بن علی محمد نوری مازندرانی متخلص بوحید در ده انجمن در سوگواری حسین (ع) و روضه به نثر ونظم وجزماتمکده‌هاایست که در فهرست‌مشار

(ص١٣٥٤) و طوس (٥:٣١١) از آنهایادشده است . بسیارشیوا وشایسته‌برای‌چاپ‌است نام مؤلف و کتاب دردیباچه هست .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین ستایش سزای گیهان خداایست که هرذره‌بر کمال صنعش خورشیدیست .

انجام : باستغفاری گمارند که هذا غایة مامولی و نهایة مسئولی و السلام علی ثابعی الحق .

٢٦٤٤

نستعلیق محمدحسین بن غلامعلی باجوهر بنفش درشت در١٧ج١٣٤٢/١ ،
٢٩س١٤/٥×٢٩ ، ١٠٤گ ٢٢/٥×٣٥/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

تاریخ جلال‌الدین خوارزمشاه

اصل‌ازنامق‌پاشادانشمند عثمانی‌در١٦فصل ومترجم‌فارسی‌آن‌دانسته‌نشد کیست.

آغاز: هو الفتاح العلیم . بسمله . وبه نستعین . الحمدلله رب‌العالمین ... بهتر آن است قبل از شروع به تحریر کتاب اسامی سلاطین خارزمی را بقارئین محترم معرفی نموده .

انجام : جان را بجان آفرین تسلیم نمود فسبحان‌الذی من‌لایموت

٢٦٤٥

نستعلیق پسرمؤلف درج ١٣٣٨/٢ که دراورمیه میان ده و دوازده روز نوشته است ، یادداشت ١٣٤٢ و١٣٤٤و١٣٤٥دارد . پسرمؤلف درپایان تاریخ مرگ پدر رامیآورد وشرحی‌درباره‌کتاب‌و تصحیح واضافه‌ای که مؤلف کرده ودراین نسخه‌آمده است می نویسد ، در پایان نسخه پاره ایست از سرگذشت حجاج

٢٣س١٤×٢١/٥ ـ ٢٩٩گ ٢١×٣٣ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی.

مصائب الابرار و نوائب الاخیار

از الله قلی بن شاه میرزای محزون سلماسی در گذشتهٔ روز آدینه ۲ع۱/۱۲۳۱ در یك مقدمه و چهارده مجلس و یك خاتمه در سوگواری وروضه خوانی است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی نور صدورنا بنورالمعرفة و الایقان ... وبعدچنین گوید ... ابن شاه میرزا الله قلی المحزون السلماسی .

انجام: برای اهل نظر کافی است والله الموفق .

۲۶۴۶

نسخ محمدطاهربن علی‌اکبر تبریزی درشنبه ۲۱ج۱۱۰۴/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت ابوالحسن بن شاه کوثر در ۱۲۱۴ در صفحهٔ عنوان هست ، ابراهیم‌بن شیخ حسین بلاغی در سپاهان در ۱۳۰۴ وعبدالله‌بن محمد رضای شبر وجمال‌الدین بن عیسی در ۱۲۹۹ نسخه را داشته‌اند.

۲۶س۱۲×۳۳ - ۲۸۰ گ ۲۱×۳۱ ، کاغذ سپاهانی - جلد روغنی باگل و بوته درون روغنی گلدار .

الاثنی عشریة فی المواعظ العددیة

از ابن ام قاسم محمدبن محمدبن محمد بن حسن حسینی عاملی عیناثی جزینی است و دوبار بچاپ رسیده است (طوس ۵:۳).

۲۶۴۷

نسخ جعفر بن میرزا بیك مشهدی در ۱۲ محرم ۱۰۷۶، جدول زر و لاجورد، سرلوح بزر آراسته ، حواشی دارد بانشانهٔ «محمدتقی حسینی ، حسن‌علی ، م د سلمه‌الله» بنسخ و نستعلیق.

۲۷س۱۴×۲۶ ، ۲۹۴گ، ۲۵×۳۸ کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی درون عنابی

الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار

از شیخ طوسی است.

۲۶۴۸

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، دربرخی جاها درهامش هم نوشته شده‌است.
۳۹س ۱۲×۱۹ ، ۶۱گ۱۹/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبزضربی درون عنابی .

دیوان

از سلطان محمد سیف‌الدوله قاجار متخلص بسلطان پسر فتحعلیشاه و درآن غزل است بترتیب تهجی (۱ـ۴۸) وترجیع بند وترکیب بند وقطعه (۴۸ـ۶۸)ورباعی (۶۸ـ۸۸) ومثنوی‌بنام سیف‌الرسائل درسر گذشت خود او ودشمنی حاج‌میرزاآقاسی بااورفتن او بعراق عرب (۸۸ـ۱۱۴) و مراثی (۱۱۴ـ۱۲۱) . او در ۱۲۸۴ ازمشهد بر گشته بود (مجمع‌الفصحاء ۱: ۳۱- ذریعه ۹: ۴۵۹- سپه ۲: ۴۷۷ ـ مجلس ۳ : ۱۴۷)

نسخه‌ای ازدیوان اوبنوشتهٔ ذریعه درآستان قدس هست.

آغاز: غزلیات . بسمله .

خواند کجا بچهر وخطت مشك وماه را
چشمی که فرق کرده سفید و سیاه را
دل ملك خط بفر رخ آمد که پیر ده
حرمت نهد بحشمت سلطان سپاه را

انجام :

چون دامن‌دولت ازدست بشد سلطان‌را
خوش زمزمهٔ سوکش بسرای بدیوانها

۲۶۴۹

استعلیق روز یکشنبه ۱۸ شعبان ۱۰۸۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه از تفسیر سورهٔ کهف تاپایان قرآن.
۲۶س ۱۲×۲۱ـ ۳۴۵گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی‌درون‌زرد

ترجمة الخواص

از ابی الحسن علی‌بن حسن زواری است که در ۹٤۷ (فضل الله) ساخته است (حقوق ۵۲) .

۲۶۵۰

نستعلیق ۱۱۳۰ ، عنوان شنگرف ، نسخه کامل است.

۱۷س ۱۰/۵×۲۲ - ۳۳۳گ ۱۸×۳۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای گرد مشکی مقوایی درون نخودی .

زبدة التصانیف

از مولی حیدر بن محمد خوانساری که در ۱۰۳۸ ساخته است، (ف ۲۲٦۷ ـ مشار س ۸۷٦ ـ ذریعه ۱۲ : ۲۲) .

۲۶۵۱

نسخ سیدعلی‌اکبر بن سیدعبدالحسین بن محمدصادق حسینی طباطبایی درروز پنجشنبه ۴ع۱/ ۱۳۱۴ - درش ۱ ودرشب چهارشنبه ۱۱ج۲/ ۱۳۱۵ در ش ۲ .

۱۷س ۱۰×۱۷ ، ۱۳۴گ ۱۸×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

در یک دو رساله

۱ـ تحفهٔ حاتمیه یا هفتادباب (۱ ـ ۵۰) ازشیخ بهایی (ادبیات ۸٤) .

۲ـ شرح بیست باب اسطرلاب طوسی (۵۲ ـ ۲٦۸) از عبدالعلی بیرجندی (مدرس ۲۳۹) .

۲۶۵۲

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ولاجورد وزرین ومشکی ، جدول زرولاجورد، یادداشت احمد عمری دارندهٔ نسخه مورخ ۱۱۷۵ بامهراو درصفحهٔ عنوان هست ، درنسخه از دیباچه از فهرست آخرباب ۳۷۳ هست تاباب ۴۳۷ سپس افتاده ومسائلی پس‌از آن میاید و میرسد بباب ۱ تا پایان سفر ۶ اصل کتاب .

۳۵س ۱۰×۲۰/۵ ، ۳۶۰گ ۱۷×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی

الفتوحات المكية

از ابن عربی است .

۲۶۵۳

نستعلیق ۲۹ رمضان ۱۲۶۴گویا ازخودمؤلف ، نشان شنگرف ، جدول زرومشکی ولاجورد .

۱۴س ۹/۵×۱۷ ، ۳۲گ ۱۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدپارچه‌ای درون‌مشکی .

التحفة الناصرية في المعرفة الالهية

از نصرالله‌بن حاج محمد حسین دماوندی که در سیاست مدنی وبنام ناصرالدین میرزای قاجار ساخته ودر دیباچهٔ آن از بدایةالمعرفةخود که دریك مقدمه وسه فصل و یك خاتمه است و در زمان خاقان خلدآشیان ساخته است و از تحفهٔ محمدیه‌خودیاد کرده است . او این کتاب را در پیچی ئیل ۱۲٦٤ هنگامی که از تهران بآذربایجان نزد این شاهزاده رفته بود نگاشته است . درآن نخست بحثی فلسفی آمده و سپس از پادشاهی و عدالت و صفات پادشاه یاد شده است .

آغاز: و ماالنصر الا من عندالله العزیزالحکیم والله یؤید بنصره من‌یشاء و هو العزیزالرحیم . بسمله . احمدك یا من بك استعین . . . امابعد بندهٔ درگاه خداوندی

ابن مرحوم الحاج محمد حسین‌نصرالله دماوندی بعرض اخلاء روحانی واجلاء ذوقانی میرساند.

انجام: ومسند نشین باستحقاق گرداناد. تمت‌الکتاب... فی‌بیست ونهم‌شهر رمضان المبارك بعد الف ومأتین و اربعة [و] ستین ١٢٦٤ـ شکر که این نامه بعنوان رسید ـ پیشتر ازعمر بپایان رسید.

۲۶۵۴

نستعلیق سدهٔ ١٠، عنوان شنگرف، جدول لاجورد، درمتن وهامش نوشته‌شده، آغازوانجام افتاده. این نسخه بدست یکتن سنی‌خشکی افتاده ودرص۴ عبارتی راتراشیده و نام «چاریار ابوبکر و عمروعثمان وعلی» بجای آن‌گذاشته است.

۱۹س٦×۱۴، ۲۸۷گ ۱۲×۲۲/۵. کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

کلیات

از ابن همام شیرازی شیعی زنده در ٩٠٤ (ص٤و١٦١ و٢١٨) وآشنای بعرفان وکلام وفقه و ادب است در ١٦٠٠٠ بیت است و چنین است فهرست آن که آقای باستانی‌راد نوشته‌است:

١ـ دیباچه ومقدمه ص١ تاص١٠

٢ـ شرح حدیث کمیل: «ما الحقیقه...» ١٠تا٢٢

٣ـ حکایت آل عبا، حکایت حضرت حسین (ع) وشرح حال حضرت صادق و مطالب عرفانی وشرح کلمات حضرت علی‌بن ابیطالب و حکایاتی از عرفا و مشایخ از ابراهیم ادهم وشیخ‌ذوالنون مصری وشبلی وابومحمد وبوسعید میهنه‌ای ومالك دینار وعبدالله مبارك وشیخ نظامی ویحیی‌بن معاذ و رابعه عدویه وشرح قسمتی از نهج‌البلاغه وحکایت‌شیخ‌نصیری وحکایت‌ملکشاه وابوالمعالی‌جوینی‌وحکایت‌سلطان‌حسن‌وقاضی حسن که درعهدمؤلف‌بود (ص٢٤٢) وواقعهٔ جنگ احمدبیگ بارستم‌بیگ‌پسرعم‌خود وسپردن فارس بقاسم بیگ پرناك وآزرده شدن ابراهیم سلطان و غلبه رستم‌بیگ که

اینوقایع درزمان ابن همام در تبریز اتفاق افتاده (ص ۳۱٤ تا ص ۳۱۷) ووصایای ارسطاطالیس و آداب اجتماع و ترتیب فرزند وسلوك بامردم و آداب غذا خوردن و نشست و برخاست (از ص ۲۲ تا ص ۳۵۸).

٤ــ تفسیر منظوم سورهٔ یاسین مسمی بنام روضة القلوب کـه در تاریخ ۹۰٤ تألیف کرده و ۲۰٦ بیت میباشد از ص ۳۵۹ تا ص ٤۷۱.

٥ــ کتاب هدایة العارفین که چهاراربعین میباشد درشرح احادیث حضرت رسالت مشتمل بر ده باب که بطرز بدیع و نادریست که هرباب بترتیب عدد شامـل حدیثی است مطابق با آن عدد مثلا حدیث پنجم درامر به پنج چیز یا ترك پنج چیز میباشد که احادیث متعددی دربن باب نقل نموده وقس علیهذا کـه دراینکار ابتکاری خرج داده ورنجی برده (از ص ٤۷۲ تا ص ٥۷٤ متن).

٦ــ منظومه و مثنوی اسرار دل در معارف و تصوف و عرفان مشتمل برمقالات ومقامات العارفین (از حاشیه ص ۱ تا ص ۹۳).

۷ــ مثنوی شهادتنامه در کیفیت واقعهٔ کربلا کـه بتاریخ پنجم ربیع سنه ۹۰۲ انجام یافته و ۱۲۰۰ بیت (از ص ۹۳ تا ص ۱٦۱ درحاشیه)

۸ــ نسخه نفیس تحفة الملوك فی بیان طریق السلوك درمواعظ ونصایح تاریخ اتمام نسخه بیست وهفتم محرم سنهٔ نهصدوسه وشمارهٔ ابیات آن دوهزار بیت است که در ص ۲۷۹ اشاره بتاریخ ودیگر مطالب دارد (حاشیه ص ۱٦۳ تا ص ۲۸٥).

۹ــ کتاب مصابیح الهدی درتفسیر وترجمهٔ احادیث نبوی مشتمل برچهاراربعین وابیات آن هفتصد بیت است (حاشیه ۲۸٦ تا ۳۳٦).

۱۰ــ کتاب فتح نامه درتفسیر سورهٔ فتح درجمادی الثانیه ۹۰۳ وشمارهٔ ابیات یکهزاروسیصدوپنجاه (از ص ٤۷۲ تا ٥٦۷ حاشیه).

۱۱ــ ترجمهٔ اربعین سید علی که بخواهش یکی از فقرا و دراویش بنام

شیخ شمس‌الدین محمد (ص ۵۷۱) نظم کرده است (از ص ۵۶۸ تا ۵۷۴ حاشیه).
ابن‌همام درلاهیجان بسال ۹۴۹ نوربخش را دیده است (ص ۸۹).

۲۶۵۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، فهرست درآغازهست ، در۱۳۰۳ از آن کریم‌بن بهاءالملك بوده است ، درآن آمده که در روزپنجشنبه اوروزو۲۶ج۱/۱۳۴۷ در سپاهان داخل کتابخانه دارایی شده است ، نسخه را در۱۳۵۹ آقای باستانی داشته است.

۲۱س۱۳/۵×۲۱ - ۳۳۳گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی‌مقوایی.

سفینهٔ خوشگو

ازبیندرا بن داس Bindrâban Dâs خوشگو از دودمان Bais (گویا وایشیا) در گذشتهٔ میان۱۱۶۱و۱۱۷۰ وشا گرد میرزا محمد افضل سرخوش (۱۰۵۰-۱۱۲۶) که در۱۱۴۷(=سفینهٔ خوشگوی) درچهاردفتر بنوشتهٔ دری وسه دفتر بنوشتهٔ استوری ساخته‌است . دری شوشتری مؤلف چمن سرور (ش۲۴۸۲) نسخه‌ای‌ازاین کتاب‌را که پاره‌ای ازجلددوم پنداشته‌است وازسیل‌محرم۱۲۲۸ شوشتر بدست آمده‌بود یافته ونزد سیدمحمدبن سیدعبدالکریم برده ومرتب ساخته ودر۱۲۴۰دیباچه‌ای با فهرست بنام شاهزاده‌حشمةالدوله محمدحسین‌میرزای قاجارومیرزا اسمعیل‌خانا ومیرزااحمدخانا در آغاز آن گذارده است . در دیباچه ازذی‌حجه۱۲۳۶ ومحمدعلی میرزای دولتشاه و محمد صالح خان مکری بیگلربیگی خوزستان و عربستان و علی‌قلی خان گروسی که دستور دیباچه و فهرست نوشتن برای آن داده بود یاد شده است . دفتر نخستین این کتاب از رودکی تا کافی ودربارهٔ ۳۶۲ شاعر و دومی ازجامی تا شگونی ودربارهٔ ۸۱۱ شاعر یا تا میرزا احمد بیك و دربارهٔ ۵۴۵ شاعر و سومی دربارهٔ شعرای جدید ومعاصراست . نسخهٔما مانندنسخهٔ مجلس‌است وبنوشتهٔ دری جلددوم‌استوسر گذشت ۷۷۰ شاعر دارد .

(مجلس ۲۳۵:۲ - سپه ۴۷۳:۲ - ذریعه ۴۲:۴ - استوری ۸۲۶:۱).

آغاز:

درین زمانه رفیقی که خالی ازخلل است
صراحی می ناب و سفینهٔ غـزل است

کشتی حیات را ناخدا حمد خداایست که بنی نوع انسان را ازبحرعدم بکنارهٔ وجود کشانیده.

انجام: یاری شیرازی از ولایت شیراز بود در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا ظهوریافته ازوست.

گفتم درآنگوش مرا تشنه جگر کرده
بشنید ازین گوش وازان گوش‌بدر کرد

چنین است فهرست شاعران درنسخهٔ ما که آقای باستانی راد به‌ترتیب تهجی نوشته وآن را « تذکرهٔ آب آورد » خوانده‌است.

حرف الف

اکبرشاه غازی ۸
ظفرخان احسن ۹
عنایت خان آشنا ۱۰
استغنای کشمیری ۱۱
اسیرشهرستانی ۱۲
اسیری لاهوری ۱٤
اسیر مازندرانی ۱٤
اسیرورامینی ۱٤
اسیری شیرازی ۱۵
اوجی نطنزی ۱۵
اوجی کشمیری ۱۵
الفت خراسانی ۱٦
الفت هندی۱٦
الفتی مستوفی ۱٦
الفتی ساوجی ۱٦
قلیجخان الفتی ۱۷
الفتی یزدی ۱۷
الفتی مشهدی ۱۷

الفتی کمره‌ای ۱۷
امانی کرمانی ۱۸
امانی اصفهانی ۱۹
ادهم ترکمان ۲۰
اشراق میرداماد
اشرف معین‌الدین ۲۳
قاضی اسد ۲۳
اسد تورانی ۲۴
میر اسدالله اصفهانی ۲۴
اهلی شیرازی ۲۴
انسی خوارزمی ۲۸
انسی ذوالقدر ۲۸
اسمعیل باخرزی ۲۹
اسمعیل نخشبی ۳۰
شیخ نجم‌الدین احمد معروف مکری ۳۰
خواجه میرزا احمد رازی ۳۱
قاضی احمد لاغر سیستانی ۳۱
آشوب مازندری ۳۲
آشوبی ۳۳
سلطان اویس ۳۴
ابراهیم هروی ۳۴
شیخ اللهقی ۳۵
خواجه نصیر ادیب ۳۵

امانی منجهٔ هروی ۱۷
امانی خان‌زمان ۱۸
ادهم همدانی ۱۹
ادهم قزوینی ۲۲
اشرف خان ۲۳
خلیفه اسد ۲۳
اسدبیک قزوینی ۲۳
اسد شوشتری ۲۴
اهلی نوایی ۲۴
انیسی کتابدار ۲۶
انسی قندهاری ۲۸
ابن نصوح تاج‌الدین ۲۹
کمال اسمعیل اصفهانی ۲۹
ملک ابوالفتح سیستانی ۳۰
احمدی ۳۲
آشوب همدانی ۳۳
ابوالحسن فراهانی ۳۳
امیر ابوالبرکه ۳۴
ابراهیم اردوبادی ۳۴
شیخ ابونصر ۳۹
اسعدالدین اسعد بخارایی ۳۵

اسعدشیرازی ۳۵
اسعداسترابادی ۳۶
الهی اسدابادی ۳۶
الهی قمی ۳۸
الهی هندی ۳۸
الهی‌هراتی ۳۸
آگهی خراسانی ۳۸
اقدسی ۳۸
اصلی ۳۹
اظهری ۳۹
افسر ۳۹
سیدامیرخان ۳۹
آقامیر ۴۰
امیری رازی ۴۰
امیری سیستانی ۴۰
امری اصفهانی ۴۰
اعظم شاملو ۴۰
افصح ۴۱
اعلا ۴۱
انور ۴۱
افکاری ۴۱
احراری ۴۲
الونا بخاری ۴۲
آنی کشمیری ۴۲
ایما ۴۲
امینافراهانی ۴۲
آرام ۴۲
امینی هندوستانی ۴۵
میرامین قمی ۴۳
آفتی تونی ۴۵
اجری ۴۳
ابوتراب انجدانی ۴۳
ابوتراب رازی ۴۶
ارسلان مشهدی ۴۶
ارشد ۴۶
ایزدی ۴۶
امتی تربتی ۴۶
خواجه ایوب ۴۷
اختری یزدی ۴۷
امیدی تهرانی ۴۷
آصفی قمی ۴۸
آصف ۴۸
میرزا اصغرطوسی ۴۹
اثیرالدین اومانی ۴۹
افضل کرمانی ۴۹
احسان ۴۹

شیخ ابوسعید ارکالبی ٤٩
اکبر دولت آبادی ٤٩
ابوالقاسم میرزا ٤٩
ابوالقاسم فندرسکی ٤٩
میرزا اشراق بروجردی ٥٢

حرف با

بابرشاه ٥٢
بیرام خان ٥٤
میرزا بیدل ٥٥
باباشاه ٦٣
میرباب ٦٣
باقر نجم ثانی ٦٣
حاجی باقر شیرازی ٦٣
باقر اصفهانی ٦٣
میرزا باقر مشهدی ٦٤
میرباقر نطنزی ٦٤
میرباقر ابیك ٦٥
میرزا باقر قاضی ٦٥
باقر درجزینی ٦٥
بایندرخان ٦٧
بدخشی ٦٧
بدرچاچی ٦٧
باقر مذهب ٦٥
باقر هندی ٦٥
باقی نهاوندی ٦٦
باقی تبریزی ٦٦
باقی ختلانی ٦٦
باقیا ٦٦
باباعبدی ٦٦
پرتوی شیرازی ٦٨
برهمن گرجی ٦٨
برهمن هندی ٦٨
پستی ٦٩
بسمل ٧٠
بصیر ٧٠
مولانا بقائی ٧٠
بقائی ٧١
بقائی جانپوری ٧١
بنائی ٧١
پورحسن ٧١
بهار اصفهانی ٧٢
بهاری قمی ٧٢

بهاءِالدین اندجانی ۷۲
میرزاجان بهائی ۷۲
بهرام‌بیگ ۷۲
بهرام سقا ۷۲
حاجی‌بهرام ۷۳
بهوبت بانیه ۷۳
بیاضی هندی ۷۳
بیان میرزامهدی ۷۳
بیانی قزوینی ۷٤
بیکس غزنی ۷٤
بیکسی شوشتری ۷٤
بیخود سبزواری ۷٤
بیخودی ۷۵
بیخودی‌فراهی ۷٦
بیخبر ۷٦
بیغم ۷٦
بینش ۷٦
پیدا ۷٦
بزمی هندی ٦۹
میرزابرقی ۷۷
بهادرخان ۱۷٦

حرف تا

تنهای قمی ۷۸
تذروی ابهری ۷۹
تسکین ۸۰
تسلی ۸۰
تجلی ۸۰
تباری ۸۰
تحسین ۸۱
تأثیر ۸۱
تابع ۸۱
تلاش ۸۲
تصنیف ۸۲
تسلیم ۸۰
تنهای‌شهرستانی ۸۲

حرف ثا

ثنائی مشهدی ۸۲
ثنائی گنابادی ۸۳
ثاقب ۸۳

حرف جیم

جهانگیرشاه ۸٤
میرزا جعفر اصفهانی ۸٦
میرزا جعفر هراتی ۸۸
میرزا جعفر کاشی ۸۸
میرزا جعفر قزوینی ۸۹
سید جعفر نوربخش ۸۹
جعفر رازی ۸۹
جعفر تبریزی ۸۹
میرزا جعفر ۸۹
جعفر بیگ ۹۰
جعفر شیرازی ۹۰
اللهویردیخان جعفر تخلص ۹۰
جلالای نائینی ۹۰
جلالی دهلی ۹۱
ملك جمال الدین ۹۱
جلال الدین جلالی ۹۱
جلال فراهانی ۹۱
جلال طبیب ۹۱
سید جلال الدین ۹۲
جلیل کاشی ۹۲
جمال الدین خجندی ۹۲
جمال الدین گیلانی ۹۲
جمال الدین ابهری ۹۲
جمال الدین اشك العطنی(؟) ۹۳
جمالی کنبیو ۹۳
جنون ۹٤
جنونی بدخشانی ۹٤
جنونی کشمیری ۹۵
جنتی ۹۵
جناقی قندهاری ۹۵
جوهری سمرقندی ۹۵
جوهری قندهاری ۹٦
جوهری زرگر ۹٦
جودت ۹٦
جویا ۹۷
ملاجامی ۹۷
احمدجامی ۹۸
جاروبساز ۹۸
جاوید ۹۹
جاهی ۹۹

جدائی ۱۰۰
جهانخاتون ۱۰۰
حسینی همدانی ۱۸۹
حالتی گیلانی ۱۰۱
حامدی ۱۰۱
میرزا حاتم بیگ همدانی ۱۰۲
میر حامی ۱۰۳
حاجی رازی ۱۰۳
حاتم کاشی ۱۰۳
حریف ۱۰٤
حزنی اصفهانی ۱۰٤
سیدحسین حسینی ۱۰۵
میرزا حسینی ۱۰۵
قاضی حسن خوانساری ۱۰۵
حسین مالمیری ۱۰٦
حسن بیگ بروجردی ۱۰۷
حسنخان شاملو ۱۰۷
ملاحسینعلی یزدی ۱۰۸
ملاحسنی خوانساری ۱۰۹
حسن بیگ ۱۰۹
نجم‌الدین حسن‌بن سنجر ۱۰۹
حسابی ۱۱۰
میرحشمتی ۱۱۱
جذبی ۱۰۰
جناب اصفهانی ۹۹
حالتی جغتائی ۱۰۱
حافی ۱۰۱
حکیم حاذق ۱۰۱
حافظ شیرازی ۱۰۳
حاتمی هراتی ۱۰۳
حالی ۱۰۳
ملاحبیب شاه عبدالعظیمی ۱۰۳
حزینی ۱۰۲
میرسیف‌الله حزنی ۱۰۵
سلطان حسین ۱۰۵
حسین صراف ۱۰۵
خواجه حسین هروی ۱۰٦
قاضی حسن قزوینی ۱۰٦
سلطان حسن خلیفه ۱۰۷
حسن بیگ شکرعلی ۱۰۸
ملاحسنعلی شوشتری ۱۰۸
میرزاحسنعلی ۱۰۹
خواجه حسن‌قندهاری ۱۰۹
حسام ۱۱۰
حشمتی خونساری ۱۱۰
امیرحضوری ۱۱٤

حقیری ۱۱٤
حیاتی ۱۱۱
حیرانی ۱۱۲
حیرتی ۱۱۲
میرحسینی کاشی ۱۱٦
حقی ۱۱۱
میرحیدر ۱۱۱
حیدری همدانی ۱۱۲
حاجی حیدر تبریزی ۱۱۵
میرزاحاتم‌بیگ حاتم‌تخلص ۱۱۵

حرف خا

امیرخسرودهلوی ۱۱٦
خواجو کرمانی ۱۱۷
خلیل خلقی هراتی ۱۱۷
خلیل‌بیگ بیان ۱۱۸
میرزا خنجر جغتائی ۱۱۸
خروشی ۱۱۹
خیالی ۱۱۹
خازن ۱۲۰
خضری خوانساری ۱۲۰
خطیب ۱۲۱
خبازی نیشابوری ۱۱۷
خلقی ۱۱۷
خوشی ۱۱۸
خسروی قهتانی ۱۱۸
خواجه زاده ۱۱۸
خاوری ۱۱۹
خضابی ۱۲۰
خصمی ۱۲۰
خضری لاری ۱۲۱

حرف دال

دارا ۱۲۱
درویش دهکی ۱۲۵
دوش باف ۱۲٦
دانشمند ۱۲۵
داعی ۱۲٦
دعائی ۱۲٦

دوائی ١٢٦
دستور ١٢٧
دلیری ١٢٧
درکی ١٢٧
دخلی ١٢٨
دوری ١٢٨
دقایق ١٢٨
میرزاداود ١٢٨
دانهی ١٢٩
دانش جعفری ١٢٩
میررضیدانش ١٢٩

حرف ذال

سید ذوالفقار ١٣٢
میرزا محسن ذوالقدر ١٣٢

حرف را

عبدالرحیم‌خان ١٣٣
رحمی بخاری ١٣٦
رفیع قزوینی ١٣٦
رفیع‌الدین کاشی ١٣٧
میرزا رفیع شهرستانی ١٣٧
رفعتی تبریزی ١٣٨
رافعی اسفراینی ١٣٨
رافعی ١٣٨
رضی ارتیمانی ١٣٨
سید مرتضی رضی ١٣٩
رضی قزوینی ١٣٩
ملك رضی‌الدین ١٣٩
رضایی کاشی ١٤٠
رضائی رازی ١٤٠
ریاضی تربتی ١٤٠
ریاضی سمرقندی ١٤٠
رضوان ١٤١
مجدالدین رشید ١٤١
سلطان رشید ١٤١
رشیدی ١٤١
رشیدای کاشی ١٤١
رونقی بخاری ١٤٢
رونقی بلخی ١٤٢
رونقی همدانی ١٤٢

رونق ١٤٢
روغنی ١٤٢
روح‌الامین ١٤٣
روسی ابرقو ١٤٤
قاضی روح‌الله ١٤٤
ردائی ١٤٤
رشکی قمی ١٤٤
رشکی همدانی ١٤٤
رسمی هروی ١٤٥
رمزی کاشی ١٤٥
شاه رمزی ١٤٥
رهی ١٤٥
رکن‌الدین ١٤٦
میررکن‌الدین ١٤٧
رازی ١٤٧
شیخ رباعی ١٤٧
رجائی ١٤٧
رهائی ١٤٧
رفیقا ١٤٨

حرف زاء

زلالی خونساری ١٤٨
زنگی ١٥١
زاغی قهوه‌چی ١٥١
زاهد ١٥١
زنبیل بیگ ١٥٠
ملازمانی یزدی ١٥٠
زلالی هروی ١٥١
زین‌خان ١٥١

حرف سین

سام‌میرزا ١٥٢
سرخوش ١٥٣
سلیم محمدقلی ١٥٨
سوسنی مهاتب‌خان ١٥٢
حکیم سعید ١٥٥
سرمد ١٥٥
سالك یزدی ١٦٠
سالك قزوینی ١٦٢
سالك شیرازی ١٦٥
سلمان ساوجی ١٦٥

سلمان جابری ۱٦٥
سنجری ۱٦۸
سنجری ترگو ۱٦۸
سعدالدین هراتی ۱٦۹
سعدای اردستانی ۱٦۹
سیاهی تورانی ۱۷۰
شیخ ساقی ۱۷۰
سیری رازی ۱۷۱
سیری غزنوی ۱۷۲
سهمی بخاری ۱۷۲
سگ لوند ۱۷۳
سخن ۱۷٤
سامع ۱۷٤
سرائی لاهوری ۱۷٥
سروری ۱۷٥
سلطان خان زمان ۱۷٦
سودائی ۱۷۷
سراج ۱۷۷
سلوکی ۱۷۹
سیفی عروضی ۱۸۰
سایر ۱۸۰
سقا ۱۸۱
محمدهاشم سنجر ۱٦٦
سنجری قمی ۱٦۸
سیار ۱٦۸
سعد کل ۱٦۹
سعیدای گیلانی ۱۷۰
میرزا سیاهی ۱۷۰
ساقی ۱۷۱
ملاسیری جرپادقانی ۱۷۱
سهمی ۱۷۲
سهوی تبریزی ۱۷۳
سبب بیگ ۱۷۳
سهراب بیگ ۱۷٤
سرائی هندی ۱۷٥
سخی کرمانی ۱۷٥
سپهری ۱۷٦
سلطان قندهاری ۱۷٦
سروش ۱۷۷
سبقت ۱۷۷
سهیلی ۱۷۹
سرودی ۱۸۰
سابق ۱۸۱
سید ۱۸۱

حرف شین

ملاشاه ۱۸۲
شکیبی ۱۸۷
شکیب ۱۹۱
شاه پور ۱۹۱
شاه کرم ۱۹۳
شاه باقر ۱۹۳
شاه مراد خونساری ۱۹۳
شادمان ۱۹۳
شاهکی ۱۹۳
شاهی ۱۹٤
شریف تبریزی ۱۹٤
شریف آملی ۱۹۵
خواجه شریف شیرازی ۱۹۵
سید شریف کاشی ۱۹۵
امام شرف‌الدین ۱۹٦
شرف‌الدین ترشیزی ۱۹٦
میرزا شرف جهان ۱۹٦
ملاشوقی ۱۹۷
شوقی شوشتری ۱۹۷
شوقی اردستانی ۱۹۷
شوقی ساوه‌ای ۱۹۷
شرقی یزدی ۱۹۸
شایق ۱۹۸
شرقی قزوینی ۱۹۹
شمس‌الدین بدخشانی ۱۹۹
میرزا شمس‌الدین شهرستانی ۱۹۹
شمسی یزدی ۱۹۹
مولانا شهیدی قمی ۲۰۰
شهید غازی ۲۰۰
میرزا محمدشفیع مازندری ۲۰۱
میرزا شفیع ۲۰۱
شفیعا ۲۰۱
شفیع باخرزی ۲۰۱
شفیعی بخاری ۲۰۲
شجاع کاشی ۲۰۲
ملك شجاع ۲۰۲
شجاعی دماوندی ۲۰۲
حکیم شفائی ۲۰۳
حکیم باقر شفایی ۲۰٦
شعوری کاشی ۲۰٦
شعوری مشهدی ۲۰٦
شعوری تبریزی ۲۰٦
ملاشکوهی همدانی ۲۰٦

شکوئی ۲۰۷
ملك شمال‌الدین ۲۰۸
شیخ شهاب‌الدین ۲۰۸
باباشوخی ۲۰۸
شوکتی ۲۰۸
شمخال بیك ۲۰۸
ملاشیری ۲۰۸
شعیب ۲۰۹
شبابی ۲۱۰
شانی تکلو ۲۱۰
شتاب ۲۱۱
ملاشیدا ۱۸۲
میرشریف شیرازی ۱۹۵-۱۹۶

حرف صاد

میرزا صائب ۲۱۱
صیدی ۲۱٦
درویش صادق ۲۱۷
محمدصادق تویسرکانی ۲۱۷
صادقا گاو ۲۱۷
صادق حلوائی ۲۱۸
میرزا صادق ۲۱۸
صادق معالی ۲۱۸
صاحب سیما کاشی ۲۱۸
کاظم صاحب ۲۱۹
میرزا صادق اردوبادی ۲۱۹
میرزا صالح منشی ۲۱۹
میرزا صالح تبریزی ۲۱۹
سیدصالح بروجردی ۲۲۰
صالحی ۲۲۱
صالحا ۲۲۰
صفی‌قلیخان صفی ۲۲۱
صفی‌قلی بیگ ۲۲۲
صفی‌قلی بیگ جارچی ۲۲۲
میرصفی ۲۲۲
صفیا ۲۲۳
صفا ۲۲۳
صوفی ۲۲۳
حکیم صوفی ۲۲۳
صیرفی کشمیری ۲۲٤
ملاصوفی کرمانی ۲۲۳
صفیای اصفهانی ۲۲۳
صافی کازرونی ۲۲۳

صیرفی کشمیری ٢٢٤
صیرفی ٢٢٤
صفاتی ٢٢٤
صبوری تبریزی ٢٢٤
صبوری همدانی ٢٢٥
صبوحی جغتائی ٢٢٦
صاعدی ٢٢٦
شیخ صمد ٢٢٧
صحیفی شیرازی ٢٢٧
میرصدرالدین مشهدی ٢٢٤
صیرفی ساوه‌ای ٢٢٤
شیخ صیف‌الدین ٢٢٤
صبری روزبهان ٢٢٤
صبری اردستانی ٢٢٤
صبوحی خوانساری ٢٢٥
میرصبحی مازندرانی ٢٢٦
صدقی ٢٢٧
صحت ٢٢٧
میرصیفور ٢٢٧

حرف ضاد

ضمیری اصفهانی ٢٢٨
ضمیر همدانی ٢٢٩
ضمیر حلوائی ٢٢٩
ضیاء اصفهانی ٢٣٠
ضیائی قزوینی ٢٣١
ضیاءالدین کاشانی ٢٢٩
ضیاءالدین دهلوی ٢٢٩
ضمیر میهنی ٢٣٠
ضیاء طهرانی ٢٣١
ضیاء کاشانی ٢٣٢

حرف طا

شاه طاهر دکنی ٢٣٢
طاهر مازندرانی ٢٣٤
ملاطغرای مشهدی ٢٣٥
میرزا طالب ٢٣٨
طاهر ٢٣٣
طاهری قاینی ٢٣٥
طغرای فریومدی ٢٣٧
حکیم طالب ٢٣٩

طالع ۲۳۹
طالع سبزواری ۲۳۹
طلوعی کشمیری ۲۳۹
طبعی ۲٤۰
طبعی قزوینی ۲٤۰
طابعی ۲٤۰
طارمی ۲٤۰
طیبی ۲٤۰
طرزی ۲٤۱
طریقی ۲٤۳
طفیلی ۲٤۳
طائف ۲٤۳
طوقی ۲٤٤

حرف ظا

ظهیر ۲٤٤
ظریفی ۲٤٤

حرف عین

عرفی ۲٤۵
نعمت‌خان عالی ۲٤۹
عاقل خان ۲۵۱
عاشق ۲٤۹
عرشی ترك ۲۵۲
عتابی ۲۵۳
عزتی ۲۵۳
ملاعزت شیرازی ۲۵٤
میرعزی ۲۵٤
عزیزی ۲۵٤
باقرعزت ۲۵۵
عزالدین ۲۵۵
عزیز کوکلتاش ۲۵٦
عبدالعزیز ۲۵٦
قاضی عبداللطیف ۲۵٦
قاضی‌عماد ۲۵٦
قاضی عمان۲۵٦
قاضی علا ۲۵٦
قاضی عطا ۲۵٦
قاضی عیسی ۲۵۷
قاضی عبدالله ۲۵۷
عارف ایجی ۲۵۷

شیخ عارف ۲۵۸
امیرعرفی مشهدی ۲۵۸
عارف شیرازی ۲۵۹
عارف ۲۵۸
علی فتحی ۲۵۹
امیرسیدعلی ۲۵۹
علی رازی ۲۶۰
علی کل ۲۶۰
آقاعلی کیانی ۲۶۱
میرزا علیخان ۲۶۱
ملاخواجه علی ۲۶۱
عبدی بیگ ۲۶۲
عبدرضا ۲۶۲
عبدی شیروانی ۲۶۲
میر عبدالحق ۲۶۳
میرعبدالله ۲۶۳
میرعبدالباقی ۲۶۴
عبدالصمد ۲۶۴
میرزاعنایت ۲۶۵
عنایت گیلانی ۲۶۵
عشرت گیلانی ۲۶۵
عشق ۲۶۶

عارفی ۲۵۸
عرفی کمانگر ۲۵۸
ملامؤمن عزت ۲۵۵
عرفان ۲۵۹
علی بدخشانی ۲۵۹
علی باقی ۲۵۹
آقاعلی ۲۶۰
ملاعلی شهریاری ۶۰
علیقلی ترکمان ۲۶۱
میرعلی اصغر ۲۶۱
عبدی ابرقویی ۲۶۱
عبدعلی ۳۶۲
عبدی گنابادی ۲۶۲
ملاعبدالمحسن ۲۶۲
عبدالله قندهاری ۲۶۳
میرزاعبدالقادر ۲۶۳
میرزاعبدالله ۲۶۴
عبدالقادر هیئتی ۲۶۴
عنایت زرگر یزدی
ملاعشرتی یزدی ۲۶۵
عشرتی اصفهانی ۲۶۵
عشقی خان ۲۶۶

عمادالدین ۲٦٦
میرعماد قزوینی ۲٦۷
عظیمانیشابوری ۲٦۸
عصار ۲٦۹
عباسقلیخان‌عباس تخلص ۲۷۰
عقل کل ۲۷۰
عریان ۲۷۱
عامی ۲۷۱
عرشی ۲۷۲
علمی ۲۷۲
عهدی ۲۷۳
عاکفی ۲۷۳
عروجی ۲۷۳
ملاعصری ۲۷٤
عبیدزاکانی ۲۷٥
خواجه عماد فقیه ۲٦٦
آقاعظیما ۲٦۷
شیخ عطار ۲٦۸
خواجه‌عابد ۲٦۹
وزارت خان عالی تخلص ۲۷۰
عالمی دارابجردی ۲۷۰
علوی ۲۷۱
عالی بخارائی ۲۷۱
عطا ۲۷۲
علمی ۲۷۲
عوفی ۲۷۳
میرعین‌علی ۲۷۳
ملاعطای جونپوری ۲۷٤
عاقل ۲۷٤

حرف غین

غزالی ۲۷٦
غنی کشمیری ۲۷۷
غنی‌بیگ همدانی ۲۸۱
غیرت همدانی ۲۸۲
غیرت دهلوی ۲۸۳
غزالی شهابی ۲۷۷
غنی تفرشی ۲۷۹
میرغنی یزدی ۲۸۲
حاجی غیرت ۲۸۲
غیوری کابلی ۲۸۳

غیوری هندی ٢٨٣
غروری ٢٨٣
قاضی غضنفر ٢٨٣
غضنفر کاهجاری ٢٨٣
غریب ٢٨٤
ملا غربتی ٢٨٤
ملاغروری ٢٨٤
غیاثای حلوائی ٢٨٥
امر غیاث ٢٨٧
غفوری ٢٨٧
قاضی احمد غفاری ٢٨٧
خواجه غافل ٢٨٧

حرف فا

فیضی فیاضی ٢٨٩
فیاض لاهیجی ٢٩٠
فائز اردبیلی ٢٩١
فائز قمی ٢٩٣
فائز ابهری ٢٩٢
میرزا صادق فائز ٢٩٢
فیضان ٢٩٣
فصیحی هروی ٢٩٤
سید محمد فکری ٢٩٥
فکری رازی ٢٩٦
فکری اصفهانی ٢٩٦
میر فکرت ٢٩٦
فکری سبزواری ٢٩٧
فگاری سمرقندی ٢٩٧
فتحی لاری ٢٩٧
فتحی اردستانی ٢٩٧
فتاحی ٢٩٨
فتاحای شیرازی ٢٩٨
فایح ٢٩٨
فارغ قمی ٢٩٨
میر فارغ ٢٩٩
محمد ابراهیم فارغ ٢٩٩
فارغی دیوانه ٣٠٠
میر فارغی ٣٠٠
فصیحی تبریزی ٢٩٥
فروغی کشمیری ٣٠٠
فروغی عطار ٣٠٠
سید فارغ تبریزی ٣٠١

بابافغانی ۳۰۲
فریبی دماوندی ۳۲
فریبی اصفهانی ۳۰۳
فریبی سمنانی ۳۰۳
فانی تبریزی ۳۰۳
فانی کشمیری ۳۰۳
فنائی ۳۰٤
فدائی گیلانی ۳۰٤
فدائی لاهیجی ۳۰٤
فخرالدین سماکی ۳۰۵
میرزا فقیر ۳۰۵
فقیر تبریزی ۳۰۵
میر فهمی ۳۰۵
ملا فهمی ۳۰۹
فهمی کاشی ۳۰٦
فهمی بخاری ۳۰٦
فرصت ۳۰٦
فرصت کشمیری ۳۰۷
ملا فاضل ۳۰۷
امیر فضلی ۳۰۷
فضولی بغدادی ۳۰۷
فضولی جرباذقانی ۳۰۸
فوجی ۳۰۸
فسونی ۳۱۰
فزونی ۳۱۱
ملا فریدون ۳۱۱
فرج‌الله شوشتری ۳۱۲
فارس ۳۱۳
فاجر بهبهانی ۳۱۳
فتوی ۳۱٤
فیروزشاه ۳۱٤
فصیحی تبریزی ۲۹۵
فردی کربلائی ۳۱٤

حرف قاف

قادری داراشکوه ۳۱۵
قاسم خان ۳۱٦
قاسم دیوانه ۳۱٦
قاسم مازندرانی ۳۱٦
سید قاسم ۳۱۷
قاسمی گنابادی ۳۱۸

قاسمی خافی ۳۱۸
قاسمی اردستانی ۳۱۸
قاضی ۳۱۹
قادر غزنی ۳۱۹
قابلی ۳۱۹
قانع ۳۱۹
قابل ۳۱۹
قبول ۳۱۹
قبائی ۳۲۰
قبلان بیك ۳۲۰
حاجی محمدخان قدسی ۳۲۱
قدسی تفرشی ۳۲۳
قدیم ۳۲۳
میرقرشی ۳۲۳
قربی ۳۲۳
قراری ۳۲۳
سیدقراری ۳۲٤
قطب‌الدین ۳۲٤
قطبا ۳۲٤
قمر ٤۲٤
قلندر ۳۲٤
قوام‌الدین ۳۲٤
قوسی ۳۲٤
قیصر ۳۲٤
قیدی نیشابوری ۳۲٤
قیدی شیرازی ۳۲٥
قیدی کرمانی ۳۲٥

حرف کاف

کلیم همدانی ۳۲٥
گلشن ۳۲۸
کلامی لاری ۳۲۸
کلامی اصفهانی ۳۲۹
کابل ۳۲۹
کلان ۳۲۹
حکیم کاظما ۳۲۹
کلبعلی مهابادی ۳۲۹
ملا کمال ۳۲۹
میرزا کامران ۳۳۰
کامران بیك ۳۳۰
کامی سبزواری ۳۳۰

داشف آقا اسمعیل ۳۳۱
کاشف شریف ۳۳۱
کافی اردبیلی ۳۳۱
حسن بیك گرامی ۳۳۱
گرامی ترك ۳۳۱
کرمی ۳۳۲
کوثر ۳۳۲
کیخسروخان ۳۳۲
کاهلی ۳۳۳
کاظم کاشی ۳۳۳
کوکبی ۳۳٤
گویا ۳۳٤
کفری ۳۳٤
کربلائی ۳۳٤
گلخنی ۳۳٤
خواجه گی ۳۳۵
کمال‌الدین کاشی ۳۳۵

حرف لام

لسانی شیرازی ۳۳۵
لعل بدخشان ۳۳۵
لطفعلی بیگ ۳۳٦
لطفی کمانگر ۳۳٦
ملالطفی ۳۳٦
لطفی نیشابوری ۳۳٦
لطیفا ۳۳٦
لذت استرابادی ۳۳۷

حرف میم

مایلی ۳٤۰
میلی ۳٤۱
موالی ۳٤۲
مسیح رکنا ۳٤۲
محمدحسین مسیح ۳٤٤
مسیحا ۳٤٤
شیخ سعدالله مسیحا ۳٤۵
مجدهمگر ۳٤۵
مجدالدین خوافی ۳٤٦
مجدالدین مجدی ۳٤٦
مجدالدین یاری ۳٤٦
شیخ مجدالدین ۳٤٦

محتشم کاشی ٣٤٧ — محتشم خراسانی ٣٤٩

معنی کشمیری ٣٤٩ — مسیحای معنی ٣٤٩

معنی استرابادی ٣٥٠ — معنی شیرازی ٣٥٠

معیفی ٣٥٠ — شهاب‌الدین محمود ٣٥١

محمود شوشتری ٣٥٢ — پهلوان‌محمود بوریا ٣٥٢

ركن‌الدین محمود ٣٥٢ — ملك‌محمود گجراتی ٣٥٢

میرزا ملك مشرقی ٣٥٢ — مجدای منصف ٣٥٤

منصف اصفهانی ٣٥٥ — رفیع‌الدین مسعود ٣٥٥

مسعود زر کش ٣٥٥ — خواجه مسعود ٣٥٥

مسعود ٣٥٦ — مسعود دولتیار ٣٥٦

منجیك ٣٥٦ — مقیمای مقصود ٣٥٦

درویش مقصود ٣٥٦ — میرك مقصود ٣٥٦

مقصود کاشی ٣٥٧ — معصوم ٣٥٧

میرزا معصوم ٣٥٧ — منصور برخورداربیك ٣٥٧

سراج‌الدین محمد ٣٥٧ — محمدبن‌الحسین ٣٥٧

محمد بکری شهرزوری ٣٥٨ — فخرالدین محمد ٣٥٨

سعدالدین محمد حموی ٣٥٨ — امیرسیدمحمد ٣٥٩

شاه قوام‌الدین محمد ٣٥٩ — شاه صفی‌الدین محمد ٣٥٩

شمس‌الدین محمد ٣٥٩ — میرمحمدباقر ٣٥٩

فضل‌الدین محمد ترك ٣٥٩ — محمدعلی ماهر ٣٦٠

محمدتقی مروارید ٣٦١ — محمد مؤمن ٣٦١

محمد کاظم ساوجی ٣٦١ — محمدبیگ داغستانی ٣٦١

محمد جان بیگ ٣٦١ — خواجه محمد طاهر ٣٦٢

محمدقلی قطبشاه ۳٦۲

محمدعلی شوشتری ۳٦۲

میرمحمد قاسم رازی ۳٦۲

محمد رضای مشهدی ۳٦۳

میرزامحمدحسین کرمانی ۳٦۳

سیدمحمد کر ۳٦٤

محمد رضا ۳٦٤

میرمحمدجان ۳٦٥

میرمحمد هاشم محرم ۳٦٥

سید مطلع ۳٦٥

مطلع قزوینی ۳٦٦

مشفقی بخاری ۳٦٦

محنتی عیشی ۳٦٦

ملك قاسم ۳٦۷

ملك بیگ ۳٦۸

ماهر ۳٦۸

میرزا مهدی ۳٦۹

سیدمهدی طباطبا ۳٦۹

مریداحول ۳۷۰

شمس الدین مذکر ۳۷۰

مظهرالدین قوشچی ۳۷۰

مظفرحسین میرزا ۳۷۱

مرتضی‌قلی شاملو ۳٦۸

محمدقاسم تبریزی ۳٦۳

قاتی محمد ۳٦۲

حاجی محمد کابلی ۳٦۲

محمداکبر ۳٦۳

حاجی محمدعلی اصفهانی ۳٦۳

شمس‌الدین محمد سیستانی ۳٦٤

میرزامحمدرضای قمشه‌ای ۳٦٤

محمد رستمداری ۳٦٥

مست علی ۳٦٥

مطلع محمدامین ۳٦٥

مشفقی قمی ۳٦٦

میر محنتی ۳٦٦

میرزا محسن برتری ۳٦۷

آقا ملك معرف ۳٦۸

ناصر کشمیری ۳٦۸

مرتضی قلیخان قورچی ۳٦۸

سیدمیرزا مهدی ۳٦۹

میرزا مهدی قمی ۳۷۰

میرمحمدهاشم محترم‌قصه‌خوان ۳۷۸

منطقی ۳۷۰

مظفر ۳۷۰

متکلم ۳۷۱

میر کرمانی ۳۷۱

مکتبی ۳۷۱	میرم شاه ۳۷۱
مانی طوسی ۳۷۲	مانی شیرازی ۳۷۲
مقصدی ۳۷۳	موجی ۳۷۳
مشهودی ۳۷۳	صادق مینا ۳۷۳
منظور ۳۷٤	محضری ۳۷٤
مفرد همدانی ۳۷٤	مجلسی ۳۷٤
مرشد علی بیگ ۳۷٤	مشهور ۳۷۵
حاجی مطیعا ۳۷۵	ملامقیدبلخی ۳۷۵
مظفر کاشی ۳۷۳	مسیری خوافی ۳۷٦
میرزا میرك ۳۷۷	میر کرمانی ۳۷۱
مخلص رازی ۳۷۷	فضلعلی بیك ممتاز ۳۷۷
شیخ موزون ۳۷۷	مستغنی کشمیری ۳۷۷
مؤمن حسن یزدی ۳۷۷	مسلمی ۳۷۸
شیخ ابوالفضل مبارك ۳۷۸	مظهری کشمیری ۳۷۹
محشری خونساری ۳۷۹	مهی کلان هندی ۳۷۹
ملامخفی دشتی ۳۸۰	ملامغتنم ۳۸۱
مقیمای شیرازی ۳۸۱	مقیمای کفرانی ۳۸۱
منشی ۳۸۱	مخترع ۳۸۱
ملهمی تبریزی ۳۸۲	میرعطای منتهی ۳۸۲
سلطان مصطفی میرزا ۳۸۳	مرادقزوینی ۳۸۳
مراد همدم ۳۸۳	مکارم ۳۸۳
منظری سمرقندی ۳۸۳	منیر ۳۸٤

مشرب همدانی ٣٨٦
مشرب اصفهانی ٣٨٦
مذاقی ٣٨٦
محسنا شیرازی ٣٦٧
خواجه محسن رازی ٣٦٧
مرتضی قلی خان ایشیك آقاسی ٣٦٩
منعم حكاك ٣٨٣

حرف نون

ناجی شیرازی ٤٠٥
نادر شیرازی ٤٠٩
نادم گیلانی ٤٠٢
ناظم سبزواری ٣٩٣
درویش ناصر کاری ٣٩١
شاه ناصر ٣٩٢
ملا نصیرای ناصر ٣٩١
ناصح تبریزی ٤٠٣
ناصح ترك ٤٠٣
نامی رازی ٤٠٠
محمد معصوم نامی سندی ٤٠٠
ناكام ٤٠٨
ناطق ٤٠٨
نثاری ٤٠٧
نجاتی نافعی ٤٠٤
نجاتی مشهدی ٤٠٤
نجفعلیخان ٤٠٦
نجیب چرکس ٤٠٥
نجیب شیرازی ٤٠٥
شیخ نجم الدین رازی ٤١٠
نخشبی ٤٠٦
ندائی سمرقندی ٤٠٣
ندیم کشمیری ٤٠٢
ندیمی بدخشانی ٤٠٢
نرگسی ٤٠٦
نزاری ٤٠٦
نزهتی ٤٠٨
نسبتی تهامری ٤٨٨
نسبت فارسی ٣٨٩
محمد صالح نسبت شوشتری ٣٨٩
نسیم شاملو ٤٠٨
نصرتی ٣٩٢

ملانصیرای تنکابنی ۳۹۱
نصیرای همدانی ۳۹۰
نصیری قاضی اردوباری ۳۹۱
نصیبی ۴۰۱
بابانصیبی ۴۰۱
نصیب ۴۰۲
نظام دست غیب ۳۹۴
نظام کلاغ ۳۹۶
نظر بلخی ۳۹۶
نظمی بهبهانی ۳۹۶
ملانظر ۳۹۶
نظمی تبریزی ۳۹۶
نظیری ۳۹۶
علیشیر نوایی ۳۸۷
میرنوایی ۳۸۸
بابا سلطان نواییقمی ۳۸۸
نویدی شیرازی ۴۰۰
نویدی تربتی ۴۰۱
نوری ۴۰۱
نورالله رازی ۴۰۱
نوری رامهرمزی ۴۰۱
نورس ۴۰۸
نوعی نیشابوری ۴۰۸
نقی کمرهٔ ۳۹۲
نقی مشهدی ۳۹۳
نقی ملتانی ۳۹۳
نقیای قهپایه‌ای ۳۹۳
امیر نیساری بخارائی ۳۹۷
ملانیکی ۴۰۹
نظام‌استرابادی ۳۹۵
نجاتی شیرازی ۴۰۴
نگاهی ۴۰۹
شاه نظر ۴۰۹
ملا ناظم هراتی ۴۱۰

حرف واو

ولی‌رام ۴۱۱
ولی دشت بیاضی ۴۱۳
ملاولی ۴۱۴
ولیقلی بیگ ۴۱۴
والی ۴۱۵
والی یزدی ۴۱۵

یوسف واله ٤١٥
جمالای واله ٤١٥
اسلامخان واله ٤١٦
واعظ قزوینی ٤١٦
محمد شفیع واعظ ٤١٧
واعظ شیروانی ٤١٧
واضح پهلوان ٤١٧
میرزا مبارك واضح ٤١٨
درویش واله ٤١٨
واقف خلخالی ٤٢٠
ملاعلیقلی واقف ٤٢١
واقفی ٤٢١
واثق ٤٢١
ملامهدی واثق ٤٢١
وحشی ٤٢٢
وحشتی ٤٢٣
وحشت ٤٢٣
وقوعی ٤٢٣
شاه واحد ٤٢٣
طاهر وحید ٤٢٤
واحد تبریزی ٤٢٥
وفائی ٤٢٦
وفای کور ٤٢٦
واصلی ٤٢٦
واصل ٤٢٦
وارسته ٤٢٦
وقاری ٤٢٧
وجهی ٤٢٨
واصف ٤٢٧
واهب ٤٢٨
وهمی ٤٢٧

حرف ها

همایون شاه ٤٢٩
امیر همایون ٤٣٢
همایون همدانی ٤٣٢
میرهمام درویش ٤٣٢
خواجه همام ٤٣٢
هلالی ٤٣٣
هلال قزوینی ٤٣٤
هلاکی ٤٣٤

هاشمی ٤٣٤
هاشمی اصفهانی ٤٣٥
هاشمی قندهاری ٤٣٥
همت فرح‌آبادی ٤٣٥
ملك همت ٤٣٦
ملاافضل همتی ٤٣٦
میرزا هادی شهرستانی ٤٣٦
هجری ٤٣٦
میرمحمدهادی ٤٣٧
همدم ٤٣٧
همدمی ٤٣٧
هدایت‌الله شرف ٤٣٧
هاتفی ٤٣٧
هنر ٤٣٨
لامع ٤٣٨

حرف یا

قاضی یحیی لاهیجانی ٣٣٩
قاضی‌یحیی گیلانی ٤٤٠
میر یحیی قمی ٤٤٠
یحیی‌خان ٤٤١
ابن‌یمین ٤٤١
یمینی سمنانی ٤٤١
یعقوب چرخی ٤٤١
یقین ٤٤١
درویش یوسف کشمیری ٤٤٢
درویش‌یوسف‌لاری ٤٤٢
ملایوسف جرپادقانی ٤٤٢
یاری ٤٤٣
یاری یزدی ٤٤٣

نستعلیق ذی‌حجة ١٣١٥ ، عنوان و نشان‌شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد.
١٩س ١٤×٢٧ - ٣٣٤٧ گ ٢٢×٣٥/٥ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی‌ضربی

رياض السياحة

از مست علی شاه حاج زین العابدین بن اسکندر تمکین شیروانی (۱۱۹۴ ـ ۱۲۵۳) که بنام شاهزاده محمد رضا میرزا پسر فتحعلیشاه فرمانفرمای گیلان در ۱۲۱۷ ـ ۱۲۴۲ در دو جلد ساخته است .

(مشار ۸۶۷ ـ استوری ۱:۱۱۵۰ ـ ذریعه ۱۱:۳۲۷) .

۲۶۵۷

نستعلیق سده ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، از آغاز و انجام افتاده و از فهرست هم بابهای ۲۹ تا ۴۰ مانده است .

۱۶س ۱۰/۵×۱۹ ـ ۳۶۵گ ۱۷/۵×۲۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا

اخلاق جرجانی

از فضایل مآبی ضیاءالدین گرگانی (ص۷) که بنام شاه تهماسب (ص۲۳) در ۹۳۰ (صفحهٔ عنوان) در ۴۱ باب ساخته است . در فصل ۱ باب ۱ «رسالهٔ مختصر خود در بیان واجبات عقلیه» را که بروش پرسش و پاسخ است گنجاند . میدانیم که ضیاءالدین علی بن سدیدالدین داود گرگانی مختصری در واجبات عقلیه دارد (ف۵۳۶ ش۳ وش۱/۳۱۹۰ و۳۳۸۲/۷ ـ طوس ۵:۲۰۶).

این را هم میدانیم که شیخ علی بن داود خادم استرابادی انساب النواصب نوشته است در ۵۱ باب در ۱۰۷۶ (ذریعه ۲:۳۸۸ ـ طوس ۵: ۲۹) ولی دانسته نیست که او همانکس باشد . چنین است فهرست بابها :

باب اول در بیان اصول دین در پنج : فصل توحید و عدل و نبوت و امامت معاد ، ذکر پادشاه عالی جاه طهماس .

باب دوم در فضل علم و عالم و متعلم یك فصل آنهم در سه فصل .

باب سیم در فضیلت نماز که هفت فصل دارد .

باب چهارم در فضیلت ثواب روزه دریك باب وچهار فصل .

باب پنجم در بیان فضیلت زکوة درسه فصل .

باب ششم در بیان صفت دوزخ درسه فصل .

باب هفتم در بیان خمرخوارگان وقمار وغیره درچهارفصل .

باب هشتم در بیان زناکنندگان یك باب وسه فصل .

باب نهم در بیان عذاب رباخوارگان و انبارداران درسه‌فصل .

باب دهم در بیان غیبت وبهتان دریك باب و یك فصل .

باب یازدهم در بیان سخاوت وبخل در دوفصل .

باب دوازدهم - در بیان شکرباری تعالی که آنهم یك باب دارد مشتمل بردوفصل .

باب سیزدهم در بیان صبروشکیبائی دردوفصل .

باب چهاردهم درتوکل برخدای دردوفصل .

باب پانزدهم در بیان خیرات .

باب شانزدهم در بیان توبه واستغفار دریك باب ودوفصل .

باب هفدهم دراکرام ضیف ومهمان درسه فصل .

باب هفدهم در بیان حقوق والدین وزوج وزوجه وعبدواقارب درشش قسم .

باب نوزدهم در بیان امانت ودیانت دردوفصل .

باب بیستم در بیان صلوات که مشتمل است بربابی دربیان صلوات و موعظه ودوفصل .

باب بیست و یکم (درمتن : دوازدهم) در بیان موت و وفات و باب دیگری دربیان سیرت و موعظه‌درچهارفصل گویا این یکی بیست و یکم باشد

باب بیست ودوم در بیان خوف وترس الهی .

باب بیست وسیم دربیان امر بمعروف و نهی ازمنکر در یك باب .

باب بیست وچهارم در بیان حکمت باری تعالی در سه فصل .

باب بیست وپنجم دربیان حیا و عفت دریك باب وسه فصل .

باب بیست وششم دربیان فضیلت حلم درسه فصل .

باب بیست وهفتم دربیان عجب و تکبر دریك باب ودوفصل .

باب بیست وهشتم دربیان شفقت وصدق درچهارفصل .

باب بیست ونهم دربیان تواضع ونکوهش دریك باب وسه فصل .

باب سی‌ام در بیان علو همت در پنج فصل (در فصل ۵ این باب داستان دخمهٔ انوشیروان هست)

باب سی‌ویکم دربیان رزق وپرستش خدای‌تعالی دریك باب وسه‌فصل (این‌باب درفهرست بجای باب سی‌ام‌آمده است) .

باب سی‌ودوم در فضیلت خاموشی وتنهانشستن دریك باب وسه فصل .

باب سی وسیم دربیان دوستی باری تعالی دردوفصل .

باب سی‌وچهارم دربیان عهد ووفاداری دریك باب ویك فصل .

باب سی‌وپنجم دربیان عدالت ومشاورت در سه فصل .

باب سی وششم دربیان شناختن نقش خود و راه شیطان دریك باب و دوفصل .

باب سی وهفتم دربیان شناختن دنیا وخرسندی بقضا دریك باب ودوفصل

باب سی‌وهشتم (بی‌شماره درمتن) دردفع اشرار درسه فصل.

باب سی‌ونهم دربیان دریغ خوردن بردنیا ویقین داشتن بخدای تعالی‌وموعظه در سه فصل .

باب چهلم دربیان محبان وشیعیان خاندان در هشت فصل .

در بیشتر بابها عنوانهای خطبه و تمجید ومناجات ونعت نبی وسیدالمرسلین و

ومنقبت امیر المؤمنین و با بهاو فصلها و در پایان موعظه آمده و مطالب از روی اخبار و حکایات ثابت میشود. کتابی است که برای تبلیغ مذهب و دعوت باخلاق نیکو ساخته شده است.

۲۶۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳.

۲۱س ۸×۱۵ - ۱۰۹گ ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی درون آبی.

مقالات

از شمس تبریزی است

آغاز برابر با آغاز نسخهٔ شمارهٔ ۲۱۵۵ قونیه (فیلم شماره ۳۹ دانشگاه - زندگانی مولوی چاپ دوم ص۸۹-۲۰۸).

انجام: شفاعت کردندی قبول کردمی دیگری را باخود

۲۶۵۹

نسخ شنبه ۲۹ رمضان ۱۰۲۹، عنوان و نشان شنگرف، جدول زنگار و زر و مشکی و شنگرف و لاجورد، در ۴۴۶ ص.

۲۵س ۱۱×۲۱/۵ - ۲۲۴گ ۱۹×۳۰، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

تفسیر سورهٔ یوسف

ازمولانا معین الدین مسکین فراهی هروی در گذشتهٔ ۹۰۷ (- طوس ۱:ش۶۲ تفسیر و ۴:۴۳۸ و ۴۸۱ - مجلس ۲:۳ - استوری ۱ : ۱۱ و ۱۱۹۴ - روضة الصفا در سر گذشت سلطانحسین میرزا بایقرا - ذریعه ۳:۳۷ و ۴:۳۴۵ و ۶:۲۸۵).

۲۶۶۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۵س ۱۲×۲۰/۵ ، ۱۶۹گ ۱۸/۵×۳۲ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی

زینة المدایح

از محمد صادق‌همای‌مروزی است وبنام شهریار فتحعلیشاه قاجار که‌در۱۲۲۳ گردآورده و سرایندگان ستایشهائی که از این شاه شده است هم در آن‌نام برده‌شده است ومانند مدایح معتمدیه تذکره‌ای میباشد از ستایشگران آن شاه (ذریعه۱۲:۹۵ ادبیات ۳۰۸ ـ مجلس ۲:۲۳۲ ـ استوری ۱:۸۸٤).

۲۶۶۱

نسخ سدهٔ ۸ ، عنوان شنگرف ، شرح ریزتر میان سطرها وهامش ، محمدلامی در بامداد روز پنجشنبه ۹ رمضان ۷۶۴ نسخه را داشته است (صفحهٔ عنوان) ، مهر کمال‌الدین‌محمدبن حسین‌درآغاز نسخه هست ، نسخه وقف شده بانولیت ملاشفیع وآقامحمدزمان ، ازمقامهٔ ۳۹افتاده.

۱۵س۱۱/۵×۱۸ ، ۳۹۶گ ۱۶×۲۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون‌بنفش

المقامات

ازحریری است.

۲۶۶۲

نستعلیق زیبای سدهٔ ۱۰ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، یادداشت مورخ۱۲۵۵ و۱۲۵۸و۱۲۷۰ دارد ، آغازوانجام افتاده.

۲۱س۱۱/۵×۱۸ ، ۱۸۶گ۱۶×۲۴ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی

خمسه

از امیرخسرو دهلوی بدینگونه :

۱ـ مطلع الأنوار .

۲ـ شیرین و خسرو .

۳ـ مجنون و لیلی .

٤ـ آینهٔ اسکندری .

٥ـ هشت بهشت .

(ادبیات ۲۲۷) .

۲٦٦۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه را محمدحسین بمحمدسعید بخشیده و خط ومهر او مورخ ۱۲۵۱ هست .

۱۸س ۱۱×۱٦/٥ ، ۲٦٦گ ۱۷/٥×۲۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد پارچه‌ای

انساب السادات

ازمحمدبن علی‌بن دیباج که‌بدرخواست سید نقیب محمدبن محمدعلوی‌حسینی سپاهانی در سپاهان در۷۱۲ساخته وسر گذشت علی (ع) تا طالب‌بن ابی‌طالب‌ازسادات بنام که برای امامت و پیشوایی برانگیخته و ترشیح شده بودند درآن آورده و در کمتر ازیکهفته آن را ساخته است .

آغاز: بسمله وبه نستعین . الحمدلله الذی انبت حب حب هذا الدین‌فی‌قلوب المؤمنین فنبت و عنه ما نبت ... وبعد فلما اتفق الاجتیاز بمحروسة اصفهان ... اقتضی الاتفاق ... التشرف بجناب السید ... المرتضی‌النقیب ... جمال‌الملة والدین... محمدبن محمدالعلوی الحسنی الاصفهانی.

انجام : واللّٰه اعلم واحکم ولیکن هذا آخر مایثبت فی هذا المختصر کتبه جامعه محمد بن علی بن علی بن الحسن بن رمضان بن علی بن عبداللّٰه بن حمزة بن المفرج بن موسی یعرف بعمر بن علی بن القاسم بن محمد بن القاسم الرسی بن ابراهیم طباطبا بن اسمعیل الدیباج بن ابراهیم الغمر بن الحسن بن الحسن بن علی بن ابی طالب (ع) فی ایام من ربیع الآخر سنة اثنتی عشرة و سبعمائة حامداً للّٰه تعالی و مصلیا علی نبیه نبی الرحمة محمد و آله رب اختم بالخیر .

۲۶۶۴

نسخ سدة ۱۱ ، جدول شنگرف ولاجورد ، حواشی دارد

۱۹س۸×۱۶/۵ ، ۴۶۷گ ۱۶×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

جنة الامان الواقية وجنة الایمان الباقية

از تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسن کفعمی که در ۸۹۵ ساخته است (منزوی ۱ : ۹۰) .

۲۶۶۵

نسخ زین العابدین بن شاه نظر طالقانی در ۱۱۱۲ ، جدول مشکی وخاکستری ، در ۷۲۲ص، نسخه بنوشتهٔ باستانی جلد ۴ است . پس از دیباچه و ترجمهٔ دیباچه مؤلف از بند «الدین یعصم» آغاز ومیرسد به بند «السلطان الجائر والعالم الفاجر اشدالناس نکایة»

۱۴س د۱۱/۵×۲۱ ، ۳۶۱گ ۱۸×۳۰ ، سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

نظم الغرر و نضد الدرر

شرح و ترجمهٔ فارسی غرر الحکم ودرر الکلم آمدی است از عبدالکریم بن محمد یحیی قزوینی که در شصت سالگی بنام شاه سلطان حسین ساخته است .

(سپه ۲ : ۱۰۵ ـ طوس ۱ : ۱۰۱ اخبار ـ دیباچه محدث بر شرح غررالحکم خوانساری ص لا ـ ما)

آغاز نسخهٔ ما: بسمله . غرردررحمد و ثنایی که چون حلقهٔبند گی‌زینت گوش غیب نیوش مستمعان ملااعلی را شاید . . . شایستهٔ نثار ساحت عـزت حضرت منعمی است .

انجام : زانم نبود شغل بجز گفتاری .

۲۶۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان وجدول شنگرف ، ازپایان‌افتاده
۲۳س۱۳×۲۰ ، ۶۳گ۱۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

تقویم التواریخ

ترجمه فارسی کتاب حاج خلیفه چلبی است و تاوقایع ۱۰۸۵ راهم دارد .

۲۶۶۷

نستعلیق مورخ شوال ۱۱۴۴ چنانکه در ص۳۵۷دیده میشود ، در۴۶۷س.
۱۹س۹/۵×۲۱ ، ۲۳۴گ۱۶×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی ضربی

دیوان

ازحسرت مشهدی گویاهمان سیدمحمدخادم مشهدرضا درطوس درسدهٔ۱۱و۱۲ (ذریعه ۲۳۸:۹) دارای ۹۰۰۰ بیت بدینگونه : غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱٤۸)،تخمیس اشعار معاصران (۱۵۱ ـ ۱۷۱) ، رباعی (۱۷۱ ـ ۱۷۵) ، مثنوی سراپای معشوق با دیباچه‌ای به نثر (۱۷٦ ـ ۱۸۳) ، ماده تاریخ (۱۸۳ ـ ۱۸۹) ، مرثیه (۱۹۰ ـ ۲۷۳)، قصیده بترتیب تهجی ورباعی درستایش‌امامان وشاه تهماسب (۲۷٤ـ۳۵۵)، قصیده‌های

شکوی در ستایش شاه تهماسب وشکایت از دشمنان (۳۵۶ ـ ۳۸۲) ، مثنوی در سفر باعتاب قدس (۳۸۳ ـ ۴۰۸) مثنوی درحکایات وداستانها وسفر بهند (۴۰۸ ـ ۴۶۷) .

آغاز: بسمله .

زهی از شمع اوصافت فروزان بزم دیوانها
برنگ مردمك روشن زمهرت مهر عنوانها
نظر گر لمحه‌ای یابد زعین التفات تو
شود از دیدهٔ آهو بیابان ترگسستانها

انجام :

بچینی از ریاض زندگانی
گل مقصود دل تا میتوانی

۲۶۶۸

نسخ روزسه‌شنبه ۹ محرم ۱۱۰۳ ومقابله شده درروزیکشنبه ۹ج۱۱۵۷/۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، ۲۱س ۱۲/۵×۲۱/۵ ـ ۲۴۲ گ ۲۰/۵×۲۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عناب مقوایی

تسهیل المنافع

فی الطب و الحکمة المحتوی علی شفاء الأجسام و کتاب الرحمة .

از ابراهیم بن عبدالرحمن بن علی بن ابی‌بکر ازرق در گذشتهٔ شب دوشنبه ۹شعبان ۸۷۷ (پایان نسخهٔ ما) که درروز پنجشنبه ۲۶ محرم ۸۷۲ ساخته در پنج قسم وبعربی ودرپزشکی است (چلبی ۱ : ۲۸۶) شامل دو کتاب شفاء الاجسام جمال الدین محمد بن ابی الغیث کمرانی و کتاب الرحمة حکیم مقری مهدی ضبری است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله المتعالی عن الانداد المقدس عن الاضداد امابعدفان الطب علم عظم نفعه .

انجام: علی صاحبها افضل الصلوة والسلام .

۲٦٦۹

نسخ محمد شریف بن محمدحسین بن حاجی محمدکاظم سرکانی دررجب ۱۱۳۴ ، عنوان شنگرف حواشی فیض ودیگران درآن هست بخط نستعلیق ، اجازهٔ محمد مهدی موسوی شهرستانی بشیخ محمد حسین بن محمدبن علی عینائی احسایی بخط ومهرمجیز درآن دیده میشود نیزاجازهٔ مولانا احمدبن‌حسن بن‌محمدبن علی‌بن خلف‌بن ابراهیم‌بن صیف‌الله دهستانی‌بشیخ محمدحسین یادشده مورخ روز۱۷صفر۱۲۰۳، سپس عبارات فقهی ازشیخ‌علی ودیگران .

۱۸س۷/۵×۱۸ ، ۱۹۱گ ۱٦×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی مقوایی

المفاتیح

ازفیض کاشانی است.

۲٦۷۰

نسخ ۱۰۸۸ درمتن وهامش ،گویا نسخهٔ اصل ، عنوان ونشان شنگرف ، آشفتگی دارد

۲۵ س۱۳ × ۳۹/۷۰۱۷گ ۲۵ × ۳۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی ،

سفینة النجاة

از محمد خلیل بن حاجی محمد (۱۰۳۵ ـ ۲۷شعبان ۱۰۹۳) که در پنجاه و سه سالکی درروز شنبه ۲٦ رجب ۱۰۸۸ (پایان نسخه) در دوازده باب ساخته است . در فضایل امیرالمؤمنین علی وامامان شیعی دیگر است و ترجمه بدیست از کتابهای اخبارشیعی . عنوانهای مفتاح‌الابواب وصدف و بحروفصل الخطاب و گوهر دارد . نام کتاب ومؤلف وتاریخ درپایان آمده است .

آغاز: بسمه . الحمد لله عدد ماخلق‌الله والحمدلله مثل ما خلق‌الله . . بسمله و

ما قدروالله‌حق قدره ... اما بعد روایت کند شیخ بزرگوار راوی مناقب حیدر کرار .

انجام : انك على كل قدير وبالاجابة بديد برحمتك ياارحم الراحمين .

۲۶۷۱

نستعلیق سیدزین العابدین بن سید حیدر در ۱۰ذی حجه۱۰۷۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت ۱۲۶۳ درصفحهٔ عنوان هست.

۲۵س ۱۴×۲۱ - ۲۵۴گ ۱۹/۵×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

کنز اللغات

از محمدبن عبدالخالق بن معروف گیلانی است (حقوق ۱۷۵ ـ ادبیات ۴۰۰) .

۲۶۷۲

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی ریز گر ، حواشی دارد با نشانهٔ « س ، سید ، دارالحدیثی»

۲۵س ۱۴×۲۲ ، ۱۳۹گ ۲۱×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد کالینگور مشکی.

مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار

شرحی است از شمس الدین محمود بن عبدالرحمن سپاهانی بر طوالع الانوار بیضاوی که بنام اتابك سپهسالار ابوالمعالی محمدبن سیف‌الدین ابوالفتح قلاون ساخته است . (مجلس ۲:۵۰) .

۲۶۷۳

نستعلیق درشت درمتن وشرح ومتن زیرخط سرخ ، عنوان شنگرف ، فهرست مطلبها با اشاره به شمارهٔ صفحه درآغاز هست ، نسخهٔ اصل و گویا مؤلف آن را برای چاپ آماده کرده است ، حاشیه دارد با نشان احمد

۱۳س ۱۳/۵×۱۹ ، ۱۹۳گ ۲۱×۲۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی درون کبود

الفرائد الامينية فی شرح الفوائد الصمدية

شرحی است بفارسی ازاحمدبن محمد رضای شریف رضوی گروسی کبودوندی بر کتاب شیخ بهایی که بنام محمدامین پسر اللهیارخان برادرزادهٔ خود نوشته ودر ۱۳۰۸ آغاز ودر ۱۳۱۱ بانجام رسانده است . سرگذشت شارح دردیباچه هست .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . بعد الحمد والصلوة چنین گوید ذرهٔ بی‌مقدار ابن محمد رضا احمد کبودوندی گروسی .

انجام: حرره الاقل الجانی احمد الشریف الرضوی ٣٤ .

٢٦٧٤

نسخ سدهٔ ١١ عنوان و نشان و شکل شنگرف درش١ ، ش٣ مورخ روز شنبه ١ع٢/١٠٤٧ ، ٢٧س٥/١١×٣١ ، ١٣٧گ ٣٠×٤٠ ؛ کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

مجموعه

١ـ شرح زیج الغ بیك (٢پ ـ ١٣٣پ) از بیرجندی (ف ٩١٥ ـ استوری ٧١:٢) که در ٩٢٩ ساخته است . درنسخهٔ ماحواشی است از ملا مظفرمنجم گونابادی بنام اووبرخی بانشان « لمحرره » .

٢ـ رساله‌درتصحیح‌زیج‌الغ‌بیك (١٣٤ر ـ ١٣٧ر) ازغیاث‌الدین‌منصورشیرازی درگذشتهٔ ٩٤٨یا٩٤٩ در دوازده فصل ویك خاتمه . استوری (٢٠٢:٢) از این‌رساله‌یاد ننموده است .

آغاز: بسمله . حمدوسپاس ملکی‌را که مصباح وجعلنا سراجاوهاجاافروختهٔ حکمت اواست ... امابعد چنین گوید مؤلف این کتاب غیاث‌الدین منصورشیرازی که

این رساله ایست در تصحیح زیج میرزای شهید و این کتاب مشتمل است بر دوازده فصل و خاتمه .

انجام : ولهذا بیك طریق صحت داده میشود والسلام (تألیف کرده شد این فی یوم السبت غرة شهر ربیع الثانی سنه ۱۰۴۲ ... وخیر الاوصیاء)

۲٦۷۵/۱

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، دوسرلوح زرین ، نسخه از آغاز است تا سورهٔ بنی اسرائیل (ج۱ مواهب علیه)

۳۱س ۱۱/۵×۱۸ - ۴۸۹ گ ۱۷/۵×۲٦، کاغذ سپاهانی جلد تیماج مشکی مقوایی

۲٦۷۵/۲

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف،جدول زر ولاجورد ، یادداشت ۱۲٦۴ دارد،نسخه از کهف است تا پایان (ج۲) ، بهمان سطر و اندازهٔ درون و بیرون و کاغذ و جلد (۴۷۴ گ)

مواهب علیه

از مولی حسین کاشفی است که درروز ۲ شوال ۹۰۲ بانجام رسانده است .

۲٦۷٦

نسخ محمد عظیم بن عبدالله نیشابوری در بلخ در ۲۹ ج ۱۱۰۵/۱ ، جدول زر و مشکی،نسخه درش ۱ از ص ٦۵ آغاز میشود تا گ ۹۳ و برگشماری دارد بحروف، ش ۲ بخط سدهٔ ۱۳ است ، در ۹۴ پ تا پایان نسخه قصیده است منسوب به علی ع وسپس عبارتی است بعربی درباره اسم اعظم بعربی با جداول و همهٔ اینها بخط نستعلیق ریز نوشته شده است

سطر گوناگون ۱۲×۱٦ - ۳۱ گ ۱۷×۳۱ ، کاغذ سمرقندی و فرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱ـ خواص ومنافع سور وآیات قرانی (٦۵ ر ـ ۹۲ پ).

آغاز: خواص آیات قرآنی بسمله. ولاحول ولاقوة الابالله ... اللهم بك استفتح چنین گوید مؤلف این کلمات ومحرر این مقالات تمیمی رحمه‌الله که پیوسته در اطراف عالم در جستجوی خواص ومنافع اشیا واظهار خفایا و امور ... بودم تا کتاب منافع و خواص سورقرآن مجید بدست آوردم مروی ازامام جعفرصادق (از دیباچه بر میآید که مؤلف بهند رفته واز فرهنگ هندی بهره برده است).

انجام: وآیة الکرسی را تابجائی بخواند که وهوالعلی العظیم.

۲ـ قصیدهٔ جلجلوتیه (۹۳ر ـ ۹٤ر) منسوب بعلی (ع) بادیباچه‌ای بفارسی ودر آن آمده که این قصیده بلغت عربی وقلم سریانی بوده‌است واسراری در آن هست وآداب خواندش دراین دیباچه یادشده است.

آغاز قصیده:

بدات بسم الله روحی به اهتدت

الی کشف اسرار بباطنه انطوت

انجام:

کذا الاول و الاصحاب کلهم

بعد دوام الدهر یا نور جلجلت

۲٦۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، در ۷۲۴ ص و نزدیك به ۱۷۰۰۰ بیت از پایان افتاده است.

۲۴س ۱۳×۱۸، ۳٦۳ گ ۱۹/۵×۲۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی درون مشکی

خلاصة التجارب

از بهاءالدوله حسن بن قوام الدین قاسم حسینی دیلمی رازی طرشتی نوربخشی که در ۹۰۷ ساخته است (ره آورد ۲۸۳ ـ مشار ۶۱۲ ـ مطرح الانظار) او راست شرحی بر رسالة العون خود او که در منطق است و بعربی و درطرشت «رازه» ساخته است و در پایان آن دارد «من الف الحمد الی قاف التوفیق تاریخ به تتمیم هذا الشرح وقد وقع ذلك فی طرشت من قری رازه» و نسخه نوشتهٔ حیدرعلی بن کمال الدین محمد نور بخشی کشمیری درج ۱/ ۹۱۰ از این رساله را آقای باستانی را داشته بود (یادداشت او در لای نسخهٔ ما).

۲۶۷۸

نسخ سدة ۹ و ۱۰ ، در ۳۷۴ ص و نزدیك به ۱۰۰۰۰ بیت.
۲۷س ۹×۱۶ ، ۱۷۷گ ۱۴×۲۳ ، کاغذ سمرقندی متن وحاشیه ـ جلد تیماج تریاکی زرکوب

شرح الشرح

از سعد تفتازانی است (ف ۷۹۰) در نسخهٔ ما تاریخ تألیف ۷۷۰ دارد .

۲۶۷۹

نستعلیق حبیب الله که برای ملامحمدتقی کاشانی درروز شنبه ۵ ذی‌قعده ۱۲۶۵ نوشته است، عنوان ونشان شنگرف ، فهرست درآغازهست .
۳۲س ۱۱×۱۶ ، ۱۶۰گ ۱۷×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

الملل والنحل

ازشهرستانی است .

۲۶۸۰

شکسته نستعلیق علی‌اصغر بن‌علی‌اکبر طالقانی‌در ج۱۲۷۴/۱ ، جدول زر و مشکی‌ولاجورد، حواشی ملااسماعیل دارد ، نسخه در۱۳۲۵ ق از آن معتضدالدوله بوده است.

۱۸س۸/۵×۱۶/۵ ، ۳۲۱گ ۱۴×۲۳ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی

المشاعر

از صدرای شیرازی است .

۲۶۸۱

نسخ محمد صادق بن محمدعلی سرکانی درسپاهان در روز سه شنبه ۱۶ع۱۰۲۸/۲، جدول مشکی وزرد، یادداشت تملک‌عبدالعالی اسماعیل بن‌شیخ ابراهیم دررجب ۱۱۳۱ بامهرمورخ ۱۰۴۱او و یادداشت تملک نورالدین علی‌میسی‌عاملی حلی مورخ ۱۰۴۰ هست ، نیز تملک و یادداشت محمدمؤمن بن‌شمس‌الدین محمد بامهر او (ص۵۳-۹۶ وصفحهٔ عنوان)

۱۳س۹×۱۷ ـ ۴۹گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌مقوایی

المفاوضات

نامهٔ صدر الدین قونوی و پاسخ خواجهٔ طوسی است . (ادبیات ۴۳۳ ـ طوس ۴ : ۹و۲۴۱).

۲۶۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف .

۱۷س۱۱×۳۰ ـ ۸گ ۱۹×۲۸ ، کاغذ هندی ـ جلد مقوا

رسالهٔ نفس

عنوان « تمهید » دارد و درآن ازسیدشریف یاد شده وآرای دانشمندان در بارهٔ نفس آمده‌است.

آغاز: بسمله . امابعد کلام سیدالانام ... که یاعلی اذاتقرب الناس الی خالقهم بانواع العمل والبر تقرب انت بانواع العلم .. دلیل است قاطع و برهانی است ساطع بر آنکه وسیلهٔ قرب حکیم علام غیر ازعلم تام امری دیگر نیست .

انجام: از رقم آن باز نموده شد والله المستعان وعلیه التوکل و الامان (تمت الکتاب) .

۲۶۸۳

نستعلیق محمدحسین کاتب درع۱/۱۳۳۵ در ش۳ ، نشان شنگرف ، ش ۱ ناقص ، همهٔ شماره ها بیك خط است ، در۹۸ ر ـ ۱۰۰ ر مثنوی مولوی است ، در پایان خطبه‌ایست بعربی.
۱۵س۸/۵×۱۵ ، ۱۰۲گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

مجموعه

۱ـ الکلمات المکنونة (۱ پ ـ ٦٥) از فیض کاشانی (طوس ٤ : ٢٢٦) .

۲ـ لوایح (٦٦ پ ـ ۸۹ ر) از جامی .

۳ـ ارشاد السالکین (۸۹پ ـ ۹۵ ر) از شیخ محمد بن فضل‌الله عارف ودر بارهٔ عقیده صوفیان است دربارهٔ وحدت وجود واین نام درصفحهٔ عنوان آمده است ودر آغاز خود این رساله دارد « رساله عقاید صوفیه » مانند ش ٤

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین ... بدان ای عزیز ارشدك که صوفیان قایل بوحدت وجودند وبذوق ووجدان چنین یافته‌اند .

انجام: واعمل علیه وتوصل .

٤ـ رسالهٔ عقاید صوفیه (۹۵ ر ـ۹۸ ر) از همو ،این رساله هم در وحدت وجود است .

آغاز: بسمله . حمدله . که موجودی نیست مگروی .

انجام : ومن عند محمد رسول‌الله علیه الصلوه والسلام .

۲۶۸۴

نستعلیق محمد در ۱۲۴۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر وشنگرف ولاجورد ، سرلوح‌زرین،نسخه تاسرگذشت ومرگ پیامبر را دارد .
۱۹س۱۴×۲۰/۵ ، ۱۸۱گ ۲۰×۳۰، کاغذ فرنگی - جلدروغنی درزمینهٔ سرخ‌باگل‌وبوته درون وبیرون .

خداوند نامه

از فتحعلیخان صبای کاشانی است که در سه سال سروده است (ادبیات۲٦۱).

۲۶۸۵

نستعلیق نظام دهلوی درمحرم ۹۸۵ درش۱ وش۳ نیزتاریخ ۹۸۵ دارد ، جدول و ستون بندی بزرولاجورد ومشکی ، سرلوح زرین ، درمتن وهامش نوشته شده است ، در۱۲۰۰۰بیت.
۱۵س۹×۱۴ - ۴۰۴گ ۱۸×۲۸/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج ترپاکی‌ضربی‌مقوایی‌گرد سرخ

مجموعه

۱- دیوان (۱ - ۷۵۳ متن) ازانوری ابیوردی است .

۲-دیوان (ص۱-٧٥٤ هامش ومتن وهامش‌تاص۷۹۵) از سلمان ساوجی(مجلس ۱٦۹:۳و۳۰۰ - سپه ۲:٦۰٦ - ذریعه ٤٦۲:۹ - مشار ۷۳۷) .

۳- قصیدهٔ مصنوع (۷۹۵ - ۸۱٦) از همو که در تبریز در ۷۵۰ بنام‌غیاث‌الدین محمد صاحب دیوان سروده‌است (مجلس:۳:۳۳۳ه - دستورالوزراء ص۳۲٦و۳۹۹).

۲۶۸۶

نستعلیق ج۱۲۵۹/۳ درمتن وهامش ، ۵۳ تصویردارد .
۱۸س۷/۵×۱۷/۵ - ۳۷٦گ۱۷×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج ترپاکی مقوایی‌درون‌سرخ

منطق الطیر

از شیخ فریدالدین عطار نیشابوری است .

۲۶۸۷

نستعلیق خوش میرزا عبداللهبن رمضانعلی همدانی برای محمد ولی پسر محمد حسین خان در ع۱۳۳۶/۱ ، عنوان شنگرف ، سرلوح زرین ، کنار دوصفحهٔ نخستین بزرآراسته ، جدول زر ولاجورد ، نسخه جلدنخستین است

۱۷س۱۱/۵×۲۱ - ۲۷۴گ۱۸/۵×۲۹ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج حنایی ضربیمقوایی زرکوب

ابواب‌الجنان

از میرزا رفیعای قزوینی است .

۲۶۸۸

نسخ سدهٔ ۹ ، عنوان درمتن درشت‌تر ودرهامش بشنگرف ، فهرست شعرا درآغاز نسخه دیده میشود ، نسخه‌جزویکم‌است، درصفحهٔ عنوان آمده :«الاول من المختار من کتاب‌الاغانی‌اختیارجمال‌الدین بن المکرم» وگویاهم پنداشته‌اند که بخط خوداواست.

یادداشت محمدبن عیسی عجلونی قرشی درپایان هست مورخ ۱۰۰۶،مهرفضل‌الله‌حسینی‌وخط او درصفحهٔ عنوان هست

۱۹س۱۱×۱۸ ، ۲۲۵گ۱۷/۵×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبزضربی‌عقوایی

مختارالاغانی فی‌الاخباروالتهانی

ازجمال‌الدین‌ابی‌الفضل محمدبن مکرم‌انصاری نگارندهٔ لسان‌العرب‌در گذشتهٔ ۷۱۶ (ص۸۳ نسخهٔ ما) بترتیب حروف است (چلبی ۱ : ۱۲۶) نام گزینندہ در پایان سرگذشت لبید (۱۸۳پ) آمده‌است نسخهٔ ما ازسرگذشت‌ابوالعتاهیه است‌تااسماعیل قراطیسی . درآغاز یاد شده ازاختصار رشیدابوالحسین احمدبن رشیدبن زبیر واینکه

ابوالفرج اغانی را در پنجاه‌سال گرد آورده‌ویکبار بخط خودآن‌را نوشته و بسیف‌الدوله ارمغان‌داده وهزاردینار گرفته‌است‌واینکه صاحب‌عباد این‌پول‌را کم‌میدانست‌ومیگفت که در کتابخانه ام ۱۱۷۰۰۰ جلد کتاب است و بجز اغانی را نمی پسندم و اینکه عضدالدوله درسفر و حضرآن را با خود میداشته است و اینکه اصل مسودهٔ اغانی در بازار وراقان تابچهارهزار درهم بفروش رفته است ونسخه‌ای ازآن هم بده هزار درهم خریده شده بود .

آغاز: بسمله رب اعن بکرمك یا کریم اما بعد حمدالله رب العالمین ... فهذا ما اخترته من کتاب الاغانی الکبیرلابی‌الفرح الاصفهانی الکاتب .

انجام : نجزالجزء الاول من مختارالاغانی بحمدالله ... یتلوه ان شاءالله تعالی فی‌الجزء الثانی وقعة بدر .

۲٦۸۹

نستعلیق ۱۰ شوال ۱۰۷۵ وعنوان شنگرف در ش۱ ، ش۲ ناقص ومیرسد بمبحث تب ربع ازفصل یکم بهمان خط .

۳۱س۸×۱۴ ، ۱۲گ۵۹ ×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ الرسالةلشرفیة (۱ـ ۱۰۲) ازصفی‌الدین عبدالمؤمن محمدارموی بغدادی که بنام شرف الدین هارون بن شمس الدین محمد جوینی ساخته است در پنج مقاله (دستورالوزرا ص ۲۷۰ ـ چلبی ۱:۵۵٦) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی‌آلائه واشکرعلی سوابغ نعمائه ... وبعدهذه رسالة تشتمل علی علم النسب التالیفیة علی نهج استنبطه القدماء من حکماء الیونان مضافا الی زیادات نافعة لم اجدها فی شییء من مصنفاتهم ولافی شیء من کتب المحدثین

انجام: فلیکن هذا القدر کافیا فی علم التالیف .

۲ـ رساله در شناخت تب (۱۰۳ـ۱۱۵) دوباب باید داشته باشد و باب یکم در وفصل .

آغاز: بسمله بدان ... که تب حرارتیست غریبه که مشتعل میشود دردل .

انجام افتاده : باسکنجبین بزوری وماء الاصول .

۲۶۹۰

نستعلیق گویا نسخهٔ اصل-

۱۴س۱۰×۱۴ ، ۳۴۸گ ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج حنایی ضربی

ینابیع الحکمة

از ملاابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی که در اخلاق و سیاست مذهبی است و درهفده فصل و یك خاتمه درسپاهان در ۱۲٤۰ ساخته است . فهرست در آغاز هست . در تهران بسال ۱۳۰٤ق بچاپ سنگی رسیده است (مشار ۱٦۸٦ـ دفتر نخستین نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه ص۲۲٦) .

۲۶۹۱

نستعلیق شوال ۱۲۷۰ در ش۱ ، مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۲٦۹ در ش۲.

۱۸س ۹/۵×۱٦ ، ۱۹۷گ ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مشکی

مجموعه

۱ـ حاشیهٔ شوارق الالهام (۲پ ـ ۱۲٤ر) بعربی ازمیرزا محمدحسین بن محمد کاظم منشی کرمانی .

آغاز: بسمله . اول دفتر بنام ایزددانا ... اما بعد فیقول ... محمدحسین بن محمد کاظم المنشی الکرمانی ... هذه تعلیقات علی الشوارق .

انجام : افعاله الحديث (تم هذه النسخة الشريفة التی صنفه هادی المضلين.. ميرزا محمد حسين كرمانی .. فی شهر شوال سنة ١٢٧٠) .

٢ـ الرسالة العشقية يا كيمياء السعادة (١٢٥ پ ـ ١٩٧ پ) بعربی از همو كه برای حاج ميرزا آقاسی نوشته و در آن بحاشيۀ شوارق خود اشاره نموده است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . فيقول . . . محمد حسين بن محمد كاظم المنشی الكرمانی . . . انه سئلنی بعض اخلائی

انجام : بسته شد دیگر نمیآيد برون (تمت هذه الرسالة الموسومة بكيمياء السعادة والمعروفة بالعشقية فی شهر ذی العقدة ١٢٦٩) .

٢٦٩٢

نستعليق تركی مصطفی بن داود در ٢١ رجب ٩٤٤ ، عنوان ونشان شنگرف ، سرلوح دارد ، نسخه از آن محمد امين بن عبدالعلی زنجانی بوده است ، نسخۀ پاكيزه ايست .
١٩س ١١ × ٤٢٦٠١٧گ ١٦ × ٢٣ ، كاغذ سمرقندی ـ جلد تيماج قهوه‌ای ضربی .

كنز اللغات

از محمد بن عبد الخالق بن معروف است .

٢٦٩٣

نستعليق ٢٦ ع١/١٢٥٨ ، نشان شنگرف ، ش٢ و٣ هم مورخ ١٢٥٨ است.
١٧س ١٠×١٥ ـ ١١٥گ ١٥×٢١ ، كاغذ فرنگی ـ جلد تيماج مشكی

مجموعه

١ـ اصول دين (١ پ ـ ٨٠ پ) از سيد محمد كاظم بن محمد قاسم حسينی رشتی بفارسی در پنج باب (توحيد ـ عدل ـ نبوت ـ امامت ـ معاد) هريك چند فصل

(ذریعه ۲:۱۹۲-فهرست احسایی ۲:۱۱۳ - مشار ۱۱٤) .

۲- پرسش وپاسخ (۸۱ پ - ۹۵ر) درمباحث فلسفی و کلامی است که گویا از سید کاظم رشتی پرسیده‌اندبفارسی و او بعربی پاسخ‌داده‌است درمسائلی‌مانند سرّ عصمت وولایت مطلقه وحدیث‌تازیانه وجزاینها که‌رویهم یازده پرسش است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد فان العبد الفانی الجانی یقدم العذرالیکم من بسط المقال .

انجام : من‌الاطوارالوجودیة فافهم فهمك‌الله تعالی‌والسلام خیرختام (پس‌ازین تفسیرحدیث ناقوس است) .

۳- اسرارشهادةالحسین (۹٦ر - ۱۱۵ر) بعربی گویا از همو که در پاسخ حاج عبدالوهاب قزوینی (فهرست احسایی ۲:۱۳۵ - ذریعه ۲:٤٦) گفته است ولی در نسخهٔ ما ازپرسنده نامی برده نشده است .

آغاز: اعلم ان‌الله عزوجل لماوجب ان یکمل صنعه .

انجام : وبهذا القدر کفایة لاهل البدایة وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین.

۲٦۹٤

نستعلیق محمدباقر بن‌شیخ‌عبدالله جرایری شیرازی درع۱۰۴۴/۲ ، عنوان‌شنگرف، ش۲ناقص‌است، نسخه ازآن عبدالمهدی‌بن حاجی‌مطلبی سعیداوی بوده است ، مهرمحمدعلی‌بن عبدالجوادرآن هست ، شعرابراهیم جعفری دارد ، اجازهٔ محمدمهدی فتونی عاملی‌یکی ازشاگردانش درآن‌دیده‌میشود
۲۳س۷×۱۷/۵ ، ۲۴۸گ۱۳×۳٦ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱- المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة (۱ پ - ۲٤۷ پ) از میر

محمدبن ابی‌طالب استرابادی است (ف۲۰٤٦) نام کتاب وشاه (سیف‌الدین مظفر بتکچی) دردیباچه نسخهٔ ما درهامش افزوده شده است .

۲ـ تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار (۲٤۸ ر و پ) ازقطب راوندی که چهارفصل از آن درنسخهٔ ما دیده میشود وبسیارسودمنداست.

آغاز: بسمله . تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار من جمع مولینا الامام العالم السعید قطب الدین شیخ الاسلام ابی‌الحسین سعیدبن هبة الله الراوندی قدس‌الله روحه‌العزیز. بسمله . امابعد حمدالله الذی خلقنا وعلمنا البیان ... فانی‌اذکر خلاصة مافی‌الفصل الاول من کتاب الاستبصار ثم شرحها .. علی ماهومذهب فی‌عمله بالاخبار واتبع ذلك ایضا مااختاره المرتضی وهوخیرالاختیار ... فصل‌اعلم ان الاخبار المتواترة توجب العلم والعمل علی الاطلاق .

انجام : فصل والعلوم التی یحصل عندالاخبار المتواترة لکل عاقل مکتسبة عندالشیخ المفید وذهب المرتضی الی‌تقسیم ذلك ... واذاصحت هذه الجملة فی‌صفةالخبر الذی لابدان یکون المخبربه صادقا (ننوشته مانده).

۲٦۹۵

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۹س‍ ۹/۵×۲۱/۵ ، ۸ گ ۱۳×۲٤ ، کاغذ هندی‌موریانه خورده ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی

خلاصیه

ازمحمدعلی‌بن میرزا محمد خلیل حسینی مرعشی درحیله‌های ربا که‌اومنکر آنها است . رساله‌ایست‌استدلالی وبسیارسودمند . نام کتاب دردیباچه‌آمده.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل القرآن بلسان عربی مبین اما بعد چون فقیر حقیر محمد علی‌بن المرحوم میرزا محمد خلیل الحسینی المرعشی حیلهٔ ربـ

را مخالف آیات متکاثره واخبار متواتره بامعنی وقانون عقلا وقراین کثیره و اقوال مفسرین واجماع عصرشارع ومثل عمل یوم سبت و امالفساد شریعت و مجموعهٔ مخاطر عظیمه یافت .

انجام : فاعتبروایااولی‌الابصار وصلی‌الله علی خیرخلقه محمد سیدالابرار وآله الاطهار واتباعه‌الاخیار .

۲۶۹۶

نسخ ریز۸۳۴، عنوان ونشان وشکل شنگرف، حاشیه‌ها باشانهٔ «س» ، مالک‌رمضان‌بن علی‌لرکی
۳۱س۱۲/۵×۲۰ - ۸۹گ۱۸×۲۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌سرخ‌مقوایی

نهایة الادراك فی درایة الافلاك

ازقطب شیرازی که درچهارمقاله (مقدمات ـ اجرامعلوی ـ هیئت‌ارض‌ـمقادیر ابعاد واجرام) بدرخواست اشرف‌الدین محمدبن عمربدخشانی ساخته و کتاب‌تذکرهٔ طوسی را درآن گنجانده است (ش۵۹٦ سپه ـ نسخهٔ مورخ ۷٤۱ قاهره خدیویه‌مورخ ۷٤۱ ـ ق ۹۲٦ ـ دیباچه درةالتاج) .

آغاز: بسمله . رب وفقنی لاتمامه امابعد حمدالله فاطر السموات فوق الارضین عبرة للناظرین للمتوسمین ... فانی قد کنت برهة من‌الزمان عازما علی‌ان احررلنفسی ولسایرالاخوان فی علم الهیئة ... رسالة مغینة عن غیرها .

انجام : وانجازماوعدته‌فلنختم‌الکتاب ..ومفاتیح‌الکلام والحمدلله‌رب‌العالمین (تمت الکتاب فی ۸۳٤) .

۲۶۹۷

نستعلیق روزدوشنبه ۲٦محرم ۱۳۰۴ ، ش۲ مورخ شب یکشنبه ۵ رمضان ۱۳۰۴
۲۱س۱۵×۲۰ ، ۷۰گ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج قهوه ای

مجموعه

۱ـ تحفهٔ عباسی (۲ر-۴۱پ) از محمدبن علی مؤذن سبزواری کـه بنام محمد مؤمن بیك و شاه عباس دوم در۱۰۷۷ ساخته است .

(ذریعه ۳:۴۵۲ ـ مشار۳۶۸) .

۲ـ مناسك العاشقین (۴۲ پ ـ ۷۰ پ) بفارسی گویا ازمیرزابابا ابوالقاسم‌بن عبدالنبی حسینی شیرازی شریفی ذهبی متخلص براز (مشار۱۴۹۸) درهشت باب ویك خاتمه ودرآغازهریك دیباچه‌ای به نثرعربی وخودرساله بنظم‌است .

آغاز: هذا کتاب مناسك‌العاشقین . هو بسمله . هذه جذوات من‌نارجلال‌العشق الربانی ...

بنام آنکه ذات او علـی شد
جهان ازفیض‌نورش منجلی‌شد

انجام :

که میری جان بجانان واصل آید
بحق وصل مدامت حاصل آیـد

۲۶۹۸

نسخ محمد امین بن عبدالوهاب عبدالوهابی درشب شنبه ۱۲ محرم ۱۱۰۳ ، عنوان شنگرف ، نسخه رارضاقلی‌بن‌حسن‌شریعت سنگلجی در۲۷ شوال ۱۳۵۵ داشته است.
۲۳س۱۰/۵×۱۷ ، ۱۷۵گ۱۹×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌کنارزرین

المبدء والمعاد

ازصدرای شیرازی است .

۲۶۹۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، فهرست درآغاز هست
۱۴س ۱۰/۵×۱۴/۵ ، ۴۵گ ۱۶/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

ازمیرزا محمد علی بهار مذهّب سپاهانی است (ادبیات ۱۰۰) .

۲۷۰۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر و مشکی ولاجورد .
۱۰س ۹×۱۵ ، ۱۰۹گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

دیوان

ازحاج میرزا احمدنقیب گنجی شیرازی (۱۲۳۸ـ۱۳۰۲) بادیباچه‌ای به بش در سر گذشت او(مجلس ۳:۴۴۲) .

آغاز دیوان . بسمله فی القصائد و الغزلیات علی ترتیب حروف التهجی حرف الالف فی توحید الباری عزاسمه .

سپاس ما نشد شایستهٔ شان تو یار ما
سپاسی خودبشأن خویشتن برخویشتن فرما

انجام :

دوش گفتم ازپی تاریخ این غوغانقیب
هین زچنگال یمین الدوله پاشیداین تفنگ

(سنه ۱۲۹۰)

۲۷۰۱

نستعلیق سدۀ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف .
چلیپا س۱۴ ۱۸×۱۴ ، ۳۰گ ۱۵/۵×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای

جُنگ

شعرهای فارسی وترکی‌است که سلیمان قاضی ترك در ع۱۱۹۵/۱ گردآورده است .

فهرست نامهای شاعران درنسخهٔ ما هست :

۱ـ بفارسی: فردوسی ۱ ، صائب ۲ـ۳۵ فقیه ۳ ، ثنایی ٤ ، شمسی ٦ ، ابن عوفی ۷ ، ملای رومی ۱۱ـ۲۳ ، سعدی ۱۱ . صافی ۱۲ ، فرشته ۱۳ تا ۲۲ (بترتیب تهجی نزدیك ۱۵۰ بیت)، شوکت ۱٦، جامی۲۳ـ٤۰، رکن کمال۲۵ ، خسرو۲۸،خسرو۲۸، جنتی۳۰، احمدجام۳۰، مانی۳۲ ، فاخری ۳۳ ، عینی٤۲ ، ناصر خسرو ٤٦ ، امام فخر رازی ۳۳ ، هلالی ٤٦ ، اهلی ٤٦.

۲ـ بترکی: عزتی ۱، راغبی ۱ ، علوی ۲ ، مرادی ۲ . الهی ۹ ، بیانی ۱۰ ، عینی ۲ ، صافی ۲٦ ، عالی ۲٦ ، آتشین ۳۳ ، جوری ۳٤ ، کریمی ۳۹ ، سنائی ۵۱ ، شرحی ۵۳ ، نابی ۵۵ ، مانی ۵۵ ، غوثی ۵٦ ، عندلیبی ۵٦ ، روحی ۵۷ ، اسحاق ۵۸ عشقی ۵۸ ، رحمی ۵۸ ، اصولی ٦۰ .

۲۷۰۲

نستعلیق محمدحسین در۱۳۱۰ ، عنوان و نشان‌شنگرف در ش۱ ، جلد یکم ش۲ر۱ محمد حسین در ۱۳۱۲/۹/۲۱ ق وجلد۳ آن رادردوشنبه ۲ع۱۳۱۰/۳ نوشته است ، اربعینیات مورخ ۱۲محرم ۱۳۱۰ است ، درش۳فهرست همهٔ رسائل دهگانه آن درصفحهٔ‌عنوان‌هست وجزچهاررساله که چهارمین‌هم ناقص‌است ندارد .
۲۱س ۱۶×۱۰ ، ۳۷۳ گ ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای

مجموعه

۱ـ مفتاح الفلاح فی شرح دعاء الصباح (۲ پ ـ ٤٨ ر) از مولی محمد اسماعیل بن محمد حسین بن محمدرضا بن علاءالدین محمد مازندرانی سپاهانی خواجویی در گذشتهٔ ۱۱ شعبان ۱۱۷۳ نزدیك به ۳۰۰۰ بیت که درجوانی ساخته ودرپیری آن را پاکنویس کرده است وآن درهامش زادالمعاد چاپ رحلی بزرگ دیده میشود (ذریعه ۱۳:۲۵۳)

آغاز: بسمله. نحمدك اللهم یامن اذهب اللیل مظلما بقدرته . . . وبعد یقول . . . محمد بن الحسین بن محمد رضا المشهور باسمعیل...هذا الدعاء الشریف المعروف بدعاء الصباح الموصوف بمفتاح الفلاح ومصباح النجاح .

انجام: عن جرائمهم بمحمد وآله وقائهم.

۲ـ شرح کتاب التوحید (٤٩ پ ـ ۳۱٦) از قاضی سعیدای قمی (جلد ۱ و ۳) (ف ۸۸ ه) .

۳ـ الاربعینیات لکشف الانوار القدسیات (۳۱۷ پ ـ ۳۳۳پ) ازهموشامل :

۱ـ روح الصلوة .

۲ـ الاشارة و البشارة .

۳ـ الفوائد الرضویة .

٤ـ مرقات الاسرار.

(ف ۱٥۹ ـ ۲۸۸ ـ ٤۰۷ ـ ۲۱۲٤ ـ مجلس ٤ : ٤ و ۲۰۸ تا ۲۱٦ ـ طوس ٥ : ۱۳۸) .

٤ـ شرح حدیث الغمامة (۳۳٤ پ ـ ۳۷۳ پ) ازهمو (ف٤٥٤ ـ سپه۱: ۲٦٤)

۲۷۵۳

نستعلیق فرج‌الله جهانشاهی درع ۱۲٦٤/۱ ، درمیانه و پایان نسخه‌شعرهای فارسی‌است .

۱۵س ۹×۱۵ ، ۳٦۳گ ۱۵×۲۰ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ ترجمة‌الشريعة (۱پ ـ ۱٦ پ) از فیض کاشانی که در۱۰۵۵ ساخته‌است (سپه ش ٦۳۹۸/۵) ـ ذریعه ٤:۱۰۹ـ مشار ٦۰٤ ـ چاپ ۱۲٦۰ ق و ۱۳۲۰ خ) .

۲ـ ترجمة الصلوة (۱۷ پ ـ ۳۲ ر) از همو کـه در ۱۰٤۳ ساخته است (سپه ش۲/٦۳۹۸ ـ چاپ‌بهمن کریمی در ۱۳۲۰ خ ـ ذریعه ٤:۱۱٤ ـ مشار٤۰۵) .

۳ـ تحفهٔ سلیمانیهٔ عباسیه در شرح رسالهٔ رضویه (۳۳ پ ـ ٦۰ پ) از محمد نصیر بن قاضی بن کاشف‌الدین‌محمدیزدی‌درشرح ذهبیه منسوب بامام‌رضا(ش۱/۲۵۸۳)

۲۷۰٤

نستعلیق مؤلف چه در پایان جلد یکم خود او تصریح دارد و نسخه هم حك و اصلاح شده‌است، مالك علوی طباطبائی در۱۳۸۴

۲۳س۱۲×۱۸/۵ ، ٤٤٤گ۱۹×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب میانه ترنج و مقوایی

مقتبس الانوار من الائمة

تفسیری است از امیر محمد مؤمن بن شاه قاسم سبزواری بروش اخباریان و نام کتاب تاریخ آنست (۱۰٦۹) (امل‌الامل ـ ذریعه ٤ : ۳۱٦) نام مؤلف و کتاب در دیباچه‌هست. چنین‌است:

۱ـ دیباچه مؤلف درسر گذشت خود او (۱ـ۷) .

۲ـ مقدمه‌ای درسه فصل و یك خاتمه (۸ـ٦۳) .

۳ـ خود تفسیر که تاندکی ازسورهٔ انفال بیش نیست (٦٤ تاپایان)اومجلد یکم (تاپایان اعراف) را در۱۰ ذی حجه ۱۰٦۹ ساخته است.

آغاز: بسمله . والاستعانة بالله العزیز العلیم. الحمدلله الذی شرفنا بعبودیته و هدانا الی الاعتقاد بربوبیة.

انجام : واعلموا ان الله شدیدالعقاب.

۲۷۰۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، باسرلوح زرین ، دوصفحهٔ در آغاز زرافشان ، فهرست درآغاز هست ، مهر امامقلی بن محمدعلی بن فتحعلیشاه و تاریخ ۱۲۳۸ در آغاز دیده میشود ، درپایان «وصیت حضرت خداوندگار بخط اشرفشان» آمده و باید نقل وصیت مولوی باشد، نسخه دفتر پنجم و ششم است

۱۴س ۸×۱۹ ، ۴۰۰گ ۱۴×۲۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مثنوی

از مولوی رومی است .

۲۷۰۶

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، آغاز و انجام افتاده

۳۰س ۱۱×۲۰ ، ۱۷۶گ ۱۷/۵×۲۷/۵ ، کاغذ هندی - جلد تیماج حنایی ضربی درون نخودی

تاریخ اکبری

از خواجه ابوالفضل بن مبارك علامی ناگوری در تاریخ جلال الدین شاه هندی (ادبیات ٥٦).

۲۷۰۷

نستعلیق سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان زرولاجورد و شنگرف، جدول وستون بندی زرولاجورد ، با پنج سرلوح زرین .

۲۱س ۱۱/۵×۱۷ ، ۲۲۲گ ۱۷×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی درون نخودی

خمسه

ازامیرخسرودهلوی بدینگونه :

١ـ مطلع الانوار (ص ١ ـ ٨٤).

٢ـ شیرین وخسرو (٨٧ ـ ١٨٩) .

٣ـ مجنون ولیلی (١٩٠ـ٢٤٨) .

٤ـ آینه اسکندری (٢٥١ ـ ٣٥٩) .

٥ـ هشت بهشت (٣٦١ ـ ٤٤٣) .

٢٧٠٨

نستعلیق سدهٔ ١٢ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی دارد که باید ازخودمؤلف باشد ، درهامش فرهنگی است درلغات مرکب گویا ازخودمؤلف (درآغاز نسخه)
٢٠س ١٢/٥×٢١ ، ٨٨گ ٢١×٣٠ ، کاغذ ـ جلد تیماج حنایی ضربی

تحفة اللغات

فرهنگی فارسی بفارسی و این نام ازآقای باستانی راد است .
درواژهٔ درختك دانا شعرخود مؤلف گواه آمده :

حدیث مهرمن وآن نگار اگر بشنیدی

بود چه مهر درخشان وآن درختك دانا

آغاز: فصل الالف مع الالف ا ا ب سه معنی دارد اول معروف است.

انجام : درفصل واو : ویره درختی را گویند ... وبالارود ویژه (ناقص)

٢٧٠٩

نستعلیق فتح علی سلطان بن محمد جعفر بن محمد عیسی درتهران درذی حجهٔ ١٣١٤ برای حسین قلیخ

در تهران ، جدول شنگرف زر ولاجورد ، نقشه‌های رنگین دارد ، در ۸۲۱ص،آغاز کمی افتاده است
۲۵س۱۳/۵×۲۴ ، ۴۱۱گ۲۰×۴۰ ، کاغذ فرنگی-جلد تیماج سبز مقوایی

ترجمهٔ جهان‌نما

اصل از کاتب چلبی است که در ۱۰۵۸ بنام سلطان محمد خان عثمانی در یك مقدمه ودوبخش و۴٦ فصل بتر کی ساخته است وترجمه ازمحمدچارمحالی ودرزمان آقامحمدخان قاجارشده است.

(چلبی ۱:۴۱٤ ـ مجلس ۲:۴۳۸ ـ ذریعه ٤:۹۵ ـ استوری ۲:۱٤۰).

۲۷۱۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت مورخ ۱۳۸۵ ومهر صدیق الملك رئیس وزارت خانه ویادداشت تملك محمودمیرزا مورخ ۱۲۲۹ درصفحهٔ عنوان هست، نسخه بخش ایمان وکفر است
۲۳س۱۱/۵×۱۹/۵ ، ۴۰٦گ۱۹×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

صافی

ترجمه وشرح ملاخلیل قزوینی است بر کافی کلینی.

۲۷۱۱

نستعلیق ونسخ جلال‌الدین انجو بدستور سلطان محمد کاتب سپاهانی (درش۱ ونوشته‌خوداودر خی ازشماره‌های دیگر ، چلیپا وراسته ، عنوان و نشان شنگرف ، مورخ صفر ۱۰۹۵ در بندر سورت ۱۱٦) ومورخ روز یك‌شنبه‌شعبان ۱۰۹۵ نوشتهٔ همو (ص۳۲٦) ، درص۳٦۸ آمده : «قال جامع الکتاب ر «محمدابراهیم‌بن‌اسمعیل» دارد ، ازپایان افتاده است ، در٦۴۷ص.
۲۰س۱۱/۵×۲۰ ـ ۳۲۴گ۱٦/۵×۳٦ ، کاغذ سپاهانی ، جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

جنگ

گردآوردهٔ سلطان محمد کاتب سپاهانی درمکه وبندرسورت در ۱۹۰۵ بدینگونه

١ـ دعوات الاسماء (ص١ـ٥).

آغاز: شرح چهل اسم شریف بسمله. مختصرمن شرح ابوالفتوح‌شهاب‌الدین سهروردی المقتول بحلب رحمه‌الله المسمی بکتاب دعوات الاسماءِ وهی‌اربعون‌اسما... اعلم ان هذاالاسماءِ رفیعةالشأن.. فلنذکرمن خواصهایسیراً من کثیرواللهولی‌التوفیق والتیسیر».

انجام: یا عجیب فلاتنطق الانس بکل آلائه و ثنائه. من واظب‌علی‌قرائته.. فلایتکلم الابخیر والحمدلله.. وسلم تسلیما.

٢ـ رسالة فی الصلوة (٨٥ـ١١٦) که بدرخواست سید فریدالدین‌فریدون‌جعفر حسینی نیشابوری ساخته شده وبعربی است ودریك مقدمه وچهارباب ویك خاتمه.

آغاز: بسمله. وبه ثقتی. الحمدلله ولی‌الحمد المبدءالمعید الفعال لما یرید... وبعد فان التماس من اجابته‌من افضل الطاعات... انا اکتب رسالة موجزة تشتمل‌علی واجبات الصلوات المفروضات وماعساه یسنح‌من المندوبات.

انجام: مصروفافیما یحبه و یرضاه (کتبة فی بندر سورت فی شهر صفر سنة ١٠٩٥).

٣ـ آداب واحکام حج (١٢١ـ١٣٨) بفارسی.

آغاز: رسالة آداب حج واحکام‌آن. بسمله. الحمدلله رب‌العالمین... اما بعد این رساله‌ایست مختصردربیان‌واجبات حج وعمره وبرخی‌ازمستحبات هردوآن‌مشتمل است برمقدمه وسه فصل وخاتمه.

انجام: دررساله دیگر ذکر کرده‌ایم وسایر فروع واحکام نادره در رساله کبیره والدقفیر.. مذکوراست هر که خواهد باید بآن رجوع کند و الحمدلله... کثیرا کثیرا.

٤ـ بحرطویل شاهدای نیشابوری (١٥٢ ـ ١٥٤).

آغاز: منشأ نشأ صهبای سخن نام کریمی است که در بزم کرم چیده بساط طرب.

انجام: زاقبال شهنشاهی آمین و دعا را .

۵ـ قصیدهٔ ملاعلی رضای تجلی (۲۱۶ـ۲۱۸).

آغاز:

پر شد ز عطر خوشدلی از بسکه زد نگار

چون عطسه از دماغ زمین جست نوبهار

انجام:

خصمت چو دانه در دهن آسیا شود

بادا محب جاه تو از عیش کامکار

۶ـ الاعتقادات (۲۲۰ـ۲۲۷) از ابن بابویه .

۷ـ رساله درعلم حروف بفارسی (۲۳۱ ـ ۲۳۷) .

آغاز: والله المستعان . بسمله ... اما بعد این رساله‌ایست در علم حروف که اسکندر رومی از حکمای عصر خود طلب نموده وجهت اوپیدا کردند و این رساله را طالینوقودوس خوانند وارسطاطالیس پسندیده است .

انجام: وضع حمل او بشود وشکل اینست .

۸ـ رساله درعبادات بفارسی (۲۶۱ ـ ۳۱۷) از عبدالله‌بن حسین شوشتری دریك مقدمه وچند باب .

آغاز: بسمله ... بعد ازحمدوستایش پرورد گاری که اقبال بالکلیه بوی‌موجب خلاصی از آلام است ... چنین گوید ... عبدالله‌بن حسین الشوشتری که‌این‌رساله‌ایست دربیان عبادات وافعال نماز وتوابع آن .

انجام: وعمل بآن دوراز صواب نیست (تم‌بعون‌الله تعالی فی‌شهرصفر ۱۰۹۵).

۹ـ نامهٔ اوزبکان بدانشمندان شیعی وپاسخ محمدمشکك (۳۱۸ـ۳۲۶) (نوشتهٔ سلطان محمد کاتب اصفهانی درمکه درروز یکشنبه شعبان ۱۰۹۵) .

۱۰ـ نامهٔ حسن عسکری (ع) بمردم قم (۳۲۷ ـ ۳۲۸).

۱۱ـ رساله درارتداد واحکام آن (۳۲۸ ـ ۳۳۰).

آغاز: بسم‌الله والحمدلله‌علی‌التوفیق . شیمهٔ ذمیمهٔ ارتداد که باتفاق‌اهل‌ادیان ازاعظم گناهان است .

انجام : وحق امام علیه‌السلام است (درپایان « شرایط نامهٔ میان اهل‌اسلام و اهل ذمت » است نزدیك یك صفحه) .

درص۳۳۱ آمده که‌علامه را پسرش‌شیخ‌فخرالدین درخواب دیدوازچگونگیش پرسید واو گفت : « یابنی‌لولا کتاب الالفین وزیارة الحسین ع لاحترقناالفتاوی» .

درص۵ طریق‌تلاوت سورهٔ‌یس‌است،ودرص ۶ـ۱۳ ادعیه السراست، درص۱۳ـ۱۶ المناجات بالاستخاره ... وبطلب‌الحاجات ، در ص۱۶ـ۱۸ دعاءِ المجیر ، در ص۱۸ـ۲۴ دعاهای قاف وتوسل ومعراج وامان وتهلیل ، درص۲۵ـ۴۲ « الباب الرابع فیماوردفی مناقب علی‌بن ابی طالب کرم الله وجهه (کسی روی این عبارت خط کشیده و نوشته : صلوات‌الله وسلامه علیه) ، در ص۴۲ ـ ۷۷ ازباب ۱۶ عیون اخبار الرضا است ، در ص ۷۷ـ۸۵ بند هائی از عدة الداعی و اثبات الواجب دوانی و حکایات الفصحاءِ و تفسیر نیشابوری وتحلی‌الافراح فی‌شرح‌تلخیص‌المفتاح زرکشی است .

درص۷۷ـ۸۴ و ۱۱۶ ـ ۱۲۰ و ۱۵۴ ـ ۱۷۴ دعا وطلسم وختم وتاریخ‌ونجوم و کلام وحکایت وادب است در ۱۳۸ ـ ۱۵۱ از نهج‌البلاغه و کتابهای دعاوفقه‌بندهایی آمده است .

درص۱۷۷ـ۲۱۱ ازمکارم‌الاخلاق‌و کتاب من لایحضره الفقیه وجزاینهابندهایی آمده .

درص۲۱۲شعرهای فارسی چندشاعراست .

درص ۲۱۳ ازطاعون سال ۵۶۴ ازصفة‌الصفوة یاد شده است .

درص۲۱۹و۲۳۷ ـ ۲۶۱ و ۳۳۷ پراکنده‌هااست .

درص۲۲۷ ـ ۲۳۰ اسماء حسنی است .

درص ۳۳۱ ـ ۳۳۲ مسایل چهارگانه فقهی شهید اول است بنقل از ابو طالب اسماعیل رازقی .

درص ۳۳۵ سرگذشت سلمان‌است ودر برگهای دیگرهم مطالب پراکنده ای هست بعربی درادب وخبر ودعا وملل ونحل وتاریخ واخلاق .

۲۷۱۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ وشکل ونشان وخط روی متن مشکی وشنگرف درش۱، ش۲نسخ‌وازآغازاست تاپایان تصورات ، مهرکریم حسینی مورخ ۱۳۰۴ دارد ، مالك محمدخلیل‌بن‌محمدجعفرطالقانی
۲۴س۱۳×۱۸/۵ ـ ۲۵۲گ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌بالولا

مجموعه

۱ـ شرح التذکرة النصیریة (۱ پ ـ ۲۰۲ ر) از عبدالعلی بیرجندی که در ع۹۱۳/۱ ساخته است (مدرس ۲۳۰ ـ ف ۹۰۹ ـ طلس ص۲۱٤ ش۲۹۷۲).

۲ـ لوامع‌الاسرار فی‌شرح مطالع‌الانوار (۲۰۳ ر ـ ۲۵۲ر) ازقطب رازی.

۲۷۱۳

نستعلیق اسدالله بدستورمحمدکاظم‌خان در روز پنجشنبه ۱۸ ذی قعده ۱۲۵۰ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۱۰×۱۹ ، ۱۱۷گ ۱۵×۲۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی

شرح نصاب

ازعبدالصمدبن کمال‌الدین‌بن امیرحاج که بنام ضیاءالدین‌محمدبن‌سلطان‌محمد استرابادی ساخته است (فرهنگنامه‌ها ص۲۰۵).

۲۷۱۴

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد . یادداشت تملک محمد امین کاشانی درسمنان دررمضان ۱۱۵۹ بامهرش درصفحهٔ عنوان هست ، نسخه تااحتجاج سیدمرتضی است وافتاده
۱۹س۱۲×۱۷ ، ۲۶۶گ ۱۸×۳۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج لریاکی مقوایی

الاحتجاج علی اهل اللجاج

ازشیخ ابومنصوراحمدبن علی بن ابی طالب طبرسی است (طوس ٥:٥)

۲۷۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، جدول وستون بندی زرولاجورد ، سرلوح زرین ، در ص۳۰و۳۴ و جاهای دیگر خط شاعرهست که در حواشی این صفحات هم شعرهایی افزوده است و نسخه تصحیح شدهٔ اوست و نشانه «بلغ» دارد درچندجا ، نسخه راسیدکریم بن منتظم الدوله فیروزکوهی متخلص بامیر در تهران با پنجاه تومان در۱۵آبان ماه ۱۳۱۶ خ خریده بوده.
۱۷س۸×۲۰ ـ ۲۱۳گ ۱۶×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی بالولا

دیوان

از مولی رفیع الدین محمدبن مولی فتح الله واعظ قزوینی در گذشتهٔ ۱۰۸۹ به تخلص واعظ است نزدیك ۷۲۰۰ بیت، بدینگونه :

۱ـ غزلها بترتیب تهجی ص۱ـ۲٤٥ .

۲ـ رباعیات ومفردات ص۲٤٦ـ۲٦۳).

۳ـ قصایدوقطعات ومثنویها ص۲٦۳ ـ ٤۲۲ .

(ذریعه ۹: ۳۸۰).

آغاز:

این قدر طول امل ره میدهی دردل چرا

مصحف خود را باین خط میکنی باطل چرا

عیش دنیا احتلام خواب غفلت بیش نیست

از خیالی این قدر آلودگی ای دل چرا

انجام:

بود تا گفت و گو از نیك و از بد

الهی نیك خواهش بد نبیند

بلغ . قائل این پریشان سخنان محمد رفیع واعظ بقدم نظر برسراسر این نسخه عبور نموده ... وخس اغلاط پاکیزه ساخت امید ... وسیلهٔ یادآوری گردد (بریده شده چند کلمه‌ای خوانده نمیشود) .

٢٧١٦

نستعلیق ابوالحسن بن عبدالله در ١٠٦٨، عنوان و نشان شنگرف ، سرلوح زرین، جدول زر و لاجورد، واشی لغوی دارد، بافهرست ، مالك امیر نظام گروسی در تاریخ ١٢٦٥ ، نیز تاریخ ١١٧٩ در صفحهٔ عنوان ست ، نسخه هر پنج جلد را دارد .

٢٥س ١٥×٢٠ ، ٢٩٠گ ١٨×٣١ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار

از وصاف الحضرة خواجه شهاب الدین عبدالله شرف شیرازی است (ادبیات ٨١ـ ـُریهٔ کتابخانه مرکزی دانشگاه دفتر نخستین ص ١٦٧) .

٢٧١٧

نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان شنگرف ، درهامش پایین صفحهٔ ١٣٥ تاریخ ١١١٣ دیده میشود ، در ٥٠٨ ، آغاز و انجام افتاده ، درپایان برخی از قصیده‌ها افزوده شده و تصحیح گردید پس گویا بخط خود عر باشد .

١٦س ٩/٥×٢٠ ، ٢٥٤گ ١٥×٢٥ ، کاغذ هندی رنگارنگ ـ جلد مقوا عطف تیماج

دیوان

از حسن کشمیری که قافیه های سخت مانند قافیه ثاء نزدیك بچهل قصیده و یکصدبیت ولغتهای دشوار درآن هست و خود اولغتها را ترجمه کرده است .

قصیده وغزل و رباعی دارد بترتیب تهجی در۸۰۰۰ بیت . در آن از شاه قاضی سلطان هند ستایش شده (ص ٤٥٢) و از عرفی وجامی (ص ١٩٤) یاد گشته است . در دنبال هرقصیده‌ای یك رباعی و یك قطعه و غزلی هست . ماده تاریخی درآن هست بنام شمس‌علی در ١١١٣ . شاعر بسیار شیفتهٔ کشمیر است . یك قصیده رائیهٔ او نام گنج مضامین دارد .

آغاز:

دل و ولای تو دین منست و امانت
بعشق تو نکنم کف ز دامن تورها
نثارخاك رهت میکنم کنون دل وجان
نکرده ام چودرآن روزجان خویش فدا
باین دوروزهٔ فانی عمر غره مباش
که آید اسب اجل هرنفس بجولانی

انجام :

درین حدیقه میارای جسم خویش چو گل
که دست غیرخودت خوش بخواست گلدانی

۲۷۱۸

نسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، متن وعنوان شنگرف ، نسخه نامیانه‌های تجارت است ،
۲۳س‌ه/۱۰×۱۷ ، ۱۸۴گ‌ه/۱۷×۲۲ ، کاغذسمرقندی ـ جلدمقوا

شرح مجمع البحرین و ملتقی النیرین

متن از ابن ساعاتی ودر فروع حنفی است (چلبی ۲:۳۸۳) وشامل مختصر قدوری و منظومه نسفی است وشرح آمیخته بامتن وشارح بدست نیامده است که کیست.

آغاز: بسمله ... الحمدلله جاعل العلماء انجما للاهتداء و وصف الله تعالی بذلك لبراعة الاستهلال .

انجام: (بالانفع للمصارف) ای بما یبلغ به نصابا ... لانه ابلغ فی معرفة المالیة (افتاده درفصل : تزکی مال التجارة) .

۲۷۱۹

نسخ عبدالله بن محمد هندی درذی‌قعده ۱۲۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف.
۳۶س ۱۱×۱۹ ، ۵۰گ ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

المجاهدة لمن یرید حرث الاخرة

رساله‌ایست صوفیانه درباره کوششها و مجاهدات واخلاق وریاضات.

آغاز: بسمله . و به ثقتی ورجائی الحمد لله علی کل حال . . . فاصغ لکلامی ایها المصدق لی فی القال والحال فانه ما نال من نال من السعادة فی بلوغ الآمال الا بالتذلل و تلقی العلم و العمل عن خیار الرجال.

انجام: واتباعهم عدد انفاس الخلائق اجمعین والحمدلله رب العالمین .

۲۷۲۰

نستعلیق چهارشنبه ع۱۲۹۶/۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه از آن کریم بن میرزا علی بن لجفقلی شاله تراش بوده است .
۱۶س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۱۸۵گ ۱۶/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

سيف الامة وبرهان الملة

از مولی احمد نراقی (۶، ۱۱۸۵ ـ ۵، ۱۲۴۴) که در ۱۲۳۳ بانجام رسانده است (ف۵۸۳ ـ مشار۹۹۳).

۲۷۲۱

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱، جدول زروشنگرف، سرلوح زرین، دوصفحهٔ نخستین زراندود، نسخه نزدیك به ۲۶۶۳ بیت وناقص نوشته مانده است.

۱۳س۶×۱۲، ۱۱۲گ۱۳/۵×۲۲، کاغذ متن وحاشیه سپاهانی ـ جلدروغنی گلداردرزمینهٔ سبز گردآن صلوات نوشته شده است

کنز الاسماء

از صفی بن ولی قزوینی که در ۱۰۹۰ درشاه جهان آباد ساخته است. درآن از شیخ علیخان زنگنه ومیرزا حبیب‌الله صدر وملامظفر یادشده است (ص۱۰۴) عنوانها اشاره وتنبیه و سئوال وجواب است.

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلام علی عباده ... حقیر ... صفی بن ولی قزوینی ... عرضه میدارد ... بالتماس عزیزی این رساله موسومه بکنزالاسماء رامحتوی بر کشف حقیقت گفتار در اسم ومسمی و تسمیة وبیان معانی اسماءِ حسنی که نودونه نام ماثور است ورجوع آنها بیك ذات وهفت صفت است یا زیاده ... درسال هزارونود ... درشاهجهان آباد بقلم ناقص فقیر تحریریافت.

انجام: و اسمی برای (ننوشته مانده در: اشاره، در توقف اسماء الله بر توقیف).

۲۷۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، از پایان افتاده.
۱۸س ۱۰×۱۸ ، ۱۳۳گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

لوازم الانشاء

از ملامیرقاری گیلانی شاعر(۳۵و۲) و نگارندهٔ اسرار الحکم (در ۱۰۵۳ در شش باب) و بنام میرزای عالم وعالمیان میرزامحمد شفیع صدرزمان صفوی و وزیر دارالمرز و گیلان دردوفصل : نخستین آداب انشا ولوازم تحریر وشرایط منشی و نام پیشه‌وران و هنرمندان ، دومی فرهنگی است .

شعر مؤلف هم‌در آن آمده‌است (ص۲و۳۵).

آغاز: بسمله. صحایف شرایف سپاس وتحایف لطایف محامد معالی اساس‌زیاده ازانکه اندیشهٔ صحیح فلك پیمای دبیران روشن رای و شیرین ادا متصدی و مباشر شطری ازآن تواند بود ... دیباچهٔ این کتاب مزین است باسم . . . میرزا محمد شفیع میرزای عالم و عالمیان ... این کتاب مسمی بلوازم الانشا از مؤلفات ... ملا میرقاری گیلانی واین کتاب مفصل است بدو فصل .

فصل اول درمعنی انشا و آداب طریق این فن زیبا و اسامی الصناع والمحترفة بلسان العرب وترجمتها بالفارسیة ...

فصل دوم در حل معانی بعضی الفاظ و کلمات عربیه ... بدوطریق.

اول بطریق اجمال که ترتیب حروف تهجی مرعی نباشد .

دویم بسبیل‌تفصیل که‌حروف تهجی مرعی‌افتد ودرذیل این‌برخی ازلغات‌والفاظ فارسیه قدیمه نیزذ کریذیرمی گردد .

انجام : باب الهاءِ مع الكاف من المصادر هتك یـرده دریـدن هلك و هلوك (افتاده) .

۲۷۲۳

نسخ اسحاق بن عباس انصاری در شعبان ۱۲۹۵ از روی خط مؤلف ، حواشی نستعلیق ، عنوان شنگرف.

۱۵س۸×۱۵ ، ۱۱گ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا

مجمع الرشاد

از علی‌نقی بن محمد رضای انصاری است در میراث بعربی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الباعث الوارث رازق العباد بالحرائث فی البرارث .

انجام : وتظهر الفائدةلو ترك اماهی زوجته .

۲۷۲٤

نستعلیق ۱۱۰۷ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، فهرست دارد.

۱۷س۷×۱۵ ، ۴۳گ۱۵/۵×۲۴، کاغذ هندی - جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

سلامان وابسال

از جامی است بنظم فارسی (منزوی ۲ : ۳۲٦ - مشار۹۷۰) .

۲۷۲٥

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، ش۱ ناقص تاسرگذشت محمود خوارزمی وش۲ ازآغاز افتاده‌است

۱۸س۵/۱۰×۵/۲۰ ، ۱۳۷گ۱۶/۵×۲۷ ؛ کاغذ سپاهانی - جلدمقوا

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ نزهة‌الارواح (۱ پ ـ ۴۲ پ) (ف۶۹۵ش۲) .

۲ـ رسالهٔ اخلاقی (۴۳ ر ـ ۱۱۴پ) .

در آن عنوان : باب سوم و فصل دربیان سخن چند که درسلوك بادوست ودشمن بکار آید وتتمه درسخنی چند ازهرجاوازهرچه که باشد وباب پنجم درصبروشکروباب ششم درعدل وانصاف وخاتمه درمثلهای عرب وحکایات ایشان بابیگانگان وفصل در احوال معلمان وفصل دربیان چیزی چند دیده میشود . پیداستکه ازمؤلفی شیعی است وبرای یکی ازپادشاهان صفوی یا یکی ازفرمانروان شیعی هند نوشته شده است .

آغاز افتاده : یان ادب میکند ... باب سیم درمعاشرت بامردم و سلوك با اهل مدینه ومنزل آدمی .

انجام :

ملك بدو خرم و معمور باد

چشم بد از مملکتش دور باد

۳ـ اخلاق پادشاهی (۱۱۵ پ ـ ۱۳۷ر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد نوشته میشود که مرةاخری مثال واجب الامتثال از محل رایت سعادت . . . اعنی پادشاه دین پناه . . . ابوالنصر سلطان گیتی‌پناه ... رسید که چون‌ازین غفلت‌پیشه ... سهوی بظهوررسیده ... ودرآن‌مجموعه از اهم چیزها ... یعنی بهترین صنفی ازاصناف مردم که سروران و پادشاهانندوازعزم وتدبیر ایشان فصلی مشبع نوشته نشده باشد باید که مختصری مفید درین‌باب برهمهٔ ابواب مقدم باشد .. این تتمه را که ... رساله‌ایست جدا گانه ... برمقدمه و پنج فصل وخاتمه گفتار بسر آید .

انجام : واز جملهٔ اتفاقات حسنه اینکه روزی که امر عالی بانتخاب تاریخ حکما و دیگر سخنان از کلام اکابر وفضلا شرف صدوریافت کلمهٔ انتخاب (۱۰۵٤) موافق تاریخ کتاب بود چون ثانی الحال مامور شد که آن منتخب را باخلاق و سیر پادشاهان صورت اتمام دهد اخلاق پادشاهی (۱۰۵۵) مطابق آمد اللهم ایده بمزید التایید و ایده بکمال التایید و انصر علی الاعداء و احفظ فی الضراءِ و السترا‌ء بحمد و آله .

ازاینجابرمیآید که‌مؤلف این‌سه‌شماره : اخلاق پادشاهی ورسالهٔ اخلاقی‌وترجمهٔ نزهة ، یکی‌است‌واینها را درسالهای ۱۰۵٤و۱۰۵۵ ساخته است .

۲۷۲۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازص۴۴۱است تا۴۸۱
۱۹س۷×۱۶/۵ ، ۴۴گ۱۸×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج زرد .

مجموعه

۱- دیوان (متن) ازمیرزا محمد مهدی فروع فرخی پسرمیرزامحمدباقربهجت آتشی سپاهانی(ریحانة‌الادب ۱ : ۱۸۵ - مجمع‌الفصحا ۲:۳۹۶) اودربیست‌سالگی‌شعر سروده است .

در تذکرهٔ مدایح معتمدیه (ش۲۶۹۹ - مجلس ۳:٦۸٤ ش ۱۲ - ادبیات ص۱۰۱ ش۱۲) ازآقامحمدباقربهجت‌اصفهانی پدر فروغ یادشده‌است (ذریعه۹:۱٤٦) وازمیرزا محمد فروغ پسرمیرزامحمدحسین‌منجم باشی سپاهانی (مجلس ۳:٦۸۵ ش۵۷-ادبیات ص۱۰۳ ش۶۲) نه ازاین فروغ .

آغاز : دروصف بهار گوید .

اکنون که شد میسر گلشن ریاض خلد

از کف منه صراحی می تـا میسر است

خاص این زمان که موسم طغیان عشق ماست

تا نرگس است غمزه‌زن و گل سنمبر است

انجام:

ز عشق توبه فروغا چسان توانم کرد

مرا که دل بکمند نگار سیمین است

۲- دیوان (هامش ص ٤٦٥) از آقامحمد خیاط عاشق سپاهانی (۱۱۱۰-۱۱۸۱) است (ذریعه ۹:٦۷۲ - مجلس ۳:۳٤٥ و ٦۷٦).

آغاز:

بچشم دیگران در صید من منگر نظر بگشا

پرم بربند و بند از بال مرغان دگر بگشا

شب عید است و گو پیرمغان شکرانهٔ عشرت

خرابات مغان را در بهنگـام سحر بگشا

انجام:

صبر بی‌پایان ندارم ورنه درانجام عشق

مژدهٔ صدرحمت از وی‌خوشتر از آغاز هست

(درهامش ص ٤٦۸ پنج بیتی است ازمخلص شیرازی).

۲۷۲۷

نسخ سدهٔ ۱۳ است، پایان ننوشته مانده.

۳۱س ۱۳/۵×۲۴، ۳۸٦گ ۲۰×۴۰/۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی. آ

جامع الشتات فی اجوبة السئوالات

از میرزای قمی که محمدحسن بن محمد صالح حسینی نور بخشی گرد آورده است.

(طوسی ۵ : ۵۵۱ ـ ذریعه ۵:۵۹).

۲۷۲۸

نستعلیق عبدالله مقابی مورخ روز دوشنبه ۱۲ شوال ۱۲۹۱ که از روی نسخه‌ای کهن تصحیح و مقابله کرده است ، عنوان شنگرف ولاجورد ، در ۲۰۷ص و ۵۳۴۰ بیت.
۱۷س ۸×۲۱ ، ۱۵۴گ ۲۰×۳۰/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

دیوان

از عثمان مختاری غزنوی است (ادبیات ۲۷۰).

۲۷۲۹

نستعلیق مؤلف ، خط حسین قلی بن دیوان بیگی در گ ۱۷۷ ر هست ، حواشی دارد از خود مؤلف.
۲۷س ۱۴×۲۱/۵ ، ۳۰۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون قهوه‌ای

تاریخ ایران

از ملاباشی عبدالرحیم بن حسین علی هروی و نسخهٔ ما جلد یکم و در تاریخ ایران پیش از اسلام برحسب طبقات و سالهای پس از هبوط آدم و تاریخ اسلام تا عروج پیامبر واو آن را در ۱۲۸۳ـ۱۲۸۴ (۴٤ر ـ ۲۰۰ر) ساخته و در آن از ناسخ التواریخ خرده گیری نموده است . او مؤلف طرائف الحکمه است (ف۲۹۶ ـ حقوق ۱۶۱).

آغاز: بسمله . ذکر عقیدهٔ متقدمین مورخین درامتداد زمان و مدارستارگان

آسمان . مردم‌عجم که درمملکت ایران زمین ازین پیش سکون داشته‌اند.

انجام : وقایع بعد ازهجرت رادرجلد ثانی باختصارنگارش خواهدشدانشاءالله تعالی هذا آخرالمجلد الاول (قدتمت بید مؤلفه .. ابن‌حسینعلی عبدالرحیم فی‌حادی عشرشهرربیع‌الثانی من شهورسنة ۱۲۸٤) .

۲۷۳۰

نسخ سدهٔ ۸و۹و۱۳ برگ پایان‌مورخ ۸/ج۱/۱۰۵۵ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، نسخه از آن محمد حسین‌بن شیخ عبدالنبی جرایری شیرازی بوده‌است، نسخه‌جرویکم است تاپایان جهاد .

۲۸س۱۳×۱۹ ، ۱۰۴گ۱۸×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی.

تحریرالاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة

از علامهٔ حلی است .

۲۷۳۱

نستعلیق محمودبن محمدتقی شیرازی درسدهٔ ۱۲ ونشان شنگرف درش۱که‌ازمجموعه‌ای جداشده از۱۷تا۳۷آن ، ش۲هم بخط نستعلیق سدهٔ ۱۲است وناقص.

سطرگوناگون۹×۵/۲۰ ، ۱۴گ۱۵×۲۸ ،کاغذ فرنگی کبودونخودی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ معراجنامه (پ ـ ۱۱ ر) منسوب بابن‌سینا که ازعبادی مروزی‌است(حقوق ۱۹۹ ـ مهدوی ش۲۲۷) .

۲ـ معراجنامه (۱۲ پ ۱ ۱٤ پ) منسوب بابن‌سینابانشای دیگر.

آغاز: رسالة للشیخ الرئیس ابی‌علی‌بن الحسین‌عبدالله سینا قدس روحهم (؟) سپاس خداوندآسمان وزمین را وستایش‌دهندهٔ جان وتن را ... اما بعد وصیت میکنم

که این کلمهٔ چند که در تحقیق شرح میرود ازاغیار ونامحرم دریغ دارند که مدتها ازظهور این کلمات بحکم خطر محترز می‌بودم .

انجام : الایمان یمانی و الحکمة یمانیة و مدد آن قوت از روح قدسی کشند چنانکه پیغمبر فرمود (افتاده) .

٢٧٣٢

نستعلیق سدهٔ ١٣ ، عنوان‌ونشان شنگرف .
١٥س ١١×١٨ ، ١٧گ٣٩٧ ×٢٧ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج ترپاکی ضربی

ترجمهٔ کشکول

فضل‌الله‌بن احمدبیك اردلانی کردستانی بدستور امیر امان‌الله خان فرمانروای کردستان[1] آن را ساخته است . شیخ محمد قسیم عبارت عربی کشکول بهایی را ترجمهٔ لفظی کرده واردلانی آن را بانشای سلیسی درآورده ودربسیاری ازجاها شرح هم داده است .

(ذریعه ٤: ١٣٠ ـ طوس٢: ١٥٩ش٨).

آغاز: حمدی که مسبحان ملاء اعلی را درخروش وشکری که سا کنان فضای قدس را بجوش آرد .

انجام :

ما غررت و رقاء فی دوحة

واضحك الروض بكاء السحاب

١ـ این امیرهمانکسی‌است که فخرالدین‌بن احمد رودباری عرفان الخیول بنام او نوشته است واودرنزدیکیهای ١٢٨٠ زنده بوده‌است

۲۷۳۳

نسخ علی یزدی در۱۲۳۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی ملاعلی نوری وملامحمداسمعیل نوری دارد، بیکم است.
۲۷س۹/۵×۱۸/۵ ، ۲۶۹گ ۱۷/۵×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة

از صدرای شیرازی که در۵۸ سالگی در ۱۰۳۷ بدان میپرداخته است (حقوق ۳۲).

۲۷۳۴

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف وزرولاجوری ، سرلوح دارد.
۲۵س۱۱×۲۰/۵ ، ۳۰۸گ ۱۸×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی

تحفة الابرار

ازمحمد باقر شفتی است .

۲۷۳۵

نسخ عبدالله بن ملا ابراهیم تبریزی در پایان ع۱۲۸۵/۲ بدستور حاج میرزا محمد کاظم وکیل طبایی پسرمیرزا عبدالوهاب مشهور بمیرزا پاشای وکیل ، شجرهٔ نسب این وکیل هم درنسخه هست، ان شنگرف ، فهرست درآغاز هست ، نیزسندروایت کتاب .
۱۹س۹×۱۷/۵ ، ۱۷۱گ ۱۸×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

مقاتل الطالبیین واخبارهم

از ابی الفرج علی بن الحسین سپاهانی(۲۸۴ـ۳۵۶) است (معجم المطبوعات ص۳۳۷)

۲۷۳۶

نسخ عبدالرحیم بن ملاعبدالغفور در۲۴ع۱۳۳۱/۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی بفارسی عربی دارد ، در۲ر-۳ پ پراکنده‌هااست یکی از آنها ساعت نامهٔ شیخ بهلوی است ، در دو صفحهٔ آخر پراکنده‌هایی دیده میشود ، نسخه در کتابخانهٔ صنیع الدوله بوده است .
۱۱س۱۳/۵×۱۹ ، ۲۱۴گ۱۹×۲۹/۵ - کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلد تیماج مشکی ضربی مقو

الطریقة المحمدیة

از محمد بن پیرعلی بن محمد علان صدیقی بکری در گذشتهٔ ۹۸۱ است در اخلاق بعربی در سه باب هریك در سه فصل (چلبی ۲:۹۹) .

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا امة وسطا خیر الامم . . . وبعد فان العقل و النقل متطابقان ان الدنیا فانیة .

انجام : بصیر بالعباد اللهم ارحم ... مصنفه ... ووالدیه .

۲۷۳۷

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف، آیتها زیرخط سرخ ، آغاز و انجام افتاده.
۲۱س۱۲×۲۱ ، ۳۳٦گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

خلاصة منهج

از فتح‌الله بن شکرالله شریف کاشانی است (حقوق ۲ ۱۰۲) .

۲۷۳۸

نستعلیق عبدالوهاب دهخوارقانی در روز سه‌شنبه ۱۲ج۱۲۴۸/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، فهرست درآغاز هست ، جلد ۱ در گ ۱-۸۷ وجلد ۲ در گ ۸۸-۲٦۰ .
۲٦س۱۳×۲۰ ، ۲٦۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی

الانوار النعمانية

از سید نعمةالله جزایری شوشتری است که در شب سه شنبه ۲۲ رمضان۱۰۸۹
ته است . (طوس ۵: ۳۰و۲۳۲) .

۲۷۳۹

نسخ میرزا محمدباقر بن زین‌العابدین بن حسین بن علی یزدی حایری‌گویا در۱۲۸۲، عنوان و نشان
ف ، در ص۴۶۹ ـ ۴۷۰ تقریظی است ازهمین یزدی براین کتاب وازآن برمیاید که نسخه ازآنِ خود
بوده است ، فهرست داردبخط باستانی.
۳۰س۱۱/۵×۳۰ - ۳۶۱گ۱۹×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ملوك الكلام و متجر الخاص و العام

از سیف الدوله سلطان محمد میرزا پسر فتحعلیشاه که در دیباچهٔ آن از سال
۱۲ یاد میکند (ص۵) وشامل دوازده رساله است در نسخهٔ ما .فهرست همهٔ آنها را
مؤلف درآغاز گذارده‌است باسر گذشتی ازخود وازاین‌فهرست‌برمیآید که رساله‌ها
هجده تا باشد .

در فهرست سپه (۲: ۴۷۸) ومجلس (۳: ۱۴۸) ازاین کتاب همان یاد شده‌است .
چهٔ کتاب درص۱ـ۵ است و سپس رساله‌هااست بدینگونه :

۱ـ رساله در خطبه ومقامه و انشاءِ قصیده وغزل و لغزومعما وقصه وحکایت از
او ودیگران بعربی (۶ـ۱۶۱) .

۲ـ رساله درکیمیا واکسیر و خواص اشیا وختومات ودعا بفارسی درچندباب
ل (۱۶۲ـ۲۸۱) .

۳ـ تحقیق‌القوانین در دستور زبان وصرف و نحو زبان فارسی باشواهد شعری

دردوتقریر (صرف ـ نحو) بفارسی ازروی بحرقلزم وتحفةالعجم و چراغ وبحرالفصا وبرهان قاطع و رسالهٔ عبدالواسع (۲۸۳ ـ ۳۳۱ ناقص وننوشته مانده درآخر).

۴ـ رسالهٔ ریاضی و حساب (۳۳۳ ـ ۳۳۹).

۵ـ رساله درهیئت دریك مقدمه و چند فصل بفارسی (۳۳۹ـ۳۴۸).

۶ـ رساله در نجوم و تقویم بعربی در چند فصل (۳۴۹ـ۳۵۹).

۷ـ رساله در اعداد و اوفاق والواح وتکسیر وجداول آن وجفر بفارسی درچ فصل (۳۶۱ـ۳۷۵).

۸ـ رساله در علم ما سه بندی وخیوط و تعریف دویست وبیست ویك شکل دریك مقدمه ودوباب وخاتمه بفارسی ازروی کاشف الغیوب (۳۷۷ـ۴۲۶).

۹ـ زین الرسائل بفارسی در یك مقدمه و یك باب ونتیجه وخاتمه که در ۶۸ ساخته است درآداب معاشرت ونصایح وسخنان بزرگان و حکایات ووقایعی که بر مؤلف رخ داده است وآنرا بنام دوستی زین العابدین نام ساخته است (۴۲۸ـ۴۵۸).

۱۰ـ وسیلة النجاة بفارسی درآداب صلوة ووضو بطریق شافعی که ازشیخ و کردستانی گرفته تا طرز تقیه دربرابر مخالفان را بشیعیان بیاموزد (۴۶۱ ـ ۶۸

۱۱ـ شرح نورالهدایة منسوب ملاجلال دوانی بفارسی وعربی (۴۷۳ـ۴۹۲. هم این کتاب را از دوانی می پندارد و نمیداند که رسالهٔ خلق افعال دوانی خاتمه ندارد (ص ۴۸۱).

۱۲ـ رساله درعلم رمل واحکام آن دریك مقدمه و چهارده باب وخاتمه بفار (۴۹۵ ـ ۵۲۰).

آغاز: بسمله ... الحمدلله الدائم الدیموم و الفرد القیوم . . . و بعد فیعرب صوافی مبانی العقول القویمة ... المدعو بسیف الدولة سلطان محمد ... ابن السلطان فتح علی شاه ... شرح بعض حالاته .

انجام: باتمام رسید آنچه منظور بود از تألیف وترتیب والحمدلله اولاوآخرا ظاهرا وباطنا ۱۲۸۲ .

۲۷٤۰

نستعلیق محمد سید خواجه نسفی پسرشاسید خواجهٔ نسفی که برای محمدابراهیم دیوان بیکی پسر محمد حکیم گلقوش بیگی در ۳ج/۱۲۴۵ نوشته است ؛عنوان و نشان شنگرف ، در ۵۱۰ص .
۱۹س ۸/۵×۱۸/۵ ، ۳۲۵٦گ ۱۷×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعة الفوائد یا شرح گلشن یا شرح فن

گزیده و گرفتهٔ از مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز شمس الدین شیخ محمد بن یحیی بخشی اسیری لاهیجی در گذشتهٔ ۹۱۲ که در ۸۷۷ در شانزده هزار بیت ساخته است (مجلس ۳ـ۴۹۹ و ۶۷۲ـ مشار ۱۴۶۴ـ ذریعه ۹ : ۷۶ـ سپه ۲:۵۵۸) وشارح آن دانسته نشد کیست این شرح ده هزارودویست بیت است بجز دیباچه وفهرست .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد مرواجب الوجودیرا که نزلال فیض و افضال ریاض ارواح و اشباح ارباب معرفت را مخضر ساخت .

انجام: وچیستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مدفن و مولد ایشان ... همانجا است .

نام کتاب درصفحهٔ ۳ آمده وشارح دربارهٔ کتاب چنین میگوید : «این مختصر ازین جهت که مبین معانی ابیات گلشن است «شرح گلشن» است وازاینرو که دروی تمامت اصطلاحات صوفیه است «شرح فن» است وچون حامل فوائد غریبه است «مجموعة الفوائد» است .

شارح درصفحه ۲ بازمیگوید : «هرچه نقل از کتب صوفیه است درینمختصر آنهمه بدین ضعف است» ودراینشرح درچندمورد باذکر نام ونقل مطالب از کتب صوفیه یاد نموده که برخی از آنها دیده نشده ودرچندجا اعتراضاتی بکلمات لاهیجی شارح گلشن نموده

وموارد نقض ورد را ثابت کرده و درواقع همچو شرحی دیده نشده‌است .

برای نمودن اهمیت کتاب نام کتب صوفیان و مؤلفان آن یاد میگردد وسپ
موارد اعتراض بر لاهیجی ذکر میشود (یاداشت باستانی) :

مقصد اقصی شیخ عزیزنسفی	۱
تهمیدات عین القضاة همدانی	۱
کتاب مبدء و معاد عزیزنسفی	۵
مرصادالعباد شیخ‌نجم‌الدین رازی	۵
کشف‌المحجوب	۱
کتاب فقرات خواجه احرار	۰
فرهنگ گلستان	۱
شرح فتوحات داود قیصری	۰
مکاتیب جامی	۱
ده قاعدهٔ میرسیدعلی همدانی	۳
شرح رسالهٔ حق‌الیقین	۰
اصطلاحات عبدالرزاق کاشی	۳
شواهد النبوة جامی	۶
شرح فارضیه ازعبدالرزاق کاشی	۸
شرح لمعات جامی	۳
رسالهٔ وجودیه میرسید شریف	۱
شرح عبدالغفور لاری بررسالهٔ‌شیخ‌نجم‌الدین کبری	۹
ترجمة العوارف	۰
رسالهٔ حقائق شیخ محمد فضل‌الله	۲

رسالهٔ حجة الاسلام غزالی	۳۲۵
روضةالارواح	۳۷۰
کتاب المحققین	۳۷۰
رسالهٔ شیخ عبدالله بلیانی	٤۲۹
رسالهٔ قدسیه مولانا یعقوب چرخی	۳۵۰
شرح رباعیات شیخ صیرفی	۳۵۰
رسالهٔ مضنون به علی غیراهله ازغزالی	٤۳۱
رسالهٔ تحقیقات خواجه محمد پارسا	٤٤۷
رسالهٔ شمایل الاتقیاء	٤٤۸
شرح قصیدهٔ عطار	٤٦۵

موارد اعتراض بر کلام لاهیجی شارح گلشن راز :

۱- صفحه ٦٦ سطر ۱۵	۲-ص ٦۷ سطر ۱۷
۳- ص ۱٤۸ س ۱۲	٤-ص ۱۷۲ س ۹
۵- ص ۱۷٦ س ۵	٦-ص ۱۹۵ س ۸
۷- ص ۱۹۹ س ۲	۸- ص ۳٦۱ س ۷
۹- ص ۳۸۳ س ۱۲	۱۰-ص ٤۲٤ س ٦
۱۱-ص ٤۲٦ س ۱۷	۱۲-ص ٤۵٤ س ۱۰
۱۳-ص ٤٦٤ س ۳	۱٤-ص ٤۸۱ س ۱۲

۲۷٤۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز از دیباچه افتاده و از سرگذشت سلطان خواجه علی ، تا مقالهٔ دهم در شکفتگی و تعارف عالم و طبقات و سایر صفات

۲۳ س ۱۲ × ۲۳ ، ۲٦۸ گ ۱۷/۵ × ۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوائی

عالم آرای عباسی

از اسکندر بیك منشی است (مجلس ۲:۱٤۹) .

۲۷٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان وشعر ونشان شنگرف ، آغاز ازدیباچه افتاده ودرانجام میرسد به گذشت نصر بن ناصرالدین سبکتکین .

۱۷س ۸×۱۸/۵،۱۵٦گ ۱۵×۲٦/۵ ،کاغذفرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی

ترجمهٔ تاریخ یمینی

از ابوالشرف ناصح بن ظفر بن سعد منشی گلپایگانی (جربادقانی)(جزو ۱) وحبیب الدین محمد گلپایگانی (جزو ۲) است . جزو سوم آن ترجمهٔ ثقةالاسلام علی بن موسی تبریزی است (مشار ۳۹٦ - ادبیات ٥٤۱ -نشریه ۱:۱٦۷) .

۲۷٤۳

نسخ پسر مؤلف صفی‌الدین درروز چهارشنبه ۲۰ ج۱/ ۱۱۳۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی دارد از پسر مؤلف صفی الدین وازصالح خلخالی پسر محمد سعید، درپایان فوایدی است .

۲۷ س ۱۲ ×۲۲، ۴۴۴ گ ۳۰ × ۴۳، کاغذ - جلدتیماج قهوه‌ای مقوائی

مجمع البحرین ومطلع النیرین

ازفخرالدین طریحی در گذشتهٔ ۱۰۷۵ وچنانکه در هامش نسخهٔ ما آمده است آن‌را درروز سه‌شنبه ٦ رجب ۱۰۷۰ بانجام رسانده است .

(سپه ۲: ۲۷۲ -معارف ۱:۲۰۰)

۲۷۴۴

نسخ معرب خوش محمدقاسم قاری در۱۱۴۰ ، جدول زرولاجورد وشنگرف
۱۳س۱۲×۲۲ ، ۱۵گ۱۸×۳۲ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبززرکوب‌مقوایی



محمد قاسم قاری که‌سه‌قصیده درآن آورده‌است :

۱ـ از کعب‌بن زهیر (بانت سعاد) .

۲ـ ازابوعبدالله محمد بوصیری‌درستایش پیامبر(برده).

۳ـ ازفرزدق در ستایش علی‌بن‌الحسین (ع)

۲۷۴۵

نستعلیق عباسقلی نوری درروزآدینه‌ذی‌حجه ۱۲۵۹ ترشقان لیل ، عنوان‌شنگرف ، جدول‌شنگرف رومشکی ولاجورد ، ستون‌بندی سرخ
۲۹س۱۵×۲۷ ، ۹۷گ۲۱/۵×۳۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

الحروب الحسینیة

از محمد رضای پروین نوری ودرمقتل است

آغاز:

ز بسم الله آغـاز سازم کلام
که بخشد بنظم کلامم نظام

انجام :

غرض بهر تاریخ کردم سئوال
«بتاریخ» آمد جواب مقال (۱۲۱۳)

۲۷٤٦

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، نسخه در ۱۳۳۰ از آن عبدالحمید قاجار بوده است
۳۱س ۱۳×۲۷ ، ۴۰۴گ ۲۲×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج آریاکی مقوایی

برهان قاطع

از محمد حسین بن خلف برهان تبریزی که در ۱۰۷۳ (بنوشتهٔ عبدالحمید قاجار در نسخهٔ ما) ساخته است (ادبیات ٤۷ - سپه ۲: ۱٦۱ - مجلس ۳: ۸۳) در ذریعه (۹: ۱۳۳) تاریخ تألیف ۱۰۸۲ آمده است :

۲۷٤۷

نسخ ۷۴۰ (پایان ربع مهلکات) ، عنوان و نشان شنگرف ، پنج برگ آغاز و یک برگ آخر نو نویس نسخه تا «پیدا کردن احوال مردگان» است
۳۱س ۱۴×۴۱ ، ۲۴۸گ ۱۹×۲۷ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی مقوائی

کیمیای سعادت

از محمد غزالی است .

۲۷٤۸

نستعلیق عبدالحی قرشی در سورت در ۱۵ محرم ۱۰۰٦ در ش ۲ ، عنوان شنگرف ، ش ۱ تا طایفهٔ خوارزمشاهیان را دارد و میرسد بسلغریان ، ش ۲ چلیپا در چهارستون و از فصل ۴ باب ۵ «در باب ذکر مشایخ» از اویس قرنی آغاز و میرسد بعدی اولیا و جزو مجموعه‌ای بوده و بریده شده است
سطر گوناگون ۱۳/۵×۲۴ - ۲۷گ ۱٦×۲۸/۵ ، کاغذ هندی - جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱- نظام التواریخ (ص ۱-۳۷) از قاضی فخر الدین ابو الحسن علی بیضاوی که در ٦۷٤ ساخته است.

۲ـ زبدة‌التواریخ (۳۸ـ۵۳) ازمولانامحمدبن احمدقزوینی‌وبندی‌است‌ازآن.

۲۷۴۹

نستعلیق سدة ۱۴ ، جدول شنگرف و زر و مشکی و لاجورد ، سرلوح زرین ، نسخه جلد یکم است .

۱۳س۱۱×۱۹/۵ ، ۲۴۲گ ۱۹×۲۷/۵ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدمخمل مقوایی باتصویرامان‌الله در پشت‌جلد

جنگ در ترکمانیه

گزارش سفر جنگی‌ژنرال‌اسکوبلف است‌از۱۸۸۰تا۱۸۸۱تألیف« کرون کف» که امان‌الله میرزا مترجم زبان روسی بدستور شاه ترجمه بفارسی کرده است.

آغاز: بسمله . جنگ درترکستان سفراسکوبف از سنهٔ ۱۸۸۰الی سنهٔ ۱۸۸۱ باب اول شرح مختصری ازمملکت ماوراء خرز.

انجام : از قراربیست کپك حساب شود (فهرست درپایان است).

۲۷۵۰

نستعلیق سدة ۹و۱۰ در متن وهامش ، عنوان سفیدگذارده شده ، جدول سبز وزرین ، سرلوح دارد ، نسخهٔ‌کاملی‌است ونزدیك بده هزاربیت .

۱۴س۶/۵×۱۲ ، ۲۹۴گ۱۴×۲۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی زرکوب مقوایی

دیوان

از سیف اسفرنگ‌است (ادبیات ۲۵۶).

آغاز:

شب چوبرداردنقاب ازهودج اسرارمن
خفته گیرد صبح را آه دل بیدار من

انجام :

چون باد کنك مجلس سرد تو فراخ

چون خاك سبك خامهٔ تـو باه انگیز

۲۷۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، ۱۰٦ص
۱٦س۱۲×۲۱ ، ۵۴گ ۱۹×۴۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی

عبرت‌نامه

از میرزا عبدالرزاق بیك مفتون‌بن نجفقلی دنبلی که بدستور شاهـزاده عباس میرزا نایب السلطنة ترجمه کرده است (ادبیات ۱۲٤ ـ مجلس ۳ : ۱۷۵) تاریخ شاه سلطانحسین صفوی وچگونگی‌پایان کار صفویان است.

۲۷۵۲

نسخ محمد تقی حسینی در۱۰۸۸ باجازه سماع صالح‌بن عبدالکریم بحرانی درروز ۲۲ ج۱و۱۱ ج۱ر۱۰۸۸ برای سیدمیرزا سلطان محمودخان درپایان جلد۱و۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، بلاغ تصحیح وسماع دارد در چندین جا، درصفحهٔ عنوان خط علی رضا بن اسدالله‌بن حسین‌حسینی ومیرمحمد صادق و پدرش زین‌العابدین موسوی مورخ ۱۲٦۹ بامهراینها ومحمدعلی‌بن محمد باقر سپاهانی بهبهانی و مهر محمدباقرالعلوم هست ، پنجاه جزوونزدیك به۵۰۰۰۰ بیت

۳۵س۱۲×۲۵ ، ۳۸۸گ۱۹/۵×۳۲ . کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌حنایی ضربی‌مقوایی درون سبز پریده .

مصباح السالکین لنهج البلاغة

شرحی است ازابن میثم‌بحرانی‌است که درنیمهٔ شب شنبه ٦ رمضان٦۷۷بانجام رسانده است (حقوق ۲۳٦ ـ مجلس ٤:۲۱ ـ سپه ٤۹:۲).

۲۷۵۳

نسخ روز پنجشنبه ۸ صفر۱۲٦۳، عنوان و نشان شنگرف.

۲۱س۱۱/۵×۱۹/۵ ، ۲۷۳گ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

حدیقة الشیعه

از محقق احمد اردبیلی دانسته‌اند (حقوق ۹۵) در آن (ص۲۳ چاپ سنگی ۱۲٦۵) از تحفة الابرار که باید همان کتاب محمد طاهر شیرازی در گذشتهٔ ۱۰۹۸ باشد یاد شده است و همین هم خود قرینه ایست که آن از اردبیلی نیست .

۲۷۵٤

نستعلیق عنوان درشت‌تر و شنگرف درمتن و در بالای صفحات ، نشان شنگرف ، یادداشت ۱۳۱۸ در پایان هست.

۱٦س۱۴×۲۹ ، ۲۷۴گ۲۴×۳۷/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

نجاة العاصین

از ذوالفقار بن رجب مشهدی بخاری است که در روز دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۰٦ در یك دیباچه دارای دو مقدمه و ۷٦ مجلس بشمارهٔ شهیدان کربلا بگفتهٔ ملا آقای دربندی که میگفته است آنها از ۷۰ بیشتر و از ۸۰ کمتر بوده‌اند با ملحقات و خاتمه ساخته است . در آغاز آن از ۱۲۹۹ یاد شده که: مؤلف در آن سال ببخارای شریف رفته بود . فهرست هم در آغاز هست . در مقتل حسین بن علی (ع) و روضه خوانی است و پیش از هر مجلس از یکی از مسائل اخلاقی بحث شده است و نام مؤلف و کتاب و تاریخ در آغاز و انجام دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . دیباچهٔ کتاب نجاةالعاصین مشتمل بر دو مقدمه مقدمهٔ اولی در اقرار و اعتراف نمودن جامع بعجز ونادانی خود . این نجات عاصیان است ای عزیز .

انجام: حسرت این کتاب راخواهند کشید چه حسرتی.

۲۷۵۵

نسخ محمد رحیم در ج۳/۱۱۱۰ برای رستم‌خان ، عنوان شنگرف ، مالك آقاسیدمیرزا ابوالقاسم پسر آقاسیدعلی در۸محرم۱۲۹۱.

۱۵س۱۵×۲۹/۵ ، ۱۴۸گ۲۳×۳۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوایی

البصائر النصیریة

ازقاضی زین‌الدین‌عمربن سهلان ساوی است که برای ابن ابی‌توبه‌وزیر نوشته است (دیباچه تبصره ساوی چاپ نگارنده ـ دستورالوزراء ص۱۹۹ ـ تاریخ طبرستان ابن اسفندیار ص۱۳۱ ـ نسائم‌الاسحار۶۹ ـ آثارالوزراءعقیلی‌ص۲۵۲ـ تجارب السلف ص۲۸۲ ـ تاریخ وزرای‌اقبال ص۲۶۳) .

۲۷۵۶

نستعلیق چاشت روزیکشنبه ۱۷ع۱۱۲۹/۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد،سرلوح زرین،عنوانها درهامش‌دیده میشود ،با یادداشتهای محمدمهدی‌عبدالرب آبادی (گ۱۸۱پ و۲۴۲ر و جزآن) ، همهٔ هفت اقلیم درآن هست.

۲۷س۱۴/۵×۲۵ ، ۲۵۷گ۲۱/۵×۳۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

هفت‌اقلیم

از امین احمد رازي است (ادبیات ۵۲۱) .

۲۵۵۷

نسخ سدهٔ ۱۳ ، برای میرزا فرج‌الله وزیر وصاحب اختیارالکای سنندج وکردستان نوشته‌شده است ، عنوان ونشان شنگرف، فهرست‌مطالب‌درآغاز بخط باستانی رادهست ، مهر «محمدعلی الرضوی» و «یاعلی‌ادرکنی» دارد .

۲۷س۱۱×۲۱/۵ ، ۱۸×۲۹/۵-۲۸۱گ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

احسن‌القصص

ازاحمدبن‌ابی‌الفتح‌بن‌ابی‌جعفرشریف حایری سپاهانی‌است وازروی‌تحفةالابرار علی‌بن محمد جعفربن محمد علی بهبهانی و تاریخ دینوری‌وابن خلکان وشیخ جزری وابن اعثم و حافظ ابرو و روضةالصفا وطبری و مطلع‌السعدین وتواریخ مصروبغداد و روم و هند وایران و ترکستان و فرنگ برای میرزا فرج‌الله اردلان وزیر کردستان و صاحب اختیار الکای‌سنندج در ۱۲۵۰و کسری‌ساخته است درآن نکاتی در بارهٔ تاریخ‌هند وتسلط انگلیسها برآن دیده میشود.

(سپه ۳:۵۵ ـ طوس ۳:۷۳).

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

بیا و بنگرا گرچشم خورده بین داری

که سنگریزهٔ‌بطحا عقیق‌ومرجان‌است

العبد الراجی احمدبن ابوالفتح الشریف الحائری الاصفهانی معروض میدارد که نظر بشوق بسیار بمطالعهٔ سیروتواریخ ... طالب کتابی شدم که منتخب ومجموعهٔ کلیات امور وعوارض روز گار ... باشد .

انجام : که دیگربار ایران زمین نگردند لقد کان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب (درعنوان : عزم و حزم پادشاه دردفع دشمن)

۲۷۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول وستون‌بندی بزروشنگرف ولاجورد ، دوصفحهٔ آغازمیان سطر ها و کنار صفحه بزروشنگرف آراسته وحاشیه سازی شده است ، باشش سرلوح‌زرین.
۱۶س۱۰×۲۱ ، ۱۰۳گ۱۷×۲۹ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

کلیات

گویا از نشاط اصفهانی عبدالوهاب در گذشتهٔ ۱۲۴٤ است . نخست‌منشآتی‌است وسپس چند قصیده آنگاه غزلها و رباعیها بازچند انشا و قصیده وقطعه و ترجیع‌بند و جز نسخهٔ مجلس (۶۷۷:۳) است . تخلص«نشاط» درپایان پاره‌ای‌ازغزلها دیده میشود .

آغاز نخستین غزل این است :

پیداست سر وحدت از اعیان اماتری
العکس فی المرایا والنفس فی‌القوی

آغاز : بسمله .

این نه خواب است این نه بیداری
این نه مستی است این نه هشیاری
نه هشیاریم تا گویـی نه مستیم
که هم پیمانـه هم پیمان شکستیم

انجام :

جهان بر مراد جهانـدار باد
جهان آفرینش مدد کار باد

۲۷۵۹

نستعلیق محمدجعفر بن‌میرزا محمدصادق آشتیانی در ۱۲۵۵ ، نشان‌شنگرف،حواشی«منه‌ره»دارد،

نسخه هر دو جلداست ، درهمان زمانها به پنجتومان خریده شده است (صفحهٔ عنوان)
۲۳س۱۰/۵×۲۲ ، ۲۷۳گ۱۹×۳۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

القوانین المحکمة

از میرزا ابوالقاسم گیلانی قمی که در قم در پایان ع۱۲۰۵/۲ بانجام رسانده است .

۲۷۶۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول لاجورد وزرین ، باسرلوح زرین و رنگارنگ ، نسخه در ۱۱۵۳ از آن محمد صفی حسینی موسوی بوده وخط ومهر او در آن هست ، نسخه تام زاراست .
۲۹س۱۱×۲۲ ، ۴۷۹گ۱۸/۵×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی درون عنابی

تهذیب الاحکام

از شیخ طوسی است .

۲۷۶۱

نستعلیق علی حسینی گرگانی درصفر ۱۲۵۲ برای محمدرضاخان ، عنوان ونشان شنگرف ، درمتن و حاشیه نوشته شده ، درویش حسین سراج همدانی پسر درویش غلامحسین سراج در آن دو بیت شعر برای شیخ عبدالله نوشته است (ص۸)، یادداشت ۱۳۴۲ درپایان بوده ودرست خوانده نمیشود، نزدیك به ۱۵۰۰۰ بیت است ، سرگذشت محتشم از تقی الدین محمد حسینی کاشی درص۱-۷هست.
۱۵س۶/۵×۱۴ ، ۲۵۴گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

دیوان

از کمال الدین سیدعلی بن خواجه میراحمد محتشم کاشانی (درگذشتهٔ ۹۹۶) نزدیك به ۱۵۰۰۰ بیت با دیباچه‌ای از تقی الدین محمد حسینی کاشی شاگرد او .

بنام جامع اللطائف هم خوانده‌است .

(مجلس ۲۴٦:۲ ـ ادبیات ۱۵۰).

۲۷٦۲

نسخ حیدربن عبدالحمید قاینی در۱۰ع۱/۹٦۸ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، نسخه ازسورهٔ کهف است تاپایان قرآن ، یادداشت مورخ شوال ۱۲۸ (=۱۲۰۸) درآغازهست ، ۵٦۸برگشمار کهن‌دارد.
۲۴س۱۴/۵×۲۵ ، ۵٦۸گ‌د۲۲/×۳۳ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌متوالی‌فرسوده

تفسیر زاهد درواجکی

متنی‌پرارزش‌بفارسی وشیعی امامی از سدهٔ ششم است،درصفحه عنوان نسخهٔ ما درآغازفهرست‌آمده :« فهرست تفسیر عجم جوهرالنفیس...»

مؤلف آن سیف‌الدین فخرالاسلام ابونصر احمدبن حسن بن احمد بن سلیمان زاهد درواجکی[1] یادارانی در گذشتهٔ ۵٤۹ است که در ۵۱۹ بفارسی ساخته‌وتفسیر سیف‌الدین (طوس ش۲٦ مورخ ۲ ع/۹۷۷ و کامل ، فیلم‌ش۱۰۹۵ دانشگاه) یا تفسیر زاهدی نیزخوانده میشود(استوری ۲:٤و۱۱۹۰ ـ نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی‌دانشگاه دفتر نخستین ص۷٦) ولی نام‌آن گویا همان لطائف التفسیر باشد که در نسخهٔ فاتح ش۳۰۳ مورخ ۸۷۷ (سورهٔ ۱ـ۲۸) آمده است .

درنسخهٔ ما گویا « جوهرالنفیس» نامیده میشود . نسخه‌ای از آن در کتابخانه ملك هست (ش۲۱۸ و۲۱۹ ازسدهٔ ۷و۸ و کامل).

در آن‌دربارهٔ‌عمربا اینکه‌چیزی‌نیامده‌است‌نویسندهٔ‌نسخهٔ‌ما در گ۳۹۹ «رضی‌الله عنه » افزوده است .

دراین تفسیر درآیه اطیعوالله واطیعوالرسول واولی الامرمنکم‌حدیثی از جابر دربارهٔ دوازده امام آمده است (گ۱۱۸ر) و ازجاهای دیگر هم پیداست کـه مؤلف

۱ـ الجواهر المضیه ۱:٦۳

شیعی دوازده امامی است . مفسر دربسیاری از جاها از امام جعفرصادق ناممیبرد ودر بارهٔ او « علیهالصلوة و السلام » میگوید اگر چه سنی خشکی کـه این نسخه بدست او افتاده آن را برداشته و بجایش «رضیالله عنه» نوشته است (۲۳ پ ـ ۱۵۹ر)در گ ۱۱۸ پازامام زینالعابدین وامامِمحمدبن علیالباقر یاد شده و دربارهٔ آنهاعلیهالسلم گفته شد . درچندینجاهم دارد «اصحاب ما» (۱۶۷/۲۱ ر و ۱۸۱ پ س ۱۹ و ۱۸۵ ر س٤) و نیز طریقهٔ مخالفان (۱۸۱ ص۱۸پ) در گ ۲۶۰ ر شعرابوالاسود دئلیدربارهٔ دوستی علی آمده است .

دربرخی ازجاهاآمده : «عرف فارسیانست» (۲۰/٤٦۹پ) و « متداول فارسیان» (۱۹/٤۰۸ر).

شعرهای عربی در آن دیده میشود ازابوالقاسمبن حبیب (۳۷پ) ومنصور فقیه (٥٥) وديگران ونيزشعرهای فارسی مانند :

بـرخیز و درخت را بیفشان

تا شاد شوی کنون ببـارش

کان مریم تا درخت بفشاند

خرمـا نفتـاد در کنـارش

(۲٤ ر)

دهر نگر کـز سر نامردمی

بر حذر است آدمی از آدمی

(۱۶۱ پ)

ای شهـرهٔ شهر علـم را در

شبیرّ گرسنه است و شبرّ

از گرسنگـی رخان ایشان

اندر ز ردی شدست چون زر

با اینهمه طعمه کـردم ایثار

از بهـر ثـواب روز محشر

(٤٩٨ ر)

در گ ٤٧٨ ر هم شعر فارسی دیده میشود :

بجان تو که جمله رستگاری

بد بنست و بزهد وترسکاری

مکن تکیه که من پور فلانم

نسب را کی کند حق خواستاری

به بین تو جایگاه وجای سلمان

مکان بولهب در ذم وخواری

در گ ٤٧٢ در پایان آمده « سید رحمه‌الله - ابوالقاسم بلخی - ابوعلی جبایی » و از مفسران کهن و روات هم در آن یاد شده است . نیز در آن بر اشعریان رد شده است (١٢٥پ) .

عبارات فارسی سره فراوان در آن هست :

درود گر بجای نجار (١٨٦ر) وایسیه بجای آسیه (١٨٦) وقصر و کوشك (١٢٣ر) وپیرزن روی انجوغ گرفته و پشت کوژ شده وچشم مژه افکن کشته (٤١٥/٢ ر) و بیمارستان (١٥٨ر) و دروغ زن (٢٠٥پ) و بزغ (١٧٠/١٩ر) و کوههای بیخ آور و بلند (١٧٩/٢١پ) وایشانان (١٨٩/٨پ) وشبا روزی (٤٧٩پ) ودید که نان و بریان میخورند ونبید درپیش خودنهاده بود (٢٣٩/٩پ) . و « پس بدرستی که ما موسی را علیه‌السلام کتاب توریت فرستادیم » (١٢٨پ)

آغاز: سورة‌الکهف مکیة ... بسمله . قوله تعالی الحمدلله ... کذبا حق سبحانه و تعالی بندگان خود را تعلیم کرد وبایشان آموخت که چگونه حمد وثنا گویند او

را بر بزر گوارترین نعمتی که برایشان کرده است و آن قرآن است.

انجام : روایت است که چون قل اعوذ برب الفلق خوانده باشی بگـو اعوذ برب‌الفلق و چون قل‌اعوذ برب‌الناس بخوانی بگواعوذ برب‌الناس وصلی‌الله‌علی‌سیدنا محمد وآله اجمعین‌الطیبین الطاهرین وسلم تسلیما کثیرا کثیرا .

٢٧٦٣

نستعلیق مظفرطاهر سمنانی در ۱۳ صفر ۹۵۷ ، عنوان و نشان لاجورد .
۱۶س ۱۳×۱۹/۵ ، ۲۲۰گ ۱۸/۵×۲۸ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

تذکرة الشعراء

از دولتشاه سمرقندی است .

٢٧٦٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه در ۱۳۱٦ از آن محمدمهدی بن علی طباطبایی بوده وخط ومهر او در آن هست.
۲۴س ۱۲×۲۲ ، ۱۱۷گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج زرد مقوایی بالولا

آینهٔ حق‌نما

از یکی از شاگردان دلدارعلی‌نقوی‌است ودر آن سر گذشت این‌استاد واستادان و شاگردان او وبسیاری از دانشمندان شیعی معاصر که در لکنهوء در زمان او آمده بودند هست و برای غازی دین حیدرخان بهادر پادشاه اوذ Oudh بسال ۱۲۳۱ساخته شده‌است (ص۲۲۵) درسه باب است :

۱ـ مدح علمای با عمل و مذمت علمای سوء .

۲ـ معرفت علمای عصر دردوفصل وچند تبصره .

۳ـ حالات ومکارم اخلاق جماعت دیگر ازعلما درچند تبصره.

(ذریعه ۱ : ۵۲ ـ استوری ۱ : ۱۱۳۲).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اثار الحق واعلی اعلامه ... اما بعد بر ارباب عقول صافیه .. محتجب نماند .

انجام : مشتمل بر عقیدهٔ سامی منزلت عالی.

۲۷۶۵

نستعلیق ۱۰۳۸ ، عنوان و نشان شنگرف ، برگ یکم نونویس ، نسخه از آغاز است تا پایان سورهٔ کهف .

۲۵س ۱۵/۵×۲۸ ، ۵۱۹گ ۲۵×۳۷/۵ ، کاغذ سپاهانی ــ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی درون نقاشی شده وشعرهایی در آن نوشته شده است.

ترجمة الخواص

از حسن بن علی زواری است (حقوق ۵۲).

۲۷۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، صفحهٔ یکم نو نویس ،
۲۱س ۹/۵×۲۲ ، ۳۷۸گ ۱۶×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

ترجمهٔ قطب شاهی

از ابن خاتون عاملی است (حقوق ۵۵) .

۲۷۶۷

نسخ سدهٔ ۶و۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه ۲۲۴ برگ بوده است ، از آن صالح بن محمد صالح بن علی امامی جروری در ۶۸۵ وصدرالدین محمد سعید قاضی قم بامهر او ومحمد نامی در ۱۲۱۱ و

خواجه علیشاه طوسی وحسام الدین علی کیا پسر غیاث الدین حسینی وصدرالشریعه محمددر ۱۱۴۸ وکمال مقری طبیب، نسخه را سی‌بنکه دودانگی کم طسوجی خریده‌اند، شعری از نجم الدین کبری درصفحهٔ عنوان هست وشعرهای عرفانی دیگر از ابن ابی الحدید، نسخه از باب الطاء مع الهمزه تا باب الباء مع الهاء است.

۲۳س۱۲×۲۳ ، ۲۲۲گ۲۰×۳۱ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

اساس اللغة

از زمخشری است (چلبی ۱ : ۸۹ ـ معجم المطبوعات ۹۷۳).

۲۷۶۸

نستعلیق عبدالکریم ساروی دریکشنبه ۸ شعبان ۱۲۲۲ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۴س۱۴/۵×۲۴ ، ۲۹۱گ ۲۲×۳۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی و مشکی ضربی مقوایی

نگارستان

از قاضی احمدبن محمد غفاری قزوینی که ۹۵۹ ساخته است (حقوق ۳۲۱ ـ ادبیات ۵۱۳ ـ نشریه ۱: ۱۶۶ـ فهرست نخجوانی ص ۱۹۶).

۲۷۶۹

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۰ ، عنوان وجدول شنگرف ، مهر محمد حسنی مورخ ۱۲۳۸ در آغاز وانجام هست.

۲۵س۱۵×۲۴ ، ۲۶۰گ ۲۱×۳۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای گردمشکی

کامل التعبیر

از ابوالفضل حبیش بن ابراهیم بن محمد تفلیسی است (مشار ۱۲۴۵).

۲۷۷۰

نستعلیق محمد علی بن غلام‌علی بروجردی در۱۲۴۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۹س ۱۲/۵×۲۱۳۲۰۰۲۰ گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی — جلد روغنی فرسوده درون گلدار

بر کات القائم لایقاظ النائم

از ابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی است در اخلاق و در ۱۲۳۹ در یك مقدمه ودو فصل و یك خاتمهٔ دارای یازده فایده ساخته است . فهرست مطلبها در آغاز هست . ۳۰۴ آیه و ٤٥٧ حدیث در آن آمده است (ذریعه ۳: ۸۸) .

آغاز: بسمله الحمدلله العدل الحکیم الذی لایرید ظلما . . . اما بعد بندهٔ حقیر . . . ابن محمد کاظم ابوالحسن جاجرمی . . . عرضه میدارد .

انجام: از ناظران امید عفو دارم .

۲۷۷۱

نستعلیق ۱۱۷۱ ، عنوان قال واقول و نشان شنگرف ، نسخه از آن علی بن فرج‌الله جزایری وشیخ محمود فرج‌الله در ج۱۳۳۴/۲ بوده است ، از خطبه افتاده است ومیرسد بمبحث عام وخاص .
۱۶س ۱۱×۱۹ ، ۲۰۷ گ ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی — جلد تیماج مشکی مقوایی

غایة الوصول وایضاح السبل

فی شرح مختصر منتهی السئول و الامل فی علمی الاصول والجدل
ازعلامهٔ حلی است (ف ۱۷۰٦) .

۲۷۷۲

نستعلیق محمدباقر رشیدای ثانی مازندرانی برای شاهزاده در ع۱۲۲۸/۲ ، عنوان و نشان و جدول شنگرف ، سرلوح زرین .
سطر گوناگون ۱۰/۵×۱۸/۵ ، ۲۲۹ گ ۱۷×۲۷ ، کاغذ فرنگی — جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ جهانگشای نادری

از میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی است (حقوق ۱۰۵ ـ ادبیات ۶۲) .

۲۷۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.
۲۰ س ۱۲×۲۱ ، ۱۲۸ گ ۱۹×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی فرسوده درون عنابی

تاریخ بهارستان تهماسبی

از عبدالعلی وقایع نگار که پس ازجلوس شاه سلطان حسین وپس ازسال ۱۱۲۶ و پس از ۱۱۳۵ که محمود سیستانی شوریده بـود نوشته و میرسد تا بسر گـذشت فرزندان رضاقلی میرزاوایلچی گری مؤلف درسال ۱۱۶۰ و « خاتمهٔ کار خاقان مغفور و کیفیت قتل او با اولاد اعفاف » .

آغاز: تاریخ بهارستان طهماسبی . بسمله . سپاس خداوندیرا سزا است کـه پروردگار جهانست . . . وبعد چنین گوید .. عبدالعلی وقایع نگار درسنهٔ تنگوزئیل یکهزار و صد وبیست وشش پس ازرحلت شهنشاه سعید وجلوس ... شاه سلطان حسین بهادرخان .

انجام : علی شاه تمامی نقود و اسباب (افتاده دردنبال عنوان : اولاد شاهزاده نصرالله میرزا) .

۲۷۷٤

نسخ ۹ و ۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول لاجورد ، یادداشت ۱۲۲۶ دارد ، آغازافتاده.
۱۹ س ۱۲×۱۸ ، ۲۳۴ گ ۱۸×۲۵/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

ظفرنامه

از شرف‌الدین علی یزدی است (ادبیات ٥٤٣ ـ نشریه ۱ : ۱۸۳) .

۲۷۷۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده.
۱۸س۹×۱۵ ، ۲۰۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی درون نخودی

فتح الفوائض والدرر

از محمد عیسی بن محمد جعفر فتحی که بنام شاهزاده علیشاه در ۱۲۲۵ ساخته است بنظم و نثر و شعرهای خود او هم با تخلص فتحی در آن هست .

آغاز: بنده احقر محمد عیسی پسر محمد جعفر ... بنابر حکم شهزاده... علی شاه ... نامهٔ مختصر ... در سیر پیغمبر وعترت ... آن سرور بر رشتهٔ مسطر کشد ... پس ترتیب داد او را بیک فتح و یك رشح و دو مدح و دوازده طرح و در ضمن هر یك چندین شرح مقرر وفتح الفوائض(الغوائص) والدرر نام نهاد .

انجام : قصه های رسولان را بیان فرمود پس حضرت فرمود چونکه (درشرح دوم طرح دوازدهم در امام دوازدهم) .

۲۷۷۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۸×۱۲/۵ ، ۳۶گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ قصیدهٔ طوبی (ص۱ـ ۱۰) درپاسخ قصیدهٔ نصیر الدوله . درذریعه از چهار شاعر طوبی نام یاد شده است (۹ : ۶۵۱).

آغاز: در مدح مرحوم نصیر الدوله دروزن وقافیه مطابق قصیدهٔ خود ایشان که

در مدح مرحوم میرزا آقاخان صدراعظم گفته‌اند و یزدانی تخلص دارند چنانکه در گنج شایگان مرقوم ومطلع آن قصیده این است :

از رای تو ای صدر فلك قدر ملك خو

شد ملك شه آراسته چون روضهٔ مینو

و عمده غرض در این قصیده تظلم ودادخواهی از عم غم اندیشهٔ جفا پیشهٔ ستم تیشه حاجی علی نقی بوده است . بسمله .

ای ماه من ای مهر ومهت، همچودوهندو

ای شاه من ای چون دوغلامت کی ومنکو

انجام :

طوبی بدعا دست برآورد و همان به

کز لطف خطاهاش کنی یکسره معفو

بر مسند عزت بودت جای هماره

هان تا اثری هست ازین طارم نه تو

۲ـ « تحقیق نامه (۲ـ۱۱) » مختصری که مقدمه‌ایست از برای نسخهٔ مبارکهٔ انتظام نامهٔ تجارتی » بنام نایب‌السلطنه امیر کبیر در پنج مطلب .

آغاز: بسم‌الله خیرالاسما . فهرست عرایض دعاگو است که حال تقریباً ده ماه است در مجلس محترم تجارت عارض شده‌ام .

انجام : و لوازم دولت خواهی وخدمتگذاری قیام داشته باشیم امر کم مطاع.

۲۷۷۷

نستعلیق روز شنبه صفر ۱۲۹۸ در ش۳که نسخهٔ سوم است ؛ جدول شنگرف ، همهٔ شماره ها بیك خط .

۱۷س۸×۱۷ ؛ ۱۱٦گ ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی درون سرخ .

مجموعه

۱ـ تفسیر آیهٔ « ائنکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین» (۱ ـ ۶۵) از سید کاظم رشتی که بخواهش سید محمود مفتی بغداد ساخته‌است (فهرست احسایی ۲ : ۱۳۳).

۲ـ السر فی جعل الائمة من ذریة الحسین (ص ۶۶ ـ ۱۰۹) از همو .

۳ـ اسرار شهادة الحسین (۱۰۹ـ۱۶۱) از همو گویا در پاسخ حاج عبدالوهاب قزوینی (فهرست احسایی ۲:۱۳۵) .

٤ـ مقصد اقصی (۱۶۲ ـ ۲۳۱) از عزیز نسفی (حقوق ٤ ۲۰ ـ ادبیات ٤۳۸).

۲۷۷۸

نسخ سدهٔ ۱۰ ، جدول شنگرف ، برگها باحروف ابجد شماره شده و۱۳برگ نخستین افتاده و از شماره « یج » آغاز میشود ، درپایان پنج صفحه پراکنده‌های نظم و نثر است ، در پشت برگ ۱۲۲ (قکب) خط علاءالدین محمد بن مسیب اردوبادی مورخ ۳۰ رجب ۹۷۳ هست.

۱۳س۸×۱۶ ، ۱۲۲گ۱۳×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی فرسوده

الکلمات القصار

سخنان کوتاه پیامبر اسلام است از الف تا یا ودر آغاز نسخهٔ ما آمده « کلمات الطریفه» .

آغاز افتاده : الحرام والمسجدالاقصی . مماورد من حکم رسول‌الله ص فی حرف الالف ایضا : اذکر تغنم اکفف تسلم .

انجام : وان عملها فاکتبوها علیه بمثلها . هذاقول سیدالاولین . . . محمد و وصلی‌الله علیه وسلم .

۲۷۷۹

نستعلیق مؤلف که نسخه را در ۱۲۴۴ بنام فرزند خود میرزا حسن وقف کرده و مهر او هم در نسخه هست.

۱۵س-۱۰×۱۵ ، ۷۳گ-۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱- آینهٔ گیتی نما (۱ - ۵۵) از سالك العارفین در هفت باب ودر عرفان است واو آن را درهفتهٔ سومدههٔ سوم ماهدهمسال ۱۲۴۳ ساخته است .

آغاز: هو تصنیف حقیر عاصی کلب آستان امیر المؤمنین سالك العـارفین در تطبیق آفاق و انفس موسوم بآینهٔ گیتی‌نما . انه من‌سلیمان وانه بسمله . وبه‌نستعین ۰ هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمدلله الذی فضلنا علی کثیر من عباده المؤمنین آینهٔ گیتی‌نمای حقیقی حمد وثنای خداوند گاریگانه‌ایست .

انجام : فانما اثمه علی‌الذین یبدلونه ۱۲۴۳ .

۲- سرمکنون و در مشحون (۵۷ - ۱۴۴) از همو تالیف روز۳/۳/۱۲۳۸

آغاز: تصنیف عاصی کلب آستان امیرالمؤمنین سالك‌العارفین درتطبیق بسمله موسوم به سرمکنون هوالله تعالی شانه‌العزیزانه من سلیمان و انه بسمله . هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمدلله‌الذی فضلنا علی کثیرمن‌عباده‌وصلی الله خیرخلقه‌محمد و المخلوق من طینته ... اما بعد حقیر... سالك‌العارفین مکشوف ضمیر . . . سالك . . . میدارد .

انجام : من الالف الثانی من سنی هجرة احمدالمختار علیه وآله الاطهار سنة ۱۲۳۸ .

۲۷۸۰

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان ورقم‌شنگرف .
۱۵س ۸/۵×۱٦ ، ۱۰۴گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

مراةالاسرار

از علی‌بن اسماعیل منجم است در یك مقدمه و سه مقاله درزایچه وطالع‌خسرو پسر امان‌الله خان‌فرمانروای کردستان ونزدیك ۱۲٦۸ ساخته است . نام‌مؤلف‌وکتاب درآغاز هست .

آغاز: بسمله . درخشنده تر ستاره و فرخنده تر سیاره که از افق مقال اهل کمال طالع ولامع گردد حمدحکیمی است.

انجام: احکام سال را استخراج وعرض مینمایند .

۲۷۸۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف.

۱۸س ۱۰×۱۵ ، ۲۹٦گ ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی‌مقوایی

الروضات فی رثاء الطاهرات

در ۱۲٦ روضه است و مقتل مانند و اخلاق شیعی بفارسی و عربی گویا همان باشد که در ذریعه (۱۱ : ۲۷۹) یاد شد بنام الروضات فی المآتم الحسینیة از میرزا باقربن زین العابدین یزدی :

آغاز آن : الحمدلله الذی جعل مصیبة الال اعظم المصائب فی‌النفس و الاهل و المال (ذریعه) .

آغاز نسخهٔ ما افتاده : فصل فی بیان روضه الحمدلله العزیز الغفار.
انجام : و مهجة قلب البتول الالعنة الله علی الظالمین .

۲۷۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده . باملحقاتی از لغت امیرعلی شیر دربارهٔ لغات فارسی
۱٦س ۷/٥×۱۴/٥ ، ۱۱٥گ ۱۲/٥×۲۰/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

خلاصهٔ عباسی

فرهنگی است ترکی بفارسی از میرزا محمد بن عبدالصبور خویی و گزیدهٔ سنگلاخ میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی (دانشمندان آذربایجان ۱۲۲ـ سپه ۱۷۳:۲ ـ منزوی ۲۷٥:۲ ـ مجلس ۱۱۱:۳ ـ ذریعه ۲۲۹:۷) .

۲۷۸۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ وعنوان و نشان شنگرف و ش۱ که بخط باستانی است ، ش۲ را آقای باستانی در دی ۱۳۲۷ خ در دامغان در خانهٔ شیخ محمد صالح حایری مازندرانی از روی نسخهٔ نوشتهٔ شهاب الدین علی حسینی طباطبایی شولستانی مورخ شب شنبه ۲۷ ذیقعدهٔ ۱۰۱۹ درسپاهان از آن همین شیخ محمد صالح علامهٔ حایری نوشته است ، ش۳ نوشتهٔ او است از روی نسخهٔ شولستانی مورخ روز آدینه ۸ محرم ۱۰۱۹ ، ش۴ هم بخط او است ، ش٥ را هم او ازروی نسخهٔ شولستانی مورخ شب شنبه ۱۹ ذیحجهٔ ۱۰۱۹ نوشته ، ش٦ نیز از او است مورخ ۱٥ دی ۱۳۲۸ خ ازروی نسخهٔ حایری ، ش۷ را هم باستانی نوشته است .
۲۰س ۷/٥×۱۴ ، ۴٦گ ۱۰/٥×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی

مجموعه

۱ـ رسالة فی سبب ظهور الکواکب لیلا و خفائها نهاراً (۱ـ٥) از ابی البرکات بغدادی در پاسخ پرسش شاه ازاین مسئله .

آغاز: بسمله . و بعد حمدالله و الثناء علیه کما هواهله و مستحقه‌فان‌السلطان الذی به جمع‌الله تعالی فیما تفرق فی عظماء الملوك ... کان ... تفکرفکراحکمیا فی سبب ظهورالکواکب لیلا وخفائهانهاراً .

انجام : فهذا جواب السئوال و کشف‌الاشکال عن تمامه .

۲ـ کلمة التصوف (۱ـ۳) از شیخ شهید اشراقی است (ف ۴۸۰) .

۳ـ طهارة الاعراق (۱ـ۶) بندی است از کتاب مشکویهٔ رازی .

۴ـ العهد (۱ـ۳) از ابن‌سینا (مهدوی ش ۹۲۸/۱) .

۵ـ رسالة فی الصلوة علی لسان العقلاء (۱ـ۱۱) همان رسالهٔ ابن‌سینا .

۶ـ رسالة فی فهرست الکتب ومؤلفیها (۱ـ۲۹) گویا از سید عبدالله شبر است که جامع‌المعارف و الاحکام و شرح‌المفاتیح دارد (ف۱۵۳۲ ـ کشف‌الحجب ۳۵۴) دربارهٔ کتابهای شیعی است و درآن آمده « وسیأتی انش.بیان جملة من مؤلفات فی ترجمة اسماء الرجال» .

آغاز: بسمله . ونشیرالی جمله من کتب‌الحدیث التی بایدینا الان وقفنا علیها و جمعنا اخبارها فی کتاب جامع‌الاخبار فی الحلال و الحرام و کذا فی شرح المفاتیح وانی مالم نقف الیه بخصوصه ولکن‌نقلنا عنه بواسطة العلامة المجلسی والمحدث‌الحر العاملی فمنها کتاب الکافی لثقةالاسلام ... الکلینی .

انجام : حتی ان ابا عبدالله جعفربن محمد الصادق ع کتب (ناقص در نسخهٔ اصل) .

۷ـ رسالة فی الانتفاء عما نسب‌الیه من معارضة القران (۱ـ۳) ازابن‌سینا که‌در پاسخ نامهٔ شیخ ابوعبدالله جوزجانی نوشته است (ف۲۴۳۶) .

۲۷۸۴

نستعلیق علی‌محمد شاهرودی در۱۳۱۰ ، سومی‌چلیپا
۱۴س۹/۵×۱۶ ، ۳۲۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلدمقوای زرکوب زمینه زرد وگلدار درون روغنی‌گلدار .

مجموعه

۱ـ مصباح العارفین (۱ـ۵۸۶) از محمد بن محمد بن محمد ابراهیم شریف حسینی کلباسی است در کلام شیخی که در ۱۳۱۰ و کسری در چند باب هر یك در چند مصباح هر یك چند نور ساخته است ، نسخهٔ ما جلد یکم است .

آغاز: بسمله الحمدلله المحتجب بشعاع نوره عن نواظر خلقه . . . و بعد چنین گوید ... محمد الحسینی الشریف ... نامیدم این کتاب را به مصباح العارفین ...

انجام : فی محرم الحرام هزاروسیصدوپانزده .

۲ـ لب اللباب (۵۸۹ ـ ۶۳۸) از همو . نویسندهٔ نسخه ازاین کتاب در پایان مصباح العارفین (ص۵۸۷) یاد کرده و درخوداین کتاب(ص۶۱۵) هم ازآن یاد شده است. از درس ۲۳ مورخ ۱۹ج۱۲۹۹/۲ است تا درس ۲۵ مورخ ج۱۲۹۹/۲ .

آغاز: درس یوم دوشنبه ۱۹ شهرجمادی الثانیة ۱۹۹ بسمله . بعدازآنکه فارغ شدند از صلوات برائمه ... شروع فرمودند .

انجام : بجهت اینکه آن هم مقترن بصفت است .

۳ـ تفسیرآیة البسملة (۶۳۹ ـ ۶۴۱) درآن یك مقدمه است .

آغاز: بسمله . رسالة فی تفسیرآیة البسملة در تفسیر بسم‌الله است و قبل از تفسیر مقدمه درکار است .

انجام : زبیش ازین تصریح جایز نیست والله ملهم الصواب وصلی‌الله‌علی‌محمد وآله خیرالانجاب .

۲۷۸۵

نسخ شوال ۹۹۳ از محمدبن ناصربن علی عنبه هذیلی ، عنوان و نشان شنگرف ، نویسنده که مالك نسخه هم بوده است باکمك زین‌الدین علی‌بن حریز بن احمد ماحوزی آن را در۲ محرم ۹۹۳ مقابله کرده‌است، مالك محمدمهدی‌بن محمد سعید وسید حسن‌حسینی

۲۳س ۷/۵×۱۵ ، ۱۹۱گ ۱۳×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی‌مقوایی

تسدید القواعد فی شرح تجرید العقاید

ازشمس‌الدین‌محمودبن‌ابی‌القاسم‌عبدالرحمن‌بن‌احمداصفهانی‌است که‌در نسخهٔ‌ما در دیباچه شارح‌تسدید العقاید فی‌شرح‌تجریدالقواعد نامیدهشده است.

۲۷۸۶

نستعلیق ۱۲۵۹ (ص۸۰) ، عنوان ونشان شنگرف ، پس از ش۱ پراکنده‌ها است تاص۹۷، در ص ۱۰۵ تاریخ ۱۲۶۳ دارد ، سپس پراکنده های نجومی وجزآنست ، درس۱و۲ شعرهاایست ازاخضر بخط خود او بفارسی در ص۴ شعریست ازباقراصفهانی .

۲۴س ۸×۱۴ ، ۶۴گ ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱- دیوان (۸ ــ ۸۰) از اخضر فدایی کزازی است که در این دیوان‌از کزاز (ص۵۹س۲۰) و از۱۲٤۱ (ص۷٦) یاد کرده است. در ص٤۹ آمده که من ۱۵۰ کتاب خوانده ام .

آغاز قصیده :

یارب بضیاء چشم بینش — شایستهٔ‌تاج و تخت‌لولاك

آن‌یکه‌سوارآسمان کرد — خورشید سپهر آفرینش

انجام :

تخم را درشوره پاشیدن چه سود

آهن سرد است کوبیدن چه سود

(١٢٥٩)

٢ـ اختیارات (٩٧ ـ ١٠٥) از مجلسی دوم .

آغاز: بسمله . حمدله . این رساله ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل البیت ع معلوم میشود ازسعادت و نحوست ایام .

انجام : در نزد اهل فرس اسفندار است (١٢٦٢) .

٢٧٨٧

نستعلیق و نسخ سدهٔ ١١ ، نشان شنگرف ، نسخه گویا از آن حاجی ملاهادی سبزواری بوده است ، ٢٣س ٨/٥×١٢/٥ ، ١٩١گ ١٢/٥×٢٠/٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی

مجموعه

١ـ مقالة فی الزمان (١ـ٣٢) گویا ازصدرای شیرازی .

٢ـ حاشیة شرح حکمة‌العین (٣٥ ـ ١١٥) از ملامیرزا باغنوی است (طوس ٨٣:٤) از آغاز کتاب است تا مبحث عدم وحدوث .

٣ـ حاشیة شرح حکمة‌العین (١١٦ ـ ٢١١) از مسئلهٔ سریان مبحث جواهر و اعراض تا مبحث نفس ازملامیرزاجان باغنوی .

٤ـ حاشیه شرح حکمة‌العین (٢١٣ ـ ٣٨٢) از مبحث وجودامورعامه‌تاتقابل گویا از همو .

۲۷۸۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، جدول شنگرف وزنگاروزرولاجورد ، ش مورخ۱۲۱۳.
۱۴س۸×۱۴ ، ۱۱۰گ۱۲×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

مجموعه

۱ـ حسنیه (۱ـ۱٤۰) درنجوم ازمحمداسحاق کشمیری بنام خواجه ابوالحسن در یك مقدمه و دوخاتمه .

آغاز: بسمله . چندین ارقام سعادت انجام لقد خلقنا الانسانی فی احسن تقویم بررایحهٔ استعداد نوع انسانی ثبت نمود .

انجام : منکب الحوز المیمنی .

۲ـ بیست باب درمعرفت اسطرلاب (۱٤۳ ـ ۱۷۸) از خواجهٔ طوسی (مدرس ۲۳۵و۳۰۹) رباعی خواجه در اسطرلاب در دنبال هست .

۳ـ جدول اختیارات اتصالات القمر بالکواکب و حالاته (۱۸۰ـ۲۲٦) بیشتر جدول است وبفارسی است .

٤ـ رسالهٔ اسطرلاب (۲۲۹ ـ ۲٦۹) .

آغاز: بسمله . اما بعد این مختصریست در صنعت اسطرلاب شمالی و جنوبـی مشتمل بر بیست باب .

باب اول در مقدمات صناعیه که معرفت آن درصنعت اسطرلاب ضروریست‌چون خواهند که خطی تنصیف کنند .

انجام : و مرجع همه یکی است اگر تعرض بذکر آن طرق شود این‌مختصر بتطویل‌انجامد پس باینقدراختصار کنیم والله الموفق بیستم جمیدی‌الاول باتمام رسید بسنهٔ ۱۲۱۳ .

۲۷۸۹

نسخ محمد امین بن ابوالقاسم در ع۱/۱۰۳۷، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد با نشانهٔ «لاری، خبیصی» و دیگران

۲۱س، ٦/۵×۱٦ ، ۱۱۳گ، ۱۳×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ، جلد تیماج قهوه‌ای

الفوائد الضیائیة

از عبدالرحمن جامی است .

۲۷۹۰

نستعلیق مؤلف .

۱٦س، ۹/۵×۱۵ ، ۲۱۴گ، ۱٦/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی

رساله در معاد جسمانی

از احمد مراغه‌ای از شاگردان شیخ مرتضی انصاری که بدستور حاجی میرزا جواد آقای مجتهد تبریزی در ۱۳٤۲ ساخته‌است . او میگوید که رساله‌ای را که محمد بن محمد کریم بن ابراهیم در شرح گفتار شیخ احمد بحرینی: «الجسد العنصری لا یعود» نگاشته‌است ولی‌عهد آن‌را دید و خواند و نزد آن دانشمند تبریزی فرستاد و او بمن فرمود کـه آن را پاسخ گویم . عبارات متن پس از « قوله » میاید و سپس گفتار خود مراغه‌ایست .

آغاز: بسمله . حمد و ثنای نامعدود حضرت واجب الوجودی را سزاست کـه قدرت او عام است بجمیع ممکنات .

انجام : سنهٔ هزار و سیصد [وچهل] ودو هجری ۱۳٤۲.

۲۷۹۱

نسخ مؤلف ، نسخه مجلد ۲۱ است ، مهر حسین تهرانی دارد.
۲۰س ۱۰×۱۵ ، ۲۹۹گ ۱۴/۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی مقوایی

منهج الاجتهاد

شرح شرایع است از ملامحمدتقی بن محمد برغانی قزوینی که درشب ۹ محرم ۱۲۵٤ کتاب قضاء را بانجام رسانده است (طوس ٥:٥۲۱).

آغاز: بسمله . حمدله ... قوله کتاب القضاءِ هو لغة لمعان کالحکم.

انجام : فیلزم العزم علیهما فتدبر الفراغ بید مؤلفه الخاطی ابن محمد محمد تقی من هذا المجلد الواحد و العشرین من مجلدات منهج الاجتهاد فی لیلة التاسوعا من شهر محرم الحرام سنة ۱۲٥٤ ... اللهم وفق لاتمام المجلد الاخر بمحمد و آله.

۲۷۹۲

نسخ ترکی سدهٔ ۱۳، جدول شنگرف ، دردو صفحهٔ نخستین از فتح العقور بشرح منظومة القصور احمد بن خلیل سبکی شافعی است که درشرح منظومهٔ «التثبیت عند التبییت» جلال الدین سیوطی است بخط تازه‌تری . درپایان هم ۱۲ برگ منشآت ترکی است بهمین خط تازه .
۲۱س ۷×۱۳/۵ ، ٥۷گ ۱۳/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

منشآت

از نابی افندی و بترکی و بنثر و نظم بادیباچه‌ای درسر گذشت او از حبشی زاده پس ازمرگ او.

آغاز: بسمله . ضمائر ارباب عرفانه پوشیده دکلدر کـه اشعار بلاغت شعار و سلامت ده ناده گفتار ... نابی افندی .

انجام : و مجادله لریمی (دراظهار حزن نابی درافتراق باقی پاشاه) .

۲۷۹۳

نستعلیق مؤلف.

۲۱س۱۱/۵×۱۷/۵ ، ۲۲٦گ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

شفاءالصدور

از علی‌بن محمد علی دولابی تهرانی در وعظ و پند بفارسی و روضه خوانـی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الحکیم الغفورالذی فضلنا علی سایرالامم . . . فیقول علی‌بن محمد علی الدولابی الطهرانی . . . ان لکل فرد من الواعظین و الذاکرین و الراثین تذکرة لنفسه وتبصرة لامره ... وروبته من ابحار انواراخبارالمواعظ و اسرار الشهادات والمصائب والمقـاصد والمطالب مجموعة و هذا مجـالس مرتبة لی‌المذنب فی‌مواعظ شهررمضان ... وسمتیه بشفاءالصدور .

انجام : المجلس السابع والعشرین . بسمله .

۲۷۹٤

نسخ سده۱۳، عنوان ونشان شنگرف .

۲۳س۸×۱۷۵ ، ۲۳گ۱٦×۲۲ ، کاغذ فرنگی ، جلد مقوای سرخ

رسالهٔ کیمیا

ازغازی درمنسوبات چهلگانه درچهل باب برخی درچند فصل از روی اسکندر نامهٔ نظامی و از روی حروف و کلمات و درآن ازشیخ صفی‌الدین ونسیمی و سیدفضل

ونعمةالله و شمس تبریزی وجلال‌الدین رومی وبوعلی سینا ومیرعلی شیرنوایی وشیخ زاهد گیلانی و خواجه نصیرالدین طوسی ومنصور حلاج یادشده وشعرهای شاه‌نعمةالله وشیخ صفی وسیدنسیمی درآن آمده است و نسخه‌ایست شگفت.

آغاز: بسمله . نقلست که علمایان ازحضرت امیرالمومنین علی ... پرسیدند .

انجام : وساعت ۲ زیادو کم (درفصل ۵ پس‌ازباب ۱۷) .

۲۷۹۵

نستعلیق سده ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه دفتر دوم است ، ازآغاز و انجام افتاده، از چند سطرپیش ازعنوان «ذکر صورانبیا علی‌نبنیاع» پیش ازگفتار درمیلاد باسعادآن شفیع روزمیماد: « بتانرا بطلب ... ذکرصورانبیا علی‌نبیناع هشام‌ابن‌العاص‌گویدکه مرا بایکی از قریش‌که برسالت پیش هرقل ... فرستاد تا او را باسلام دعوت‌کنم» آغازمیشود ومیرسد به « وضلالت ابوموسی چه‌اعتراض» پس‌ازعنوان « ذکراجتماع فریقین در دومةالجندل وآنچه واقع شد فیمابین ابوموسی‌اشعری وعمرعاص ازمکروحیل» درآن ازدفتردوم یادشده‌است.

۱۹س۱۲×۱۸ ، ۴۴۹گ ۱۷×۲۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی

روضة الصفا

از میرخواند که برای «امیرعالی مقدار» علی شیرنوایی (ص۵۰۷) ساخته‌است (ادبیات ۲۹۹) در نسخهٔ ما که اصل است نه دست بردهٔ هدایت ازمؤلف روضةالاحباب یاد گردید (ص۳۹۰) .

۲۷۹٦

نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳، مشکی‌درآیتها ، عنوان ونشان وتفسیرشنگرف ، جدول‌شنگرف وزرولاجورد، سرلوح زرین ، شمارهٔ آیتها در متن ودرهامش باکلمهٔ آخرآیت درنسخهٔ ماهست.

۱۷س۹/۵×۱۸ ، ۱۸۴گ۱۶×۲۵ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدمقوا

المعين

تفسیری است بعربی از نورالدین محمد بن مرتضی بن محمدمؤمن بن مرتضی اخباری کاشانی زندهٔ در ۱۰۷۸ ـ ۱۱۱٤ است (منزوی ۱:٦٥ـ طـوس ٤:٤١٦ ش ۲۷۱(۱) ـ ذریعه ٤:۳۱٥) اودراین کتاب (ص٥) می‌نویسد «خطر بخاطری الفاتران اکتب تفسیراً معیناللقاری فی وضوحه علی فهم الآیات وافیا للتالی فی ایجازه باکثر المهمات اذکر فیه ماوردعن اهل البیت ... وصنعت لما کان من الفاظ الائمة... بعینه هذه العلامة: م، ولما استفدته من کلماتهم ... وتصرفت فیه من عباراتهم ونقلته بالمعنی هذه العلامة: ع ... ولمانقلته بعینه او بالمعنی من تفسیر علی بن ابراهیم القمی ممالم ینسبه الی الامام وظاهره انه مسند الیه هذه العلامة : ی ، ولمابیین کلام المعصوم اوالایة بعد تمام الخبر هذه العلامة: ن ، ومالم یصدر بهذه العلامات فهو من قول المفسرین علی تصرف مافی العبارات ومن اراد الاطلاع علی متون الاخبار و الکتب الماخوذة منها فلیرجع الی التفسیر الصافی المنسوب الی عمی المحسن الاستاد ومن علیه فیما استفدته المعمول و الاستناد وسمیته بالمؤلف من هذه الاربعة الارقام (م . ع . ی . ن)

درآغاز ضوابط و درپایان بایدخاتمه‌ای درادعیه باشد . این نشانه‌های چهارگانه در نسخهٔ ما تنها در سورهٔ فاتحه وآغاز بقره (ص۹و۱۰) دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه استعین . الحمدلله الذی جعل القران وسیلة لنا الی اشرف منازل الکرامة ... وبعدفیقول ... محمدبن مرتضی المدعو بنورالدین .

انجام نسخه : سورة الذاریات ... قتل الخراصون لعن الاخذون اوالذین.

۱ـ نسخهٔ ش۱۸۲ طوس گویا از همو باشد که بفارسی نوشته است ، نیز استوری ۱۲۱۲۰۱

۲۷۹۷

نسخ علاءبن علاء حاجی حبیب سبزواری‌استرابادی درطوس درروز دوشنبه ۷ رجب در ۹۸۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی‌دارد ، نسخه مجلد یاجزو اول وازآغازاست تاپایان مجلدیکم، مالك‌محمدامین تبریزی ومحمدسعید.

۲۵س۱۱×۱۷ ، ۱۵۳گ ۱۸×۲۴/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

مجمع البيان لعلوم القرآن

از ابوعلی طبرسی است . تاریخ تألیف روزشنبه یك شب مانده از شعبان ۵۳۰ برای مجلدیکم در آیت : فمن بدله بعد ماسمعه فانما اثمه (۲:۱۷۷)درپایان نسخهٔ ما هست .

۲۷۹۸

نسخ جلال بن سلمان محمود، در۵ ج۸۴۹/۱ در ش۲ ، ش۱ بهمین خط ، ش۳ مورخ شب دوشنبه ۲۶ج۸۵۰/۲ ازمسعودبن سلمان‌بن‌محمود، شکل ورقم و عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد در هر سه شماره .

در صفحهٔ عنوان یادداشتهاایست وتاریخ بمکه رفتن سیدتاج‌الدین درپسین‌روز۲۴ ج۸۶۵/۱، در پایان دوبیتی است ازداعی نظام‌الملك جلال قهستانی خراسانی بخط اومورخ ۱۵ ج۸۵۵/۲ ، تاریخ تولد جلال‌بن سلمان درچاشتگاه روزشنبه۴ رجب ۸۳۶ درشب نخستین‌چلهٔ تابستان‌درصفحهٔ عنوان‌ش۳هست

۱۹س۸/۵×۱۲ ، ۱۳۶گ ۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج‌مشکی‌مقوایی‌درون‌گلدار

مجموعه

۱ـ اشكال التاسيس (۲ ـ پ ۱۲ پ) از شمس الدین محمدبن اشرف حسینی سمرقندی .

۲ـ شرح اشكال التاسيس (۱۳ر۵٤ر) ازقاضی زادهٔ رومی برمتن سمرقندی‌در ۸۱۵ .

(ف ٩٠٣ ـ طلس ص٣٢٩ و٢١٠ ـ مجلس ٢:١٠٧ و ٢٢٤:٤ ـ استوری ٢ : ٧ ـ برو کلمن ٤٦٨:١ وذیل ٨٤٩:١).

٣ـ شرح الملخص (٥٥ پ ـ ١٣٦ پ) ازسید شریف علی گرگانی در گذشته ٨١٦ (چلبی در ملخص ـ طوس ٣٣٨:٣) .

انجام : بسمله سبحانك اللهم یامدیراطباق السموات بلاعمد واوتادعلی القطب والمحور ... و بعد فقد دلت البراهین العقلیة والشواهد النقلیه علی ان اقصی مایترقی الانسان ... معرفة الصانع .

انجام : وهذه السنة ناقصة عن السنة الشمسیة الحقیقیة بعشرة ایام و عشرین ساعة ونصف ساعة بالتقریب .

٢٧٩٩

نستعلیق مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز ومیان برگهای ٢و٣وجاهای دیگرافتاده است
١٤س ٨/٥×١٣/٥ ، ١٥٢گ١٤×١٩ ، کاغذفرنگی ـ جلد تیماج قهوه ای

مجموعۀ نصیحت

ازمیرزا نصیر بن حاجی معصوم مراغه ای متخلص به نصیرا که در سال ١١٤٣ (تخاقوئیل) بنام شاه تهماسب دوم ساخته است . نام مؤلف و کتاب وشاه و تاریخ دردیباچه ویایان هست . درختم چهارم خاتمه طبقات سلاطین ایران است تاشاه تهماسب (در ١١٣٤) شعری از مؤلف درنصایح حکمای متقدمین هست .

فهرست مطلبها

مقدمه گویا درچهارقسم: احادیث قدسی ووحی الهی ـ کلمات محمدص ـ کلمات امامان ـ نصایح انبیا ورسل

باب اول در نصایح پادشاهان سلف در ٥ فصل:پیشدادیان ـ کیان ـ اشکانیان ـ

ساسانیان ـ متفرقه .

باب دوم درنصایح حکما در ٤ فصل :

متقدمین ـ متاخرین ـ متفرقه ـ مشایخ .

باب سیم در حصر و احصاء فضایل ایشان که صفات حمیده است و ضد آن در ۳ فصل :

احصای ایشان ـ قیافه ـ نقل چندی مشتمل برنصایح .

خاتمه در تحریر نصایح درویشان ولطیفهٔ ظریفان که برسبیل نقل بسلاطین و پادشاهان وغیره گفته‌اند درچهارختم .

آغاز: کم گشتگان ظلمت وادی را بما من‌هدایت دلالت نماید متعطشان بادیهٔ جهالت را بسرچشمه فرات میرساند .

انجام : وفراغ از تألیف این اوراق بتاریخ ۹ شهر رجب المرجب تخاقـوئیل سنهٔ ۱۱٤۳ امید و ملتمس آنکه هرگاه این مجموعهٔ نصیحت برمطالعهٔ کیمیا اثر صاحب خردان دقایق بین و فیلسوفان حقایق آیین برسد قلم عفو برجرایم این ذرهٔ بی مقدار کشیده عیب نادانی راپوشیده دارند باقی والسلام [علی] من اتبع الهدی سنة ۱۱٤۳ .

۲۸۰۰

نستعلیق ۱۵ج۱/۱۳۰۵ ، عنوان ونشان شنگرف .

آغازافتاده : « درعاشر بودضرب قوی‌گردد وغرض‌حاصل‌آید ، یز: بایدکه طالع‌ازسعدی‌خالی نبود» تاپس‌ازبند«فتح» میرسدبه خاتمه دراختیارات متفرقه (در۳۰فصل)

اختیارات‌نجوم(لوایح‌القمر)

ازمولی حسین کاشفی است (ف۸۲۳).

۲۸۰۱

نستعلیق مؤلف .
۱۰س۷×۱۴ ؛ ۲۴۰گ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

تحفة الوزراء ومرآت العرفاء

از محمد علی شریف کرمانشاهی است که در شب ۱٦ محرم ۱۲۹۳ ساخته است. شعرهایی از او در ستایش ناصرالدین‌شاه وصدراعظم آقاحسین و دیگران در آن هست کتاب را در زمان این شاه ساخته و نام شاه و مؤلف و کتاب و صدر اعظم در دیباچه هست و آن در چهارده مقام و یك مقدمه ودر عرفان شیعی است . نام مؤلف و تاریخ تألیف و تحریر در پایان آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی نزه قلوب اولیائه عن الالتفات الی ماسواه .

انجام : سمت تحریر پذیرفته والسلام .

۲۸۰۲

نستعلیق محمد رضا بن آقا غلام حسین تاجر هراتی در رجب ۱۳۰۷ (لوی ئیل)
۱۴س۷/۵×۱۴ ؛ ۱۰۱گ ۱۴/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی

حدیقة الانصاف

در عرفان و اخلاق است بفارسی از میرزا عبدالکریم خان بـن میرزا محمود متخلص به سرمست و ملقب به روحی که در چهل ونه سالگـی ساخته است . آثار سه شاعر : آخوند ملاعلی ضیایی و میرزا فتح‌الله جلالی و آقامیرزا شکرالله پسر مسکین که چهار تقریظ و ماده تاریخی برای انجام یافتن کتاب در ۱۳۰۷ سروده‌اند در دیباچه هست . نام مؤلف و کتاب و تاریخ ۱۲۷۹ و ۱۳۰۱ و ۱۳۰۷ وناصرالدین‌شاه وظل‌السلطان

که مؤلف میگوید بسپاهان رفتم و از چاکران او شدم و بامور وعلم وعمل نظامی در دستگاه او پرداختم در دیباچه هست . رساله ایست در پاسخ پرسشهای سیاح یمنی (ذریعه ٦:۳۸۰ ـ مشار ٥٥٦)

۲۸۰۳

نستعلیق ۱۳۱۵ ، عنوان باجوهر آبی
۱۲س ۸×۱۵/۵ ، ٦۷گ ۱۰×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف میشن سرخ

حکمة اللغة

اخلاقی و فکاهی است وبسیار شیرین در آن ازسهام الدوله امیر مفخم فرمانروای بجنورد در قطعه‌ای از خود مؤلف یاد شده است (ص ٤٤ و ٤٦) در بارهٔ نام کتاب آمده «کتاب حکمة اللغة در زشت وزیبا» اوپس ازهرعنوانی اخلاقی لغاتی را میآوردوهمانند عبید زاکان تفسیرمیکند .

آغاز: دیباچه چون تحصیل دانش و کمال وتکمیل آداب ومرال هر کسی را در خور حال از فرائض اعمال است .

انجام : الیخچال چو یخچال فروج پیره زال . الیگانه چوفرزانه رفیق فرزانه یوم چهارشنبه بیست وچهارم شهرربیع الثانی فی سنة ۱۳۱٥ .

۲۸۰٤

نستعلیق سده ۱۳گویا نسخهٔ اصل باشد ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۴س ۱۰×۱۴/۵ ، ۱۱۹گ ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی

جانور نامه

رسالهایست دربارهٔ جانوران و داستانهایی دربارهٔ آنها .

آغاز: بسمله . قال الاصعی کل ذات طوق فهی حمام و المراد بالطوق الحمرة و الخضرة او السواد المحیط بعنق الحمامة ... شافعی می‌فرماید که ما عب من الماء عبا وهدر فهو حمام و ماشرب قطرة قطرة فلیس بحمام .

انجام : تلك الحروف الخمسة .

۲۸۰۵

نسخ محمدبن حسن تبریزی حکم آبادی در سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۷س ۹×۱۵/۵ ، ۱۳۷گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

لؤلؤتی البحرین فی الاجازة لقرتی العین

از شیخ یوسف بحرانی است .

۲۸۰۶

نسخ دههٔ سوم ذی‌حجة ۱۳۰۹گویا ازمؤلف ، نشان شنگرف.

۱۶س ۷×۱۴ ، ۱۸۰گ ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی

مفتاح الفنون

در منطق است ازمیرزا محمودخان کنگاوری مدیر و منشی روزنامهٔ فرهنگ درسپاهان ومترجم شاهزاده ظل السلطان بنام اوو ناصرالدین شاه .

در آغاز نسخه تقریظها ایست ازدانشمندان ترك مانند ملاافندی صالحزاده رشدی و صبحی بیك افندی و مصطفی عاصم افندی وخیرالله افندی و احمد جودت افندی و شیروانی زاده محمد رشدی افندی و عبدالکریم افندی از کار کنان مجلس تنظیمات وعدلیه و وزارت علوم و انجمن دانش و یکی مورخ ۱۳۰۹ است بر اینکتاب بعربی

وفارسی . این رساله ترجمه گونه ایست از متنی کوتاه درسی اروپائی «موافق مسلک جدید» در یك مقدمه و شش مقاله و یك خاتمه و یك لاحقه (در پنج فصل) و در ۱۳۰۹ ساخته شده و مؤلف بر آن چیزهایی هم افزوده و دگرگون هم ساخته است . برای تاریخ ترجمهٔ علوم جدید بسیار سودمند است .

آغاز: بسمله . لسان عقل و نقل ناطق و ناطقهٔ عالم و عالمیان مصدقی است که برای هر فردی از افراد نوع بنی آدم حمد و ثنای جان بخش جهان آفرین اس الاساس جمیع وظایف مرتبه است .

انجام: وخطا بکلی محفوظ وسالم ماندن امکان ندارد

۲۸۰۷

نسخ معرب روشن کاظم بن یاسین بن ابراهیم مشهور به صواف درمکه در ۱۷ رجب ۹۹۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی بنشان قاموس وس ، در پایان بندیست ادبی از شیخ زین الدین عاملی

۱۷ س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۷۷ گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

درة الغواص فی اوهام الخواص

از حریری است (سپه ۲:۱۹) سند روایت کتاب در آغاز چنین است: از ابوطالب عبدالجبار بن محمد معافری بقرائت در ج ۵۵۳/۱ از بهاء الشرف ابـو الحسن جعفر بن عبدالصمد بن المتوکل علی الله از شیخ رئیس ابی محمد قسم بن علی بن محمد بن عثمان حریری بصری .

۲۸۰۸

نستعلیق ۱۲۵۶ در یزد ، عنوان شنگرف . درسه صفحهٔ آخر از جنات الخلود است و در دو صفحه آغاز و آخرین صفحه پراکنده های تاریخی است

سطر گوناگون ۹/۵×۱۷ ، ۸۶ گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج درون حنایی

خلاصة التواريخ

تاریخ ایران بفارسی و بسیاق وفهرست واراست از پیشدادیان تاقاجار. این نام کتاب در صفحهٔ عنوان آمده است.

آغاز: خلاصة التاريخ پادشاهان ایران از قرار تفصیل است.

انجام: السلطان ابن السلطان مظفرالدین شاه قاجار سنهٔ هزاروسیصدوسیزده هجری در تبریز بر تخت سلطنت جلوس کردند.

۲۸۰۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳، یادداشت خریداری نسخه درع۱۳۴۲/۳ دارد.
۱۷س۶/۵×۱۲/۵، ۱۲ـگ۷۳، ۱۷/۵×۱۲، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

استخراج زایچه

رساله‌ایست در استخراج زایچه و طالع تولد عباس میرزا نایب‌السلطنه در روز چهارشنبه ٤ هلالی و ٥ حسابی ذی حجه ۱۲۰۳ برابرماه آبماه رومی ۲۱۰۰ و ۲۰ اسفندماه ۱۱۵۹ یزدگردی و ۱۰ پور(؟) ماه جلالی ۷۱۱ ملکشاهی.

آغاز:

بنام خدایی کنم ابتدا   که‌محتاج‌اویندوشاه‌و گدا

... حمد و سپاس عالی اساس بی نهایت و شکروثنای بی قیاس دورازنهایت.

انجام جدول است.

۲۸۱۰

نسخ سدهٔ ۱۱، متن‌وعنوان ونشان شنگرف، کتاب‌درصفحهٔ عنوان‌ازصلاح‌صفدی‌دانسته‌شده است، مالک‌سیدمصطفی نظیف در۲۷۸ص.
۲۳س۸/۵×۱۴/۵، ۱۴۰ـگ۱۴۰، ۲۱×۱۴، کاغذفرنگی - جلدتیماج‌مشکی مقوایی

تمام المتون فی شرح رسالة ابن زیدون

از صلاح‌الدین صفدی (٦٩٦ ـ ٧٦٤) و در پایان آن رسالهٔ قاضی محیی‌الدین بن عبدالله بن عبدالظاهر است برای ناصرالدین حسن بن مشاور کتانی قفیصی ابن النقیب بروش رسالهٔ زیدونیه (چلبی ـ معجم المطبوعات ١٢١٢ ـ بروکلمن ذیل ١ : ٤٨٥).

آغاز: بسمله. رب یسر. الحمدلله الذی شرح صدورنا بالاسلام وطرح بالاستغفار عناه اعباء الاثام.

انجام:

فهب الصفح لاعدمتك مولی

ذات بنان هـام و بـر عمیم

تمت رسالة ابن زیدون بحمدالله وعونه وحسن توفیقه والحمدلله وحده.

٢٨١١

نستعلیق سدهٔ ١٣ ، عنوان شنگرف ، انجام افتاده ، در نسخه از صفی علیشاه دانسته شده است ١٥س ٧/٥×١٥ ، ١٤٣گ ١٤/٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

بحر الاسرار یا السبع المثانی

از میرزا محمد تقی مظفر علی شاه در تفسیر سورهٔ فاتحة الکتاب بنظم (ف ٢١٤٥).

٢٨١٢

نستعلیق محمد باقر بن محمد تقی حسینی قزوینی در ١٢٣٣ و ١٢٣٤ در سپاهان در مدرسهٔ جده، عنوان و نشان شنگرف ، ش ١ حواشی نوری دارد

١٩س ٨/٥×١٥/٥ ، ٢٢٤گ ١٥×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی

مجموعه

۱ـ رسالة فی‌القضاء و القدر (۲ پ ـ ٤۵) ازصدرای شیرازی.

۲ـ رسالة فی حدوث العالم (٤٦ پ ـ ۷۸ پ) از همو

۳ـ رسالة الحشر یا طرح الکونین (۷۹ ر ـ ۸۹ پ) ازهمو .

٤ـ رسالة فی القدر (۹۰ ر ـ ۹۲ ر) ازهمو .

۵ـ رسالة فی مقدمة الواجب (۹۳ پ ـ ۱۳۲ پ) ازآقاحسین خوانساری.

٦ـ رسالة در اختیار عباد (۱۳۳ ر ـ ۱۳٤ پ) بفارسی

آغاز: بسمله . و به نستعین . سپاس بی‌پایان لطیفی را که بنای بند گی را بر تنگنای جبرواضطرار ننهاد .

انجام : ودرآتش جهنم کباب خواهد شد عیشها خواهند کـرد اینجا شراب آنجا کباب.

۷ـ رسالة فی اجتماع الامروالنهی(۱۳۵ پـ۱٤۱ر) از میرسیدعلی طباطبایی چنانـکه نویسندهٔ نسخه باونسبت داده است .

آغاز: بسمله . حمدله . وبعد فهذه‌اصل یتضمن تحقیق القول باستحالة‌اجتماع الامروالنهی فی‌شیء مطلقا .

انجام : لعدم وضوح الامربه مع ان الاصل عدمه .

۸ـ رسالة فی الخطاب الشفاهی (۱٤۱ پ ـ ۱۵۱ر) از همو چنانـکـه نویسنده نسخه میگوید .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . اعلم‌ان الادلة عند الاصحاب اربعة‌الکتاب‌والسنة والاجماع والعقل .

انجام : هذا القید له مدخلیة فی السبب.

۹ـ رسالة فی حجیة الظن (۱۵۲ پ ـ) گویا ازهمو .

آغاز: لایق قدانعقد الاجماع علی ظاهرالکتاب والظن المستفادمنه .

انجام : قوم منعوا من اداء الزکوة .

۱۰ـ الفوائد الحائریة (۱۵۷ پ ـ ۲۲۴ر) از آقامحمدباقر بهبهانی در۳۶فائده که در کربلا نوشته است (حقوق ۳۵۰) .

۲۸۱۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان‌شنگرف ، یادداشت ۱۲۶۲ درآخرهست.
۱۳س۶/۵×۱۲/۵ ،۲۲۰گ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی

گلشن‌اسرار

از حاجی محمد کاظم گلبن کازرونی‌شیرازی درسه مجلد بنظم ونثردرعرفان : جلد یکم دربیان عقاید بزرگان (ص۴ ـ ۱۱۲) دوم در شناخت سالك و بیان سلوك (۱۱۳ ـ ۳۴۲) سوم در بیان آداب مرید بامراد (۳۴۳ ـ ۴۳۸) در هامش ص ۴۲۰ رباعیاتی است ازاو وسرگذشت‌او درص۴۳۶ ـ ۴۳۸ هست .

آغاز:

بنـام نـامی حی یگـانـه
خداوندی که او بشکافت‌دانه
منزه ذاتش ازقید صفات است
صفاتش‌درحقیقت‌عین‌ذات‌است

انجام :

وگرنه آب صدقش‌نیست درجام
بغیر از افتری اضغاث احلام

. . . میان ما و آن مرد خوش آیین

کند عدل خدایی حکم آیین

حمعسق وتمت کلمة ربك .

۲۸۱۴

نسخ سدهٔ ۱۰ و ۱۱، عنوان شنگرف . نسخه یك صفحه و نیمی بیش از سرگذشت محمد بن الحسن خزاعی است ومیرسد بپایان قسم ۳

۲۷س ۹/۵×۱۸ ، ۸۴گ ۱۳×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

یتیمة الدهر فی محاسن اهل العصر

از ثعالبی است (ادبیات ۵۲۵) .

۲۸۱۵

نستعلیق سید حسن بن محمد صالح حسینی در ۱۱۰۴، جدول زر و مشکی ولاجورد ، سرلوح زرین .

۱۳س ۷×۱۴ ، ۱۰۵گ ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

حاصل الترجمان

ترجمهٔ اعتقادات ابن بابویه است از محمد مهدی رضوی و بنام شاه تهماسب چنانکه در آغاز نسخهٔ ما آمده ونام مترجم وشاه و کتاب در دیباچهٔ آن یاد شده و آغاز وانجام مانند نسخهٔ کتابخانهٔ ادبیات (ص ۲۰۱ فهرست) است .

۲۸۱۶

نسخ روز دوشنبه ۲۹ج۱/۱۳۱۰، عنوان شنگرف، جدول شنگرف وزر ولاجورد ، سرلوح زرین

۱۷س ۸×۱۵ ، ۵۲گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی وایی

مرآت المحققين

از محیی‌الدین میرزا محمد حسین‌بن میرزا محمد کاظم رونق علی شاه بمی کرمانی در گذشتهٔ ۱۲۲۵ یا ۱۲۳۰ (طوس ٤:١٣٤ و ٢٤٠ ـ ف ٤٩١ ـ طرایق ٩٢:٢)
درچهارباب وخاتمه مانند نسخهٔ ش۱/۲۸۳۱ .

۲۸۱۷

نسخ هدایت‌الله‌بن محمد هادی مروشتی در ۱۲۹۹ نوشتهٔ ازروی چاپ ۱۲۸۵ ، جدول شنگرف وزرومشکی ولاجوردی.

۱۹س۸×۱۶/۵ ، ۱۱۴گ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز درون بنفش

کلیله ودمنه

از ابن مقفع وبعربی است.

۲۸۱۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲ درمتن وهامش، در صفحهٔ عنوان آمده « دیوان وحیدوکلیات آثار وحید ـ میرزا محمدطاهروحید »، درصفحهٔ عنوان چهاربند شعر فارسی است دوتاازعالی‌درماده‌تاریخ مرگ نواب،درپایان دوصفحه شعرفارسی است ازشیدا

۱۵س۶×۱۲/۵ ، ۱۲۲گ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی

دیوان

از میرزا محمد طاهروحید منشی قزوینی مورخ در گذشتهٔ نزدیک ۱۱۲۰ است.
تخلص وحید در پایان غزلها هست وآنها را ترتیبی نیست ودرپایان چند ترجیع است وچند رباعی (سپه ۲ : ۶۹۹ ـ مجلس ۳: ۶۱۷) .

آغاز:

چو ریگ بادیه درد دلم حساب ندارد
اگر بکوه رسد ناله ام جواب ندارد
هزار جان بدراید زخانه چون بدر آیی
درآمدی که ترا هست آفتاب ندارد

انجام:

گر مهر علی بود کسی را بسرشت
وانگاه بود همیشه در دیر و کنشت
گر زانکه برندش سوی دوزخ بمثل
جا گرم نکرده می برندش ببهشت

۲۸۱۹

نستعلیق عبدالصمد بن علی اصغر تبریزی در روز دوشنبه ۱۱ ج ۱۳۱۲/۲ در ش ۱ و مورخ روز یکشنبه ۲۴ صفر ۱۳۱۲ در ش ۳ ، درمتن وهامش نوشته شده .
۱۷ س ٦/٥×۱۷ ، ۱٥۹ گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی مقوایی

۱- دیوان (۲ پ - ٦۱ پ) صدرالممالك آقا میرزا نصرالله نصرت علی شاه اردبیلی نعمة‌اللهی در گذشتهٔ ٦ محرم ۱۲۷۱ تخلص اوهم در آن آمده و بیشتر مرثیهٔ خاندان پیامبر است و غزل است و رباعی‌ها در بارهٔ فرزند خود و مثنوی در بارهٔ خوابی که میرزا تقی علی‌آبادی صاحب دیوان دیده است و شانزده بند بروش محتشم .
(طرائق الحقائق ۳ : ۱۰۸ - دانشمندان آذربایجان ص ۳۷٥ - مجمع الفصحاء ۲ : ٥۰۱)

آغاز:

بخاك گلشن از زلفت مگر افشانده‌ای دلها

که شکل دل همی روید بگلشن غنچه از گلها

بگلشن دل نیاساید غم از دل هیچ نزداید

که رهرو تا وطن ناید نیاساید بمنزلها

انجام:

تا بود ناصواب خطا کرد آسمان

این ظلم بی‌حساب کجا کرد آسمان

۲- دیوان (۶۲پ-۳۱۸پ) مولی حسین دخیل مراغه‌ای (سدهٔ ۱۳) که مرثیهٔ حسین (ع) وخاندان او است بترکی (ذریعه ۹: ۳۲۰) نخست تعزیت قاسم بن حسن (ع) است در ۱۷ مجلس وسپس تعزیت حسین بن علی (ع) است در چندین مجلس. تخلص او هم در برخی از بندها هست.

آغاز:

گلوربو مجلسه برتشنه لب جوان داماد

که آب فرات کیمی کوزماشین روان داماد

انجام:

روضه حیات جانوه جان دوستدن کریدور

ترك الله جان ویرنجه بوجان کلامدور

۲۸۲۰

نسخ محمد حسین بن حاجی ملاعبدالرحیم روضه خوان وعنوان و نشان شنگرف در ش۲، ش۱ هم بهمین گونه خط وعنوانهای س۰ج۰ در آن شنگرف و آغاز آن افتاده است و انجام هم گویا کامل نیست

۱۵س ۸/۵×۱۴ - ۱۷۶گ ۱۴×۲۰/۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ مقامع الفضل (ص ۱ ـ ۲۸۹) از آقا محمدعلی کرمانشاهی (۱۱۴۴-۱۲۱۶) که در آن از مجلسی دوم و آخندملامحسن کاشی ومحمد باقرسبزواری و میرداماد یاد کرده ومجلسی یکم رانیاومجلسی دوم رادایی خودمیخواند (ص۳۶ و۵۰و۱۴۴) او درآن حدیقه الشیعه را از اردبیلی میداند (۶۶) و میگوید که آخند ملا محمدباقر قمی در ملاذالاخیار و حرعاملی آن را ازاومیدانند. ارجوزهٔ طبی ابن‌سینا (ف۲۴۲۰) درآن هست. (ص۱۱-۱۷)

در آن از سال ۱۱۱۸ (ص ۲۰) و از معترك الاقوال فی احوال الرجال خود او (ص۹۶) یاد شده است (حقوق۲۰۳ـ مصفی ۳۱۱).

۲ـ ترجمهٔ فقه النساء (۲۹۲ ـ ۳۵۲) دربارهٔ احکام فقهی زنان است.

آغاز: بسمله. الحمدلله المتفضل المنان الرحیم الرحمن المنان علی کل خلقه... اما بعد معروض میدارد ... که بعض صلحا ... از این قلیل البضاعه التماس نمودند که رساله‌ای نوشته شود در بعضی احکام زنان.

انجام: یاربدبرجان وبرایمان زند. والحمدلله تعالی ... الطاهرین المعصومین.

۲۸۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س۹×۱۵، ۱۰۰گ ۱۵×۲۱، کاغذ فرنگی، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

فرهنگ

از حسین وفایی که در ۹۳۳ سال چهارم پادشاهی تهماسب صفوی از روی صحاح الفرس محمد هندوشاه منشی ومعیار جمالی شمس فخری وفرهنگ شیخ شمس الدین

محمد کشمیری (ادبیات ۳۷۰ ر ۳۷۱) ساخته و دربیشتر جاها شعرهای خود را گواه آورده‌است. (دیباچهٔ برهان قاطع‌چاپ معین ص ۷٤ــ دیباچهٔ جلد ٥ فرهنگ‌نظام ص یذ) نزدیك به ٢٤٢٥ واژه درآن هست و ٢٥ باب دارد بترتیب حروف آخر و ٤٥١ فصل دارد.

آغاز افتاده: کشمیری تسوید کرده بودبازنمود واکثراین لغات‌ازصحاح‌اللغة محمدبن فخرالدین هندوشاه است.

انجام نانوشته مانده: فصل سیم حرف پی سی وهشت لغت است پاتله و پاتیله دیك حلوایی را گویند... دلکانه درم سنگ باشد که شیرازیان آن را پاسنگ ترازو گویند (ازباب ٣٣).

٢٨٢٢

نستعلیق سدهٔ ١٣.

١٣س ٨×١٤، ٣١٦گ ١٤×٣١، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی

نورالانوار

بفارسی در مرثیه و مقتل حسین بن علی (ع) است از خطایی که میخواست فضایل‌الانوار در چهارده دفتر سازد و نتوانست و این یکی را نوشته است (دیباچه) شعرهای خود اوهم باهمین تخلص درآن هست‌نام مؤلف و کتاب دردیباچه‌دیده‌میشود در آن از حدیقه الشیعه یاد شده است. شاعر شاید همان خطایی باشد که در ذریعه (٢٨٩:٩ ش١٧٨١) آمده است.

آغاز افتاده: این دیواری آبدار درپایهٔ منزلت واقتدار.

انجام افتاده: که آنچه گفتم زیاده برآنست (درحدیث مختار).

٢٨٢٣

نستعليق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان ومتن شنگرف.
۲۳س۱۰×۱۶ ، ۱۷گ۱۴×۱۹ ، كاغذ فرنگی ، جلد تیماج مشکی عطف قهوه‌ای

شرح السلم المنورق فی علم المنطق

از عبدالرحمن اخضری جزایری و شرحی است برمنظومهٔ منطقی که خود او در ۹٤۱ در ۲۱ سالگی سروده است (چلبی ۲ : ۳۰ ـ معجم المطبوعات ٤۰٦)

٢٨٢٤

نستعلیق حاج شیخ محمد سلطان المتکلمین، نشان شنگرف .
۲۴س۱۳×۱۸ ، ۷۵گ۱۷×۲۲ ، كاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

جُنگی

گردآورده همین سلطان المتکلمین است ودر آن بخشی از ترجمهٔ البلد الامین تألیف محمد باقر بن اسماعیل حسینی خاتون آبادی زواری سپاهانی که برای شاه سلطان حسین صفوی ساخته است (ذریعه ٤:٨٤) و عباراتی دربارهٔ پیدایش آیین وهابی وبندی از عجایب الاثار جبرتی را آورده و در نیمهٔ دوم آن سر گذشت زینب دختر علی(ع) را گذارده است .

٢٨٢٥

نسخ و نستعلیق یکشنبه ۱۹ج۱۲۹۴/۱ ازروی نسخهٔ پسر فیض علم الهدی مورخ۱۲۹۰، عنوان ونشان شنگرف .
۱۶س۸×۱۴ ، ۵۴گ۱۴×۲۲ ، كاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج سرخ ضربی

مجموعه

١ـ الكلمات المضنونة (١ پ ـ ٢٧ ر) بعربی ودرتوحيد است وازفيض كاشانی و عنوانهای آن فصل و وصل است و آنرا در١٠٩٠ساخته و نزديك به ٨٠٠ بيت است (فهرست فيض در محجةالبيضاء جلد ٢ ص١١ و ٢٨ و ٤٠).

آغاز: بسمله . الحمدلله الواحد القهار ... فيقول ... محسن بن مرتضی . . . هذه رموز عرفانية و اشارات فرقانية الی تحقيق التوحيد ومراتبها .

انجام : و تاريخ ختمهاختمی (١٠٩٠).

٢ـ الكلمات المخزونة (٢٨ پ ـ ٥٣ ر) بعربی وفارسی ازهموو گزيده‌ايست از كلمات مكنونهٔ او كه در ١٠٨٩ ساخته ونزديك بهزاربيت است (فهرست فيض در ديباچه محجةالبيضا جلد ٢ ص١١و٢٨و٤٠ ـ ملی ٢:١٣٥) :

٢٨٢٦

نسخ عربی سدهٔ ١١و١٢ در متن وهامش ، عنوان ونشان‌شنگرف.
٢٣س٩/٥×١٥/٥ ، ١٠۴گ١٥×٢١ ، كاغذ فرنگی ـ جلدتيماجحنايی‌ضربی‌مقوايی

جنگ

شعرهای عربی است گرد آوردهٔ محمدبن صالح هلالی كه در ١٠٦٢ ميزيسته است. نخست قصائدی است بترتيب‌تهجی قافيه‌ها و شعرخود او وحس بورينی‌وقيراطی و جمال‌الدين‌ابن مطروح و بسياری از شعرای عربی زبان ديگر ازقديم و جديد. در هامش‌نسخه عبارات منثوراست‌وازآنها است نامهٔ تيمور ببرقوق بعربی (ص٨٠).

آغاز: حرف الهمز .

ابت الـوصال مخافة الرقباء

و اتتك تحت مدارع الظلماء

انجام افتاده :

و لقد جهدت فلم اجد لهشاشتی

غیر الوصال من الصدود مخلصا

۲۸۲۷

نسخ محمد صادق شیرازی در سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، خط شیخ مرتضی و محمد حسین حسینی (بامهراو) درآغازکتاب وخط حاجی ملاعلی کنی درآخرکتاب واجازه بآخوند ملاعلی بخط ومهر مؤلف درپایان نسخه دیده میشود ، حواشی دارد ازانصاری ، یادداشت مورخ۲۶ رجب ۱۲۹۴ در صفحهٔ عنوان هست، نسخه طهارت است تااحکام حیض واستحاضه ونفاس .

۷۱س۸×۱۵ ، ۱۵۱گ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی ضربی متوایی

نجات العباد فی یوم المعاد

از شیخ محمد حسن بن محمدباقر سپاهانی .

۲۸۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف.

۱۶س۸×۱۶ ، ۱۶۹گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

حرز الایمان من فتن الزمان

از مولی صفی علی‌بن حسین کاشفی در پنج مقاله هر یکی پنج باب و هر بابی دوازده فصل . نام کتاب و فهرست مقاله ها درآغازهست (ذریعه ۶ : ۳۹۲) .

آغاز: بسمله . . . الحمدلله الذی انزل الکتاب مشتملا علی غرائب الخواص

حروفه و کلماته...اما بعد چنین گوید . . . علی بن الحسین الواعظ الکاشفی المشتهر بالصفی ... که این رساله ایست کثیر الفوائد .

انجام افتاده و میرسد بفهرست باب پنجم و هشت برگ پایان نسخهٔ ماهم گویا از همین کتاب باشد .

۲۸۲۹

نسخ رجب بن محمد قاضی درزی جبلة یمن در نیمهٔ محرم ۱۰۰۷ عنوان و نشان ورقم وجدول شنگرف در ش۲ ، ش۱ هم همین گونه و بهمین خط است، یادداشت محمد زمان تبریزی مورخ ۱۰۹۷ که نسخه را در شاهجهان آباد بچهار روپیه خریده و یادداشت سالم بن بدر بن سالم سموئلی عادی مورخ ۱۰۸۰ در گ ۱۱۹ر هست.

۲۳س۹×۱٦ ، ۱۴۱گ ۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج مشکی درون سرخ

مجموعه

۱- القواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة (٦۵ ر - ۱۱۸پ) در یك مقدمه و پنج و یك خاتمه است ده سوم کتاب جدولهای رمل است .

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلوته علی نبینا ... امابعد فقد سالنی من انشرف بخدمته ... ان اصنع له مختصرا فی علم الخط ... وسمیته القواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة .

انجام : صفة المسجد .

۲- علم الفلك (۱۱۹ پ - ۱۴۱پ) .

آغاز: بسمله . کتاب فی علم الفلك وهو ستون بابا الباب الاول فی معرفة حساب الجمل .

انجام : وفی درج العرض .

۲۸۳۰

نستعلیق عبدالصمد بن حسین بن محمد شوشتری در ۱۲۷۹ ـ ۱۲۸۱ ـ ۱۲۸۹ در سپاهان در مدرسهٔ جده ، نشان شنگرف ، در ص۹ـ۱۰ بندیست دربارهٔ خوشنویسان و برشمردن آنها، ص۴۳ دربارهٔ کتابهای جفر است.

در۲۷۶-۲۷۷ بندیست در تفسیر حدیثی از معانی الاخبار از آقا محمد باقر بهبهانی، در ص ۳۰۶-۳۱۴ بندیست دربارهٔ شعور اشیاء بعربی، فهرست رساله‌ها در صفحه عنوان هست و فهرستی هم بخط باستانی راد در آغاز گذارده شده است ، پراکنده‌های فراوانی در برگهای این نسخه هست.

۱۷س ۹×۱۴ ، ۱۶۰۳۲۰۰ ـ ۲۱/۵ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ رساله در معرفت و حالات نبض (۱ـ۷) گویا از عبدالصمد شوشتری نویسندهٔ نسخهٔ ما .

آغاز: فصل در بیان بعضی از حالات نبض بدانکه نبض حرکت شرائین را خوانند .

انجام : خون اورده متعفن گشتی والله اعلم بالصواب .

۲ـ ترتیب الطب (۱۰ـ۱۱) از ابقراط بعربی (ف۲۰۷).

۳ـ رسالة فی الفصد(۱۵ـ۲۲)از ابوبکر محمد بن زکریاء رازی (مجلس ٤:۲۵۲) نسخهٔ ترجمهٔ فارسی آنست.

آغاز: چنین گوید فاضل محمد زکریا الرازی رحمه‌الله که خواستم تا پیدا کنم منفعت رگ زدن را که کرا بیشتر باید زدن و کرا کمتر.

انجام : تا آماس نگیرد وریش نشود .

٤ـ رسالة فی الفصد (۲۳ـ۳۳) از ابوالحسن علی بن محمد گرگانی فصاد و در چند فصل است .

آغاز: بسمله. شکروسپاس‌خدایرا ... که [...] جهان است وآفریننده‌جانوران..
چنین گوید ابو الحسن علی بن محمد الجرجانی الفصاد که چون طبیبان و فصادان را
تأمل کردم کارهای ایشان بی ثمردیدم و کارهای دشوار بردست گرفته بودند... پس...
واجب بود این مقاله ساختن ... ومقالتی دیگر هم درین فن بشهر ری کرده ام آن را
دراز است این ازان مختصر کردم .

انجام : وعلت اندران عضوپدید آید که بدومنسوب بود والله اعلم و احکم .

٥ـ رسالة فی الوقف (٣٥ ـ ٣٨) گویا از عبدالصمد شوشتری و آداب وقف در
آیتهای قرآن درآن یاد شده است درآن از ادلة القاری نقل شده است .

آغاز: بدانکه س وقف هردوعلامت سکته‌اند .

انجام : وطویل خوانند.

٦ـ رسالة تعیین المخالفین عن امیرالمؤمنین (٣٩ ـ ٤٢) روابودن‌لعن ونفرین
برمخالفان‌ودشمنان‌علی‌درآن‌روشن‌شده‌است‌وجزنفحات‌اللاهوت کرکی(طوس٤:٢٦٥)
و گویا اینهم از کرکی باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده والصلوة علی رسوله محمد و آله الطاهرین
قدبرزالامرالعالی ... بتعیین المخالفین عن امیرالمؤمنین ... والاشارة الی شیءمن احوال
مخالفیهم.

انجام : و معرفة استحقاقهم الطعن و اللعن علی السنة اهل الایمان الحمدلله
رب‌العالمین وصلوته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین برحمتك یاارحم الراحمین.

٧ـ قانونچه (٤٨ ـ ١٤٨) از چغمینی (ف٧٩٧) .

٨ـ نورالهدایة (١٤٩ ـ ١٦٨) که از ملا جلال‌الدین محمد دوانی دانسته اند
(ادبیات ٥١٥) .

٩ـ شرح « کنت کنزا مخفیا » (١٧٠) از صدرای شیرازی است در رفع اشکال

این حدیث. شرحی دیگری بر این حدیث محیی‌الدین اندلسی دارد (ف۴۶۹ ـ طوس ۵ : ۱۰۶).

آغاز: قال شیخ محیی‌الدین رحمه‌الله اعلم وفقك‌الله مایجب ویرضی ان‌بعض‌اهل العلم اوردعلی هذا الحدیث القدسی ... اشكالا عظیما.

انجام : سببا‌للظهور والادراك وهواعلم بالحقایق (من افادات صدرالحكماء و المتالهین مولانا صدرالدین الشیرازی رحمه‌الله).

۱۰ـ تفسیرسورهٔاخلاص (۱۷۱)افاده‌ای ازخواجهٔ طوسی درتأویل‌این‌سوره‌است بفارسی (منزوی ۱:۴۹).

۱۱ـ التبصرة فی‌بیان اصطلاحات‌الصوفیة (۱۷۳ ـ ۱۸۱) اصطلاحات‌صوفیانست از عبدالرزاق کاشانی و سپس نکوهش از تصوف و گویا ازهمان شوشتری باشد.

آغاز: بسمله تدف و دعوات غیر معدود . . . هدیهٔ روح بهتر عالم و عالمیان پیغمبر آخرالزمان و بعد فهذه رسالة فی بیان الالفاظ المطلحة بین الطائفة الصوفیة وقدنص بمضامینها ... مولانا کمال‌الدین ... شیخ‌الرزاق الكاشانی.

انجام : ولاتنظروا الی من له عمامة طویل عریض وله من الاثواب‌اقبیة سودو بیض و السلام علی من الهدی و سیعلموا الذین ظلوای منقلب ینقلبون انا لله راجعون

۱۲ـ مرآت‌المحققین (۱۸۳ـ۲۰۶) از شبستری (طوس۴: ۲۳۹ و۳۴۹)

۱۳ـتورات (۲۰۷ ـ۲۱۰)دوازده کلمه است بر گزیدهٔ علی(ع)باترجمهٔ فارسی

۱۴ـ طب‌النبی(۲۱۱ـ۲۱۸) بعربی

۱۵ـ اصطلاحات صوفیه (۲۲۰) بفارسی.

۱۶ـ فواعدالعقاید (۲۲۱ ـ ۲۵۶) ازخواجهٔ طوسی.

۱۷ـ اجوبة المسائل (۲۵۸ ـ ۲۶۸) پاسخ سه پرسش است یکی دربارهٔ بیتی‌از خیام ویکی ادبی‌ویکی منطقی و سپس پنج پرسشی از خود پرسنده است.

آغاز: بسمله ... الحمدلله الذی افاض علینا ذوارف المعارف...ایها الاخ العزیز قدارسلت الینا الصحیفة المکتوبة فیها شرذمة من المسائل بطریق السؤال ... فخطر ببالی ان نکتب فی الجواب.

انجام: هذا ماسمع ... مع تفرق الاحوال و عدم فراغ البال والسلام علی من اتبع الهدی. تمت هذه المؤلفة فدالفتها ... فی غرة شهر جمیدی الاخیر من شهور سنة سبعة وسبعین بعد المائة والالف ... وانا ... عبدالله بن میرزا احمد الطهرانی. و کتبت لخدمة السید ... الصادق عسی ان یکون لها لدیه درجة القبول.

۱۸- تعریف العلوم الادبیة (۲۷۰ - ۲۷۴) در بارهٔ چهارده علم ادبی است.

۱۹- فهرس العلوم ومؤلفها ۲۸۳-۲۹۷) از فیض کاشانی درهفت باب، (دیباجهٔ محجة ۱: ۲۰و۳٤و۲٤)

آغاز: بسمله. حمدله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذه رسالة فی فهرس العلوم الدینیة والدینویة العقلیة والنقلیة.

انجام: وجوده العمیم انه جواد کریم.

۲۰- رسالة فی الناسخ والمنسوخ فی القران (۲۹۹ - ۳۰۳) از علی بن شهاب همدانی.

آغاز: بسمله. الحمدلله حق حمده والصلوة علی خیر خلقه امابعد فیقول ...علی شهاب الهمدانی ... فهذا ماجمعته من ناسخ القران ومنسوخه.

انجام: وسورة قل یا ایها الکافرون منسوخة بآیة القتال والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب.

۲۱- آداب المناظرة (۳۰۳-۳۰٤).

آغاز: بسمله ... مسئلة متعلق بعلم المناظرة و کیفیة البحث مع الخصم و الرد علیه اذا ذکرت قضیة فان کان بطریق النقل فلامنع علیك.

انجام: والمعارضة مناقضة علی سبیل المعارضة.

۲۲ـ ملهم‌نامه (٣١٤ ـ ٣٩٥) دربیان احکام آیات ارضی و سماوی در دوازده باب هریکی بیست وپنج فصل .

آغاز: بسمله ... ازحضرت امام محمد جواد ع منقول است که‌چون‌ماه نو بینی

انجام : وتوبهٔ عبادان وزاهدان .

۲۳ـ رسالة فی کیفیة علم الواجب (٣٩٦ ـ ٣٩٨) ازمحمد شریف کشمیری.

آغاز: بسمله ... ربنا آمنا من لدنك رحمة وهیء لنا من امرنارشدا ... فیقول... محمد شریف‌الکشمیری ... ان فی کیفیة علم‌الواجب ... بالمعدومات والحوادث تحیر آراء العلماء ... وقدسالت عن ذلك المولی ... شاه تقی الدین محمدالنسابة ... فافاد ... ان علمه تعالی عین ذاته .

انجام : الحدیث فاحفظ هذا التحقیق فانه من نفایس الافادات التی‌هی بالحفظ یلیق .

۲۸۳۱

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ وباید رویهم ۴۵ رساله باشد ولی ۲۸و۳۱ افتاده وبرخی‌هم ناقص گذاشته‌شده و۴۳ رساله ومقاله درنسخه مانده است .

درپایان بندی ازکشکول وشعرهایی ازشاه نعمةالله وحکایاتی‌است بفارسی

۱۸س۹×۱۴/۵ ، ۲۵۰گ ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج‌سبرضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ مرآت المحققین (۱ـ٦٦) از محیی‌الدین میرزا محمدحسین‌رونق علی شاه (ش٢٨١٦) .

۲ـ رسالهٔ حسن وعشق (٦٥ـ ٩٦) از شاه نعمةالله کرمانی ورساله‌های شماره۳ تا٤١ هم ازاواست.

آغاز: بسمله . سپاس بی قیاس و حمد بی حد مران کنز خفارا باد که چون

روزازل واجبت دم زدن.خلوت خانه دربیرون قدم زن.

انجام: صید مکن تانکنی خویش صید.

۳ـ مکاشفات (۹۸ ـ ۱۲۶ آغازافتاده) (ف۲ ٤٤ ش ٥ ـ ریو۲:۸۳۳).

٤ـ تعریفات (۱۲٦ـ۱٤٤).

٥ـ رسالهٔ خلوت (۱٤٤).

٦ـ مراتب (۱٤٤ـ۱۷۰).

۷ـ برزخیه (۱۷۰ـ۱۸٦).

۸ـ حروف (۱۸٦ـ۱۸۸).

۹ـ تحقیقات رسالهٔ حروف (۱۸۸ـ۱۹۸). (ف۰ ٤٤ ش ۱ ـ ریو۲:۸۳۲).

۱۰ـ تحقیقات (۱۹۸ـ۲۱۹).

۱۱ـ رساله هاء (۲۱۹ـ۲۲٦).

۱۲ـ ذوقیات (۲۲٦).

۱۳ـ رسالهٔ بشرح سؤال کمیل (۲۲۹ـ۲۳٥).

۱٤ـ رسالهٔ اصول (۲۳٥ـ۲٤۱ـ۲۲۹).

۱٥ـ رسالهٔ عینیه (۲٤۱ـ۲٤٤).

۱٦ـ رسالهٔ وجود (۲٤٤ـ۲٤٦).

۱۷ـ نصیحت نامهٔ سیدخلیل (۲٤٦ـ۲٥۱).

۱۸ـ نصیحت‌نامه سیدنورالله (۲٥۱ـ۲٥٤) برای پسر پسرخود.

۱۹ـ نصیحت نامه برای خلیفه (۲٥٤ـ٤٥۸).

۲۰ـ نسبت خرقه (۲٥۸ـ۲٦۰).

۲۱ـ صورروحیه (۲٦۰ـ۲٦٦).

۲۲ـ رسالهٔ درتوکل (۲۶۶).

۲۳ـ رسالة فی استعمال العلم (۲۶۶ـ۲۷۰).

۲۴ـ رسالهٔ مظهریه (۲۷۰ـ۲۷۱).

۲۵ـ رسالهٔ بیان خورش (۲۷۱ ـ ۲۷۶).

۲۶ـ رسالهٔبیان نفس ونکات (۲۷۶ـ۲۹۰).

۲۷ـ رسالهٔ بیان برازخ (۲۹۰ـ۳۰۷).

۲۸ـ رسالهٔ نکات (۳۰۷ـ۳۱۹).

۲۹ـ ذوقیات (۳۱۹ـ۳۲۲).

۳۰ـ فیوضات (۳۲۲ـ۳۲۸).

۳۱ـ مجمع‌الاسرار (۳۲۸ـ۳۳۶).

۳۲ـ مجمع لطایف (۳۳۶ـ۳۹۳).

۳۳ـ مخزن‌الاسرار (۳۹۳ـ۴۰۰).

۳۴ـ رسالهٔ الهام (۴۰۰ـ۴۱۶).

۳۵ـ اسرار حروف (۴۱۶ـ۴۱۸).

۳۶ـ بیان اقطاب (۴۱۸ـ۴۲۵).

۳۷ـ انعامات (۴۲۵ـ۴۴۶).

۳۸ـ رسالهٔ هدایه (۴۴۶ـ۴۵۶).

۳۹ـ رسالة فی بیان حقیقة الفقر (۴۵۶ـ۴۵۸).

۴۰ـ رساله حروف کاینات (۴۵۸ـ۴۷۳).

۴۱ـ رسالهٔ بیان نفس (۴۷۳ـ۴۷۵).

۴۲ـ تعلیق و ذیل شیخ علی حزین بررسالهٔ وجیزهٔ سید نعمةالله (۴۷۷ـ۴۹۰ نسخ درشت‌تر) که خاتمه‌ایست از او بررسالهٔ وجیزهٔ او و بدستور عمدةالملک‌امیرخان

نعمةاللهی از راجه های هند نوشته است در ۱۱۵۷ (نسخهٔ ما از روی آن نوشته شده است) .

آغاز: بسمله. الحمدللهوسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد دراین اوان یکی از اعاظم دوستان ایده‌الله رسالهٔ وجیزهٔ ... سید نعمة فارسی کرمانی را ... که‌بخط مبارك وی بود بنظر رسانیده التماس تصحیح و توضیح آن لفظا و معنی نمود . . . و خاتمهٔ رساله را به مقاله‌ای که برزبان جاری شد تذییل نمود .

انجام : واین تذییل را بهمین قدر اقتصار نمودیم نفع‌الله به الطالبین‌وجعلنا وایاهم من‌الفائزین(نمقه بیمناه ... محمدالمشتهر بعلی‌بن ابی‌طالب‌بن عبدالله‌اللاهجی الزاهدی ... بمحروسة دهلی عام ۱۱۵۷ و الحمدلله حق حمده وعلی فضله) .

۴۳ـ بیان‌عقاید متصوفه دروحدت‌وجود وتشیع آنها(۴۹۰ـ۴۹۲) که بندی‌است بفارسی(نستعلیق چلیپا).

۲۸۳۲

نستعلیق علی‌اکبربن محمد ربیع آشتیانی‌قمی درروزشنبه ۱۴محرم ۱۳۵۰
۱۲س۶/۵×۱۳/۵ ، ۲۹۰گ۱۴×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از عاشق و غزلها است بترتیب تهجی قافیه (ذریعه ۶۷۳:۹) تخلص‌شاعردرپایان غزلها هست .

آغاز:

زهی مثالی که چون جمالت
زمانه نقشی نبسته زیبا

بخنده شیرین ببذله شکر

بغمزه لیلی بعشوه سلمی

انجام :

گل پریشان نیست‌غنچه تنگ دل دربوستان

بلبل خوش نغمه یکدم میسروه‌ی کاشکی

ماه که‌بیمهرش که‌ازوی‌هست‌استغنا گذشت(؟)

ناله‌ای‌باناله‌ٔعاشق‌می‌شنودی کاشکی(؟)

۲۸۳۳

نسخ عربی سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان‌ونشان شنگرف ، باحواشی رضی‌الدین محمدطبیب ؛ مالك‌نسخه: اوو پسرش محمد مؤمن ومحمد صالح طبیب اردبیلی، نسخه را محمدشفیع حسینی نایب صدارت وشریعت وقف‌کرده بود ۱۱۰۰ واندی ، یادداشت صدرالاسلام محمدحسینی خاك خرابات‌که در ۱۳۴۷ گواهی‌باین وقف میدهد در آغاز هست ، شعری عربی مورخ ۱۰۲۸ درپایان هست نیزشعرهای‌فارسی‌آقامحمدجان قدسی ومیرصفی تبریزی ، نسخه ازباب چهارم‌است

۱۹س۸×۱۴ ، ۲۷۱گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

تذکرة اولی‌الالباب والجامع للعجب العجاب

از شیخ داود انطاکی است (ف۲٤٤۷) .

۲۸۳٤

نسخ سدهٔ ۱۱ ، متن زیرخط سرخ ، عنوان ونشان وشکل شنگرف، نام مؤلف را در دیباچه پاك کردند ونوشتند«حبیب‌الله» در ۸ برگ آخر مقام دوم درحساب اهل تنجیم است‌گویا ازحساب فارسی قوشجی .

۱۷س۷×۱۵/۵ ، ۳۱۶گ۱۱/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

تنقیح المقالة فی توضیح الرسالة

از شاهمیر هبةالله حسنی حسینی شیرازی (حقوق ۶۵).

۲۸۳۵

نستعلیق و نسخ معرب ومقابله شده ازسدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، هفت برگ آغاز نو نویس ، مالك ابوالقاسم بن حاجی ملاعلی رضا

۱۹س ۱۰×۱۴ ، ۱۶۰گ ۱۴×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

غررالحکم و دررالکلم

از عبدالواحد آمدی است (طوس ۵:۱۳۰ ـ مجلس ۱۹:٤).

۲۸۳۶

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ در ش۱-۵ وسدهٔ ۱۳ در ش۶-۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۷س ۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۹۵گ ۱۲×۲۱/۵ ، کاغذ سمرقندی و فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون سرخ

مجموعه

۱ـ رسالة فی تدبیر الحبلی (۱-۱۲) از ابوبکر محمدبن زکریای رازی.

آغاز: قال ابوبکر محمد بن زکریای الرازی تدبیر الحبلی ان یوقی جمیع الاغذیة التی یجمع حرارة ومرارة.

انجام: والمختلف الذی یشبه بعضه بعضا علی اوجاع القلب والله تعالی اعلم.

۲ـ رسالة فی معرفة التفسرة والبول (۱۲ـ۳۶)

آغاز: بسمله . حمدله ... قد کنت وعدت عند شرحی مایحتاج الی معرفته من الدلائل الموقوف علی حقیقة العلل و طریق علاجاتها فی الکتاب المتقدم بهذا و هو کتاب ایضاح محجة العلاج عند تعذر شرح البول و النبض فی ذلك المواضع بقصدی

کان فیه من استعمال الاختصار ان افرد بشرحهما مقالة فاستوفی الکلام فی انواعهما فیهـا .

انجام : واذقدبینا ما اردنا تبیینه من امر البول فیکمل بانه باذن الله وارادته و ناخذ من شرح النبض ان شاءالله العزیز الحمدلله وسلامه علی نبیه محمد المصطفی وآله اجمعین آمین .

۳ـ رسالة فی معرفة النبض (۳۷ـ٤۸) .

آغاز: شرح معرفة النبض نبدأ بعون الله وتأییده فی شرح النبض فی هذا الباب.

انجام : فهذا فی معرفة مایحتاج الیه من امر النبض کاف وبالله الثقة .

٤ـ رسالة فی حدود الامراض (٤۹ـ۷٤) از ابومنصور حسن بن نوح قمری.

آغاز: بسمله . قال احوج عبدالله الشیخ ابومنصور الحسن بن نوح القمری انی لکنه معرفتی بفضل علم الطب علی سائر العلوم عداالالهیة ... لاازال مفکراً فی جمع ما یقرب البعید ویسهل المتوعر .

انجام : وطبق علیه الطبق وصارت عنقه فی ذلک التقریر ورأسه خارجا منه والله اعلم بالصواب .

فهرست بابها

الباب الاول فی اسامی العلل الحادثة من الفرق الی القدم .

الباب الثانی فی اسامی العلل الحادثة فی سطح البدن .

الباب الثالث فی اسامی الحمیات وتوابعها .

الباب الرابع فی اسامی مافی بدن الانسان .

الباب الخامس فی اسامی الطبایع ومافی معناها من الالفاظ و الحوادث فی بدن الانسان .

الباب السادس فی الاسامی التی یستعمل فی المعالجات .

الباب السابع فی اسامی الاطعمة والاشربة .

الباب الثامن فی الفاظ القرابادینات .

الباب التاسع فی اسامی الاوزان والمکائیل .

الباب العاشر فی اتخاذ الاشیا التی لا یدمنها کل یوم .

٥ـ رسالة فی الموت السریع (٧٤ ـ ٧٨) از ابقراطیس وترجمهٔ ابن بطریق همانکه گویند که جالینوس آن را از گور او یافته است .

آغاز: هذا الکتاب یسمی الموت السریع هذا کتاب ابقراط الحکیم بالاسناد الذی وجد فی قبره ترجمة یحیی بن البطریق وهو خمسة وعشرون قضیة فی الموت فقال ابقراط اذا کان وجه المریض ورم لا یوجد له حس ... فاعلم انه یموت الی ثلثة وعشرین یوما .

انجام: ودفعه الی میثودورس خلیله وامینه والله اعلم بالصواب والیه المرجع و الماب .

٦ـ زاد المسیر فی علاج البواسیر (٨١ـ١١٢) از محمد بن محمد بن محمد قوصونی که بدستور مولانا حسن بن سلمین حاکم شرعی اقلیم منوفیه درچهار فصل و یک خاتمه ساخته است .

آغاز: بسمله . نحمدك یا حافظ الصحة علی هذه الابدان ویا مزیل العلل والادواء رحمة ... فیقول ... محمد بن محمد بن محمد القوصونی الطبیب ... هذه رسالة لطیفه محتویة علی مباحث شریفة متعلق بالعلة المعروفة بالبواسیر .

انجام: یتوع لتبه یفتح البواسیر والله اعلم بالصواب .

٧ـ مجل العسیر فی اقسام و علل البواسیر (١١٢ـ١٤٧) از محمد بن غیاث الدین شیرازی که برای ادریس بن حسن پادشاه مکه درسه فصل و یک خاتمه ساخته است. در بیشترجاها مانند رسالهٔ پیش است .

آغاز: بسمله . الحمدلله حمدا كثيرالايعـد ولا يحصى . . . فيقول . . . محمدبن غياث‌الدين‌الشيرازى‌الطبيب... هذه رسالة‌محتوية‌على‌مباحث بمايتعلق بالعلل‌المعروفة بالبواسير.

انجام: وجعل على البواسر فتح افواه عروقها وسكن‌الوجع .

٨ـ رسالة الفرض فى معرفة النبض (١٤٧ـ١٦٣) از فرج‌الله‌بن‌محمدطبيب.

آغاز: بسمله. حمله . وبعد فهذه‌لطيفة كالفرض فى معرفة النبض وصفتها اجابة لبعض الاخوان .

انجام: فنبضهم صغيرمتفاوت‌قال‌المؤلف فرج‌الله‌بن محمد .. هذاما اردت‌اثباته فى هذه‌الاوراق من احوال‌النبض .

٩ـ رسالة الحميات (١٦٣ـ١٨٠) ازابقراطس درعنوان آمده «رسالة‌حميات من معالجات ابقراط وتصنيف الشيخ ره » .

آغاز: علاج حمى‌اليوم و علامتها ان كانت علة هذه الحمى من حرارة الشمس يبس جلده .

انجام: و تهرب الى غور البدن ويبرد لذلك ظاهر (تمت بحمدالله . بلغ من المنتسخ الذى لايخلومن الغلط) .

١٠ـ اسرارالنساء (١٨٠ـ١٩٩) درعنوان آمده « رسالة موسومه باسرار النساء من تصانيف جالينوس) .

آغاز: سالت فيلالينوس الملكة جالينوس ان يؤلف كتابا فى‌اسرارالنساءعلى‌ما سالته ويكتب لها غرضها فى‌الكتاب و ان‌يقسمه لها قسمين ... ذكرالادوية‌التى‌تسمن البدن و ترطبه وتنعمه وتنميه .

انجام: وانياب سرطان‌بحرى .

١١ـ رجوع‌الشيخ الى صباه فى القوة والباه (١٩٩ـ٢٨٤) دردوقسم‌وجزو:يكى در سى‌باب دراسرارجال دومى درسى‌باب دراسرارنساء درعنوان آمده كه ازشيخ داود

مصری است. فهرست بابها در آغاز هست و آشفته مینماید و در خود رساله عنوان «الباب الثامن عشر فی الخواص المعینة علی الباه» دیده میشود. رساله‌ای بهمین نام در دو جزو هریك سی باب از مولی احمدبن سلیمان (ابن کمال پاشا) در گذشتهٔ ۹۴۰ که برای سلطان سلیم عثمانی ساخته است یاد شده که در عنوان بابها با رسالهٔ ما یکی نیست ولی در آغاز با آن یکی است (چلبی ۱:۵۳۵ - ره‌آورد ۲۲۶).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق الاشیاءِ بقدرته واتقنها بلطیف صنعته

انجام : فینبغی ان یدمنه من (ناقص).

۱۲- رسالة الربو وضیق النفس (۲۸۶-۲۹۲) از شیخ داود مصری (عنوان) .

آغاز: فی الربو الربو ثملة ای حادثة فی الریة .

انجام : وعلاجه علاج تلك الاورام علی ماسیجیء ان شاءالله تعالی .

۱۳- الرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة (۲۹۲-۳۸۸) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق المخلوقات بقدرته و علم الانسان مالم یعلم بحکمته ... و بعد فهذه رسالة فی الصناعة الطبیعة الفت برسم الخزانة العالیة المولویة الاجلیة المحزمیه خزانة مولانا و سیدنا شهاب الملة والدین احمد بن عیسی صاحب المحروسة ... وهی تشتمل علی نکت ونوادر من امر المعالجات . . . وسمیتها بالرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة وفهرست ابوابها ثمانین بابا .

انجام : فلیس ینفعنی علمی ولاعملی.

۲۸۳۷

نسخ درشت و نستعلیق ریز خود شاعر در سدهٔ ۱۳ در متن و هامش ، عنوان و نشان شنگرف ۱۴س ۶/۵×۱۱ ، ۲۱۴گ ۱۱×۱۶/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی درون سبز

دیوان

از حیران یزدی و غزل است و ترکیب بند و قصیده و رباعی و مثنوی نزدیك ۳۱۹۰ بیت.

(ذریعه ۹:۲۷۲ ـ مجلس ۳:۲٦۸).

در آن شعرهاایست درباره درد چشم خوداو(۹۷) ومدرسهٔ مصلی صفدرخان(۹٦) ومصباح کفعمی (۹۳) وستایش هلاکو میرزا (۱٦٤) وطرازیزدی شاعر(۱۸۱) و کتاب وصاف (۱۸۲) وتاریخ تولد پسرش در۱۲۵۸ (۱۹٦).

۲۸۳۸

نسخ محمودبن حسین گرگین در چاشت روزیکشنبه ۲۳ج۸۱۴/۱ درش۳ که ازآغازناقص واز نیمهٔ دوم باب ۲ مقالهٔ یکم را دارد ، ش۱ تاریخ ندارد وبهمین خط است، درش۳ که نیمهٔ دوم کتاب استهم نام اورا دارد باتاریخ ۷۱۴ وحاشیه دارد بانشانه «م» ، ش۲ نیزحواشی دارد بانشانه «ه» نسخه ازص ۲۸است تاص۱۳۲ ، درص٦۲ شعرهای فارسی است ، درص٦۳و٦۴ بندیست درهندسه بعربی

۱٦س٦/۵×۱۲/۵ ، ۳۴۸گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ المختصة المرشدية فی القواعد المنطقية (۲۹ـ۳۱) رسالهٔ کوتاهی است بروش متاخران.

آغاز: دلالة اللفظ علی تمام مسماه مطابقة کدلالة البيت علی مجموع الجدار والسقف.

انجام : لم يلزم کونه فی الماء اوليس فی الماء (تم المختصر المرشدية فی القواعد المنطقية بحمدالله وحسن توفيقه بمحمد وآله).

۲ـ الملخص(۳۳ـ٦۲) از چغمينی.

۳ـ تلخيص المفتاح (٦۵ـ۱۲۱) ازخطيب.

۲۸۳۹

نسخ محمدحسن بن محمدعلی در خبوشان روز دوشنبه ۱٦ رمضان ۱۳۳۱ در ش ۱ ، ش۴ مورخ روز سه‌شنبه ۱ محرم ۱۳۳۰ ، ش٦ مورخ ۱۱ محرم ۱۳۳۱ ، ش۷ مورخ روز آدینه ۱۴محرم ۱۳۳۱، ش ۸ مورخ ۱٦ محرم ۱۳۳۱ ، در۱۱۴ ر - ۱۱۵ ر خبراست بفارسی، درگ۱۱٦ پ — ۱۳۱ ر حدیث است، ش۱۲ مورخ روز آدینه ۲۸ محرم ۱۳۱۳ وحواشی دارد وشعرهایی دیگر درتجوید درهامش وپایان آن هست، ش۱۳ همان دیباچه است ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۷س۱۰×۱٦ ، ۱۳۹گ۱٦×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی گرد مشکی درون زرد و مقوایی

مجموعه

۱ـ الاعتقادات (۱ پ ـ ۲۵ پ) از ابن بابویه .

۲ ـ الفخرية في معرفة النية (۲٦ر-۳۵پ) ازحسن بن مطهر حلی .

۳ـ اصول دین (۳٦ر-۷٦پ) از مولی احمد اردبیلی است .

آغاز افتاده : و این قسم را واجب می گویند و عرب آن را الله میگویـد و عجم خدای .

انجام : مانند ش۸/۸۷۸ دانشگاه (ف۵۷۷) وش۳۹و۳۵۱ طوس .

٤ـ طب النبی (۷۷ر-۸۰پ) .

۵ـ الذهبية (۸۱ پ ـ ۸۹ر) منسوب بامام رضا .

٦ـ هزار و یك مسئله (۹۰ پ ـ ۱۰٤پ) که حدیثهای نبوی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... درخبر است از حضرت سید کائنات محمدمصطفی... که روزی درمسجد نشسته بود .

انجام : بادین درست باز گشتند .

۷ـ خواص نادعلي (۱۰۵ پ ـ ۱۰۷ر) سي و هشت خاصيت براي آن برشمرده شده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله افاض الارواح من القدم ... این رساله ایست مشتمل از بعضی خواص و اسرار این کلمات التامات .

انجام : از شر دشمن ایمن گردد ان شاء الله تعالی .

۸ـ قصهٔ ادهم درویش (۱۰۷ پ ـ ۱۱۴ ر) همان داستان ابراهیم ادهم.

آغاز: قصهٔ ادهم درویش با وزیر ادهم پادشاه و دختر پادشاه که اسم دختر مهر افروز است . بسمله . حمدله . اما بعد راویان اخبار و ناقلان آثار آورده‌اند که در بلاد خراسان وزیری بود که او را ادهم وزیر میگفتند .

انجام : الحال پادشاهی ابراهیم ادهم در اینجا مشهور است .

۹ـ تفسیر الفاتحة والاخلاص والقدر (۱۱۵ پ ـ ۱۱۶ پ) بفارسی از ملامحمد طاهر .

آغاز: اعوذبالله ... گویی که پناه می‌برم بخدا .

انجام : بر اهل جور وظلم وفاسق وفاجر.

۱۰ـ رسالهٔ نکاح (۱۲۲ پ ـ ۱۲۵ ر) از فاضل خراسانی (بنوشتهٔ باستانی) .

آغاز: بسمله . حمدله ... بدانکه باید دانست که لفظ نکاح وتزویج را متعدی میکنیم .

انجام : مجموع شد هفتاد و دو .

۱۱ـ لؤلؤیه (۱۲۶ ر ـ ۱۳۰ پ) از سید ابوالقاسم قاری که در زمان شاه عباس دوم در تجوید و قرائت بسال ۱۰۶۱ ساخته است . در آن آمده « لؤلؤیه عقد آن نظم لآلی (= ۱۰۶۱) نام و سال» نام ناظم و شاه در آغاز هست .

آغاز:

ای کلام از انتظام نام ذاتت در نظام

وی ز شهد شکرین شکرت زبان شیرین بکام

انجام :

بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه

روح ناظم را بحمد و سوره‌ای یادآر گاه

جامع این رساله و نـاظم

خـادم قـاریان ابـوالقاسم

مولـدش مشهد امـام رضا

بـرضا نیست در دکن بـرضا

۱۲ـ معالم الدین (۱۳۱ر ـ ۱۳۹ر) از ابومنصور حسن عاملی .

۲۸٤۰

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، جدول زرومشکی وشنگرف و لاجورد باسرلوح ، انجام دررباعیات افتاده. ۱۴س ۸×۱۴ ، ۱۳۰۳۸٦ ×۱۹ ، کاغذسمرقندی متن وحاشیه ورنگارنگ ـ جلدتیماج مشکی عطف قهوه‌ای .

دیوان

ازحافظ شیرازی است .

۲۸٤۱

نستعلیق شاعر، جدول مشکی، تاریخ تولد ۱۲۸۲ و۱۲۸٦ درصفحهٔ عنوان هست. ۱۵س ۷/۵×۱۵ ، ۱۳۰۳۴۸ ×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

بهاروخزان

دیوانی است از منظور احمدبن محمد رضای خوانساری درسوگواری ومنقبت خاندان پیامبر آمیخته با داستان یوسف وزلیخا .

درآغاز نسخهٔ ما آمده « المجلد الثالث من مجلدات تذکرة المصائب فی المناقب والمصائب من آل ابی طالب وهوالموسوم بالفارسیة بهاروخزان من مؤلفات والمتملکات اقل الذرات احمدبن محمد رضا الخونساری المتخلص بمنظور » (بخط ومهر شاعر).

آغاز:

حمد بیحد مرخدا ای را سزا است
کو بری از صفات ناسزا است
خالقی کز کاف و نون کرده عیان
سطح ارض و طارم هفت آسمان

انجام:

فرس(؟)بود سازم بیان آن داستان
از برای عاشقان صادقان

۲۸٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، درص۵۸ - ۵۹ شعرهاییست بعربی ازامام زمان بنقل ازشیخ احمد احسایی از پدرش .

۳۲س ۱۰×۱۶/۵ ، ۳۰گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا

مجموعه

۱- رساله در رد عقاید صوفیه (۱ - ٤٦) گویا از میرزا محمد اخباری است بفارسی .

آغاز افتاده : اتحاد است ثانی صیرورت شی است بشیء دیگر بطریق استحاله.

انجام: بانوار الحکمة و الیقین بحق محمد و آله الطاهرین سلام الله علیهم اجمعین .

۲ـ رساله در رد وحدت وجود وتوجه صوفیان درنماز و دعا بمرشد (۴۷ـ۴۸) گویا ازهمو .

آغاز: بسمله . بعد ازاتمام رسالهٔ عقاید وتزییف آرای متصوفهٔ ملاحده‌متفطن شدم که در بعضی السنه وافواه افتاده است که‌اهل ذکر صورت آن شخص‌صاحب‌اجازه را درخیال خود نگاه میدارند .

انجام: تفکر نمایی‌درهر باب حق برشما ظاهر میشود والله یهدی . اولاوآخرا انتهی ما اردنا نقله من کلماته وباین ختم می‌نمائیم رساله را (تمت۱۲۳۹) .

۲۸۴۳

نستعلیق بخط محمد یوسف حسینی‌است درروز آدینه ۲۹ محرم (۲۹خرداد) ۱۱۶۵ ، آغاز افتاده است .

سطر چلیپا ۹×۱۶ ، ۴۵گ۱۲×۲۰ ، کاغذفرنگی - جلد تیماج مشکی .

جنگ

شعرها ایست از عندلیب و در آن آمده که در ۱۱۶۰ برای شغل علمداری و صاحبجمعی از طرف نادرشاه خواسته شده و چون کم‌آورد شاه دستور داد که‌چشمش را بکنند و او را بشهر ساری بفرستند و او تامرگ نـادر در آنشهر میزیسته است (ص۳) .

نیزشعرهااای از مجذوب بنام شاهراه نجات واز کلیم وداستانی دربارهٔ موسی .

۲۸۴۴

نستعلیق مؤلف .

۱۳س۷×۱۲/۵ ، ۱۳۰گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید رضای فروغ که میگوید ده هـزار بیت قصیده سروده ام (ص) رویهم نزدیك بسه هزار بیت شامل :

١ـ منظومهٔ فضل (١ـ٨٦) چنانکه خودش نامیده است (ص٤س٢).

آغاز:

ستایش خداونـد معبود را
که از جود آورد موجود را
بفضـل حقش فضـل نـام
که باشد همه ذکر فضل امام

....

روایت کند ناظم این کتاب
فروغ سخن پرور نکته یاب
که چون ازقصاید مراده هزار
بفضل خدا آمد اندر شمار

در ص٧٧ هم آمده : « فروغم که از بس بعصیان درم » .

انجام :

فروغ آن چنان مایل روی اوست
که عشاق مشتاق دیدار دوست
جمال ازل کیست غیر از علی
شه لم یزل کیست غیر از علی

۲ـ ساقی‌نامه (۸۷ـ۱۹۸) .

این دورا گویا او میخواهد « الدرر المنظومة » بنامد .

آغاز:

بیا ساقی ای مونس دوستان
بزن خیمه اندر سرا بوستان
که‌فصل گل ولاله‌وعبهر است
ز گل بوستان اخضرو احمر است

انجام :

دل از خواندن شعر من شاد کن
پس از مرگ با رحمتم یاد کن
فروغ نگارا بمهر علی
بکن عیش و بگذر بمهر ولی

تمام شد ساقی نامه وتوفیق نظم مثنوی را ازجناب اقدس ولایت مآب...میخواهم امید که مرا نیز بدوستان بخشند و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد . . . المیامین .

۳ـ مثنوی هفت بزم (۲۰۱ـ۲۳۸).

آغاز :

آنچه بخشد جان عالم راسنا
هست مر معبود را حمد و ثنا
زان سپس باید نمودن ابتدا
هم بنام ابتدای ما سوی

. . . .

کوز الطاف توحالی کرده عزم

داستان راند همی ازهفت بزم

انجام :

ای فروغ روی آن ماه تمام

ختم کن این خوش سخن را والسلام

دل دوستان از محن دور باد

سر دشمنان از بدن دور باد

تمت کتاب الدرر المنظومه والمثنوی بید مؤلفها ... سید رضا المتخلص بفروغ فی اربعة عشر من شهر ربیع الاول سنة ۱۲۹۶ من الهجرة ... الی یوم البقاء .

۲۸٤٥

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ . ش۱ حواشی دارد، در ص۸۷ـ۱۱۸ پراکنده های نظم ونثر است وپس از ش۲ هم پراکنده ها است ودرپایان ترجیع بندهاتف است.

۱۱س۶×۱۰ ، ۱۰۲ص۳ ، ۱۰/۵×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ ـ العروة الوثقی (ص۱ـ۸۶) از جلال خادم طبسی و در سلوك و طریقت است وشعرهای اوهم در آن هست .

آغاز: بسمله . حمدله . صلوة . امابعد برضمیر منیر اهل دانش وارباب بینش واضح ولایح باد که مفرد مجرد مقید یعنی قاسم قلندر ... که یکی ازتکیه داران قرچق بند بقا و کمربستگان صاحب کسوت تکبند ومنتشاءِ وفناست صدای سفیدمهره ارادت

بگوش هوش فقیر بی‌بضاعت جلال خادم طبسی رسانید واز کجکول معرفت نوالهٔ ارشاد وهدایت طلبید ... ازهرباب سخنی چند بخیرالکلام مرتب برچند کلمه یاددان مسمی بعروة الوثقی و بعد ازچند سال این کلمات بنظر بی‌نظیر فرزند سعادت مند ابوالفتح غیاث‌الدین محمد رسید کلماتی چندبا وملحق نمود . کلمهٔ اول دربیان‌توبه... سی‌ودویم در بیان فنا .

انجام : درین محل که‌سخن بفناء مطلق رسید ختم کلام واجب‌آمد... خداوند سبحانه وتعالی‌عوام‌وخواص رااز ین مقامات فیضی کامل نصیب گرداناد‌بحرمة‌الاقطاب والاوتاد .

۲ـ نان وحلوای (۱۱۹ ـ ۱۴۸) ازشیخ‌بهایی .

۲۸٤٦

نسخ عبدالعلی‌بن محمد صالح مراغی بخواهش آقامهدی(سدهٔ ۱۴)، عنوان‌ونشان‌شنگرف، درص ۲-۴ بخط معین‌العلماء خویی مورخ ۱۳۰۹ بندی است ودرآن از داستان باب یادشده است.

سطر چلیپا ۱۱ ×۱۶ ، ۲۴۷ ک ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلدتیماج‌مشکی

زاد المسافرین

در پزشکی است از محمد مهدی بن علی‌نقی شریف در دومطلب که بخواهش میرزا محمد اسماعیل‌ساخته ودر ۱۰ صفر ۱۱٤۱ بانجام رسانده است (ره آورد ص ۲۳۵ ذریعه ۱۲:۱۰ ـ مشار ۸۷۲) .

آغاز: سپاس‌افزون‌ازقیاس‌ازخواهش بیماران وستایش تجاوزازشوق‌دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است مهربان .

انجام : ورنه سخن بسیاراست .

۲۸۴۷

نستعلیق پسر فیض علم‌الهدی محمد ازروی نسخهٔ اصل در ۱۱۰۶ و مهرش «محمد علم الهدی علم‌الهدی محمد ۱۰۷۳» درصفحهٔ عنوان‌هست ، عنوان ونشان شنگرف ، مهر ابراهیم‌بن‌محمدرضای‌حسینی مورخ۱۲۳۱ ومحمد رضابن‌محمدصفی حسینی ومحمدعلی‌بن محمدباقر مورخ ۱۲۱۳ ومحمدرضای‌طباطبایی در آغاز وپایان نسخه هست.

۱۷س۸×۱۴ ، ۱۶۴گ ۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج آریاکی ضربی‌مقوایی

منتخب الاوراد

از فیض کاشانی که بدرخواست پسرش علم‌الهدی محمد درسپاهان بسال۱۰۶۶ ساخته است و گزیده‌ایست از خلاصة الاذکار او (محجه۲:۱۵و۳۱و۴۰) .

آغاز: بسمله نحمدك اللهم علی ما مننت به علینا من اجابة دعائنا ... فیقول... محمدبن مرتضی المدعوبمحسن ... قدسالنی ولدی ... محمدالملقب بعلم‌الهدی ... ان انتخب له ما یعمل به ویواظب علیه ممایتکرر فی الایام واللیالی ... و سمیته بمنتخب الاوراد ورتبته علی ثلثةابواب.

انجام : وذلك فی‌ایام اقامتنا باصفهان صینت عن‌الجوروالطغیان ـو کتب الفقیر الی ربه .. محمد یدعی علم‌الهدی ابن‌محمد المحسن ... انه لما یشاء فعال .

۲۸۴۸

نستعلیق ۱۷ شعبان ۱۲۳۱ در ش۱ ، ش۳ مورخ شوال ازمحمداسمعیل ، همه شماره‌ها بیک‌خط ، عنوان شنگرف.

۲۱س۱۰×۱۷ ، ۳۵گ۱۷×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ مناجات نامه (۲ پ ـ ۹ر) ازخواجه عبدالله انصاری .

آغاز: دلادرحق میکن نظرها که در راه تومی‌بینم.

انجام:

بنگر که چه روز ازکجا آمده ای

میدان که چه میکنی کجا خواهی‌رفت

۲ـ اسماء حسنی (۱۰ پ ـ ۱۷پ) هزارویك نام خداست و طالع بینی از روی آنها باشمارهٔ آنها.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی‌تخصص به الاسماء الحسنی والصفات العلیا... بدان وفقك‌الله تعالی که اسماء حسنی الهی ... هزارویك نام عظام‌است باتفاق علمای سلف‌و هرطایفه‌ای ازیشان آن را بنوعی جمع کرده‌اند ازان جمله سلطان سعیدسلطان‌محمود غزنوی درنوبت‌ثانی که‌تسخیرنیشابورنموده ازعلما وپیشوایان‌آنجا التماس نموده که هزارویك نام باری تعالی جمع نمایند... پس ایشان گفتند که این را زمانی‌با یدودیگر علما را جمع باید کرد باتفاق اسماء عظام را جمع نماییم پس سلطان فرمود از اطراف علما را جمع کردند مثل ابوالقاسم قشیری وقاضی محمد ناصحی وقاضی صاعدوابونصر صابونی وخواجه سهل صعلوکی وابوجعفرنحوی وابومنصورهروی وابوسلیمان‌خطابی وابوالفضل‌سرخسی‌وابوعبدالله شیرازی وابواسحق جمشید ودیگرعلما و ائمهٔ دین در خطه محروسهٔ نیشابورجمع آمدند وسلطان‌فرمود تاخزینه گشادند وایشان‌راعطاوصلهٔ بسیار دادند وهریك را وظیفهٔ لایق تعیین‌نمودوایشان بجمع آن مشغول گشتندومدت یکسال آن را از کتب‌اسلام برتوافق الفاظ آن اسماء مترتب ساختند و بعرض سلطان رسانیدند... پس نسخه را برسم تحفه پیش خلیفه ابوالعباس فرستاد... و این فقیراز آن جمع ایشان وجمله‌های دیگر هزارویك نام عظام که اعرف واشهر بودالتقاط نمود برتوافق معنی وبرترتیب اعداد مرتب ساخت.

انجام: راحم الضعفاء ۱۲۳۲.

۳ـ الرفع و الدفع (۱۸ پ ـ ۲۸پ) از فیض کاشانی چنانکه در عنوان رساله دیده(میشود) محجة۲:۱۷و۳۳و۴۶ .

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلامه‌علی‌عباده‌الدین اصطفی .،، امابعداین‌رساله‌ایست [در] دفع آفات ورفع بلیات از خود ومال خودمان و اطفال بقرآن ودعا وعوذه‌ورقی وعلاج ودوا منقول از ائمهٔ معصومین وا کابردین و حکماء پیشین مشتمل بر ده‌باب.

انجام : و مجموع آنچه درین باب مذکور شد از اسحق کندی منقـول است که دررسالهٔقلع آثارآورده .

۴ـ اختیارات (۲۸رـ۳۵پ) از محمد باقرمجلسی درسه فصل ویك‌خاتمه،پس‌از خاتمه احکام گرفتن‌آفتاب وماه است در ماهها .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که این رساله‌ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل بیت ... معلوم میشود از سعادت ونحوست ایام هفته ومام .

انجام : ومرد فاجرفاسقی دعوی پادشاهی کند .

۲/۸۴۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳
۱۱س۹×۱۴ـ۳۹۲،۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید لاهیجی گیلانی درتغزل و مدح و سوکواری و آن را گویا گوهر مراد (ص۱) نامیده است و یك قصیدهٔ آن ملح‌العرفان (ص۷) ویکی رکن‌العرفان (ص۸) و یکی نکات‌العرفان درچندبند (۱۹ـ۷۹) ویکی مشکات ویکی مصباح (۱۰۷ـ۱۰۹) نامیده میشود. دردیباچهٔ منثور آن‌ناممیرزامحمد علی‌خان لاهیجانی یاد شده‌است.

آغاز:

در عهد دولت قمر برج عز وجاه

آن حامی شریعت و آن جان دین پناه

این در معرفت که زبحر حقیقت است

وین گوهر مراد که روشن نموده راه

....

بکنه ذات تو کنه خرد برد کی پی

شود مسافت گردون بگرد کان کی طی

حکیم وصف جلال و جمال میگوید

مگو مگو سخن سر برو بر وهی هی

....

خمید قامت سروت بدهر یا سید

گذشت فصل بهار و رسید موسم دی

انجام :

سید چو ز احوال غریبش پرسید

گفتند غریب این دیار آمد و رفت

۲۸۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، آغاز و انجام افتاده است .

۵ س ۶×۱۴، ۱۴۲-۳۸۴ ×۲۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی با جدول سرخ ومقوایی

دیوان

از کمال الدین اسماعیل اصفهانی سراینده سدهٔ ششم وهفتم (مجلس ۳:۳۸۷- سپه

٦٦١:٢ ـ منزوی ٢٠٥:٢) قصیده وقطعه‌ورباعی دارد ومرتب نیست ونزدیك بدوهزاروپانصد بیت.

۲۸٥۱

نسخ محب علی بن کربلایی حسینعلی در ٣٥ع١٢٦/٤ (گویا:١٢٦٣) عنوان ونشان وجدول شنگرف.
٢٠س ٨/٥×١٥/٥، ٥٠گ ١٤/٥×٢٢، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

رسالهٔ محمودیه

ترجمه و شرحی است از ابوالقاسم بن محمد کاظم شریف موسوی بر رسالهٔ ذهبیهٔ منسوب بامام رضا بنام محمودخان کلانتر تهران پس از سال ١٢٦٣ که مؤلف بدستور شاه بتهران آمده و درخانهٔ کلانتر بوده است در یك مقدمه و بیست وهشت قانون ویك خاتمه و جدولهای بسیاری درآن هست وبنوشتهٔ خود شارح شرحی است شگفت وعلل مطالبی که او میپندارد از امام است درآن آمده است. نام مؤلف و کتاب وتاریخ ونام کلانتر در دیباچه و پایان هست. او رسالهٔ را در روز دوشنبه ١٢٦٣/٧/٢١ در خانهٔ کلانتر بانجام رسانده است.

آغاز: بسمله. حمد غیر محدود و ثناء نامعدود مرحکیمی را سزا است که مشت خاکی را باشارهٔ خلق الانسان ضعیفا خلعت وجود بخشید.

انجام: وکان الافتتاح و الاختتام بهذه الرسالة علی العجالة فی بیت العالی بالجاه الذی سبق ذکره زادالله فی عزه وعمره و دولته وشوکته و اولاده آمین یا معین.

۲۸٥۲

نستعلیق خوش سدهٔ ١٣ از مؤلف، سرلوح زیبا وصفحات زرافشان باحواشی لغوی
١١س ٧/٥×١٥، ١٣گ ١٤/٥×٢٢/٥، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

منشآت

بنثر ونظم از احمد بهشتی کرمانشاهی (ص١٤و٢٣) عنوان «عریضهٔ مطایبات»
و «صورت گذارش حالی است» در میانه هست .

آغاز: بسمله . درخشان گوهر حمد وسپاس فزون ازوهم وقیاس ایثار پیشگاه
لم‌یزل ولایزالی که ابدیست .

انجام: که جام می بکف کافر مسلمان داد . العبد بهشتی یاهو.

٢٨٥٣

نستعلیق میر نجم‌الدین‌بن حاجی میر هاشم رشتی در شب یکم شوال ١٢٩٥ هـ پارس لیل ، عنوان درشت‌تر .

١٦س ٨×١٦/٥ ، ٢٧گ ١٥/٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

التعلیقة

حاشیه‌ایست از آقا محمد باقر بهبهانی بر منهج‌المقال استرابادی (حقوق ٣٤٨)
نسخهٔ ما همان پنج فائدهٔ مقدمه است .

٢٨٥٤

نستعلیق محمودبن لطف‌الله‌بن لطف‌الله در روز پنجشنبه ٢٧ ذی‌حجه ٩٨٣ ، نشان‌شنگرف ، خط و مهر محمد هاشم‌بن زین‌العابدین موسوی که دارندهٔ نسخه بوده است درآن‌هست ، درپایان هشت‌صفحه دربارهٔ احتجاج پیامبراست بعربی .

١٩س ١١×١٦ ، ١٥٨گ ١٥/٥×٢١ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

مکارم الاخلاق ومحاسن الآداب

ازابی‌نصرحسن‌طبرسی‌است‌دردوازده‌باب(ف٢٧٩٩) .

۲۸۵۵

نستعلیق مؤلف که ش۴ را درروز شنبه ۲۴ع۱/۱۲۲۸ نوشته است ، حواشی‌دارد برهمه‌شماره‌ها که بیك خط است ، ش۲ مورخ شب آدینه پایان ج۱/۱۲۴۰است.

۲۲س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۶۷گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی کبود - جلدحنایی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱- جنگ (۱-۳۶۸) ازمحمد کاظم رحمت یزدی پسرحاج محمد صادق که در ۱۲۰۵ زاده شده است سر گذشت او دراین مجموعه (ص۳۴۱ و۳۶۱ و ۳۶۳) هست و میگوید که سی استاد دیدم و ششصد کتاب خواندم وآنها برمی‌شمرد و شاعرهم بوده است او شاگرد مولانا محمد اسماعیل‌بن محمد سمیع اصفهانی بوده است (ص ۳۸۹) اوتقویمی در۱۲۲٤ استخراج کرده است . مطالب پراکنده از اخباروادب ونظم ونثر عربی و فارسی درآن‌هست .

در این جنگ از استادش محمداسمعیل اصفهانی و شعر او (ص١٦٥)یادشده و از این شاعران : سید محمد زواره‌ای مشکین متخلص به سید (۲۵۹و۲۲۸)ومیرزا محمد علی آزاد کشمیری‌متخلص‌بآزاد (۲۵۸) وآقا محمد طلعت (۲۵۷) ومحمدصالح وامق (۲۵۸) ومیرزا محمد کوزه کنانی منشی (۲۱۰) وسید نقی قزوینی مؤلف‌وظائف نفس المناظرة وآدابها درپنج‌بیت عربی(۹۵) وسید حسن کچکویی متخلص‌بنیاز(۸۱) وسید ابوالقاسم قاینی (۱۲۳) و میرزا هادی نایینی مؤلف لسان الذاکرین (۳۰۹) و میرزا قوام قزوینی (۳٤۰) ومیرزا آقاسی (٤٥) .

آغاز: بسمله . حمدله . صلوه . وبعدفیقول ... محمد کاظم‌بن‌الحاج‌محمدصادق

۲- السبع المثانی (۳۶۹-۳۸۲)- دوصفحه باز بنام السبع المثانی بنظم درص ٤۰۸-٤۰۹هست)اواین کتاب‌را پس‌ازعقدالثریا در١٤ج۱/١٢٤۰سروده است ودرباره

امامان است وستایش از آنها بنظم .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی عظم حلمه فعفا .

انجام : وبعداوسحقالاعداءالله .

۳ـ الجوابات العشرة (۳۸٤ ـ ۳۹۱) ده پاسخ است بپرسشی کـه فتح علی شاه کرده که عمر طبیعی باید هشتادسال باشد یا صدوبیست سال و چرا اینطورنیست.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی لااله الاهو .

انجام : ولکن دللت علی موضعه للمریدین و الحمدلله رب العالمین و السلام علی محمد و آله اجمعین .

٤ـ زهرة الجواد (۳۹۳ـ٤۰۷و٤۰۹ـ٤۳٤) درهیئت بنظم عربی و نام آن در رساله هست و درپنج باب ویك مقدمه است .

آغاز:

الحمد لله الذی قـد انسلك
فی عالم الشهود ماتحت الفلك

انجام :

و الرحمة لنا ولکتاب
الـراقمین ذلـك الکتاب

۲۸۵٦

نستعلیق خوش آغاز سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، در۲۰ص .

۱۸س۱۱×۲۱ ، ۱۱گ۱٦×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمخمل‌سبز درون مشکی

تاریخ وجغرافیای کرمان

ازافضل الدوله کرمانی که در۱۳۲۳ق ساخته وازاوضاع آن روز کرمان ومرگ

حسن علی‌خان امیرنظام گروسی ودفن او درماهان (ص۱٤)وتأسیس کنسولگری‌های انگلیس‌در۱۳۱۲وروس‌در۱۳۲۱در کرمان(۱۳و۱٤)یاد کرده‌است. میکیلخوما کلای (پیام‌نوین س۲ش۲ص۱۷) ازاین‌رساله‌نام‌برده‌است. این‌رساله جزسالایهٔ احمد علی‌خان کرمانی‌است(حقوق۱۳۳) استوری (۱٦۹:۲) از «جغرافیای مملکت کرمان»درچهار تنبیه که در۱۲۹٦ (۱۸۷۳) درزمان فرمانروایی مرتضی قلی خان تألیف شده است یاد کرده جزنسخهٔ ما .

در پایان «تظلم مملکت کرمان بخاکپای شاهنشاه ایران» آمده‌است‌وبدبختی آنروزهٔ مردم کرمان ازان پیدا است .

آغاز: (تاریخ وجغرافیای‌قدیم کرمان‌است) ازتواریخ قدیم وآثاررمیم‌استنباط میشود که مملکت کرمان بزرگ وعظیم بوده .

انجام: استدعا چنین است که مهندس قابلی برای بازدید وساختن‌این دوسد از دارالخلافه فرستاده شود شهرصفر۱۳۲۳ فدوی افضل‌الدوله کرمانی .

۲۸۵۷

نستعلیق سدهٔ۱۴ .
۱۷س‌ـ۱۴/۵×۱۸ ، ۱۷ـ۳۲۴ ×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

جنگ

از حاجی‌ملاباقرواعظ کجوری‌تهرانی (۱۲۵۵ـ۱۳۱۳) مؤلف جنة‌النعیم(ذریعه ۱٦۰:۵) ازالتبرالمذاب فی بیاب ترتیب‌الاصحاب (۱۸۹) والدمعة الساکبة (۱٤۵) و ریاض‌الجنة(۱٤٤) واغانی(۱۰۷و۱۲٦)وشرح الصلوة علی‌النبی تألیف ملازین‌العابدین گلپایگانی (۱٤۸) و مجموعهٔ شیخ‌علی زهیری (۱۹٤) و سرالانساب (۱٦۹) و اثبات الوصیة (۱٦۵) ومحاضرة الابرار ومسامرة الاخیاریامسامرات محیی الدین (۱۵۷) و

احوال بعض المجانین از کتاب شیخ عبدالحسین طهرانی (۱۵٤) و قصیدهٔ میرزا محمد قاسم وزیر پس از کندن چشمش بفرمان پادشاه درمدح امام رضا وشکایت بشاه نزدیك به ۹٤ بیت در آن دیده میشود (۹۳ـ۱۰٤) .

در آن بندی از نهایة الانساب محمدبن هرون موسوی نیشابوری که در ۵۵۸ گرد آورده است بنقل از نواب اعتضاد السلطنه در بارهٔ داستان شهر بانویه آمده است (ص۱٤۱) .

خط محمدتقی طبرسی مورخ شوال ۱۲۸۷ در نجف درصفحهٔ عنوان هست و درهمین صفحه آمده « هذه الرسالة من افصح الفصحاء و ابلغ البلغاء الخطیب الا لمعی المرحوم الحاج ملاباقر الواعظ الطهرانی وفیها مواعظ لمن اتعظ » نیز « تاریخ تولد نورچشمی شمسیهٔ ثانیه درشب چهارم شهر محرم الحرام فی سنة ۱۲۸۸» ونیز «خرجت من النجف... یوم الثلثا من سادس شهر شوال ۱۲۹۲» .

۲۸۵۸

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ در ۲۴۰ص ، آغاز وانجام افتاده.
۱۵س ۸/۵×۱۶ ، ۱۲۰گ ۱۵×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی درون سبز و مصور بشکل یك پالو برنگ روغنی

دیوان

ازجمال الدین حسین بن حسن خوارزمی کاشانی در گذشتهٔ ۸۳۹ و نسخهٔ ما نزدیك به ۳٤۵۰ بیت ومرتب نیست وتخلص «حسین» در آن آمده وقصیده وغزل است (ذریعه ۲۵۱:۹ ـ منزوی ۱٤٦:۲) .

در آن آمده : « سال هشتصدوبیست وهشت ازتاریخ ـ بآخر رمضان وباول شوال» (ص۵٦) و «تاریخ رحلت توچو خلدالنعیم بود» (=۸۳۵) (ص۸۸) .

نیز :

ملك جم ده بنیم جرعه حسین

که ترا ذوق خواجهٔ جامی است

(ص۲۱۷)

در آن یاد شده از شاه ابراهیم سلطان و قبة الاسلام خوارزم و شهر خوارزم و فرغان و روح پاك شاهی عالی قدر و سیدی عالی جناب و سیدی عالی نسب و امیرزاده میر عبدالله و سلطان کیا کی خان خان کشور و خواجه یونس و خواجه محمد شهاب و سید علای دین و سلطان عهد ابراهیم و عصام دین عصمت و ابن افضل و خواجه سلیمان حکیم و سید اعظم محمد و خواجه ابوالفتح و خواحه بوالوفا و خواجه جامی و شه ملك نویان و خواجه غیاث الدین والدنیا و تاریخ مرگ او :

گشت تاریخ وفاتش رحمة الله علیه

کز وفا داری سزای رحمت الله بود

(ص۳۳۱) و شیخ ابوالحسن و مرثیهٔ شهزاده بایسنغر (ص۳۳٤).

آغاز:

از کدامین برج یارب تافت این اختر کزو

پایهٔ بخت و سعادت سعد اکبر یافته

گلشن آرای قضا بنشاند اندر باغ ملك

نو نهالی را کزو آفاق زیور یافته

انجام :

دایما از دفتر و اوراق در اشکنجه ام

وقت آن آمد که خطی بر سر دفتر کشم

....

پای همت در نهم بر فرق چرخ چنبری
تا نگوید چون دگر خاماش در چنبر کشم

۲۸۵۹

نستعلیق مؤلف، تاریخ تولد حاجی محمد کریمخان کرمانی درشب پنجشنبه ۱۸ محرم ۱۲۲۵ در صفحهٔ عنوان هست.

۱۷س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۲۳۱گ ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ارشاد المتحیرین فی امر الدین

در عرفان و کلام شیعی شیخی بعربی و فارسی و برای تاریخ این گروه بسیار سودمند است ودر دههٔ سوم شوال ۱۳۰۲ درکمتر ازچهارماه ساخته شده است. فهرست مطلبها در آغاز نسخه جداگانه هست. دردیباچهٔ فهرست آمده که مقالات از سخنان حاج محمد کریمخان وپسرش آقا محمدخان و بینات ازسخنان شیخ احمد وسید کاظم وتنبیهات از خود مؤلف است. اودرخود کتاب درسر گذشت خود همین اندازه میگوید که شاگرد ثقة الاسلام بودم ونام خود را نهان میدارد.

آغاز: بسمله. الم احسب الناس ان یترکوا ان یقولو آمنا الحمدلله رب العالمین اما بعد فهذا مختصر مشتمل علی زبدة مایجب استحضاره لکل احد ... و سمیته بارشاد المتحیرین فی امرالدین ورتبته علی مقدمة و أربعة عشر مقالات وبینات و تنبیهات و خاتمه وتوصیة.

انجام: مصلیا مستغفرا.

۲۸۶۰

نستعلیق سده ۱۴۹۱۳

۱۰س ۱۰×۱۹ ، ۱۵۵گ ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی

دیوان

مثنوی‌شیعی‌است‌ازفارغ گیلانی ودر آن آمده :

بنـده در سال نهصد و هشتاد

رو بگیلان نهـادم از بغداد

چون رسیدم برودبـار از راه

گشت یاری دچار من آنگاه

همدم و همزبان و اهل صلاح

بود نامش محمد مداح . . . .

آن چنان در گرفت صحبت ما

که بماندم چهارسال آنجا ...

آغاز:

لله الملـك و لله و مـالك

هـو بـاقی غیر هالـك

سر این نامه نام آن معبود

که‌زنامش‌دو کون‌یافتندوجود

انجام :

در رسـانید حضرت بـاری

این سخن را بگوش آن ماهی

ماهی آن حرف (افتاده)

۲۸۶۱

نستعلیق حبیب‌الله بن اسدالله دنبلی در روز پنجشنبه ۲۴ ج۱/۱۳۰۶ ، عنوان و نشان شنگرف - ۱۲س ۷×۱۳/۵ ، ۸۹گ ۱۱/۵×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

جواهر الکلام و مفتاح المرام

از پرویزخان سلماسی درچهارده جمله ویك خاتمه و در ۱۳۰۲ ساخته است با دیباچهٔ حبیب الله دنبلی متخلص به لسان الولایه بخط خود او (مشار ٥١٦ ـ ذریعه ٥ : ۲۷٥).

۲۸٦۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زر و لاجورد، سرلوح‌زرین و آراسته دارد ، دو صفحهٔ آغاز زرافشان (ص۱-۳۱۰) مالك قربانعلی طبیب ، درپایان در۳۱۲ - ۳۵۸ قصایدی است که نباید از شاپور باشد .

۱۲س۵/۵×۱۳ ، ۱۸۰گ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی زرکوب درون‌عنابی.

دیوان

ازشرف‌الدین شاپور ارجاسب فریبی تهرانی رازی زندهٔ در۹۹٦ در قزوین و در ۱۰۲٥ درلاهور ودر۱۰۲٦ درسپاهان ودر۱۰۲۷ درحجاز ودر گذشتهٔ ۱۰۲۸ یانزدیك ۱۰۳۰ (ذریعه ۹:٤۹۰).

غزلهای اوست ومثنوی خسرووشیرین ورباعی وترجیع بند او باتخلص شاپور و فریبی .

آغاز:

زخط زایل نگردد جان‌فزای لعل جانان را

ز خاصیت نیندازد غباری آب حیوان را

چه مذهب دارد آن ظالم چه ملت دارد آن کافر

که غارت میکند چشمش دل گبر و مسلمان را

انجام :

بنشینم و خویش را دهم دل

بر دوری دوستی نهم دل

۲۸۶۳

نستعلیق گردآورنده درسدهٔ ۱۳ ، جدول شنگرف ولاجورد.
۱۴س۸/۵×۱۵/۵ ، ۷۴گ۱۳/۵×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

جنگ

گزیدهٔ از شعرهای چندین شاعر ازمحمد کاظم بن محمد هاشم در۱۱۸۲ وچنین است فهرست نام آنها :

سعدی (۱-۳٦) ، جامی (۳٤-۳۸) ، آقامحمد عاشق (۳۸-۳۹ و ٤٦) هاتف در تخمیس غزل عراقی (۳۹-٤۰)، میرسیداحمد (٤۰)، محتشم (٤۱-٤٦و۱۰۳و۱۰۸-۱۲۳ و۱۲۷-۱٤۱) ، خیام(٥۱-۸٤) ، میرزا عبدالباقی طبیب (۸٥-۸۸) ، دامی (۱۰۰)،صهبا (۱۰۷) ، کمال خجند (۱٤۲-۱٤٦) ، شفیعا (۱۲٦) ، کلیم (۱٤۲) .

نامه‌ای درآن هست (٤۷-٤۸) ازخود گردآورنده که از روستای کوته در سفر کوهگیلیویه بزرگی خان نوشته هنگامی که او بسیاری از مردم سپاهان را باسیری برده وآنها را شکنجه میداده است . نیز وصیت نامهٔ او (۸۸-۹۳) و نامهٔ آقا محمد بیدآبادی استاداوبیکی ازدانشمندان بنام حاجی میرزاباقرمورخ صفر۱۱۸۲(۹۳-۹٦) ویك نامه ازهمان بیدابادی بگرد آورنده از کربلا ومسودهٔ قبالهٔ نامچهٔ ازدواج میرزا آقامیرپسرمیرزا محمد مهدی بامهر نساخانم دخترمیرزا محمد کاظم مشرف توپخانه بکابین ۲٥۰ تومان و ششدانك یکدر خانه در بیداباد سپاهان بنام خانهٔ محمد شفیع

جوراب دوز ببهای صددینار تبریزی مورخ ۱۸ شعبان ۱۱۲۶ (۹۶ـ ۱۰۰) و یك نامه (۱۲۳و۱۲٤).

آغاز: ختم نامه . الاالله از روز شنبه تا جمعه موازی هشتاد و یکهزار مرتبه بگوید .

انجام: مالك اشتر را که بنوك نیزهٔ جان ستان مرد ومرکب را از خیابان میربايد .

۲۸٦٤

نسخ عربی محمدبن احمد قاضی‌منوفیه مالك نسخه ، عنوان و نشان‌شنگرف ، مالك‌محمدعارف‌بن نعمان ، از موقوفات رمضانیه ابراهیمیه در۱۲۳۰ (۱ر و۹۷ر) فهرست رساله‌ها درآغازهم بخط نویسنده نسخه وهم بخط باستانی‌راد هست، دریك برگ پیش ازرساله نام پدران پیامبراست ازالمواهب اللدنية بالمنح المحمدية وسخنی ازابوالهذیل علاف دربارهٔ دوستی

۲۱س ۸×۱۴/۵ ، ۲۹٦گ ۱۳×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌زرکوب‌مقوایی

مجموعه

۱ـ كشف‌الاسرار عن حكم‌الطيوروالازهار(۱ر ـ۲۲پ‌مورخ آدینه ۵محرم۱۰٤۲) ازشیخ عزالدین احمدبن غانم‌مقدسی وپندها است بزبان پرنده‌ها و گلها.

آغاز: بسمله . قال الشيخ ... عزالدين احمدبن غانم‌المقدسي رحمه‌الله‌الحمدلله البعيد فی قربه القريب فی بعده المتعالی فی جده عن هزل القول وجده .

انجام: من غير خصوص ولا خط منقوص تمت احكام كشف‌الاسرارعلى حكم الطيوروالازهار على‌التمام والكمال والحمدلله وحده ... اجمعين .

۲ـ دررالنحور فی مدائح‌الملك منصور(۲۳ر ـ٤٤پ‌مورخ شنبه ۱۳محرم۱۰٤۲) ازصفي‌الدين حلي وقصايد اومرتب بحروف درآغازوانجام بيتها.

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب قال الصفی الحلی یمدح السلطان الملك المنصور طاب ثراه و سماها درر النحور فی مدائح الملك المنصور علی عدد الحروف اولا و آخرا کل قصیدة تسعة و عشرین بیتا وهی احسن ادبه . . .
حرف الالف :

ابت الوصال مخافة الرقباء
و اتتك تحت مدارع الظلماء

انجام :

یانع العود واهب القود هامی
الجود هتف العدی و فتح الولی

۳ـ الذهب المسبوك فی ذکر من حج من الخلفاء والملوك (۴۵ر-۷۱پ مورخ ۱۴ محرم ۱۰۴۲) از تقی الدین یا شهاب الدین ابو محمد ابوالعباس احمد بن علی بن عبدالقادر بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن تمیم مقریزی شافعی .

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوکیل الحمدلله و به المستعان علی کل ما عزوهان و صلی الله علی نبینا محمد خاتم النبیین ... وبعد فاسال الله مبتهلا الیه .

انجام : فکان آخر العهد به قتل حنقا والله اعلم .

۴ـ الرسالة المعمائیة یا التحفة البدیعة (۷۲ ر - ۸۷ ر مورخ ۱۷ محرم ۱۰۴۲) در معمیات است از معین الدین بن احمد شهیر به ابن البکاء حنفی بلخی مؤلف کنز الاسماء فی کشف المعمی در پایان محرم ۹۹۳ (تحفه بدیعه) بنام امیر محمد درویش درسه باب.

آغاز: بسمله . بنهایة احدیناطی الذکر ابتدی و بمجد شق قلبه و انزل علیه حم اهتدی ... و بعد فیقول ... عبدالمعین بن احمد الشهیر بابن البکاء البلخی الحنفی.

انجام : وصلی الله علی سید الاولین ... الی یوم الدین .

۵ـ الالمام باخبار من بارض الحبشه من ملوك الاسلام (۸۸ ر - ۹۶ پ مورخ

دوشنبه ۱۹ محرم ۱۰۴۲) ازمقریزی در ذی‌قعده ۸٤۱ که بچاپ رسیده است (معجم ۱۷۸۰) .

آغاز: بسمله . رب یا کریم الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فهذه‌جملة من‌اخبار الطائفة القائمة بالملة الاسلامیة ببلادالحبشة .

انجام: ورضی عن اصحابه .

٦ـ اغاثة الامة بکشف الغمة (۹۷ ر ـ ۱۲۸پ مورخ ٤ صفر ۱۰٤۲) از همو در محرم ۸۰۸ در تاریخ قحطها وغلاها است .

آغاز: بسمله . وصلی‌الله‌علی سیدنا محمد وآله اجمعین الحمدلله مصرف‌الامور بحکمته .

انجام: و حسبناالله ونعم الوکیل .

۷ـ المقاصد السنیة‌لمعرفة‌الاجسام‌المعدنیة (۱۲۹ ر ـ ۱۳٦پ‌مورخ ٦صفر۱۰٤۲ از همو درشوال ۸٤۱)

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی سیدنا محمد ... الحمدلله رب العالمین . . . وبعد فهذه مقالة وجیزة فی ذکر المعادن .

انجام: احسن‌الله‌تقضیها عنا بخیر .

۸ـ المنحة العارضیة علی‌الالغاز الفارضیة (۱۳۷ر ـ ۱۵٦پ‌مورخ ۹ صفر۱۰٤۲) از شیخ حسین حلبی در ۱۰۱۸ودرشرح لغزهای ابن فارض‌است .

آغاز: بسمله وبه نستعین فی کل‌الامور نحمدك یا من شرح صدور الصدور لحل عقد معانی المعمیات والالغاز ... اما بعد فان الالغاز المنسوبة الی ... عمربن‌الفارض... رایت مذاهب المنتحلین فیهاغیر مهذبة .

انجام: ارخ ومافیه رین الف و ثامن عشر .

۹ـ نحل عبر النحل (۱۵۷ ر ـ ۱۸٤ پ مورخ ۱۳ صفر۱۰٤۲) از مقریزی و بچاپ رسیده است .

۱۰ـ النقود القديمة الاسلامية (۱۸۵ ر ـ ۱۹٦پ مورخ ۱۷ صفر ۱۰٤۲ پ) ازمقریزی.

آغاز: بسمله . وهوحسبی و نعم الوکیل الحمدلله رب العالمین ... وبعد فقد برز الامر المطاع ... بتحریر نبذة لطیفة فی امور النقود الاسلامیة .

انجام: الی یوم الحشر والمآب .

۱۱ ـ علم القوافی و الاوزان (۱۹۷ ر ـ ۲۰٦ پ مورخ ۲۰ صفر ۱۰٤۲) از شمس الدین نواجی .

آغاز: بسمله . حسبی الله وحده و کفی قال الشیخ شمس الدین النواجی هذه مقدمة فی صناعة النظم والنثر.

انجام: من یسئل عن عدد عدوه بل عن مکانه .

۱۲ـ حل القهوة وحرمتها لعلماء الشام (۲۰۷ ر ـ ۲۱۹پ نوشتهٔ سه شنبه ۲۲ صفر ۱۰٤۲) فتاوای شیخ موسی حجازی حنبلی و شیخ عبدالله ابو کثیر یمنی شافعی و قاضی احمد شیشنی مصری حنبلی وقاضی شهاب الدین احمدبن النجار وابوالفتح محمدبن عبدالسلام تونسی مالکی و شیخ حسن بن کثیر و بدرالدین زرکشی و سید محمد بن عراق جیلی درآن آمده است .

آغاز: بسمله . صلی الله علی سیدنا محمد وسلم امابعد حمدالله ... فقد وقع بین علماء دمشق الشام ... فی سنة ثلث و خمسین و تسعمائة کلام فی القهوة التی نشأت و حدثت بدمشق وغیرها فی هذا الزمان ،

انجام: نجز الکتاب ثانی عشر شهر شوال سنة اثنین وتسعمائة .

۱۳ـ کنز الملوك فی کیفیة السلوك (۲۲۰ ر ـ ۲۵٤پ نوشتهٔ روز سه شنبه ۲۹ صفر ۱۰٤۲) از شمس الدین یوسف سبط ابی الفرج ابن الجوزی(پس از ۹۳۰) که مانند جوهرة الزمان فی تذکرة السلطان خود او درپنج باب (تفویض ـ تاسی ـ صبر ـ رضا ـ زهد)

است ودرآن داستانهایی دربارهٔ شاپور و انوشروان وخشنوازشاه هپتالیان وفیروزپسر یزدگرد و یزدگرد پسرشاپور و برخی از خلفا هست و بسیار شیرین و تا اندازه‌ای دراز .

آغاز: بسمله . رب یسرواعن وصل علی‌النبی وسلم . الحمدلله‌الذی ضرب دون اسرار الاقدارحجابا .

انجام : وتعلوا الی عالم‌الانوار هذا آخر الکتاب والله اعلم بالصواب...وصحبه و سلم .

۱٤ـ الضوءالساری لمعرفةخبر تمیم‌الداری (۲۵۵ر–۲۷۰پ نوشتهٔ روز شنبه ۳۰ ع۱/۱۰٤۲) از مقریزی .

آغاز: بسمله وبه استعین وهونعم‌المعین. الحمدلله علی‌نعمائه . . . وبعد فهذه مقاله وجیزة وتحفةسنیة عزیزة سمیتهاالضوء الساری لمعرفة تمیم‌الداری.

انجام : بطریق شرعی ام لا والله اعلم .

۱۵ـ الدرالمنظم‌فی‌الاسم‌الاعظم(۲۷۱ر–۲۷٤پ‌نوشتهٔ‌روز یکشنبه ٤ع۱/۱۰٤۲) ازجلال الدین سیوطی .

آغاز: بسمله . وبه نستعین فهو نعم‌المعین الحمدلله الذی له الاسماء الحسنی. وبعد فطال ماسئلت عن الاسم‌الاعظم وماورد فیه فاردت ان اتتبع ماوردفیه‌من‌الاحادیث والآثار و الاقوال .

انجام : والله اعلم وهذا آخر الدرالمنظم فی‌الاسم الاعظم تم و کمل علی‌التمام والکمال وحسبناالله ... و سلم تسلیما کثیرا کثیرا .

۱٦ـ حصول‌الانعام والمیر بسؤال خاتمةالخیر (۲۷۵ر–۲۸۰ر نوشتهٔ روز دوشنبه ۵ع۱/ ۱۰٤۲)از مقریزی .

آغاز: بسمله . اللهم انا نسالك التوفيق الحمد لله وحده و صلی الله علی نبینا محمد ... امابعدفنسأل‌الله المبتدی لنا بنعمه .

انجام : واعوذ بك من سوء الخاتمة عندالموت والله اعلم تم‌بحمدالله تعالی ... وسلم تسلیما کثیرا کثیرا.

۱۷ـ مفاخرة الفاطمة وعلی (۲۸۰ پ ـ ۲۸۳ پ) .

آغاز: بسمله روی عن سلمان الفارسی ... انه قال خرج النبی ... ذات یوم الی زیارة ابنته فاطمة .

انجام : وانصرف ... ونعم‌الوکیل .

۱۸ـ فی سبب اسلام ابی‌بکر ممانقل عنه (۲۸۳ پ ـ ۲۸٤ر) .

آغاز: بسمله . ومما یروی عن ماتقل عن الامام ابی‌بکر .

انجام : فکان اسلام ابی‌بکرهذاالمنام وصلی‌الله علی نبینا محمدوآله وصحبه ورضی‌الله عن اصحابه اجمعین آمین .

۱۹ـ قصة سعیدبن جبیر (۲۸٥ ر ـ ۲۸٦ر) وباب‌فی‌فضل‌الصبر(۲۸٦ر ـ ۲۸۷ر)و اسماءِ الشهور وحدیث ودعاء وحکایة وقصیدة وفائدة و من کتاب سهام‌الاصابة‌فی‌الدعوة المستجابة للسیوطی ومناظرة علی وابی‌بکر فی‌الفضیلة (۲۸۷ پ ـ ۲۹۲ پ) .

۲۸٦٥

نستعلیق اسمعیل‌بن محمد امین در۱۹ ذی‌قعده (سدهٔ ۱۱) با حواشی خود مؤلف با نشان « منه مدظله ، منه» در ش۱ ، ش۳ بخط مؤلف است وخط خوردگی دارد ، ش۱ ازآغازافتاده:«کلامه‌الشریف طاب ثراه ....» ، مهر «داودبن‌الحسن الموسوی ۱۳٤۰» دارد .

۱۵س۵/٦×۱۱ ، ۳٤۵گ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی

مجموعه

۱ـ رسالة رؤية الهلال (۲ر ـ ۱۵ پ) از محمدبن عبدالفتاح سراب تنکابنی (ف۱۹۲۱).

۲ـ المفردات الفارقة (۱٦ر-٤٥ر) حاشیه‌ایست برشرح شهیددوم بر لمعهٔ شهید یکم و مؤلف آن را چنین نامیده و گویا خود او این نام را میخواست پاك كند و روی آن را سیاه کرده است.

آغاز: بسمله. لله الحمد کما هواهله والشکر کمایوجبه طوله .. وبعدفیقول... عبدالقادربن صدرالدين الحسيني المازندراني ... هذه تعليقات وايرادات اتفقت‌منی... علی شرح اللمعة الدمشقيه و الحاشية الجمالية.

انجام: وسلامةالعبارة عنهما كماترى فافهم (درنزح بئر)

۲۸٦٦

نستعلیق سدهٔ نهم، جدول زرومشکی ولاجوردی.
۱۴س ۱۰×۱٦، ۱۲۳۴۹×۲۰، كاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از فانی هروی معاصر سلطان حسین میرزای بایقرا شامل قصاید: روح‌القدس (۱-۱۰) وعین‌الحیات که شمارهٔ بیتهای آن ۱۰٦ (آب بقا) است (۱۰-۱۷) ومنهاج‌النجاة (۱۷-۲۵) وقوت‌القلوب (۲۵-۳۳) ویك‌قصیدهٔ دیگر (۳۳-۳۵ناقص) وسپس غزلهااست بترتیب‌تهجی‌درهزاروانديبت (۳۷-۷٦). درآن ازابوالغازی سلطان حسین‌یادشده‌است (ص۲۳).

آغاز:

زهی بخامهٔ قدرت مصور اشیا
هزار نقش عجب هر زمان ز او پیدا

انجام:

فانیا دیده بباران ریائی مفکن
بایدت یار حقیقی تو بگو یار کجا است

۲۸۶۷

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲، در پایان بندیست بفارسی با عنوان « در اشاره بنفوس فلکیه و مجردات عقلیه » بخط ریزتر
۱۱ س و چلیپا ۹×۱۳ ، ۱۳/۵×۲۰×۲۸۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

منشآت

دستورها و فرمانها و نشانها و نامه‌های دربار و دیوان صفوی و نادری است (ادبیات ۴۶۹ و ۴۷۷) نامه ها درنسخهٔ ما عنوان ندارد .

آغاز: جبذا این بیاض دل آرا که تذرو رنگین پرو بالی است .

انجام: بعد از تسویه صفوف صنوف و اعوان ... (خوانده نشده).

۲۸۶۸

نستعلیق مورخ شوال ۲۸۱ در ش ۲ و ش ۱ هم بهمین خط است.
۱۵ س ۸×۱۴ ، ۱۵×۲۳×۳۷۷ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱- دیوان (۲-۱۹) از سایل فارسی شیرازی (محمد سعید آقاجانی) در گذشتهٔ ۱۲۲۵ و تخلص او در پایان هست .

(ذریعه ۹:٤۲٦ ـ مجلس ۳:۲۹٤).

آغاز افتاده :

با آنکه خاك راه شدیم از جفای خلق

بر خاطر کسی نه نشسته است گرد ما

انجام افتاده :

غیر خاك او که در کنج لبش بگرفته جا

برلب کوثر کسی کی دیده جا هندوی را

۲ـ دیوان (۲۰ ـ ۱۵٤) از شکسته ستایشگر فتحعلی شاه (ذریعه ۹:۵۳۵).

آغاز افتاده:

زمرهمد گران زخم کاری تو بود به

بهر که تیغ زنی سخت زن که کار گر آید

انجام :

ذات او باقی خدایش یار و دولت پایدار

تا حکایت هر شبی از مانی و ارژنگ کرد

۲۸٦۹

نسخ شاه‌ردوم در ۲۰ شوال ۱۲۵۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگار و شنگرف.
۱۴س ۱۰×۱۵ ، ۶۳گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ کعبة البا کین (۲پ-۲۳پ) از محمد مفید شیرازی در چند قطعه با دیباچه‌ای بعربی و خود شعرها بفارسی است درستایش و رثای خاندان پیامبر و بندهایی در آن هست که بروش محتشم سروده است.

۲ـ حجر اسماعیل (۲۳ پ ـ ٦۳پ) از محمد هاشم پسر او بعربی و فارسی در دوجزو یا بندی درچگونگی خواندن شعرعربی بنثرفارسی درپایان جزو یکم و هردو درمدح ورثاه است.

۲۸۷۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف.
سطرها ناگون ۷/۵×۱۵ ، ۱۰۰گ ۱۱/۵×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماجزرد ضربی

جنگ

از محمدبن محمد شفیع حسینی متخلص به ذره وشعرهای خوداو (۱٦،۱۳،٦، ۱۵۰،٤۳ ، ۱۹۳ ، ۲٦،۵۱،۵۰) و حاجی سیدابوالحسن خوشمزه (ص ۲۸) و ملاعلی یزدی (۱٦۹) وبهایی (۹۷) وجواد (۵۰) و بندهای پرا کندهٔ بسیاری به نثر فارسی و عربی درآن هست و رسالهای ازشیخ احمد احسایی در پاسخ پرسش سید مال‌الله پسر سیدمحمد خطی‌دربارهٔ «لولاك لماخلقت الافلاك» (فهرست احسایی۲:۱۵)مورخ ۱۲٤۰ (۱٦۸ ـ ۱۷۱).

۲۸۷۱

نستعلیق محمد محسن‌بن آقامیرزامحمدحسین پسرمیرزا عبدالغنی‌طبیب‌کرمانی در ۲٦ ذی قعده ۱۲۴۵ درش۴ ، همهٔ شماره‌ها بیك‌خط ، ش۴ ناقص وافتاده در انجام.
۲۰س۸×۱۵ ، ۱۳۷گ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی‌کبود وسفید فرنگی ـ جلدتیماجمشکی فرسوده.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ‌بقای‌روح (۲پ ـ ۲۵ر) بفارسی از ملاعلی‌بن جمشید نوری‌مازندرانی سپاهانی در گذشتهٔ رجب۱۲٤٦ درنجف وپاسخ چندین پرسش‌است دربارهٔ بقای نفس و

رستاخیز ودرهامش تفسیرسورة الاعلی صدرای شیرازی با کشف‌الفوائد حلی‌در ۱۳۰۵ بچاپ رسیده است .

آغاز: چه‌می‌فرمایند علمای امامیه وحکمای الهیه که آیا روح انسانی وسایر حیوانی مجرداند یامادی .

انجام : ویکفیك لبیان اوصافه لقبه بالنوری (چهاردهم شهرجمادی‌الثانی یوم الاحدسنة ۱۲۴۷)

۲ـ اصطلاحات صوفیان وعاشقان (۲۵ پ ـ ۳۹ر) در شانزده طارقه :

۱ـ خرابات ومصطبه ۲ـ زنار و ناقوس ۳ـ نام و ناموس ٤ ـ ورد ٥ـ قلندری ٦ـ زناروترسابچه ۷ـ بت وبتخانه ۸ـ زلف وخال ۹ـ عارض وجمال ۱۰ـ نمازوروزه ۱۱ـ محراب ۱۲ـ مدرسه و خانقاه و خرابات ۱۳ـ کعبه و کنشت ۱٤ ـ کفرو اسلام ۱۵ـ ذوق وشوق ۱٦ـ رودوسرود .

آغاز: بدانکه این رساله‌ایست در بیان عشق و محبت و اصطلاحات عشاق که مرادازهریك چه چیزاست ومشتمل برچند طارقه است [طارقهٔ اول] خرابات ومصطبه عبارت ازخراباتی اوصاف نفسانی وعادات حیوانی و تخریب قوهٔ غضبی .

انجام : و گفته‌اند آنچه ذکرپیاله وجام ومدام بصفاومستی وجوش و خروش تعلق دارد.

۳ـ شرح قصیدهٔ میرفندرسکی (۳۹ر ـ ۵۷پ) از محمد صالح خلخالی (حقوق ۱۵۲).

٤ـ شرح دیوان انوری (۵۸ پ ـ ۱۳۷ر) ازابوالحسن فراهانی‌نسخهٔ مادیباچه را ندارد وشرح قصاید است .

۲۸۷۲

شکسته نستعلیق مؤلف .
۱۷س۹×۱۶ ، ۱۸گ۱۳×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

رسالهٔ وقایع

از عباسقلی منشی و داروغهٔ وزارت امورخارجه است دربارهٔ حوادث سیاسی و اجتماعی ایران و جنگ روس و عثمانی مورخ ۱۳ ذی حجهٔ ۱۲۹۴ ـ ۲۰ ذی حجهٔ ۱۲۹۵ .

آغاز: بسمله . کهتر آفریدهٔ آفرید گار و کمتر بندهٔ دربار عـدالت آثار ابن لسان‌الملك مستوفی اول دیوان همایون اعلی عباسقلی منشی مخصوص وداروغهٔوزارت جلیلهٔ خارجه دولت ایران چنین می‌نگارد .

انجام : هرمملکتی که آغازش این انجامش چنین والعلم عندالله . . . فی ۲۰ شهرذی‌حجه ۱۲۹۵ .

۲۸۷۳

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۳۰۴ص.
۱۷س۸×۱۵/۵ ، ۱۵۳گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

جذبهٔ حیدری

مثنوی است در ۵۱۰۰ بیت دربارهٔ جنگ «جمل وصفین و نهروان»وسر گذشت علی (ع) از سید ابوطالب حسینی که در آن از شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷ ـ ۱۱۰۵) می‌ستاید (ص۲) و از خود بنام «ابوطالب» نام می‌برد (٤٤ ، ۲۸۱ ، ۲۹۲) .

آغاز: جذبهٔ حیدری من قول میرزا ابوطالب . بسمله .

بنام خدا می کنم حمد او

چه نام بزرگست نام خدا

جهان‌داوری‌راستایش‌سزاست

کش‌این‌هفت‌لشکر‌بزیر‌لواست

انجام :

تویی مصدرهرچه دارد وجود

تویی مظهر هرچه دارد نمود

۲۸۷٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، از ۷ر تا ۴۴ پ پاره‌ایست ازرسالهٔ رمل‌فارسی و از ۴۵ر تا ۵۲ پ نیزپاره‌ایست ازرسالهٔ رمل فارسی‌دیگر
۱۴س ۸×۱۵ ، ۷۰گ ۱۶×۲۱/۵ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ جهان الرمل (۲ر ـ ۷ر) از اوحدالدین شاه ملاعبدالله حسینی بلیانی (ف ۹٦۸) .

آغاز: انتخاب از کتاب اقلیدی و قواعد و قوانین او مختصر و مربوط تا بر طالبان ظاهر باشد ومؤلف عبدالله را بفاتحه یادآوری نماید .

انجام : یعنی آنها تمام شد انتخاب سخنان اقلیدی من کتاب جهان الرمل تصنیف کاتب الحروف عبدالله الحسینی المشهور بشاه ملاء منجم غفرالله ذنوبه‌وحصل معرفة الله تعالی .

۲ـ رسالهٔ رمل (۵۲ پ ـ ۷۰ پ) .

آغاز: بسمله. حمدله. صلوة. امابعد مختصری است چند دربیان احکام بیوت اثنا عشریه و بودن اشکال در آن بیوت.

انجام: جمیع احکام در این مختصر مذکورشد من سرخاب (؟) والسلام.

۲۸۷۵

استعلیق سعدالدین محمدبن حاتم بیك تونی در ۵ رمضان ۱۱۱۵ در ش۱، ش۲ را او درهمین ماه رمضان ۱۱۱۵ نوشته است، ش۳ نیز مورخ ۵ رمضان همین سال است،
۱۳س ۸×۱۴، ۷۳گ ۱۳/۵×۱۹، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای

مجموعه

۱- رسالة فی صلوة الجمعة (۲ پ-۴۵ پ) بعربی ازمولی عبدالله بن محمدبشروبی تونی خراسانی که در ۱۵ شعبان ۱۰۵۸ ساخته است. اونماز آدینه را در زمان غیبت حرام میداند (طوس ۵:۴۳۷).

آغاز: بسمله وبه ثقتی الحمدلله علی جمیل بلائه وله الشکر علی جزیل نعمائه. فهذه رسالة مختصرة فی بیان نفی الوجوب العینی لصلوة الجمعة فی زمن الغیبة.

انجام: ولیکن هذا آخر ما اوردناه فی هذه الرسالة والحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله اجمعین و کتب بیده الفانیة مؤلفه... ابن حاجی محمد البشروئی الخراسانی عبدالله ... فی تاریخ منتصف شهر شعبان ... سنة ثمان وخمسین بعد الالف ... الف من السلام والتحیة.

۲- رسالة فی صلوة الجمعة (۴۶ پ - ۶۰ پ) بعربی ازملامحمدسراب تنکابنی شاگرد محقق سبزواری که در رد رسالهٔ بشرویی ودر ۱۱۰۶ ساخته است (طوس ۵:۴۳۷) او دراین رساله نماز آدینه راواجب عینی میداند. (نخجوانی ۴۵) نسخهٔ ما باید همان باشد که دراین دوفهرست آمده است.

آغاز: بسمله و به نستعین والصلوة علی نبیه محمد وآله اجمعین فالجواب عن الروایة الاولی لفظ الفرض اظهر فی الدلالات علی الوجوب الاصطلاحی.

انجام: ما یوجب العینی فی الکتابین .

۳ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۶۱ر ـ ۷۳پ) ردرسالهٔ سراب است از برادرزادهٔ تونی

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اخرج عباده من حیرة الضلالة بارسال الرسل الکرام .. و بعد فانی لمارایت الفاظ و عبارات کسراب بقیعة یحسب الظآن ماءاً الایة للفاضل المشهور بملا محمد السراب علقها علی رسالة شریفة موضوعة لنفی الوجوب العینی لصلوة الجمعة لعمی العالم..مولاناعبدالله الشهیر بالتونی اردت ان اکشف قناعها.

انجام: هذاآخرماخطرببالی .. فی دفع الایرادات علی صاحب الرسالةرحمه‌الله والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا .

۲۸۷۶

نسخ سدهٔ ۵ و ۶ ، عنوان و نشان و تصویر شنگرف .

۱۷س ۹×۱۲/۵ ، ۱۳-۳۴۶ ×۱۲/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی مقوایی

ترجمهٔ کتاب تجارت

متن از ابوالوفاء محمد بوزجانی در گذشتهٔ ۳۸۷ یا ۳۸۸ که برای ملك منصور بهاءالدوله ساخته است این رساله دربارهٔ شکلهای هندسی است که هنرمندان باید آنها را بشناسند و این ترجمه بفارسی کهن است و در نسخهٔ ما بخطی کهن هم نوشته شده ولغات فارسی سره ای در آن دیده میشود (استوری ۲:۲ ـ طوس ۳:۱ ۳۱ ش ۳۷) گویاهمانکه محمدباقر یزدی بنام فتوحات غیبیه شرح کرده (طوس ۳:۳۴۴ ش ۱۴۴) وشاید همان رسالهٔ دوازده بابی پاریس (ش ۷۷۲/۲۲ بلوشه) باشد.

آغاز: بسمله و به نستعین . الحمدلله الموفق علی السداد فی الاقوال و الرشاد

فی الاعمال و الصلوة علی نبیه المفضال محمد و آله خیر آل این کتاب استاد ابوالوفا محمدبن محمد البوزجانی است درآنچه صناع و محترفه بآن محتاج باشند از اعمال هندسیه واین کتاب‌را کتاب تجارت‌خوانندوآغازش‌مترجم اززبان‌تازی‌اینست : امتثال نمودم فرمان ملك منصور بهاء الدوله اطال‌الله بقاءه در اثبات معالی بحضرت عالی او مذاکرات‌آن میرفت‌ازاعمال‌هندسی که‌صناع استعمال‌آن بسیار کنند مجرد گردانیده ازعلت وبرهان‌هرعملی تااهل صناعات‌آن را بآسانی فهم توانند کرد وطریق‌استعمال هربابی بریشان آسان باشد واین کتاب برسیزده باب نهاده‌ام .

فهرست‌بابها :

باب الف درمعرفت احوال مسطر وپر کارو گونیا (۲ـ۷) .

باب ب در معرفت اصولی که تقدیم ذکرآن واجبست (۷ـ۱۹) .

باب ج درعمل اشکال متساوی الاضلاع (۱۹ـ۲۵) .

باب د درعمل اشکال دردایره‌ها (۲۵ـ۳۱) .

باب ه در عمل‌دائره براشکال (۳۱ـ۳۳) .

باب و درعمل دائره دراشکال (۳۳ـ۳٤).

باب ز درعمل اشکال دراشکال وبراشکال (۳٤ـ٤۲) .

باب ح درقسمت مثلثات باقسام (٤۲ـ٤۷) .

باب ط درقسمت مربعات باقسام (٤۷) .

باب ی درعمل مربعی ازمربعات بسیار وعکس آن .

باب یا درقسمت اشکال مختلف الاضلاع .

باب یب دراحوال دائرهایی که متماس شوند .

باب یج درقسمت سطح کره باشکال

این عنوانها ازباب۱۰تا۱۳درنسخهٔ مادرمتن دیده نمیشود و گویا نیمهٔ دومآن

آشفته‌است ویا افتادگی‌دارد و آنچه ازبابها که درمتن بوده صفحه شماریهای آنها را گذارده‌ام (اعلام المهندسین تیمور پاشا ۲۷ ـ چلبی ۲:۳۰۷) .

انجام : وجهی دیگرچون قطر معلوم بود . اگرخواهیم که کره‌ای برقطری معلوم ... وآن مخمسات . . . د س ك (در عنوان قسمت کره بدوازده مخمس متساوی گویا ازباب سیزدهم) .

۲۸۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف .
۱۵س۸×۱۴/۵ ، ۵۷گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

از صدرالشعرا محمدعلی مفلق منشی‌باشی تهرانی (سدهٔ ۱۳) نزدیك به۱۵۰۰۰ ماده تاریخ دارد مانند ماده تاریخ چشمه علی و حوادث فتح خبوشان و وبای شهرری ودرب بقعهٔ خاقان‌وحمام میرزاعلی‌اصغر و آب‌انبار حسینعلی‌خان و قنات‌میرزامحمد علی خان وزیر و بهاریه وهجو میرزا علی اصغر کرمابه دار . درآن از منوچهر خان معتمدالدوله ومیرمهدی‌امام جمعه‌وعباس میرزا وفتحعلی‌شاه وآصف‌الدوله‌اللهیارخان وآقایی حاجی (میرزاآقاسی)وظل سلطان‌وشاهزاده‌محمودمیرزا وخسروخان‌وایلخانی الله قلی میرزا وابراهیم خان ناظر ومحمد شاه غازی ستایش شده است .

درص۴۹ آمده « این قصیده‌ازمن‌نیست» درآن قطعه‌هاایست‌بعنوان«اززبان‌سیاه وهفت سین وعاشق ومعشوق وپنجتومانی»

آغاز: دیوان صدر الشعراء میرزا محمد علی طهرانی منشی قصیده در مـدح معتمدالدوله منوچهرخان . بسمله .

شاه کهن شد مقیم کاخ جنان را
گاه کیان شد مقام شاه جوان را

انجام :

شاه جهان قهرمان گرش نه چنین پیر
در گسلد صولتش زمام زمان را

۲۸۷۸

نستعلیق .
۲۳س ۹/۵×۱۷/۵ ، ۸۴گ ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

جهود کشان

در این رساله وقایع سیاسی زمان محمدشاه و ستمگریهای دربار و دستگاه روحانی یاد شده است و بساخت نمایشنامه ایست و رمان مانند در شانزده فصل چنین است فهرست فصلهای چنانکه آقای باستانی نوشته است :

فصل اول ـ حرکت محمدشاه برای ییلاق و برگشتن از میان راه بشهر و گفتگوی شاطر سلیم بارفیقش ابراهیم و شرح سر گذشت خود ۱
فصل دوم ـ حملهٔ مردم بمحلهٔ یهودیها بتحریك امام جمعه ٦
فصل سوم ـ پناهنده شدن منجمباشی به اصطبل و پیرمرد یهودی و دختر جوانش که سیدی اورا دیده و ربوده و بخانهٔ خود سپرده ۱۱
فصل چهارم ـ نهارشاهانه باحضور شاهزادگان وحاج میرزا آقاسی صدراعظم ۱٦
فصل پنجم ـ مذاکرات حاجی میرزا آقاسی با مشیرالملك پیشکار و راپرت ملاقات و مذاکرات بهمن میرزا با مترجم سفیر روس و هدایائی که بصدراعظم میرسد ۲۷
فصل ششم ـ احضار صدراعظم بحضور شاه و مسخرگی ملاقاسم حسن الممالك و

اظهارات حاج میرزا آقاسی در خیانت بهمن میرزا بشاه ودادن پنجاه‌هزار باجاقلو که پیشکار بهمن میرزا برای فرمانفرمائی آذربایجان بصدر اعظم داده . و چوب خوردن بیگلربیگی درحضور شاه و دادن انگشتری خود را بحاج میرزا آقاسی برای نشانهٔ کور کردن بهمن میرزا ٣٥

فصل هفتم ـ ماه رمضان طهران درآنزمان وتحریك وعاظ مردمرا بتاراج محلهٔ یهودیها وملاقات شاطرسلیم بامحبوبه‌ونامزدسابق خود لیلاخانم ووقایع خانهٔ بیگلربیگی ودریافت هدایا وپیشکش‌ها ٤٥

فصل هشتم ـ منزل بهمن‌میرزاومیهمانی شاهزاده‌ها بافطاروخبرآوردن کنیزك فرمان‌محمد شاه‌را برای کور کردن او وفرار بهمن میرزا بسفارت روس ٥٥

فصل نهم ـ مأموریت شاطرسلیم و ابراهیم برای مراقبت خانهٔ بهمن میرزا و ورود میرغضبها برای اجراء امرودستگیری گماشتگان اووقایع دیگر ٦٣

فصل دهم ورود شاطرسلیم بمحلهٔ یهودیها و اجتماع جهودها در کنیسه برای مذاکره درباب خلاصی یستیروساوق ومذاکره خاخام وغیره ٦٩

فصل یازدهم ـ حمام رفتن محمد شاه‌ورفتن حاج میرزا آقاسی باندرون وملاقات باخواجه باشی و مشاهدهٔ جسد سلیم خان که با یکی اززنان حرم موسوم بعایشه خانم رابطهٔ نامشروع داشته وهردو راباسگ و گربه‌هار در جوال کرده وبمجازات‌رسانیده بودند ومذاکرهٔ اتحادصدراعظم‌باخواجه‌باشی ووقایع دخترجهود و خانهٔ‌امام‌جمعه ٧٦

فصل دوازدهم ـ ماه رمضان طهران وملاقات شاطرسلیم با لیلاخانم در مسجد و وعظ امام جمعه علیه بهمن‌میرزا وانگیختن سیدمردمرا علیه جهودها وقتل عام آنها که زن او را ربوده‌اند (نامزدیستیر)وبست نشستن جهودان درخانهٔ امام‌وآگاه شدن سید ومطالبهٔ زن خود را ومیل حضرت امام بتصرف آنزن ٨٧

فصل ١٣ ـ گرانی ونایابی‌نان دراثراحتکارمالکین واحجاف خبازان‌وشکایت

مردم ومعزول شدن حاکم و برقراری اکبرمیرزا بجای او ۹۳

فصل ۱۴ ـ هجوم عموم بمحلهٔ کلیمیان وفرار دادن یاسمن دختر جهود در او جریان اندرون و آگاهی زن امام جمعه از میل امام وهمراهی ودلسوزی با دختر جهود وغیره ۱۰۲

فصل ۱۵ بالا گرفتن کارنان و غوغای مردم و مجازات نمودن اکبرمیرزای حکمران یکنفر از نانواها را بزنده در تنور گذاردن وامر بغارت انبار یکی ازمحتکرین وفراوان شدن نان وآرام نمودن شهرورفتن نزد بیگلربیگی واستنطاق از محبوسین ومجازات بابی‌ها ومقصرین برای مرعوب کردن مردم وتماشا رفتن اهالی درسبزمیدان ورأی وفتوای امام جمعه بر بیحقی سید درادعای زوجیت دختر جهود و کینه گرفتن سید ازامام جمعه وتدبیرات شاطرسلیم برای انتقام وغیره ۱۱۷

فصل ۱۶ طمع امام بهمسری بادختر جهود ورام وآرام شدن او بدستورزن امام جمعه و ورود وپنهان شدن سید بدستیاری شاطر سلیم درخانهٔ امام و کشته شدن امام بدست سید وفراریستیر و نامزدش و متهم شدن جهودها بقتل و حملهٔ مردم به محله برای جهود کشان ودیگروقایع وپایان داستان ۱۴۵

آغاز: فصل اول . شاهنشاه عالمیان پناه محمدشاه قاجار طاب الله ثراه هرساله علی‌الرسم اوایل تابستان عزیمت ییلاقات دماوند فرموده که دفع گرمای سوزان را در خیام گلرنگ وآغوش خانمهای شوخ وشنگ بگذرانند .

انجام :

پس ازمرگ جوانان گل مماناد

پس از گل درچمن بلبل مخواناد

تمت الفصل ۱۶ ، تمام شد کتاب جهود کشان ... بتاریخ شهرجمادی‌الاول ازسال خجسته فال قوی‌ئیل ۱۳۲۵

۲۸۷۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زر و مشکی ولاجورد ، آغاز و انجام ناقص.
۱۹س ۶×۱۵ ، ۱۷۴گ ۱۰/۵×۲۱، کاغذ سپاهانی متن و حاشیه ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

تاریخ مکاتبات علامی

منشآت شیخ ابوالفضل مورخ است (ادبیات، ۸۰) نسخهٔ ما از آغاز دفتر یکم اندکی ندارد و برابر است با ص۱۳ س۱ نسخهٔ ۱۱۸ ج کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات و بیشتر از این نسخه دارد و ۱۲ برگ از دفتر سوم هم در آن هست و در ترتیب نامه‌ها هم با آن نسخه یکی نیست.

۲۸۸۰

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف .
۲۱س ۸×۱۵/۵ ، ۱۱۴گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی زرکوب درون سرخ

مصباح النجاة فی الشأنین فی سر الاستغفار بین السجدتین

بفارسی از شیخ حسین همدانی که در زمان محمد شاه قاجار در ۱۲۵۲ در پنج مقدمه و چند فصل و خاتمه در سپاهان ساخته و بروش فلسفی و عرفان شیعی است (ص۱ و۴ و۸ و۹ و۲۲۲) اورا است کتابی بنام مبکی درروضه خوانی وشعرهایی از آن را در این کتاب آورده است (ص۱۳۹) ونمونه‌ای از شعرهای دیگر اوهم در آن هست (ص ۵۸ و ۶۰ و۸۱ و۹۶ و۲۲۲ وجاهای دیگر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصلوة عمود الدین و معراج المؤمنین . . . فبعد یقول عبد مولاه الحسین فهذا یا اخوانی سر الاستغفا بین السجدتین بالتماس جمعی از برادران روحانی ... بیان شد .

انجام : پس گفتم السلام علیکم ورحمة الله وبر کاته قدفرغ من تسویده و تصنیفه مصنفه الفقیر ببلدة اصفهان بشهور [۲]۱۲۵ و کنت یومئذ تقریباً ابن ثلثین ارحمنی یا ارحم الراحمین .

ای خـداونـد هفت سیاره
نیست ما را بجـز گنه چاره
شکنم توبه گر دمی صدبـار
عفو فرماییم دو صد بـاره

لمحرره الجانی راجی عفو ربه و کتبت هذه القطعة فی بلدة ری فی ربیع المولود ۱۲۷٤ أسئل الله العاقبة بالسعادة وان ینفع بها الطالبون فی یوم لاینفع مال ولابنون انا لله وانا الیه راجعون .

۲۸۸۱

نسخ ۱۲۵۸(؟) .
۲۱س ۹/۵×۱۵،۱۵×۹۷/۱۵ ×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوائی

اجوبة الاسئلة

از سید کاظم رشتی است که در کربلا ساخته و به بیست پرسش کـه از سپاهان رسیده پاسخ داده است (فهرست احسایی ۲:۱۵۹) :

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول العبد ... کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان بعض الدیانین ... قدعرض علی مسائل .

انجام : بلاغنار وصلی الله علی محمد وآله الاطهار.

۲۸۸۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان ومتن شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد
۱۵س ۷/۵×۱۵ ، ۱۵/۴۹۷ × ۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

فیروزجات طوسیه در شرح خطبهٔ رضویه

در شرح خطبهٔ امام رضا « اول عبادةالله معرفته واصل معرفتهالله توحیده» . که نزد مأمون خوانده است بنقل ازعیون‌الاخبار صدوق وامالی طوسی بروش فلسفی‌شیعی از محمدباقربن مرتضی طباطبایی یزدی که پس ازباز گشت از خراسان وهنگام‌رفتن بتبریز درتهران‌بنام ناصرالدین‌شاه در ۱۲۹۰-۱۲۹۳ ساخته واز شاه خواسته که آن‌را دوباربخواند . اونام شاه را بروش‌لغز‌شیخ‌بهایی‌درآغاز‌برمز‌آورده‌است. نیمهٔ نخستین کتاب شرح‌عهد اشتر است ومتن عنوان اصل وشرح‌اوعنوان شرح دارد .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی احتجب بشعاع نوره عن نواظره مصنوعاته..وبعد چنین گوید ... ابن مرتضی الطباطبائی محمدباقرالیزدی ... که درعهدمیمون .

انجام: پس دراینجا ختم مینمایم کلام‌خودرااللهم‌اجعل‌خاتمه‌امورناخیرا... الطیبین وقدفرغ من تسویده کاتبه الفقیرالی‌الله الغنی فی‌شهرصفرالمظفرسنة۱۲۹۳

۲۸۸۳

نستعلیق شفیع بن حاجی‌میرزا حسین‌قلی فراهانی در۱۳۱۳ ، عنوان‌شنگرف.

۱۴س۸×۱۴/۵ ، ۲۳۸گ۱۶/۵×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی‌مقوایی

سر البلاء

دیوانی است‌آمیختهٔ بامثنوی مولوی در مناقب حسین ع باپند واندرز ازحسن علی‌بن یعقوب انجدانی سلطان‌آبادی در۱۳۱۱ - ۱۳۱۳ درصد مجلس با دیباچه های منثور ودرپایان قصیده‌ای است دربارهٔ تیرخوردن ناصرالدین‌شاه و ستایش میرزاعلی اصغرخان اتابك. نام کتاب ومؤلف وتاریخ وشاه درآغازوانجام‌هست.

آغاز:

نیست ممکن را چو جز فقر وفنا
خوش بود گفتن که لا احصی ثنا
درپس هرحمدحمدی مختفی‌است
داند این‌راهرکه‌راجانی صفی است

انجام:

صدر را بـاشد صدارت مستدام
لطف عامش شامل هرخاص وعام

۲۸۸٤

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان وجدول مشکی وزرین وشنگرفی.
۱۵س۸×۱۷ ، ۱۵۴-۳۵/۱۲×۲۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی مقوایی

روضة الصفا

از میرخواند که بنام امیرعلی شیرنوایی در ۸۹۹-۹۰۰ ساخته است (ادبیات ۲۰۳و۲۹۹-استوری ۲:۱۳٤) نسخهٔ‌ما اختتام یا جلد ششم این کتاب و درجغرافیاست او در وصف خوارزم می‌نویسد « ودرین تاریخ که سنهٔ تسعمائه هجری‌است‌یك محله از محلات خوارزم باقی است» در پایان آن از تاریخ قدیم هرات تالیف جامی و از کوی خدایگان (پادشاهان) یاعیدگاه و مصلی خلایق شهرهـرات و داستان امـام رازی بـا محمدبن علی ذکره السلام و فرستادن فدایی برای کشتن او که در جامع التواریخ بخش اسمعلیان دیده میشود یاد کرده و از امیر علی‌شیر می ستاید. نکات تاریخی فراوان دارد.

آغاز: بررای ارباب خبرت و اصحاب بصیرت پوشیده نماند که بعضی علمای تاریخ چنین گفته که حضرت باری ... از بعضی اقسام نورمحمد ... جوهری بیافرید.

انجام : اورا باصدیقان و ارباب یقین محشور گردان (تمت الکتاب بعون الملك الوهاب).

۲۸۸۵

نسخ ۱۲٦۴ در سپاهان ، عنوان و نشان شنگرف .
۲۵س۸×۱۵/۵ ، ۲۲۵گ ۱۴×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

تعبیر نامه

در دیباچهٔ این کتاب نام «شیخ ابوالفضل حسین بن ابراهیم بن محمد النفیسی» آمده و گویا تحریفی از نام ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی مؤلف کامل التعبیر (مشار ۱۲٤٥) باشد و جای نام کتاب هم در نسخهٔ ما سفید است و از صفحهٔ دوم آن درست مانند تعبیر سلطانی ابرقوهی (ف ۲۰۲) است و در آن از همان خواجه قوام الدین یاد شده و منابع همان کتاب آمده و در دو جا از کامل التعبیر یاد شده است (ص ۳ و ٤) مقدمه ای دارای بیست نکته دارد مانند تعبیر سلطانی ولی از ستایش شاهزادگان: داویس ، شبلی ، جهانگیر، زین العابدین» در پایان آن نشانی نیست . گویا کسی دانسته یا ندانسته دو کتاب تفلیسی و ابرقوهی را درهم آمیخته و باین ساخت درآورده است . در دیباچه از شرح مفتاح قطب الدین شیرازی یاد شده است .

آغاز: هذا کتاب تعبیر نامه - بسمله . سپاس خدایی را که واحد و صمد قادر است .

انجام : خاتمه دربیان تعبیر خوابهائیکه درشبهای ماه دیده شود ... شب سی ام خواب صحیح است والله اعلم بالصواب .

۲۸۸۶

شکسته نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، جدول شنگرف ، از آغاز وانجام ودرمیانه افتادگی دارد، سطرها گوناگون س ۸×۱۴/۵ ، ۳۶گ ۱۴×۲۱ ،کاغذ سپاهانی - جلدمقوایی

جنگ

شعرهای نجات اصفهانی در هامش (۱ـ۲۰) ومتن وهامش (۲۱ـ۳۲)وشعرهای: رضائی (٤) وصفی قلیخان (٦) و صائب (۹) و سید مبارکخان عرب (٦) و عبدالغنی غنی تخلص (سلمه‌الله تعالی) (۱۰) وکمال اسمعیل (۱۰) وقانع (۱٦) و قیمتی (۱۸) و گنجی (۱۹) وصادق (۲۱) ومحمدقلی سلیم (٤۹ ، ٥۲ ، ٦۱ : خرخریدن مردساده‌دل ودزدیدن خیله گری آن را وشهراشوب حاتم طایی وقضاقدر) وساکت (٥٤) وحزین (٥٦) ونظیری (٥٦) وحکیم رکنا (٥۷) ومحتشم کاشی (۷۰) وعبدالله انصاری (٥٥) وفرمان برای کلبعلی‌خان زیاد اوغلی قاجار بیگلربیگی قراداغ وحاکم کاخت (٥) وشیروشکر شیخ بهایی (۳۳و۳٤) ونان وحلوای او (۳٥ـ٤۸) وچندنامهٔ دیگردرآن هست .

آغاز: نقل است که سلطان حسین میرزای بایقرا راچهل‌خاصه بود.

انجام : سلطان‌حسین‌میرزا.

بسنگ رخنه شد از بس گریستم بی تو
ز سنگ سخت ترم من که زیستم بی‌تو

۲۸۸۷

نستعلیق ابراهیم‌بن میرزاعلی اکبرخان آجودانباشی توپخانه درروزسه‌شنبه ۱۸محرم ۱۳۱۴ از روی چاپ ۱۲۹۹ هند واوسرگذشت را درشب سه شنبه ۲۵محرم ییچی‌ئیل۱۳۱۴ نوشته‌است. ۱۲س ۷×۱٦/۵ ، ۱۰۰گ ۱۳/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

سفر نامه

از ناصرخسرو قبادیانی است (ادبیات۳۱٤) سر گذشت او هم در دیباچهٔ نسخهٔ ما آمده است بخامهٔ مولوی خواجه محمدالطاف حسین دهلوی متخلص بحالی(ص۱ـ ۵۷) خود سفرنامه از ص۱ است تا ص۱۹۸ .



نسخ درشت وعنوان و نشان شنگرف با حاشیهٔ مؤلف ومورخ روز چهارشنبه ۱٦ج۱/۱۰۲۰ نوشتهٔ حسین بن شمس الدین حلی با «بلغ قبالا» در ش۱ ، ش۲ بخط نستعلیق وریز ترگویا ازهمو ، ش۳ بنسخ ریز بقلم دیگر با نشان شنگرف، ش۴ بنسخ درشت تر بقلم دیگر باعنوان و نشان شنگرف ، ش۵ بخط نستعلیق باعنوان ونشان شنگرف ، ش٦ بنسخ دیگر باعنوان و نشان شنگرف و باحواشی ، خط درهمه باید ازسدهٔ ۱۱ باشد ، درپایان بندیست ازطریق النجاة.

۱۲س۸×۱۴ ، ۵۸گ ۱۴×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی

مجموعه

۱ـ رسالة فی جواز السجود علی التربة الحسینیة (۱ ـ ۲۲) از شیخ علی بن عبدالعالی کرکی مورخ ۱۱ ع۲/۹۳۳.

آغاز: بسمله . الحمدلله حمدا کثیرا کما هو اهله و الصلوة و السلام علی نبیه محمد وآله الطاهرین و بعد فلما شاع و اشتهران فی هذا العصر من اظهر القول بمنع السجود فی الصلوة علی التربة المقدسة الحسینیة اذا شویت بالنار وتمادی فی ذلك.

آغاز: والله تعالی اعلم بحقائق احکامه وله الحمد اولا وآخرا والصلوةوالسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین فرغ من کتابتها مؤلفها ... علی بن عبدالعالی بالمشهد المقدس الغروی ... فی حادی عشرشهر ربیع الآخر سنة ثلث وثلثین وتسعمائة احسن الله خاتمتها .

۲ـ رسالة فی تحقیق الخیار بشرط البیع (۲۳ـ۵۶) ازهمو (صفحهٔ عنوان).

آغاز: بسمله : الحمدلله والصلوة علی محمد وآله اللهم اهدنالمااختلف فیه من الحق باذنك قدتقرر ان البیع بشرط الخیار علی ثلثة انواع .

انجام : وههنا نحبس عنان الیراعةحامدینلله مصلین علیرسول‌الله محمد وآله الطاهرین والحمدلله رب‌العالمین (تمت الخیاریة بحمدالله وحسن توفیقه وصلی‌الله علی محمد وآله ـ بلغ قبالا).

۳ـ مسألة التیاسر (۵۷) پاسخ محقق حلی است بپرسش خواجهٔ طوسی (ف۸۶۹ ذریعه ۵ : ۱۹۱) .

۴ـ خلاصةالایجاز (۵۹ـ ۸۷) در متعه است از همان کرکی و در عنوان آمده « خلاصة الایجاز فی المتعة اختصار رسالة المفید ره مع زیادات یسیرة للشیخ الاجل علیبن عبدالعالی الکرکی رحمه‌الله تعالی» .

آغاز: بسمله . اما بعد حمدالله الذی متعنا بانعامه وحبانا بجزیل اکرامه ... فهذه الاوراق خلاصةالایجازفیالمتعةلشیخنا الامام ابیعبدالله محمدبن‌محمدالنعمان... معزیادات یسیرة ... وقدرتبتها علی ثلثة ابواب وخاتمة : الاول فی مشروعیتها والثانی فی فضیلتها والثالث فی کیفیتها واحکامها والخاتمة فیاشیاء متفرقة .

انجام : فلا حجة للطاعن و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علیمحمد وآله الطاهرین.

۵ـ رسالة فی معرفة الکبار (۸۹ ـ ۹۴) همان رسالة فی العدالة ش ۲۱۴۴/۳۹ (ص۸۲۸) .

۶ـ اصول‌الدین (۹۱ـ۱۱۳) اصول مذهبی شیعی اثناعشری است بادلیل درپنج فصل وسپس مختصری ازفروع‌وتنها طهارت وصلوة را دارد . گویا از کرکیباشد.

آغاز: بسمله وبه ثقتی الحمدلله والصلوة علیرسوله محمد و آله الاطهار یجب

علی کل مکلف حر وعبد ذکر وانثی ان یعرف الاصول الخمسة التی هی ارکان الایمان وهی التوحید والعدل والنبوة والمعاد بالدلیل لا بالتقلید.

انجام: ومن اخل بشیء منه استحق العقاب والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله.

٢٨٨٩

نستعلیق سلیمان بن عثمان بن عثمان در ١٠ رمضان ١٢٥٨ برای خودش درمدرسهٔ تریزوی
١٧س ٨×١٣/٥، ١٠٣گ ١١/٥×١٨/٥، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوابی

سعادتنامه

شرحی است بترکی بر پندنامهٔ عطار نیشابوری (مجلس٣:٥٨٣) از عمر بن حسین نوا که درزمان سلطان مرادخان وبنام خواجه زیرك آغا (ص٢و٣و٤) ساخته است.

آغاز: هذا شرح پندی عطار . بسمله . شکر و سپاس بی قیاس شول قادر و قیومه .

انجام: اول ملك چوق اوقوریه .

٢٨٩٠

نستعلیق جهانگیر میرزای قاجار پسر سیف‌الله میرزا ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، ش ١ مورخ رجب ١٢٧٤ در دولت آباد ، ش٢ مورخ ذی‌قعده ١٢٧٤ ، ش٣ مورخ ١٢٧٤.
١٦س ٨×١٦ ، ٥١گ ١٣×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی

مجموعه

١- کنزالرموز (١-٤٣) از امیرحسینی (مجلس٣:٢٥٥و٦٢٤- ادبیات ٣٩٨).
٢- گزیده‌ای از منطق الطیر عطار (٤٥-٨٨).

آغاز: اختیار ازشیخ عطار . بسمله .

حمد پـاك ان جان پـاك پاك را

کو خلافت داد مشتی خاك را

انجام :

آفریدن رایگانم چون رواست

رایگانم گر ببخشی همسزا است

۳ـ ترجیع بند قاسم انوار (۹۱ـ۱۰۰) (سپه ۲:۶۵۳) .

آغاز: ترجیع بند قاسم انوار ...

بیا ای عاشق عالم سوز بی غم

قدم بر چشم من نه خیرمقدم

انجام :

تویی اصل همه پنهان و پیدا

بافعال و صفات و ذات و اسما

۲۸۹۱

نسخ ابابکربن علاءالدین در۹۹۵ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، نام نویسنده در پایان کتاب و تاریخ در پایان مجلد سوم دیده میشود، حواشی دارد بخط نستعلیق ریز تازه ، مالك محمدجعفر موسوی در۱۲۶۴ و باخط ومهر مورخ ۱۰۵۳ ازمحمدعلی موسوی

۳۰س ۶/۵×۱۴ ، ۳۴۷۷گ ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی درون عنابی

المختار فی الطب یا الجامع

از ابن هبل ابوالحسن مهذب الدین علی بن احمد بن علی بن هبل تبریزی بغدادی موصلی (۲۳ ذی قعده ۵۱۵ ـ ۱۳ محرم ۶۱۰) که در۵۶۰ ساخته است در سه کتاب :

نخستین اصول کلی طب ودومی ادویهٔ مفردومی کب وسومی که جلدسوم و چهارم است علاج امراض است از سر تا پا وجلد چهارم از سدن کبد است تا پایان کتاب. اوالطب الجمالی هم دارد که برای جمال‌الدین جوادمحمد وزیر نگاشته است (خزرجی۱:۳۰٤ ـ چلبی۲:۳۹۷ـ برو کلمن ۱:٤۹۰ وذیل ۱:۸۹۵ ـ مجلس ٤:۲۸۹).

آغاز: بسمله وبه ثقتی . الحمدلله الواحدالقهار الملك‌الجبار مدبر الفلك الدوار ومرسل الشعاع من‌الاجرام ذوات الانوار الی سطح الارض من ذوات القرار.

انجام: فهی دلایل ردیه وماعدا ذلك فهو بعید.

۲۸۹۲

نسخ سدهٔ ۱۴ گویا تصحیح شدهٔ ازخود ناظم باشد ، عنوان شنگرف .
۱۵س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۵۴گ ۱۲/۵×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

تخمیس الهاشمیات والعلویات

ملاعباس زیوری زورایی بغدادی هاشمیات کمیت (ص ۱ـ۱۲٤) و سبع علویات ابن ابی‌الحدید (ص۱۲۵ـ۲۹٦) راتخمیس کرده است درپایان نسخه (ص۲۹٦ ـ ۳۰۲) هائیهٔ زیوری است وتشطیر اوشعر کمیت را که‌اوبرای امام محمد باقر خوانده است در۱۲ محرم ۱۳۰٦ (۳۰۳ـ۳۰۷) (ادبیات ۹۱).

۲۸۹۳

نستعلیق عباسعلی‌بن مشهدی زین‌العابدین صدقیانی درروز شنبه ۹ج۲/۱۳۴۲ درش۱، ش۲ مورخ روزیکشنبه ۴شعبان ۱۳۴۲ ، ش۳ مورخ ۱۳شعبان ۱۳۴۲، عنوان ونشان شنگرف ، نام‌نویسنده نسخه را در ش۱و۳ پاك کرده‌اند ، تاریخ روزچهارشنبه ذی‌قعده ۱۳۴۲ درمیانهٔ رسالهٔ ۳ پیش‌ازجدولها دیده‌میشود، تاریخ تولد ۱۳۳۸ درصفحهٔ عنوان هست.

۱۳س ٦/۵×۱۴ ، ۱۴۱گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون آبی

مجموعه

۱ـ دستورالوزراء (۱ـ۱۶۹)ازاختیاربن غیاث حسینی که یکبار اخلاق‌همایون بنام سلطان ظهیرالدین محمد بابر(م۹۷۳) نوشته ودوم بارهمین را بنام‌دستورالوزراء بنام میرزا شاه حسین وسلطان سلیم‌خان یکم ساخته ودر۷ محرم ۹۲۶آن را بانجام رسانده است (پاریس ۷۶۷و۷۶۸) . نام مؤلف و کتاب وشعراودرآن آمده‌است (ص۱۳ و۱۹و۲۵و۳۱و۳۲و۱۴۵) درآن ازقانون السیاسة عبارتی آمده است (۱٤٥) در آن از منابع این رساله : کتاب الطهارة ابی‌علی مشکویه واخلاق‌ناصری و قانون السیاسه و میزان‌الحکم وقسطاس واساس، یادشده وآمده که این رساله «مشتمل‌است برقوانین سلطنت وریاست وتهذیب اخلاق» باسلوبی خاص .

در کتاب پس ازدیباچه یك فصل است در تعریف خلق وسه قانون : نخستین در تهذیب‌اخلاق‌وفرهنگ دردوقاعده ، دوم درعلم کتخدایی وتدبیراموال‌دردوقاعده، سوم درعلم مملکت داری وسیاست مدن وتقویم رعایا دردوقاعده .

آغاز: بسمله . طغرای سعادت خسروان عالی شان دارالملك سخن طرازی و منشور کرامت شهسواران میدان‌بلاغت پردازی جولان دادن سمندخوش‌خرام‌خامهٔ‌نیز کامست درمیدان محامد پادشاهی که عساکرفیروزی مآثر اعیان ممکنات از سرحد اقلیم عدم بشهرستان وجود فرستاد .

انجام: واز اتفاقات حسنه این ایام فرخنده فرجام است که روز و ماه تاریخ اتمام بلسان عدد مفصح است‌بنشان دادن سال اختتام چنانچه مضمون این‌ابیات‌دلپذیر به بیان واضح‌البرهان مشیراست ...

شد مرتب نسخه‌ای کاندرجهان‌معلوم‌نیست

کاتفاق افتاده‌باشد هیچکس‌را زین سیاق

روز و ماه و سال اتمامش ز تاریخ عرب

«سابع شهر محرم» (۹۲۶) شد بحسن اتفاق

۲ـ خواص آیات وحروف واعداد (۱۷۱ـ۲۳۳) ازمظفربن محمدبن رکن الدین جوینی شاگرد مولانا جلال الدین ابوعلی بن مولانا بدرالدین محمد استرابادی(ص۱۹۳) ومولانا نظام الدین عوری مؤلف کنوزالجفر(۲۱۷و۲۱۸و۲۳۱) مقاله یکم آن دردانستن خواص آیات یزدانی چه درباب محبت وچه درباب عداوت ودرسه نوع است سوم درباب آیات آسمانی چهارم در باب مربعات دراسم کسرششم در باب مثلثات هشتم در مثلث هندی ونهم درمربعات و دهم در حروفات است مقاله‌های دوم و هفتم در نسخه دیده نشده است.

آغاز: بسمله. امابیشتر ازمقالات شرط آن بود که هرچه علمای این فن بمبتدیان گفته باشند وصیت همچنان نقل بنقل هر کس درین علم شروع کند همان وصیت را بدو کند محافظت ومواظبت سخن استادان کرده باشند.

انجام: همان خواص دهد که گفته شد والله اعلم.

۳ـ رسالهٔ بهداشت (۲۳۴ـ۲۸۳) درحفظ صحت وبهداشت وخواص خوردنیها و نیمهٔ دوم رساله درنسخهٔ ما که خاتمه است و دربیان طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت ازطعامها وشرابها وبویها ولباسها و آنچه بدان محتاج است در جدول است و بسیارلطیف.

آغاز افتاده: در موضعی معین حرارت زیاد شود که هوا کند یا مخالف مزاج فصل بود.

انجام: قولنج آرد ... بعسل خورند.

۲۸۹۴

نسخ سدهٔ ۱۳، نشان‌شنگرف، درپایان تعریف عدالت است بعربی (۱۶۴ـ۱۶۸) وشعرمؤلف در۱۶۹ ۱۴س،۸/۵×۱۴/۵، ۸۵گ، ۱۴/۵×۲۱/۵، کاغذفرنگی کبود، جلدتیماج مشکی

رساله کوه و کتل

از محمدبن‌محمدصالح‌دماوندی روح‌افزایی عبرت از کتاب سبع مثانی خود او بروش عرفان شیعی.

اومؤلف‌رسائل‌چهل‌قلم‌است(ص۱) واسرارالاشرار(۵۱) واسرارقرآنی(۵۲و۳۲) ومجلد شهریار که دومین ازمجلدات پنجگانه اقلیم یکم سبع‌المثانی او است (۳۱). شعرهای اوهم دراین رساله آمده است (۱،۵۳، ۶۸، ۱۰۰، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۹، ۱۴۸، ۱۵۵، ۱۶۱)

درصفحهٔ عنوان وآغازرساله آمده: لمؤلفه روح‌الله روحه.

زین کوه‌و کتل کین‌همه‌عرفان‌پیداست
بااین همه آن ره‌است‌وعرفان‌پیداست
هرکس که قدم زند باین کوه و کتل
اول قدم‌اوواله واخرشیدا است

آغاز: رسالهٔ کوه و کتل بسمله. الحمدلله‌الذی خلق الانسان بین بین و بعث فیهم رسولالاصلاح‌ذات‌البین ... وبعد رسالهٔ ششم‌ازرسائل چهل قلم‌از کتاب‌سبع‌المثانی بندهٔ طالح محمدبن محمد صالح دماوندی روح‌افزایی ... درحل حدیث امر بین امرین موسوم‌دراول امر به‌امریه ودرآخربه کوه و کتل‌راه علم وعمل‌بایددانست ... شرح و بیان وتفسیروتأویل این حدیث بمقدمه ویك باب وخاتمه میشود.

انجام: بسعادت ختم‌شد رسالهٔ ششم ازرسائل اربعین والسلام علی‌محمدخاتم الرسالة فی‌الاربعین‌وآله‌خیرالسلالة وآدم بین‌الماء والطین چون ختم‌شدرسالهٔ‌دردولت کریمه دورن (؟) مؤلف و گفت: «فی دولة کریمة».

۲۸۹۵

نسخ مؤلف ، نشان شنگرف ، یادداشتی از مؤلف مورخ روز شنبه ۱۸ ذی حجة ۱۳۵۵ در ص۲ نسخه هست.

۱۹س۹/۵×۱۵۸٫۱۵ ۳۲۵گ ۱۷/۵×۳۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

مواهب سنیه

از محمدحسن بن علی بن عبدالله بن محمد بن محب الله بن محمد جعفر علی یاری تبریزی درپند واندرز وسوگواری در ۴۲ مجلس که در آغاز آنها چند آیتی از قرآن تفسیر میشود . در دیباچه (۱-۲۷) از استادان او واجازاتی که باو داده‌اند و در ص ۲۸ فهرست بیست ویك اثر او که تا سال ۱۳۵۳ نگاشته است یاد گردید . کتاب بعربی وفارسی ومورخ روز ۲۷ ج۱/۱۳۴۲ است .

آغاز: بسمله وبه نستعین الحمدلله الذی انعم علی العباد بالعلوم الکافیة فی السداد والمحتاج الیها فی الرشاد.

انجام: التحف والتحیة ۱۳۴۲

۲۸۹۶

نستعلیق وجدول زر ومشکی و شنگرف از احمد بن محمد طاهر که در ص ۱۴۶ و ۱۶۵ و ۱۷۷ نامش دیده میشود و در برخی از اینها آمده که او در شهر خوی محبوس بوده است و تاریخ روز سه‌شنبه ۱۰ رجب ۱۳۱۳ وروز ۲۹ قلعه‌گیری ثانی جعفرقلیخان در روز یکشنبه ۱۹ ع ۱۳۱۳/۱ (پایان ابتهال العاشقین) وروز نوروز تنگوزئیل ۱۳۱۷ در همین شهر وروز یکشنبه ۳ محرم ۱۳۱۸ (پایان ترجمة الصلوة) و ۵ ج۱۳۱۸/۱ در همین شهر (پایان ترجمة العقاید) در این جاها دیده میشود نیز تاریخ روز چهارشنبه «ثانی یوم جدیده تنگوزئیل» ۱۳۱۷ (۲۷ ذی‌قعده) در ص۱۵۴ (پایان ترجمهٔ خطبة البیان) وروز یکشنبه ۴ ج ۱۳۱۸/۲ در پایان اربعون عاملی و روز آدینه ۳ شوال ۱۳۱۷ در هامش ص۳ و ۱ج ۱۳۱۰/۲ در پایان مرآة المحققین (ص۹۶) و ذی حجه ۱۳۱۰ در پایان شرح خطبة البیان وروز یکشنبه ۲۰ ج۱۳۱۸/۲ در پایان مثلثات بدیعی

۳۱س۸×۱۶ ، ۱۱۷گ ۱۳/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ جنگ شعرهای بدیعی (لف ونشرص۱) وولی دشت بیاضی وجامی و رضایی (۱٤۷ـ۱۵۱) وخواجهٔ انصاری (۱٤٦) وباباطاهر (۷۵) وطالع هراتی (۲۱۱)وابوتراب بیك (۱۵۱) ونهاریات سعدی ومعما بنام علیقلی (۱۵۰) و کسوف نامهٔ درویش‌حاجی محمد جعفر مفرد وارادت او بمیر اشرف اختیاری و تبدیل کسوت مفردی بکسوت اختیاری بفارسی (۷۲ـ۷۳) وقطعهٔ معمای سه لام وسلام وشرح آن ازمولانا محمد باقر (۲۱٦) رویهم هفت بیت وحل صیغ مشکله بفارسی (٦۵ ـ ٦۷) و دوازده امام خواجهٔ طوسی (۲۱۲متن) نیزپرا کنده‌های دیگرازخبرودعا وادب فارسی و عربی در سراسر دفتر . نیز دعا ای که شیخ بهایی برای شاه عباس هنگام رفتن بقندهار نوشته است (۸۵).

۲ـ شرح اسماءالله الحسنی (۳ـ۳۵ متن وهامش) درباره نودونه نامخدا بعربیو آغازرساله گویا درنسخهٔ مانیست ودرص۳و٤بندیست دربارهٔ اسم‌الله بفارسی . دران از شمس‌المعارف واز هروی و برسی و طبرسی و صدوق و سید داماد و کفعمی یاد شده است .

آغاز: الامر الثانی فی‌بیان‌الاسماء الحسنی علی ماورد فی‌الروایات فاقول‌الاسماء الحسنی علی ماروا‌ه‌الصدوق‌باسناده فی‌التوحید ... تسع وتسعون‌اسما.

انجام : فی شرح الاسم التاسع و التسعین الذی هو الشافی . . . و تشفیت من غیظی .

۳ـ روضة‌العرفاء ودوحة‌الکبراء (العلماء) (٤۲ـ٤۷) درشرح اسماء حسنی است از علاءالدین محمد گلستانهٔ سپاهانی در گذشتهٔ ۲۷ شوال ۱۱۱۰ (ذریعه ۱۱ : ۲۹۹) نسخهٔ ما بندیست از آن دربارهٔ‌معانی حروف تهجی .

٤- رسالهٔ جفر (متن ۵۷و۵۸) درص۷۱و۷۷-۸٦ نیزپاره‌ای ازجفر وعلم‌حروف بفارسی هست.

آغاز: بسمله . این مختصریست دربیان وضع جفر بدانکه جفر در لغت پوست بزغاله است و در اصطلاح علمای این فن دانستن استخراج امور احوال عالم و آدم بتدریج زمان وطاقت انسان است ووضع درلغت نهادن بود و در اصطلاح علمای جفر عبارت است ازترتیب ابجد هوزتاآخرش که ۲۸ حرف است وهرحرفی بیست و هشت صفحه است و هرصفحه ۲۸ سطراست وهرسطری بیست وهشت خانه است وهرخانه‌ای چهارحرف بروجهی که چهار ابجد هوزبود ازاضلاع و اقطار و مجموع صفحات چون هفتصد و هشتاد و چهار است ٤۸۷ بدانکه ایشان اقلیم را گویند و یکحرف خواهند از حروف ابجد که مجموع بیست و هشت اقلیم باشد و شهر گویند و صفحه خواهند از صفحات و محله گویند ویکسطر طلبند و خانه گویند ویکخانه خواهنداز‌خانه‌های یکسطر و در خانهٔ اولین چهار الف باشد و خانهٔ آخرین چهار غین و درثبت حروف احتیاط تمام باید کرد که غلط نشود که اگرمقدم یا مؤخر فراموش کند تمامی‌صفحه غلط شود وفایدهٔ مذهب و مقصود حاصل نشود و قاعدهٔ حقیر اینست :۱۱۱۱،۱۱۱ ب ، ۱۱۱ ج ۱۱۱ د ، ۱۱۱ ه ، ۱۱۱ و ، ۱۱۱ ز ، ۱۱۱ ح ، ۱۱۱ ط .

باب اول دربیان دانستن احوال وبیرون آوردن مقصود کلی و جزوی از وضع جفر .

باب دوم دردانستن آنچه استخراج احوال را مهم است .

انجام : من‌الصفحه السادسة عشرمن‌الجزء الثالث فقس علی‌هذا.

۵- مرآت المحققین (۸۹-۹٦ متن وهامش) ازشبستری.

٦- ترجمهٔ‌چهل سورهٔ تورات(۹۷-۱۰۷متن وهامش) گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر از ترجمهٔ علیع بدستور محمد ص ازعبرانی .

آغاز: بسمله . بررأی خورشیدآرای ... اخوان مؤمنین پوشیده نماند که چهل سورهٔ از کتاب تورات موسی.

انجام: ورستگاری تمام و کامل‌ای فرزندآدم .

۷ـ شرح صرف‌میر(۱۰۹ـ۱۳۲متن‌وهامش) بفارسی گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر باهمان مباحث بیهوده‌ای که طلاب قدیم در آغازتحصیل‌بدان دچاربوده‌اند .

آغاز: بسمله . بسم یعنی ابتدا میکنم بنام خدای .

انجام: این فعل مشتبه میشد بامر قاصرالعین یایی .

۸ـ ابتهال‌العاشقین (۱۳۹ـ۱٤٦ متن وهامش) از فدایی که در ۱۱۸۳ ساخته‌و نام کتاب تاریخ‌تألیف آنست . در آن‌تخلص «فدایی» درچندجا دیده میشود.

آغاز:

دل همان سر گرم داغ افروزیش
باده در آهنگ عالم سوزیش

چرخ در بسته بروی مهر و ماه
یـا بمرگ صبح پوشیده سیاه

انجام:

چون پذیرفت انتظامش اختتام
ابتهال العاشقین اش گشت نام

سال نظمش راست تاریخی گزین
ابتهـال العاشقین الکـاملیـن
(۱۱۸۳)

ای فدایی خط نومیدی مخوان
هست دریا های رحمت بی کران

ازپی عضو گنه بر گریه کوش

قطره‌ای این بحر را آرد بجوش

ای خدای بحر بخشش قطره بین

لا تردن ابتهال العاشقین

۹ـ شرح خطبة‌البیان(۱۵۲ـ۱۵۷ متن وهامش) ازاین شرح درذریعه(۱۳: ۲۱۰) یاد شده است . درآن پس ازدیباچه ترجمهٔ این خطبه است .

آغاز: بسمله . حمدنا محدود ونامحصور نثار ذات علی عظیمی است که خطبهٔ بیان معانی بدیع حکمت اوبرمنابروجود هرموجودی بنهج بلاغت متذکرمیباشد.

انجام : که بلنداست وبزرگ‌است وصلی‌الله علی‌محمد وآله‌اجمعین‌وصلوات برمحمد وآل وبرهمهٔ ایشان .

۱۰ـ ترجمة الصلوة (۱۵۸ـ۱٦٥ متن وهامش) ازفیض کاشانی .

۱۱ـ ترجمة العقائد (۱٦٥ـ۱۷۷ متن وهامش) ازهمو.

۱۲ـ صرف میر (۱۷۹ـ۱۸٦ متن و هامش) .

۱۳ـ الاربعون حدیثا (۱۸۷ـ۱۹۰ متن وهامش) .

آغاز: دروقتی که حضرت امام رضا ... به نیشابوررسید باستدعای محدثان آن زمان چون امام محمد حریب وموسی‌بن اشعث وشیخ محمدبن مختار وغیرهم‌این‌چهل حدیث را نوشت وصحیفة الرضا نام نهاد . بسمله . روی عن الرضا ... عن‌النبی... قال اربعة انالهم شفیع .

انجام : فمن ولد الجنیه .

۱٤ـ الاربعون حدیثا (۱۹۰ ـ ۱۹٦) از عز الدین حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی (ذریعه ۱: ٤۱٤ ـ طوس ٥: ۱۳) .

آغاز: کتاب اربعین بسمله . الحمدلله‌علی نعمته الغزار ... فیقول . . . حسین بن عبدالصمدالحارثی.

انجام : من الهول عند فضول القول .

۱۵ـ زادالسالك (۱۹۷ ـ ۱۹۹) ازفیض کاشانی که میان ۱۰۳۰ و ۱۰٤۰ ساخته ودرآن ازمنازل السائرین (گویا : السالکین) یاد کرده است (محجة ۲:۱۸و۳۳و٤۲ ـ ذریعه۱۲:۲ ـ مشار۸۷۳) .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد از کیفیت سلوك راه حق پرسیده بودند بدان ایدك الله بروح منه همچنانکه سفرصوری را مبدأ ومنتها و مسافتی [وسیر] وزادی و راحله‌ای و رفیقی و رهنمایی میباشد همچنین سفرمعنوی را که سفرروحی است بجانب حق تعالی هم هست مبدأ .

انجام :

از غرور این هوس گر جان دهم

به که دل درمیخانه و دکان نهم

والتوفیق من الله العزیز العلیم والحمدلله رب العالمین (تمت رسالة السلوك من افادات ... ملامحسن کاشی دریوم جمعه هفدهم شهرجمادی الثانی سنهٔ ۱۲۱۸).

۱٦ـ مثلثات بدیعی (۱۹۹ ـ ۲۰۲ متن وهامش) (فرهنگنامه ها ۲۰۹) .

۱۷ـ مقاله در صبر (۲۰۰ ـ ۲۰۳ هامش) حدیث و خبر است، بعربی وفارسی .

آغاز: الصبر نصف الایمان یعنی صبر نیمهٔ ایمانست .

انجام : گرفتار خواهند شد (من تفسیر دریوم الاربعاء خامس شهر صفر المظفر ۱۳۱۹) .

۱۸ـ رسالهٔ جبروقدر (۲۰٤ ـ ۲۰۷ متن وهامش ونیمهٔ کتاب است) از خواجهٔ طوسی بفارسی در ده فصل .

۱۹ـ دوازده‌امام (۲۱۲ ـ ۲۱۵ متن وهامش) ازطوسی بادیباچه‌ای بفارسی دربارهٔ

استناد آن بطوسی که افسانه مانند است .

۲۰ـ ترجمهٔ دعاءِ کمیل (۲۲۲ ـ ۲۲۵ متن وهامش) بامتن آن و با دیباچه ای بعربی دربارهٔ سند آن .

۲۸۹۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ، باسرلوح زرین ، مالك رضی‌الدین محمدبن محمد باقرطبیب، درپایان آمده «نمقه‌العماد فی‌سنة ۱۰۷» وگویا ساختگی‌است ، نسخه‌درتهران بسال ۱۳۸۵ خریده شده است ، یادداشت ۱۱۴۶ درپایان دارد ویادداشت ۱۳۹٦ درصفحهٔ‌عنوان ودرآن آمده‌که نسخه را عماد حسنی نوشته است ، نسخهٔ پاکیزه‌ایست.

۱۴س۸×۱٦ ، ۲۲۰گ۱۴×۲۳/۵ ،کاغذ سپاهانی جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی‌کنارزرین.

اخلاق ناصری

از خواجهٔ طوسی است .

۲۸۹۸

نستعلیق ۲۲ ذی حجه ۹۱۳ (؟) جدول شنگرف وزر ومشکی ولاجورد ، سرلوح‌زرین.

۱۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۴×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سبزمقوایی

مرصدالاقبال السلطانیه ومقصد الآمال الخاقانیه

مزارات هرات است از عبدالله بن عبدالرحمن حسینی اصیل واعظ گویا همان امیرسیداصیل‌الدین ابوالمفاخر عبدالله‌بن عبدالرحمن حسینی شیرازی دشتکی‌مؤلف درج‌الدرر فی احوال میلاد سید البشر در گذشتهٔ ۱۷ع۸۸۳/۱ یا ۸۸٤ و بنام ابوسعید گورکان در۸٦۰ واندی درسه باب و سر گذشت ۲۰۹ تن از عارفان و مشایخ درآن آمده است . (استوری۱۸٤:۱ و۳٥٦ و ۱۲۹٦ ـ ذریعه ٥۸:۸ ـ مشار۱٤۳۲) .

۲۸۹۹

نستعلیق ترکی سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س ۸/۵×۱۲ ، ۹۴گ ۱۲/۵×۱۸ - کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوا

اشعة اللمعات

شرحی است از جامی بر لمعات عراقی مورخ ۸۸٦ (مشار ۱۰۷).

۲۹۰۰

نستعلیق حسین بن حاجی محمد مسکنانی در روز دوشنبه ج۲/۱۲۵۴ ، عنوان شنگرف ، یادداشت ۱۲۵۵ در پایان هست ، سه صفحه آغاز وصالی شده و پاره‌ای از نو نوشته شده است.
۲۱س ٦×۱٦ ، ۱۴۲گ ۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مجلس افروز

دربارهٔ زاده شدن پیامبر و زناشویی او با خدیجه از فضل کاشانی نزدیک به ٦۰۰۰ بیت . او چون ده فرزند را در ۸۰ سالگی از دست داده بود بدستور دوستی دانشمند بنام محمد برای دلجویی خویش این مثنوی را سروده و خود او آن را چنین نامیده است: «مسمی چه بر مجلس افروز شد» (ص۷) نامش در آن بدینگونه آمده : «که از فضل ماند سخن یادگار» (۲۸۰).

آغاز:

بنام خـداوند گیتی فروز
که روز آورد شب شب آرد بروز
کند نیل بر طاق ابروی شب
زند شانه بـر عنبرین موی شب

انجام :

الهی برآید ازان دوره دود

که نام محمد برد بی درد

۲۹۰۱

استعلیق گردآورنده دریزد روزدوشنبه ۲۵ رجب ۱۲۸۳ ، عنوان شنگرف وزنگار
۱۴س ۷/۵×۱۳/۵ ، ۲۹۲گ ۱۴×۱۹/۵ ، فرنگی - جلدتیماج سرخ ضربی

جنگ

از محمد حسین بن حاج محمد جعفر کاشانی در ۱۲۸۳ که قصیده‌های فتحعلیخان صبای کاشانی (۱-۱۰٤) وانوری (۱۰۵-۱۸۲) را در آن آورده است . او برخی از اشعار صبارامانندمثنوی درنصیحت وتنبیه وهجوحاج محمد حسین خان اصفهانی صدراعظم خاقان را که نخستین آنها تحفة العراقین وعبرت نامه خوانده میشود نیز آورده است.
(۹۸ - ۱۰٤ و ۶۷-۹۸)

۲۹۰۲

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
۸س ۸/۵×۱۴ ، ۲۵۴گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب مقوایی

صحیفهٔ ناصریه

بنظم فارسی از ناصر کرمانی در پنج مقصد درمقتل وسوگواری برحسین بن علی (ع) مقصد یکم درسرگذشت خود اواست وبرفردوسی میتازد که چرا شاهنامه سروده واز پادشاهان ستوده و از بزرگان دین ما یاد ننموده است؟! فهرست مقاصد در آغاز کتاب هست بنثر .

آغاز:

بنـام خداونـد پست و بلند
منزه ز هر نقص و از چون چند

انجام :

نمایی بر این خلق خود کی‌پسند
که بینند از کوری خود گزند

۲۹۰۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف . درآن آمده «درسعدآباد شمران قلمی‌شد» و«محررمجموعه دراشتیاق دومعنوی بعد ازمفارقت درمحل وداع گفته» ودراینجا درآخر بیتها تخلص واله دیده میشود (ص۱۸-۱۹) .

سطر گوناگون ۸/۵×۱۵ ، ۲۱گ ۱۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلدمقوا

تذکره

ازآقا میرزا محمد کاظم واله سپاهانی درگذشتهٔ ۱۲۲۹ (سپه ۲ : ٦۹٦) کـه شعرهایی بر گزیده ودرآن گنجانده و دربرخی جاهاهم سر گذشتی از شاعرآورده و چنین است‌فهرست‌شاعران‌آن‌آنچه درنسخهٔ ماماندہ است : مطربهٔ کاشغری(۱) یوسف کوسهٔ قراباغی (۱) میرزا محمد بیك نصیری کرمانی (۱) صهبای قمی محمدتقی(۱) جلال جعفرفراهانی (۲) قسمی افشار(۳) خضری قزوینی (۳) خواجه مرشد شیرازی (۳ ، ۳۱) میرزا برقی عجائب المخلوقات (٤ ، ۲۷) هاتف اصفهانی (٤،۹ ، ۱۰،۱٤) وحشی کرمانی (٥) رجائی اصفهانی خواجهٔ سیف‌الدین محمود (٦) سائل طهرانی (٦) خواجه‌محمدامین کوسج کاشانی (۷) واهب اصفهانی (۳۸) آ گهی اسدابادی‌همدانی (۷) اسدی طوسی (۸) حافظ شیرازی (۸) رفیق اصفهانی (۱۰،۱٥) طبیب (۱۳ ، ۲٦)

میرزا محمد شیرازی (۱۵) ادائی یزدی (۱۵) سوزی اصفهانی (۱٦) قاسمی کازرونی (۱٦) ناطق اصفهانی (۱٦) مخفی رشتی (۱٦ ، ۳۹) مختاری غزنوی (۱٦) آقا محمد صادق پریشان فروشانی (۱۷ ، ٤۰) واله مؤلف تذکره (۱۸ـ۱۹) انیسی شاملویولقلی بیك (۳۹) آذر (۳٦) اوحدی مراغی (۱۹) درویش مقصود شیخ رباعی (۲۰) محتشم کاشی (۲۲) آقاحسین خوانساری (۲٤) سراج الدین حکاك اصفهانی (۲٤) باباطاهر (۲۷) امیرعلی شیرفنائی(۲۹) باقرخورده کاشی (۲۹) کسوتی یزدی (۲۹) سیدحسن خجندی (۳۰) اثیراخسیکتی (۳۰) شاه شجاع (۳۰) صدر کاشی (۳۱) کمال الدین مسعود خجندی (۳۲) سعدی (۳۳) .

۲۹۰٤

نسخ عبدالله‌بن محمدعلی سیجانی درروز پنجشنبه ۴ رجب ۱۰۵٦ وتصحیح ومقابلهٔ محمد علی بن محمدرضا در۱رجب ۱۰۹٦ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، سرلوح زرین .

انجام : ازدعای خیرمحروممنی نفرمایند تم ترجمةالکتاب بعون‌الله الملك‌الوهاب

۲۱س۱۱×۲۱/۵ ، ۲۵۳گ۱۹×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی

ترجمهٔ نیك بختیه یامونس العابدین

ح

ترجمه‌ایست ازمصباح کفعمی‌ازمحمودبن‌میرزا علی برای آقانیك‌بختا(منزوی ۱ : ۲۳۹) .

۲۹۰٥

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۹ ، عنوان وجدول شنگرف ، نسخه درروزآدینه ۱۸ محرم ۱۰۹۴ درسلطانیه خریداری شده است.

۱۳س۸×۱۱ ، ۱۴۰گ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از جمال‌الدین ابواسحق شیرازی (م ۸۱۸) است، درعنوان نسخهٔ ما آمده «هذا دیوان ابواسحق بوالاطعمه شیرازی علیه الرحمة».

(ذریعه ۹ : ۱۳۵ - مشار ۷۱۶).

آغاز: آغاز نامه.

بنام روان بخش روزی رسان
که رزق آفریده‌است‌پیش‌ازروان
مرتب کن قوت قبل از وجود
پیاپی ده لقمه از خوان بود

انجام:

هرچه برخان شریعت‌در کلامم‌پخته‌است
زان پشیمانم کنون استغفرالله العظیم

(۱-۶۱) آنگاه آمده (۶۱-۷۹):

آغاز: رسالهٔ جمعیت مباحثهٔ طعامها که ازجوانب اتفاق میکنند وبهم میرسند. برضمیرمنیر ورای وقارهربصیر ازصغیرو کبیر وغنی وفقیرپوشیده نماند که اززمان آدم تاانقراض عالم شعرای نیك نام وامرای فصیح کلام بسیار و بی‌شماراست.

انجام:

خاله بی‌بی‌چوترامیل طبیعت‌باشد
عمه خاتون بنهد بهرتوطشتی‌بربار

این رسالهٔ منثور در نه باب است وبسیار لطیف و نام بسیاری از خوراکیها در آن دیده میشود.

۲۹۰۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان درشت ، نشان شنگرف .

۱۶س۹×۱۹، ۳۳۷گ۱۵×۲۴/۵ ، کاغذ هندی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

شرفنامهٔ منیری

فرهنگی است ازابراهیم قوام فاروقی که برای ابوالمظفرباربك پادشاه بنگال (۸۳۲-۸۴۹) وبنام شرف‌الدین‌احمد منیری (۶۶۲-۷۸۲) در۸۷۸(؟)ساخته وفرهنگ ابراهیمی نیزخوانده میشود نام کتاب و مؤلف دردیباچهٔ نسخهٔ ماهست . چندفصل در آغازهست دردستورزبان فارسی (دیباچهٔ برهان قاطع چاپ دکترمعین ص۷۳-دیباچه ج ۵ فرهنگ نظام ص ی - سپه ۲:۱۸۹).

آغاز:

بنام خداونـد هستی بهست
سرآغازهرنامه‌ای‌را که هست
خداوند انس و خداوند جان
خداوند جسم و خداوند جان

انجام : ارش مثل یك گز ... یك بدست عاقبت بالی بادالله اعلم .

۲۹۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغازوانجام‌افتاده‌است.

۱۵س۸/۵×۱۷ ، ۱۸۰گ۱۲/۵×۲۳ ، کاغذ هندی - جلدتیماج سرخ ضربی‌زرکوب مقوایی‌درون سرخ بالولا

تاریخ سند یا تاریخ معصومی

از سید نظام الدین محمد معصوم حسینی صفائی نامی ترمذی بکری (۹۴۴-۱۰۱۹)
که نزدیک ۱۰۰۹ ساخته است . تاریخ پادشاهان سند است از پیش از اسلام تا زمان سلطان
محمود خان پادشاه سند و سر گذشت دانشمندان و قاضیان و مشایخ و شعرا هم در آن هست
و کتاب در چهار جزء در بمبئی بسال ۱۹۳۸ م با دیباچه ای درس گذشت او بچاپ رسیده است
(مشار ۳۴۱) .

۲۹۰۸

نسخ ۱۱ و ۱۳ ، عنوان ولشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ،
۱۹ س ۹×۱۷ ، ۲۰۱ گ ۱۴/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی متن حاشیه - جلد تیماج قهوه ای مقوایی عطف
مشکی .

مرآة المراقبین

بفارسی و عربی و بروش تأویل صوفیان بر سراسر قرآن با ختصار و شعرهای مثنوی
در آن آمده است . نام کتاب در دیباچه دیده میشود . چنین است فهرست کتبی که از
آنها در این تفسیر یاد شده است :

عرائس ٤	تفسیر سلمی ٤
عین الحقائق ٦ و ۲۹٥	تفسیر دیلمی ۱۰
درمنثور ۹	مثنوی ملای روم ١٤
لباب التاویل ۱۸	مرصاد العباد ٢٤
نفحات الانس جامی ٣٤	احیاء العلوم ۱۱۱
عوارف ۱۱٥	دیوان حکیم سنایی ۳۱۱
فتوحات مکیه ۳۱٤	غوثیه ٥۲

تکمله ۵۲ و ۱٦۳ غنیه ۵٦
ملفوظ شریف ۵٦ انوار الاسرار ۵۸
منازل السائرین ٦۰ جامع صغیر ٦۵
جواهر القرآن ٦۹ تفسیر رحمانی ۷٤
معالم التنزیل ۸٤ البدور السافرة ۹۱
مصباح الشریعة ۲۹۵ مکتوب شریف ۳۲۸
غرر الحکم ۳٦۲ حکم ابن عطاء ۱۱۷
فتوح الغیب ۱۳۸ دیوان مولوی ۱٦٤
تفسیر امام غزالی ۱٦۵ مشکوة الانوار ۱۷۰
شرح عقائد نسفی ۱۸۸ ملتقط ۱۸۸
مرآة العارفین مسمون بیك ۲۱۰
شرح الصدور ۲۲٤ کشف اللغات ۲۳۹
ده قاعدهٔ سید علی همدانی ۲٦۹ فوائد الفؤاد ۲۷۰
صواعق محرقه ۲۹۰ اخبار الاخیار ۳۵۸
وصیت نامه ۳٦۵ تفسیر شیخ نظام الدین ۳۸۲
حاشیهٔ عوارف ۳۹۰ سمط المجید ۷٦
تذکرة الاولیاء ۷۸ ترجمهٔ مشکوة ۸۵
کتاب الابناء ۲۷۵ ترجمهٔ ملفوظ شریف ۲۹٦
قصیدهٔ محبوب سبحانی عبدالکریم جیلی ۳۳۰
دیوان شیخ ابوسعید ابوالخیر ۳۸٦

این کتابها در بسیاری از صفحات یاد شده و برای نمونه شمارهٔ برخی از آنها در اینجا آمده است.

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی رسوله الامین...قال‌النبی ص طلب‌العلم فریضه علی کل مسلم ومسلمة حصول علم ازسه طریق است.

انجام : وحدیث دیگرمذکور است ویل للجاهل مرة وللعالم سبع مرات.

٢٩٠٩

نستعلیق درهمه شماره‌ها وبیك خط ومورخ ۱۲۶۳-۱۲۶۴ ، عنوان‌ونشان شنگرف،ش۱و۲ازانجام افتاده ، ش۳ مورخ ٦ع۱۲۶۳/۳ ، ش۵ مورخ ۱۲۶۳ ، ش۷ مورخ ۲ رجب ۱۲٦۷ درزمان فرمانروایی علی اشرف خان درخمسه ، ش۹ مورخ شب دوشنبه ۱۷ ذی قعده ۱۲٦۴ هنگام فرمانروایی نواب اشرف والا عبدالله ازطرف ناصرالدین‌شاه درخمسه ودر۲۲ این ماه شاه بتخت نشسته بود ؛ پراکنده‌هایی‌نیزدربرخی ازبرگهاهست.

مجموعه

١ـ جواهرالاسرار (١ـ١٥٧) از شیخ نورالدین علی حمزة بن علی ملك آذری اسفراینی (٧٨٤ ـ ٨٦٦) درچهار باب هریك چند فصل که در رجب ٨٤٠ ساخته و گزیده‌ایست از مفتاح‌الاسرار خود او (ص٤).

(مشار ص٥١٣ ١١/١ ـ ذریعه ٥:٢٦٠ ـ مجلس ٢:٤٧٨).

٢ـ شرح قصیده میرفندرسکی (١٥٩ ـ ١٨٢) ازمحمد صالح خلخالی (حقوق ١٥٢).

٣ـ تفسیرسورهٔ‌اعلی (١٨٣ـ١٨٨) ازابن‌سینا (ف٢٣٩٦).

٤ـ شرح دیوان حافظ (١٨٩ـ٢٢٤) درآن پاره‌ای ازشعرهای او شرح عرفانی شده است .

آغاز: افراد چندی که از غیب املای قلم لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی گردیده : دوش از مسجد سوی میخانه‌آمد پیرما ... بدانکه می باصطلاح اهل شهود

وفلاح عبارت است از کیفیت وحالت که از تجلی محبوب حقیقی برسالکراه عشق رخ می‌نماید .

انجام : ساقی حدیث سرو و گل لاله میرود ـ این بحث باثلاثهٔ غساله میرود . بدانکه جمعی که دل خود را بمصقلهٔ لاالهالاالله صیقل می نماید ... وسبعهٔ یومیه که در وقت معین میخورند .

۵ـ لمعات (۲۲۵ ـ ۲۵۱) ازعراقی .

۶ـ رسالهٔ سلوك (۲۵۲ـ۲۶۱) ازشاه نعمةالله ولی (ف۴۴۰) .

۷ـ آغازوانجام (۲۶۱ـ۲۸۶) ازخواجهٔ طوسی .

۸ـ اثبات الائمه (۲۸۹ ـ ۲۹۶) استخراج نامهای معصومان است بطریق زبر و بینات از آیات قرآن در باب یکم که درنسخهٔ ماهست درست مانند مضیئی الاعیان خوانساری ش۱۱۹۶/۱(ف۲۳۵۱)وتااندازه‌ای هم مانند رسالهٔ عربی‌محمدبن‌منصوربن صدرحسنی حسینی (ش۲۱۴۵/۲ ص۱۳۷ج۹) .

آغاز: بسمله . باب اول در ایرادآیات قرآنیه که بقاعدهٔ زبر و بینه دلالت بر امامت اثنی عشر . . . دارد اولا قوله تعالی : بسمله . اقول و من بیناته بعد از اسقاط المکررات یستخرج اسم علی .

انجام : الثامن عشرقوله تعالی فی سورة المائدة الیوم اکملت لکم دینکم... اقول روی الخاصة والعامة ان هذه الآیةنزلت فی غدیرخم ... ووصی نبی‌اللهعلی الحبیب ابن ابی‌طالب وآله واولاده.

۹ـ شرح حدیث«اعرفوا الله‌بالله‌والرسول بالرسالة واولی‌الامر بالمعروف والعدل والاحسان»(۳۰۳ـ۳۰۷) ازیکی ازشاگردان ملامحسن فیض کاشانی در زمان خود او بروش فلسفی شیعی وشاید بخشی‌از کتاب اوباشد وبعربی‌استودرآن آمده «قال‌استادنا فی‌العلوم الحقیقیة دام فیضه العالی فی‌جامعه الکافی الوافی» .

۲۹۱۰

نسخ حسین بن قاضی محمد در روز پنجشنبه ۲۱ع۲/۸۷۷ در بندر جیوال ، آیات درشت‌تر ، مالك باباصالح بن باباپعقوب ، نسخه يك‌سطر بیش از تفسیر «عم‌یتساءلون» است تا پایان قرآن.
۱٦س۹×۱۵ ، ۱۵۷ ۱۴۴×۲۱ ، کاغذ سمرقندی موریانه خورده - جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی .

تفسیر

تفسیری است خبری وادبی بفارسی از دانشمندی سنی (۹۹/۷ و۲۷۸/۸) و در آن از کافی (ص۲۷۸) وتاج‌المصادر (۲۱) و کشاف (۳۸و٦۹و۱۱۹) وشرح‌طیبی بر آن (۳۸) ومشارق‌الانوار (۸۹) وصحیح مسلم (۸۹) وصحیحین (۱۲۳) و تفسیر مغنی (۷و۱۳٦و۲۲۹) وتفسیر امام زاهدی (۳۸و۹۳و۲۲۰و۲۳۸و۲۵۵) یاد شده است شعر سعدی .

«تواضع ز گردن فرازان نکواست
گدا گر تواضع کند خوی اواست»

درآن دیده میشود (٤۲) درآن از امام مجاهد (٤) وابن عباس (۸و۱۱۹) وابن کثیر (۸٤) وامام کلبی (۱۹۷) وامام قتاده (۲۱۰و۱۱۹) واخفش نحوی (۸۰و۱۳٤)و امام حسن وضحاك دومفسر(۲۰٤و۱۱۹) وامام ابویوسف (۱۱٦) وامام اعظم ابوحنیفه (۸۳و۲۲٦)وامام عطاء خراسانی (۸۸) وامام شافعی (۱۱۷) وابوالحسن اشعری(۱۳۰) وابوهریره(۲۳۵) وانس بن مالك (٤٦) وامام حسن بصری (۱۸٤و۱۱۹)وکعب‌الاحبار (۱۳۸) و خواجه سنایی (۵۰) وامیرالمؤمنین علی (۵۳و۹۳) وامیرالمؤمنین‌عمر(٦۰) وامام محمد مفسر (۱۱٦) ومعاویه (۱۳۸) وعلی‌بن موسی‌الرضا (۲۰۳) ونظام معتزلی (۳۰۰)ومعتزله(۱۹۸و۲٤۲) وبسر(؟)شاعر(۲۰۱) وابی‌بن کعب ومصحف‌او(۲٦۸)واهل سنت و جماعت (۹۹) یاد شده است .

در آن‌در برابر «سنیان» بدمذهبان آمده ومعتزله وحنابله (٥) .

مؤلف دراین تفسیر ازسال ٤٢٩ یاد میکند (۱۰ و۲٦٦) . چون در این تفسیر شعر سعدی (م٦٩١) آمده و از شرح کشاف طیبی (م٧٤٦) یاد شده و نسخهٔ ما هم در ۸۷۷ نوشته‌شده‌است‌پس‌مؤلف باید میان‌سالهای٧٤٦و٨٧٧زیسته‌باشد. مشارق‌الانوار هم که از آن در این تفسیر یاد شد باید از صغانی (م٦٥٠) باشد والمغنی‌فی‌التفسیر از ابوالفرج عبدالرحمن‌بن الجوزی (م٥٩٧) است (چلبی) .

در فهرست آستان رضوی هم از تفسیر فارسی که در آن شعر سعدی آمده یاد گردید (ش٤٣) آیا آنهم جزیی ازهمین است ؟

شعرهاییکه درین تفسیر آمده است :

فرعون که شده آبی آبش ره آتش شد

پس خاک‌بسر بادش زین‌سر کشی‌وطغیان

(٢٦)

از هیبت آن دو راه خون شد دل من

تا خود بکدام ره بود منزل من

....

ملک ابدست در میانه

هشداشته نرد عشق میباخت

(٣٢)

خاکساران جهان را بحقارت منگر

توچه دانی که درین گردسواری باشد

(٤١)

تواضع ز گردن فرازان نکوست

گدا کـه تواضع خوی اوست

(٤٢) (ازسعدی)

گر تن من زبان شود هر موی

یك شکر تو ازهزار نتوان گفت

خواجه سنائی‌میگوید:

هر که‌ترا زاد رفت وانکه تورا زادمرد

زان نه بما جز خیال زین نه‌بماجزخله

(٥٠)

ای منور بتـو نجوم جلال

وای مقرب بتو رسوم کمال

(٦٥)

قالـوا اقترح شیأ نجد لك طبخه

قلت اطبخوا لی جبة وقمیصا

(١٠٧)

گفتند گو چه‌چیز پزیم از برای‌تو

گفتم برای بنده یکی پیرهن پزید

(١٠٨)

معبود لم یزل متعالی ز ابتداست

موجود لایزال منزه ز انتها است

ذاتش بهیچ وجه تناهی پذیر نیست

ذاتی بری زصورت‌وپاك ازجهان‌وجاست

ذاتی که لایحاست صفات کمال او

با اینچنین صفات سزاوار کبریا است

(۱۱۰)

حاصل دنیا ز کهن تا بنو

چون گذرنده است نیرزه بجو

(۱۱۸و۲۵۳)

مصراع : « عجب حالی عجائب روزگاری »

قطعه :

خانهٔ آتشین قرین دشمن

دیو هم خانهٔ مقری نه

خورش و آب از ضریع وحمیم

تا ابد غیر آن مقری نه

(۱۱۲)

اولین شر در ره آدم

بود نای گلو و طبل وشکم

آب چندین مخور تو ریك نه ای

تا گلو پر مشو تو دیك نه ای

گر خوری بیش پیل باشی تو

کم خوری جبرئیل باشی تو

(۱٤٤ـ۱٤٥)

ای که دستت میرسد کاری بکن

پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار

این‌دم که دمی داری بکن کاری

این فرصت یکدم را عمرابدی گردان

(۱٤۷) (ازسعدی)

نه ایم آمده از پی خوشدلی

بلی از پی رنج وسختی کشی

(۱٥۲)

چون طینتت زمحنت‌وحسرت‌سرشته‌اند

(۱٥۳)

صلاح راه فلاح‌است وجاه هردو جهان‌است

فجور موجب خواری وسیلت خسران‌است

(۱٦٦)

گر روز نیاییش زغوغای جهان

شب محرم عاشقانست شبهاش طلب

(۱۷٤)

صفی حضرت اگر دروجود سابق بود

حبیب درگه حق سبق اصطفا دارد

(ص۱۹۰ - ۱۹۱ در ۱۹ بیت درستایش پیامبر) .

بلی غناست چودریا زموج از که رهد

که سود در سر سودای آن رجادارد

نه هوشیار زند دست بر لب افعی

اگر چه دست برافسون‌وبردوادارد

تباع را مخالط شود خرد مندی

اگر چه در تن و بازو بسی قوادارد

ز فقر دیو مسلمان شود چو دیونبی

غنی است گرچه ولی مال در بلادارد

(۱۹٤)

یتیم اربگرید که نازش خرد

و گرخشم گیرد که بازش خرد

(۲۰۱) وشاعر گفته :

اذا اشتدت بك العسری ففکر فی الم نشرح

فعسر بین یسرین اذا املتها فافرح

چوزور آرد بتو عسری الم نشرح زجان برخوان

دو یسر افتاده بایك عسر دل بگمار شو شادان

(۲۰۲-۲۰۱)

کیست درین دائرهٔ لاجورد

دست گهی یافت که پا گم نکرد

(۲۱۲)

چه آدمی که مطیع است با دواعی نفس

به از ملك که بطبعش ره هدی آرد

بقدر رنج بود گنج واین بسی رنج است

که با دواعی طغیان کس اتقا آرد

(۲۳۵)

آن کودك خاکبیز غربیل بدست

میزد بدو دست روی خودرا میخست

می گفت بها بهای کافسوس[و] دریغ

دانگــی بنیا فتم غـربیل شکست

(۲۵۸_۲۵۷)

کلید فتح ز اقلیم در خزانهٔ اوست

کسی بقوت بازوی خویش نگشاده است

نظر بفیض فضل تو است فتح وظفر تو میدهی

هست بهانه دروغایت خطا قدمح حط (؟)

(۲۸۹)

عـداوت میـان دو کس آتش است

سخن چین بدبخت هیزم کش است

(۲۹۶) (ازسعدی)

در این تفسیر درهرسوره‌ای ترجمه‌ایست شیوا از آیتها و گاهی‌هم باشرح آنها و گاهی باآوردن شرح داستانهای قرآن ودر پاره‌ای جاها نقل سخنان مفسران است و دربسیاری ازجاها بروش پرسش وپاسخ مطالب‌علمی‌آنهم بطرزی روشن‌دیده میشود. چون نسخهٔ ما بیش‌از ۱۵۰ برگ دارد وتفسیر یك جزو (۳۰) قران است پس‌همهٔ این تفسیر بایستی نزدیك ۴۵۰۰ برگ باشد.

درآن کلمات وعبارتها فارسی شیوا بسیار آمده ودربارهٔ پیامبران «مهتر» گفته شده مانند: مهترموسی، مهترصالح (ص۱۳۹) ومهتر یعقوب (۴۵/۶).

این است نمونه‌ای ازفارسیهای این تفسیر:

«امی پندارد» (ص۱۵۵س۷»دربرابر «ایحسب» و «وانیافریده‌ایم»(ص۱۵۶س۵) دربرابر «الم‌نجعل» و «انیافته‌بود ترا» (۱۸۹ س۶) دربرابر «الم‌یجدك» و «اگشاده نگردانیدیم برای تورا» (ص ۱۹۶ س ۱۳) در برابر «الم نشرح لك صدرك» نیز «اگشاده نکرده‌ایم سینهٔ ترا» (ص ۱۹۷ س ۱) و «ادیده‌ای کسی راکه بازدارد»

(ص ٢١٥ س٢) در برابر « ارايت » و « اميدانى انسانرا » (ص ٢١٦ س ١١) در برابر «ارايت»و «انه گردانيد» (ص٢٧٧ص٢) دربرابر «المیجعل» و «انه‌دانسته‌ای ای‌محمد» (ص٢٦٦س١٦) دربرابر«الم‌تر» و «ادانسته‌ای ای‌محمد (٢٧١س٣) دربرابر « ارايت » باآوردن‌همزهٔ استفهام درهمهٔ اينجاها . مانند اين همزه درلسان‌التنزيل وترجمهٔ احياء غزالی ديده ميشود (راهنمای كتاب س٣ ش٢ ص١٧٧) .

نيز درآن آمده : و در مصحف ابی‌بن كعب اين هردو را يك سورت آورده فصل به بسم‌الله نكرده (٢٦٨/٨) .

همچو دانهٔ كرم خورده يا همچو كشت خاييده و خورده براى الفت گيرانيدن (٢٦٨/١٣) .

مدارمعيش ايشان است (٢٦٩/٢) .

مردارها واستخوانها ميخورند (٢٦٩/١٥) .

خلاش (٢٧٦/٦) .

كتانيدن (٦/١٦) .

آوندها (٢٧٦/٨) .

ازين اثر تصريح بسنيت نهادن دست راست بردست چپ معلوم‌شد(٢٧٨/٨).

صد گان كرت ميگفت (٢٩٠/٢) .

گفت مگری (٢٩١/٩) .

شمانرا (بجای شماهارا) (١٥/٣و٦٤/٥) .

درخانهٔ خديجه بورقةبن نوفل كه درزادهٔ او بودانجيل ميخواند (٢٠٨/٩).

بيك رطل زربوزن ديارما دوسير باشدبهاخريد (١٧٣/١٤).

چفسيده (١٥٥/١٣) چفسانيده (١٦٠/١) .

تاازبی‌فرمانی بازمانده وپرهيز كاری اختيار كند (١٥٧/٤) بفسق و بی‌فرمانی خدای فرومايه وخوار گردانيدن پيش حضرت حق وپيش نظرمان (١٦٦/٨)

چنانستی كه (١٥٩/١) .

وچه دریاباند ترا یعنی چه دانی (دربرابر : ومّاادریك) (۱٥۹/٤) .

فقیر مذبون (۱٦۰/۲) .

غلها بخت دهد جامها خشك كند (۱٦۳/۷) .

چون روشن كند تاریكی را یازمین را یادنیا را (۱٦٤/٦) .

بالاذكر تاریكی وزمین ودنیا نگذشته (۱٦٤/۷) .

اگشاده نگردانیدیم (دربرابر: الم نشرح) (۱۹٦/۱۳) .

پس هرچون كه باشد چیزی یتیم را بده قهر مكن (۱۹٥/۲) .

پیغامبر راازمیان كودكان ربودندودستان غلطانیدند وسینهٔ پیغامبرراشكافتند (۱۹۷/۱۲) .

روزی پشتوادهٔخاربر گرفت پشتواره غلطیدرسن در گلوی اوافتاده خفه شدجان داد، ستان افتاد باددامنش بالا كرد (۲۹٥/۱۲) .

استخوانها درین حال كه بوسیده وریزیده باشد (۳/۱) .

پس رنج بین در عبادت (۲۰۲/۳) .

میوهٔ بهشتی بی خسته است (۲۰۲/۱٦) .

دوزخ (۳۲/۲و۳۳/٤و۱٤۸/۱۰و۱٦٤/۹) .

افسانهٔ پیشینیان است چنانچ بالا گذشته (٥/٤) .

پیغامبر بانك پنج نماز فریضه شده دوگان ركعت میگزارد (۲۰۹/٤) .

اظهار تقدیر سالینه درین شب است (۲۲۳/٤) .

بآگاهاند ترا ای محمد (دربرابروماادریك) (۲۲۳/۱۱) .

راهها را اورا فراخ كردند ونگاه داشت بود (۲۲٥/۱٥) .

پیغامبر فرمود گرد سنب اسب غازی و آتش دوزخ در یك تن جمع نشود (۲٤٤/۱٥) .

كم دهی كردن وتمام ستدن (بجای كم‌فروشی) (۷۰/٤) .

یاقوت وام (بجای یاقوت فام) (۷۷/۱۰) .

سیاه رنگ خشك شده سیاه وام شود (۵و۱۱٤/٤) .

فرمود تابرسر کوجها گوبزرگ بکاوند کافتند (۹۳/۵) .

بردرشهر گوها کافتند بنفت وهیزم پر کردند (۹۳/۱٤) .

هنگام که ایشان برسر آن گوها یعنی نزدیك آن نشسته می بودند (۹۵/۱۵) .

رهنمونی کرده بسوی آن (۱۱۲/۱۰) .

بااستی (بجای بایستی)(۱۱۱/۱۳) .

اشنا کردن در آب (بجای شنا) (۱۱۲/۱۲) .

زودباشد که بخوانانیم تراقرآن(دربرابر : سنقرئك) (۱۱٤/۹) .

سوارشدن شتراست بنشانند بروی بنشینند پس بازبایستانند (۱۲٤/۱۵) .

چون بنشانند برزمین بچفسد بآسانی باز کنند بایستانند بایارایستاده‌شود بلند گرده (۱۲۵/۱٤) .

ورداء مبارك خود فرود آورد وبگسترانید و او رابدان شاند (گسترانید بالاء آن‌شاندبیش او گسترانید واوراشاند) (۳۷/۹ و ٤۲/۱۳ و٤۳/٦) .

چون دست کش نداشت ازافتادن می‌ترسید (بجای عصا) (٤۰/۱) .

چنانچ مال کسی یکان درم بشمارند مال دیگری صدکان بشمارند (۱۳/۸) .

بیش او گسترانید واورا شاند بازاورده کرد (٤۳/۷) .

وچون دانستی که‌فردا خواهی دانست که چه کرده وچه گفته‌ای (ماغرك بربك الکریم) (٦۰/۵) .

آوردن «است» چندین بار (٦۰/۱) .

فریشته ، فریشتگان (٦۳/۱٤ـ۲و٦٤/۵ ـ۱۳۱/۸ـ۱٤٦/٤) .

چنانستی که درحال کاین است (٦٤/۱۲) .

فرمـان دار آن روزمر خدارا است و دیگری را امری و فرمـایشی نیست (٦٦/۹).

همچند ذره باشد (۲٤۲/۷).

نستاند ـ استدن (۱۲/٦۸و۲/۷۰).

بیران کنم (۲٦۳/۷).

چون باز گردانیدی بپویه رفتی (۲٦۳/۱۵).

گله گله مرغ دید ازفراشنگ خوردتروازملخ بزر گتر (۲٦٤/۳).

چنانچ دربخارا سال وبامشهوربود اهل بخارا بدانند که درسنهٔ تسع و اربعین واربعمائه یك‌روزسه چهارهزارجنازه وزیادت ازآن همه ازشهربخارابیرون‌آمدی این سال چگونه مشهورنباشد (۲٦٦/۱۰).

اورسن استده در خارستان رفتی خـار مغیلان چیدی بشتواره بستـه آوردی (۲۹٥/۸).

قاضی درمسجد برای حکم شسته (٤٥/۹).

نزیك پیغامبر ع شست گفت (۳٦/۲).

کاوند کان‌آن کوهها را اصحاب اخدود گویند (۹۳/۱۰).

تختی نهادشست بتی عظیم همچندبیلی‌آوردند (۹۳/۱٦).

برشستن بر کوهها، آتشین (۱۲۰/۱۱).

راست شستن میان دوسجده (۲۷۸/۲).

بروی شنید فروشود (۱۲٤/۱۳).

و کوزها بی‌دستهٔ نهاده شده (واکواب موضوعة) (۱۲٤/۱۵).

شستن اووسوارشدن او بآسانی (۱۲٦/۱۵)

ر نشاید که نظر نکنند بسوی کوهها که‌چگونه نصب کرده شد بلندباچشمهای روان و شسته گاههای رفیع همچو تختها و گلهای رنگین همچو ستاره‌ها و سنگها

هموار همچو بساطها ورستهای سنگها همچورستها بالشها (۱۲۸/۱) .
ومفتی شسته بیش نهادن پای وبستر آوردن پای دیگر (۱٤۱/۹) .
برسر بالین اوشستی (۱٤٥/۷) .
آن خارتا استخوان شستی (۱۷۲/۲) .
فرودآورده شاند (۲۰۸/۱٥) .
راست شستن (۲۷۸/۲) .
که خارهای اوچون ناخنان گربه و گرگ باشند (۱۲۱/۱۳) .
هفده را تنها من بسنده‌ام تمام عرب دورا بسنده نخواهد شد (۱٥٤/۱٤) .
ایسیه (بجای آسیه) (۱۳۹/۱۲) .

آغاز نسخه: آن جباری که جمشید گردن کش زاپیای موران‌داخته‌وبر کانسه عم یتسالون مکی است یعنی درمکه نازل شده است چهل آیت صدوهفتاد و دو کلمه هفصدوهفتاد حرف است ربط اوباسورت مرسلات ازجهت آنست که هردوسورت مکی‌اند و در هردو توحید خدای عزوجل و ذکر قیامت ووعدهٔ راست دادگان و وعید دروغ بندارندگان قیامت است .

انجام : سئوال الثانی چرا تکرار کرد بضمیر چرا بسنده نکرد؟ جواب درمقام بیان اظهار مناسب‌تراست . سئوال ختم قرآن باستعاذه کرد چیست؟ جواب چون نعمت تمام شود و کمال گیرد جزخوف حسدو کید دشمن نماند محل استعاذه باشد .

۲۹۱۱

نستعلیق میرزا عبدالله ابن حاجی آقاخان خوشنویس سپاهانی درج ۱۱٥۹/۲ درمتن وهامش، جدول وهجده سرلوح زرین ، عنوان شنگرف .
۱۷س ٦×۱۳/٥ ، ۲۹۹گ ۱٦×۲۷ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

کلیات

ازسعدی شیرازی است وآثارمنثور ومنظوم او

۲۹۱۲

شکسته نستعلیق سده ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۱۳×۲۰ ، ۹۷گ۳۰/۵×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

غزلهای میرزا جعفر ساغر کنگاوری قصرشیرینی از شاعران زمان قاجاراست نزدیك به ۲۹۰۰ بیت : غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱۸۸) ورباعی (۱۸۹ـ۱۹٤) (ذریعه۹: ٤۱۵ ـ مجلس ۳: ٦۸٦ ـ ادبیات ۹۹ـ۱۰۲) .

آغاز :

ای نام تو زیب داستانها
رونق ده دفتر بیانها

انجام :

باز آی که در هجر تو دیوانه شدم
از زلف کجت سلاسل من باز آی

۲۹۱۳

نسخ محمدتقی درروز یکشنبه ۷ع۱/ ۱۳٦۴ .
۴۳س٦×۱۴/۵ ، ۱۸۴گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دیوان

از امیرمعزی محمدبن عبدالملك برهانی نیشابوری است نزدیك ۸۵۰۰ بیت

۲۹۱۴

نسخ آقامحمد نسرین ساوجبلاغی در ۷ محرم ۱۳۷۳
آغاز افتاده : ماآخرهمزه او الف وهوانواع النوع الاول ماوله همزه اباملة ابیکم ابراهیم
انجام : وقری و سلام علی آل یس ای علی آل محمد صلی الله علیه وسلم
۲۴س ۱۱×۲۰ ، ۹۰گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

نزهة الخاطر ومتاع المسافر

از فخرالدین طریحی است (منزوی ۱:۳۳۰) .

۲۹۱۵

نستعلیق ۱۲۳۱ ، عنوان درشت از
۱۹س ۲۴×۳۱ ، ۱۱۹گ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی حاشیه تریاکی

مجموعه

۱ـ فرهنگ عربی بفارسی (۱رـ۸ پ) .

آغاز: حمد وثنای مبدع بی مثال وآلت و مخترع بی غرض و علت را . . . این لفظ چندیست از مفردات ومرکبات واززبانهای متداولیست در زبانها پارسی وتازی . . . انفتاح و مفاتحت آغاز کردن ختم و اختتام بپایان بردن کار .

انجام: اشرف الاولاد بزرگ فرزندان اشرف الاخوات .

۲ـ فرهنگ فارسی بفارسی (۹ر ـ ۲۲ پ) که برای سنگلاخ میرزا مهدی خان استرابادی (مجلس۳:۹۹) ساخته شده است .

آغاز: دربیان لغات فارسی وعربی و کنایات سنگلاخ . الالف :آب آتش رنگ کنایه است از شراب .

انجام : مسموم زهرناك وزهرداده شده .

۳ـ زبدة المعارف (۲۳ پ ـ ٦۸ پ) در یك مقدمه وسی مطلب و خاتمه و بنام شاه‌عباس دوم ساخته شده وبفارسی‌است ودرآن ازصفات خداند ونبوت وامامت ومعاد بروش شیعی گفتگو شده ودرآن از علامهٔ حلی و دانشنامهٔ ملامحمد امین استرابادی یاد شده است .

(ذریعه ۱۲:۳۲ـ۳۳) .

آغاز: بسمله وبه نستعین . حمد معتکفان فلك اعلا و ساکنان ربع مسکون غیرا مخصوص ذات مقدسیست که بوجوب وجود ذاتی مستجمع جمیع کمالست .

انجام : از برای توفیق او ومیان آیهٔ اول ولیکن هذا آخرماأردنا ایراده فی هذاالکتاب والحمدلله رب‌العالمین و به نستعین (بتاریخ ۱۲۳۱ تحریرشد)

٤ـ فرهنگ عربی‌بفارسی (٦۹ پ ۱۱۹ پ).

آغاز: انی وانی دریافتن وهنگام شدن وبنهایت رسیدن گرما .

انجام : تمشیت دررفتن در کاری ودرآوردن در کاری کسی‌راو کار گذاری کردن .

۲۹۱٦

نستعلیق سدهٔ ۱۴ درمتن وهامش، درصفحهٔ عنوان شعرهاای ازمنشی حضور برادر امین‌الملك باتخلص عبقری هست ، درص۲و۳ سواد رقعه‌ایست ازنصیرای همدانی بدوستی.
۱٦س۱۱×۲۱ ، ۳۲×۲۰،۳۴ ، کاغذ فرنگی‌آبی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

دیوان

از فدا که‌درزمان فتحعلیشاه میزیسته ومنشی ومستوفی وآموزگار دربار بوده‌و بیشتردرآذربایجان‌وبویژه‌خوی‌بسرمیبرده‌و باسنگلاخ دوستی‌داشته‌وتخلص فرهنگ ازاو گرفته که دراین دیوان دیده‌نمیشود (ص۳۵و۲۱) قصیده وقطعه‌هاایست درستایش

مذهبی ودرباری و نامه های منظوم بدرباریان ،مانند ستایش دوازده امام وحاجی سید باقر وملاعلی و شاه و شاهزادگان مانند فتحعلی‌شاه و بهرام میرزا وضیاءالدوله‌محمد رحیم‌میرزا وسیف‌الملوك‌میرزاوشیخ‌الاسلام عبدالاحدآقا ومظفرالدین میرزای‌ولی‌عهد ولله باشی ومیرزا سنگلاخ وجعفرقلیخان نصرت‌الملك و معین‌الملك وآجودان‌باشی وبیگلربیگی آذربایجان وحاجی میرزا علی نائب‌الوزاره و حسین‌قلی‌خان خمسه‌ای وفتح علی‌خان بیگلربیگی وابراهیم خلیل‌خان و مستوفی نظام مشیر و امین لشکر و امیر کبیر اتابك اعظم میرزا تقی خان فراهانی ومیرزا حسن وزیرنظام ، نیز هجو حاجی لله‌باشی‌ونظمی‌دربارهٔ‌جشن عروسی‌ناصرالدین‌شاه‌وتاریخ‌مرگ‌آخوندملاحسین علی خویی و ملامحمد ممقانی و سیل روستای خاکمران و تولد سرکار بهادرخان و فضلعلیخان نوادهٔ سردار و مرگ میرزا علی اشرف خویی . تخلص فدا در ص ٤٧ آمده است . ماده تاریخهایی دراین دیوان تاسال ۱۲۸٤ آمده که سودمند است .

آغاز:

بنام خداوند بی مثل و همتا
حکیم جهان‌آفرین حی ودانا
برارندهٔ آسمان بی اساطین
نگارنده در وی بسی‌نقش زیبا

انجام افتاده :

دادم بغضب از او ستانند
خلاق جهان بروز محشر

۲۹۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴

۱۵س/۱۰/۵×۱٦ ، ۳۴۰گ۱۵×۲۳ ،کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج سبز ضربی‌مقوایی

دیوان

از شکسته گویا حسنعلی ستایشگر فتحعلیشاه (ذریعه ۱۲:۵۳۵).

آغاز:

لب آب ومی ناب ودرنا بست امشب
بخت بیدار بداندیش بخواب است امشب

. . . .

ساقیا جام شرابی بشکسته برسان
تشنه سیراب نمودن چه ثواب است امشب

انجام :

غیر آن سلطان نیکویان شکسته
هیچ شاهی ملک بی شکر گرفته

۲۹۱۸

نستعلیق حبیب‌الله بن علی‌اکبر حسینی در سدهٔ ۱۳ ، آغاز افتاده ، یادداشت ۱۲۹۰ دارد در پایان ۰ ۱۵س ۱۰/۵×۱۴ ، ۳۳۹گ ۱۶/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی

معدن البکاء

ازمحمد صالح برغانی قزوینی (ف ۱۲۷۱).

۲۹۱۹

نستعلیق گویا ازخود مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف و زنگار ، طغرای نام محمود بزرنجی در آغاز هست (ص۴)، فهرست مطالب در ص۴-۱۱، فهرست سور قران بنظم محمد سمیع در ۱۲-۱۳، کتاب در ص۱۴ تا پایان نسخه ۱۷س ۱۱/۵×۱۹ ، ۲۵۹ص ۱۷×۲۶/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج آریاکی ضربی عطف قهوه‌ای

ترشیح البیان فی توضیح آیات القرآن

در کشف آیات قرآن از محمد سمیع بن شیخ اردلانی درهرودی و برادرش عبدالله ازخاندان خالدبن ابن الولیداست . حافظ محمود افندی مفتی شهر وارداربیش از این کتاب «ترتیب زیبا» بترکی در ذی حجهٔ ۱۱۵۵ نوشته و برای خالدپاشا فرمانروای اردبیل فرستاده ، سپس این محمد سمیع و برادرش عبدالله آن را در ذی قعدهٔ ۱۱۶۵ بفارسی دری ترجمه کردند و بنام سلیمان پاشا فرمانروای کوی وبیان ساختند . محمدسمیع بعربی وفارسی شعر میسروده و تخلص «سمیعا» داشته وبندی دربارهٔ نام سوره های قرآن بفارسی سروده و از سلیمان میرمیران درآن یاد کرده است (۱۲ـ۱۳) فهرست مطلبها درآغاز نسخهٔ ماهست . بترتیب حروف است و درهرحرفی آیات میاید و نشان داده میشود که درآغاز یامیان یا پایان چه سوره ایست با نشان دادن شمارهٔ جزو.

نام این سه مؤلف وپادشاه و امیرو کتاب وتاریخها درآغاز و انجام هست .

آغاز: کتاب ترشیح البیان فی توضیح آیات القرآن . بسمله . حمد بیحدخالقی را سزا است که مرآت ضمیرمنیرانسان را درتوشیح وترشیح حفظ آیات بینات کلام مجید ربانی و توضیح وتصریح کلمات مشکلات معجز نظام قرانی بفروع نورمعرفت وپرتواشعات مشعل هدایت صیقل وجلاداده .

انجام : یونس یهدیهم ... یهیمون ... اگرز گلشن لطفش وزدنسیم قبول .وانا الداعی ... ابن الشیخ ... الاردلانی درهرودی محمد سمیع غفرالله له ولوالدیه آمین.

۲۹۲۰

نسخ درشت درمتن و نستعلیق درترجمه از محمودبن مرتضی حسینی درآغازع۸۴۳/۱ در ش ۱ ، نستعلیق و نسخ محمودبن محمدحسینی وعنوان ونشان شنگرف در ش۲تا۳۷ وش۹ مورخ ۸۷۱ است و در هرات نوشته شده است ، ش۱۰ مورخ روز دوشنبه شعبان ۸۷۱ وش۳۰ مورخ ۸۹۸ درهرات و۳۱مورخ

۸۷۷۵

۸۶۸، خط نظام‌الدین عبدالله بن قوام‌الدین لباسانی در ۹۰۸ در ص۱۰۶ دیده‌میشود ، ورص ۱۵۴ آمده : « لکاتبه همام» ، درهامش ص۲۱۹ آمده «هوالظفر این بنده ... مرتضی‌قلی» سپس سه بیت شعر است .

شعرهای جلال بن حسن بخط خود او درص۳۰۳و۳۲۳؟ و ترانه‌کهن بزبان بومی هرات درهامش ص۹۴و۹۵ است ودرص ۱۳۸ نقشهٔ قلعهٔ خیبر، درص ۱ که بحساب نیامده پراکنده های‌عرفانی وحدیث است بهمان خط کهن، نیز درجاهای‌دیگرمانند۱۷۹-۱۸۰ که‌درآنجاسخنی‌است از شیخ‌رکن‌الدین‌علاءالدوله بفارسی و خبرهای نبوی در ۱۹۱-۱۹۴ ، برگشماری‌کهن هم دارد وبحساب‌آن بسیاری ازاین‌مجموعه افتاده‌است.

۲۳س‌۱۰/۵×۱۹ ، ۱۶۹-۱۶۳×۲۴ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ الاحادیث القدسیة (۱ـ۲۶) با ترجمهٔ فارسی‌آن .

آغاز: بسمله . قال رسول‌الله ... یقول‌الله تعالی انا عند ظن عبدی بی فلیظن بی ماشاء (که من نزد اعتقاد و گمان بندهٔ خودم پس اعتقاد و گمان کند بمن هر چه میخواهد).

انجام : وانا الی لقائهم اشد شوقا (و من بملاقات ایشان مشتاق ترم) تمت الاحادیث القدسیة بحمدالله وحسن توفیقه والصلوة والسلام علی خیرخلقه‌محمد ... فی اوائل ربیع‌الاول سنة ثلاث واربعین وثمانمائة الهجریة ... کتبه ... محمودبن‌المرتضی الحسینی عفی عنه .

۲ـ جنگی (۲۸ـ۴۵) عبارات‌عرفانی‌ودعا وشعرجامی ودیگران وحدیث‌ودائره فلکی .

۳ـ نسبت سیادت (۴۶) برای سیدنعمة‌الله بنظم و نثر.

۴ـ نسبت خرقه (۴۷ـ۴۹) برای سید نعمة‌الله .

۵ـ رسالهٔ جاروبیه (۴۹ـ۵۰) ازسید نعمة الله کرمانی .

۶ـ رسالهٔ ایجادیه (۵۱ـ۵۴) ازهمو .

۷ـ رسالهٔ فقریه (۵۵ـ۵۶) ازهمو.

۸ـ بیان‌آداب درویشی (۵۶ـ۵۹) پرسش وپاسخ است گویا ازهمو.

۹ـ شرح فصوص (۶۱ـ۹۰) ازهمو.

آغاز: بسمله . وبه نقتی الحمدلله رب‌العالمین . . . قال شیخ المحققین و امام الموحدین ابوعبدالله محمدبن علی‌الطائی الاندلسی المشهور بشیخ محیی‌الدین‌العربی قدس سره فی اول کتاب فصوص الحکم فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة ، بیت : سخن عارفانه‌میگوید، یاری‌ازاهل‌ذوق‌میجوید . فص‌عرشی خلاصه وزبدهٔ اواست‌وانگشتری زیب انگشت است و نگین زیب انگشتری ومحل نقش و کتابت اسم مالك که خزانه بدان مهرمیکنند .

انجام :

بنده سید را کجا داند تمام

قدر او حق می‌شناسد والسلام

تم و الحمدلله و المنة صادف الفراغ من تحریره ضحوة یوم الاربعاء شهر . . . ربیع الثانی ... فی ... احدی وسبعین و ثمانمائة . . . بدارالسلطنة هراة . . . کتبه . . . محمودبن محمدالحسینی ... العالمین .

این صفحه که بودصاف چون نقرهٔ خام

در هشتصد و هفتاد و یکم گشت تمام

۱۰ـ مکاشفات (۹۱ـ۱۰۵)ازهمو .

۱۱ـ رموزات (۱۰۷ـ۱۲۷) ازهمو.

۱۲ـ معارف (۱۰۷ـ۱۱۸ هامش) ازهمو .

۱۳ـ رسالهٔ عرفانی (۱۱۹ـ۱۲۸ هامش بخط تازه‌تر) گویا از میرزا کاظم ظفر کرمانی پسر میرزا محمدتقی مظفرعلی‌شاه (ذریعه ۹:۶۵۵) .

آغاز: هو بدانکه یك‌حس‌ازحسهای آدمی فکراست .

انجام :

مـدد مهـدی صاحب دوران

جان‌اوهم‌شود زمن‌شادان(؟)

۱۴ـ نسبت نامه (۱۲۷ـ۱۳۰) ازسیدنعمةالله .

۱۵ـ معرفت روح (۱۳۰ـ۱۳۳) ازهمو.

۱۶ـ تکثیراسماء (۱۳۳ـ۱۳۷) ازهمو.

۱۷ـ جام جهان نما (۱۳۹ ـ ۱۵۲) از شیخ محمد شیرین مغربی است (طوس ۵۸:۴ ـ مجلس ۲:۲۲۷و۳۶۸) .

۱۸ـ حورائیه (۱۵۳) گویا ازسید نعمةالله (ف۴۳۴ ش ۱۰۱۵ که بنام حورائیهٔ نوریه خوانده شده است) .

۱۹ـ رازنامه (۱۵۵ـ۱۷۸) ازعین‌القضاة همدانی .

آغاز: رسالهٔ‌عین‌القضاة. بسمله. سلام‌الله‌وبرکاته علی المجلس الاسمی‌المنعمی الاقضوی الرضوی الکفوی الجمالی الشوقی ... قال الله تعالی ان هذه تذکرة لمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا ... واگرنه‌آنستی‌که سینهٔ آن خلاصهٔ عصر ... بتأییدربانی‌منشرح است واستماع‌مواعظ رامنفتح وجواذب همم را بدل قابل وبجان مستقبل ...این‌تصدیع ندادی واین رازنامه نگشادی .

انجام : ونعوذ بالله من دعاءِ لایسمع وقلب لایخشع وبطن لایشبع وعلم لاینفع والحمدلله رب‌العالمین آمین رب‌العالمین (تمت‌یوم‌الاحد ۱۸ رمضان) .

۲۰ـ ده‌قاعده (۱۸۱ـ۱۸۹) ازسیدعلی همدانی، درنسخهٔ ماعنوان «ده‌اصل‌شیخ کبیر» دارد (ف۴۳۷) .

آغاز: کتاب ده اصل شیخ کبیر رحمه الله . بسمله . حمد و ثنای نـامتناهی پروزدگاری را که‌استحکام‌قواعد اسلام را منجأ طالبان سعادات ملکوتی گردانید...

اما بعد بدان ای عزیز که راههای طالبان حق بجناب بار گاه احدیت بیشتر از آن است که آن را حصر توان کرد.

انجام: واز لذت حلاوت میوهٔ حکمت وولایت محروم مانده جعلنا الله وایا کم ممن سعد بطاعته وفاز بمحبته انه قریب مجیب.

۲۱ـ نصیحت نامه (۱۹۰) از سید نعمة الله.

۲۲ـ سؤال وجواب امیرقاسم (۱۹۵ ـ ۲۰۱) چهارده پرسش و پاسخ و عرفانی است.

آغاز: بسمله. و به نستعین. اول نصیحتی که سلامت دین و گشاد راه و رشد وسلامت از آفت بدان منوط است درابتدای این مکتوب ثبت شده.

انجام: قال تصادم صفة الجمال وصفة الجلال فقوله منهما الروح واحد [والله] اعلم بالصواب والیه یرجع المآب.

۲۳ـ رسالهٔ عرفانی (۲۰۱ـ۲۱۳) گویا ازسید نعمة الله دوعنوان «بسمله» دارد ودر آن آمده «درتاریخ سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه که درشهرهرات ... در خانقاه جدیدی درجوارمولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» ومی‌پیوندد برساله حورائیه وباید همه از کرمانی باشد.

۲٤ـ حورائیه (۲۱۳ـ۲۱٦) ازهمو درشرح رباعی ابوسعید (ف٤۳۳).

آغاز: بسمله سپاس بی قیاس حضرت حق را جلت عظمته و علت کلمته که خورشید ازل ازمشرق لم یزل برقلوب قابل ونفوس دوستان خود فایض ولامع گردانید.

انجام: که آن قابلیت همهٔ معانی وترقی وتنزل و کمال ونقصان دارد رزقنا الله وایا کم حلاوة الذکر والفکر ووفقنا الله ولکم طلب التحقیق انه خیرصاحب ورفیق.

۲۵ـ حورائیه (۲۱۷ـ۲۱۹) ازهمو.

آغاز: بسمله وبه نستعین وعلیه نتوکل الحمدلله رب العالمین ... حورا بنظارهٔ

نگارم صف ره . . . حورا عبارت است از ارواح که مستعد شهود جمال حضرت جلال حقند .

انجام : ودرمقام خدمت مشغول گردد والله اعلم .

۲۶ـ حورائیه (۲۲۰) از همو بنظم .

آغاز : هذه‌شرح رباعیة‌الحورائیة‌من کلام‌قطب‌المحققین‌امیرسیدنعمة‌الله‌الولی . حورابنظارهٔ نگارم صف ره ... چون‌رسول‌خدابامر خدا .

انجام : تابیابی مرأن‌خون وسلام .

دردنبال این یکی درنسخه شعرهاایست ازهمو.

۲۷ـ حق‌الیقین فی‌معرفة رب‌العالمین (۲۲۱ـ۲۵۷) ازشبستری (طوس ٤:٩٤ ـ مشار ٥٦٩) .

۲۸ـ تفسیرسورهٔ حمد بفارسی (۲۵۸) گویا ازسیدنعمةالله .

۲۹ـ رسالهٔ حرف (۲۵۹ـ۲۷۱) ازهمو .

۳۰ـ ده أصل (۲۷۲ ـ ۲۸۲) که ترجمه مانندیست از الأصول العشرة خیوقی گویا ازهمو.

آغاز : بسمله‌الحمدلله علی‌صفاته‌العلی ... قال مظهر الحقایق . . . الطریق الی‌الله بعدد انفاس الخلائق یعنی راه طالبان و سبیل سالکان بحضرت حقیقة الحقائق بعدد نفوس خلایق است .

انجام : خامشی خوشتر است ازآن صدبار (تمت‌الرسالة ... فی‌مدینةهراة سنة ۸۹۸) .

۳۱ـ تفسیرسورهٔ توحید (۲۸۳ـ۲۸٤) ازهمو (نوشته ۸٦۸) .

۳۲ـ رسالهٔ حروف (۲۸۵) ازهمو .

۳۳ـ المعجم فی‌معاییر اشعار المعجم (۲۸۵ـ۳۲۵) از شمس قیس رازی.

آغاز: باب اول درمعنی عروض و شرح ارکان آن و ذکر اسامی و القابی که مصطلح اهل این علم است بدانکه عروض میزان کلام منظوم است همچنانکه نحو میزان کلام منثور است (ص۲۸ چاپ ۱۳۳۸ تهران).

انجام: واو اشمام ضمه اماواو (افتاده ص ۹۷ چاپی).

۳٤ـ رسالهٔ ایمان (۳۲۹-۳۲٦) چهارعنوان «فصل» دارد ودرآن ازامامیه‌هم‌یاد شده ولی رساله ازدانشمندی سنی باید باشد و گویا ازسیدنعمةالله.

آغاز: رسالهٔ ایمان. ایهاالاخ المؤمن ارشدك الله وایانا الی‌تحقیق‌الایمان اعلم ان الایمان واجب علی العاقل البالغ فرض عین یجب علی کل مکلف و الایمان اول واجب بالذات لذاته وبالغیرلغیره...

تصدیق خدا و مصطفی ایمانست

مؤمن باشدچو اعتقادش آنست

انجام: والمراد لایکون الامعدوما والسلام (تمت‌الرسالة والحمدلله وحده).

۳۵ـ رسالهٔ بلوغ (۳۲۹ر-۳۳۰) ازهمو.

۳٦ـ رساله دربیان سجدات قرآنی (۳۳۱-۳۳۳) ازهمو.

۳۷ـ مفتاح‌الفرائض (۳۳٤ ـ ۳۳۷) از جلال‌بن محمدبن عبیدالله قاینی. نسخه ازمیانه افتاده (میان ص۳۳۵و۳۳٦) ودوعنوان فصل۱و۲ درآن دیده میشود. درآن از تبصرهٔ شیخ‌ابوالمعین وامام‌ابوحنیفه وعلمای هرات یاد شده است.

آغاز: رسالهٔ مفتاح‌الفرایض بسمله. وبه نستعین. الحمدلله علی‌نواله...امابعد چنین گوید بندهٔ ضعیف جلال‌ابن محمدبن عبیدالله القاینی که این رساله‌ایست‌دربیان آنچه‌فرض وواجب برمکلفان وبرسبیل ایجاز درقلم‌آمده وچون فرض وواجب عین‌بر مکلفان پنج قسم بود قسمی ازقبیل اعتقادات (فصل ۱ در۸ مسئله) و قسمی از قبیل اعمال (فصل ۲ درسه قسم) وقسمی ازقبیل اخلاق ومکارم شریعت وقسمی ازمخالفتها

وقسمی علم باینهااین رساله بر مقدمه و پنج فصل ترتیب داده شد و مفتاح‌الفرایض نام نهاده شد .

انجام : وچون سرده‌ند ویرا میان گوسفندان از همه بلندتر باشد.

۲۹۲۱

نسخ معین‌بن عبدالله حسینی کبود رآهنگی درسدهٔ ۱۴ ، عنوان‌ونشان شنگرف.
۲۰س ۷×۱۴ ، ۱۴ع۳۱۵۹ ۳۱×۱۴ ، کاغذ فرنگی ، جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی.

حیات القلوب

شرح قصیده‌ایست از احمدبن محمدحسن ازخود او .

آغاز: بسمله . الحمدلله سابغ النعم ودافع النقم ومولج الأنوار فی‌الظلم‌والعالم بما تخبیه الصدور من الهمم ... فیقول ... احمد بن محمد محسن ... هذه تعلیقات علی قصیدتی المسماة بحیوة القلوب التی انشدتها فی شأن الائمة المعصومین .

انجام : والاسم الارخة بالضم و بالخیر عمت و الحمدلله وحده و صلی‌الله‌علی محمد وآله .

آغاز قصیده :

بك فی البدایة یسملو بك فی النهایة حمدلوا

بك فی الكفایة حسبلوا و سهود عزك سجلوا

انجام :

و زوی و تطالل فبطهره فتطهروا

ولارخها فتذكروابمدیحهم فتوسلوا وبه‌المقاصدحصلوا

در این قصیده که پراست از لغات دشوار عربی آمده است:

لمعات وجهك ابرقت	شرقات حسنك اشرقت
حرقات نورك احرقت	حدق القلوب فارعلوا

مانند شعرهای قرة‌العین (ص۳) .

پیداستکه مؤلف از دانشمند شیعی اخیر است .

۲۹۲۲

نستعلیق گویا ازخود شاعر ، فهرست قصیده‌ها در آغاز هست (۱-۲۵) دیوان در ص۲۷-۱۶۷ است. ۱۳س ۹×۱۷ ، ۱۴۴گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

دیوان

قصیده وقطعه‌ها است ازقابل شیرازی شاعر و ذاکر وزمان فتح علیشاه نزدیك به ۴۰۰۰ بیت در ستایش دانشمندان ودرباریان آن زمان و دران نام بسیاری از آنها آمده و ماده تاریخهایی دارد و برای تاریخ عصرقاجار سودمند است تاریخ ۱۳۲۳ در آن دیده میشود .

آغاز: در مدح وستایش قبلهٔ عالم ... مظفرالدین شاه قاجار :

بعهد پادشاهان معظم	چوا کنون می‌نشد ایران منظم

انجام :

نکرده ترك مداحیت قابل	آیا آنکه بود زین کار تارك

۲۹۲۳

نسخ سدهٔ ۸و۹ عنوان ونشان شنگرف ، نسخه جلد دوم و ازعقود است تاوديعه ، چهارده برگ درپایان نونویس سدهٔ ۱۳ است ، یادداشت تملك خواجه حاجی شمس الدین محمد ابوعلی در ۸۸۴ و عبدالحسین بن عبدالعزیز رازی در ۸٦۸ وکسی دیگر در ۱۰۳۳ واحمد بن علی خوانساری در ۱۳۲۱ وعلی بن محمدباقر موسوی وسید حسن موسوی درصفحهٔ عنوان است ، در ۱ر نوشته شده بخط کهنی «جلدثانی

تحریرعلامه رحمه‌الله» وفهرستی دارد دراینجا وازآن برمیآیدکه نسخه باید تا وصیت را داشته باشد ، درپایان بخط تازه‌آمده « قدوجدنا الاجزاء القديمة من‌خط مؤلفه حسن بن مطهر الحلی رحمه‌الله واسکنه فراديس الجنان بمحمدوآله» ، حواشی دارد بخط کهن وریزتروبرخی‌هم بانشانهٔ «دروس،عد»

۳۱س،۱۲×۱۸ ، ۱۶۰گ،۱۶×۲۵ ، کاغذ سمرقندی وصالی‌شده ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

تحرير الاحكام الشرعية على مذهب الامامية

از علامهٔ حلی است (طوس ۵:۳۷٤) .

۲۹۲٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز وانجام اندکی افتاده است .

۱۳س،۵/۵×۱۳/۵ ، ۱۰۷گ،۱۱/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی

شرح الاخلاق العضدية

شرحی است آمیخته با اخبار وآثار واشعار بررسالهٔ «سلطان‌العلماءعضدالحق والدین‌ركن‌الاسلام‌وعمادالمسلمین» ایجی‌درگذشتهٔ۷۵۶(ف٦٤٨) که بنام جلال‌الدین تورانشاه وزیر پس از مرگ ایجی ساخته شده است . چلبی (اخلاق عضدالدین) از سه شرح : شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی درگذشتهٔ ۷۸٦ شاگرد ایجی (بقول گویا همین نسخهٔ ما وطاشکپری زاده ابوالخیر احمدبن مصطفی و احمدبن لطف‌الله رئیس المنجمین رومی در گذشتهٔ ۱۱۱۳ یاد کرده است .

آغاز افتاده: لما فيه من‌القوى الروحانية و شبيهة بالبهيمة لما فيه من‌القوى الحيوانية (دیباچه) .

انجام : (والعيادات) قال صلعم اذاعادالمسلم اخاه ... ان يضع احدكم‌يده‌على

جبهته

۲۹۲۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، جدول زرین ولاجورد .

۱۹س ۷/۵×۱٦ ، ۱۰۰گ ۱٦×۲٦ ؛ کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج تریاکی تیرهٔ مقوایی عطف مشکی.

جنگ

شعرهاایست ازسرایندگان فارسی بیك قافیه ازالف تا یا ونام شاعران در دو طرف صفحه نسخهٔ ما آمده است و بسیار جنگ سودمندیست .

آغاز افتاده :

دودی که از مطبخ جود تو برآرد

آماده تر از ابر بود زادن نم را

انجام افتاده .

هرگز نرسد از تو دل من بنوازش

یا عادت خوبان نبود بنده نوازی

۲۹۲٦

نسخ محمدبن حسین رضوی در ۱۲۳۳ ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، صفحات بزرآراسته، سرلوح زرین .

۱۹س ۹/۵×۱۹ ، ۳۴۰گ ۱۴/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی زرکوب مقوایی.

مفتاح الاحکام

از احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی که در شب پنجشنبه ۱۸ ع۱/۱۲۲۸ ساخته است (ف۱۷۲٤) درفهرست مجلس (۱۱۷:٤) از مفاتیح الاصول سید مجاهد یاد

شده است . در پایان این نسخهٔ ماآمده « قدوقع الفراغ من تألیفه لیلةالخمیس الثامن عشر من ربیع‌المولودسنة الف وماتین وثمانیة وعشرون من‌الهجرة»

۲۹۲۷

استعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان وجدول شنگرف ، حاشیه دارد.
۱۸س۷×۱۶،۷۲ص۲۳×۳۴/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

جنگ

شعرها ایست گردآوردهٔعلی عطار تهرانی در۱۲۹۷ زایجهٔ ابن سیناهم در این نسخه نوشته شده است (ص۱۳٤) تاریخ ۱۳۰٦ درص۱٤۰ دیده میشود .

فهرست نام‌شعراوشعرآنها

قصیدهٔ خاقانی درمتن و حاشیهٔ اول ۱

قصیدهٔ لوائی ۸

هجو سیدابود از یغمای جندقی ، شعرعباس‌بن نصیربیك كرد مافی‌مؤمن‌تخلص بخط خود شاعر ، شعرحاجی علی عطار صاحب و کاتب مجموعه ۹-۱۰

شعرمشتاق‌اصفهانی ، نورعلیشاه ، شمس تبریزی ۱۰-۱۱

قصایدی ازسلمان ساوجی در متن و حاشیهٔ اول ۱۳-۳۷

قصاید از ظهیرفاریابی درمتن وحاشیهٔ اول صفحات ۳۷-٤٥

شعر امیدی‌سپاهانی‌هندی‌معاصر صفویان ، یغمای جندقی ۳۹-٤۰

قصاید مولانا امیدی طهرانی در ستایش امیر نجم و جزآن نزدیك ۳۵۰ بیت درمتن و حاشیهٔ اول ٤٥-٥٥

اشعار میرزا عباسخان هزاری جریبی‌مازندرانی متخلص به نشاطی خان درمتن و حاشیهٔ اول ٥٦-٥٨

شعر محمد علیمیرزای دولت ، سرخعلیشاه ، ابن سینا ، خیام ، فصیحی ، نورعلیشاه ، ادیب گلپایگانی ، باباطاهر ، پریشان ٥۹_٦۰

شعر جابر ، فیاض ، شرق هندی ، حزین ، امیرخسرو (درمتن کتاب وحاشیهٔ آن) ، عبدالصانع نیشابوری سیلی تخلص ، ثابت ، صادق ، فتحعلیشاه قاجار ، حاج سید تقی قزوینی ، میرزا قوام‌الدین مازندرانی ، صافی ، فردوسی ، برقی ، باباقغانی ، میرزاتقیخان کلاه‌دوز اصفهانی متخلص به تشنه ، کفاش اصفهانی ٦۲_٦٤

مناظرهٔ تشنه که هجو اهل اصفهان نموده با کفاش که دفاع کرده ۷۱

شعر سوزنی سمرقندی وفدائی (غزل‌قصیده) درمتن وحواشی اول صفحات ۷۲_۷۷

شعر محمدخان‌دشتی ، دوازده امام شیخ‌شهید ، دوازده بند در مرثیه از دشتی ۷۸_۸٥

تخمیس صافی مرثیهٔ مشهور محتشم را ، مرثیه ازالفت ۸٦_۹٤

شعر خاوری ، خیام ، تشنه ، شیخ‌بهائی ، انوری ، وحشی ۱۰۱_۱۱۲

شعر سلطان‌طغرل ، امامقلیخان غارت ، سلطان رکن‌الدین ، ابوعمرو ، خیام ، یغما ۱۱۳_۱۱٤

شعر حاجی علی عطار محرر و صاحب مجموعه ۱۱٥

شعر فتحعلیخان صبای کاشی ۱۱۸

شعر سیدنعمة‌الله ۳ وهامش ۱۲۷

هجو حاجی زین‌العابدین ملك‌التجار رشتی ۱۲۲

شعر حکیم مصاحب درپاسخ قصیدهٔ سوزنی درهامش ۱۲۹

رباعی سام میرزا دروصف تمثالی که مهدعلیا ازعلی(ع) ساخته ۱۳۱

شعر جامی ۱۳۱ موجی ۱۳۲ سنایی وسلمان ساوجی وطریفه وآزاد (مخمس غزل شمس تبریز) ۱۳۱_۱۳۳

شعر امیرمحمد زرگر ۱۳٤ ، آقامیرزا کوچك وصال شیرازی ۱۳٥ ، سرگذشت

برمکیان ۱۳۶ ـ ۱٤۰ ، رباعیات صفی ۱٤۳، درهامش ص ۵۸ـ۱۲۵ اخبار شیعی است بفارسی .

۲۹۲۸

نسخ ۱۰۳۳ ، عنوان شنگرف ، یك برگ (ص۱۰۵و۱۰۶) پاره‌شده و نیمی ازعبارات رفته است، ۱۸س۷×۱۵ ، ۵۳گ۱۱×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

دیوان

ازفوق‌الدین احمد یزدی نزدیك به ۳۰۰۰ بیت . بندیست درآن به‌نثر فارسی و نام « غیاث‌الدین منصور » درآن دیده میشود (ص ۱۰۱ـ۱۰٤) و یك بند دیگر به‌نثر هم پس از آن هست.

آغاز افتاده : پایهٔ این مرتبه بغایت بلند ... که مخزن جواهر سخن است (به‌نثر) هوالعزیز .

لبش ماچین و زلفش چین و نازو غمزه تر کستان
بدن شهر صفاهان خالش حبش رخساره چون ایران

انجام :

فوقی از دل سال مولودش چو جستم در زمان
گفت فرزندم سعادت مند باد و با ادب

۲۹۲۹

نسخ مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، مهرحاج مصطفی صدقی وخط عبدالله بن منصور و عبدالفتاح طباطبایی که درشوال ۱۲۵۸ آن راخریده ولطفعلی دانش تبریزی در۱۳۱٦ و کسی دیگر که در۱۰۸۰ آن راخریده است درآغاز دیده میشود ، بهای آن یك لیره نوشته شده است ، نیزمهرمحمد نامی مورخ ۱۲٦۷ که آن را در تبریز در۲۳ ذی‌حجهٔ ۱۲۹٦ خریده است.

۱٤س۷×۱۳/۵ ، ۲۳۷گ۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

الابيات الحسان المجردة من وفيات الاعيان

شعرهای دانشمندانی است که در کتاب وفیات‌الاعیان ابن خلکان آمده است (سپه ۲: ٤٥٦) و بنام مصطفی آغا بن قاسم آغا در ۱٦ ج ۲/ ۱۰۷۹ ساخته شده است .

آغاز: بسمله . حمد المن شرح لمن تحلى بالبلاغة صدرا ومنح اهل الفصاحة عزا واعلاهم قدرا ونشر لبراعتهم على هام السماكين والمجرة فخرا ... وبعد فقد امرنی من امره مطاع . . حضرة مصطفی آغا ابن ... قاسم آغا . . . ان اجمع ما اورده . . . بن خلكان فی تاريخه المسمى بوفيات الاعيان من الابيات .

انجام :

ما حك جلدك مثل ظفرك　　فتول انت جميع امـرك
و اذا قصـدت لحـاجة　　فـاقصد لمعترف بقـدرك

والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب . تمت الابيات المجردة من وفيات الاعيان المنسوب تاليفه للقاضی شمس الدين احمد بن خلكان ... برسم من ذكر اسمه الكريم فی اوايله ... وذاك فی ۱٦ جمادی جمادی الثانی لسنة ۱۰۷۹.

تم المرام بعون الله ذی المنن　　فی غفلة قد خلسناها من الزمن
فان يجد احد فی موضع خطأً　　فليبدل السیء الممقوت بالحسن

۲۹۳۰

نستعلیق خواجه نجیب عجمی ثروی ابن میرزا خان رستمداری صالحانی در روز پنجشنبه ۱٤۸/ ۱۰۵۸، نشان وجدول شنگرف ، نام نویسنده در پایان باحروف آمده و هر یکی جدا از هم است، در ۲۷۹ ص.
۱٦ س ۵×۱۴/۵ ، ۱۴۰گ ۹×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج عنابی ضربی بالولا

رسخ البيان وفتح التبيان

از محمود پسیخانی گیلانی (در گذشتهٔ ۸۳۱) است در عقاید

نقطویان[1] در ٦٧ بیان ودر آن این عبارتها دیده میشود :

و بعضی ازیشان اهل کلمه اند مثل فرقهٔ متصوفه قابل خیال و اهل باطن . . .

صاحب شرك وتقلیداند و ازجملهٔ حروفی نگشتند ص١٠٦

صورت نقطویه ١٤٦

خط نسخ ورقاع وتعلیق وغبار ٧٦

وآن چشم بدور که بنفس ومحمودیافته میشودخوداواست ١٤٥

شهاب‌الدین درنقطهٔ مائیه است ١٥٨

تامقرر گردد تا بخلاف‌تصورمتقدمین .. که تصور کرده‌اند که دور کاتب‌وقتی

که حشر اجساد گردد ... ازین‌عالم ختم میشود حاش لله ٣١

هرچه‌ال ال است مر کبست ... ٣٣

پس دور کاتب راآغاز وانجام نباشد ٣٦

که عبارت از هیز ترابی تواند بود ٥٤

وخود را بمحمودیت بکلیت نفس خویش بخود نموده‌ام واین خبر من تداده‌ام

که شیخ شهاب مقتول داده است که بسم‌الله است ٦٤

وانکه بجز صادق فرمود که خدا را بصوت امرد دیدم ٧٠

و آنچه دررمل دانیال و کتب انبیانموده شد ١٠١

پس فرقهٔ ناجیه از امت احمد و اصحاب او که برانند که محمد هست حروفی

باشند ١٠٨

هرچه طلوع محمود است ببرج عقرب است که برج تواندبود ١٣٠

وآنکه دانیال سی رمل ظاهر کرد ١٣١

۱ــ در نقطویان یاپسیخانیان دکترصادق کیا ش ١٣ ایران کوده ص٥و در لغت‌نامه (حروفیان) ازاین کتاب یاد نشده است .

دائرهٔ مطلع محمودی برج عقرب باظهار نقطوی ۱۳۹

ظهورصاحب آخرزمان عبارت ازظهور ... محموداست ۱٤٥

داستان موسی و فرعون و آتش وخرما ۱٥٥

مثل جنید که نقطهٔ ترابیه است ۱٥۸

تاهر گاه که نفس محمد لا اله الا الله گوید نفس محمود لا الله مـر کب مبین گوید ۲۷٤

که نفس محمود بی احصاء مکررات .. نفس‌الله است ۱۷۷

هرچه فرقت میان طلوع من که عبارت از مدت حیات من است و میان غروب من که عبارت از بقاءِ کتاب من است بعد از نوبت شخص من ۲۰۲

کنایه ازفتنه دجال ... هریکی خود را مجتهدی نام نهاده وهوای نفس خویش که بهیچوجه کتاب محمد راست نیاید ... ناطق گشته و عـالم را پر از فتنه و فساد و اختلاف کردند ۲۱۳

تا ازان خبر که صدر صفه درحق مسیح الدجال داد ۲۱۷

که درعهد محمود که صاحب عهدآخر است ۲۲۲

اما وقتی که آن دائرهٔ نقطویه که صورت اول و آخر وظاهر و باطن است ۱۳

بچندین صورمتخلق محمود ظهور کرد ۲٥

هر که آنچنانکه‌ازسرحصاب (حساب)من‌آمدم وبی‌تفتیش ... بمقام‌حرفیت‌اقامه کردم وبدودیدهٔ نقطوی ... استخراج کردم بکنند ۲۱٤

بیان هرچه لفظ ونطق وصوت وتکلم است یکی نطق ویکی نطق‌حیوان دیگر نطق نبات ۲٥۰

فهرست بیانها :

بیان ۱ ص۱ بیان ۲ ص۱٥ بیان ۳ ص۲۰ بیان ٤ ص۲۰ بیان ٥ ص۲۰ بیان ٦

ص۲۱ بیان ۷ ص۲۲ بیان ۸ ص۲۲ بیان ۹ ص۲٤ بیان ۱۰ ص۳۲ بیان ۱۱ ص۳۳بیان ۱۲ ص۳٦ بیان ۱۳ ص ۳٦ بیان ۱٤ ص ۳۷ بیان ۱۵ ص۳۸ بیان ۱٦ ص۳۹ بیان ۱۷ ص٤۵ بیان ۱۸ ص۵۱ بیان ۱۹ ص۵۲ بیان ۲۰ ص۵۲ بیان ۲۱ ص٦۵ بیان۲۲ص٦۸ بیان ۲۳ ص۷٤ بیان ۲٤ ص۸۵ بیان ۲۵ ص۸۹ بیان ۲٦ ص۹۵ بیان ۲۷ ص۱۰۵بیان ۲۸ ص۱۰۹ بیان ۲۹ ص۱۱۲ بیان ۳۰ ص۱۲۱ بیان ۳۱ ص۱۳۰ بیان ۳۲ص۱٤۲بیان ۳۳ ص۱٤۹ بیان ۳٤ ص ۱٦۲ بیان ۳۵ ص ۱٦۵ بیان ۳٦ ص۱۷۰ بیان ۳۷ ص ۱۷۰ بیان ۳۸ ص۱۷۱ بیان ۳۹ ص۱۷۲ بیان٤۰ ص۱۷۲ بیان ٤۱ ص۱۷۵ بیان ٤۲ص۱۸۲ بیان ٤۳ ص۱۸۳ بیان٤٤ ص۱۸۵ بیان ٤۵ ص۱۸۹ بیان ٤٦ ص۱۹۱ بیان٤۷ص۱۹۳ بیان ٤۸ ص۱۹٦ بیان ٤۹ص۱۹۸بیان ۵۰ ص۲۰۲ بیان ۵۱ ص۲۰۳ بیان ۵۲ص۲۰۵ بیان ۵۳ ص۲۰۵ بیان ۵٤ ص۲۰٦ بیان ۵۵ص۲۰۸بیان ۵٦ ص۲۰۸ بیان ۵۷ص۲۰۹ بیان ۵۸ ص۲۰۹ بیان ۵۹ ص۲۱۱بیان ٦۰ ص۲۲۹ بیان ٦۱ ص۲۳۷ بیان٦۲ص۲٤۰ بیان ٦۳ ص۲۵۰ بیان ٦٤ ص۲۵۸ بیان ٦۵ ص۲٦۳ بیان ٦٦ ص۲٦۸ بیان٦۷ص۲۷۱

آغاز: بسمله. استعین بنفسك الذی لااله الا : الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب: لیکون للعالمین بشیرا. وموهبته جزیلا. وسراجاً منیرا... اقراء کتابکم..فی رسخ البیان وفتح التبیان عن ید الکاتب المعروف بالبهمیخان حکم مطلق. وبرهان موجه: ومراتب مکرر: وظهور مکمل: وبیان مفصل.

انجام: بسر وعده خون آمد کماترا ال ل ه م ح وو م ح ت د سبحانه عما یشر کون تم بتوفیق.

۲۹۳۱

نستعلیق گرد آورنده محمود بن میرزا ابوالقاسم خویی دررجب ۱۳۳۴ ، نشان شنگرف، نام او و تاریخ در پایان تفسیر سورههای واقعه والم نشرح آمده است (ص۱۱٦و۱۳۵) ، ش ه تاریخ بامداد روز شنبه ۳ رمضان ۱۳۳۴ دارد .

تاریخ تولد ۱۲۳۴ و ۱۲۴۲ و ۱۲۴۴ در ص ۱۱۶ هست
۲۸ س و جلیبا ۱۱/۵×۲۵ ، ۱۶۵ گ ۱۷×۳۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا.

مجموعه

۱ـ جنگ شعرهای فارسی : وحشی (۱ متن) حسین ثنایی (۶) مجیر بیلقانی (۱۱) ظهیر فاریابی (۱۳) قاضی نور اصفهانی (۱۴) ملك قمی (۱۶) نفیس (۱۷) عصمت بخارایی (۹) بنایی هروی (۱۷ و ۲۰) شیخ نظامی (۲۲) تموزیه میرزا قلی میلی (۲۳) غیرتی شیرازی (۲۴) عرفی و نثاری (۲۵) سلمان ساوجی (۱۰ و ۲۷) عرفی شیرازی (۱۶ و ۲۸) محتشم کاشی (۶ و ۳۱) فتحعلیخان صبا (۳۲) سید محمد شعله (۳۳) خرد (۳۴) جامی (۳ و ۳۵) میرزا رضی دانش (۳۶) شیخ بهایی (۵ و ۳۶) خادم (۲ سر صفحه) هاتف (۳) کمال (۷) مجمر (۱۴) بابافغانی شیرازی (۱۷ و ۴۷) لسانی (۱۷ و ۴۷) مسیح کاشی (۱۷ و ۴۷) شهید (۱۷ و ۴۷) قاضی احمد فکاری (۱۸) امیر خسرو (۱۹) عنصری (۲۰) اشهری نیشابوری (۲۱) ابن سینا (۲۸) مغربی عربی و فارسی (۳۲) مشتاق (۴۳) کل سیستانی (۴۸) شکیبی (۴۸) رضی همدانی (۴۸) ادهم (۴۹ و ۵۶) امیر معصوم (۴۹) میر محسن سیستانی (۴۹) اوجی نطنزی (۴۹) آقا رضی اصفهانی (۵۰ و ۵۶) بهشتی هراتی (۵۰) میر برهان ابرقویی (۵۰) رونقی همدانی (۵۶) اسمعیل بیك انسی (۵۶) محوی اردبیلی (۵۷) لطیفای اردبیلی (۵۷) اوحدی اصفهانی (۵۷) کلیم (۵۸) نصرت (۵۸ و ۶۱) ابوالفرج (۶۰) کمال خجندی (۶۰) مشفقی بخاری (۶۱) شریف تبریز (۶۲) خان احمد گیلانی (۶۴) سلطان حسین میرزا (۶۴) تکش خان (۶۴) مجدالدین ابوسنجر (۶۵) فخرالدین (۶۵) ظهیرالدین اصفهانی و شیخ ابوسعید ابوالخیر (۶۵) حافظ مجیب علی در بارهٔ عشق باقی خان اوزبك ، احمد جامی (۶۶) مسعود سعد (۶۷) فتحعلیخان صبا در پاسخ لغزی بنام خربزه (۶۹۱) خیام (۱۲۷ ـ ۱۲۸) شعرهای دیگر هم در آن هست ، نیز سه بند به نثر.

۱ـ رقم سرخای خان لگزی (۳۷) از دربار عثمانی مورخ صفر ۱۲۲۱ بعربی .

۲ـ رقم محمد علی پاشا والی مصر بعربی (۳۷) .

۳ـ نامهٔ ظریفی گویا همین محمودبن ابی‌القاسم خویی بمحمدعلی‌پاشا (۳۸) .

۲ـ تفسیر آیة‌النور (۷۰ـ۹٤) از صدرای شیرازی .

۳ـ تفسیر سورة الواقعة (۹٤ـ۱۱٦) از همو .

٤ـ تفسیر سورهٔ والضحی (۱۱۷ـ۱۱۹) از محمد دهدار بفارسی .

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بی‌قیاس حضرت خداوندی راست که از نقطهٔ حب ذاتی جوهر انسان را بیافرید . . . اما بعد چنین گوید . . . محمدبن محمدالملقب بدهدار .

انجام : واین طرز ابلغ است باسیاق وحی و دعوت والله اعلم بحقائق الامور .

۵ـ تفسیر سورهٔ الم نشرح (۱۱۹ـ۱۲۵) از همو . درخود رساله نامی از او نیست ولی در عنوان رسالهٔ پیش آمده « تفسیر والضحی و الم نشرح من مؤلفات ملامحمد دهدار غفرالله له » .

آغاز: بسمله ابتدا کرده میشود کتاب وجود و سور نشات در دبستان انشا و ابداع باسم اعظم الهی .

انجام : وعین قدرت تو . وصل اللهم علی نورك الطاهر بك محمد و آله و صحبه اجمعین .

۲۹۳۲

نستعلیق گویا تصحیح شده بدست خود شاعر (۹۴، ۱۳۰، ۲٦۴، ۴۵۰، ٦۴۷) چنانکه کسی در هامش ص ٦۴۷ گواهی داده است ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، بادوسر لوح زر وسبز و گلی و سرخ و سفید آب و مشکی ، نسخهٔ بسیار پاکیزه ایست ، در ٦۵٦ ص ، یادداشت ۲۲ صفر ۱۱۴۴ و ۱۸ صفر ۱۰۸۰ و ۱۲۵۲ در صفحهٔ عنوان هست ، نیز تاریخ تملك ۱۳۳۵ ، درروی برگ یکم آمده «دیوان صائب اصفهانی در دارالسلطنهٔ اصفهان سنهٔ ۱۱۷» ، بهای نسخه و هزینهٔ کاغذ وجدول سازی وجلد در گ ۲ رهست .

۱۷س ۷/۵×۱٦/۵، ۳۲۰گ ۱۴×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی زرکوب متوابی

مرآت الجمال

دیوان شعر محمد علی صائب سپاهانی تبریزی (١٠١٦ـ١٠٨١) است و نزدیك ١١١٥٢ بیت با فهرست برحسب لغاتی که در هر بیت غزلها مکرر آمده در آغاز دفتر (مجلس٣:٣٢٦ ـ سپه ٢:٦٢٢ ـ ذریعه ٩:٥٦٩) .

آغاز:

خرد دانست آنکه جرم خویش‌را بیچاره شد(؟)

آدم از جنت برای گندمی آواره شد

انجام :

ترا از حرف لب بستن چنان است

که یوسف را بزندان کرده باشی

٢٩٣٣

استعلیق سدهٔ ١٠و١١ ، عنوان زر وشنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، آغازوانجام‌هردو شماره افتاده است .

١٩س٦×١٥ ، ١٥٧گ١٣/٥×٢٣ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی بالولا

مجموعه

١ـ مهرومشتری (١رـ٩٧پ) ازعصار تبریزی محمدبن احمد که در٥١٢١بیت است و در٧٧٨ سروده است

آغاز در شش‌بیت پیش از «سبب نظم کتاب» :

چو محرم شد محمد بی محمد — در آن خلوت سرای فضل‌سرمد

انجام :

رسید این نامهٔ نامی باتمام　　کشید آغاز این دفتر بانجام

بروز واو دال از ماه شوال　　زهجرت رفته حا و عین باذال

(مجلس ۳:۶۹۱ ـ ذریعه ۹:۷۲٤) .

۲ـ جمشید وخورشید بنام سلطان اویس در ۷٦۳ (۹۸ر ـ ۱۵۷پ) از سلمان ساوجی (ذریعه ۵:۱۳۳ و ۹:٤٦۲ ـ مجلس ۳:۱٦۸ و ۱۹۱)

آغاز:

بعونش ربع بسکون را امان ده　　سکون فتنهٔ آخر زمان ده

در مناجات

بنام آنکه این دریای دایر　　زعین عقل اول کرد ظاهر

انجام : غزل

آفتابی از شکاف ابر ایما میکند

عاشقانرا درهوا چون ذره شیدا میکند

....

چو بشنید از شکر زیبتان خطابی

بهار افروز دادش خوش جوابی

غزل بهارافروز

۲۹۳٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف . درص۷۰ وص۳۰۵ شعرها خط خورده است واز جاهای دیگر هم پیداست که خود شاعر این نسخه را دیده و تصحیح کرده است ، در ص ۱٤۸ یادداشت مورخ آدینه ع۱۱۲/۲ (=۱۰۱۳) هست ، در ص۲۹۲ یادداشت ۱۱٦۲ دارد ودرص۱۱۵ شعرهایی با تاریخ ۲۵صفر ۱۱٦۱، درص۲۳٦ هامش زیر سه بیت شعر رقم محمدمهدی دامغانی مورخ ۱۱٦۲ دیده میشود ، درهامش ص۳۵۷ شعرهایی آمده بارقم «ابن گلعلی ابراهیم رضا ـ شهر ربیع الاول سنهٔ ۱۱٦۱» ، در هامش ص۲۸۵ دو بیتی

است با تاریخ « ۵ شهر ربیع‌الاخر مرقوم گردید ۱۱۶۱ » بهمان خط ، افتادگیهای نسخه در میان صفحات ۸۹و۹۰ ، ۱۱۵و۱۱۶ ، ۱۲۳و۱۲۴ ، ۱۵۳و۱۵۴ ، ۲۰۵و۲۰۶ ، ۲۹۰و۲۹۱ ، ۲۹۷و۲۹۸ ، ۳۶۱و۳۶۲،۳۷۱و۳۷۲ و۴۰۳و۴۰۴ است ، در ص۹۸س۱۱ شعری آمده که در ص۹۹س۱۰ مانند آن هست و در برابر آن نوشته: «مکرر شده ـ عوض» و یك شعر دیگر زیر این عنوان در هامش (ص۹۸) هست ، در صفحهٔ عنوان شعرهای آصفی وحضوری وهما دیده میشود و تاریخ ۱۲۵۹و۱۲۴۶.

۱۹س۹×۱۹/۵ ، ۲۰۳ـ۱۶×۲۷ ، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلد تیماج درون و بیرون مشکی مقوایی حاشیه سرخ .

دیوان

اسماعیل کاشف سپاهانی فرزند حیدر معمار شاعر غزلسرا و هجو گوی آزاده که داستان عشقبازیهای خود را بی‌پرده در این دیوان آورده (ص۳۷٤) و از محفل شعرا وقهوه‌خانه‌ها و ربودن شاه‌عباس دوم معشوقه اورا از دستش (۳۷۵) یاد کرده وچندان ستایشگر وچاپلوس نبوده‌است . او در این داستان از میر محمد مقیم یزدی والحاد او و رسالهٔ محمود (پسیخانی) یاد نموده‌است (۳۸۰) . او در ۱۰٤۵ درسفر بوده‌است .

پدر او در ۱۰۲٦ مرده و او در ۱۰۸۰ هشتاد و یك ساله بوده پس باید در ۹۹۹ زاده شده باشد (ص۳۲۰) .

او در ۱۰٤۵ از نجف بسپاهان ودر ۱۰۷۷ بمازندران رفته بود . تحفة‌الاقالیم را او در ۱۰۷۰ بپایان رسانده‌است . ماده تاریخهایی که او در این دیوان میآورد از سال ۱۰۵۷ است تا ۱۰۸۲ و در این دیوان او از پیری خود یاد میکند .

چنین است فهرست این دیوان

۱ـ قصائد و مقطعات وماده تاریخها در متن و هامش ۱ـ۱۰۰

۲ـ مثنوی وساقی نامه ۱۰۱ـ۱۱۵

۳ـ دیباچهٔ مثنوی تحفة الاقالیم وخود تحفة‌الاقالیم ۱۱٦ـ۲۰٤

٤ـ غزلها بترتیب تهجی ۲۰٦ـ۲۹۱

۵ ـ رباعیات

۳۷۱-۲۹۹

عنوانها درآن «وله» است و درچهارجا عنوان « اززبان مخدوم زاده نواب‌صدر گفته شد » (۳۵۹) و « دربیان بی‌طمعی این دورباعی گفته شده» (ص۳۶۱ که‌افتادگی دارد) و «تعریف خط مرجان» و « تعریف خط خواجه مرجان » (۳۷۱) دیده‌میشود .

فهرست عنوانها :

۱ـ در مدح السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه عباس الثانی خلد الله ملکـه (ص ۱ متن) .

۲ـ منه در حمایت میرزا شیخ حسن گفته (ص۱ـ۶ هامش) .

۳ـ دربیان حیای معشوق ایضا فی‌مدحه خلدالله ملکه وسلطانه (٤) .

٤ـ ... (بریده شده) و تاریخ تولد نورچشمی آمیرزا رحیم (۷ـ۱۷هامش).

۵ـ تاریخ حوض آب جلال ایضا (۸) .

۶ـ فی مدح عالی حضرت وزارت و اقبال پناه محمدبیك اعتمادالدوله (۹).

۷ـ در تعریف و تاریخ عمارت نواب اسلام واسلامیان ملاذصدارت‌پناه سلمه‌الله تعالی (۱۳) .

۸ـ درمدح محمدقلی‌خان بیگلربیگی ایروان گفته شد (۱۵) .

۹ـ درمیرابی محمدخان مذکور گفته شد (۱۸) .

۱۰ـ درگله ازمعشوق (۱۸ـ۲۱ هامش) .

۱۱ـ درمفارقت‌همانامی گفته‌شد(۲۰ـدرآن‌درهمهٔ‌بیتهادو کلمهٔ«هماواستخوان» آمده است) .

۱۲ـ منه [درمدح میرزا الکسندر] (۲۲ـ۲٤ هامش) درپایان آمده :

رواکناد خدا همچو سال تاریخش

همیشه کام دل میرزا الکسندر

۱۰۷۸

۱۳ـ تاریخ فوت میرزا سیدعلی مخدوم زادهٔ نواب (۲۵ـ۲۶ هامش)

۱۴ـ [قصیده‌ایست در حماسه وخویشتن ستایی ازاو] (۲۵ـ۲۷) .

۱۵ـ منه [در گله‌ازیار ونکوهش رفتاروی] (۷ـ۳۰ هامش) .

۱۶ـ درالتماس معالجه چشم عزیزی که قابل بود گفته شد (۲۸).

۱۷ـ منه [قصیده نونیه‌ایست] (۳۱ـ۳۴ هامش) .

۱۸ـ درتاریخ عمارت حسب‌الالتماس عزیزی گفته شد (۳۱) .

۱۹ـ درالتماس دشنام درمدح شکرفروش قنادی گفته شد (۳۳) .

۲۰ـ ایضا [قصیدهٔ یائیه‌ایست] (۳۵ـ۳۶ هامش) .

۲۱ـ حسب‌الالتماس نورچشمی محمد رضی حکاك گفته شد (۳۵) .

۲۲ـ تاریخ تولد محمد باقرابن‌افادت پناه مولانا عبدالحی‌حسب الالتماس گفته شد (۳۶) .

۲۳ـ تاریخ تولد میرزا منیر ابن میرزا شاه صالح [حسب] الالتماس گفته شد (۳۸) .

۲۴ـ در تعریف زمانای ناطق بنابرمصلحتها گفته شد (۴۰) .

۲۵ـ منه بشرح ایضا (۴۲) .

۲۶ـ حسب‌الالتماس حیدرقلی بیك افشار گفته شد (۴۵) .

۲۷ـ در طلب سرمه بحکیمی نوشته شد (۴۷) .

۲۸ـ درتعریف اسماعیل مقری گفته شد (۴۸) دراینجا نام نواها و آهنگها آمده‌است.

۲۹ـ در گله معشوق ستمکاری گفته شد (۵۰).

۳۰ـ حسب‌التضرع بابایی یورقچی گفته شد (۵٤).

۳۱ـ وله بشرح ایضا (۵٦).

۳۲ـ دربیان آنکه ... (پاك‌شده) درمدت عمرممنون‌مهربانی هیچ فردی‌ازانسان نبوده‌ام (۵۹).

۳۳ـ تاریخ فوت مرحمت‌پناه ابوی‌ام [در۱۰۲٦] (٦۱هامش).

۳٤ـ [تاریخ وزارت‌میرزاجعفردر۱۰۷۸ باعبارت : کردید وزارت‌صفهان](٦۱).

۳۵ـ [ماده تاریخ عروسی در۱۰۸۰] (٦۱).

۳٦ـ [ماده تاریخ دیگر در۱۰۸۰] (٦۱).

۳۷ـ [درمرگ میرزای خاصه مستوفی ووزیراصفهان و دادن منصبش به پسر او در۱۰۷۹].

۳۸ـ تاریخ وزارت‌آقائی‌آقازمان [در۱۰۷۸] (٦۳هامش).

۳۹ـ مرثیهٔ سیادت ونجابت پناه میرزا جلال شهرستانی (٦۷).

٤۰ـ تاریخ‌تولد روح‌الامین (٦۹هامش).

٤۱ـ [ماده تاریخ عمارت در ۱۰۷۱] (۷۰).

٤۲ـ تاریخ بیع غلام میرزا حسین [در۱۰۷۱] (۷۰).

٤۳ـ تاریخ پسر سعیدا [در۱۰۷٦] (۷۱ـ۷۲ هامش).

٤٤ـ درتعریف‌حوضی که حسب‌الامراعلی [شاه‌عباس] گل‌برروی آب‌نقشبندی شده بود (۷۱).

٤۵ـ تاریخ فوت نصیرای قنادی [در۱۰۷۱] (۷۱).

٤٦ـ تاریخ فوت میرزا شفیع [در۱۰۷۱] (۷۲).

٤۷ـ [ماده تاریخی در۱۰۸۲] (۷۲ هامش).

۴۸- [ماده تاریخی در۱۰۲۵] (۷۳هامش).

۴۹- [ماده تاریخ فرستادابن حسین تعویذ دوستی برای اودر۱۰۷۰] (۷۳).

۵۰- [ماده تاریخ ۱۰۶۷] (۷۴).

۵۱- بباقاسم نقیب نوشته شده (۷۴) [باآوردن الفاظ : علامت ، کشتی، جریده، معرفت ، برگک ، کوچکان ، شاخ نفیر ، رنگک ، خدنگک ، چله نشین ، خلوتسرا ، قندیل ، پنبه].

۵۲- [وصف کارشفیعا] (۷۴هامش).

۵۳- [مرثیه وماده تاریخ مرگک حاتم بیك در۱۰۶۳] (۷۵).

۵۴- تاریخ نزول داراشکوه [در۱۰۶۷] (۷۵).

۵۵- [روان شد آب درراه دشت کربلا در ۱۰۶۹] (۷۶).

۵۶- در مدح محمد بیك اعتمادالدوله بجهت التماس میرزا صالح منشی (۷۶).

۵۷- درمعذرت به گفته (۷۶-۷۷هامش).

۵۸- [برگشت زمان از کعبه در۱۰۶۵] (۷۸).

۵۹- تاریخ فوت صبیهٔ میرزا محمد شفیع [در۱۰۷۵] وتولد پسرش [در۱۰۷۶] گفته (۷۸-۸۱هامش).

۶۰- [تاریخ دیباچهٔ دیوان خاقانی در ۱۰۶۲] (۷۹).

۶۱- [تاریخ حدیقهٔ امینا در۱۰۶۲] (۷۹).

۶۲- درطلب گل شیراز گفته شد (۸۱).

۶۳- [تاریخ مرگک حسن معمارباشی وتولد پسراو در ۱۰۷۷] (۸۱هامش).

۶۴- درپشیمانی از طلب گل شیراز (۸۲).

۶۵- تاریخ [مرگک] حاجی غدیرا [در۱۰۷۶] (۸۲ هامش).

۶۶- ایضا اززبان مخدوم زاده صدر گفته شد [درطلب شاهنامه] (۸۳هامش).

۶۷- تاریخ میرزا ماند کار [در۱۰۶۴] (۸۳).

۶۸ـ تاریخ تولد پسر میرزا سعید [در۱۰۶۷] (۸۳) .

۶۹ـ [تاریخ تولد دیگر در ۱۰۶۶] (۷٤) .

۷۰ـ [تاریخ تولد زین‌العابدین پسرمیرزا صادق در۱۰۷۳] (۸٤) .

۷۱ـ [تاریخ تولد پسر بلقیس در۱۰۷۰] (۸٤ هامش) .

۷۲ـ تاریخ تولد [در۱۰۷۶] (۸۵ هامش) .

۷۳ـ دربیان‌شرطی که‌فیما بین صباغان کرده شده گفته شد [قانون حاجی‌بدیعا در۱۰۷۲] (۸۵) .

۷٤ـ [تاریخ تولدی در۱۰۷۳] (۸۵) .

۷۵ـ تاریخ حبس جان عمری محمد قاسم [در۱۰۷۵] (۸۶هامش) .

۷۶ـ تاریخ برکهٔ حاجی محمد حسین [در۱۰۷۲] (۸۶) .

۷۷ـ تاریخ مخدوم زاده میرزا سعید [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۸ـ تاریخ تولد میرمحمدحسین پسرمیرعلی‌نقی [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۹ـ تعریف سکاك (۸۷ـ۸۸ هامش) .

۸۰ـ وله ایضافی الترجیع (۹۳) .

۸۱ـ ساقی نامه (۱۰۱) .

۸۲ـ [دیباچهٔ برمثنوی تحفة الاقالیم به نثر] (۱۱۶ ـ ۱۲۳) در آن آمده :

« سخنوری که امروزدرمیدان نکته سنجی گوی سبقت ازهمگنان ربوده درمنصهٔوصال دست‌خیالش زیور برودوش شاهدسخنست معنی‌پناه‌الفاظ دستگاه زبدةالمتقدمین‌واسوة المتاخرین صاف میکدهٔ ایتلاف مرکزدایرهٔ انصاف کاشف رموز سخنوری‌واقف‌اسرار بیان گستری موردعواطف‌السبحانی حضرت‌مجدالانامیست که ازتباشیرطفولیت‌تاحال که‌غرهٔ ماه کهولت‌ایشانست‌همچو سروی که ازچمن خلدبرین سر کشدآهی‌ناموزون ازدل نکشیده‌اند و درهرفنی ازفنون نظم ونثر سرآمدآفاق گردیده درقصیده و قطعه و مثنوی و غزل و رباعی و سایر فنون سخن گزاری بین الامثال علم امتیاز و افتخار

افراشته‌اند ... عنفوان جوانی و عهد شباب را که خلاصهٔ عمر عبارت ازانست در نجف اشرف شاه ولایت پناه ... بخدمت گزاری تعمیر روضهٔ مقدسه منوره . . . صرف نموده قصاید غرای متعدده متظافره درمدح آن‌ممدوح خدا ورسول ومنقبت آل‌خجسته‌احوالش انشا نموده اند . آوازهٔ سخنوریش در عراق عرب چون عراق عجم آویزهٔ گوش هوش بزرگ و کوچك گردیده ساغر شط از خط بغداد زناربسته رشك اشعار آبدار اوست بعد ازفراغ آن شغل شریف‌تاحال که شاهد عمرایشان سیار سرو آستان عشرششم‌است دردارالسلطنهٔ اصفهان رویت جرعاده بعباب‌الاحسان که موطن اصلی ومسکن مالوف ایشانست توطن دارند وازنهایت نجابت فطرت و علوهمت کام‌اندیشه را مرارت آلود مدح ملوك نفرموده دامن پاك همت را ازلوث طمع ودنس توقع ازین گروه‌ندامت‌پژوه منزکی داشته‌اند ... کمتر بااهل روز گار محشور می باشند . . . باآنکه کهنه قبالهٔ اصفهانست بعزلت قسم که قدم از گوشهٔ انزوا بیرون نگذاشته . . . آری اگر گاهی قطعه‌ای درمدح ملوك فرموده‌اند حسب‌التکلیف عزیزی بوده ... درهرفنی ازفنون ... داد لفظ ومعنی داده‌اند سیما درقصیده سرایی . . . ازجمله قصیدهٔ لازم هما و استخوان (ش۱۱) و دیگرقصایدغامضهٔ ایشان مثل قصیدهٔ قلب وتصحیف وامثال‌آن ... شایدتاحال هفتادهزار گوهربکرمعنی سوای آنچه بحضرات بی تکلف تکلف شده بمثقب اندیشه بسمط تدوین کشیده باشند از شور قصاید مدحش نهایت محبتش بآل ظاهر است . . . ازشیوهٔ غزل سراییش که بوستان مکتب خانهٔ عشق و عاشقی است میتوان یافت کـه مدة العمر ازشورعشق نوجوانان که نمك مایهٔ زند گیست خالی نبود داغ دل‌راپیوسته چون چاك سینهٔ صبح‌ازمهرخورشیدلقایی ناسورداشته‌اند ... ازتاب میان‌موری‌بیتاب‌تر ازشاهین دلربای نگاه شوخ چشمان مورمیان گردیده ... بمؤدای کلام الولد سرابیه نشاءِ آدمیتش راغب بحسن جوانان گندم گونست . چون هرسخنوری رانصیبی ازبلاد هند می‌باشد ایشان بهرهٔ خود را از آن نصیب بحسن سبزجوانان ایرانی که من تشبه بقوم‌فهومنهم صلح‌نموده‌اند».

باز درآن آمده : « حالی شیرازه بند مجموعهٔ پریشان حالی در[د]مند لاابالی عبدالعالی که پریشان نویسیش زیاده بر پریشان گوییست آشفته فقره‌ای چند بدستیاری قلم شکسته رقم انشانموده برسم دیباچهٔ زلف پریشان عارض این شاهد خجسته لقا که موسوم است به تحفةالاقالیم نماید» .

این دیباچه « عبدالعالی» که گویا نویسندهٔ نسخهٔ ما است افسوس که از پایان افتاده است . ازان برمیاید که کاشف هنگام نوشتن این دیباچه دردههٔ ششم عمر خود بسر میبرده و درسپاهان گوشه گزیده بود .

۸۳ـ مثنوی موسوم به تحفةالاقالیم (۱۲۵ـ۲۰٤) که درآن توحیدخداونداست وستایش پیامبر درچندین بیت که حروف آغاز بیتها بسرخی جدا گانه در پهلوی آنها نوشته شده‌وروبهم میشود :

« تا ز دیوان وصالت مطلع تشدان تخاب مطلع خورشید پناه نماند در گرد حجاب » . (؟)

سپس ستایش علی ، صفت دوپسرپیر ، عشق ، عاشق شدن پسر بزرگ ، ترتیب اسباب عروسی ، رفتن مردم داماد بجانب خلوت دختر ، مناجات باخدا ، رفتن داماد بحجله گاه عروس ، تعریف وعیش ونشاط ، تعریف سراپای معشوق (مانند سراپای مهری‌عرب)تعریف قناعت ، مذمت خست وشرح احوال رئیس، صفت‌سخا، نامه‌رسانیدن قاصدبیار ، مذمت صبح ، مذمت زر ونکوهش زردوست ، تعریف آفتاب ، تعریف خاك نجف و بر گشت از آنجا ، بیان شدت فصل زمستان ، مذمت همصحبت نادان ، مذمت تصدیق بلا تصور ، تعریف‌عصمت ، شرح بی طمعی ، توبهٔ ازهجو ، مدح امامزاده‌هارون ولایت، مذمت نمامی وغمازی ، مذمت ریا وشیادان متشرع ، ستایش‌ازشعرالازفردوسی تارشدی ، ستایش مولانا رشدی رستمداری شیعی ، التماس از میرزا مهدیخان، خاتمه درستایش اعتمادالدوله . درآن آمده :

درختم کتاب و مدح نواب | مفتاح قلم کشاید ابواب
مانندهٔ فرقدان دو تاریخ | چون شاخ کشید سر زیك بیخ
بیخی که زداین دو شاخ از وسر | ذوالقرنین است چون سکندر
اول ز افق سرای دولت | طالع گردید صبح عشرت
توام چوشدند هر دوموجود | تاریخ دویم بعشرت افزود

(١٠٧٠)

٨٤ـ غزلیات باتخلص کاشف یا کاشف اسمعیل (٢٠٦ـ٢٩١) بترتیب تهجی از الف تامیم واز آغازوانجام افتاده است .

٨٥ـ دیباچه‌ایکه بدستور خود شاعر «مجدا اسماعیلا» نوشته‌شده وشاید ازهمان عبدالعالی باشد و نیمهٔ نخستین دیباچهٔ تحفةالاقالیم که چون نسخهٔ ما آشفته است در اینجا گذارده شده است (٢٩٣ـ٢٩٧) .

٨٦ـ رباعیات (٢٩٩ـ٣٧١) و درص ٣٢٠ هامش رباعی‌ترکی‌است .

٨٧ـ سر گذشت کاشف بخامهٔ شیوای خود اوبه نثر (٣٧٣ ـ ٣٧٦) ومینویسد که دردهسالگی بمکتب خانه رفت وشیفتهٔ نوجوانی از سادات اصفهان شد و نزدیك بسه سال بآن گرفتار بود . درهمان هنگام درپی سرودن شعر بوده و مطلع نخستین غزلی که سروده است اینست :

از دیده‌ام باین دل مسکین چه‌ها رسید

هر جور کو رسید بما هم ز ما رسید

دراینجا او از اقطاعی که باوداده شده و از شاه عباس (نورالله مرقده) یادمیکند و میگوید که او معشوق مرا بربود واین دردمند را باسایر عشاق بینوا کردوسه‌سالی آزار کشیدم تا درسالی که این شاه در گذشت (١٠٧٧) من بمازندران رفته بودم . در این‌جا ازمیرمحمدامین معماروجنتی قمی یاد کرده است.

۸۸ـ فصلی در عاشقی قهوه خانه (۳۸۵ـ۳۷۶) در اینجا از مسافرت کاشف از نجف که در آنجا شیفتهٔ عرب بچه‌ای شده بود و از آنجا در ۱۰۴۵ بسپاهان آمده واز چندتن از دوستان خود اویادشده مانند میرمحمد مقیم تبریزی که‌دربارهٔ اومیگوید.

یوسف که ز جهل منکر معبود است

نمرود صفت بشرع دین مردود است

بتوان ز خط زرد بنا گوشش خواند

هر رمز کـه در رسالهٔ محمود است

نیز: محمد شفیع بزاز مهبادی، میرزا امین صراف، محمدتقی‌بزازسپاهانی، پیرخرابات حاجی باقر بسمه چی، رئیس ابوالحسن دولت‌آبادی، حاجی‌محمدشریف، محمد صادق، مسعود صوفی سمسارتبریزی عاشق تنبا کو فروش معرکهٔ یاربابا، مولا جمال اعرج.

کاشف از همه اینها بهزل و تمسخر وصف میکند.

۸۹ـ دیباچهٔ رمل سالیانه که بالتماس محمد قاسم بجهت ناظر بیوتات مسوده شد (۳۹۰ـ۳۸۵) در تعریف علم رمل ولغزنام صفی‌قلی‌بیك از محمدقاسم کاشانی.

۹۰ـ لغز فارسی مانند لغزبهایی (۳۹۳ـ۳۹۰) مورخ ۲۴ محرم ۱۰۵۹.

۹۱ـ مسودهٔ کتابتی که اززبان استادعلی‌اکبر معماربیگی از خویشانش‌نوشته شد (۳۹۶ـ۳۹۳) درآن از بنگ وبوزه ونوازش نامه و مسجد ومدرسه وخانقاه‌وحمام و کتابخانه و کتابهای علمی وادبی ضمن عبارات یاد شده است.

۹۲ـ سواد رقعه‌ای که بسیادت پناه میر علی‌نقی نوشته شده (۳۹۷ـ۳۹۶).

۹۳ـ سواد کتابتی که بمیرزا احمد بیك ومیرزا اشرف نوشته ورعایت سفید و سیاهی کرده (۳۹۸ـ۳۹۷).

۹۴ـ در سفارش عزیزی بنورا محمدا نوشته شده (۳۹۸).

۹۵ـ در نصیحت بیکی از مصاحبان قلمی شده (۳۹۸ـ۳۹۹) در آن ازجعفریه و میخانه یاد شده است.

۹۶ـ سواد کتابتی که بمیرزا صالح نوشته‌شده(۳۹۹ـ۴۰۱)در آن یادشده‌ازصحبت قهوه خانه و از میرزا محمد مجلس آرا واحمدبیك ومیرزا نظام ومیرزا محمدمهدی.

۹۷ـ اززبان شاهدی‌بزرگی نوشته شده (۴۰۱ـ۴۰۲).

۹۸ـ کتابتی که بمیرزا محمد اشرف قلمی شده (۴۰۲ـ۴۰۳) در آن از شمسا میرزا محمد علیا و احمدبیك یاد شده است.

۹۹ـ در طلب کلید حجره بمیرزا بهاءالدین مشهدی مسوده شد (۴۰۳).

۱۰۰ـ درجواب رقعهٔ میرزا کمال در طلب گنجفه نوشته شد (۴۰۴ـ۴۰۵).

۱۰۱ـ بملا قدسی عرب در نجف اشرف قلمی شد (۴۰۵).

همهٔ اینها از ش۸۸ تا ش۱۰۱ به نثر است و شعرهایی‌نیزدرمیان‌آنها است.

پاره‌ای از شعرهای کاشف:

شد از پرتو نور فیض خدا — ز عباس ثانی جهان با صفا

چو عباس ثانی بزو شدرقم — نبست ازتبسم‌لب‌خویش‌را

(ص۶)

* * * * * * * *

نشد کاشف بعمر خویش‌مایل — بزن‌جزشکل‌آن‌شیرین‌شمایل

اگرخواهی‌شوی‌زین‌قصه‌واقف — بگودرپرده‌اش‌معشوق کاشف

(ص۱۴۲)

این تخته را سزد اگرامروز درجهان

با سطح آسمان کندش عقل اشتباه

....

از بوستان دولت و جاهش بریده‌اند
زانرو کشیده اند درو طرح بزم شاه
عباس ثانی آن گهر بحر معدلت
شاه فلکجناب فلك قدر دین پناه
از نور تخته بر سر خورشید میزند
گر بگذرد خیال وی اندر ضمیر آه
هرخانه اش که حجلهٔ بکر هنر بود
از بهر حسن سعی‌حسن‌شد گریز گاه

(۷۸)

مرا طبع صائب گرامت کن از لطف
مکن دزد معنیم چون طبع صائب

(ص۲۲۸)

تا پیراهن آن گل گلزار امید
درباغ‌وجود[پرده]ازچهره کشید
تاریخ‌تولدش درین فصل بهار
نوباوهٔ بستان سیادت گردید

۱۰۵۸(ص۳٤۷)

صایب که زقبلهٔ رضا پاك آمد
سیمرغ سخن‌بسته‌بفتراك آمد
چون‌مسندتاریخ مزین گردید
تاج‌سر اهل طبع وادراك آمد

(۳٤۷)۱۰۵۷

میرزا صفی آنکه‌مهرازوی ضو یافت
خورشید زموج بر که‌اش‌یافت
تا آب ز چشمه سار تاریخش برد
دریاچهٔ ساوه آبرو از نو یافت

۱۰۵۹(ص ۳٤۸)

زاهد دل ما آینهٔ صنع خدا است
این‌آینه‌راهردوجهان‌روی‌نمااست
روشن بود از آینهٔ تاریخش
آینهٔ مهر عکس آیینهٔ ما است

(۳٤۸) ۱۰٤۸

افکندچوازعدم برین منزل ظل	گردید ازومحفل دل عالم کل
تاریخ نزول آفتاب قدمش	صبح صادق دمیدم ازمشرق دل

۱۰۷۵ (۲۹۹)

تاریخ تولد من بی مقدار	بعدازهشتادسال ازبعدهزار
نه‌ده‌شد اندربرارباب‌شعور	باآنکه‌دگریه گرفتست‌قرار

(ص۳۲۰ هامش که روی هریکی ازآنهاهم‌خط کشیده شده است).

تاریخ‌تولدم‌بچندین آزار	شددرسنه‌هزاروهشتاد...
نه ده گردید گرچه ...	یکبار دگر همان ...

(ص۳۲۰ هامش که کلماتی‌پاك‌شده است).

زر باف فلك ز اطلس زر کش تست
دلها همه وقف طرهٔ سر کش تست
این سینهٔ کاشف است کز تیر نگاه
در کیش وفا بجعبهٔ تر کش تست

(۳۲۰هامش)

درآتش دل شرارپیری گشتم	برچهرهٔ دل غبار پیری گشتم
ازبسکه‌غم‌جوانیم‌کردضعیف	در راه فنا سوار پیری گشتم

(۳۵۳)

میخواست چو اوشود درین‌هشت بهشت
سر داد دو تاریخ درین هشت بهشت
چون گشت بنا خلوت دل کردش نام
در سال دگر مقام فیضش بنوشت

(خلوت دل ، مقام فیضش = ۱۰۷۰) (۳۶۹).

تاریخ سعید .

آن‌روز که کردلطف‌حق‌موجودت	شد سال تولد ز رهی مقصودت

گفتم که هزار شکر کامروز بود　　اقبال سعید و مقدم مسعودت

۱۰۴۸ (۳۶۹هامش).

این رباعی باخلاق‌المعانی توارد شده.

در باغ جنون اگر بهارست منم　　در ساغر عیش اگر خمار است منم
اندر دل من اگر قرار است تویی　　در خاطر تو اگر غبار است منم
(۳۷۰)

« پوشیده نماناد که در آن اوقات از اقسام فکر شعر منتخب خیال رباعی بود رباعی اول فقیر درصفت او اینست، رباعی:

ای از نفست مسیح را خون در دل　　موسایی و گشته طور حسنت منزل
از رنگ تو داغ بردی یوسف مصر　　از لحن خوش تو گشته داود خجل»
(ص ۳۷۵)

بنگرید به: نصرآبادی ص ۳۶۰ ـ صبح گلشن ص ۲۳۶ ـ تذکرهٔ حسینی ص ۲۸۱ ـ ذریعه در دیوان در حرف کاف

آغاز: بسمله. درمدح السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه عباس الثانی خلدالله ملکه.

افتاده است عکس جمالت بر آینه　　یا گشته آفتاب ترا خاور آینه
آیات حسن جمله بر و میکند نزول　　روی تو هست مصحف و پیغمبر آینه
از عکس ناوک مژهٔ جان شکار تو　　از بیخودی بسینه زند خنجر آینه
یابد ز پرتو رخ چون آفتاب تو　　هردم حیات تازه چو نیلوفر آینه

انجام: بملا اقدسی عرب در نجف اشرف قلمی شد خلف سلسلهٔ زنجیر و چراغ دودمان مخزن (؟) مولانا اقدسی را مشتاقیم مخفی مباد که بعد از ترخنده های شاعرانه وتمسخرهای ستمظریفانه مزخرفات ایشان مسموع شد نمیدانم بآب ورنگ کدام لفظ و معنی تحسین معنی و لفظ او کنم حقا که شیرینی الفاظش طعم خنطل بذایقهٔ سخن سنجان بزم استعداد چشانیده و عرایس معانیش چون فراقش (؟) خبر مرگ بمستمعان مجلس کمال رسانیده (افتاده).

۲۹۳۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زر لاجورد ، چهارمجلس تصویرزیبا داردرص ۴۹و۵۰و۳۲۶ و۳۲۸ ، در۳۵۴ص.

۱۴س۷×۱۶ ، ۱۷۸×۱۳۳ ، ۲۳×۱۴ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از محمد رضای مشتاق کشمیری در ستایش پیامبر ودوازده امام (۱-۴۸) با غزلها بترتیب تهجی با تخلص مشتاق (۵۱-۳۲۶) و رباعیها (۳۲۷ - ۳۳۸) و مثنوی (۳۳۹-۳۵۴) رویهم نزدیك ۵۳۰۰ بیت ، سر گذشت اودرصبح گلشن هست .

آغاز:

خندهٔ صبح ببهارچمن ترك جفا — که کرم تـو بویی گل پیغام وفا

هر کزدائرهٔ گردش‌چشم توفریب — جنبش گوشهٔ ابروی‌توایمای‌بلا

انجام :

بصد حسرت بسوی آشیان تاز — تهی‌چنگال بی کردار شهباز

۲۹۳۶

نستعلیق سلطان محمودبن علی طبسی نویسنده نسخه‌ای ازخلاصه الاقوال حلی در ج۱/۱۰۵۶ ، ش۳و۴ را درج۲/۱۰۸۰ درسپاهان نوشته است ، ش۸مورخ ۱۴ ذی‌قعده۱۰۸۱ است ، فهرست کهنی از رسالات مجموعه درصفحهٔ عنوان وفهرستی تازه‌ای بخامهٔ باستانی درآغاز نسخه‌هست، درآن آمده « ۳۷ جزو جلدبیاض» و «قیمت پنج‌تومان وهزاردینار» .

۲۱س۸/۵×۱۵ ، ۱۸۵×۱۳۳ ، ۱۹×۱۴ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای‌حاشیه‌دارمقوایی

مجموعه

۱- جنگی که درآن بندهایی ازالمزار (۱) ومهج‌الدعوات ابن طاوس (۲-۱۰)

والمصباح الکبیر (۱۱ـ۱۲) و خطبهٔ نکاح ودعا وملل‌ونحل (۱۴ـ۴۱) وبندهایی از المحاسن برقی (۴۲ـ۶۲) وتفسیرقرآن بروایات سنی وشیعی و اثبات امامت علی با آوردن عباراتی ازنویسندگان سنت وجماعت (۶۳ـ۹۰) وبندی ازالاختصاص از کتاب سعیدبن جناح وشرح لغوی آن (۹۱ـ۹۵) وازجواهرالقرآن غزالی (۲۰۷) و از شرح ابن‌ابی‌الحدید ازسخنان نقیب علوی بصری (۲۰۷) وشعرفارسی (۲۱۱) نیزسخن‌همین نقیب ازهمین شرح (۲۱۲-۲۲۷) در لعن برصحابه .

۲ـ الاعتقادات (۱ ـ ۲) ازخواجهٔ طوسی که درپایان آن قواعدالعقائد او یاد شده است .

۳ـ دیوان علی (۹۶ـ۱۴۹) باعنوانهای فارسی .

۴ـ الفوزالاصغر (۱۵۰ـ۱۹۶) از مشکویهٔ رازی .

۵ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ تعلق نفس ببدن (۱۹۶ـ۲۰۱).

۶ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ قیاس (۲۰۲ـ۲۰۴) .

۷ـ اقسام النفوس (۲۰۵ـ۲۰۶) بندیست فلسفی وشاید ازیکی ازقدما باشد.

آغاز: هذا الفصل نقل من کتاب تاریخ النصرانی المشهور فی الدهور بالعلم و العمل . النفس الانسانیة کالمادة المجردة عن الصورولها کمال ونقصان و کمالها علمی و عملی .

انجام : القول فی الادراکات اعنی المعارف العلویة الانسانیـة (تمت اقسام النفوس المذکورة والحمدلله اولاوآخرا) .

۸ـ عقدالجمان فی‌حوادث الزمان (۲۳۰ـ۲۶۴) ازمفلح‌بن‌حسین‌صیمری گرفتهٔ ازتاریخ یافعی‌دروقایع‌ووفیات‌سال ۱ـ۶۵۶(این‌نسخه گزیده‌ایست‌ازآن) چلبی(۲:۱۲۳) از عقدالجمان فی تاریخ اهل‌الزمان ازبدرالدین محمودبن‌احمد عینی (م۸۵۵) در۱۹ جلد یاد کرده است .

آغاز: منتخب عقدالجمان . بسمله . حمدله . فیقول ... مفلح‌بن‌حسین‌الصیمری انی نظرت تاریخ الیافعی الموسوم بمرآة الجنان و عبرة الیقظان فـی معرفة حوادث الزمان ... فاحببت‌ان اثبت الفوائد واحذف الزوائد وهومرتب علی سنین‌الهجرة . . . و سمیت کتابی هذا عقدالجمان فی حوادث‌الزمان .

انجام : و کان مقامهم بمصر(هذاآخرمااردنا انتخابه من کتاب عقدالجمان‌فی خبرالزمان) .

۹ـ خطبةالبیان (۲۶۶ـ۲۹۶)

۱۰ـ رسالة فی‌المناظرة والشبهات (۲۹۷ـ۳۰۲) رسالهٔ‌لطیفی‌است‌بعربی‌ودرحل پاره‌ای ازمغالطات منطقی است ونیمی از مغالطهٔ ۸ را دارد تا ۱۸ و چنین است انجام آن : « الثامن عشرة الطلاق موقوف علی‌النکاح والنکاح علی رضاءِ الطرفین ... وهو غیرلازم فتامل جدا ولنختم‌الکلام مستعینا بالمفیض‌العلام .

۱۱ـ خطبةالاقالیم (۳۰۴ـ۳۲۷)

۱۲ـ خطبة البیان (۳۲۷ـ۳۳۰) بروایت دیگر از مالك اشتر که علی در روز چهارشنبه ۵ صفر۳۳ درنیمهٔ روزدربصره خوانده است .

۱۳ـ اجوبة علی‌للسائل (۳۳۱ـ۳۳۳) پاسخهای شگفتی است.

۱٤ـ وصیة النبی لعلی‌بن ابی‌طالب (۳۳۳ـ۳۳۸) بروایت علی‌بن احمدمشهدی غروی معبربن قاشانی از ابوالفضل محمدبن شیخ قطب الدین راوندی بـاجازه قرائت باو،درمدرسهٔ شهرری‌در کوی‌باب‌المصالح در ۵۹۰ازپدرش در۵٤۲ ازابوعبدالله جعفربن محمدبن احمدبن العباس دوریستی درمسجدش بغزنه در٤۳۳ (گویا ۵۳۳) از استادش جعفربن علی موسی قمی ازمشایخ اوازانس‌بن مالك و ابوسعید خدری .

۱۵ـ تقسیم العلوم و احوال مصنفیها (۳٤۱ ـ ۳۶۰) نخست اقسام علوم و سپس طبقات مؤلفان باتاریخ مرگ آنها وبسیارسودمند است وسال ۸۳۸ مرگ شاه‌نعمةالله در آن یاد شده است.

آغاز: بسمله الحمدلمن جعل ارواحنا الواح‌المعارف ... هذه رسالةبهیةومقالة شهیه فیهامااشتهرمن‌العلوم والعلماء .

انجام: وعلاءالدین علی بن ابی الحزم القرشی الدمشقی الطبیب بمصر توفی سنة سبع وثمانین وستمائه ولنختم بالخیر والحمد لله رب العالمین والصلوة علی محمد وعترته واهل بیته اجمعین آمین.

۱۶ ـ گفتاری درخمس بفارسی (۳۶۲).

۱۷ ـ گفتاری درزکوة علات بفارسی (۳۶۴ ـ ۳۶۵).

۱۸ ـ الاعتقادات (۳۶۶ ـ ۳۶۷) مانند ش ۲۰۸۹/۲ (ف۵۳۶).

۲۹۳۷

نستعلیق ۱۳۲۶، جدول شنگرف.
۱۳س ۹×۱۴/۵، ۷۳ گ ۱۳س×۲۰/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

کلیات

از ملتجی ابراهیم بن میرزا عبدالکریم خان فارسی بویراحمدی نویسندهٔ منشی ایلخان قشقائی زندهٔ نزدیك ۱۳۲۶ ودوستدار محمد علی شاه ودستگاه پادشاهی، غزل است وترکیب بند ورباعی نزدیك ۱۷۰۰ بیت.

آغاز: در شرح حال اهل فارس

برجای عدل ظلم گرانمایه باب شد
درپارس تا که مجلس شرط انتخاب شد.

اول ازین شد انکه درین ملك رونهاد
وان را عدو بفتنه گری در غیاب شد

خرسی بره گذشت وفقیهی بدورسید
برخرس وخرسبان چه گران بیکتاب شد

..۹.....

بر ملتجی نگر که ز مسکینی او بدهر

پا مال عنکبوت جفا چون ذباب شد

انجام :

تا ملتجی از میدان قاسم بجلال آمد

پر دیده عروس ... ملال آمد

چون صبح شب هجرش بیرون زهلال آمد

حافظ شب هجران شد کو صبح وصال آمد

شادیت مبارك باد ای عاشق شیدایی.

۲۹۳۸

نستعلیق خود شاعر و تصحیح شده وافزودگیهادارد درهامش.

۱۱س ۸×۱۴/۵ ، ۳۴۹ص ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی عنابی مقوایی

دیوان

از محمد رضای وصالی ساروی مازندرانی طبری حکیمباشی سفارت کبری و حافظ الصحه که سر گذشت خود راتاسال ۱۳۰۹ نوشته است (ص۱-۲۰) از گفتهٔ طاهر منشی سپاهانی در گنج شایگان . این دیباچه نیز برای تاریخ قاجار سودمند است . ازاین دیوان بر میآید که او افیونی بوده (۳۸٤) ودر مدرسهٔ دار الفنون درس خوانده و نشان مس وزر همایونی گرفته (٦) ودرهیئت سفارت ایران در عثمانی عضو بوده (۷) و در بارهٔ فتح خوارزم بدست حسام السلطنه دروقعه سالاراشارتی کرده (٦۰) ونکات تاریخی فراوانی ازان بدست میآید .

آغاز سر گذشت : بسمله . عزت وعظمت مرعزیزی ... را سزد که ستایشش موجب آسایش ونیایشش مورث آرامش است .

آغاز دیوان : قافیه حرف الف ازقصائد وله ایضا.

نوبت رسید موکب نیسان را	حشمت شکست دولت آبان را
اردی بهشت ماه فراز آمد	آراست چون بهشت گلستان را

انجام :

ماشب گله از پر طاوسی تو کردیم	خورشید و مه از پر توفانوسی تو کردیم
از کعبه و بتخانه و در دیر و کلیسا	تکمیل زیارات بپابوسی تو کردیم

۲۹۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، جدول شنگرف وزر و مشکی ولاجورد ، از آغاز و انجام افتاده است ، نزدیك هزار و اند بیت.

۱۴ س ۷×۱۴ ، ۱۴/۵ـ۴۳۸×۲۱/۵ ، کاغذ سپاهانی متن آبی حاشیه نخودی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

گویا از ولی دشت بیاضی گشته شدهٔ ۱۵/۲ ، نسخهٔ ما غزلها است نه بترتیب تهجی و رباعی ومثنوی هم درمیانه دارد . از شعرها پیداست که سرایندهٔ آن شیعی است در آن آمده :

چه شد سرشته بمهر آب وخاك ولی	روا بود که رساند باو ضرر آتش

(ص ۵)

نیز :

از روستای بودن زند حسود طعن	مرا چه جرم که از روستا است مولد من

(۴۹)

(سپه ۲:۷۰۲)

آغاز:

گرد سر راه وصالت را بپای شوق ازان	عرش دارد صد شرف از خاك پاك جبریل

ای دل وجان دردوغمت راوطن　　　هردو فدای تو چه‌جان وچه‌تن

انجام :

فلك مرا بتو همراه وآشنا نگذاشت

فتاد طرح جدایی ولی جدا نگذاشت

خیال مهر و وفا بود در دلم دایم

ولی چسود که ایام بی وفا نگذاشت

۲۹٤۰

نستعلیق حاجی علی عطارتهرانی درروزسه‌شنبه ۲۸صفر ۱۲۹۷ توشقان‌ئیل بخواهش حاجی‌محمد حسن‌معمار(ص۴٦)، در۶۹ ص

۱۸س۷×۱٦ ، ۲۵گ۱۴×۲۵/۵ ، کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی

دیوان

ازاسماعیل مقبل مدهوش تهرانی شاعرآزادهٔ امی بی‌سواد بلورفروش‌علاقه‌بند بوریاباف زردوزبترتیب تهجی نزدیك ۲۲۰۰ بیت . شعرهای اوبسیارشیوا وبلنداست. شاعر گویا درسدهٔ ۱۳ میزیسته است .

فهرست مطلبها

دیباچه درسر گذشت مدهوش ازنویسندهٔ نسخه　　۱ متن وهامش

حرف الف در۱۰۳ بیت　　ص۲ـ۵

حرف با در۵۱ بیت　　ص٦ـ۷

حرف تا در۲۵۷ بیت　　ص۸ـ۱٦

حرف ثا وجیم وحاوخا در۲۸ بیت　　ص۱٦ـ۱۷

حرف دال در ۲۷۰ بیت ص۱۷_۲۶

حرف ذال و را و زا و سین در ۱۰۲ بیت ص۲۷_۳۰

حرف شین و صاد و ضاد و طاء در ۲۸۰ بیت ص۳۰_۳۳

حرف عین و غین و فا و قاف در ۷۳ بیت ص۳٤_۳٦

حرف کاف و لام و میم و نون در ۳۷۰ بیت ص۳٦_٤۹

حرف واو و هاء و یا در ۱۹۰ بیت ص۵۰_۵۷

قصایدومطائبات‌پراکنده و هزلیات وترجیع بند در٤۰۰ بیت ص۵۸_٦۹

آغاز دیباچه: بسمله . مدهوش صهبای فنا و پیمانه نوش خمخانهٔ بقارهی‌عارف امی که زبان بیانش کلید خزینهٔ علوم لدنی ... در دست پر از بادهٔ کهن جام‌بلوراست .

آغاز دیوان : قافیهٔ حرف‌الف .

اگرم‌سر برود عشق‌تواز سرما را / مختصر می‌نرود وربرود سر مارا

درخرابات نهادم بدر میکده سر / تا بخوانند مگر خادم‌آندر مارا

....

دست نرادعطای تو گشادارندهد / ماند این‌مهرهچومدهوش‌بششدرمارا

انجام :

یك‌حرف‌زنکته‌ای‌بست مدهوش / این نکته بگو باهل اسرار

پیدا نبود کسی بجز دوست / بر هرچه نظر کنم نه جز اوست

۲۹٤۱

نستعلیق دههٔ سوم رجب ۱۲۵۸ ، عنوان و نشان شنگرف ، ۱٦س۸/۵×۱۷ ، ۴۵گ ۱۷×۲٦ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

چهار مقاله

از نظامی عروضی است .

۲۹۸۴

نستعلیق روز سه‌شنبه ۳ شوال ۱۲۹۴، جدول شنگرف وزر ولاجورد و مشکی.

۱۳س ۱۰×۱۹، ۹۹گ ۱۵/۵×۲۵، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوایی درون‌مشکی

دیوان

از محمد حسین‌خان‌بن محمد باقرخان‌بن عیسی‌خان قاجار بیگلربیگی‌شعاعی تهرانی در پایان سدهٔ ۱۳ و قصیده و غزل است و نزدیك ۱۸۹ بیت.

آغاز:

ای که افکندی بگردن ازدوزلف خوددومار
آن دومار از جان من جانا براوردی دمار
من کناره از جهان گیرم چو تو آیی ببرم
باز می بینم جهان آمد مرا اندر کنار

(قصیده‌ایست در ستایش از وزیر مؤتمن‌الملك صاحب اختیار)

....

مختصر عرض شعاعی را جوابی باز گو
کافتاب از ذره پروردن ندارد عیب و عار

انجام:

تیغ ابرو تیزومژگان تیز و تیر غمزه‌تیز
خون عاشق کی روا باشد بریزی با ستیز

....

پند نگرفتی شعاعی تا که افتادی ببند
بسته شد راه فرار و خسته شد پای گریز

۲۹٤۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نشان شنگرف ، در۳۶ص.
سطر چلیپا ۱۳×۲۰ ، ۱۴گ ۱۸×۲۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

خلد برین

از وحشی بافقی کرمانی و بوزن مخزن الاسرار نظامی و نزدیك ۵۳۰ بیت (مجلس ۳: ۶۱۰ - سپه ۲: ۶۹۷ - مشار ۶۱۶ - ذریعه ۷: ۲٤۰) .

۲۹٤٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱، جدول لاجورد درص۶۷۵ص.
۱۶س۱۷۷۷/۵ ، ۳۳۸گ ۱۴×۳۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سبز مقوایی کنار و عطف تریاکی .

کلیات

دیوان و منشئات جلالای طباطبایی زوارهای اردستانی (جلال‌الدین محمد شاعر شاه جهان پادشاه دوم) است (ذریعه ۱۱ : ۱۹۸) نام او در ص۶۵ « محمد ملقب بـه جلال‌الدین طباطبائی زواری اردستانی» آمده‌است . سرگذشت حکیم شرف‌الدین حسن شفائی پسر حکیم خواجه ملا دردیباچهٔ میرزا جلالا بردیوان او (۵۶ـ۷۹) آمده و در آن ازشاه صفی وسال ۱۰۳۹ وشیخ محمد حسن (ص۶۲و۶۳و۶۶) و پدرشفائی‌شاگرد شاه تقی‌الدین محمد نسابهٔ شیرازی یاد شده و دارد که شفائی در ۷۰ سالگی در پنجم رمضان ۱۰۳۷ در گذشت و جسدش را بکربلا برده‌اند ، جلالا شعری درمـاده تاریخ مرگ او میآورد (ص۷٤و۷۵) در اینجا دارد که سروده های اوبیش از سی هزار بیت است و مثنویات او بنام « خاقان سعید و صاحب قران مرحوم عرش آستان پادشاه والاجاه . . شاه عباس » است .

چنین است فهرست این جنگ

۱ـ نامه‌ای در بارهٔ بیماری (۱)
۲ـ نامهٔ دوستانه (۷)
۳ـ در مرثیهٔ کبوتران (۸)
٤ـ در پاسخ نامهٔ دوستی که از کسی درخواست ازدواج داشته نسب او را پرسیده است (۱۰)
٥ـ درپاسخ کسی دربارهٔ تهمت‌غصب‌زمینی (۱۲)
٦ـ در شکایت درددوری (۱۲)
۷ـ در خواهش مرکب از دوستی (۱٤)
۸ـ در اظهار اشتیاق و شرح بیماری و رسیدن انار وشفایافتن (۱٤)
۹ـ نامه‌ای در قبول پارچه بیك هندی (۱۷)
۱۰ـ پاسخ انتقادی که از انشای او کرده شد (۱۸)
۱۱ـ دیباچهٔ ساقی نامهٔ ظهوری ازجلالا (۲٤)
۱۲ـ دیباچهٔ دیوان محمدمؤمن حسینی‌ادائی (۳۱)
۱۳ـ دیباچهٔ مثنوی قدسی و کلیم در تعریف کشمیر (۳٥)
۱٤ـ دیباچهٔ مثنوی حاجی محمدخان قدسی ازمیرزاجلالای طباطبا (٤۷)
۱٥ـ دیباچهٔ دیوان حکیم‌شفائی و سر گذشت‌او (٥٦)
۱٦ـ درخواست کولی فتوح وستایش افیون (۷۹)
۱۷ـ پاسخ نامهٔ حکیمی در بارهٔ افطارماه رمضان (۸۱)
۱۸ـ نامه در تنبیه کسی که در نامه های خود ادب بکار نبرده‌است (۸۳)
۱۹ـ دراظهار انتظارنامه (۸٥)
۲۰ـ درشکوۀستم‌ظریفان‌اسلامخان (۸۸)

۲۱ـ در سپاسگزاری از رسیدن نامهٔ میرزا بوسعید ۸۹
۲۲ـ تذکرهٔ جلالا طباطبا (۹۲ـ۱۲۲) در سر گذشت دانشمندان زمان خود :
۱ـ سید محمد بخاری رضوی (۹۸۹ـ۱۰۲۵) (۹۲)
۲ـ سید جلال رضا جوی زاده ۱۰۰۳ (۹۵)
۳ـ شیخ میر محمد شهیر به میان میرپسر قاضی‌در گذشتهٔ ۱۰۴۰ (۹۸)
۴ـ بلادل قادری در گذشتهٔ ۱۰۴۶ (۱۰۲)
۵ـ ملامحب علی پسر صدرالدین محمد پسر میرزا علی‌بیك (۱۰۳)
۶ـ ملاشاه بدخشی (۱۰۸)
۷ـ شیخ ناظر (۱۱۳)
۸ـ میر حسام‌الدین (۱۱۷)
۹ـ شیخ حبیب (۱۱۸)
۱۰ـ ملاخواجه بهاری (۱۱۹)
۱۱ـ شیخ محمد صادق برهانپوری (۱۲۰)
۱۲ـ شیخ پیر (۱۲۰)
۱۳ـ خواجه خاوندمحمود (۱۲۱)
۲۳ـ دیباچهٔ شاهجهان نامهٔ از میرزا جلالا (۱۲۲)
۲۴ـ نخستین گفتار در سبب انشای این کتاب ازجلالا (۱۶۲)
۲۵ـ دیباچهٔ بردیوان ظفرخان ازجلالا (۱۶۹)
۲۶ـ کتابت سلطان المشایخ بامیرخسرودهلوی (۱۷۹)
۲۷ـ نامه های عاشقانه (۱۷۹)
۲۸ـ نامهٔ ملاصالح‌بجعفرخان (۱۸۶)
(شعر صالح در۱۸۸و۱۸۹و۱۹۱هست) .
۲۹ـ نامه بمخلص خان ازهمو (۱۹۳)

۳۰- نامه بجعفرخان ازهمو (۱۹۸)

۳۱- دیباچهٔ میرزا معزبربیاض خود (۲۰۳)

۳۲- نامهٔ شاه عباس بشاهجهان (۲۰۶)

۳۳- نامهٔ شیخ عبدالصمد بیکی ازیاران (۲۰۸)

(شعرهای اودرص۲۰۹و۲۱۰ هست).

۳۴- داوری منیرمیان دوقصیدهٔ قدسی وشیدا بنظم (۲۱۰-۲۲٤)

۳۵- نامهٔ منیر ببرادر خود فیض ۲۲٤)

۳٦- نامه بنواب سعدالله خان (۲۲۸)

۳۷- بندی از تاریخ معجم (۲۳۱)

۳۸- رقعات حکیم ابوالفتح گیلانی (۲٤۰)

۳۹- دیباچهٔ ملافرج‌الله شوشتری بردیوان ملای روم وسر گذشت ملا (شعرش در ۲٤۵ هست) (۲٤۱)

٤۰- داستانی از خواجه نظام‌الملك دربارهٔ جمال‌الدین جندی (۲۵۵)

٤۱- کتاب‌فی‌بیان اهل‌التصوف(۲۵۷-۲٦۲) از نجم‌الدین عمرنسفی‌درآن‌از گروههای: حبیبه و اولیائیه و شمرخیه و اباحتیه وحلولیه وحوریه وواقفیه ومتجاهلیه‌ومتکاسله والهامیه یاد شده است (حقوق۲۰۱)

آغاز: بسمله . هذا کتاب فی بیان اهل التصوف من تصنیف الشیخ‌الامام‌الاجل نجم‌الملة والدین عمرنسفی رحمةالله علیه بباید دانستن که تصوف چیست و اهل‌تصوف کیست وایشان چند گروه‌اند.

انجام: تا بوعدهٔ صاحب شریعت برسی که فرموده است من‌اهان‌صاحب بدعة آمنه الله تعالی یوم القیامة من الفزع الاکبر وفقناالله تعالی وصلی‌الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین اجمعین.

٤۲- رقعهٔ میرزا فصیحی بآصفخان (۲٦۱)

۴۳ـ منشآت وداستانی ازمحمد سلیم تونی ودرآن از «ادب نامهٔ» میرزا جلالایادشده است (۲٦٤)

۴۴ـ نامهٔ شیدابجلالا (۲٦٥)

۴۵ـ نامهٔ جلالا بشیخ حسین دربارهٔ پیشکشیِ اسب (۲٦٦)

۴٦ـ نامه‌ای ببرادر خود ملك حسین (۲٦۸)

۴۷ـ انشائی از ماهرا میرزا محمد کاظم منشی عالم گیرنامه (۲۷۲)

۴۸ـ منشآت ابومسلم عثمانی متخلص بجوانی بنام «رقعات جوانی به پیری» که ماده تاریخ «۱۰۷۰» هم هست (۲۷۳)

۴۹ـ نامهٔ حضرت امیرشیخ محمدبن سلطان خان (۳۰٦)

۵۰ـ نامه به عبدالحق جوانی (۳۱٦)

۵۱ـ نامهٔ جلالا بمیرزاغازی (۳۲۲)

۵۲ـ نامه بملازمان سلطنت شعاری (۳۲۳)

۵۳ـ نامه بشاهجهان (۳۲٤)

۵٤ـ از کتاب وصاف الحضرة ومکاتیب قطب محیی (۳۲٥)

۵۵ـ سروده های : فانی وطالب آملی (۳۲۸) وقدسی (۳۲۹) ونصیرا (۳۳۰) وباقرخان (۳۳۱) و سپاهی وخاقانی (۳۳۲) وسحابی وصائب (۳۳۳و۳٤٦) وغنی وخواجه عبدالله انصاری ۳۳٤و۳۳٥ وضمیرو کلیم (۳۳٦و۳٦۲) وظهوری (۳۳۷) وعنایت خان (۳۳۹) وبهرام سقا (۳٤۱) و ملك‌قمی(۳٤۲) وملاضیاء جونپوری (۳٤۳و۳٦۳) ومیرزامحمود سبزواری وبهلول‌دیوانه(۳٤٤)وبزمی(۳٤٥)وقاضی حسین میبدی وحافظ (۳٥۷ـ۳٥۹) ومؤمن حسین‌یزدی وسیدمحمد گیسودرازوابراهیم‌ادهم (۳٥۸) وجامی(۳٦۰) ومیرزا محمدتقی فانی (۳٦۱)

۵٦ـ از سراج‌الملوك وشرح قانونچه (۳٦٤) وربیع‌الابرار (۳٦٥ و ۳٦٦) وتاریخ این

خلکان وشرح مشکوة قاری (۳٦۹) و کتاب قیصری وسروده‌های علی وعلی بن الحسین ع (۳۷۰) وزهرة الریاض (۳۷۳)
۵۷ـ نامهٔ داراشکوه بشیخ محب‌الله وشانزده پرسش او (۳۷٦)
۵۸ـ پاسخ او باین شانزده پرسش (۳۷۷)
۵۹ـ نامهٔ دیگر داراشکوه بشیخ (۳۸۰)
٦۰ـ از رسالهٔ شطحیات محمد داراشکوه که در آن ازسکینة‌الاولیاء اویاد شده است (۳۸۱)
٦۱ـ ستایش ملامنیر ازخان پاك اعتقاد اعتقادخان (۳۸٤)
٦۲ـ سرگذشت شیدا بخامهٔ منیر ولطایف او ودرآن آمده که شیدانوشته‌های ناصرخسرو وباباافضل را دیده و از نیروی ملحدش خوانده‌اند و ازمثنوی دولت‌بیداراویادشده‌وبندی درهجوازاوومورخ۱۰۲۷در آن دیده‌میشود (۳۹۷)
٦۳ـ منشآت‌جلالادربارهٔ نشاة ومناظره‌ای میان مکیفات (مخدرات) ازاو (۳۹۷)
٦٤ـ نامهٔ حکیم حاذق بجعفرخان (٤۰۳)
٦۵ـ پاسخ نامهٔ سلطان بمیرزا رستم قندهاری ساختهٔ جلالا (٤۰۵)
٦٦ـ بشیخ عبدالعزیز جونپوری (٤۰۸)
٦۷ـ بآخوند ملامحمد یوسف قراباغی (٤۰۹)
٦۸ـ نامه بقاسم خان (٤۱۰)
٦۹ـ نامه باسلام خان (٤۱۱)
۷۰ـ نامه بخواجه حسن جویباری (٤۱۵)
۷۱ـ نامه بعبدالرحان‌خان خانان (٤۱٦و٤۲۲)
۷۲ـ نامه بملاعبداللطیف (٤۱۸)
۷۳ـ نامه بحکیم ابوالفتح (٤۲۱)

۷۴ـ نامهٔ حکیم حاذق بمیرالهی ومیرزا روشن‌ضمیرومیرزاعبدالرحمن (۴۲۴)
۷۵ـ نامه‌ای ازجلالا (۴۲۴)
۷۶ـ خاتمهٔ دیوان حکیم حاذق (۴۲۶)
۷۷ـ خطبهٔ مرقع‌ازجلالا (۴۲۷)
۷۸ـ دیباچهٔ جلالا بربیاض خودش (۴۳۰)
۷۹ـ نامهٔ بنواب افضلخان (۴۳۷)
۸۰ـ درسپاسگزاری نوروزبهمو (۴۴۲)
۸۱ـ پاسخ نامهٔ همو (۴۴۵)
۸۲ـ پاسخ بشیخ محمد (۴۵۵)
۸۳ـ نامهٔ بمیرزا محمدحسین (۴۵۸و۴۶۲)
۸۴ـ نامهٔ بضیاء الاسلام (۴۵۹)
۸۵ـ نامهٔ بشاه طالب کلیم (۴۶۱)
۸۶ـ نامهٔ بمیرزا محمد حسین (۴۶۲)
۸۷ـ نامهٔ بمیرزا بنده رضا (۴۶۳)
۸۸ـ نامهٔ بمحمدحسین کرمانی (۴۶۵)
۸۹ـ نامهٔ بمیرزا محمد حسین (۴۶۶و۴۷۹)
۹۰ـ درخواست دستك (۴۶۶)
۹۱ـ نامهٔ بمیرزا عبدالله نجم ثانی (۴۶۸)
۹۲ـ نامهٔ بضیاءالدین پسرملاجانی تبریزی (۴۶۹)
۹۳ـ نامهٔ جلال بمیرزا امینا (۴۷۹)
۹۴ـ نامهٔ میرزا سعید بجلال وپاسخ او (۴۷۶)
۹۵ـ حال نامهٔ میرمحمد باقر شیرازی (۴۸۴)
۹۶ـ پاسخ میرمحمد باقربجلالا (۴۸۸)

۹۷- درنکوهش از «خراب درونان برون آرای» (٤٩١)

۹۸- نامهٔ شاه عباس بعبدالله خان چنگیزی (٤٩٤)

۹۹- درخواست عینك ازحسینخان کرمانی (٤٩٧)

۱۰۰- نامهٔ بمیر ادایی (٤٩٩)

۱۰۱- نامهٔ جلالا بشاه عبدالله (٥۰۲)

۱۰۲- وصف چشمهٔ سار ویرناك کشمیر (٥۰۳)

۱۰۳- منشآتی دیگر (٥۰٦)

۱۰٤- دیباچهٔ میرزا جلالا بردیوان ملامنیر (٥۱۱)

۱۰٥- وصف نوروز وتخت مبارك (٥۱٤)

۱۰٦- درپندواندرز (٥۲۰)

۱۰۷- وصف جلوس وتخت نشینی شاهجهان (٥۲۳)

۱۰۸- طغیان سر کرده «سورجمل» پسر «راجه‌باسو» وشکست او (٥۲۸)

۱۰۹- نامه‌های جلالابمولانا محمد نصیرلاهوری (٥۳٦)

۱۱۰- نامهٔ بمولانا صالح بجعفرخان دربارهٔ شیدا (٥۳۸)

۱۱۱- گفتگوی شیخ فیروز باشیدا ودرآن از چند شاعرمانند انور لاهوری وعطای جونپوری وملامخترع وطفلی فتحپوری یادشده است (٥٤۰)

۱۱۲- نوشتهٔ ظهوری بشیخ فیض (٥٤۳)

۱۱۳- نوشتهٔ مولانا عرفی بکسی (٥٤۸)

۱۱٤- سر گذشت نواب سعدالله خان ازمیرزا نورالله (٥٥۰)

۱۱٥- نامهٔ میرزا کاظما پسرامینا بشیخ عنایت با چند شعری از کاظما (٥٥٦و٦٦٦)

۱۱٦- دیباچهٔ مجموعه‌ای که محمد کاظم‌بن محمدامین (کاظما) برای پسرخود میرزا عبدالله نوشته است (٥٥٦)

۱۱۷ـ دیباچهٔ مجموعهٔ خودش وشعراو (۵۶۶)

۱۱۸ـ دیباچهٔ جنگی از کاظما (۵۷۱)

۱۱۹ـ نامهٔ ملاطغرا بجلالای اردستانی (۵۷۵)

۱۲۰ـ سوادنامهٔ بقاضی قندهار (۵۷۷)

۱۲۱ـ نامهایکه بدوستی نوشته (۵۷۷)

۱۲۲ـ نامهٔ داراشکوه بشیخ محسن فانی (۵۷۸)

۱۲۳ـ پاسخ شیخ محسن باو (۵۷۹)

۱۲۴ـ نامهٔ میرباقرعلوی بصایبا ودرخواست حب (۵۸۰)

۱۲۵ـ نامهٔ ملك الکلام شاه طالبای کلیم بظفرخان (۵۸۱)

۱۲۶ـ نامهٔ ظفرخان به حیاتی گیلانی (۵۸۳)

۱۲۷ـ نوشتهٔ حکیم همام درمرگ حکیم ابوالفتح (۵۸۳)

۱۲۸ـ نامهٔ همام بشیخ فیضی فیاضی ازتوران‌زمین (۵۸۴)

۱۲۹ـ نامهٔ جعفرخان بحضرت میان شیخ (۵۸۴)

۱۳۰ـ دیباچهٔ کلیات اولی ازمنیر(۵۸۵ـ۶۰۱)درآن سرگذشت‌اوآمده بخامهٔ خود او که پدرش مظهر نامیده میشده وخود او در۱۰۴۵ ازلاهوربا کبرآبادرفته‌بود، ویاد شده درآن‌ازمیررفیعی لاهوری وجلائی دهلوی ومیرزاخلیل‌الله‌وازخواجه محمد صادق هروی ومحمد حکیم مفتی .

فهرست این کلیات در سه دائره درص۶۰۰ دیده میشود .

۱۳۱ـ دیباچهٔ مجموعهٔ مثنویات (۶۰۱ ـ ۶۱۷) منیر که در آن چهار شاعر قدسی و کلیم والهی و شیدا راطراز اول میداند (۶۰۳) ویاد کرده ازجوهری‌زر گر و میرزاجلالای اردستانی وصالحای‌شیرازی‌وسند مؤلف رسالهٔ توحیدوبهارسخن.

۱۳۲ـدیباچهٔ«سهنس‌رس»ازمنیروسر گذشت«نایك»نوازنده وخنیا گرهندی‌و«تان‌سین ابهرن‌بانی پلاس» «ولعل‌خان» شا گرداو(۶۱۷ـ۶۳۱) .

۱۳۳- دیباچهٔ مرقع داراشکوه (۶۳۲-۶۲۹)
۱۳۴- دیباچهٔ گلشن عنایت‌میان عنایت‌الله که ملامنیرنوشته (۶۳۲)
۱۳۵- دیباچهٔ بهارسخن محمد صالح ازمنیر (۶۴۵)
۱۳۶- دیباچهٔ منیر براشعار ضمیر در۱۰۵۲ (۶۴۷)
۱۳۷- دیباچهٔ رسالهٔ توحید سند در ریاضی (۶۴۹)
۱۳۸- دیباچهٔ نشات حالی ازمنیر (۶۵۳)
۱۳۹- دیباچه گلدسته ازمنیر (۶۵۴)
۱۴۰- دیباچهٔ دستنبو (۶۵۶)
۱۴۱- خطبهٔ نوباوه (۶۵۸)
۱۴۲- دیباچهٔ هفت‌اختر (۶۵۹)
۱۴۳- دیباچهٔ اتمام (۶۶۰)
۱۴۴- دیباچهٔ هزلیات (۶۶۲)
۱۴۵- دیباچهٔ مجموعهٔ اشعار (۶۶۳)
۱۴۶- خاتمه و کارنامه (۶۶۴)
۱۴۷- شکوه از کاتب غلط نویس (۶۶۷)
۱۴۸- درنکوهش یکی ازارباب دعوی درنکوهش یکی ازارباب معنی (۶۷۱-۶۶۹)
درص۶۷۱ آمده : «تمام شد منشئات مولانامنیر لاهوری»
۱۴۹- ستایش منیرازجلالا (۶۷۵-۶۷۲)

آغاز: [عنوان مطلب بشنگرف وپاك شده]

ابدا تحن الیکم الارواح ووصالکم ریحاننا والراح
وقلوب‌اهل‌وداد کم‌تشتاقکم والـی لذیذ لقائکم ترتاح

بحیرتم که بچه عنوان ابلاغ مبلغ اشتیاق نمایم.

انجام :

او کز دل و از دماغ دارد — درجیب وعمامه کان‌ودریا
بادست تهی‌حقش‌بدستست — گر سر نارد فـرو بدنیـا

۲۹۴۵

نسخ حاجی محمدبن احمد شریف سپاهانی درش۱ ومورخ روز پنجشنبه ۶شوال ۹۹۲ درنجف‌و مقابله شده با نسخه‌های‌درستی مانند نسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ علی‌بن منصورخازن وشهیدکه درتاریخ ۱۵ رمضان ۹۵۴ مقابله‌کرده بود ، ش۲ را علی‌بن شاه محمد طبسی نجفی در۹۹۳ نوشته و در نیمه‌های ع۹۹۳/۲ مقابله نمود، ش۳ را همان اصفهانی در ۲۶ شعبان ۹۹۲ نوشته و با نسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ شهیدکه در۹۵۳مقابله‌کرده‌بوددر ۱ع۹۹۳/۲مقابله نمود، ش۴ درروزآدینه ۸ رمضان۹۹۲ درنجف نوشته شده‌گویا ازهمین اصفهانی .

۲۳س۱۰×۱۵/۵ ، ۱۸۴گ۱۶ ×۲۳/۵ ، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی‌کنارمشکی.

مجموعه

۱ـ الفهرست (۱ـ۹۰) از شیخ طوسی .

۲ـ الابواب (۹۳ـ۲۱۰) رجال اوست .

۳ـ الرجال (۲۱۲ـ۳۳۰)از ابن داود که درنجف درذی حجهٔ ۷۰۷ ساخته است (پایان) .

۴ـ ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة (۳۳۱ـ۳۶۷) از علامهٔ حلی مورخ روز ۱۹ ذی‌قعده ۷۰۷ (پایان) .

۲۹۴۶

نسخ ابن‌شاه مولانانورالدین درروز پنجشبه ۱۷ع۱۰۷۰/۲ ، عنوان و نشان‌شنگرف.
۲۳س۷×۱۹/۵ ، ۲۸۰گ۱۳ ×۲۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

عین‌الیقین فی‌اصول اصول‌الدین یاالانواروالاسرار

ازفیض کاشانی است .

۲۹٤۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، هفت برگ آغاز نو نویس است.
۱۹س۹×۱۹ ، ۱۴/۵-۳۲۹۴×۲۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

اسکندر نامه

سرگذشت اسکندر بنام پسر داراب پسر اردشیر و برادر پوراندخت دختر دارا است از ابوطاهر طرطوسی که در نسخهٔ ما چندین‌جا از او یادشده است . دراین دفتر اسکندر پادشاهی‌دانسته‌شده نه‌پیامبر ، دران از« خاورنامهٔ ابن‌حسام»(۱۷ر)وعنصری وسراج‌بلخی یاد شده‌است. کتاب باید ساختهٔ سدهٔ ۱۰و۱۱ باشد نه مانند‌اسکندرنامهٔ نسخهٔ کهن‌نفیسی که‌ازسدهٔ۵و۶است ودرازآن ازمحمود غزنوی یادشده‌است(درداستان سی نام خدا که ابوسعید خر گوشی آنها نسخت کرد بدستوراو وهزار دینارزرمغربی از او گرفت ومحمودآنها را زر گرفت و بر « بارق » بست - گ ۷۹ پ - همانکه‌در آغاز نسخهٔ ش۲۸٤۸/۲ ما‌می‌بینیم) .

اسکندرنامهٔ دیگری تازه‌تر از نسخهٔ ما گویا از سدهٔ ۱۱ و ۱۲ در کتابخانهٔ دانشکدهٔ معقول (ش۱۵ب) هست و عنوانهای مطالب دارد اما نامی ازطرطوسی درآن ندیده‌ام .

نسخه‌ای بعربی از اسکندر نامه بنام«سیرة اسکندر»در کتابخانهٔ آستان قدس (۲: ۹۰ش٥٤ تاریخ‌مورخ۱۹شوال۹۹۳)هست که‌اسکندردرآن نیمه‌پیامبرپنداشته‌شده‌است

نیز بنگرید به : هزارهٔ فردوسی ص۲۰ - دیباچه برمختارالحکم ابن فاتك ص۱۲ - فرهنگ ایران زمین دوره ۷ گفتارنگارنده دربارهٔ فهرست تواریخ حکما- حماسه سرایی در ایران فهرست نامها - گفتار محجوب دربارهٔ داستانهای عامیانه در مجلهٔ سخن .

باری این نسخهٔ اسکندرنامهٔ ما بسیار تازه‌تر ازنسخهٔ نفیسی است‌ولی‌تااندازه‌ای

با آن پیوستگی دارد. این نسخه از داستان «تولد اسکندر از مادری ناهید نام و پدری بنام داراب ارده‌شیر و اینکه فیروزشاه میخواست او را بآب بیاندازد ولی او از این آسیب رهید و سرانجام فیروز شاه را بکیفر رساند» آغاز میشود و میرسد بداستان رفتن اسکندر به بیت‌المقدس. در بسیاری از جاها دارد «اما مؤلف اخبار (و گذارندهٔ اسرار) ابوطاهر طرسوسی چنین روایت میکند» و در آن جز این عنوان دیگری نیست برخلاف نسخهٔ نفیسی که عنوانهای مطالب را در جای خود دارد.

آغاز افتاده: وهر کجا که میرسیدند منادی میکردند که هر که ظلم میکرده باشد در زیر پای پیل اندازند.

انجام افتاده: ودر کار من نگرید که تمام تمام از من بوده وخزاین وعسا کر رافیاس نبود.

۲۹٤۸

نسخ محسن متولی بدستور امیر سید محمدا در روز آدینه ۷ رجب ۱۰۷۰ (میانهٔ نسخه و پایان آن)، نشان شنگرف، در ۱۲۲۰ نسخه از آن فتحعلی بن محمد کریمخان زند بوده است و خط مورخ شب شنبه ۱۰ رمضان ۱۲۳۷ هم درصفحهٔ عنوان هست.

۲۴س ۸×۱۷/۵، ۲۳۳گ ۱۴×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی.

کمال الدین و تمام النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة

از ابن بابویه است (ف ۱۵۰۷).

۲۹٤۹

نستعلیق محمدطاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی در ۱۲۵۲ درسمنان در ش ۱ و ۲ و ۵ و ٦، نشان وعنوان شنگرف، ش ۱ مورخ پنجشنبه ذی‌قعده، ش ۲ روز آدینهٔ ذی‌قعده، ش ۳ در بنافت هزارجریب در ۲ ج، ش ۴ از آغاز وانجام افتاده، ش ٦ درروز سه شنبه ۱۲ محرم همه اینها در همان سال.

۲۰س ۱۰×۲۰/۵، ۱۳۲گ ۱٦×۲۸، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ اصول دین (۱ر ـ ۱۱ ر) درآن از مقدس اردبیلی یادشده .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بر ضمایر ارباب عقول و بصایر مخفی نماناد که هیچ فردی از افراد بنی نوع انسان ... بخودی‌خود موجودنشده ... بالتماس‌جماعتی‌از برادران ایمانی واخلای روحانی چند کلمه‌ای درباب اصول دین و اصول مذهب بادلهٔ اجمالیهٔ آنها بحسب‌فهم عوام وطاقت ایشان نوشته میشود ... واین رساله مشتمل‌است بریك مقدمه وپنج‌باب .

انجام : وقول بمعاد روحانی که منسوب است بحکمای یونان چون مخالف ضروری دین است کفراست و الحمدلله لاولنا وآخرنا وصلی‌الله علی‌نبینا . . . و وصیه خیرالوصیین .

۲ـ آداب نماز (۱۲رـ۳۰پ) بفارسی گویا از مؤلف رسالهٔ پیش .

آغاز: بسمله به نستعین . اما بعد از اصول دین عمده مقاصد در میان سائر واجبات نمازاست ... رساله‌ای دراین یاد شد ومرتب شد بریك مقدمه وچهارباب ویك خـاتمه .

انجام : ونماز کردن بردوجنازه باهم .

۳ـ قاطعة اللجاج فی تحقیق حل الخراج (۳۱رـ۳۸پ) ازمحقق کرکی .

٤ـ الزام النواصب (۳۹رـ٤۲پ) (ف۵۳۸) .

۵ـ الحقائق (٤۳رـ۱۰۸ر) ازفیض کاشانی درشش مقاله .

٦ـ منهاج‌النجاة (۱۰۸ پ ـ ۱۳۲ر) ازهمو.

۲۹۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، میان ص۳۱-۳۲ افتاده است وپس از۲۳۲صفحه

۲٦۷ میاید و نسخه پس از این آشفته و پس و پیش است در شمارهٔ صفحات و جاهای دیگر افتادگی هم دارد. سطر گوناگون ۱۱×۲۲، ۲۷۴ گ ۱۵/۵×۲٦/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی درون آبی.

جنگ

از صدرالدین محمد گنابادی (جنابذی) است و خط محمد مؤمن و دیگران و تاریخهایی از ۱۰٤۹ تا ۱۱۳٦ در آن آمده چنانکه اینك می‌بینیم.

فهرست مطلبها

۱ـ دیباچه‌ای از حاجی عنایت‌الله قلعه‌ای غزنوی در ۱۱۳٦ که میگوید از معمای مولانا میر حسین و مولانا جامی در حاشیهٔ این بیاض نوشتم همچنین چند معما از محمد نصرالله وجزاو آوردم (ص ۱-۲).

۲ـ تعبیر خواب همان دوازده فصل فن چهارم نفایس الفنون آملی و دیباچه‌ای بر آن هست و در آن از خط ملا احمد اردبیلی نقل شده است. در پایان فصل ۷ آن از خوابی که آملی در ۷۳۷ دیده است یاد شده (ص ۱۵) که در چاپ ۱۳۱٦ نیامده است (ص ۳-۲۸).

۳ـ استخراج شاه نعمة‌الله بنظم همان پیش گوییهای دروغ که در آن از سالهای ۱۰۹۰ و ۱۱۵۰ و ۱۱۵٦ یاد شده بخط معین‌الدین علی بن شمس‌الدین علی حسینی در نیمهٔ شوال ۱۱۳٦ (۲۹).

٤ـ نسخهٔ خواجه نصیر (۳۰) یازده بیتی است بفارسی در پیشگویی

۵ـ استخراج شاه نعمة‌الله از جفر بنظم فارسی که دران از سال ۹۰۹ یاد شده است (ص ۳۰).

٦ـ شعرهایی از میرزا جلالا و میرزا حسن واهب و بود دائره از قصیدهٔ مصنوع اهلی شیرازی مورخ ۱۱۳٦ (ص ۳۳) در اینجا خط «صدرالدین محمد الجنابدی» مورخ ۲۱ شوال ۱۰٦٤ هست.

۷ـ دیباچهٔ همین سفینه یا مجموعه بفارسی ودر بالای صفحه‌ها شعرمحمودتونی وعبارتی به نثر ونظم در بارهٔ تولد فرزند بنام علی رضا مورخ ۱۱۱۹ وشعرمیرزامحمد قاسم تونی هست (۳۵ـ۳٦) .

۸ـ مقامات العشاق (۳۷ـ٤۲) بنثر ونظم وبسیار شیوا باعنوانهای «من منظومات، ایضاله، زیدالخیل، ومنه سلمه‌الله، اویس، ایضامنه، ایضا من مثنویات، رباعی منه، ایضا مثنوی، من مثنویات، رباعی، منه، بر تافتن عاشق روی دلرا از حصهٔ معشوق بجانب سلطان عشق، ومنه سلمه‌الله ایمانهم، آمدن معشوق برسر عاشق، من غزلیات، تشبیه کردن عشق را بآتش وتاثیر آن، وله ایضا، سوختن عاشق خرمن هستی خودرا در طلب تسبت عشق ورسیدن معشوق بسروقت او ودر آن حالت خودرا پروانهٔ آن شمع محفل عشق کردن وبوصال ابدی رسیدن، وله مثنویات» (همه اینها بشنگرف) .

آغاز: من تألیفات حسان العجم مولانا کوکبی سلمه‌الله المسمی بمقامات العشاق حکایت اویس طائی وعاشق شدن او برسلمی بنت عبدالله بن خلف خزاعی وانجام او بعشق محبوب حقیقی (بشنگرف نوشته شده) یکی ازدوستان حکایت کرد که در ایام قدیم در قبیلهٔ طی اویس نامی جوانی بود که بقدم توکل صحرای هستی را طی کرده بود و به تیغ آتش‌فشان عشق مطایای هوی وهوس را پی کرده .

انجام : رباعی له :

آنانکه غم تو بر گزیدند همه	در کوی شهادت آرمیدند همه
درمعر که دو کون فتح ازعشق است (؟)	با آنکه سپاه او شهیدند همه

وکان ذلك فی شهور سنة خمس واربعین وستمائة ٦٤٥ تاریخ به صحت پیوسته که برهان الدین بعد ازقتل شمس الدین چهل روززنده بود وازرفقای او تامدت یکسال یك تن نماند (بتاریخ پنجشنبه ۹ شهر جمیدالاول سنهٔ ۱۰٤۹ تمت تحریر یافت) .

۹ـ افسانهٔ درخت سقمونیا (هامش ٤۲) .

۱۰ـ صورت کتابت که سادات بپادشاهان نویسند (۴۳).

۱۱ـ افسانهٔ‌عقل (پادشاه یونان) وفرزندش بنام «دل» وعشق (۴۴ـ۵۱)شعرهای میرزا قلی ومیرزاجانی ودیگران دربالای صفحات هست.

آغاز رساله: بسمله. مخترع این حکایت و مبتدع این روایت میکنند که در شهریونان پادشاهی بود عقل نام وتمام دیارمغرب مسخر احکام او.

انجام: و دل رانصیحتی چند کرد بعدازان باخلاق شعارنیکوورزیده‌نام‌نیکو درعرصهٔ گیتی یادگار گذاشت و این داستان ازویادگارماند والله اعلم بالصواب.

۱۲ـ رقعهٔ خان‌خانان درپرسش بیماری (۵۲ ـ ۵۳) نیز شعر شیخ علی نقی در بالای صفحه.

۱۳ـ صحت ومرض فضولی بغدادی (۵۴ـ۶۳ مورخ ۲ ذی‌حجهٔ ۱۰۷۶) با شعر میرزارستم.

۱۴ـ سراپای میرزا سیدعلی مهری رحمه‌الله (۶۴ـ۶۶) با شعرسبحانی نیزشعر شعاعی درص۶۷.

۱۵ـ صورت رمل استخراجی که بتاریخ غرهٔ شهر ربیع الثانی ۱۱۴۱ مطابق پیچی‌ئیل مستخرج شده‌است (۶۸ـ۶۹)باشعراوجی وفتحی یزدی وعبدالحسین‌وخسرو و «خوابی که حاجی محمد صالح شیرازی جهت نواب اشرف دیده» بایك‌بیت‌شعر.

۱۶ـ هزلیات عبید (۷۱) بنثرباشعرشاه عباس وپاسخ آن.

۱۷ـ قصیدهٔ شیخ نظامی (۷۲).

۱۸ـ ترجمةالشوق عرفی شیرازی (۷۳ـ۷۵).

۱۹ـ معراج الخیال میرزا نظام استرابادی (۷۶ـ۷۸).

۲۰ـ شعر ظهوری ترشیزی (۷۹ـ۸۰).

۲۱ـ قصیدهٔ ملك قمی (۸۱ـ۸۲).

۲۲ـ قصیدهٔ مجیبی (۸۳).

۲۳ـ قصیدهٔ خلاق المعانی (۸۴ـ۸۶) باشعر سحابی و در پایان آمده : «این چند قصیده حسب الفرموده . . . سمی گوهر فیاض در ساحت دشت بیاض نوشته شد بتاریخ شهر ربیع الاول ۱۰۵۴ نبشتهٔ محمد مؤمن» .

۲۴ـ نامه‌ای منثور بفارسی خطاب به «فرزند ارجمند محمد محسن» که محمد اسماعیل حسینی کاشی درشوال ۱۱۳۶ بخواهش محمد رضابیك نوشته‌است (۸۷) .

۲۵ـ رسالهٔ عرفانی (۸۸ـ۹۴) گویا ازسیدقاسم انوار و دران آمده : «درتاریخ سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه بود که درشهر هرات . . . در خانقاه جدیدی در جوار مولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» .

آغاز: بسمله . سبحانك لاعلم لنا الاماعلمتنا انك انت العلیم الحکیم اصل اول دراسباب وصول بناء این اصل برمحبت ومناسبت است و مناسبت بر چهار نوع است : مناسبتی ذاتی که رابطهٔ اتحاد جوهریست .

انجام : آنچه میان عموم مثل است که خدا خلعت بارزانی دهد یعنی لمعات انوار قدس بقابلان دهد متعه‌الله تعالی بها و بامثالها نصیحت درویشانه آنکه غنیمت دانند فرصت را که سالها باید ببستان طریقت نهالی بدین سرسبزی و بهجت و استعدادی بدین قابلیت ولطافت پیداشود ووظیفهٔ دعا آنکه جهانت بکام وفلك یار بادجهان آفرینت بکام توبادا همهٔ خداوند گیتی (تمة الکلام) شعر تقی وچند شعر دیگر هم در هامش و بالای صفحات هست .

۲۶ـ رسالهٔ عرفانی (۹۴) شاید ازهمو (در ۱۱ سطر نیمهٔ صفحه) .

آغاز: بسمله . فتح باب جودوجر اسباب وجود برخلاف ماضی درحال واستقبال وقتی ظاهر گردد که اعلام نصرت وخیام دولت ازخلوت خانهٔ عزت ... بفضای صحرای فاحببت ان اعرف مرفوع ومنصوب ... گردد .

انجام : صورت ومعنی ازممکن فرض بمعرض عرض وارد شد (تمت الکتاب بعون الملك الوهاب) .

پس ازین « نسبت سیادت حضرت سیدالاحرار قاسم‌الانوار قدس‌الله سره‌العزیز» و «سند خرقهٔ آن حضرت نورالله مرقده» هست (در۷سطر نیمهٔ صفحه).

۲۷ـ جنگ شعرهای میرعقل همدانی و زلالی خانساری و لطف الله نیشابوری (۹۵).

۲۸ـ ساقی‌نامهٔ ظهوری (۹۶ـ۱۰۵) با سه بیت شعر امیرشاهی.

۲۹ـ قصیدهٔ فردی (۱۰۶ـ۱۰۸) در ستایش محمدتقی و دران از قهستان یاد شده است و تخلص او «فردی» است و در عنوان آمده « مولانا فردی اوقهی ستیانی » با شعرهای جامی و فیضی هندی و ابن یمین و فلکی شیروانی (۱۰۹).

۳۰ـ قصیدهٔ مولانامحمد صوفی (۱۰۹ـ۱۱۰) باشعرهای آصفی و کمال‌اسماعیل.

۳۱ـ گزیده پنج گنج نظامی (۱۱۱ـ۱۳۵ نوشتهٔ در سرخهٔ سمنان در نیمه‌های ع۱۰۵۸/۲) بادیباچه‌ای به‌نثرازصوفی شیرازی که می‌نویسد که سی‌چهل سالست از شعرهای‌خوب بر میگزینم‌واینك‌ازخمسهٔ شیخ‌نظامی۲۴۰۰ بیت‌بر گزیدم. باشعرهای وقوعی و حاجی وقیصرا و زمانی ونوروزعلی‌بیك و شیدا و زمانا وذوقی و محمد قاسم نقاش و کمال اسماعیل وظهوری و عرفی وشیخ علی‌نقی وهاتفی.

۳۲ـ شعرهای امیر خسرو (۱۳۶ـ ۱۳۷ نوشتهٔ صدر الدین الجنابدی در ۱۲ رجب ۲۷۶).

۳۳ـ شعرهای مقبل (۱۳۸) باشعرر کنا (۱۳۹) وسبحانی و طالب آملی(۱۴۰) و ناجی اصفهانی وطالب وسلیمای طهرانی وحکیم رکنا (۱۴۱)و وحشی(۱۴۲)وطالب آملی (۱۴۲ـ۱۴۳) و سبحانی (۱۴۴) وصایبا (۱۴۵).

۳۴ـ قصیدهٔ طالب آملی در ستایش دیانت خان (۱۴۶ـ۱۴۷).

۳۵ـ مثنوی میرزا ملك مشرقی (۱۴۸ـ۱۵۳ مورخ ۱۰۷۶) باشعرهای رکنا (۱۴۸) و حمزه خان (۱۴۹) و فتحی یزدی (۱۵۰) و میرزا جلالا (۱۵۱) و شیدای لاهوری (۱۵۲)و ملك قمی و آقاشاپور وصایب (۱۵۳) وواهباو کمال اسماعیل و نواب

میرزا جلالا (سلمه‌الله‌تعالی) وسیدسبحانی وپاسخ صایب باووشیخ مغربی ونافلاءهراتی (۱۵۴ مورخ ۲۳ شوال ۱۰۷۴) و صایب ومحمدقلی وسلیما وعرفی شیرازی وطغرای مشهدی (سلمه‌الله تعالی) وجلالا و محب علی میبدی ومیررضی وسبحانی (۱۵۵مورخ شوال ۱۰٦٤).

شعرسلیمای طهرانی و شیدای لاهوری وظهوری درصفت اسب وفیل ومولوی و حمیدبیك علوی ومیرزا جلالا ومیررضی وسلطان علی بیکا وطالب (۱۵٦مورخ‌شوال نوشتهٔ همو).

۳٦ـ مجلس داشتن اسکندر با کیقوی چین ازامیرخسرودهلوی (۱۵۷ـ۱٦۰) با شعرعرفی (۱٦۱) ومحمدقلی سلیم درتعریف کوه ومیرزا معز (۱٦۲) ومیرزاجلالا (۱٦۳) و محمدقلی سلیم (۱٦٤) ومولانا محمدتقی (۱٦۷).

۳۷ـ قصیدهٔ شیخ فیضی هندی (۱۷۲ـ۱۷٤).

۳۸ـ رباعیهای سحابی نجفی (۱۷۵ـ۱۷٦).

۳۹ـ قصیدهٔ آقاشاپور (۱۷۷ـ۱۷۹).

٤۰ـ قصیدهٔ سلمان ساوجی (۱۸۰ـ۱۸۱).

٤۱ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۸۲) در پایان آمده: «نمقه میرك حسین جنابدی».

٤۲ـ غزل شیخ بهایی و شعرمیرزا ابراهیم (۱۸۳) وسلیم و صایب (۱۸٤) و حکیم قطران که گویا از اونباشد وشعر میرزا محراب (۱۸۵) ومیرزاملك (۱۸٦) و قدسی و دستور (۱۸۷) وشانی تکلو وداعی (۱۸۸) ومحمدباقر مهجورو کمال‌اسماعیل (۱۸۹) و انیسی شاملو (۱۹۰) وقدسی (۱۹۱) و ترکیب قدسی (۱۹۲) و شعر میرزا محمد مؤمن حیدرابادی گلکنده‌ای (۱۹۳) ومیرزا محمد معصوم کاشی (۱۹٤).

٤۳ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۹٤ـ۱۹۵ مورخ ۲۱ ذی قعده ۱۰٦٤) با شعرآشوب (۱۹۵) وانیس شاملو (۱۹٦).

۴۴ـ قصیدهٔ ادیب صابر (۱۹۸ـ۱۹۹) و شعر نوروز عیسی‌بیك وفیضی .

۴۵ـ ترجیع‌بند نعمت‌الله (۲۰۰ـ۲۰۱) با معما بنام عباس میرزا .

۴۶ـ شعرهای طالب کلیم (۲۰۲ ـ ۲۰۴ مورخ ۱۰ ذی قعدهٔ ۱۰۶۴) با شعر مولانا انیسی (۲۰۴) .

۴۷ـ شعرهای طالب آملی (۱۰۶) .

۴۸ـ محمود و ایاز انیسی شاملو (۲۰۸ـ۲۰۹) .

۴۹ـ مثنوی سالك نیشابوری (۲۱۰ـ۲۱۶) با شعر ابوتراب بیك و واله و طالبا وصایب وسنجر ومیرزا طاهر واقعه‌نویس وظهوری .

۵۰ـ ساقی نامهٔ فضولی (۲۱۸ـ۲۲۲ مورخ ذی‌قعده ۱۰۶۴) .

۵۱ـ مشهد انوار مولانا عراقی (۲۲۳ـ۲۲۶) باشعر وحشی نیزغزالی (۲۲۷) و طبیعی وطالب‌آملی وصایب وحکیم شفائی (۲۲۸) و انوری ورضی وحشمتی (۲۲۹) و کاتبی (۲۳۰) و میرزا رضی ارتیمانی و طغرای مشهدی و شیدای هندی و ناظمای هراتی (۲۳۱) وواهب همدانی ومؤمن حسین یزدی و میر سبحانی نجفی و میر مغیث محوی (۲۳۲) مورخ پایان ج ۱۰۵۵/۲ نوشتهٔ درویش سنجر برای نواب سیادت‌واقبال‌پناه عالی جاهی صاحبی قبله گاهی شهریاری .

۵۲ـ مثنوی حاجی محمدخان در تعریف کشمیر (۲۶۷ـ۲۳۷) .

۵۳ـ مخمس شفایی (۲۳۹) با شعر واصف وچند معما وشعر جامی (۲۴۲) .

۵۴ـ قصیدهٔ شاه طاهر دکنی (۲۴۵ ـ ۲۴۹) بادوبیت «مرتضی برادر امام فخر رازی» (۲۴۵) .

۵۵ـ قصیدهٔ شانی تکلو (۲۴۸ـ۲۵۱) .

۵۶ـ قصیدهٔ شاه اکبر (ص ۲۵۲) با شعر شیخ بهایی (۲۵۳) .

۵۷ـ هفت‌بند حسن کاشی (۲۵۴ـ۲۵۶) .

۵۸ـ هفت بند قدسی (۲۵۷ـ۲۵۹) با شعر جامی (۲۶۰) .

۵۹ـ فرهاد وشیرین عرفی (۲٦۱ ـ ۲٦٦) یادداشت ۲۳ع۲/۱۱۰٦ ابوالقاسم نامی زیریك بیت مجید اصفهانی و پهلوی بیتی دیگر هست و او اینها را نوشته است (۲٦۷) نیزشعرجامی (۲۷۲) و محمد قلی سلیم و صایب و طالبا و این بیت (۲۷۳) :

نی‌قلیان‌مرا ازبوسهٔ‌اوداد خرسندی   به نی شکر کسی کم‌دیده‌شفتالوی‌پیوندی

٦۰ـ قضا وقدر محمد قلی سلیم (۲۸٤ـ۲۸۲) با رباعی شوکت (۲۷٤).

٦۱ـ نان وحلوای بهایی (۲۸۲ـ ۲۸۸) و شعرهای پراکندهٔ او (۲۸۹ ـ ۲۹۲ نوشتهٔ صدرالدین محمد ۱ محرم ۱۰۷٦)باشعرمیرزا نظام دست غیب و فتحی و عرفی وامیرفزونی (۲۹۳) وپند رضا (ع) بمامون بفارسی(۲۹٤) وشعرقاری ونظری (۲۹۵) ونامه‌ای در طلب نهال به «دستوری نظاما میرزا احمد» (۲۹٦) وشعراحسن وجامی و نظام ونامهٔ شاه طاهردکنی (۲۹۹) ومیرزا فصیحی (۳۰۰) .

٦۲ـ قصیدهٔ ظهیرفاریابی (۲۹۷ ـ ۲۹۸) باشعر سحابی و « سواد کتابت میرزا محمود» (۲۹۸) و بندی به نثرفارسی (۳۰۱) وشعرمیرزا ملك مشرقی و پاسخ میرزا فصیحی (۳۰۲ـ۳۰۳) و « کتابت میراسیری که میرزابیك نوشته» (۳۰۳).

٦۳ـ بحرطویل شاهدا (۳۰٤ـ۳۰٦) .

٦٤ـ قصیدهٔ میرزا رضی وشعرهای او (۳۰۸ـ۳۱٤) .

٦۵ـ نل و دمن شیخ فیضی (۳۱۵ـ۳۲۱) .

٦٦ـ شعر غزالی وپاسخ زنگنهٔ شکوه (۳۲۲و۳۱۷) باشعرصائب (۳۱۸) و شاه قاسم انوار وقدسی وعرفی شیرازی وصایب (۳۱۹) وبهاری (۳۲۳) ومرتضی‌قلی‌سلطان (۳۲٤ نوشتهٔ محمد حسین بخواهش میرزا صدرا در خوی در ۱ ذی قعده۱۰۵۹) نیز شعرجامی (۳۲۵) .

٦۷ـ قصیدهٔ سیف اسفرنگ (۳۲٦ـ۳۳۲) .

٦۸ـ قصیدهٔ رشید وطواط (۳۳۳ـ۳۳۷) .

٦۹ـ شعرهای حاج سراجا میرزا قاسما ومؤمن برای یکدیگر (۳۳۸ـ۳۳۹).

۷۰ ـ قصیدهٔ سلمان ساوجی (۳۲۸) نیز شعرهائی که در آن از شاه شجاع یادشده (۳٤٥ ـ ۳٥۸) .

۷۱ـ مثنوی مولاناعبدی گنابادی (۳٥۹ـ۳٦۰) با یك مخمس (۳٤۰) .

۷۲ـ « شهراشوب شفیع من بینات مجموعهٔ کمالات میرزامحمد» به نثر(۳٤۰ـ۳۸۰ متن وهامش)باشعرهای‌نزاری وشریفا وشانی تکلو دربالای صفحات هست .

دراین رساله از شاهزادهٔهندوستان که درسایهٔ کنگرهٔ قصر دولت‌آمده بود واز شیخ پشم‌الدین در کزینی وملا قزوینی وشاه سلطانحسین واعتمادالدوله ومیرزامحمد صالح رضوی و رستم‌خان سپه سالار واززربافت وقباو کمرزرین و مندیل و شمشیر و خنجر وناقه‌وشتر وحلقهٔ کمان‌وچارچوب دست وسردان وبسته‌های تنبا کوی‌جانکی وموميايی وجوارش‌وسفوف وشالهای کار کشمیر ولنگ وآینه وقلمدانهای کاربهرام ومانی و کاغذهای خطایی و کشمیری و عنبر (با وصف اینها) و ازآقا سجنجل عطار کوی‌نوقان وواعظ قزوینی یاد شده ونکات تاریخی ومذهبی لطیفی دارد .

آغاز: هو شهراشوب من بینات مجموعهٔ کمالات میـرزا محمد شفیع . عرضه داشت ملازمان پادشاهزادهٔ هندوستان بموقف عرض علمای اعـلام دین مبین و فضلای دارالاسلام ایران زمین که برفرس فراست وتوسن فهم و کیاست سوارشده علم‌افتخار اعتقاد ائمهٔ اطهار ولوای تشیع اولاد سیدالمرسلین در میدان شرایع ارشاد و معرکهٔ جوامع اجتهاد برافراخته ... میرسانند .

انجام : ولعن این گمراهان مخذول که بمدلول آیهٔ الالعنة الله علی الظالمین ظلم ایشان از کفرابلیس مشهورتر است اوراد خمسهٔ خود نموده نیستیو نگـونساری ایشان را از درگاه ارحم الراحمین مسئلت نموده و مینماییم امید کـه بهدف اجابت مقرون باد بمحمد وآله الامجاد بمقتضای المأمور معذور بتضییع اوراق مبادرت‌نمود (حررالعبد الاقل محمدامین‌بن محمد مؤمن تونی ۱۱٤۷) .

۷۳ـ شعرهای وحشیوخضری وسعدیوامیرخسرودهلوی ومولانارومی وشاپور

وقدسی مشهدی وشکر طبسی (درستایش شاه عباس) وثنایی و انوری ومیرملك ومیر مغیث محوی وناجی (۳۸۲-۳۹٤) و جدول اختیارات برای سفر (۳۹۵) و شعر های صایب و محمدقلی سلیم وعرفی ومیرزاابراهیم ارتیمانی وطلسم برای پیدا کردن دزد (٤۰۰) و عبارتی هزلی وبسیار شیرین مورخ ۱۱۳٦ (٤۰۱) و عریضهٔ محمدشفیع لوطی بیرجندی بمیرزا رضی قاینی (٤۰۲) و « جدول المؤامرة فی الاختیارات علی کون القمرفی البروج الاثنی عشر» (٤۰٦-٤۱۰) وجدول اختیارات بودن خالی السیروساعات بست وسیررجال الغیب درجهات وسیرسکزیلدوز و اختیارات ساعات ایام ولیالی ورویت اهله وسهم الحوادث و اختیارات اتصال قمر بکواکب و چندین جدول نجومی دیگر (٤۳۱) .

۷٤- رسالة درتقویم (٤۳۲-٤۳۹) از اسحق بن یوسف گیلانی .

آغاز: بسمله. حمدبی‌حدو درود بی‌عد واحدی را سزد که صفایح افلاك را بخامهٔ نقش انازینا السماء الدنیا بزینة الکواکب ازثوابت وسیارزیب وزینت داده ... امابعد این رسالهایست در دانستن تقویم مرتب برمقدمه وسه باب وخاتمه فقیر . . . اسحق منجم ابن یوسف الطبیب گیلانی بنابخاطرعزیزی درقلم آورد .

انجام : از نحس منصرف بود هیچ کاری نشاید کردن (تمت) .

۷۵- اختیارات (٤۳۹-٤٤۰) .

آغاز: بسمله . بدانکه این روزنامه‌ایست بتقویم نزدیك از تحویل ماه و سال چیزی نقصان پذیرد ومنسوخ گرددویانه پرسیدن چیزها حاجت نباشد چکارراشایدو چکار را نشاید ازاول روز تاآخر روز ازسرهفته تاسرهفته روزنامه است .

انجام : زهره وقت نماز عطارد (تمت الرسالة ... بتاریخ یوم الخمیس من رجب المرجب سنة ۱۱۳٦) .

۷٦- اختیارات (٤٤۱-٤٤٤) دربارهٔ اختیارسفرودرآمدن بشهروتعلیم و تعلم و

عقد ونکاح وخریدن وفروختن وجامهٔ نوبریدن وپوشیدن ومانند اینها.

آغاز: بسمله. فایده در اختیارات خواص کلی و احوال که بطریق اشارت گفته شد.

انجام: خداوند طالع را همه کار نیك بود والله اعلم (تمت).

۷۷ـ اختیارات (٤٤٤ـ٤٤٦) از ابوالقاسم‌بن حکیم یزدی.

آغاز: بسمله. چنین گوید ابوالقاسم‌بن حکیم یزدی ... که خدای تعالی مرا دویست وپنجاه سال عمرداده بود ودراین مدت تجربه بسیار حاصل کردم ازعلم‌نجوم و غیره.

انجام: واگر درآن سال خربزه وارزن وجاورس بکارند نیك باشد و خوب شود والله اعلم.

۷۸ـ فصل دویم در نکتهٔ چند از اعمال نجوم از کتاب سفینه تألیف الحکیم الکامل الشریف نصیرالدین محمد الطوسی (٤٤٦ـ٤٤٧).

۷۹ـ رساله درتشخیص اوزان (٤٤٨ـ٤٥٠).

آغاز: بسمله. تشخیص اوزان وآن مشتمل است برسه فصل.

فصل اول دراوزان صغار.

فصل دویم دراوزان کبار.

فصل سوم درتحویل بعضی از اوزان ببعضی دیگر.

انجام: وآن چهاردانگ ونیم ودرهم است (تم‌بعون‌الله‌تعالی).

۸۰ـ اختیارات (٤٥١ـ٤٦٠ نوشتهٔ میرعلی بقایی) از مجلسی دوم درسه فصل و یك خاتمه (سپه ۳:۷۲).

آغاز: بسمله. حمدله ... امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که رساله‌ایست دربیان آنچه ازاحادیث معتبرهٔ‌اهل بیت رسالت ... معلوم میشودازسعادت ونحوست ایام هفته وماه بجهت ارتکاب اشغال واعمال.

انجام : ومرد فاسقی دعوای پادشاهی کند .

٨١ـ درطریق استخاره ووهم ودم وفال‌نامه وجدول ارسال قاصد و نامه و دایرهٔ فال که امام رضا برای مأمون ساخته وعلی احمد بسری (؟) آن را از عربی بفارسی بر گرداند (٤٧٦) .

٨٢ـ پرسش وپاسخ بفارسی دربارهٔ ٢٤ منزل ماه (٤٧٧ـ٤٨١) برای هرمنزلی پنج سطردرده بند که بند یکم سطر یکم «سئوال کردی ... بشمار» است و آغازدیگر بندها « نیست کردی» .

آغاز: شرطین .

سئوال کردی ازبر آمدن کار بدان عدد صفحات وسطوربشمار نیست کردی از جای بجای نقل کردن بشارت‌باد که مبار کست .

انجام : نیست کردی ازبهر شر کت عاقبت خیروخوبی‌یابی.

٨٣ـ « جدول‌اسماء چهارده معصوم و کنیت ولقب وباقی حالات ایشان» بفارسی (٤٨٢ـ٤٨٣) و فالنامهٔ پیامبر (٤٨٤ ـ ٤٨٥) و جدول شکیات نماز بفارسی که شیخ علی‌بن عبدالعالی نوشته (٤٨٦) و احکام‌اختلاج بفارسی (٤٨٢) وعلم‌فراست(گویا از نفایس‌الفنون) (٤٨٣ـ٤٩٢) .

٨٤ـ مضماردانش (٤٩٣ـ٥٣٤) ازنظام‌الدین احمد که بنام شاه عباس‌دوم‌ساخته ، است نام شاه ومؤلف و کتاب دردیباچه هست . یك مقدمه دارد درذ کر آغازآفرینش اسب و باعث رام شدن اووسه‌مرحله« که بمنزلهٔ قلب وجناحین وخاتمه‌باشد»نخستین ودومی هردو درسه باب وسومی درسه باب وچندین فصل وسپس یك خاتمه دارد که‌در آن اسبها وایلخیهای سر کارخاصهٔ شریفه موافق عرض یونت‌ئیل ودفترارباب‌تحاویل ونوشتهٔ‌مشرف‌اصطبل دررجب ١٠٦٧ (تخاقوی‌ئیل تر کی ١٦١ شاهی‌صفوی)برشمرده شده است (ش١/٣٠٦٥ـمجلس ٢:٣٧٩ش٢٠/٦٢١) .

آغاز: هوفرس نامه. بسمله . حمد وستایش مرخدایرا که ابلق لیل ونهار چندان که خیابان ازل واید را درنورد داز ساحت عزتش نشان نیابد وپیرخمیده پشت درین سال سپهرهرچند گردا گرد عالم برآید درادای معرفتش چون کرهٔ نوآموزسراسیمهٔ حیرت باشد .

انجام افتاده : وبماعوذ به شمعون الصفافرسه الصماح وبما .

۸۵ـ اللغز (۵۳۸ـ۵۳۹) از امیر شمس الدین سید محمد حسینی خاتون آبادی ملاباشی که بدرخواست دوستی ساخته است .

آغاز: بسمله. من نتایج افکار عالی جناب ... شمس الملة والدین امیر سید محمد الحسینی الخاتون آبادی ملاباشی دام اقباله لما کان بعض السلف من اهل الفضل والشرف من المهرة فی هذا الفن شغلوا احیانا بذلك النوع من العمل.

انجام : رزقنا الله وایا کم افرادا کاملة منه فی الاخرة والاولی والسلام

۸٦ـ اللغز (۵۳۹ـ۵٤۲) از همو . ایندو بعربی است .

آغاز: ایضاً من نتایج افکار عالی جناب معزی الیه دام عزه و افاداته بسمله . وبه نستعین . الحمدلله مالك الملك مجری الفلك مسخر الریاح . . . ایها المتاملون فی الالفاظ الرقیقة .

انجام : کی یشربوا من رحیقها والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا.

۸۷ـ نامهٔ عبدالمؤمن خان بشاه عباس (۵٤۳ـ۵٤٤).

۸۸ـ پاسخ این نامه (۵٤٤ـ۵٤٦ افتاده از پایان) .

۲۹۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان زر وشنگرف ، بسیار نسخهٔ پاکیزه ایست ، یادداشت تملك عباسعلی حسینی مورخ ۱۲۹۵ درپایان دردوجا هست بامهر وخط او .

۲۷س ۱۴×۲۷ ، ۱۶۹گ۲۳×۳٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی.

خلاصة لطائف الخیال

ازصدرالممالك میرزا محمد صالح رضوی ناظر بیوتات پسر میرزا محسن نواب وزندهٔ در۱۰۸٦ (ص۲۷ـ۳۳٦) بادیباچه‌ای ازمحمد نصیر بن محمد جعفر بصری متخلص به نصرت (ص۱ـ۲٦) و بنام تذکرهٔ نصرت هم خوانده میشود نزدیك بده هزار بیت.

(مجلس ۳: ٦۳٤ ـ سپه ۲: ٤۷۹ ـ ذریعه ۷: ۲۳۲ ـ استوری ۱: ۸۱۷) اصل لطائف الخیال ازشیخ مفید شاه محمدبن محمد شیرازی دارابی شاگردشیخ بهایی است ودر۱۰۷٦ ساخته ونزدیك به ۲٦۰۰ بیت است ومؤلف خلاصهٔ سر گذشت شاعران‌راز آن برداشت (صفحهٔ عنوان وپایان نسخهٔ ما).

آغاز: بسمله. لمؤلفه.

ای از تو بلندتارك و تاج سخن   گوهر زتو یافت بحر مواج سخن

... بلند خیالان محفل دانش و آگاه دلان فسحتکدهٔ بینش.

انجام:

غنچه را لعل لب منقار بلبل میکند
سرو اگر بیند ترا ازخرمی گل میکند

۲۹۵۲

نسخ درشت ونستعلیق ریزسدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان ونشان شنگرف، جدول زر ومشکی ولاجورد وشنگرف، دوبرگ آغاز بریده ووصالی شده وبسیاری ازعبارتها رفته‌است، مالك عبدالباقی قاجار در ۱۲۷۴، مهر حاجی نجم الدوله وخط ومهر محمد جعفربن حسین دارد، بایادداشت مورخ ۲۸ج۱۲۸۴/۱ درص ۳۳۵ که کسی شعرهایی ازتنوخی بعربی آورده ومی نویسد که درخانهٔ مقرب الخاقان حاجی مصطفی قلیخان هستم وسخت پریشانم، در ۵۳۴ ص.

۱۵س۱۰×۲۱/۵، ۱۶×۲۹گ۲٦۳؛ کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی‌ مقوایی

مجموعه

۱ـ گزیدهٔ حیات‌الحیوان (۱ـ۳۲۴) از دمیری (۷۴۲ـ۸۰۸) که اصل آن در ۷۷۳ بنگارش درآمده ودر ۸۰۵ پاکنویس شده است.

آغاز: بسمله. [رب تمم] بالخیر ویسر اختتامه بالیسر وصلی‌الله... وآله و...

الاسدمن السباع معروف وله اسماء کثیرة قال ابن خالویه.

انجام: و ابتدی بملك الوحش الذی منه الشجاعة تقتفی و حسبنا الله تعالی و کفی.

۲ـ المنتخب من‌المنتخب من ربیع‌الابرار (۳۲۷ـ۳۸۳) درآغاز وانجام درست مانند نسخهٔ کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق ودرپایان دارد تمت اختیارات نکات المنتخب من منتخب ربیع‌الابرار ودرآن (ص۳۷۲) عنوان «الباب‌الرابع والتسعون فی‌الوحوش من السباع وغیرها» دیده میشود (حقوق ۲۴۲ ـ ادبیات ۱۶۳و۲۹۷).

۳ـ نزهة‌القلوب (۳۸۷ـ۴۱۹) از حمدالله مستوفی در گذشتهٔ ۷۵۰ در ۷۴۰ در بارهٔ تواریخ‌اسلامی عربی واسکندری سریانی وایغوری ترکی وجلالی ملکی‌وفارسی یزدگردی وجاهلی عربی وخطایی و خارزمی وررومی و سغدی و قبطی بخت نصری و معتضدی وهندی‌ویهودی‌بنی‌اسرائیل. درتاریخ اسلامی حوادث آن ازسال‌یکم‌تا ۷۴۰ آمده‌است. تاپنج‌تاریخ‌برشمرده‌شده‌ودیگرتاریخها بعنوان‌بابت‌دوم‌تواریخی که‌درایران برآن عملی‌نیست‌آمده‌است. اودرآن (نسخهٔ ما) میگوید «ودر کتاب گزیده‌مشروح کرده‌ام» (۳۸۹/۶) وازوضع زمان مینالد (۴۰۷) درآغازآمده: «واکنون‌شمارسالهاش گفته شد که در هفتصدوچهل است» نیز: «وامسال که سنهٔ اربعین وسبعمائه است» (۴۰۷) درآن از «کتاب‌المحدودات» موسی‌بن میمون یاد گردید (۴۱۸) نیز: «درسنهٔ عشرین و اربعمائه شیخ رئیس ابوعلی سینا صورت عقد حساب نهاد و محاسبان را از

مهره شماری ودیگر منصوبها چون تخته فرنگی وامثال آن خلاص داده (٤۰۲)نسخهٔ ما برابراست با ص۳۲ـ۵۲ چاپ ۱۳۱۱ بمبئی (ادبیات ۵۰۹)

آغاز: هوتواریخ که‌درایران‌بدان‌عمل میکنند وآن شش تاریخ است‌الاسلامیة العربیة ماه وسال اسلامی عربی قمراست وگردان بگردشی تیز.

انجام : وتاهبوط آدم ٦٦٨٥ سال.

٤ـ عیون الفصوص (٤۲۱ـ٤۲۷) گزیده‌ایست از کتاب محیی‌الدین اندلسی از خود او چنانکه در پایان آن آمده است.

آغاز: رسالهٔ عیون‌الفصوص شیخ الکامل المحقق محیی‌الدین عربی‌قدس‌سره. بسمله. فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة اعلم ان الاسماء الالهیة الحسنی یطلب‌بذواتها وجودالعالم.

انجام : فهو صاحب‌هدی وبیان‌فی‌اثبات‌الحیرة (تمت‌الرسالة الموسومة بعیون الفصوص انتخبها منشیء الفصوص منها لنفسه وهوالشیخ‌الکامل المکمل محیی‌الدین العربی قدس سره).

۵ـ جنگ (٤۲۷ـ٤٤۸) شامل مطالب فلسفی و کلامی بفارسی ازقص یونسی محیی‌الدین ومعالم‌التنزیل وشرح گلشن راز و ازامام غزالی‌واخبارنبوی و ازفتوحات مکیه.

٦ـ نفایس‌الفنون (٤٤۹ ـ ۵۱۱) بندهاایست از علم خط (٤٤۹ـ٤۵۱)وعلم‌لغت (٤۵۱ـ٤۵۷) و استیفا (٤۵۷ـ٤٦۹) وتفسیر (٤٦۹ـ٤۷۲) و دعوات (٤۷۲ ـ ٤۷۸) و اشتقاق (٤۷۸ـ٤۸۰) ونحو (٤۸۰ـ٤۸۲)وعلوم سیمیا واحکام نجوم وبیطره‌وا کتاف واختلاجات ودم ووهم وشطرنج ونرد واستخراج ضمایر (٤۸۲ـ۵۱۱).

۷ـ جنگ(۵۱۳ـ۵۲٤) که پراکنده‌های‌ادبی وتاریخی وخبر است وازآنهاست سر گذشت سلطان محمد نور شاگرد مولانا اظهر شاگرد مولانا جعفر شاگرد مولانا

غلامعلی غلام خواجه میر علی تبریزی استاد خط تعلیق و شطرنج که در زمان تیمور گورکان بامولانا سعد الدین تفتازانی شطرنج باخته و بر او چیره شده (نقل از خط مولانا قاسم).

۲۹۵۳

نستعلیق مورخ ۳ محرم و۱۳ع۱۰۳۶/۱۱ ، جدول شنگرف ولاجورد وزنگاروزر ومشکی ، باپنج سرلوح آراسته وزرین ، کنار ومیان دوصفحهٔ آغاز هرگنجی حاشیه سازی وآراستهٔ بزراست، چندین مجلس وتصویرزیبا دارد .

۲۱س۱۳×۲۲ ، ۳۲۵گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی - جلدروغنی آراستهٔ باگل‌وبوته رنگارنگ وزرین درون و بیرون.

پنج گنج

از نظامی گنجوی است (ادبیات ۵۲) .

۲۹۵۴

نستعلیق سدهٔ ۸و۹ ، عنوان ونشان شنگرف، نسخه ازآن رستم‌بن‌احمدبن محمودشیروانی‌ومیرزا احمد زلقی علی‌آبادی بوده (آغاز) یادداشت۲ شعبان۱۰۱۱ وتملك حمزة بن ابراهیم ایلچی‌وچندبیتی‌در پایان‌هست، نسخه تاباب چهارم اندر داروهای علاکه اندرمجری(؟) وردادی بکارآید وعلاج‌آن .

الاغراض الطبیه والمباحث العلائیه

از سید اسماعیل گرگانی است (ش۱۳۴۲ - ره آورد ۳۱) .

۲۹۵۵

نستعلیق شهریاربن الله‌داد فراهانی‌در۱صفر۱۰۷۷ ، نشان شنگرف ، در۳۵۴ص ، نسخه‌رامحمدبن عبدالکریم‌کردستانی توسط ملاعبدالصمد محلاتی‌کتابفروش بیکتومان در سپاهان خریده است با مهر مورخ ۱۲۹۴ (آغاز)

۲۵س۹×۱۸ ، ۲۷۷گ۱۷×۳۶ ، کاغذسپاهانی - جلدتیماج تریاکی‌مقوایی باپرگردان

اساس‌الاقتباس

از خواجهٔ طوسی است.

۲۹۵۶

نستعلیق همان نویسندهٔ شمارهٔ ۲ در۱۲۵۲ در ش۱ درسمنان ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۲ نیمهٔ دوم کتاب است ومورخ۱۲۵۳ ازسیدحسن‌هزارجریبی‌سمنانی، ش۳ نوشتهٔ سیدمحمد طاهربن محمد صالح حسینی مورخ روزچهارشنبه ۱ شعبان ۱۲۵۴درسمنان، درگ۱۳٦ پ - ۱۴٦ ر بندیست بفارسی با عنوان «فی‌بیان القصص» درتفسیر پاره‌ای از آیات قرآن ودرپایان دارد «کذاوجدت فی‌تفسیرابولیس»درگ ۱۴۷ ر - ۱۵۴ پ نیز چنین بندی هست.

۲۹س۱۰×۲۰/۵ ، ۱۹۵گ۱۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

مجموعه

۱- مصباح‌الانوار (۱ر-۱۳٦ر) عنوانها درآن فصل است و پنجاه وسه فصل‌دارد و در پندواندرز مذهبی است.

آغاز: بسمله و به نستعین، نشهد ان لااله‌الاالله وحده لاشریك له ... فصل‌اول روی عن النبی ص قال خمس من کن فیه اسکن اسکنه‌الله الجنة ... مناجات خداوندا ضمیر مارا از ریب وشبهه خالی گردان مر کزدل ما را ازفجوروطغیان صافی دار.

انجام: پس بلقیس مسلمان شد و گفت بارخدایا من مسلمان شدم با سلیمان و احکام مسلمانی بگردن نهادیم و بعضی گفته‌اند که این معامله را آصف‌بن برخیا کرده بود و خدا رابدین نام‌میخواند که یاحی یا قیوم ازبرکت این دواسم که‌خواند تخت‌بلقیس حاضر شد(تمام‌شد کتاب‌مصابیح‌القلوب بتاریخ‌سنهٔ هزارودویست‌وپنجاه‌ودو در شهرسمنان در ماه ذی قعدةالحرام اللهم اغفر لکاتبه وناظره بحق محمد وآله ... المظلومین).

۲- جواهرالاسرار یا اخلاق محسنی (۱۵۵ ر - ۱۸۱ پ) از کاشفی (ف۵٦۸).

۳ـ التفسیر(۱۸۱ پ ـ ۲۰۳پ)ازمحمدبن ابراهیم نعمانی که دربحار(۱۹:۹۵ـ ۱۱۹ باب ۱۲۸) آمده است ونسخه‌ها دیباچهٔ تفسیرنعمانی‌راندارد وپس از پایان‌تفسیر که درست همان است که در بحار (ص۱۱۹) می‌بینیم روایتی از تفسیر محمدبن عباس سلمی از ابی‌عبدالله و از بصائر الدرجات و از طب الائمة با چند روایتی دیگرافزوده دارد .

(معالم ش۷۵۹ ـ نجاشی ص۲۷۱ ـ خلاصهٔ ۷۹ ـ منهج المقال ۲۷۳ـف۱۲۳۰ کشف‌الحجب ۱۳۰ـذریعه۳۱۸:٤) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین روی ابوعبدالله محمدبن ابراهیم بن جعفرالنعمانی فی کتابه بعد الحمد و الثناء و ذکر شیء فی القرآن قال قال ابـو عبدالله محمد بن ابراهیم‌بن جعفر النعمانی رضی‌الله عنه فی کتابه فی تفسیر القرآن احمد بن محمدبن سعیدبن عقده قال حدثنا احمدبن یوسف‌بن یعقوب الجعفی عن اسمعیل‌بن مهران عن الحسن‌بن علی ابی حمزة عن ابیه عن اسمعیل‌بن جابر قال سمعت ابا عبدالله جعفربن محمد الصادق ع یقول ان‌الله تبارك و تعالی بعث محمداً فختم الانبیا فلانبی‌بعده‌وانزل علیه کتابا فختم به الکتب فلا کتاب بعده .

انجام : وعده اسحق‌بن یوسف المکی قال حدثنا فضالة عن ابان‌بن‌عثمان‌عن زرارة‌بن اعین قال سالت ابا جعفر الباقر ع عن المریض هل تعلق علیه تعویذ او شیء من‌القرآن فقال نعم‌لاباس به‌ان قوارع القرآن ینفع فاستعملوها .

۲۹۵۷

نسخ اسمعیل در ساعت ۷ روز چهارشنبه دهۀ سوم ماه یکم ۱۰۹۸ برای مولانا عبدالفتاح بن مولانا محمد فاضل مصعبکی ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت تولد فرزند در ۳ج/۱۳۰۰۱ در صفحهٔ عنوان دارد ، نسخهٔ جلدیکم است .

۱۹س‌۱۱/۵×۱۷ ، ۱۷۷پ۳ ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

ابواب‌الجنان

ازمحمد رفیع واعظ قزوینی است .

۲۹۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۰ از ش ۱ تا ش ۱۱ ، ش۳ انجام افتاده ، ش۳ مورخ شوال ۹۹۷ دراحمدنگر ، ش۵ هم دراحمدنگر نوشته شده ، ش۱۲ بخط دهدار بایدباشد ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۱۱(لمعات) مورخ پایان ذی‌قعدهٔ ۹۹۷ ، در ص۲۲۸ بندیست دربارهٔ استعداد واستحقاق ازایقاظات‌سید داماد بهمان خط ش۱۲ ، در ص۲۱۵ پایان رساله‌ایست بعربی‌بخط «ابن‌محمد محمود دهدار» ، ش۱۲هم بخط اوست ، فهرست رساله های نسخه از شرح رباعیات تا شرح‌گلشن راز (خلاصه) درص ۱۰۱ هست ، مالك محمد علی وجمال‌بن عیسی تبریزی در۱۲۹۹ (ص۱۰۰) ، یادداشت مورخ دلو ۳۱۵ درص۱۰۰ هست .

۳۱س۹/۵×۱۸ ، ۱۱۴گ۱۷×۲۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی‌درون‌سرخ

مجموعه

۱ـ ایجاز مفاتیح الاعجاز (۱ـ۱۰۰) ازدهدار عیانی شیرازی درشرح گلشن‌راز (مجلس ۲ : ۴۲۳ ـ دانشمندان آذربایجان ص۳۳۴) .

آغاز: بسمله . الحمد لمن له الحمد فی الاولی والاخرة والصلوة علی‌شمس‌فلك الرسالة بنوره القاهرة محمد وآله ... اما بعد چنین گوید ... محمدبن محمود الملقب بدهدار که چون تعطش وتشوق بزلال فیض ارباب حقایق ومعارف غالب بود وسخنان این‌طایفهٔ علیه را ... بجان طالب وازجملهٔ نفایس کتب که درین فن مشهوراست کتاب مفاتیح الاعجازفی‌شرح گلشن رازبودتالیف .. محمدبن یحیی اللاهیجی‌النوربخشی... و این عاطل را ... مجال استکتاب مجموع آن نه لهذا رای قاصر بدان قرار داد که انتقادی ازآن دیوان حقایق و سفینهٔ دقایق بنماید که حل ابیات گلشن راکافی و از تکرار صافی باشد والزام نمود که عبارت شریف شارح را بعینه مذکورسازد بی‌شایبهٔ تصرفی مگر بطریق ندور استعجال باعث اندك تقدیم وتاخیری شده باشد ... این منتقد

را که مسمی است به «ایجاز مفاتیح الاعجاز» شرحی علیحده نشمارند و منسوب بغیر از شارح ... ندارد.

انجام: چبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مولد و مدفن ایشان . . . همانجا است و الحمدلله الذی وفقنا لایجاز مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز حمدایوافی نعمه ویکافی کرمه برحمتك یارب.

۲ـ شرح رباعیات (۱۰۱ـ۱۱۶) از جلال‌الدین محمد دوانی بررباعیهای خود او (ف۴۶۴).

۳ـ شرح رباعیات (۱۱۸ـ۱۵۴) ازجامی بررباعیهای خود و او گفتاری از سعدالدین کاشغری‌درپایان گذارده‌است (ش۳۰۸۸/۲ـجامی‌حکمت‌ص۱۵۲و۱۶۱و۲۰۴)

آغاز:

حمدالاله هو بالحمد حقیق	دربحرنوالش همه‌ذرات غریق
نا کرده‌زفضل‌محض‌توفیق‌رفیق	نسپرده‌طریق‌شکراوهیچ‌غریق

پاکا یگانه‌ای که کثرت ثنویت صفت‌وموصوف را گردسراپردهٔ عزت‌وحدتش راه نیست ... اما بعد نموده میشود که پیش ازانشای این نامهٔ نامی وافشای‌این‌صحیفهٔ گرامی رباعی چند دراثبات وحدت وجود وبیان تنزلاتش [به] مراتب شهود با تنبیه بر کیفیت‌یافتن آن علی سبیل الکشف والعرفان ورسیدن بآن بطریق الذوق‌والوجدان سمت اتمام گرفته‌بودوصورت‌انتظام پذیرفته اما چون ترجمان زبان را بواسطه‌رعایت قافیه میدان عبارت تنگ بود وره نورد بیان را بجهت محافظت بر وزن پای اشارت لنگ . . . لاجرم درذیل آن رباعیات ... کلمه‌ای چند منثور از سخنان کبرای دین و عرفای اهل یقین مرقوم ومسطور میگردد.

انجام: وحضرت مخدومی ... در ذیل ... این دوبیت مثنوی که موافق حال و مطابق قال کمینه است نوشته‌اند:

حرف درویشان بدزدد مرد دون / تا بخواند بر سلیمی آن فسون
کار مردان روشنی و گرمی است / کار دونان حمله و بی‌شرمی است

رباعی :

جامی که نه مرد خانقا هست و نه دیر
نی باخبر از وقفه نه آگاه ز سیر
هم فاتحه هم خاتمه اش جملـه نوشت
فا فتح بالخیر رب و اختم بـالخیر

(صورت اتمام رساله در ایام ابتلای خراسانیان در احمد نگر صورت ترقیم یافت در شهر شوال ٩٩٧ والله اعلم بالصواب) .

٤ـ رسالهٔ بلوغ وحریت (١٥٥ـ١٥٨) از عزیز نسفی .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد چنین گوید ... عزیز محمد نسفی کـه جماعت درویشان ... ازین بیچـاره درخواست کردند که می باید در بلوغ و حریت رساله ای جمع کنی که بلوغ وحریت چیست .

انجام : وما نیز در جایهای دیگر ذکر کرده ایم تکرار نکردیم تا بتطویل [نیانجامد] والحمدلله رب العالمین .

٥ـ رساله دربیان عالم کبیر وعالم صغیر (١٥٩ـ١٦٤) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد چنین گوید ... عزیز محمد نسفی که جماعت درویشان ... ازین بیچاره درخواست کردند که می‌باید که رساله‌ای جمع کنید که عالم صغیر نمودار عالم کبیر است چونست .

انجام : چنانکه خیام مشکین که من درین صحرای کافوری زده‌ام ای درویش (این رساله را درشهر احمدنگر نوشته شد والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و آله اجمعین) .

۶ـ رسالهٔ ملك وملكوت وجبروت (۱۶۵ـ۱۷۰) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله . . . چنین گوید . . . عزیزبن محمد نسفی که جماعت درویشان . . . ازین ضعیف درخواست کردند که در بیان ملك و ملکوت و جبروت رساله‌ای جمع باید کرد .

انجام: زنهار که این سخن را تجربه کن والله اعلم والحمدلله رب‌العالمین .

۷ـ رسالهٔ ملك وملکوت وجبروت (۱۷۰ـ۱۷۴) ازهمو.

آغاز: بسمله. حمدله ... ای درویش باشد که درین رساله بحث ملك وملکوت وجبروت تمام شود چنانکه مراددرویشانست وبشرح نوشته‌اند فصل بدانکه‌ملك‌عالم شهادتست وملکوت عالم غیب است وجبروت عالم غیب‌الغیب .

انجام: واگر دولت‌داری‌اعتماد بران مکن که معلوم نیست که ساعتی‌دیگر چون باشد واگر محنت داری همچنین (والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین) .

۸ـ درملك وملکوت وجبروت (۱۷۴ـ۱۷۶) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله ... ای‌درویش باشد که درین رساله بحث ملك‌وملکوت وجبروت تمام شود بدانکه ملك عالم اضداد است وملکوت عالم ترتب وجبروت عالم وحدت .

انجام: که واجب شد طبیعت را مکافات (والحمدلله رب‌العالمین‌والسلام‌علی محمد وآله واصحابه اجمعین) .

۹ـ نی‌نامه (۱۷۷ـ۱۸۲) از جامی (ف۱۵٤) .

۱۰ـ ده قاعده (۱۸۳ـ۱۸۷) ازمیرسید علی همدانی (ف٤۳۶) .

۱۱ـ لمعات (۱۸۸ـ۲۱٤) از شیخ عراقی (ف٤۸۵) .

۱۲ـ التحصین فی صفات العارفین (۲۱۶ـ۲۲۷) ازابن فهدحلی (ف۶۵۵) .

۲۹۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، خط عبدالعلی مورخ ۱۱۷۸ و تاریخ ۲۶ رجب ۱۱۷۸ در ص۳۳۶ دیده میشود ، مالك محمدعلی بن محمد هادی طبیب قزوینی (ص۱۰)، با یادداشت « ... دوازده هزار است به هژده محمودی در تاریخ بیست و ششم شهر ذی القعده خریده شده قیمت هزار و صد دینار » در ص۹ ، در ۳۳۶ ص، آغاز افتاده .

سطر چلیپا ۱۲ × ۲۱ ، ۱۶۸-۱۷×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

مجموعة العجائب

شعرها و بندهای منثور بر گزیده ایست از سرایندگان و نویسندگان ایرانی و در ص ۱۲ بدین گونه نامیده شده و دیباچه‌ای دارد که در آغاز نسخه در ص ۱۰ دیده میشود و این نسخه در ٥ رجب ۱۰٤٤ در احمدآباد هند نوشته شده است (ص۱۹۰) .

فهرستی کهن در ص۱۰-۱۲ هست و در آن این جنگ «مجموعة العجائب» نامیده شده و از آن برمیآید که در این جنگ نخست ترجیع بندها و سپس ترکیب بندها و قصاید و شعر و دیوان و باز قصاید و رباعیات و مثنوی و نثریات و مراثی و مقطعات و هجویات و نسخهٔ جلاب و کیفیات هم باید باشد و نام شعرا هم در این فهرست هست ولی همهٔ محتویات آن اکنون در آن دیده نمیشود و آقای باستانی فهرست تازه‌ای بخط خود برای آن نوشته که نگارنده با رجوع بخود نسخه تا اندازه‌ای آن را کامل ساختم و اینك آنرا می‌بینم:

فهرست نام شاعران

۱ـ محمدسلیم نقیب سبزواری

۲ـ محمد حسین ۱

۳ـ عبدالواسع بن جمال الدین سهروردی ۲

٤ـ علی بیگ تبریزی ۳   ٥ـ نباتی ۳

٦ـ باباطالب ۳ ۷ـ کاهی ۵

۸ـ عرفی ۵ ۹ـ میرر کن‌الدین۵

۱۰ـ میرزامحمود۵ ۱۱ـ فغانی٦

۱۲ـ کاتبی٦ ۱۳ـ سلطانحسین‌میرزا۷

۱٤ـ خواجه افضل‌تر که۷ ۱۵ـ شکیبی ۷

۱٦ـ نواب کامیاب۸ ۱۷ـ نصیرای همدانی۱٤

۱۸ـ میرزای‌عالمیان ۱٤ ۱۹ـ دیباچهٔ نصیرای‌همدانی۱۵

۲۰ـ دیباچهٔ میرزای عالمیان برای میرزا شفیع۱٦

۲۱ـ قطعهٔ میرزاقاضی زاده درپاسخ‌نواب‌بدیع‌الزمان ۱۷

۲۲ـ رقعهٔ میر صدرالدین محمدبیگی ازاربابِ نغمه ۱۷

۲۳ـ رقعهٔ میرعلیشیر در اجازهٔ سفر مکه ۱۸

۲٤ـ میرداماد درشرح شعر سیف اسفرنگ ۱۹

۲۵ـ قضاوقدرسفره‌چی‌شاعر که‌درسنهٔ ۱۰٤۱ نوشته۲۱وتتمهٔ آن‌در۸۵

۲٦ـ قدسی۲۳ ۲۷ـ محمدقلی‌سلیم۳۱۹و۲۳۷

۲۸ـ سید مازندرانی ۲۹ ۲۹ـ ملهم قزوینی ۲۹

۳۰ـ وحشی(فرهادوشیرین)۳۱ ۳۱ـ رشیدای‌تبریزی ۹۷

۳۲ـ حسن گلوسوز۸۳و۹۷ ۳۳ـ مثنوی عبید ۸۵

۳٤ـترکیب‌بندعلینقی کمره‌ای ۸۷ ۳۵ـ صائب ۸۸و۹٦

۳٦ـ بستان خیال بتاریخ «گل‌نظم» ۸۹

۳۷ـ منظومهٔ فضولی ۹۷

۳۸ـ جلالای‌شیرازی‌مثنوی۹۸ ۳۹ـمیروالهی۹۹

٤٠ـ ضمیری اصفهانی ١٠١
٤١ـ قانع قزوینی ١٠٣و١١٤
٤٢ـ فرهادوشیرین وجدی همدانی ١٠٥
٤٣ـ داعی ١٠٦
٤٤ـ آقارضی اصفهانی ١٠٧
٤٥ـ میرزا رضی صدر ١٠٧
٤٦ـ ملامحمدوجدی شیرازی ١٠٦
٤٧ـ ظهوری اصفهانی ١٠٧
٤٨ـ کلیم ١٠٧ و١١٦
٤٩ـ ندائی ١٠٨
٥٠ـ زمانای مشهورتخلص ١٠٩
٥١ـ شاهد نیشابوری ١١٠
٥٢ـ صیرفی قمی ١١٢
٥٣ـ غیاثای حلوایی ١١٢
٥٤ـ قانع (مقطعات) ١١٤
٥٥ـ مؤمنا ١١٥
٥٦ـ ملك قمی ٢٨٩و١١٦
٥٧ـ طرزی لاهیجی ١١٦
٥٨ـ وحدت ١١٦
٥٩ـ ملاغروری ١١٧
٦٠ـ حیدر ١١٧
٦١ـ شهرتی شیرازی ١١٧
٦٢ـ نیکی ١١٨
٦٣ـ احمد (سدهٔ١٢) ١٢٤
٦٤ـ نوعی اصفهانی ١١٩
٦٥ـ اوجی نطنزی ١١٨
٦٦ـ خضری خضرانام ١١٩ و١١٤
٦٧ـ میرزا فصیحی ١٢٢
٦٨ـ میرزاملك مشرقی ١٢٤
٦٩ـ ولی دشت بیاضی ٢١٧و١٢٥
٧٠ـ حکیم رکنا ٢١٥و٢٠٠و١٢٧
٧١ـ نظام دست غیب ١٢٨
٧٢ـ امیر والهی قمی در هجو مرتضی مستوفی نطنزی ١٢٨
٧٣ـ شیخ شاه نظر قمشه‌ای ٣١٥و١٢٩
٧٤ـ ملك فطرت قمی ١٣٢
٧٥ـ سنجر کاشی ١٣٣
٧٦ـ سعیدا ١٣٥
٧٧ـ شیخ ابوالقاسم کازرونی ١٣٨
٧٨ـ فغفور گیلانی ١٣٩
٧٩ـ دانا ملاابوالحسن ١٣٩

۸۰ـ رافع(نفرین‌نامه)۱٤۱ ۸۱ـ اثر ۱٤۲
۸۲ـ امیرخسرودهلوی۱٤٤ ۸۳ـ واعظ قزوینی ۱٤٤
۸٤ـ میرزا خصمی ۱٤٦ ۸۵ـ میرسعید ۱٤٦
۸٦ـ میرمشتاق ۱٤٦ ۸۷ـ ابن‌یمین فریومدی ۱٤۷
۸۸ـ شاه شجاع ۱۵۱ ۸۹ـ حکیم حاذق ۱۵۱
۹۰ـ سالکای‌طبیب۱۵۱ ۹۱ـ شاه سنجان ۱۵۱
۹۲ـ صبوری تبریزی ۱۵۱ ۹۳ـ واصلا(شعرمورخ۱۰۲۰) ۱۵۲
۹٤ـ تفکر ۱۵۲ ۹۵ـ شانی تکلو ۱۵۳و۳۲۳
۹٦ـ نوعی خبوشانی ۱٦۳ ۹۷ـ ملامحمدصوفی ۱۷۷
۹۸ـ عارف ۲۰۰ ۹۹ـ امانی دهلوی ۲۰۲
۱۰۰ـ محمد زمان راغب ۲۰۲ ۱۰۱ـ شکر ۲۰۳
۱۰۲ـ افجنکی ۲۰٤ ۱۰۳ـ صایب ۲۰٦و۲۳۹
۱۰٤ـ آقاشاپور طهرانی۲۰۸ ۱۰۵ـ مجذوب تبریزی۲۱۹
۱۰٦ـ قانع(خسروشیرین)۲٤۰و۱۵۷
۱۰۷ـ عبدالواسع جبلی ۲٤۲ ۱۰۸ـ قیدی ۲٤۲
۱۰۹ـ امینی ۲٤۲ ۱۱۰ـ انوری ۲٤۲
۱۱۱ـ ملای رومی ۲٤۳ ۱۱۲ـ خواجوی کرمانی ۲٤۸
۱۱۳ـ ناصربخاری ۲۵۱ ۱۱٤ـ سخا ۲۵۳
۱۱۵ـ حافظ ۲۵٤ ۱۱٦ـ عبیدزاکانی ۲۵۸
۱۱۷ـ قصاب گیلانی ۲۵۸ ۱۱۸ـ محمودبیگ سالم ۲٦۰
۱۱۹ـ سعدی ۲٦۲ ۱۲۰ـ خیام ۲٦۷
۱۲۱ـ زکی همدانی ۲٦۹ ۱۲۲ـ ممتاز ۲۷۱
۱۲۳ـشیخ‌فخرالدین‌عراقی۲۷۸ ۱۲٤ـ انیسی ۲۷۲

۱۲۵- سلمان ساوجی ۲۸۲ ۱۲۶- مسرور ۲۸۸

۱۲۷- غزالی مشهدی ۲۸٤ ۱۲۸- وحشی ۲۹٤

۱۲۹- سنائی ۲۹۵ ۱۳۰- ملاطبعی ۳۱۰

۱۳۱- فیضی دکنی ۳۱۱ ۱۳۲- مجیبی ۳۱۲

۱۳۳- میرزارضا ارتیمانی ۳۱۲ ۱۳٤- شفائی ۳۱۸

۱۳۵- محمدقلی‌سلیم ۳۱۹ ۱۳۶- شانی تکلو ۳۲۳

۱۳۷- کاتبی نیشابوری ۳۳۱ ۱۳۸- لسانی ۳۳۱-۳۳٤

۱۳۹- قلندر ۳۳۵

شعر برخی‌ازشعرا مانندمحمدسلیم‌ملقب‌به‌سبزواری‌متخلص‌به‌نقیب(ص۱و۹و۱۱) وامانی دهلوی (۲۰۲) وعبدالواسع‌بن جمال‌الدین سهرودی ص۲ و... ص۲۸۱ و ممتاز (۲۷۱) وتفکرشاعر (۱۵۲) ومحمد یوسف نفیسی(۱۲۷) بخط خودآنها در این نسخه هست.

آغاز نثر: بسمله.

سزد حمد وثنا او راکه مشت خاك رابخشد

گزیند دین و اسلام ودهد تشریف نطق‌ارزان

حمد وثنا قیومی‌راکه واردات او ازشائبهٔ اعراض مصفااست... (میان ص ۱۰ و ۱۱ افتاده ودیباچه کامل نیست) رقعه‌ای که خدام‌افاصت‌دستگاه نصیرای همدانی در طلب آب یاسمن‌زاربوزارت پناه میرمعین وزیراصفهان نوشته (آغازص۱۱).

۲۹۶۰

نستعلیق مورخ‌شب دوشنبه ۲۵ع۱۲۶۳/۲ وعنوان ونشان شنگرف در شمارهٔ ۱ ، نستعلیق و نسخ معرب باعنوان شنگرف درشمارهٔ ۲ وهردو باید ازیك نویسنده باشد ، درص۶و۲۰۷ خط‌مورخ۱۲۶۳ با مهرمورخ۱۲۵۸محمدباقرهست وبعربی‌ومی‌نویسدکه من‌این رابرای خودم نوشتم .

۱۳س۶×۱۲ ، ۱۲۹گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ سر الادب فی مجاری کلام العرب (۶ـ۲۰۵) از ثعالبی است (مجلس ۲:۲۷۴).

۲ـ المقالات (۲۰۷ ـ ۲۵۷) در ۹۸ مقاله است و نزدیك باطواق الذهب و اطباق الذهب و درپند واندرز است.

آغاز: بسمله: اللهم انی احمدك علی ما ازللت الی من نعمتك و علی ما ازللت من نقمتك علی ربی لم اکن اهلا للاولی و کنت بالثانیة اولی ... وان تفیض علی هذ المقالات من البرکة و القبول.

انجام: فکیف رضیت لدینك بالقذی، المؤمن لا یرضی بذا. الحمدلله رب العالمین... کثیرا کثرا.

۲۹۶۱

نستعلیق شارح در دهۀ سوم صفر ۱۱۱۱، عنوان و نشان شنگرف، خط خورده ۳ گ بهادارد، ۲۰ س ۷×۱۳، ۱۳۱ گ ۱۲×۱۸/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه ای

کشف الخلاصة

شرحی است بفارسی و ترجمه مانند و بی استدلال از ابوالبرکات بن اسماعیل خادم مشهدی بر خلاصة الحساب شیخ بهایی نام شارح و کتاب در دیباچه هست و سبك فارسی نویسی آن چندان خوب نیست.

آغاز: سپاس افزون از حساب وعداد و ستایش بیرون از شماره و تعداد احدی الذاتی راسزااست که هندسۀ قدرت کاملهاش ارقام سموات تسعه و اجرام سیارات سبعه را بقلم قضا مرقوم.

انجام: تا حق تعالی نگاهداری تو نماید تاریخ تمام شرح تألیف شیخ بیست و یکم شهر رجب ... سال هزار و صد و نه واقع شد فراغ از تسوید این کتاب بردست شارح ابوالبرکات در عشر آخر شهر صفر از شهور هزار و صد و یازده.

۲۹۶۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زرومشکی وشنگرف ولاجورد ، سرلوح زرین ودوصفحهٔ نخستین در کنار ومیان سطرها زرافشان وحاشیه سازی شده .

۱۵س ۶×۱۴ ، ۸۴گ ۵/۱۰×۵/۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی باگل و بوته زمینه زرددرون سبز

منبع الفیوض

شرحی است برحدیث « اهلیلجه » از عبدالله بن حکیم اسماعیل لاهیجی مورخ ۱۰۸۹ « = منبع الفیوض » در دیباچه از مولانا حسن علی یاد شده که میگفت در حدیثی آمده که در سفرها باید حدیث اهلیجه و مفضل را همراه داشت . این رساله‌را او پس از شرح عربی که برهمین حدیث بنام « منبع الفیض » (= ۱۰۸۳)نوشته است بدرخواست دوستان بفارسی شیرینی ساخته است او میگوید که حدیث اهلیجه چون منکر توحیدرا براه راست میکشاند بهترست از توحید مفضل که مخاطب آن مفضل موحد است (دیباچه) درپایان‌هم ازمنبع الفیض یادشده است .

آغاز: بسمله. وبه نستعین سپاس وستایش بی‌قیاس محمون بالاستحقاق وموجود علی‌الاطلاقی را سزا است که هرجزئی از اجزاء حدیقهٔ رشیقهٔ خوش عنوان‌عالم‌امکان بتنهایی شاهدیست بریکتایی گوهر والای عظیم الآلای او که از کمال اعتماد و وثوق زیاده برهزار شاهد عادل معادل تواند بود .

انجام : و این مطلب عظیمی بود که حضرت استاد مولانا عبدالرزاق لاهیجی فیاض که افتخار زمین و زمان بوجود شریف عدیم‌البدل او بود و درزمان وجود عاقبت محمود که رایارای آن بود (افتاده) .

۲۹۶۳

نسخ محمدبن قانون ازلوی اکردری درشهرصاروین در۷۸۰ ، نشان شنگرف ، باحواشی بانشانهٔ « هـ ، اصباح» ، مالك حسن‌بن عبدالکریم بحرانی کرزکانی درشعبان ۱۰۴۲ .

۱۱س ۷×۱۱ ، ۱۵۴گ ۱۲×۵/۱۷ ، کاغذ سمرقندی ـجلدتیماج قهوه‌ای

الضوء

شرح مصباح مطرزی است از اسفراینی (ف ۲۵۹۳ ـ حقوق ۳۹۹) در صفحهٔ عنوان نسخهٔ مادر یکجا آمده که این کتاب از مولانا رضی الدین است و از کتاب الاقلید در شرح مفصل زمخشری گرفته است .

آغاز: بسمله . ان احق مایتوشح بذکره صدورالکتب و الدفاتر و یتوفر علی نشره السنة البادی والحاضرحمدالله سبحانه وتعالی علی زواهرایادیه .

انجام : و هذا باب للاطناب فیه مجال لکنه یفضی الی الاملال فاقتصرت علی هذا القدر فلیس الری عن التشاف والله اعلم بالصواب .

۲۹۶٤

نسخ ۱۲۵۹ ، نشان شنگرف .

۱۶س۷×۱۳/۵ ، ۱۸×۱۱۳۸۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

مجموعه

۱ـ رسالهٔ سعد و نحس (۱پ- ۲۱ر) ازمحمد باقرسبزواری که‌برای‌شاه‌سلیمان صفوی ساخته‌است . دران‌یاد شده ازابوریحان بیرونی‌وعقدجواهرالالفاظ‌باخبار مدینة الفسطاط و ابوالفرج زنجانی و « بعضی رسایل که بعضی افاضل اطبا درزمان نواب رضوان آشیان طهما[سب] الحسینی الصفوی در احوال نوروز نوشته»

آغاز: بسمله . حمد بی‌حدوقیاس‌وثنای رفیع‌ترازاندازه وخراس سزاوارمبدعی است که چهرهٔ ماه ومهروبنای رفیع‌بنیان‌سپهرافروخته‌وافراختهٔ‌مهروعنایت‌اواست.. اما بعد چون خاطر قدسی . . . شاهنشاه ظل‌الله . . . شاه سلیمان‌الحسینی‌الموسوی.. بنیل‌حقایق‌وادراک‌دقایق...مصروف‌ومعطوف‌است‌امراعلی‌عزصدوروشرف‌ورودیافت که

کمترین دعا گویان محمدباقر سبزواری رساله[ای در] تحقیق ایام وروزهای مبارك ومسعود ومنحوس ازایام وشهور اسلامیه[که]ازاحادیث شریفه ظاهرمیشودوازروایات منقوله از اصحاب عصمت وطهارت مفهوم ومستفاد میگردد مرتب دارد لاجرم امتثالاالامره الاعلی درین باب شروع نموده امور مذکوره برسبیل ایجاز و اختصار ایراد می‌نماید ... واین رساله مرتب برمقدمه ودوباب وخاتمه [است] مقدمه در بیان روزوشب و ماه وسال واختلاف تواریخ امم ... باب اول دربیان تاریخ هجری و شهور قمری و ایام معینه که در شهور عربیه بحسب خوبی و بدی امتیاز دارند و ذکر بعضی ازآنچه درباب ایام هفته وارد شده و در این باب چند فصل است ... (دوفصل دارد و میان برگهای ۸و۹ افتاده وباب دوم درنسخه نیست) مطلب سیوم در تسمیه روز نوروز ... و دراین دومقاله‌است مقالهٔ اولی در سبب تسمیهٔ روز نوروز ... مقالهٔ ثانیه دراحکام وقوع روزنوروز درایام‌هفته... خاتمه دربعضی احکام که از احادیث مستفاد میشود .

انجام : چون پرتوی ازاشعهٔ التفات خاطر شاهنشاهی ظل اللهی متوجه ترتیب این رساله شد امید آنست که به نحوی باشد که در نظر اعلی . . مستحسن نماید و در نظر جمهورانام مقبول افتد امیدواری ... چنانست که سایهٔ معدلت پیرایهٔ پادشاه . . . برمفارق ایام مخلد و مستدام بوده همیشه آفتاب سپهردانش بر اطراف شرق و غرب این جهان تافته براوج بروج عظمت طالع و لامع باد بمحمد وآله الامجاد حسبی الله و کفی بالله شهیدا (سنه۱۲۵۹) .

۲ـ اختیارات (۲۱ رـ۷۳ پ) ازمجلسی دوم در۲٦ فصل .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد چنین گوید . . . محمد باقربن محمد تقی المجلسی ... که این رساله‌ایست دربیان آنچه از احادیث اهل‌البیت ... ظاهر میشوداز بعضی اموروآنچه از کتب معتبره علمای سلف استخراج میشود درباب بعضی ضروریات و بجهت ارتکاب اشغال ... تاآنکه جمعی ازخواص شیعیان ... [به] این رساله رجوع

نموده باختیار ساعات نجومیه که بحسب شرع مذموم است محتاج نباشند.

انجام : روز جمعه اگر بعد ازظهر بانك كند دولت است ورفع نکبت وپیش ازظهر اندك نقصانی دارد (فصل بیست وششم دربانك كردن مرغ خانگی).

۳ـ كامل التعبير (۷٤ ر ـ ۸۱ ر).

آغاز: بسمله. حمدله... بدانکه چهارده استاد که در علم تعبیر نادرالعصر بوده‌اند هر كدام بنوعی کتابی دراین فن پرداخته‌اند واختلاف درآنها واقع میشود و چون این کتاب اختلاف ندارد واثرآن ازخیروشر بظهورمیآید لهذا به «كامل التعبير» مسمی گردید... شش نفر ازین استادان فرید دهر بوده‌اند اول دانیال دوم امام جعفر صادق سیم محمدبن سیرین چهارم جابر مغربی پنجم ابراهیم کرمانی ششم اسمعیل ابی‌شعب... واین کتاب به پنجا[ه] باب مرتب گردانده شد.

انجام : اگر کسی درخواب گرگ بیند امیران (افتاده).

۲۹۶۵

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۱، عنوان و نشان شنگرف، درصفحهٔ عنوان شعری بترکی باتاریخ ۱۰۳۱ دارد وشعرخسرو هروی.

۱۹س، ۹×۱۷، ۱۴۸گ ۱۱/۵×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۳۵ پ) ازیحیی ترك شاعرعثمانی وهمزمان سلطان عثمان خان در غزل وقصیده بترکی.

آغاز:

بنام خداونــد افلاك و خاك	برازندهٔ گوی چوگان تاك
نگــارندهٔ قبــهٔ آبگــون	حباب آورساغر سرنگون

جلابخش آیینهٔ جـان و دل　　　لطافت ده طینت آب و گل

ازین پس ترکی است، پس ازین تا ۳۸ پ شعرهای ترکی عطایی وجلایی است و یك بیت از گل صدبرگ نوعی افندی بترکی (۳۹ر). پس ازین بندیست به نثر ترکی و شعرهای ترکی یحیی و ساقی نامهٔ قسمی بفارسی وشعرترکی فهیما ونفعی تا ۷۲پ .

۲ـ اخلاق (۷۳ ر ـ ۱٤۷ پ) بترکی گویا اخلاق علائی تألیف ابن الحنائی در گذشتهٔ ۹۷۹ درشام در۹۷۲ (وین۱۸۷۹ـ نشریه ۱۳:۱ ۲) از آغاز وانجام افتاده ودرآن ازخواجهٔ طوسی وسلطان سلیمان وخواجهٔ احرار عبدالله سمرقندی ومولوی وامیرمعین الدین پروانه یادشده وسه مقام ویك خاتمه ونه باب دران (نسخهٔ ما) آمده وشعرهای فارسی دارد .

چنین است فهرست بابها :

باب اول خلقك اقسامنه تقسیمی بیاننده .

باب ثانی اجناس فضایل .

باب ثالث اقسام فضایلك اضدادی اولان اقسام رذایل .

باب رابع فضایله مشتبه رذائلك .

باب خامس فضیلت عدالت بیاننده در .

باب سادس اقسام فضیلتك بیاننده در .

باب سابع تحصیل فضایل واکتساب سعادت ایتمه نك طریق موصلی .

باب ثامن حفظ الصحة نفس

باب تاسع امراض نفسانیه نك فرد افرد علاجلری بیاننده در .

۲۹۶۶

نستعلیق سیدهاشم بن سیدمحمد علی موسوی یزدی درصفر سال ۱۲۵۵د رش۱و نسخ ۱۲۵۳ درش ۲و نسخ ریز ترابراهیم بن محمد موسوی دزفولی در دارالمنافقین دزفول در پسین روز پنجشنبه ۶رجب ۱۲۵۴ درش۳، عنوان و نشان شنگرف .

۱۲س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱٦۱گ ۱۵/۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ السامی فی الاسامی (۲ پ ـ ۹۵ پ) ازمیدانی نیشابوری در گذشتهٔ ۵۱۸ که در ۱٤ رمضان ٤۹۷ ساخته است(فرهنگنامه‌ها ص۳۱) .

۲ـ الرعایةفی‌درایةالحدیث (۹٦ پ ـ ۱٤۸ر) شرحی است ازشهیدثانی‌بررسالهٔ خودش (ف۱٦٦۰) .

۳ـ لب‌اللباب (۱٤۹ پ ـ ۱٦۱ر) ازمحمد جعفراسترابادی (ف۱۷۱۸) انجام مانند ش٤/۹۹٤ .

۲۹٦۷

نسخ زین‌العابدین حسنی حسینی کاشانی درروزدوشنبه ۱۰۸۹/۳/۱۴ (پایان) درصفحهٔعنوان آمده که من علی بن محمد بن علی‌محمد بن علی اصغراوری آنرا نوشته‌ام و درست نمی‌نماید.

۱۵س۶/۵×۱۴ ، ۱۰۷ـ۱۲×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی -- جلد تیماج حنایی‌مقوایی

سرالاسرار یاالسیاسة فی‌تدبیرالریاسة

بعربی همان کتابی که بدروغ ازارسطودانسته‌اند وترجمهٔ یحیی‌بن‌بطریق است از یونانی درنسخهٔ ما و دیباچه‌ای دارد در وصف کتاب از دانشمندی (حقوق ۵۲).

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی حرك السماء علی الامهات الاضداد.

انجام : کمل حساب‌النیم بعون‌الله ومنه .

۲۹٦۸

نستعلیق ۲٦ج۱۲۹۰/۲ (پیچی‌ئیل) برای آقامیرخلیل.

۱۴س۷/۵×۱٦ ، ۳۸۴ـ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مرآة الجمال

از ادریس بدلیسی در ادب و بفارسی که بنام سلطان با یزیدبن سلطان محمدبن سلطان مرادخان عثمانی ساخته است (ص۱۷ـ۲۱و۲۳) در آن آمده : سیاق این رساله تمثیلی است از داستان خلافت آن سلطان خلفاءِآفاق و انشاء این مقاله وسیله تخییلی است در مناقب آن امام سلطان دین بحق واستحقاق (۱۳).

آغاز:

صباح العشق اشرق من جمیل بدا من وجهه نور الجمال

...این چه وجه جمیل است مرآت جمال بر کمال وچه حسن بی عدیل است مطلع مهر بی زوال.

انجام : ولاف فرمانروائی میزد ،

لشکر کشم ز اشك و برآرم علم ز آه
گیرم تمام روی زمین را بدین سپاه

والسلام

۲۹۶۹

نستعلیق مؤلف ، خط خورده واصلاح شده ، عنوان شنگرف ، جدول زر و مشکی ، سرلوح زرین و آراسته ، انجام افتاده ، در ۵۵۵ص

۱۳س ۱۱×۱۸/۵ ، ۲۷۹ـ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

مدایح حسینیه یا امینیه یا تذکرهٔ باقی

سرگذشت وشعرهای هفتادواند شاعرست از باقی سپاهانی مورخ ۱۲۲۲ که بنام فتحعلیشاه وامین الدولة السلطانی حاجی محمد حسین خان (۵) در دو باب : نخستین در تاریخ روضات عرش درجات وامینیهٔ متبر که در دو فصل ، دوم در قصاید وقطعات ومثنویات

شعرای ایرانی در ستایش امین الدوله دردوفصل . نام کتاب و تاریخ دردیباچه هست (ص۹و۱۰) وتخلص باقی‌درص۱و۱۳۸و۱۴۶و۱۵۱آمده وشعرهای خود اودرص۱۳۱ و ۱۵۱دیده میشود.

فهرست نامهای شاعران

آتش سیدمحمد فریدنی۱۶۴
اختر احمدبیگ۳۸
اخگر میرزا ابراهیم اصفهانی ۱۸۸
اکبر علی اکبر اصفهانی ۴۱
الفت محمد قلی اصفهانی ۱۷۸
انور علی اکبر ۱۹۱

حرف با

باقی مؤلف تذکره ۱۳۱

حرف تا

تسلیم ۲۰۳

حرف پ

پروانه صادق تفرشی ۵۱ ـ ۱۹۴
پریشان صادق اصفهانی ۱۹۵
پیمان علی اکبر ماربینی ۲۰۰

حرف حا

حریف ابوالحسن زواره‌ای ۲۱۴
حسرت محمد علی بروجردی

حرف خا

خاوری حاج‌میرزامعصوم ۲۳۸
خرم سیدمحمد هاشم ۲۲۲

حرف دال

دانش محمد علی اصفهانی ۵۳ ـ ۲۸۶

حرف را

رشحه محمد باقر ۵٤۸
رهی محمد ابراهیم اصفهانی ٦۷ ـ ۲۹۰
رضوان شیرازی ۳۲٦
رفیع خراسانی ۳۲٤
رفیقی محمد علی اصفهانی ۷۷ـ۳۲۷

حرف سین

سائل آقاجانی شیرازی ۳۳٤
سحاب میرزا سید محمد ۲٤
سرحدی ملاحیدر علی ۳۲۹

حرف شین

شائق علی عسکر شیرازی ۳۳۸
شائق هادی بیك ۳٦۱
شاکر درویش زمان اصفهانی ۳٦٥
شفیق محمد کوزه کنانی ۳٤۲

حرف صاد

صافی میرزا محمدجعفر ۱٤
صبا فتحعلیخان کاشی ۱۰

حرف طا

طرب نایینی میرزا جعفر ۱٦۱ ـ۳۷٦
طرب شیرازی محمد رفیع ۳٦۸
طلعت آقا محمد اصفهانی ۸۱

حرف عین

عارض آقابابا ۳۸٤ — عارف ملا محمد تقی ۳۹۰

عالی محمد کریم اصفهانی ۸۳

عامی محمد باقر ۸٦ — عندلیب ابوطالب کاشی

حرف غین

غمگین خراسانی میرزا ابوالقاسم ۳۹٤

غمگین شیرازی کلاهدوز ۳۹٦

حرف فا

فدامیرزا میرزا سعیداردستانی ۳۹۷ — فدائی محمدباقر کاشانی ٤۰۰

فرخ حسنعلی بیگ زنگنه ٤۱۰ — فطرت محمد امین بیگ ٤۰٦

فگاری ملاعبدالله تراك ٤۰۲

حرف کاف

کامی آقااسمعیل همدانی ۹۰ — گلشن میرزا محمدعلی شیرازی ٤۱۲

حرف میم

مایل شیخ رحیم اصفهانی ۲۹۷ـ٤۳ — مجید لنجانی ٤۷۷

محمدعلی عرب ۱٥٤ — مخلص محمدنبی ۱۱۰ـ٤٤٥

مطبوع ملاجعفر شیرازی ٤۷۰ — موزون شیرازی ٤۷۲

موسوی شیرازی ٤۷٦ — منتخب ملاحسنعلی یزدی ۱۱۲ـ٤٥۲

حرف نون

ناطق محمدصادق شیرازی ۱۲۱ — ناظم ملاعبدالله شیرازی ۵۰۸
نجومی میرزا محمد اصفهانی ۴۸۸ — نشاطی محمدباقر بیگ ۴۸۲
نشوی محمد ابراهیم ۵۰۴ — نویدی اصفهانی ۵۰۰
نیاز میرسید حسین ۴۹۸

حرف واو

وافی پسرغیرت ۵۳۲ — وامق محمد صالح کاشی ۵۲۸_۱۲۴
وصال میرزا محمدشفیع شیرازی ۵۱۰ — وصالی میرزا محمدشیرازی ۵۱۷
وفا زواره‌ای ۵۲۳

حرف ها

هادی سیدهادی اصفهانی ۱۲۹ — هاشمی میرزا محمدعلی اصفهانی ۵۴۰
هما میرزا محمدصادق ۳۱ — همایون شیخ عبدالعال ۵۳۴

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمد بی‌حد وثنای بی‌عد فرمان‌روایی رارواست که نظم عالم امکان ونظام کون ومکان بید قدرت اوست.

انجام:

ترا از فیض الطاف الهی — سعادت یارباد اقبال یاور

۲۹۷۰

نسخ سدهٔ ۸و۹ ، عنوان و نشان شنگرف ، این نسخه بامکاتیب منیری (ش۲۶۱۷) دریکجلد بوده‌ی گویا آقای باستانی آندو را ازهم جداکرده است و هردونسخه باید نوشتهٔ یك نویسنده باشد و بیك خط است.

۲۵س‌۷/۵×۱۶ ، ۲۵۶گ ۱۵×۲۶ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی

معدن المعانی

رساله‌ایست عرفانی در دوجلد از شرف‌الدین احمدبن یحیی منیری (سدهٔ ۸) گردآوردهٔ شاگردش زین‌بن بدرغزنی گردآورندهٔ مکاتیب همین منیری (ش۲۶۱۷ ـ ذریعه ۹ : ۵۱۶ ـ اسماءالمؤلفین ۱ : ۶۲۰ ـ سپه ۲ :۱۹۰) از عنوان «بندگی مخدوم» برمیاید که شاگرد اوسخنانش رادراین کتاب گردآورده است . درصفحهٔ عنوان آمده: « معدن المعانی شیخ شرف » ودردیباچه جلد دوم آمده : « تمام جلد اول هم ازملفوظ بندگی مخدوم که نامش معدن‌المعانی شده استازپانزدهم ماه شعبان سنهٔ تسع‌واربعین وسبعمائه تا آخرماه شوال سنهٔ احدی و خمسین وسبعمائه در سمع قاصر و فهم کامل رسید » .

کتاب در دوجلد است و دردومی آن آمده که کتاب از ۷۴۹ تا ۷۵۱ در دوسال ساخته‌شده(ص۴۰۰س۶) ومصرعی‌در آنجا آمده بدینگونه « زین مسکین را بسست گر ریزه‌ای بخشد ازان» فهرست جلد یکم در ص۱ـ۳ وخودآن که ۶۳ باب دارددرص۴ـ ۳۹۸ وجلد دوم که ۴۶ مجلس دارد درص۴۰۰ـ۵۱۰ است .

آغاز: باب ۱درذکراثبات وجود حق‌تعالی ووحدانیت او ... باب شست وسیوم (فهرست) در ذکر وعدووعید و لعنت برشیطان . باب اول در ذکر اثبات وجود حق تعالی ووحدانیت او جل‌جلاله وعم نواله . ذکری در وجود وهستی حق افتادبندگی مخدوم ... فرمود که هر ذره‌ای از ذرات عالم گواهی میدهد برچهارچیز .

انجام : فرمود که اول باری برین عبارت از کسی نقل نیست و اگر باشد (تم) (ازمجلس ۴۶) .

فهرست مجلد اول از کتاب معدن المعانی

باب۱ در ذکر اثبات وجود حقتعالی ووحدانیت او ۳

باب۲ در ذکر ایمان وشرك و کفر ۱۰
باب۳ درمعرفت ذات وصفات باریتعالی ۱۷
باب٤ درذکر متشابهات که مضاف بحق تعالی است ۲۱
باب۵ در ذکر علم شریعت و طریقت وآنچه مناسب آنست ۲٤
باب٦ در ذکر تفسیرقرآن و حفظ آن ۳۵
باب۷ در ذکر احادیث رسول (ص) وبیان بعضی ازان برطریق
محققان و تأویل بعض کلمات مشایخ ۵۰
باب۸ در ذکر موت و ذکررسول علیه‌السلام ومعراج او وهجرت
وزیارت‌مبارك او وشمه‌ای‌درفضل صحابه برجمیع مؤمنان‌وفضل
این امت برجمیع امم ٦۰
باب۹ در ذکرهجرت رسول صلی‌الله علیه واعمام واصحاب‌صفه ٦۸
باب۱۰ در ذکر فضل صحابه برجمیع مؤمنان رضی‌الله عنهم وفضل
این امت برجمیع امم وذکری در مناقب ام‌المؤمنین عایشه
وعمارت روضهٔ مبارك ۷۳
باب۱۱ در طهارت ۸۱
باب۱۲ در ذکر فضیلت صلوة ۸۷
باب۱۳ در ذکر صوم ۱۰۵
باب۱٤ در ذکر حج وجهاد ۱۱۱
باب۱۵ در ذکر اوراد و ادعیه وصلواة ۱۱۷
باب۱٦ در ذکرخدای‌تعالی ۱۲۷
باب۱۷ در ذکر پیری ومریدی وآنچه مناسب آنست ۱۳۳
باب۱۸ در راست کردن مرید ۱۳٦
باب۱۹ در ذکر حلق وقص وفرق وارسال وآنچه مناسب آنست ۱٤۲

باب۲۰ در ذکر اولیاء حق	۱۵۰
باب۲۱ در ذکر نظر باطن بزرگان	۱۶۱
باب۲۲ در ذکر شجرهٔ پیران وشفیع آوردن ایشان درحاجات خود	۱۶۸
باب۲۳ درذکر مجاهدت وریاضت	۱۶۹
باب۲٤ دربیزاری نمودن از نفس وتلبیات وی وذکری درحجاب	۱۷۷
باب۲۵ در ذکر بریدن ازخلق و ازخود آنچه مناسب آنست	۱۸۸
باب۲٦ درزهد وتقوی	۱۹٤
باب۲۷ در خوف ورجا	۱۹۹
باب۲۸ در مراقبت و تفکر	۲۰۳
باب۲۹ در ذکر بنده بودن وبندگی کردن و آداب آن	۲۱۰
باب۳۰ در ذکر حریت	۲۱۳
باب۳۱ در ذکر یقین	۲۹۱
باب۳۲ درذکر محبت	۲۲۳
باب۳۳ درعشق وغیرت وحال ومقام ووقت	۲۲۷
باب۳٤ در ذکر رؤیت ومشاهدت وتجلیات	۲٤٤
باب۳۵ درذکر شطحیات وطامات وتعریض صادره ازصوفیان	۲٤۹
باب۳٦ درذکر حقیقت انسانیت وروح دل ونفس وتکریم بشر	۲۵۵
باب۳۷ درذکر قضا وقدر	۲٦۵
باب۳۸ درذکر سعادت وشقاوت وعلت و سبب آن	۲۷۰
باب۳۹ درذکر قناعت	۲۷۷
باب٤۰ درذکر معصیت وجنایت بشر	۲۸۳
باب٤۱ درذکر امراض و طبیبان ظاهر وباطن	۲۸۹
باب٤۲ درذکر حیلت وحرام ومباح آن	۲۹۵

باب۴۳ در رزق و آنچه مناسب آنست ۳۰۰

باب۴۴ درسئوال‌قاضی معین‌الدین حا کم بهار درباب رد سئوال‌وخلاف آیه‌مبارکه ونص«اماالسائل فلاتنهر»وجواب آن ۳۰۵

باب۴۵ درذ کر تواضع و آداب آن ۳۱۰

باب۴۶ درذ کررسوم خلق ومزاح وطیبت ۳۱۹

باب۴۷ درذ کر نقص لبس ۳۲۲

باب۴۸ درذ کر صحبت ۳۲۵

باب۴۹ درذ کر تذ کیر ووعظ ۳۲۹

باب۵۰ درذ کر امربمعروف ونهی‌ازمنکر ۳۳۶

باب۵۱ درذ کر خواب وتعبیرخواب ۳۴۱

باب۵۲ درذ کر بخل وسخاوت ۳۵۱

باب۵۳ درذ کرمناسبت بین اثنین واستعمال اشیاءِ مخصوصهٔ اشخاص ۳۵۵

باب ۵۴ درذ کر مسافرت‌وفوائدومنافع آن ۳۵۹

باب۵۵ درذ کر زیارت قبوروآداب‌آن ۳۶۲

باب۵۶ درذ کر حیات‌وممات ۳۶۵

باب۵۷ درذ کر سوء خاتمت وعقبات مرگ، وتمنای‌آن که مباح یامکروه است ۳۶۷

باب۵۸ درذ کر عمارت کعبهٔ معظمه وبانی‌آن ۳۷۱

باب۵۹ درذ کرولادت مولود وآداب وسنن‌آن ۳۷۱

باب۶۰ در سماع صوفیان ۳۷۲

باب۶۱ دربیان معنی وجمل ابیات یاروزلف وخال وجز آن ۳۸۰

باب۶۲ درذ کر آداب وحق مشایخ وتعظیم ایشان ۳۹۰

باب۶۳ درذ کر وعده ووعید ولعن برشیطان ۳۹۴

فهرست مندرجات مجلد دوم از کتاب معدن‌المعانی للشیخ شرف‌الدین

منیری مشتمل برچهل وشش مجلس

مجلس۱ـ درذکرچگونگی‌تب‌و کسانیکه پیش‌ازقیامت درتهمت‌میباشند ۴۰۰
مجلس۲ـ درذکر عطسه‌و عبارتیکه معمولاً گفته میشود ۴۰۴
مجلس۳ـ درذکر نماز معکوسهٔ حضرت رسالت وبعضی‌سنن وبدعت ۴۰۵
مجلس۴ـ درذکر حرمت خوره وخواب درمسجد وجلوس درآن ۴۰۹
مجلس۵ـ درذکر کلام درویشی که درحال طواف خانهٔ کعبه هفتادقرآن ختم کرده ۴۰۶
مجلس۶ـ درمصلا گستردن درمسجد ۴۰۹
مجلس۷ـ درباب وحی و کلمات دیگرحضرت رسالت ۴۱۱
مجلس۸ـ درذکرآنکه دولت از قابل نگذرد وبنامستعد نرسد ۴۱۹
مجلس۹ـ درمعنی حدیث«من زنی امراة ثم نکحها فهما زانیان ابدا» ۴۲۳
مجلس۱۰ـ درتبرك کردن مزارها واطعام ۴۲۵
مجلس۱۱ـ درایثار کردن ابابکراموال واسباب خودرا ۴۲۶
مجلس۱۲ـ درربط روح وبدن درحیات‌وپس ازمردن ۴۲۹
مجلس۱۳ـ درتحقیق وجواب سئوالی که‌اینزمان که من‌تن کارمیکند بفرمان روح است وجزآن ۴۲۹
مجلس۱۴ـ درخواب وتعبیر خواب کسی ۴۳۲
مجلس۱۵ـ درذکرآنکه نکیرومنکر در گورچه‌میپرسند ۴۳۳
مجلس۱۶ـ درسبب فضل تفکر برعبادت دیگر ۴۳۶
مجلس۱۷ـ دراشتراك حیوانات باانسان دربعضی چیزها ۴۳۸

مجلس۱۸و۱۹ــ درذکرآنکه شبهای جمعه درهای بهشت گشوده است وعذاب وراحت‌قبر ۴۴۳

مجلس۲۰و۲۱ــ در نزول قرآن وآنکه قضاء القاضی بنفسه ظاهرا وباطنا ۴۵۱و۴۵۲

مجلس۲۲ــ در گناه کبیرهٔ برادران یوسف‌و توبت آنان ۴۵۳

مجلس۲۳و۲۴ــدرتفسیرحدیث«اکرموا اولادی»ودرمشیت‌واراده ۴۵۴و۴۵۷

مجلس۲۵ــ درتکلیف‌عملی که شرایط قبول درآن موجودنیست ۴۵۹

مجلس۲۶ــ درفضیلت پیغمبر ما برسایرانبیاء وتفسیر«اللهم‌صل‌علی محمد کماصلیت علی‌ابراهیم» ۴۶۱

مجلس۲۷و۲۸ــ در کسانیکه چون اهلیت‌علمی‌حاصل کردند خود نیك کنند ــ ودرولایت اولیاء ۴۶۳

مجلس۲۹ــ درآنکه اگر کسی معتکف شود وحرمتی داردمشغول شغل برای ترتیب‌معاش‌مباح‌استیانه ۴۶۷

مجلس۳۰و۳۱ــ درفضل تفکر برسایرعبادات ــ واینکه چون نام حضرت رسول شنیده‌میشودبعضی دست بردیده نهند ۴۶۹

مجلس۳۲و۳۳ــ درآنکه رجوع ازهبه میان زوجین جایزاست‌یانه ــ ودررحمت وماهیت عذاب ۴۷۰

مجلس۳۴ــ دختران بکر که فردا نقل میکنند قیامت تکلیفشان چیست ۴۷۱

مجلس۳۵ــ درآنکه یکی کاربرقول مجتهدی میکند ومجتهد دیگررا قول برخلاف‌اوست وعلت‌تسمیت روزاستفتاح ۴۷۳

مجلس۳۶ــ درمعنی‌این کلمه که‌درویشی‌میگویدمن‌ترابخدارساندم ۴۷۷

مجلس۳۷ــ درتبرك و کلاه دادن مولانا باولادان قاضی‌منهاج ۴۸۲

مجلس۳۸و۳۹ـ حاضری ایستاده یاد میکردونظراولیا ـ وخلق عالم
بمدت‌شش روز وتفسیر امامزاهد ۴۸۲/۴۸۶
مجلس۴۰و۴۱ـ درتفسیر «حرکت‌زیادت‌دنیا نقصان آخرت‌است»
وانکه بیعت درغیبت جایز است یانه ۴۹۷و۴۹۱
مجلس۴۲ـ درچگونگی طیرانی که جوکیانرا حاصل
میشود وازجایی بجایی نقل میکنند ۵۰۱
مجلس۴۳ـ آنکه رمضان که اگرماه در۲۹ به‌بینند عید
درپنجشنبه‌افتد واگردرسی‌به‌بینند عید درجمعه افتد ۵۰۳
مجلس۴۴ـ درجواب تعبیرخواب قاضی‌اشرف‌الدین ۵۰۵
مجلس۴۵ـ درجواب سؤال مولانا لطیف‌الدین که درریاحین آورده
که‌روزعید بردرخانهٔ هرمؤمنی دوفریشته میباشد ۵۰۶
مجلس۴۶ـ دراینکلام که اگرکسی گوید من بهشت نخواهم
وديدار توخواهم آیا کافرمیشود ۵۰۹

۲۹۷۱

نستعلیق ۱۶ج۱۲۳۸/۲، جدول مشکی وشنگرف، در۵۶۷ص ،
۱۴س۸×۱۸ ، ۲۸۴ق۱۹×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوالی

دیوان

ازمونس‌میرزا محمدرضاپسرمیرزا بابای‌مازندری‌بارفروشی‌منشی‌است. تخلص او : « مونس » وتاریخ ۱۲۹۴ در ص۵۳۹و۵۴۲ دیده میشود واو در ص ۵۳۹ از تاریخ مرگ پدرخود یادمیکند . این‌دیوان‌نزدیك ۸۰۰۰ بیت داردازقصیده ومثنوی وقطعه و رباعی وترکیب وجزآن . اوبریاضی آشنا بوده (ص۴۲۴ و ۵۳۹) و پدران او دارندهٔ

فضیلت‌بوده‌اند (۵۴۰و۵۳۸)واو بیشتر درساری بوده وشاهزاده محمدقلی میرزای‌والی ودیگردرباریان قاجار رامیستوده‌است.

آغاز:

سبحان صانعی که نخستین ز کبریا — ذاتش بصنع جوهر کل کرد اقتضا

تا نبودش دویی متصور ز نفس کل — داد این دورا ظهور زیك مایه ابتدا

انجام:

من چاکرآنم کەچوارباب یقین — اندر بدعثمان و عمر شك نکنند

(بتاریخ ۱۶ شهرجمیدی‌الثانیه ۱۲۳۸ ازتحریراین کتاب فراغت حاصل‌شد. این دیوان از غفران‌مآب آقامیرزا یونس شاطرطاب‌الله‌ثراه است).

۲۹۷۲

نستعلیق ۱۰۷۷، عنوان ونشان شنگرف، در۴۷۴ص، درسه‌صفحهٔ آخر پندهاایست‌بعربی دربارهٔ نمازاستسقا ازملاشمس‌الدین‌محمدو آخوندملافخرالدین وشرح مختصرملا ابوالمکارم.

۲۰س۹×۱۶/۵، ۲۳۷گ۱۶×۲۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج آریاکی ضربی‌مقوایی‌کنار سرخ.

کنزالعباد فی‌شرح‌الاوراد

شرحی است بقول وبفارسی ازعلی‌بن احمد غوری کزه‌ای براورادسهروردی واز کتابهای فتوی و واقعات گرفته است (چلبی) درآن عبارتهای فارسی تفسیرزاهدی و ترجمهٔ احیاء ومرصاد و جزاینها آمده و از کتابهای بسیاری درآن یاد شده است.

آغاز: بسمله. اعظم‌المحامد لله العظیم واکرم الصلوات علی‌رسوله الکریم‌اما بعد فان هذا شرح اوراد الشیخ الاجل... حجة‌الحق علی الخلق بهاء الحق و الشرع والدین... الفه... علی‌بن احمد الغوری الساکن بخطة کزه... من‌الکتب المعتبرة و الاقاویل المعتمدة فی‌بیان معان اللغات والاحکام التی هی من‌الواقعات وشیءمن‌وجوه

الاعراب ... وسميته بكنز العباد في شرح الاوراد .

انجام : في كفاية السعي ثم الصلوات ليس تاخذ المرتبة بالاماكن ..واشرف المقامات في الاخلاص واحضار القلب .

۲۹۷۳

نستعليق روزچهارشنبه ۲۵ع۲ (سدهٔ ۱۱) ، نشان شنگرف ، مالك محمدبن محمدصالح نائلی در۶ج۱۳۱۵/۲ ومحمدحسن بیرجندی در۱۳۳۱

۱۷س۱۰×۱۹/۵ ، ۴۲۷گ۱۵×۳۶ ، کاغذفرنگی-جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی‌عطف‌مشکی

فرهنگ رشیدی

ازعبدالرشیدبن عبدالغفورتتوی‌است (ادبیات ۳۶۸).

۲۹۷۴

نستعلیق محمد خوشنویس خوانساری درشعبان ۱۲۶۵ برای حسین‌علی‌خان‌گروسی ، جدول‌زرو مشکی ولاجورد ، نسخه درشب چهارشنبه ۲۵ ذی‌قعده بسرکار صاحب اختیاری عباسقلیخان پیشکش‌شد .

۱۵س۸×۲۰ ، ۱۶۲گ۱۷×۲۷/۵ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج ترپاکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از حکیم قطران تبریزی است (حقوق ۱۱۲ - مشار۷۵۱ - مجلس۳ : ۲۸۴- سپه ۲:۶۵۷).

۲۹۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۳ ، آیات شنگرف ، جدول مشکی ولاجورد ، برگ یکم‌بریده ووصالی‌شده وعبارات بسیاری رفته است.

۱۴س۱۰×۱۷/۵ ، ۳۱۳گ۱۵/۵×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی-جلد تیماج مشکی ضربی

کشف الارواح

ازپیرجمال اردستانی جمال‌الدین محمد در گذشتهٔ ۸۷۹ درتفسیرسورهٔ یوسف بنظم ونثرو«یوسف‌نامه»هم‌خوانده میشود. (ذریعه ۹: ۱۶۱ - مجلس ۳:۵۴۱-۵۴۸).

آغاز افتاده:

... اندران‌دشت‌وبیابان — پلنگانند و خوکانند و گرگان

... ددانت می بدرند — که‌ازجوع‌آن‌ددان کورندو کرند

انجام:

همه کامست جای باده درجام — نگنجدبس کلام‌اینجاوپیغام

(... الکتاب المسمی بکشف الارواح...)

۲۹۷۶

نسخ سدهٔ ۱۳، نشان شنگرف، جدول زر ومشکی ولاجورد، دوصفحهٔ نخستین‌زرافشان، آقای باستانی‌گویا چون دیده‌که در ص۲س۵ ازپایین‌آمده «این‌کتاب را تحفهٔ مجلس بهشت‌آیین‌آن‌شاه‌دانش پناه سازد» درصفحهٔ عنوان آن را «تحفهٔ بهشت‌آیین» نامیده‌است.

۲۵س۱۴×۲۳/۵، ۲۷۴گ۲۰×۴۰/۵، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌سرخ مقوایی

کاشف الحق

از معزالدین اردستانی دراثبات امامت که در۱۰۵۸ ساخته است (ف۶۰۰).

۲۹۷۷

نستعلیق مؤلف، خط خوردگی‌هم دارد، عنوان‌ونشان شنگرف، جدول‌زرومشکی و لاجورد و شنگرف، در۲۱۷ص.

۱۲س۹×۱۵، ۱۰۹گ۱۴/۵×۲۲، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌ترپاکی‌ضربی مقوایی

بهارستان

از علی اکبر بن علی بن ابوالقاسم بن عیسی بن حسن حسینی فراهانی گویا مؤلف دستورالأعقاب (ش۲۶۱۲ ـ حقوق ۱۰۶) بنام ناصرالدین‌شاه ومظفرالدین ولی‌عهد در چهارفصل (فضایل پادشاهان ـ فضایل درویشان ـ محامد اخلاق‌وعوائد حکمت ـ لوازم صحبت‌ولوازم تربیت) که در ۷ج۱ ۱۳۰۰ آغاز ودرپایان ج۲/۱۳۰۵ بانجام‌رسانده است و آن مانند گلستان سعدی است ونظم ونثر آن همه ازخوداواست (ص۵و۱۳و۱۴و۱۶ و۲۱۶و ۲۱۷) . نسخهٔ ش۲۵۲٤ ما از همین کتاب مانا بنام «بهارستان» خواندمیشود (ص۱۲) وده سطری افتاده است و مسودهٔ نخستین کتاب میباشد .

آغاز افتاده : بمزیدامعان وشرط تأنق نظری‌باید که حق سبحانه‌وتعالی بحسن صنع ویمن قدرت بساط افلاك برآورد (دیباچه) .

انجام : که برفتیم ماچه‌آن گفتیم . والحمدلله اولا وآخرا ... کتبه مصنفه ... علی‌اکبر الحسینی الفراهانی ... بیمناه ... فی آخریوم جمادی الآخر سنة ۳۰۵ تمت بالخیر .

۲۹۷۸

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۱ درمتن وهامش ، عنوان و نشان‌شنگرف ، جدول زرومشکی ، یادداشت ۱۲رجب ۱۲۳۹ درص۱٦۹ و۲۷ رجب ۱۲۳۹ و۲۰ع۲/۱۲۳۸ و۲۸ محرم ۱۲۵۵ (مورخ۱۲٦۵) درص۱۷۲ هست . ۱۸س۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۰۶گ۱۰۶ ×۲۳/۵ ، کاغذ فرنگی – جلدتیماج قهوه‌ای‌مقوایی

جنگ

ازرفیع حسینی که خود او دیباچه‌ای برآن نوشته (۲ـ٦) و دربارهٔ آن گفته : «پس‌بنا برین رفیقی بی‌غش وشفیقی دلکش که انیس دل حزین وجلیس خاطرغمین بوده باشد چنین مجموعه‌ایست که هرورقش از اثمارحدائق انائق نکته سنجان‌تفت‌رنگینی ست و هرفردش از چیدن گلهای الوان گلزار افکارخورده گیران دامن گلچینی . . .

باید که چنین بحری ور کنی وثیق و یاری صادق ورفیقی موافق و گنجی شایگان را که درظاهر ورقی چنداست مفت ورایگان ازدست نگذارند ودرهمهٔاوقات درآغوشش چون عمرعزیز بدارند و درمجالس مجالس خویش دانند وا گرتوانند برمستمعان بخوانند ... چه کتاب وسخن را درهرانجمن قدربسیاروقیمت بیشمار است.

رفیقی کـه هر گـز نورزد نفاق — کتاب است در زیر این نه رواق
زهر نظم آید بگوش این خطاب — که باشد در گنج معنی کتاب
گرت کس نباشد مکن اضطراب — غم بیکسی شوید از دل کتاب
نگوید سخن با همه قال و قیل — خموشی بود بر کمالش دلیل
نـوای طـرب میزنـد الفتش — کدورت ز دل میبرد صحبتش
سخن چیست پیرایهٔ نفع و ضر — که هم محض خیر است وهم محض شر
که بخشد بجز خالق جان و تن — سخن را زبان و زبان را سخن
سخن بهر جسم زبانست جان — سخن بس گرامی ترست از زبان
سخن کرد احیای جان در بدن — که گوید زجان گر نباشد سخن
سخن را همین بس بود اعتبار — که ناشی شد اول ز پرورد گار

ملتمس از اخوان صفا و خلان وفا آنکه درین رقیمهٔ خطا شیمه بنظر اصلاح نگرند وا گر برعثره‌ای مطلع شوند ازجرایم مسودش رفیع الحسینی در گذرند»
چنین است آغاز این دیباچه : بسمله

ای نام خوشت مطلع دیوان سخن
حمد تو کتابه ای بر ایوان سخن
افروخت زنورت چو تنور دل ما
غم نیست دگر گه پخته شد نان سخن

لطایف کلماتی که دیباچهٔاوراق کتاب حسن قبول افعال ما بر بادفناداد گان افراد روزوشب دفترزند گانی تواند بود ... حمد صانعی است.

چنین است فهرست مطلبهای آن

۱ـ دیباچهٔ نصیرای همدانی (ص۱شماره‌نشده)

۲ـ دیباچه‌ای که او بر اشعار خود نوشته (ص۱ـ۲شماره‌نشده)

۳ـ شعر جامع اصفهانی وصائب (ص۱)

٤ـ دیباچهٔ رفیع حسینی بر همین جنگ (۲ـ٦)

٥ـ دیباچهٔ میرزا معزالدین محمدبن محمد محسن اصفهانی بر تقویم گویا استادنگارندهٔ التسهیل(ش۱۷۸۱)وهمانکه‌فیض‌درشهاب ثاقب از اونام برده‌است(مجه ۲:۳۱) (۷ـ۱۱)

٦ـ شعر آقارضی (۱۱)

۷ـ عرض لشکرشاه سلیمان صفوی ازمیرزامحمدمحسنا (۱۲ـ۲۹)

۸ـ شعر واعظ (۲۹و۳۲)

۹ـ نامهٔ صایبا بیکی از حکام به نثر (۳۰ـ۳۲)

۱۰ـ شعرسنجر (۳٥ـ۳٦) وهمایون (۳٦) ویك رقعه وشعرجامی(۳۷و۳۸) و«عجایبات»بفارسی از گزیده وتاریخ ابن‌جوزی‌وازامیرعلی‌شیر (۳۸)

۱۱ـ رسالهٔ دلگشای عبیدزاکانی(ادبیات۳۹٦) (٤۰ـ٤۹)

۱۲ـ شعر عبدی نیشابوری (٤۹) وچندبندی بنثر فارسی از گزیده وجزآن و شعرغازی (٤۹ـ٥٥)

۱۳ـ رقعهٔ‌نواب‌جلال‌الدین عبدالمؤمن‌خان‌اوزبك‌بنواب‌شاه‌عباس حسینی بهادرخان (٥٥ـ٥٦) وشعرشعیب (٥٦)

۱٤ـ نامهٔ شاه عباس بعبدالمؤمن (٥۷ـ٦۰)

۱٥ـ گفتارحکما وازمصابیح‌الملوك بفارسی وشعرفضولی (٦۱)

۱٦ـ رقعهٔ مفارقت وشعرفریبی‌وبندی بنثر فارسی (٦۱ـ٦٥)

۱۷ـ مناقب ائمه ازبهشتی (٦٥ـ۱۰٥)

آغاز: حدیث وحکایات از کتاب معتبر در شان حضرات ائمهٔ معصومین بجهت محبان خاندان انتخاب و نوشته شد. بسمله. روایت است ازسید رسل و نسیم روضهٔ سبل.

انجام: بهشتی نصرت آل پیمبر بدین معنی نه از اهل بهشتی

(تم الکتاب بعون الملك الوهاب).

۱۸: ~~۱۷~~ـ اختیارات بفارسی (۱۰۶ـ۱۰۹)

۱۹ ~~۱۸~~ـ تحفة الملوك درچهل باب هریك چهار نصیحت بفارسی (۱۱۰ـ۱۱۲).

۲۰ ~~۱۹~~ـ موعظه (۱۱۳ـ۱۱۴) ومثنوی ملاوحشی (۱۱۵ـ۱۱۶)

۲۱ ~~۲۰~~ـ رسائل و خطب مولانا واعظ قزوینی (۱۱۷ـ۱۵٤) وشعرهای واعظ (۱۵۵ـ۱٦۰)

۲۱ـ شعر کمال غیاث (۱٦۲ـ۱٦٤) وبدیع شیرازی وفرصت تویچی ومحسنا وحکیم قطبا وقاسم بیك جالقی وعرفی ونظری (۱٦٤ـ۱٦۸)

۲۲ـ مجمع الحکایات اخی سهیم القانونی بفارسی (۱٦۸ـ۱٦۹)

۲۳ـ شعرهای سروری ومیرزا معصوم وسید شفیع حسینی ومیرزا ابراهیم (۱۷۰ـ۱۷۱)

۲٤ـ قصهٔ حاتم بشعر فارسی ازفتونی (۱۷۳ـ۱۷۹)

۲۵ـ شعرشانی تکلو (۱۸۰ـ۱۸۹)

۲٦ـ قصیدهٔ امیدی وبو[ا]سحق وحاجی ابراهیم صبوری برای ملك محمد (۱۹۰ـ۱۹۳)

۲۷ـ مناجات (۱۹٤ـ۲۰۰) ازخواجه عبدالله انصاری.

آغاز: ای حکیمی که بخشندهٔ عطایی وخالقی که پوشندهٔ خطایی.

انجام: و سردرسر کار مرافقت کرده روز گار عمرش سپری شود والله اعلم بالصواب.

۲۸ـ حکم کدخدایی خروس (۲۰۰) بساخت فرمان ونشان درباری بشوخی و هزل وبسیار شیرین ونام جانوران وپرندگان باالقاب احترام انسانی در آن برده شده است .

آغاز: جناب سنقارخان وقرچقای خان وبهری سلطان و اوتلکوبیك و قرقو میرزا وبیقوقرداش وطرمطای‌آق و فصاحت شعاری طوطی میرزا و بلاغت‌آثار خواجه بلبل‌عشقبار .

انجام : و ایشان جملگــی از گرسنگــی هلاك شوند تحریرا فی قرقـوسنهٔ سرناو کوس و کرنا.

۲۹ـ شعرهای محمدرضا با نشانهٔ «لمحرره» وسیدعلی مهری و پراکنده های دیگر (۲۰۱ـ۲۰٤)

۳۰ـ بحرطویل خالصا بهزل (۲۰۵)

۳۱ـمحمودوایازانیسی شاملو (۲۰٦ـ۲۱۰)

۳۲ـ انشائی بهزل باتخلص هزلی وواصل (۲۱۱)

نام‌سرایندگانی که در هامش نسخه شعرهای آنها دیده میشود

صائب ۱ـ٦و٦٦و٧٥و١١٧ـ١٤٨
میرزا مهدی همدانی ۲۹ـ۳۰
میرنجات ۳۱
نظامی ۳۲
سالك قزوینی ۳۳ـ٤٦و٦۲ـ٦٤
طالب ٤٧ـ۵۰
محوی ۵۹ـ٦١و٦۵ـ٦٦
عطار (الهی‌نامه) ۵۳ـ۵۵

صفی‌قلی‌بیك‌پسرقزاقخان٧ـ۲۸و۱۰۵ـ۱۰٦
میرزا داود ۳۱و۱۵٤
نوعی ۳۲و۱۵۳
سابق ۳۲و٦۲و٦٩و١٤٩ـ١۵٠
طبعی ٤٧و١١٢ـ١١٤
عزتی۵۱
غضنفر ۵۲
مشربی ۵٦و١١١

شجاع ٥٦ — ملك قمی ٥٧ـ٥٨

ابو تراب بیك ٥٩ـ٦١ — ابوسعید ابوالخیر ٦٥

میرزا ذبیح طباطبائی بخط خوداودر ۷۰و۷۷ـ۷۹ ومثنوی صد برگ عشاق او ۷۹ـ۸۰

عرفی ۷۱و۱۱۱ — اوحدی ۷۱

خلاق المعانی ۷۱ — میرزا محمد سعید حکیم ۷۱

خواجه حسین نیشابوری ۷۲ — جامی ۷۳ و۱۰٦

شعری بانشانهٔ «لراقمه» ۷۳ — شیخ بهائی ۷٤

کمال اسماعیل ۷٦ — نظام استرابادی ۸۱ـ۸۵

ظهیر فاریابی ۱۰۹ـ۱۱۱ — انیسی (محمود و ایاز) ۱۱۵ـ۱۱٦

میلی ۱٦۱ — مرشد بروجردی (ساقی نامه) ۱۱٦

مقیمای مقصود مشهدی ۱۵۲ — مرتضی قلی خان قورچی باشی ۱۵۳

ملك مشرقی ۱۵۲ـ۱۵۳ — مجد ۱۵۳

فکری ۱۵۳ — حفظی (حکایتی بنظم فارسی) ۱۵۵ـ۱٦۱

۲۹۷۹

نستعلیق سدهٔ ۸ و۹ ، عنوان نسخ درشت ، جدول زرین ، پس از نام جامی« طول الله عمره » و «دام بقائه» دارد (ص۴۴و۱۱۳) .

۱۳س ۷/۵×۱۱/۵ ، ۱۱گ ۱۶۷ ، ۱۷/۵×۱۱ ، کاغذ ـ جلد تیماج سبز ضربی زرکوب مقوایی

جنگ

شعرهای نزدیك هفتاد سرایندهٔ فارسی است و چنین است فهرستی که آقای باستانی برای آنها نوشته است :

حرف الف ٦ نفر

ابن یمین ۱ـ۵ـ۹ـ۱۰ـ۸۱ـ۱۳۲ـ۱۷۱ـ۱۸۹ـ۲۰۷ـ۲۱۳ـ۲۲۱ـ۲۲۵ـ۲۲۹ـ۲۵۵ـ۲۶۷ـ ۳۰۳/۲۸۷

اختیار (اختیار الدین سمرقندی) ۸۰ـ۱۱۳ـ۱۶۲ـ۱۶۳ـ۱۷۳۰ـ۳۳ـ۳۳۱

شیخ آذری ۱۱۵ـ۲۰۰ـ۲۰۶ـ۲۱۷ـ۲۲۷ـ۲۵۶ـ۲۶۲ـ۲۷۹ـ۳۱۷

اشرف ۱۱۷ـ۱۱۸ـ۱۱۹ـ۲۶۱ـ۲۶۲

امیر کرمانی ۵٤ـ۹۲ـ۱۶۱ـ۲۲۱

امین‌الدین داد ۱۵۷

حرف با یك نفر

بساطی سمرقندی ۱۶۷ـ۲۲۹

حرف جیم پنج نفر

جامی ۱۷ـ٤۱ـ٤٤ـ٦۵ـ٦۷ـ۹۵ـ۱۰٦ـ۱۱۲ـ۱۱۳ـ۱٤۱ـ۱۷۹ـ۱۸۰ـ۱۸۱

جلال عضد ۳ـ٤۳ـ٤۷ـ۲۰۹ـ۲۳۷

جلال‌الدین رومی ۱۹ تا ۲۸ـ۷۲ تا ۸۰ـ۱۲۱ تا ۱۲۸ـ۱۵۵ تا ۲۶۳ تا ۲٦٦

جنید شیرازی ۱۰٦

جهان (جهان ملك خاتون) ۱۵۳

حرف حا ۵ نفر

حافظ ۱۱ـ۱۳٦ـ۱٤۲ـ۲۰٤ـ۲٤۱ـ۲٤۹ـ۲۵۲ـ۲۸۲ـ۲۸۸ـ۲۹۵ـ۳۰۳ـ۳۱۸ـ۳۱۹ـ۳۲۰

۱۸۹۰

حافظ سعد خراسانی ۲۹ـ۳۸ـ۶۰ـ۱۰۸ـ۱۸۹ـ۱۹۶ـ۲۱۲ـ۲۱۹ـ۲۴۱ـ ۲۸۸ ـ ۲۹۱ ـ
۳۰۰ـ۳۰۱ـ۳۰۵ـ۳۰۶ـ۳۰۷

حسن دهلوی
۶۱ـ۶۷ـ۸۵ـ۸۹ـ۲۴۷ـ۲۶۸ـ۳۰۹ـ۳۱۰

حسینی (حسین اردستانی)
۱۱۴

حیرانی
۱۰۵

حرف خا ۳ نفر

خسرودهلوی ۱۲ـ۳۳ـ۴۱ـ۵۷ـ۶۸ـ۷۰ـ۷۷ـ۱۰۲ـ۱۰۳ـ۱۳۵ـ۱۴۹ـ۲۰۴ـ۲۸۱ ـ ۲۸۹

خواجوی کرمانی ۳ـ۱۴ـ۴۷ـ۶۵ـ۱۱۱ـ۱۴۴ـ۲۳۱ـ۲۳۶ـ۲۵۷ـ۲۵۸ـ۲۶۹ـ۲۷۵

خیالی
۱۱۹ـ۱۲۰ـ۱۲۹ـ۲۳۷ـ۳۰۶ـ۳۰۷

حرف را یک نفر

روحی
۲۹ـ۱۰۸

حرف سین ٤ نفر

ساجدی
۹۳

سعدی
۸ـ۱۶

سلمان ساوجی ۳ـ۵۰ـ۱۰۵ـ۱۱۶ـ۱۳۶ـ۱۵۸ـ۱۶۰ـ۲۱۶ـ۲۳۵ـ۲۳۶ـ۲۹۱ـ۲۹۸
۳۲۱ـ۳۳۲

سیف‌الدین سیفی
۲۵۹ـ۲۶۰

حرف شین ٥ نفر

امیرشاهی
۳۴ـ۳۰۸

شرف‌الدین علی یزدی
۳۵ـ۴۷ـ۲۵۹ـ۲۶۰

شهاب‌الدین آملی ٥١_١٩٢_٢١٠_٢٢٨_٣٠٨

شهاب‌الدین حویزه ٤٥

شیدائی ١٤٧_٢٤٩

حرف طا ١ نفر

طالب شیرازی ٢٤٩

حرف ظا ١ نفر

ظریفی ٥٦

حرف عین ١٢ نفر

عارف ١٧٥

عبید زاکانی ٦_٢٨٠_٣٠٤

عراقی ٨٩_٩٠_١٨٣_١٩٣_١٩٤_١٩٥_٢٠٢_٢٠٣_٢٠٧_٢٥٠_٢٥٣_٣١٢

عصمت بخارایی ٤٦_١٢٠_١٢١_٢٤٢_٢٤٦_٢٤٧_٢٦٧_٢٨٣_٢٨٤_٣٢٩

عصار تبریزی ٥٢_٢٣٢_٢٣٣

عقیقی ١٢٠_٢٣٤

علی کاغذی ٥٣_٩٣

علاءالدوله سمنانی ٩٨_٩٩_١٠٠_١٧٤_١٨٩

عماد فقیه ٤٩_٩٧_١٠٧_١١١_٢١٤_٢١٥_٢٢٠_٢٧٠_٢٧١_٢٩٩_٣١٢

علائی (امیرسیدعلی همدانی) ١٣٠_٣١١

عیانی (سعدالله) ٣٦

عوض کرمانی ١١٤

حرف فا ٣ نفر

فتاحی ٨٩

فتح‌الله مستوفی فتح تخلص ۹۱
درویش فرهاد کنگر ۸۷_۲۳۱

حرف قاف ۳ نفر

قاسم انوار ۱۸_۳۱_۳۸ و۱۷ صفحهٔ دیگر
قبایی (محمد) ۳۴_۵۱
قدیمی ۴۰_۴۲_۱۱۶

حرف کاف ٦ نفر

کاتبی (محمد) ٦_۱۲_۱۰۷_۱۰۹ و ده صفحهٔ دیگر
کافی ٦٦_۱۴۷_۱٦۷_۱۷۳_۱۹۵_۲۱۴_۲۵۳_۲۷۱_۳۰۷
کریم‌الدین ۱۱۵
کمال‌اسمعیل ۳۰۳_۳۰۴_۳۰۵
کمال غیاث ۱۷۵_۱۷٦_۱۷۷
کمال خجند ۱۰_۱۷_۳۰_۳۲_۳۳ وسی وسه صفحهٔ دیگر

حرف میم ۲ نفر

مغربی (محمدشیرین) ۳۹_۵۲_۱۱٦_۱۵۳_۱۵۴
مجبی هراتی ۱۱۵

حرف نون ٦ نفر

ناصر بخاری ۱۳_۵۸_۱۳۷_۱۳۸_۲۲۳_۲۹۵_۳۲۲
ندیمی (میر تاج‌الدین حسن بن محمودشاه) ۱۵٦
حکیم نزاری ۷۱_۱۱۰
نسیمی (امیرسیدعمادالدین) ۷_۱۵_۳۰_۳۷_۱۳۹_۱۴۰_۲۰۵_۲۲٦_۲۷۲_۲۹۰_
۳۱۴

نصوح (محمود) ۱۵۹

شاه نعمة‌الله ولی ۱۰۰ـ۱۳۱ـ۱۲۶ـ۱۴۸

حرف واو ۲ نفر

وحید تبریزی ۱۱۱ـ۱۱۸ـ۱۵۹ـ۲۴۰

وصالی (فخرالدین گیوشاه) ۱۵۶

حرف ها ۲ نفر

هاشم (سید کمال) ۱۱۷

همام تبریزی ۱۶۳ـ۱۷۰ـ۱۷۸ـ۱۸۳ـ۲۸۶

آغاز افتاده : من کلام ابن یمین علیه‌الرحمة والغفران .

بر وصالش یك نفس گر دست رس باشد مرا

حاصل عمر عزیزم آن یك نفس باشد مرا

انجام : من کلام مولانا همام‌الدین تبریزی نورقبره .

منتظر باشند شبها عاشقان نا کرده خواب

تا برآید بامداد از شرق کویت آفتاب

. . . .

زانتظار وعدهٔ حسنت بجان آمد همام

هم نگفتی این سخن گر عمر ننمودی شتاب

۲۹۸۰

نستعلیق ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد با نشان «منه ، مؤمن» ، مالك محمد نعیم عرفی طالقانی ، انجام ننوشته مانده .

۳۰س ۷/۵×۲۳ ، ۱۳۲گ ۱۴×۴۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

حاشیة المطول

از چلبی است بر شرح مطول تفتازانی بر تلخیص مفتاح خطیب قزوینی (سپه ۲ : ٤۰۲).

۲۹۸۱

نستعلیق سیدحسین شیرازی درروز شنبه۲۰ع۱/۱۲۳۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، در۳۷٦ص،آغاز افتاده : «محمدعلی‌بن محمدباقراصفهانی مشهور به بهبهانی» انجام : قامت بدخواه تومانند دال ۲۸س۱۳×۲۰/۵ ، ۱۸۹گ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

خیراتیه

بفارسی و درخرده گیری از تصوف است ازآقامحمدعلی کرمانشاهی‌در گذشتهٔ ۱۲۱٦ و دشمن صوفیان که در ۱۲۱۱ (= خیرات) ـ ۱۲۱٤ ساخته است و نکات تاریخی فراوان دارد. (ذریعه ٦:۲۸٦ ـ دیباچهٔ نسخهٔ ما).

۲۹۸۲

نسخ ۱۲ع۱/۱۳۸۰ در ش۱ ، نسخ مؤلف درش۲ ، ش۷ نستعلیق ، همه ازیک نویسنده‌است. ۲۰س۵/۹×۱۷/۵ ، ۳۲۸گ۲۱/۵×۳۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ منبع الکرامه (۱ـ۵۲۲ متن) تفسیر سورهٔ یوسف است ازابوالحسن علی‌بن میرزا محمد حسن‌بن عبدالرسول حسینی خویی زنوزی فانی که پس از مرگ فرزند خود میرزا حسن ساخته است.

آغاز: بسمله. خداوندیرراستایش میکنم که دانندهٔ نهان است ودارنده جهان گل از گل‌آورد و مهر از دل بی‌سزا بخشد وسزا هم اوبخشد.

انجام : سميت هذاالكتاب ... بمنبع الكرامة ... وبالاجابة جدير .

۲ـ سر گذشت مظفر علیشاه میرزا محمد تقی (٥٢٢ ـ ٥٢٤) از حبیب الدین محمدبن علی اصغر گلپایگانی (جربادقانی) که در ١٢٦٥ بدستور آقامیرزا سید علی پسرهمان زنوری ساخته است .

آغاز: بسمله . در شهرربیع الاول سنهٔ ١٢٦٥ دربلدهٔ گلپایگان شرف صحبت .

انجام : بجوارعزت خرامیدانالله...راجعون کتبه ... المترجم فی شهرربیع الثانی سنة ١٢٦٥ .

۳ـ شان نزول قرآن (٥٢٥ـ٥٤١) ازهمان زنوزی که درسپاهان بخواهش یکی ازشاهزادگان ساخته است .

آغاز: بسم‌الله وبحمده . . چنین گوید علی ... الزنوزی .

انجام : والله ذوالفضل العظيم .

٤ـ تحفهٔ جهان (٥٤٢ـ٦٢٧) از همو درتفسیر سورهٔ فاتحه است بخواهش یکی از شاهزادگان ونام کتاب ومؤلف دردیباچه هست .

آغاز : بسمله الحمدلله العزيز العليم ... بنده جانی ... علی . . . الزنوزی . . . حسب الاشاره یکی ازنتایج سلاطین .

انجام : فان العلم نقطة كثرها الجاهلون .

٥ـ رسالهٔ حکمیه(٦٢٧ ـ ٦٣٤)دربیان علت موجده وعلت مبقیه از همو بعربی .

آغاز: بسمله.حمدله...فيقول علی...الزنوزی ان الحكماء اختلفوا فی ان الممكن حادث

انجام : وامثاله واعراضه المتجددة فلاافافهم وفقك الله .

٦ـ لمعهٔ نورانیه وبرقهٔ رحمانیه (٦٣٤ ـ ٦٤٥) از همو در فلسفهٔ الهی بعربی و فارسی هم دارد

آغاز: بسمله. الحمدلله علی افضاله والسلام علی محمد و آله فيقول علی...الخوئی هذه قطرة من بحر الحكمة سميتها المعة نورانيه وبرقة رحمانية .

انجام : وفي الباب احاديث كثيرة طويلة .

۷ـ رساله دربارهٔ دین (٦٤٦ـ٦٥٦) ازهمو وسر گذشت اوهم در آغاز آن هست

ومیگوید که دین را نیازی بفلسفه نیست ودر آن باید بقاعدهٔ تسلیم تمسك کرد.

آغاز: بسمله . خداوندیرا ستایش که مارا بتکالیف واقعیه امتحان و آزمایش فرمود .. وبعد چنین گوید علی ... الخوئی ازعهد طفولیت و خردسالی .

انجام : فهوالامر ... فی العالم البشری .

۸ـ بلاوابتلا (۱ـ۲۳۹هامش) از همان زنوزی دربارهٔ واقعهٔ کربلاوحکمت آن .

آغاز: بسمله . الحمدلله و سلام علی عباده ... . چنین گوید علی ... . الخوئی مختصری است درمعرفت بلاد [و] فواید بلاد وبیان محل بلاد وشرح احوال زمین کربلا واهل بلاد وذکردرجات ایشان .

انجام : والله یهدی الی الصراط المستقیم .

۲۹۸۳

استعلیق روز۱۰ رجب ۱۲۹۹، جدول زر ومشکی ولاجورد ، سرلوح زرین وآراسته ، در۲۶۴ص ۲۱س۱۱×۲۲ ، ۲۸۳گ۱۸/۵×۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ مسعودی

ازابوالفضل محمدبن حسین بیهقی سبزواری در گذشتهٔ ٤۷۰ که تاریخ ناصری همخوانده میشده است (یادداشتهای قزوینی ۲ :۲۳ ـ مجلس۲ :۱۲۷ ـمشار۳۰٦) نسخهٔ ما سر گذشت مسعودغزنوی است از ٤۲۱ تا٤۳۲ .

۲۹۸٤

نستعلیق سدهٔ۱۴ ، جدول شنگرف .
۱۴س۱۰/۵×۱۹ ، ۱۰۹گ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج تریاکی مقوایی

مجموعه

۱ـ در کیه (۲ پ ـ ۷۰ پ) که هزلیات و مطایبات و کیل‌لشکر است به نثر.

پس‌ازاین قصاید وقطعات وترجیعات کبکیه و پشمیه آنگاه نثر است باز هزل و گفتگوی‌خانم وشیخ و کربلایی‌ننه‌بنظم‌ودوصفحه جفر و یك صفحه سیاق.

آغاز: در شهر استراباد در هنگامی که از کجروی آسمان کج نهاددلی مرده داشتم و حالتی افسرده نامه رسان قاصدی درآمدم .

۲ـ داستان گفتگوی جناب شیخ و میرزا خلیل (۷۱ ر ـ ۱۰۹ پ) بساخت نمایشنامه و انتقاد اجتماعی خوبی است .

آغاز: میرزاخلیل: مولانا عرضی است که بیان‌آن فرض‌است ... شیخ: شما در هرباب و مورد ماذون ومختارید .

انجام : میرزا خلیل‌ترتیب سانی که بیان فرمودید بسیار صحیح وخوش‌آیند ویصح السکوت.. شیخ: بسیار خوب ... فلنشرع فی‌المقصود .

۲۹۸۵

نسخ درشت وریز سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ولاجورد، ۱۷س،۱۹×۱۱/۵ ، ۲۹×۲۲/۵ـ۳۶۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ومشکی ضربی

مجموعه

۱ـ نصاب صبیان (۱ ـ ۸۳ متن) از ابونصرفراهی است .

۲ـ شرح نصاب صبیان (۲ ـ ۸۳ هامش) .

۳ـ کنزاللغات(هامش نیمهٔ پایین ص ۲ ـ ۸۳ و متن وهامش‌ص۸٤ ـ ۱۲٦) از محمدبن عبدالخالق‌بن معروف .

۲۹۸۶

استعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگار و شنگرف و مشکی.
۲۰س ۱۱/۵×۲۵/۵ ، ۲۱س۴۴ ۳۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای فرسوده

بادهٔ بی‌خمار

از محمود میرزای قاجار پسر فتحعلیشاه . در فهرست مجلس (۳: ۱۵۰) از این کتاب یاد نگردید . او اینکتاب را در ۱۲۴۷ ساخته و در پایان آن جدولی گذارده و مقامات میخوارگی را نشان داده است با فرهنگی از نامهای گوناگون شراب (در پنج صفحه) .

تقریظاتی که شعرای مشهور دربار دربارهٔ اینکتاب سروده‌اند در آغاز دیده میشود:

قصیدهٔ میرزا محمدتقی منشی‌الممالك علی‌آبادی	ص۱ تاص۳
قصیدهٔ میرزا محمدتقی نوائی پسر میرزا رضاقلی منشی‌الممالك	ص۴ تاص۵
دو قصیدهٔ محمودخان دنبلی خاور تخلص	ص۵تاص۷
ترکیب‌بند عندلیب کاشی	ص۷تاص۹
قطعهٔ میرزا فضل‌الله خاوری شیرازی	ص۹تاص۱۰
قطعهٔ میرزا محمد علی طهرانی	ص۱۰
قصیدهٔ قاآنی	ص۱۰تاص۱۲
قطعهٔ سپهر کاشانی	ص۱۲تاص۱۴
قصیدهٔ سلطان حسین طالش نصرت تخلص	ص۱۴تاص۱۵
قطعهٔ میرسیدعلی طهرانی شباهنگ تخلص	ص۱۵تاص۱۶
قصیدهٔ میرزا محمدتقی ادب تخلص کرمانشاهانی	ص۱۷تاص۱۸

آغاز نسخه : نظر بخواهش قائل وفرمایش شهریار باذل جناب ستوده‌خصال...

میرزا محمدتقی منشی الممالك علی‌آبادی در تعریف کتاب بادهٔ بی خمار و حضرت صاحبقران روحی فداه قصیده را گفته :

اختر مسعود اگر خواهی به بزم شهریار
جام محمودی طلب کت باده بخشد بی‌خمار

آغاز کتاب :

ببزم غیر دانم بـاده خوردی شب نمیدانم
که بیرون رفتی از آن بزم یار فتی بخواب آنجا

انجام :

از آمده و رفته دگر یاد مکن — خوش باش که از وجود مقصود آنست

(پس از این پنج صفحه است به نثر در بارهٔ تاریخ کتاب که در ۱ ج۲/۱۲٤۷ بپایان رسیده وفهرست عنوانهای کتاب با جدول مقامات میخوارگی وفرهنگ لغات عربی وفارسی آن وفهرست شاعران درباری) .

۲۹۸۷

نسخ و نستعلیق وسیاق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، حواشی بخط نسخ ریز و نستعلیق . ۲۱س۱۱×۲۱ ، ۳۲۴۴، ۲۱×۳۱ ، کاغذ فرنگی موریانه خورده از پایین - جلد تیماج حنایی مقوایی.

وقفنامه‌های آستان قدس رضوی

سواد ورونوشتی است از وقفنامه‌ها وقباله‌ها واسناد املاك آستان رضوی درمشهد طوس که از روی طومارها وفردها ودفترهای دیوانی نوشته شده و کهن‌ترین این اسناد تاریخ ۹۳۱ (ش۱۰) و ۹۵۷ (ش۳) و ۹۹۷ (ش۲۰و۷۵) دارد وتازه تر آنها مورخ ۱۲۸۵ (ش۱۵ و ۲٤ و۵٦ و ۵۷ و ۵۸) است . در بسیاری از جا ها در نسخهٔ ما سفید گذارده شده و میخواسته‌اند ازنو از روی طومارها وفردها و بنچاقها بنویسند یا اینکه اصل این

اسناد ناقص بوده است . این کتاب از رهگذر تاریخی و جغرافیایی و شهر شناسی و کشاورزی و شناختن جامعه ایرانی آنروز ها بسیار سودمند و اصطلاحات اداری مذهبی آستان قدس رضوی در آن بسیار آمده است .

کتابی بنام آثار الرضویه من منتخبات الصدیقیه در ۱۳۱۷ ق در ۳۷۲ ص بچاپ سنگی رسیده (مشار ۱۳) و در آن گزیده و خلاصهٔ ۱۷۰ وقف نامه وقباله آمده است. تدوین این کتاب بدینگونه بود که صدیق الدوله میرزا محمد رضا که در ۱۷ شوال ۱۳۱٦ متولی آستان قدس رضوی شده بود درصفر ۱۳۱۷ به معتمد السلطان میرزا اسماعیل خان بن حاجی میرزا حبیب‌الله همدانی مستوفی دیوان خاصه دستور داده بود که از روی طومار های کتابخانهٔ آستان قدس گزین کند و گزیده‌ای از وقف نامه ها و قباله های موقوفات آستان قدس را بچاپ برساند. او در ۱۳۱۷/۱٤۱ (تنگوزئیل) گردآوری آنها راآغازوبا همراهی آقامیرزاعبدالعلی مصحح کتابخانه بپایان رسانده‌است نسخه‌ای از آن را بافهرست، میرزا طاهر طبیب مشهدی خادم کشیك ثالث آستانه در دههٔ نخستین ذی حجهٔ ۱۳۱۷ نوشته است اگرچه‌درپایان فهرست « سنة سبع عشر وماتین بعدالالف» دارد. دردیباچهٔ کتاب ازمظفرالدین شاه و میرزا علی اصغرخان امین‌السلطان صدراعظم ودرپایان آن از رکن‌الدوله فرمانفرمای خراسان و سیستان و منتخب الدوله پسر صدیق الدوله یاد شده‌است. در چاپ کتاب بهاءالتولیه داود حسینی مدرس هم کمك نموده و کارچاپ باشیخ محمدبن محمدرضای طهرانی بوده است .

در این چاپ نخست طومار علی شاه مورخ رمضان ۱۱٦۰ هست (ص۷ـ٦۷) و سپس طومار جمع موقوفات عضدالملك (ش۱و۲) و این دومجموعه خطی وچاپی مکمل یکدیگرند و اگر چاپ دیگری بخواهند باید بکنند بهردوبنگرند .

در فهرست مجلس (۲ : ٤۸۷ ش ۷۷۷) از « کتابچهٔ موقوفات » آستان قدس رضوی که در زمان تولیت مجدالملك بسال ۱۲۸۵ نگارش یافته است یاد گردید .

نیز بنگرید به: حقوق ۱٦۷ ـ مطلع الشمس ۲: ٤٦۹ ـ ۵۰۰ ـ فردوس التواریخ بسطامی ـ ص ۲۷ نخستین دیباچهٔ ف).

چنین است گزیده‌ای از این اسناد وقف:

۱ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ عمارات آستانهٔ مقدسه در تاریخ ۱۰۱۱ (٤ـ۸).

۲ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ چشمهٔ گل و زمین دنیاتبهٔ مشهد با تولیت سید میرزا الغ مشهدی بی تاریخ (۹ـ۱۰).

۳ـ وقف نامه با تولیت شاه تهماسب مورخ ع۲/۹۵۷ (۱۲ـ۳۱).

٤ـ وقفنامهٔ نادرقلی‌خان والی خراسان وفرمانروای ایران مورخ ۱محرم۱۱٤۵ (۳۳ ـ ٤٤) در ص ۳۵ ـ ۳۷ سفید گذارده شده و درهامش نوشته شده: « تفصیل از روی وقف‌نامه باید نوشته شود » درص ۱۵۹ـ۱٦۲ چاپی ش ۲٤ «نادرعلی خان» آمده‌است.

۵ـ وقف شاهرخ شاه املاکی را برای مزارشاه طهماسب (٤٤ـ٤٦)

٦ـ وقفنامهٔ مورخ ذی قعدهٔ ۱۱٦۱ برای موقوفات قدیمی صفوی و جدیـدی علیشاهی و نه زوج کشت‌زار دنجان (٤۷ـ٤۹).

۷ـ سواد طومارعلیشاهی مورخ رمضان ۱۱٦۰ (٤۹ـ۱۰۰) حاشیه ای در ص ٤۹ مورخ رمضان ۱۱٦۰ هست (ص ۷ـ٦۷ چاپی ش ۱).

۸ـ وقف شاه عباس دوعشر کلات را برای یك نفرطالب علم و خرج شماعخانه مورخ رجب ۱۰۲٤ (۱۰۱ـ۱۰۳).

۹ـ فرمان شاه طهماسب برای میرزاعلی‌نقی نصیری خادم آستانه در بارهٔ وقف نیای او خواجه عتیق‌علی‌منشی‌الممالك چهارده رقبهٔ واقع در مشهد را باتولیت خود و فرزندان خود (۱۰۳ـ۱۰٦ هامش).

۱۰ـ وقفنامهٔ عتیق‌علی منشی‌بن احمد بن‌ملك‌اسمعیل نصیری طوسی‌اردوبادی مورخ ج۲/۹۳۱ (۱۰۳ـ۱۰۷).

۱۱ـ وقف‌نامهٔ امیرالامرا کلبعلیخان سر بیگلر بیگی مشهد و قورچی‌باشی در زمان شاه تهماسب مورخ ع۲/۱۰۹۷ برای کاروانسرا و گرمابه (۱۰۸ـ۱۱۱)

۱۲ـ وقف نامهٔ قمرنساءخانم دختر میرزا بدیع فندرسکی بامشورت میرزامحمد ابوصالحا پسر میرزا ابوطالب برای روستای سورمن فندرسك در ۱ شوال ۱۱۱۲ (۱۱۲ـ ۱۱۷).

۱۳ـ «وقفنامچهٔ مدرسهٔ فاضلخان» ازشمسا میرزا محمد کاظمای کرمانی مشهدی املاکی را برو کلاء نواب فرنگیس بیگم دختر نواب خلیفه سلطان وساکنان مدرسهٔ فاضلخان درخیابان علیای مشهد درپایان ج/۱۰۸٤ (۱۱۸ـ۱۲۳).

۱٤ـ وقفنامهٔ محمدعلی حسینی برای کشت‌زار سیساباد بلوك تباد کان مورخ ذی حجهٔ ۱۲۲٤ (۱۱۹ هامش)

۱۵ـ حکم حاجی میرزا حسن رضوی بوقف بودن شوراب تباد کان برای مدرسهٔ فاضلخان بادعای حاجی محمدتقی پیش نماز پسر ملامحمد قاینی متولی آن مدرسه مورخ ۹ع۱۲۸۵۱۲ (۱۲۳ـ۱۲٦) درهامش ص۱۲۳ آمده که ملامحمدتقی متولی نبوده ودروقف نامهٔ صحیح آستانهٔ نام شوراب نیست وشاید این بتدلیس گذشته است.

۱٦ـ سواد وقفنامهٔ کشت‌زارسه گوشهٔ مشهوربه محمدآباد بلوك تباد کان دارای حرمسرا و مهمانخانه ویخدان و گرمابه و داشخانه و کشت زار کوشك درخت همین بلوك که خواجه ملامیرعبدالله تونی بمیرعلاءالدین محمدحسینی کاشانی ببهای هزار تومان عراقی در ۵ شوال ۱۰۸۲ فروخته و اووقف مدرسهٔ فاضلخان نموده و تولیت را بکاشف‌الدوله محمدداده است درمحرم ۱۱۰۰ با چهار سند دیگر مربوط بهمین وقف مورخ ۱۰۹۹و۱۱۰۸ درهامش (۱۲۷ـ۱۳۰).

۱۷ـ سواد وقفنامهٔ میرزا ابوالحسن صاحب نسق پسر حاجی محمدباقر صاحب نسق برای کشت‌زارعلیاباد مشهور بفیض‌آباد درمشهد در ٤ رجب ۱۱۲۹ (۱۳۲ـ۱۳۹).

۱۸ـ وقف آقا بشارت غلام سر کار خاصه ششدانگ سعادت‌آباد از بلوك کناو

شهرولایت ترشیزو کشت‌زارهای‌دهنوك (نجف‌آباد) و ابوسعیدی (باقرآباد)وفیروزی و باغ شفیع‌آباد رابتولیت آقاامام قلی‌ریش سفیدحرم محترم ونظارت‌میرزاعبدالحسین ایشیك آقاسی‌باشی حرم محترم مورخ‌رمضان۱۱۲۶ (۱۳۹-۱۵۲) .

۱۹ـ وقف صفی‌قلیخان غلام دودمان صفوی پسررستم‌خان سپهسالارایران شش دانگ کشت‌زار کوچکی تبادکان‌باآبی‌زارودیمچه‌زار واولنگ ومرغزار ودهکده و قنات قرابجوق وباغ وطاحونه وهفده دره کان ویك قهوه‌خانه ودودرخانه‌جلوچهارباغ شهره رادرپایان دهۀ دوم ماه یکم سال ۱۰۸٦ (۱۵۳-۱۵۵) .

۲۰ـ وقف بیك آغاخانم دخترارشدی بیك ذوالقدرسلیمان‌آبادقزان‌قزوین را درع۱/۹۹۷ (۱۵٦-۱۷۲ نیز ۲۹٤-۳۱۲ ش ۷٦) .

۲۱ـ وقفنامۀ گنجعلیخان زنگ فرمانروای کرمان برای پاره‌ای‌ازاملاك‌شهر کرمان درچهارفصل در زمان شاه عباس مورخ رجب ۱۰۲٤ (۱۷۳ - ۱۸۱) در آثار الرضویه (ص۲۵۷) ازوقف مورخ ۱۰۰۸ یادشده است . در بارۀ این موقوفات اختلافی رخ داده وحکمی دراین زمینه حجةالاسلام حاجی سیدمحمدباقرشفتی داده است‌وسپس دربارۀ حکم او پرسشها ازفقیهان کرده وپاسخ گرفته‌اند وبهمین سبب چندین سند و سجل نوشته شده است که درشماره های ۲۱-۳۸ نسخۀ ما اشاراتی باین نکات شده و درشماره‌های دیگرهم می‌بینیم .

۲۲ـ دربارۀ تعمیر وقف گنجعلیخان مورخ ۱۲۷٤ (۱۸۲) .

۲۳ـ دربارۀ وقف گنجعلیخان‌مورخ ۱۲۵۸ (۱۸۲-۱۸۳) .

۲٤ـ دربارۀ همین املاك وقفی کرمان مورخ ۱۲۸۵ (۱۸۳-۱۸٤) .

۲۵ـ دربارۀ وقف گنجعلیخان و حکم حاجی سید محمدباقرمورخ رجب ۱۲۷۷ (۱۸۵-۱۸٦) .

۲٦ـ نیز دربارۀ همین وقف وحکم همو مورخ ۱۲۷۸ (۱۸٦-۱۸۷).

۲۷ـ نیز دربارۀ همین وقف مورخ ۱۲۵۸-۱۲۵۹ (۱۸۷ ۱۹۱) .

۲۸ـ پرسشی در بارهٔ حکم همان سید محمدباقر (۱۹۱) .

۲۹ـ دوحکم درهمین باره مورخ ذی حجهٔ ۱۲۶۸ و۱۲۵۹ با مهر آخندملاعلی (۱۹۲-۱۹۴) .

۳۰ـ پرسشی درهمین باره بی‌تاریخ (۱۹۴) .

۳۱ـ حکم شیخ محمد رحیم درپاسخ آن مورخ ۱۲۶۷ (۱۹۴ـ۱۹۵) .

۳۲ـ سند دیگر مورخ ذی‌قعده ۱۲۷۳ (۱۹۵ـ۱۹۸) .

۳۳ـ صورت تعمیرحمام ودکاکین مورخ ذی‌حجهٔ ۱۲۷۳ (۱۹۹) .

۳۴ـ فرمان شاهزاده مؤیدالدوله در اجرای حکم حجة الاسلام و صورت جمع و خرج آقا میرزا یوسف مباشر موقوفات مورخ ۸ محرم ۱۲۷۳ (۱۹۹ـ۲۰۲)

۳۵ـ فرمان شاهانه خطاب به محمد اسمعیل‌خان وزیر کرمان در بارهٔ استرداد موقوفات از وراث گنجعلیخان مورخ ج۱/۱۲۸۱ (۲۰۳ـ۲۰۴) .

۳۶ـ شکایت میرزا یوسف از جناب عضدالملك متولی باشی بدیوان عدلیه در باب املاك گنجعلیخان مورخ روزدوشنبه رمضان پیچی‌ئیل ۱۲۷۶ (۲۰۳ـ۲۰۶) .

۳۷ـ پرسشی در بارهٔ اینکه بیست تومان تبریزی زمان شاه عباس (۲۶۰سال پیش) به پول این زمان که قراردر۲۶نخوداست چند میشود مورخ ج ۲/۱۲۸۰ (۲۰۶ـ ۲۰۷) .

۳۸ـ تسلیم محمد حسین شریف یکدانگ و نیم حسین آباد وقف آستانه را بمیرزا یوسف و آقا محمد صادق مورخ ج۱/۱۲۶۹ (۲۰۸) .

۳۹ـ درخواست حاجی ملا حسین مامور آستانه در مورد موقوفات کرمان بخشودگی مالیات کشت زارده گز در کهپایهٔ ماهان راوحکم این بخشودگی مورخ شوال ۱۲۷۳ (۲۰۸ـ۲۰۹) .

۴۰ـ فرمان شاهانه در بارهٔ بخشودگی مالیات طایفهٔ اعراب خراسانی مشهور بامیرشاهی بدرخواست میرزا یوسف کرمانی و دستور به محمد اسمعیل خان پیشکار

کرمان که سالانه همان سی تومان را بـآستان قدس بپردازند مـورخ شوال ۱۲۷۷ (۲۰۹-۲۱۱).

۴۱- تعهد ریش سفیدان طایفهٔ امیرشاهی و اعراب بیچاره که سی تومان بمیرزا یوسف و آقامحمدصادق و گماشتگان متولی آستانه بپردازند مورخ ۲۷ شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۱-۲۱۲).

۴۲- تعهد فرج‌الله امیرشاهی بپرداخت سی تومان مورخ رجب ۱۲۷۰ (۲۱۲ - ۲۱۳).

۴۳- دستور وصول مالیات طایفهٔ خراسانی و اعراب ملقب به بیچاره (۲۱۳ - ۲۱۴).

۴۴- دستور پرداخت پنج تومان تبریزی بنام سیورغال بابت موقوفهٔ جویبار کرمان بمتولیان آستانه مورخ ۱ ج ۱۲۶۹/۱ (۲۱۴-۲۱۵).

۴۵- وقف کشت‌زار حسین انساری و حسین آقای باقری در ۲۰ شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۶-۲۱۷).

۴۶- وقفنامهٔ نورجهان خانم دختر زین‌العابدین خان کرمانی وزن حسنعلی بیک پسر شاهرخ خان افشار کرمانی دربارهٔ کشت‌زار شاه‌آباد کرمان برای روشنایی نجف و مشهد مورخ ۲۱ شعبان ۱۲۱۸ در تهران و ۱۲ رجب ۱۲۲۲ در مشهد (۲۱۷-۲۲۰).

۴۷- تعلیقهٔ بنیچهٔ دره گز ماهان کرمان و درخواست بخشودگی مالیات کشت‌زار دره گز وقف امیرتومان فرمانروای کرمان برای آستان قدس مورخ ذی حجهٔ ۱۲۸۴ باحکم اجرای آن (۲۲۰-۲۲۱).

۴۸- فرمان بخشودگی هزارودویست دینار بنیچهٔ دره گز ماهان کرمان وقف آستان قدس مورخ ۱۲۸۴ (۲۲۱-۲۲۲).

۴۹- تعلیقه در باب باغ ناصریه بعالیجاه کلانتر مورخ رجب ۱۲۸۱ (۲۲۲ - ۲۲۳).

۵۰ـ تعلیقه درباب باغ ناصریه بعالیجاه فراشباشی مورخ رجب ۱۲۸۱(۲۲۳).

۵۱ـ سیاههٔ املاکی که سر کار محمداسمعیل‌خان وکیل‌الملك درعهدهٔ میرزا حسنعلی‌بیك گذارده مورخ ج۱/۱۲۸٤ (۲۲۳ـ۲۲۵).

۵۲ـ طومارابواب‌جمعی کربلایی محمدعلی فراش آستانه در کرمان ازموقوفات (۲۲۵ـ۲۲۸).

۵۳ـ سواد موقوفات گنجعلی خان بشرح آخر مفاصا حساب هفت ساله در طی کتابچهٔ مفصل ممهور بمهرمیرزا عبدالرحیم ومیرزا حسین متولیان و مهر آقا میرزا یوسف مباشر ومیرزا بزرگ مستوفی کرمان وخادم آستانه وآقا محمد صادق فراش آستانه که آقا میرزا حسین متولی این موقوفات تمکین اجرای حکم حجة الاسلام کرده است مورخ ۲۳ذی حجهٔ ۱۲۶۸ (۲۲۸ـ۲۳۰).

۵٤ـ دستورپرداخت‌مخارج آقامیرحسین‌متولی موقوفات گنجعلیخان در۱۲۶۸ (۲۳۰ـ۲۳۲).

۵۵ـ در باب بستانکاری آقامیرزا حسین درذی‌حجهٔ ۱۲۶۸ (۲۳۲).

۵٦ـ رسید۱۲۵تومان باومورخ صفر۱۲۶۹ (۲۳۲ـ۲۳۳).

۵۷ـ رفتن حاجی سیدابوالحسن خان امین ذل آستانه برای نظم موقوفات گنجعلیخان‌بکرمان‌واجرای‌حکم‌حجة‌الاسلام‌حاج سیدمحمدباقرمورخ۱۹ع۱/۱۲۸۵ (۲۳۳ـ۲۳۵).

۵۸ـ وکالت آقامیرزا حسین ومیرزا حسن ومیرزا تقی‌آقا ومیرزاعبدالرؤف دراجرای صیغه دراین باب درهمان تاریخ (۲۳۵ـ۲۳٦).

۵۹ـ دستور بمیرزا یوسف خادم آستانهٔ درلوی ئیل ۱۲۸۵ در اجرای حکم قراردادنامهٔ آقای حاجی سید محمد جوان‌مجتهد ممهور بمهر علمای کرمان در بارهٔ موقوفات گنجعلی‌خان مورخ ج۲/۱۲۸۵ (۲۳٦ـ۲۳۹).

۶۰ـ وقف‌نامهٔ میرزا فضل‌الله وزیر نظام دولت ایران مورخ ۱۰ ذی‌حجهٔ ۱۲۸۶ (۲۳۹ـ۲۴۶).

۶۱ـ وقف نامهٔ دیگر همو مورخ رجب ۱۲۷۱ (۲۴۷ـ۲۵۲).

در آثار رضویه چهار فقره دراین باره آمده است (ص۱۳۶ـ۱۳۹).

۶۲ـ وقف نامهٔ مهدی قلی بیك میرآخورباشی دربارهٔ کشت‌زار جاغی تبادکان مورخ ۱۵ ع۱۰۱۱/۲ (۲۵۳ـ۲۵۶).

۶۳ـ وقفنامهٔ سید عضدالملك دربارهٔ کاریز چهارطاق و کشت زار حسین آباد مورخ ج۱۲۷۶/۱ (۲۵۶ـ۲۶۰).

۶۴ـ قبالهٔ فروش خواجه‌محمداکبر پسر خواجه مظفر حسین نیشابوری کشت‌زار بیرام‌آباد بلوك درب حاجی (قاضی) نیشابوررا ببهای ۱۵۰ تومان بمیرزا شاه‌تقی‌الدین محمد رضوی متولی آستانه درع۱۰۹۲/۲ (۲۵۳ ـ ۲۶۳).

۶۵ـ وقف همین بیرم‌آباد در ع۱۲۷۰/۲ (۲۶۳).

۶۶ـ قبالهٔ فروش گوهرشاد بیگم همسر آقامیرزا عبدالوهاب خادمباشی کشیك رابع و آغ بیگم همسر عبدالعلی کشیك‌نویس آستانه دو دختر میرزا محمد تقی متولی آستانه یکدرد کان را ببهای نودتومان بمادرشاهزاده جلال‌الدوله فرمانروای خراسان در۱۲ ع۱۲۸۴/۱ (۲۶۳ـ۲۶۵).

۶۷ـ وقف آقامیرزامحمد کاظم‌خان لله باشی شاهزاده و آقامیرزایوسف بوکالت از مادر همان شاهزاده جلال‌الدوله همان دکان را در۱۸ ع۱۲۸۴/۱ (۲۶۵).

۶۸ـ اعتراف بانو آهوخان مادر حاجی میرزا ادهم حسینی شیرنگی بوقفیت آب روستای عمیدآباد سبزوار باهشت جریب زمین به خوید وحیات کوشك و بی‌حق بودن او در املاك میرزا محمد سمیع قاضی حسینی شیرنگی در ع۱۰۹۳/۱ (۲۶۶ ـ ۲۶۷) (ص۲۲۷ ش ۷۱ چاپی).

۶۹ـ وقف محمد آقا بیك جوله این مسكی (؟) كشت زار خرق بلوك درزاب را در ع ۱۲۷۶/۱ (۲۶۷ـ۲۶۸) درچاپی (ص ۲۸۱ ش ۱۲۱) آمده « محمد بیك جوله می ابیكی » (بی نقطه).

۷۰ـ وقف نامچهٔ حاجی عبدالله دربارهٔ كشت زار پسكن تپاتكان و مهر آباد بلوك شهر و بهوس سرجام و باغ نكاج بلوك شهر و تیمچهٔ قیصریه با نیابت تولیت حاج میر فیض الله موسوی فراشباشی سر كار فیض آثار پسر میرزا سنجر مورخ ج ۱۲۶۸/۱ (۲۶۹ـ ۲۷۳)

۷۱ـ وقف نامهٔ مهدیقلی بیك امیر آخور باشی خاصهٔ شریفه برای روستای پس پشتهٔ بلوك درزاب و روستای گازر گاه تبادكان و گرمابهٔ سرسنگ و باغ كرج ساوج بلاغ در رجب ۱۰۲۷ (۲۷۳ـ۲۷۹).

۷۲ـ وقف نامهٔ محمدعلی بیك پسر حاجی صفی خان قرقلو برای كشت زار سران بلوك طوس در شوال ۱۲۱۸ (۲۷۹ـ۲۸۲).

۷۳ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف پسر آقا سید علی و حاجی كلبعلی تحویل دار شماع خانه پسر كربلائی رضا در نبار باشی سر كار فیض آثار مورخ ۱۲ ع ۱۲۷۸/۱ (۲۸۲ـ۲۹۱).

۷۴ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف بی تاریخ (۲۹۱).

۷۵ـ وقف نامهٔ محمد حسن خان سالار برای یكدرب گرمابهٔ نوساز خوددر كوچهٔ كنار خیابان بالای مشهد بازمینهای بارانداز درهمان كوچه باتولیت میرزا محمدرحیم مستوفی سر كار فیض آثار و نظارت مادر یزدان بخش میرزا فرزند خود مورخ شعبان ۱۲۶۳ (۲۹۲ـ۲۹۴).

۷۶ـ وقف نامهٔ بیك آغا خانم دختر ارشدی بیك ذوالقدر دربارهٔ سلیمان آباد قزان قزوین در ع ۹۹۷/۱ (۲۹٤ ـ ۳۱۲ نیز ۱۵۶ـ۱۷۲ ش ۲۰).

۷۷ـ وقف وزیر خراسان مورخ ۱۲ع۱۰۹۳/۲ (۳۱۳ـ۳۲۳).

۷۸ـ وقف میرزا علی حسن پسر کربلایی محمد شریف باغ و کشت‌زار روستای عنبران را در ۲ع۱۱۹۶/۱ (۳۲۳ـ۳۲٤).

۷۹ـ وقف میرزا محمد مهدی پسر امیر سید رضای حسینی علوی مشهدی یکدرخانهٔ کوچهٔ عسلگاه ویکدرخانهٔ پهلوی مسجد جامع مشهد و کشت‌زار مهراباد بلوك فرهادچهٔ خراسان و کشت‌زارپشت رود فرهادچه‌را مورخ روز چهارشنبهٔ ۱۱رجب ۱۰۸۰ (۳۲٤ـ۳۳۲).

۸۰ـ وقف‌نامهٔ حاج معتمدالدوله محمودبیکاناظر بیوتات سرکارخاصهٔ شریفهٔ شاه سلطان‌حسین‌دربارهٔ خیراباد صحرابخانی بلوك تباد کان بنام محمودآباد و کاریز درویش بیك بیرون دروازهٔ نوغان و کشت‌زار بیرون همین دروازه باتولیت همین شاه مورخ شب ۲۳ رمضان ۱۱۱۲ (۳۳۲ـ۳٤۱) در چاپی (ص۱۸۸ـ۱۹۰ش٤۰) تاریخ ۲۰ رمضان ۱۱۲۰ دارد.

۸۱ـ وقف‌نامهٔ جعفرخان بیکا پسر محمدباقر بیك مختاری بیات برای دو کشت‌زار ادك مشهور به باباقطاری و چنگرك باتولیت محمدباقرخان پسر بزرگترخودونظارت میرزا محمد رضی کلیدری ناظر مسجد جامع بزرگ مشهد درروزچهارشنبه ۱۱ع۲/ ۱۱۷۲ (۳٤۱ـ۳٤٤) (ص۲۲۹ ـ ۲۳۰ ش ۷٤ چاپی).

۸۲ـ وقف‌نامهٔ میرزا علاءالدین محمد پسر میرزا جلال‌الدین محمد کشمیری مشهدی‌دربارهٔ طاحونهٔ نهرطرق‌زیررباطشاهی باتولیت آقامحمدحسین خطیب سرکارفیض آثارنزد ملامحمدمحسن مجتهد دررمضان ۱۰۱۳ (۳٤٤ـ۳٤۷) (ص۱۸٤ـ۱۸۵ ش ۳٦ چاپی).

۸۳ـ وقف‌نامهٔ حاجیه‌شهربانو بیکم‌دختر میرزا محمد اسماعیل برای دوزوجده مظفرباتولیت‌مصطفی‌میرزادر۱رمضان۱۲۲۹ (۳٤۷ـ۳٤۸) (ص۱۰۱ـ۱۹۲ چاپی‌ش٤۲).

۸٤ـ وقف‌نامهٔ حاج‌خادم‌آستانه‌برای کشت‌زار کورتیان‌بلوك‌اردمهٔ مشهد مورخ

۲۷ع۲/۱۰۲۵ نوشتهٔ محمد مهدی حسینی (۳٤۸ـ۳۵۹) .

۸۵ـ وقف‌نامهٔ باغهای روستای درود بلوك زیر خان نیشابور مورخ ج۱/۱۱۱۲ (۳۵۹ـ۳٦۷) .

۸٦ـ وقف‌نامهٔ حاجی علی اکبر پسر حاجی ملك محمد اصفهانی مشهدی برای چندین کشت‌زار بلوك طوس وراد کان وشاندیز مشهد در ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱٤ (۳٦۷ـ۳۷۷) .

۸۷ـ وقف کشت‌زار سمنجان جرجرجام و حسن آباد پهلوی آن در ۲۰ شعبان ۱۰۸۸، نام واقف نیامده و همان اوصاف او یاد شده و همین اندازه پیداست که هاشمی است (۳۷۷ـ۳۸۱) .

۸۸ـ وقف میرزا سید حسینا پسر میرزا ابوالقاسم جامی یك درب حوالی محلهٔ سراب مشهد در کوچهٔ باغ عنبر دارای مهمانخانه و حرمسرا را با چند کتاب با تولیت میرزا نورالدین محمد جبلعاملی در ٤ ذی قعدهٔ ۱۰۱۷ (۳۸۱ـ۳۸۵) .

۸۹ـ فروش میرمیران پسر میرزا یحیی موسوی مشهدی و میرزا فضل الله پسر میرزا شکرالله بآستان قدس رضوی کشت‌زار موسی آباد بلوك میانولایت مشهد را بدو تومان عراقی در ۲۲ شوال ۱۰۷۵ بارسید بها بفروشندگان (۳۸۵ـ۳۸۹) .

۹۰ـ وقف‌نامهٔ محمد اشرف بیك برای خرق تباد کان در ۱۰ ع ۱/۱۱۷٦ (۳۸۹ ـ ۳۹۰) .

۹۱ـ وقف عبدالمجید خان هفت جوبهٔ میم انگورستان فیض آباد و آب ریوند شامات نیشابور را با تولیت حاجی ملا محمد کتابدار سرکار فیض آثار در ۲۲ محرم ۱۲۱۲ (۳۹۱ـ۳۹۲) .

۹۲ـ وقف حاجی غلام محمدا صدیقی یکدرب تیمچهٔ محتسب مشهد و کلیکاب خانهٔ کوی گود حسام‌الدین مشهد را با تولیت میرزا شاه تقی الدین محمدا رضویا در ۱۰۸۷/۲/۷ (۳۹۲ـ۳۹۸) .

۹۳ـ وقف‌نامهٔ کلبعلیخان پسر گوهرشاد بیگم خانم دختر یوسف‌علی خان جلایر

بسفارش مادرش درباره آب وزمین کشتزار سیس آباد در ۱۲ رمضان ۱۲۱۰ (۳۹۸_۴۰۲).

۹۴_ وقف‌نامه آمیرزا شاه تقی‌الدین محمدای رضوی پسر میرزا محمد باقر ای رضوی متولی درباره تیمچه عید گاه پهلوی تیمچه چیت گران در مشهد در ۲۳ صفر ۱۰۸۸ و سه دکان دیگر در شعبان ۱۰۸۸ (۴۰۲_۴۰۴).

۹۵_ وقف حواجم ویردی آقا وعلم ویردی آقا ومحمدقلی وعلی‌قلی و دیگران مورخ ۱۰ ذی قعده ۱۰۹۶ (۴۰۵_۴۰۸).

۹۶_ وقف میرزا ابوالقاسم بن میرزا عزیزالله حسینی گنابادی ومیرزا ابوطالب بن میرزا محمد مؤمن حسینی گنابادی کاریزدولاب گنابادرا باتولیت میرزا ابوطالب در ۱ شوال ۱۰۹۲ (۴۰۸_۴۱۰).

۹۷_ وقف آقارجبعلی وعباسقلی بك پسران جعفر قلی بك شاطر سرکار شاهنشاه نادرشاه زمین سراب رادر ۱ رمضان ۱۰۶۱ (۴۱۰_۴۱۱).

۹۸_ وقف میرزا محمد زمانا پسر امیر بهاءالدین حسینی آل براق مبارك آباد (حبیب آباد) تباد کان را در ۹ شوال ۱۰۸۳ (۴۱۱_۴۱۳).

۹۹_ وقف حاجی مرتضی قلی بیك یازده در دکان بازارچه راه میدان پیوسته بخیابان پایین پای رادر ۱۷ ع ۱۰۸۲/۱ (۴۱۴_۴۱۷).

۱۰۰_ سند وقفیت سبزیکار آقاجمالی قزوین در زمان محمد شاه قاجار مورخ ۱۴ صفر ۱۲۵۶ (۴۱۷_۴۲۱).

۱۰۱_ وقف معصومه خانم همسر محمد بوشکی کوهسرخی وخاتون ائمه دختر او آب کشتزار عباس آباد دینوش را باتولیت ملاعلی اصغر نورچکی در ۲۲ شوال ۱۲۵۲ (۴۲۱_۴۲۲) (ص ۲۸۴ ش ۱۲۷ چاپی).

۱۰۲_ وقف محمدحسین بیگ پسر امیرخان بیك قرقلو کشت زار شریف آباد جنابد کاو کش رادر ۱۰ ع ۱۱۸۷/۱ ئیلان ئیل (۴۲۲_۴۲۴).

۱۰۳_ فروش محمدعلی بیك پسر لاچین بیك پسر زمان بیك املاك ارثی خود را

بآستان قدس رضوی به ۱۲۰ تومان در دههٔ سوم رمضان ۱۰۹۵ (۴۲۴-۴۲۷) .

۱۰۴- وقف میرزا محمد اسمعیل پسر میرزا محمد ابراهیم خبوشانی کاریز روستای ازال سرولایت چناران را درع ۱۲۰۱/۱ (۴۲۷-۴۳۰) .

۱۰۵- وقف محمدبیك دیوان بیكی كشت‌زار ابست دربلوك مایوان خبوشان و آب آن را درشعبان ۱۰۹۲، همانكه در چاپی (ص۲۸۷ش۱۳۰) دیده میشود (۴۳۰-۴۳۱)

۱۰۶- فروش استادبیك محمد چاهجوباشی سر كارفیض آثار پسر استادشاه‌حسن كشت‌زار چهاردیوارك بلوك تبادكان را به ۶۰ تومان در ذی‌قعدهٔ ۱۰۹۲ (۴۳۲-۴۳۳).

۱۰۷- وقف علیخان آقاپسر الله یارخان قلیجی دوشبانه روز آب كاریز احمدآباد جوین میان محمد آباد و بحرآباد را با زمینهای آن در شعبان ۱۲۱۲ (۴۳۳-۴۳۶) .

۱۰۸- وقف میرزا محمدحسین پسر میرزا جعفر جوینی كروزدهی یكروز آب رودبار شاواج پایین را در ۱۲شوال ۱۲۲۹ (۴۳۶-۴۳۸).

۱۰۹- وقف آقامحمد اسماعیل پسر نادر بختیاری طاحونهٔ میان كاهون وخرمته درسر بشك باغهای كاهون را در ۲۳ شوال ۱۲۲۴ (۴۳۸-۴۳۹) .

۱۱۰- وقف محمد سعید پسر خواجه افضل خافی آب رودخانهٔ سنجال خواف را درمحرم ۱۱۷۶ (۴۳۹-۴۴۰) .

۱۱۱- وقف حاجی میرزا علی رضا پسر حاجی ابراهیم وزیر شیرازی روستای حصار اولیا را در ورامین طهران دررمضان ۱۲۵۷ وعریضهٔ او (۴۴۰-۴۴۳) .

۱۱۲- وقف محمد محسن بن عباس علی آقای سرخسی قرایی كشت زار تاتوی بالا ترخ نیشابور را درشعبان ۱۲۲۴ (۴۴۳-۴۴۴) .

۱۱۳- وقف عباسقلی‌بیك مورخ ۲۵ صفر ۱۱۱۸ (۴۴۵ آغازش نیست).

۱۱۴- وقف‌نامهٔ مكرمت‌خان محمد صالح بن خاجه حسین كرمانی دربارهٔ پاره‌ای از كشت‌زار كتوجرد تبادكان مورخ ج۲/۱۰۹۶ (۴۴۶-۴۴۷) .

۱۱۵ـ وقف امام قلی پسر شمس بیك قرقلوپاره‌ای دیگر از کشت زار کنوجرد تبادکان را (۴۴۷ـ۴۴۸) .

۱۱۶ـ فرمان ناصرالدین‌شاه دربارهٔ طومار سیدعضدالملك قزوینی مورخ ع۱/ ۱۲۷۵ (۴۵۰) (ص۶۸ چاپی ش۲) سجل علماء ومجتهدان و اولیای آستان و صاحب ـ منصبان که در ص۶۹ـ۷۴ چاپی می‌بینم دراینجا نیامده است .

۱۱۷ـ طومارموقوفات که بدستورسید عضدالملك میرزا محمدحسین بن‌فضل‌الله حسینی قزوینی که بحکم ناصرالدین شاه متولی آستان قدس شده بود گردآوری شده ودر کتابخانهٔ آستانه گذارده شده‌است مورخ رجب ۱۲۷۳ ئیلان‌ئیل (۴۵۱ـ۴۹۶) همانکه درچاپی (ص۷۵ـ۱۳۱ ش۲) دیده میشود وچند کلمه ای کم دارد . این دومین طوماراست وطومار نخستین که ازعادلشاه است مورخ ۱۱۶۰ (ص یافهرست طوس ج۴) درچاپی آمده (ص۷ـ۶۷ش۱) ودراینجا نیست . این قزوینی در ۱۲۷۲ ـ ۱۲۷۷و۱۲۸۲ ۱۲۸۵ متولی آنجابوده است .

۲۹۸۸

نستعلیق خود شاعر در متن وهامش مورخ رمضان ۱۲۳۸ در پایان بااینکه درص ۲۷۰ می نویسد که درروزآدینه ۱۲ع۲/۱۲۴۸ شرح دیوان حافظ نوشته‌ام .

۳۰س۷×۱۸ ، ۸۸ص۱۵/۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

کلیات

از شوقی تبریزی عبدالحسین بن خداویردی بن عبدالرسول وزیردنبلی تبریزی مستوفی زمان فتح علی‌شاه و محمد شاه قاجار مؤلف واعظ العرفاء و شرح غزل حافظ مورخ ۱۲۴۸ (ص۲۷۰ و۲۷۱ و۳۱۸) مثنوی است (۱ـ۱۴) وغزل بترتیب تهجی (۱۵ـ ۸۸) و رباعی (۸۹ـ۹۲) و مضحکات به نثر (۹۲ ـ ۱۱۱) و منشآت به نظم و نثر و

حکایات و مطالب اخلاقی وعرفانی (۱۱۳ـ۳۷٦) وعبرة العاشقین اوهم دراین کلیات هست (ص۳۰٦ـ۳۱۸) وآن در هفت‌باب‌است . نزهة‌الارواح امیرحسنی هم‌درآن‌هست (۳۱۸ـ۳۸۷) درپایان رقعهٔ میرزا عبدالوهاب است .

آغاز: کلیات :

شبی خفته‌بودم درآغوش‌یار سراسوده از زحمت روز گار

انجام : امت را درآن قیام نمایند هی حتی مطلع‌الفجر.

آغاز: عبرة العاشقین : چنین گوید ... عبدالحسین‌ابن مرحوم خداویردی ابن عبدالرسول بنابر کثرت مشقت .

انجام : قطع بپایان می‌نموده .

۲۹۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، مهرلطفعلی دارد درپایان واوباید همان لطفعلی جهانشاهی باشدکه خط او مورخ ۱۳۲۴ در ص۱۸۸ دیده میشود ، یادداشت ۱۱۵۱ و ۱۱۵۴ و۱۱۵٦ و ۱۱۵۸ و۱۱٦۱ و۱۱٦۳ و ۱۱٦۵ درپایان هست.

سطر گوناگون۱۰/۵×۱۹/۵ ـ ۲۱۰گ ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی‌فرسوده

جنگ

دراین جنگ شعرهای این سرایندگان است :

۱ـ دیوان سحاب (۱۳ـ۵۹) بادیباچه‌ای به نثربنام عروه الوثقی در چهار فصل (۱۳ـ۱)

۲ـ صائب (۶۰ـ٦۱و۱۳۹ـ۱٤۱)

۳ـ شوکت (٦۲ـ٦۹)

٤ـ ابوطالب کلیم (۷۰ـ۱۱٥)

۵ـ نظیری (۱۱٥ـ۱۱۹)

۶ـ عرفی (۱۷۰ـ۱۵۶ و ۱۳۹ـ۱۲۰)

۷ـ اثر (۱۵۵ـ۱۴۲)

۸ـ میر صیدی (۱۸۲ـ۱۷۱)

۹ـ میر نجات (۱۸۷ـ۱۸۳)

۱۰ـ حاجی محمد متخلص بحاجی (۲۰۰ـ۱۸۹)

۱۱ـ مخلصای کاشی (۲۱۸ـ۲۰۱)

۲۹۹۰

نستعلیق علی رضای شریف‌موسوی خویی درسدهٔ ۱۲و۱۳ ، ندان‌شنگرف، نسخه رامیرزافضل‌الله علوی فاطمی قزوینی باتولیت ملامحمدعلی مراغی وقف نموده‌که ازنجف بیرون نبرند (بامهر یحیی). ۲۴س۱۲×۲۱ ، ۲۱۶گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ زلال العیون (۲ پ ـ ۶۱ ر) شرحی است بفارسی برعیون اخبار الرضا از محمد شفیع بن بهاءالدین محمدبن میرزا محمد شفیع شیخ‌الاسلام حسینی که در زمان کریمخان وکیل از پادشاهان خاندان زند میزیسته وآن را در۱۱۷۲ بپایان رسانده است . اوشاعر بودوشعرهایش‌دراین کتاب دیده میشود و درآن از مثنوی گهربار خود که دربارهٔ داستان سلامان وابسال بوعلی سروده است یادمیکند (۵روو۶روو۱۸ر) . اودران ازستمهای نادر وچگونگی پاره‌ای‌از شهرها مانند سپاهان وقزوین‌یاد می‌نماید (۶۰ ر و پ) ودرپایان ازمرات‌الحقائق و مجلی‌الدقائق میرغیاث‌الدین منصور و در دیباچهٔ (۵ر) ازجلاءالعیون و بحار و عین الحیوة مجلسی و کتابهای دیگر نام می‌برد . نسخهٔ ماتاشرح گفتگوی امام رضا باهربذا کبررادارد واو در پایان (۶۰پ) میگوید که‌میرسیدحسین‌نگذارده است که‌اسرار این حدیث شریف (داستان‌هربد)را بفارسی بنویسم‌وبهمین اندازه بس کردم .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . زلال سرچشمه سار ستایش بی‌منتها که از عین دل جوشیده از آبشار زبان فروریزد وسلال جویبار زیبایش ... که ازعین منبع قلب جاری گردد از فوارهٔ لسان بآب وتاب خیزد ریاض جلال وحدایق کمال حضرت فیاض لایزالی را سزاواراست که طرح گلستان امکان رابمحض حکمت کامله ومشیت شامله باشجار موجودات وازهار مکونات لاهوتی ریخته وصرح نگارستان وجودانسان رابنقش ونگار انا خلقنا کم فی احسن تقویم زینت افروزنفس ناطقه مجرد نژاد را با بدن مادی نهاد

انجام: بشرط حیات لوای وضوحش افراخت والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله ... الطاهرین .

۲- شعشعهٔ ذوالفقار (۶۳ر-۲۱۶پ) دربارهٔ جنگهای علی (ع) است ازهمو . در دیباچه از کریمخان وکیل ستایش شده است . در دیباچه وپایان ازنام کتاب و مؤلف یادشده وشعرهای اودراین کتاب نیزهست .

آغاز: غزوات امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب بسمله . شعشعه افزای میدان پرجولان مقال ولامعه پیرای بیابان بی‌پایان اقوال پرتو افروز مضمار وسعت اثر نامهٔ ذوالفقار دوسرخامه باآنکه آراستگی لشکرسخن اوست گوشه ای از صفوف محامد ایزد سبحان را نمی‌تواند گشود .

انجام: وازاین‌دونام‌نیك براعدامظفرم والسلام علی‌محمد وعلی آله‌الطاهرین.

۲۹۹۱

نستعلیق احمدبن خطبةالدین بن عمربن محمدبن خطبةالدین شلسینی درروستای دوکالی درروز دوشنبه ذی‌قعده ۹۷۵ ، عنوان درشت تر.

۳۲س ۱۶×۲۴/۵ ، ۱۹،۳د۲۲×۳۰ ، کاغذ - جلد تیماج سبز تیره ضربی مقوایی

ترجمة الانوار لاعمال الابرار

ازفتح الله‌بن ابی‌یزیداست برمتن کتاب جمال‌الدین یوسف اردبیلی شافعی (ف ۱۸۲۵)

که درشب چهارشنبه ٤ج۸۸۳/۲بپایان رسانده است.

آغاز: حمدوسپاس بی‌قیاس نوری را که کشف انوار شرعش برازهارروضهٔقلوب صغیر و کبیر محرر وشرح لباب حاوی کرمش.

انجام : لیلةالاربعاء الرابع من جمادی‌الاخرة سنة ثلث وثمانین و ثمانمائه.

۲۹۹۲

نسخ مجیدکه شرح خطب را درشعبان ۱۲۷۹ نوشته است در ش۱، ش۳ تاریخ ندارد، عنوان درشت‌ونشان شنگرف درهردوکه بیك خط است.

۳۰س۱۱×۲۳، ۳۶۴گ ۳۲×۲۲، کاغذ فرنگی — جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ تنبیه‌الغافلین وتذکرةالعارفین (۱ پ ـ ۳۵۸ر) ترجمه و شرح نهج‌البلاغه است ازفتح‌الله کاشانی (سپه۲ : ۱۶و۱۳۰ ـ مشار۴٤۹) درنسخهٔ ماحواشی‌است‌ازعلی‌بن عبدالوهاب مورخ ۱۲۹۵ که بدستوراحمدخان نوشته است (پایان کتب).

۲ـ صحیفةالرضا (۳۵۸ پ ـ ۳٦٤پ).

۲۹۹۳

استعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴

۱٦س۱۲×۲۰/۵، ۲۲۵گ۲۱×۲۹/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوائی

دیوان

ازشهاب‌ترشیزی بفارسی، قصیده وغزل دارد وهجویات بسیار وشعرهای لطیف‌و مدح وماده تاریخ ونزدیك به نه هزار وسیصدبیت است وتخلص «شهاب» در آن دیده میشود. اوازآشنایی خودبنقاشی وستاره شناسی وخط وشعر یادمیکند (ص۵۰ و۲۵۱

و۳۷۶) واز نوشته‌های خود: بهرام‌نامه، یوسف وزلیخا، خسرووشیرین در بحرهفت پیکرنظامی،عقد گهردرنجوم، تاریخ‌زند، تذکرهٔ شعرابپیروی‌ازآتشکدهٔ آذر،داستان حاجی رحیم، ملجدنامه، درص۴۱۷ اوازترشیزیادنموده است.

آغاز:

ای بسته بزنجیرفلك پای جهانرا — وز پردهٔ تقدیر برآورد زمان را

انجام:

تیر اردزده‌دسزد بتصحیف — چون از پی قلب شیر دزده

۲۹۹۴

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ ومقابله شده نزدیك بهمان خط ش ۲۹۹۵، عنوان و نشان شنگرف، جدول زر ولاجورد، باهفت سرلوح زرین، نسخهٔ هفت‌کتاب است ازصافی قزوینی‌ازاطعمه تا عتق و تدبیرومکاتبه، بسیار نسخهٔ پاکیزه‌ایست.

۲۹س ۱۱×۲۴، ۳۲۳۷گ ۱۸×۳۰، کاغذ سپاهانی زرد - جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

۲۹۹۵

متن نسخ وشرح نستعلیق خوش تقی‌بن حسین مذهب قزوینی درروزیکشنبه ۳ج۱۰۹۱/۲، عنوان ونشان‌شنگرف، جدول وررلاجورد، باچند سرلوح زرین، نسخهٔ ۳۲ کتاب بایدباشد ازعقل تاقضایا و احکام (فهرست‌کهن صفحهٔ عنوان) ولی ازآغازهست تاپایان جزودوم و پس ازآن باید کتاب ایمان و کفربیاید، تاریخ مقابله روزیکشنبه ۱۳ج۱۰۹۱/۲.

۲۳س ۱۱×۳۱/۵، ۳۶۷۳گ ۱۸/۵×۳۰، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی درون قهوه‌ای.

صافی

شرح فارسی خلیل قزوینی است بر کافی کلینی.

۲۹۹۶

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در۱۴۴۵ ص ، نام سوره ها وشمارهٔ صفحات را سید محمدباقر موسوی بدستور میرزا احمدخان شیبانی نوشته است ، وقف ۱۳۷۸ ، مهرمحمدمحسن طباطبایی دارد و اوبخط خود مورخ ج۱۳۴۸/۲ مینویسدکه این تفسیر ملافتح‌الله را بهمان شیبانی داده ام و او نمیداندکه این تفسیر ازجرجانی است بااینکه درپایان آمده «تمت جلدالثانی من تفسیرکلام ملك علام الشهیربالگازر» ، نسخه از آغاز اندکی افتاده وازمیانهٔ تفسیر استعاذه است وبرابراست باس۸ص۸ج۱ چاپ محدث تاپایان ربع یا مجلد دوم درپایان سورهٔ کهف ، چندبرگ آغازنسخهٔ وصالی‌شده‌است.

۱۹س۱۳×۲۰ ، ۷۳۵گ ۲۲×۳۱ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی درون سرخ.

جلاء الاذهان وجلاء الاحزان فی تفسیرالقرآن

ازابی‌المحاسن حسین‌بن حسن گرگانی گازراست (حقوق۷۱).

۲۹۹۷

نسخ و نستعلیق محمدحسن مواج بابل‌کناری که سرگذشت را در روز آدینه ۱۸ذی‌حجهٔ۱۳۲۴ نوشته است ، ازپایان افتاده وصفحهٔ آخردیوان عجیب هم ازپایین بریده شده ، وآخرین‌عنوان آن«وله ایضا فی‌الرباعیات فی رثاء خامس‌اصحاب الکساء حضرت ابی‌عبدالله ارواحنا فداه »است ، دردوصفحهٔ آخر شعرهاایست ازعطایی ودیگری.

۱۴س۱۲/۵×۲۴/۵ ، ۱۳۷ـ۱۸گ ۲۹×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

ازعجیب میرزا محمد خلیل‌بن محمد حسین بار فروشی مازندرانی همزمان با محمدشاه قاجار وناصرالدین‌شاه ودر گذشتهٔ پیش‌از۱۳۲٤ بادیباچه‌ای درسر گذشت‌او بخامهٔ محمد حسن مواج پسرملا آقارضای بابل کناری بارفروشی که دیوان‌اورا گرد آورده است . غزلها است بترتیب تهجی و قصاید و رباعیات و ترجیع و ترکیب وستایشها ومرثیه های امامان نزدیك بشش هزاربیت . اودرآن از ملا فضل الله

سالك بارفروشی پسرخالهٔ خود (٦١) یاد کرده وازحاجی ملامحمد اشرفی (٦٢) و از آنها ستوده است واز آقای‌حاجی میرزا باقر امام‌جمعه تبریزی(۸۱و۸۵و۱۲۷و۱۴۹) .

دران ازعوام (ص۱۵) وقندران (۱۸) وزاهدان خشك (۲۲۷) نکوهش شده و دران یاد شده از حاجی مصطفی‌خان سورتیج و عین‌الملك وزیر و ناصرالدین شاه و ملك‌آرا سلطان حسین میرزا و امین‌الملك و مشتاقعلی شـاه و مظفرالـدین شاه ومیرزا مهدی‌خان مستوفی‌ومحمدشاه والله قلی خان ارباب ومعتمدالدوله‌منوچهرخان ومحمدقاسم میرزا و اردشیر میرزا فرمانروای آذربایجان و عباسقلیخان فرمانروای مازندران ومحمدقلی میرزای حسام‌الدوله ومیرزا آقاخان صدراعظم وظل‌سلطان و آقامیرزا محمدصادق رئیس‌الدیوان.

سر گذشت اوازاین دیوان هم برمیآید وبپاره‌ای ازحوادث مازندران‌وایران‌نیز درآن‌اشارتی شده است (ذریعه ۹ : ۷۰۸)

آغاز دیباچه: بسمله . الحمدلله‌الذی‌جعل‌قلوب العارفین معادن‌اسراره‌الزاهرة الاحدیة ... امابعداز حمدوثنای حضرت کبریا . . چنین گوید ... محمدحسن‌المتخلص بمواج .

آغاز دیوان : بسمله . وبه نستعین . فی‌المناجات .

یاصاحب‌المن‌الجسیم‌علی‌الوری　　　اشکوالیك الضر فی البلوا

....

یارب تورحمت آربحال‌تباه ما　　　برعفوبی کرم بنماتکیه گاه‌ما

۲۹۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف و زر ولاجورد ، سرلوح زرین و آراستهٔ رنگارنگ ، دوصفحهٔ نخستین حاشیه‌سازی وآراسته است ، در۲۳۴ص .

۱۱س۸×۱۵ ، ۱۱۸گ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلدروغنی باگل وبوتهٔ بسیار زیبا درون‌سرخ.

بوستان

از سعدی شیرازی است .

۲۹۹۹

نسخ علی‌میرزا پسر علی‌جان فتح‌آبادی در ۱۳۴۸ در ش۴ و همهٔ شماره‌ها بیك خط است و ش۶ مورخ ۲ج۱۳۴۸/۱ است ، عنوان و نشان شنگرف ، خط مؤلف مورخ ج ۱۳۴۸/۲ که فهرست رساله های مجموعه را داده است درصفحهٔ عنوان دیده میشود.
۱۷س۱۳/۵×۲۰/۵ ، ۳۸۰گ۲۰×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج مشکی‌درون لخودی .

مجموعه

۱ـ تذکرهٔ دلگشا (۱ ـ ۳۶۱) ازحاج میرزا علی اکبر نواب منجم‌شیرازی متخلص به بسمل پسر آقاعلی‌بن محمد اسماعیل بن محمد مهدی (۱۱۸۷ ـ ۱۲۶۳) ازسر گذشت سعدی تا خود او ودر آن از مرگ فرزندش (ص۳۵۶) واززلزلهٔ ۱۲۳۹ کازرون (ص۳۵۳) یاد شده است . او کتاب را برای حسین علی میرزا در ۱۲۳۷ در یك گلزار ودوبوستان ویك خاتمه آغاز کرده‌است . (ذریعه۱۸ : ۱۰۵و۹: ۱۳۷و۳۲:٤ ـ استوری ۸۸۸:۱) .

فهرست مطالب کتاب درفهرست برلین (٦٦۷)وملی(۲۸:۲) آمده اینك فهرست نامهائیکه آقای باستانی نوشته ودر نسخه گذارده‌است می‌بینیم :

شاعران خاندان‌قاجار

خاقان فتحعلیشاه قاجار ۱۲۱	فرمانفرما حسینعلی میرزا ۱۲٦
خسروی محمدقلی میرزا ۱۲۷	دولت محمد علیمیرزا ۱۲۸
شوکت محمد تقی‌میرزا ۱۳۱	ظل‌السلطان علیشاه ۱۳۲
شاپور شیخ علیمیرزا ۱۳۲	دارا عبدالله میرزا ۱۳۳

امام وردی میرزا ۱۳۵
محموں میرزا ۱۳۶
افسر محمد رضامیرزا ۱۳۸
خاور حیدر قلیمیرزا ۱۳۹
حشمت همایون میرزا ۱۳۹
طغرل ابراهیمخان ۱۴۰
شوکت محمد قاسمخان ۱۴۰
عزت سلیمانخان ۱۴۱
حاجب اللهیارخان ۱۴۲

حرف الف

بینوا میرزاداوداصفهانی ۱۴۲
شیدا میرزا ابوالحسن یزدی ۱۴۳
شیدا آقامحمدعلی ۱۴۳
صبا فتحعلیخان ۱۴۴
فدا میرزا سید اردستانی ۱۵۳
صفا آقا محمد اصفهانی ۱۵۳
نوا ۱۵۳
نوا منتعلی بیك ۱۵۳
وفا میرزا محمد حسین فراهانی ۱۵۴
وفا میرزا محمدعلی زوارهای ۱۵۴
هما میرزاصادق مروی ۱۵۵
یغما میرزا ابوالحسن جندقی ۱۵۸

حرف با

سحاب میرزا سیدمحمد ۱۵۸
شهاب میرزا عبدالله ترشیزی ۱۷۱
صاحب میرزا محمدتقی علیآبادی ۱۷۳
طرب محمد رفیع خان ۱۷۴
عندلیب محمد حسینخان ۱۷۵
کوکب میرزاعبدالعلی یزدی ۱۷۹
کوکب آقامحمد صادق شیرازی ۱۸۱
محجوب میرزامرتضی ۱۸۲

حرف تا

الفت میرزامحمدقلی ۱۸۴
الفت محمودخان ۱۸۵
حسرت ملامحمدتقی ۱۸۶
حسرت علیخان بیگ ۱۸۶
صحبت ملامحمدباقرلاری ۱۸۷
طلعت آقامحمد اصفهانی ۱۸۸
عفت بانوی شاعر ۱۸۹
عشرت ازبانوان شیراز ۱۹۰

فطرت محمد امین بیگ ۱۹۰

فطرت چراغعلیخان نوائی ۱۹۱

فکرت سیدنعمة‌الله مازندری ۱۹۲

نصرت عباسعلیخان دکنی ۱۹۲

نصرت سلطان بیگ طالشی ۱۹۱

نصرت میرزا حسین شیرازی ۱۹٤

هدایت رضاقلیخان ۱۹٤

فرخ محمد حسینخان ۱۹٦

حرف دال

آزاد میرغضنفرعلی کشمیری ۱۹۷

احمد نراقی صفائی تخلص ۱۹۷

امید میرزا محمدخان اصفهانی ۱۹۷

امید میرزا ابوالحسن نهاوندی ۱۹۷

جواد میرزاجواد ۱۹۸

عابد میرزاعابداصفهانی ۱۹۸

احمد میرزااحمد احمدابادی ۱۹۹

محمد آقا محمدشیرازی ۱۹۹

حرف را

اختر احمدبیگ گرجی ۲۰۰

اکبر میرزاعلی اکبر نطنزی ۲۰۲

انور ابراهیمخان ۲۰۲

بهار میرزامحمدعلی دارا بجردی ۲۰۳

بیمار آقاحسین شیرازی ۲۰٤

خاور محمود آذربایجانی ۲۰٤

ساغر حاج شیخ محمدشیرازی ۲۰٦

سفیر محمدنبی خان ۲۰۷

شرر بن آذر حسینعلی بیگ ۲۰۸

صابر میرزا علینقی ۲۰۹

صبور میرزا احمد کاشی ۲۰۹

صابر حسنعلیخان شیرازی ۲۱۱

نگار آقالطفعلی برادر مؤلف ۲۱٤

مجمر سیدحسین ۲۱٥

منصور میرزارضا ۲۲۲

منظور آقامحمدابراهیم ۲۲۳

مظهر میرزا محمد ۲۲۳

نظیر امان‌الله زنگنه ۲۲۳

حرف زا

نیاز میرزا سیدعلی ۲۲٤

نیازسیدحسین۲۲٥

حرف سین

انیس میرزا یوسف نهاوندی۲۲٥

انیس آقامحمدصادق ۲۲٥

فردوس میرزا ابوالحسن ۲۲٥

مونس میرزامحمداصفهانی ۲۲۷

حرف شین

دانش محمدعلی‌اصفهانی ۲۲۷

دانش‌میرزاعبدالرحیم دشتکی ۲۲۸

درویش درویشعلی قائنی ۲۲۹

حرف صاد

مخلص میرزا محمدنبی ۲۲۹

حرف ضاد

عارض آقابابا ۲۳۰

حرف طا

نشاط میرزا عبدالوهاب ۲۳۱

محیط میرزا معصوم ۲۳۰

حرف عین

قانع شیخ محمد شیرازی ۲٤۱

مطبوع آقامحمدجعفر ۲٤۱

فروغ آقا محمد جعفر ۲٤۳

حرف فا

حریف میرزا ابوالحسن ۲۴۳ ظریف میرزا حسن ۲۴۴

عارف شیخ عابد کازرونی ۲۴۴ عارف آقا محمدتقی اصفهانی ۲۴۵

واقف شاهجهان آبادی ۲۴۶

حرف قاف

صادق شیرازی ۲۴۷ هامش شائق هادی بیگ ۲۴۶

شائق آقاعلی عسکر ۲۴۷ مشفق پیرمرادبیگ ۲۴۸

ناطق میرزا صادق اصفهانی ۲۵۰ وامق ملامحمدعلی یزدی ۲۵۱

وامق آقامحمدصالح اصفهانی ۲۵۱

حرف لام

بیدل ملامحمدرحیم جهرمی ۲۵۱ بیدل محمدامینخان نیشابوری ۲۵۲

سایل آقاجانی معروف بمحمدسعید ۲۵۲ مایل میرزا محمدعلی آشتیانی ۲۵۴

مایل آقا محمد برادر مؤلف ۲۵۵ مایل شیخ رحیم ۲۵۵

وصال میرزا کوچك ۲۵۵

حرف میم

قائم‌مقام میرزا ابوالقاسم فراهانی ۲۶۵

میرزا ابوالقاسم انجوی شیرازی ۲۷۱

خرم میرزا نجفعلی ۲۷۲ خرم میرزا هاشم اصفهانی ۲۷۲

خرم حسین اصفهانی ۲۷۳ قائمقام میرزا بزرگ فراهانی ۲۷٤

محروم آقا حسینعلی افشار ۲۷۵ منعم شیرازی ۲۷۶

نادم ملامحمد ۲۷۶

حرف نون

پریشان مرتضی قلی بیگ بیات ۲۷۸
برهان علیخان لکناهوری ۲۷۸
ملاحسین مازندری ۲۷۹
حیران ملامحمدعلی یزدی ۲۷۹
گلشن میرزا محمدعلی ۲۸۰
مفتون عبدالرزاق بیگ دنبلی ۲۸۳
همایون شیخ عبدالعال فریدنی ۲۸٤
ملاحسن نهاوندی ۲۷۸
میرمحمدحسین لکناهوری ۲۷۹
روشن میرزا احمد ۲۸۰
مجنون میرزا محمد حسین ۲۸۳
مفتون میرزا رفیع قمی ۲۸٤

حرف واو

چماقلو مازندری ۲۸۵

حرف ها

آگه علی اشرف برادر مؤلف ۲۸۵
بنده میرزا رضی ۲۸۷
شحنه محمدمهدیخان اوبهی ۲۹۰
کشته میرزا احمد ۲۹۲
واله میرزا محمد کاظم ۲۹۳
آشفته کلب حسین بیگ ایروانی ۲۸٦
ذره میرزا عبدالغنی تفرشی ۲۸۹
قطره میرزا عبدالوهاب ۲۹۱
نصرت الله خان قراگوزلو ۲۹۳

حرف یا

خاوری فضل الله ۲۹۷
تسلی رجبعلی شیرازی ۲۹۵
باقی میرزا عبدالباقی ۲۹۵

میرزاجانی میرزا محمد حسین شیرازی ۲۹٦

حسینی میرزامحمدحسین‌یزدی۲۹٦ — خاوری میرزا معصوم ۳۰۰

ذوقی‌آقابزرگ ۳۰۲ — راری فاضلخان گروس ۳۰۳

رفیعی میرزامحمد علی تفرشی ۳۰٤ — رهی آقامحمدابراهیم‌اصفهانی ۳۰٤

سلطانی میرزا رضاقلی‌نوایی ۳۰۵ — میرزا صفی صفی ۳۰٦

صفائی آقامحمد کرمانی ۳۰٦ — صفائی محمدعلی‌یزدی ۳۰٦

فردی صفربیگ زند ۳۰٦ — عالی میرزامحمدحسین‌شیرازی۳۰۷

آقا علی شیرازی ۳۱۵ — عامی حاج‌حسین ۳۱۵

فدوی آقامحمدجعفرشیرازی ۳۱٦ — فکاری میرزامحمد ۳۱۷

قاآنی میرزاحبیب شیرازی ۳۱۸ — قضائی عبدالرحیم‌یزدی ۳۲۰

میرزا مهدی شیرازی ۳۲۱ — مهدی‌بیگ شقاقی ۳۲۰

نادری میرزا ابراهیم ۳۲۲ — نشاطی محمدباقربیگ ۳۲۳

نشاطی میرزا عباس ۳۲٤ — نقی میرزاعلیخان ۳۲۵

نورعلی نورعلیشاه۳۲۵ — نیری میرزاطاهر ۳۲۷

یاری میرزا محمدحسین ۳۳۷ — نجفقلی‌میرزا ۱۱٦

بسمل‌علی‌اکبرنواب شیرازی مؤلف تذکره ۳۲۷

آغاز: بسمله .

این روضهٔ دلگشا است باغی زجنان

از فضل خدای اکبر ایمن ز خزان

هر صفحهٔ اواست غیرت عارض‌حور

هرسطری‌ازواست رشك زلف غلمان

دلگشا حمدی که شمیمش دلهای مرده را زندگی دهد و جانفزا شکری که

نسیمش جانهای پژمرده را تازگی بخشد حمد محمودیست . . . که ذکرش دوای دل دردمندان است .

انجام : واختر طالع ساکنانش بانواع خطوط ذاتی وعرضی محفوظ بوده.

۲- شرح سی فصل خواجهٔ طوسی (۳۶۳ - ۴۳۶) از همو که در ۱۲۳۰ و بنام فتحعلی‌شاه قاجار آن را ساخته است . چندین حاشیه دارد با نشانهٔ « منه غفر له ». (مدرس ۲۲۸) .

آغاز: بسمله. حمد خداوندیرا سزاست که چشم‌نجوم در مطالعهٔ مطالع‌عظمت وجلالش متحیر ... وبعد چنین گوید ... علی اکبرشیرازی .

انجام : و گویند این درجه صورت حشرات دارد والله یعلم.

۳- ذخیرة النجاة فی میراث الاموات (۴۳۷-۴۸۷) از همو بفارسی در ۱۱ رجب ۱۲۴۷ و بنام حسین‌علی میرزای قاجارو دریك مقدمه در پنج قول و ده مقاله وخاتمه در ده فصل و بسیار رسالهٔ خوبی است .

آغاز: بسمله . حمد بیحد مرخالق اکبر را رواست جل‌جلاله که ابواب‌قواعد مدارك‌مسائل را که‌وسائل‌مسالك‌راه نجاتست برروی ما بندگان تبه روزگار گشاد... چنین گوید ... علی‌اکبر شیرازی .

انجام : این‌بودآنچه ممکن شدایرادآن در این رسالهٔ موجزه وتفصیل‌رامقام دیگراست امید که در تحریرآن مثاب باشد نه معاقب الحمدلله علی اوله وآخره.

۴- نور الهدایة فی اثبات الرسالة (۴۸۸ - ۵۰۷) از همو بدرخواست یکی از دانشمندان مسیحی در یك مقدمه در سه باب و یك مقاله در یك مقدمه و سه مطلب‌و یك خاتمه .

آغاز: بسمله . تحفهٔ حمد سزاوار درگاه بی نیازیست که گم گشتگان وادی ضلالت را بدلالت‌پیش‌روان راه‌هدایت‌بسرمنزل مقصود رسانید ... بعد چنین گوید... علی‌اکبر شیرازی .

انجام: واجزاءهما بالاحسان احسانا و بالسیئات غفرانا.

۵ـ اندرزنامه (۵۰۸ـ۵۲۳) از همو که برای ابوطالب نواب ومیرزا علی صدر دوپسرخود ساخته است (ذریعهٔ ۲:۲۶۶).

آغاز: بسمله. بعد از حمد خالق اکبر و درود حضرت سید خیر البشر... چنین گوید... علی اکبر شیرازی که این کلمه ایست چند که برسبیل پند بجهت فرزندان ارجمند و نورچشمان دلبند ابوطالب ومیرزا علی... نوشته میشود.

... الاای نورچشم من که عمرت باد جاویدان

نصیحت گویمت بشنو بگوش سر نه گوش جان

....

خدا رابندگی کن گرهوای سروری داری

که شاهانند کمتر بندهٔ خلاق انس و جان

انجام: بآرزوهای نفس خود مایل شده‌اند والله اعلم بالصواب.

۶ـ تحفة‌السفر لنورالبصر (۵۲۴ـ۵۵۹) از همو درمعانی وبیان وبدیع که بنام فرزند خود ساخته‌است (ذریعه ۳:۴۴۱) دریك مقدمه در آنچه پیش ازشروع‌دانستنی است و سه باب (استعارات ـ کنایات ـ صنایع بدیعی) و خاتمه درتشبیهات. او آن‌را در بندر بوشهر هنگامی که حسین علی میرزای قاجار فرمانفرمای فارس درآنجابوده در ۷ رجب ۱۲۴۴ بپایان رسانده است.

آغاز: بسمله. مسافران دیار بندگی را دردرگاه حضرت اله چه راه آوردی خوشتر از حمد وثنا است... بعد چنین گوید... علی اکبرشیرازی.

انجام: باتمام رسید بید مؤلف... ابن علی‌بن محمداسمعیل[بن] محمدمهدی علی‌اکبرغفرله.

۳۰۰۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخهٔ کتاب طهارت است و میرسد بپایان کتاب جنایز و نشانهٔ بلاغ دارد ، یادداشت فرهاد میرزا مورخ شب ۲۵ع۱۲۸۴/۲ و حاشیه‌ای از حاجی ملا علی کنی تهرانی دارد که بخواهش فرهاد میرزا نوشته و مورخ ۱۹ج۱۲۸۴/۱ است (ص ۳۶) ، نسخه در ۲۳ محرم ۱۲۳۶ از آن ریحان‌الله بن جعفر موسوی و در ۱۱۷۹ از آن محمد باقر بن محمد اسماعیل حسینی (با خط و مهر مورخ ۱۱۶۴) و در ۱۲۴۳ از آن محمد اسماعیل بن محمد باقر حسینی (با خط و مهر مورخ ۱۲۲۳) بوده است .

۴۰س ۱۲×۲۲/۵ ، ۱۹۰ـ۳۲۲۵ × ۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی درون زرد

صافی

از مولی خلیل قزوینی است .

۳۰۰۱

استعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد ؛

۱۵س ۱۱×۱۸/۵ ، ۱۸ـ۳۲۱۳ × ۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ترياکی مقوایی .

دیوان

از ملاحسن معلم نهاوندی در گذشتهٔ ۱۸ع۱۲۴۴/۲ با دیباچه از محمود میرزای قاجار شاگرد او درسر گذشت او (ص۱ـ۵) و غزل است بترتیب تهجی و رباعی و قطعه و ماده تاریخ و نزدیك ۶۲۰۰ بیت (۷ـ۴۲۲) و تخلص او در شعرها «حسن» است مدح محمود میرزا در آن بسیار است وستایش عبدالله میرزا هم در آن هست (ذریعهٔ ۹: ۲۴۵)

آغاز دیباچه : بسمله . مستحسن طبع حسن حمد پروردگاریست ... که افلاك و خاك آفرید .

آغاز دیوان : کتاب قصاید . این قصیده را در عروسی ... محمود میرزا گوید صبیه حسن خان والی درخرم آباد کردستان .

منت وافر خدایرا که همه جا — بهرمن اسباب عیش کرده مهیا

بودم روزی بشهر بند نهاوند — شسته بخانه همی جریده وتنها

انجام : وله ایضا .

ای تیرغمت نشسته برجان حسن — در کوی تو عشق خاردامان حسن

دانم که بفردا نکشد زندگیش — امشب سگ کوی تست مهمان حسن

۳۰۰۲

نستعلیق محمد رحیم بن میرزا محمد در سپاهان در روز دُوشنبه ۱۰ ج۱۲۱۹/۲ بخواهش آقا ابوالقاسم پسر آقامحمدعلی ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد.

۲۱س ۱۲/۵×۲۱/۵ ، ۲۸۹گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی — جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

روضة الانوار عباسی

از محمد باقر سبزواری در گذشتهٔ ۱۰۹۰ در یك مقدمه و دوقسم که برای شاه عباس دوم دررجب ۱۰۷۳ (درچند ماهی) ساخته است . (سپه ش ۸۱۵۳ ـ طوس ۳۳۹:۲ ـ ذریعه ۱۱ : ۲۸۹) .

۳۰۰۳

نستعلیق خوش گویا از علی قلی در ۱۲۹(؟) ، جدول زر و مشکی و لاجورد و شنگرف وزنگار، میان سطرها باگلبرگ طلااندازی شده، در پایان آمده که نسخه برای کتابخانهٔ شاهزاده‌ای که نامش پاك شده است نوشته شده ، نسخه از آن محمد شفیع و محمدتقی میرزا وخانلرخان نصرالله میرزا پسر محمدشاه قاجاربوده است ، عالمگیر میرزا آن را تعارف نموده و همین خانلر آن را بحریم سلطان بخشیده بود ، نواب عالیه آن را بعلی قلی داده که خط او مورخ ۲۹ محرم ۱۲۹۴ در آغاز هست.

٦س ۱۵×۲۱ ، ۲۱گ ۲۹ ، ۳۰/۵×۲۱ ، کاغذ متن وحاشیه ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

منشآت

از ظهوری نورالدین محمد تربتی ترشیزی (کشته شدهٔ در ۱۰۳۴ در دکن) است و در این نسخه که درمیانه‌افتادگی دارد دیباچهٔ نورس (۱-۳۶) و دیباچهٔ گلزار ابراهیم (۳۶-۵۵) هست (ش ۱۳-۱۹۹۷/۱۲ - ذریعه ۹: ۶۵۶و۸: ۲۸۹ - سپه۲: ۶۳۱ مجلس ۲:۲۴۶).

۳۰۰۴

نسخ یحیی‌بن ابی‌النصر بن حامد در روز پنجشنبه ۱۹ع۱۰۲۵/۲، عنوان و نشان شنگرف. نسخه ازآن شیخ خضر ومحمدبن عیسی‌بن ابراهیم‌کورانی حسینی وحسن اصفهانی بوده است، تاریخهای تملك ۱٦ صفر۱۲۶۳و۱۲۵۵ و۱۱۷۰و۱۰۴۷دارد.

۳۱س۱۲/۵×۲۰، ۱۹۷گ ۱۹×۲۹، کاغذ سمرقندی جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی.

بغیة الوعاة فی طبقات اللغویین والنحاة

ازجلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی که در رمضان ۸۷۱ ساخته است.

۳۰۰۵

نسخ‌گویا از خود مؤلف بگواهی پاره‌ای از عنوانهای مطالب که درهامش دیده میشود،عنوان و نشان شنگرف، خط حیدرقلی قاجارنهاوندی درهامش ص۴۹ دیده میشود.

۲۰س۷/۵×۱۵/۵، ۱۸۴گ۲۲×۲۵/۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

فتوحات عباسیه

از محمد نصیربن قاضی بن کاشف‌الدین محمد یزدی مؤلف «تحفهٔ سلیمانیهٔ عباسیه در شرح رسالهٔ رضویه ذهبیه» (ش۲۵۸۳/۱و۲۷۰۳/۳) که‌درآغازفتح یکم سند

روایت او از پدرش از شیخ بهایی از پدرش از شهید ثانی تا بامام صادق هست. کتاب در سه فتح است:

فتح اول در بیان حدیث آداب صلوة یومیه و افضل عبادات بدنیه (ص۱ـ۱۵).

فتح دوم در بیان تشریح مجموع سر (ص۱٦ـ٥٦) در اینجا در میان ص۱۵و۱٦ در نسخه افتادگی دارد و آغاز این فتح نیست.

بابهای ۱ـ۷ و نیمهٔ نخستین باب ۸ این فتح را ندارد و از باب ۹ تا ۲۰ آن هست بدینگونه:

باب نهم در بیان دوپردهٔ دماغ ام غلیظه وام رقیقه ص۲٤.

باب دهم در بیان مغز دماغ و جزومقدم ومؤخر و یمین ویسار و تزیدات دماغ ص ۲۸.

باب یازدهم در بیان سه بطن مغزدماغ مقدم ووسط ومؤخر ص۳٤.

باب دوازدهم در بیان دوده والیتین ص ۳۷.

باب سیزدهم در بیان معصره که آن را بر که گویند ص٤۱.

باب چهاردهم در بیان غدهٔ صنوبریه ومنافع آن ص٤٥.

باب پانزدهم دربیان مستنقع که او را قمع نیز گویند ص ٤۸

باب شانزدهم در بیان غدهٔ ترمسیه ص ٥۰

باب هفدهم در بیان شبکهٔ دماغ ص٥۰

باب هیجدهم در بیان عرقهای وریدی سر ص٥۳

باب نوزدهم در بیان شریانهای سر ص٥٤.

باب بیستم در بیان پیها که از مغز رسته اند ص ٥٤.

فتح سیوم در بیان شبهۀ مشهورۀ طفره و جواب آن از دوانی و پدر مؤلف (٥٦ ـ ٦۱).

عنوانهایی در هامش نسخه دیده میشود مانند « اعتراض پدر عالی مقدارم بر قرشی » (ص۲۱و۳۵) و « بحث پدرم بر جالینوس » (ص ۲٤) و « تحقیق جواب شبهۀ طفره که از پدر عالی مقدارم دعا گوی دولت قاهره شنیده‌ام» (ص۵۹) واینها میرساند که نسخۀ ما اصل و نوشتۀ خود مؤلف باید باشد چه این عنوانها درمتن کتاب نیامده تا نویسندۀ نسخۀ آنها را در هامش بنویسد و پیداستکه خود او این عنوانهـا و مانند آنها را مناسب با مطالب یافته و در برابر آن در هامش نوشته است. او در متن کتاب هم در چند جای دیگر از پدر خود بعنوان « استاد و پدر عالی مقدارم» و « استادعالی مقدارم » و « پدر ارجمندم » یاد کرده است (ص۵و۲٤و۵۹) .

آغاز: بسمله .

ای از توحدیث معرفت را تبیین — وی ترجمۀ وصف تو تنزیل مبین

گر شکر تو آرایش‌عنوان‌نبود — تبلیغ رسالت نکند روح امین

حمد وسپاس بی قیاس حکیمی را که‌پادشاه نفس ناطقه را درسواد سویداء قلب صنوبری صاحب قران ساخته ... اما بعد چون در عنفوان طفولیت و جوانی ... محمد نصیرابن‌قاضی‌بن کاشف‌الدین‌محمد ... ازبرکات رافت ... شاه عباس‌الصفوی‌الموسوی الحسینی بهادرخان بتلثیم عتبۀ ... ابوالحسن علی‌بن موسی‌الرضا ... سرافراز گشته... این رسالۀ موسومه‌به فتوحات عباسیه را ... تألیف ... نموده هدیۀ مجلس‌بهشت‌اساس .. ساخت .

انجام افتاده : و تفصیل این جواب و تفصیل تقریر (فتح سیوم) .

۳۰۰٦

نسخ نیمۀ شوال ۱۱۰۸ (ص۴۸٦) ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد. ۱۹س۸×۱۸/۵ ، ۲۷۷گ‍۱۸×۲۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازشرف‌الدین میرزا محمدبن محمدرضای مجذوب تبریزی زندهٔ در ۱۰۶۳ و ۱۰۸۸ (مجلس ۳ : ۶۳۸ و ۶۶٤) .

۱ـ خزائن الفوائد (۱ ـ ٤۸۶ متن) .

آغاز:

بحر یست لباب ازفراید	شد نام خزائن الفوائد
هم جل جلالـه ازانت	هم عم نواله در شانت
لا احصی افضل الرسل بس	در باب تو عذرخواه هر کس
گفتند همه چنانکه شاید	افـدستای تو آرایـد

انجام :

روزی که قلم گرفت معبود	لوحش کف مرتضی علی بود

۲ـ شاه راه نجات ساختهٔ ۱۰۶۸ (٤۸۷ـ٥٤٥ متن) .

آغاز:

این کتاب از توجه حضرات	شد مسمی بشاه راه نجات

بسمله .

یار آینه خانه‌ای میخواست	التفاتش بهانه ای میخواست
چون ثباتی نداشت خانهٔ گل	دوستی برد پی بخانهٔ دل

انجام : شکر شکر شاه راه نجات ...

راه این منزل این نامه تمام	گفتمت والسلام و الاکرام

۳ـ قصائد در مدح امامان (٥٤٥ـ٥٥۳ متن) .

آغاز: بسمله . نمونه‌ایست از مدح امیر کل امیر .

زور بازوی ترا الله اکبر شاهد است

گر دل خصم تو منکر گشت خیبر شاهد است

انجام :

جمع یکجا دشمنانت رامگو دوزخ کند

حیرت مجذوب در مدح هم ازشما است

عکس رخسار تو در آیینهٔ جان داده‌اند

لطفها بسیار در دولت توزشاهان دیده‌اند

۴ـ مسلك النجاة (۴۷۷ـ ۴۸۹ هامش) .

آغاز:

صاحب نشوی گر توزمین راو زمان را   شیرازه که بندد بهم اجزای جهان را

انجام :

رو بآن روضهٔ بهشت آیین   سر بآن آستان فیض آثار

۵ـ منهاج الحقایق (۴۹۰ ـ ۵۰۴ هامش) .

آغاز:

ای شده محبوس دام آرزو   نیست چیزی کز گره در دام او

این همه موج سراب آب نیست   تا نبینی بد نکو بنگر نکو

انجام :

بسان شهی کز سجود درش   فزون از ملایك بود عسکرش

۶ـ ترجیع و رباعی (۵۰۵ ـ ۵۳۱ هامش) .

آغاز:

بخاك ره آن شهنشاه دین   که بر روی شود ختم فتح مبین

انجام : در ازل این سجده را آموختند .

۳۰۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰، جدول زر ومشکی ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشتی دارد ازسلمان مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۵ (ص۲) نسخه‌اندکی پیش ازسرگذشت بانصیبی‌است و پاره‌ای از شعرهای شعرا درهامش

افروده شده است گویا ازهمان سلمان است تا نیمهٔ سرگذشت هلالی ، صحیفهٔ هفتم پیش از صحیفهٔ پنجم آمده و نسخه آشفته و پس و پیش است ، آغاز وانجام آن‌هم افتاده است ، نسخهٔ خوب و پاگیزه‌ایست.
۱۷س۹×۱۶ ، ۹۴گ۱۵/۵×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب مقوایی

تحفهٔ سامی

از ابوالنصر سام میرزا است (حقوق ۴۲ ـ ادبیات ۸۵ ـ استوری ۱ : ۷۹۷ و ۱۳۳۵).

۳۰۰۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در ص۱۳۶ آمده « درروز پانزده ماه‌شوال سنه اربع و الف »وسپس دوبیتی‌است‌بفارسی، نیز در ص۱۶۶آمده « درشب سه شنبه چهارم جمادی‌الآخر سنهٔ اربع والف » پس ازین یك بیت فارسی است .
۱۹س۹×۱۵ ، ۱۰۶گ۱۱/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبز ضربی‌مقوایی

جنگ

شعرهای چندین شاعر درآن آمده بدین گونه :

۱ـ گزیده‌ای از حدیقهٔ سنایی (۱ـ۶۰) .
۲ـ گزیده‌ای از پنج گنج نظامی (۶۱-۷۱) .
۳ـ گزیده‌ای از جام جم اوحدی (۷۳ـ۸۱) .
٤ـ گزیده‌ای از مثنوی مولوی (۸۳-۱۱۳) .

نیز شعرهای : عطاروخسرو وعماد شهریاری وسعد دل وبسطامی وامیرمعزی ونظیری و حافظ و ناصرخسرو و ازروشنایی‌نامهٔ او وشاه داعی ومحمد غزالی (بعربی ص۱۱٦) و جلال جعفری و شاه کبود جامه و سید محمد جامه باف و همدمی جهرمی وخواجوی کرمانی و امامی هروی و شیخ آذری و سنایی و سلمان ساوجی و کاتبی لاهیجی و اوحدالدین کرمانی وسعدالدین حموی وظهیرفاریابی ونجم‌الدین زرکوب

و خواجهٔ انصاری و ذواللسانین و ملای روم و امام احمد غزالی بفارسی (۱۳۱) و امرءالقیس و ابوطاهر بن یحیی و نظامی و عبدالواسع پورحسینی متخلص بواسع بخط خود او (ص۱۸۷) و رشید و طواط و محیی‌الدین اعرابی و میرحسینی سادات و امیر خسرو و پرتوی و ابوسعید و نجم‌الدین کبری و از فوایح‌الجمال او بفارسی (ص۱۵۰) ومجیر بیلقانی و شاه نعمةالله وعراقی ومیرعبدالغنی (بلغه‌الله الی متمناه) (ص۱۵۷) ونظام استرابادی وسحابی و شرف شفروه و ملامؤمن حسین یزدی (ادام‌الله بر کاته) (۱۶۶) و سید حسینی و فردوسی و مجدهمگر وشیخ ابوسعید بزغش شیرازی و کمال اسماعیل و ادیب صابر و اوحدی سپاهانی و مسعود سعد و شیخ روز بهان و ابو شرف کرمانی و پهلوان احمد گوهران و عایشهٔ سمرقندی و عایشهٔ مصری هردو بفارسی (ص۲۰۶) و آصف وعلامهٔ دوانی و فغانی و اهلی و انوری و عصمت بخارایی و رود کی وابوسعید رستمی؛ از «ده نامهٔ شیخ» هم شعری آمده (ص ۸۱) و از مکاتیب قطبیه (ص۱۳۸) وازویس ورامین (۱۷۳).

۳۰۰۹

نستعلیق ۱۲۲۱، عنوان ونشان شنگرف، جدول زنگار، درص۷۱-۷۶ شرح بیتی است از عرفی بفارسی و نسیمی بفارسی وساقی بترکی و دوشعر فارسی دیگر و شرح در همه بترکی‌است وازمستقیم زاده سعدالدین است، یادداشت ۱۲۳۶و۱۲۲۹و۱۲۳۱و۱۲۳۳ در ص۷۷ هست بترکی وشعرهای فارسی و ترکی در ص۷۸و۷۹، درص۸۰-۸۳ شرحی است بفارسی برشعرهای انوری وظهیر فاریابی وسلمان واز مرآة صفا وکشف اسرار خواجه جمال‌الدین وشعرحافظ و حسام دیوانه ومعزی و از کشف ابیات شاه طاهر وباید بخشی ازکتابی باشد.

۲۳س۷×۱۷/۵، ۴۸گ۱۴×۲۴، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

شهری و گلی

از میرك محمد نقشبندی نوادهٔبراق خان (ص۱۴) بترکی که در شرح‌شعرهای

دشوار فارسی و درشهرسکتوار در ۱ج۱/۱۰۲۲ (پایان) ساخته است ، نکته های ادبی وتاریخی دارد . نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست . او درخاتمه از ساقی‌نامهٔ مسلسل ونوادرالامثال خود یاد میکند واین خاتمه بفارسی است (ص۱ـ۷۱ نسخه) .

آغاز: بسمله . بنام پاك خدای هش ده هزار عالم جل ذ کره که روح پرفتوح خلاصهٔ موجودات در قبضهٔ قدرت او است ... اجمعین بو کمینهٔ طاشکندی اعنی میرك محمد نقشبندی که سگ گردن بستهٔ سلسلهٔ نقشبندی در فضلای متقدمین و شعرای متاخرین ابیاتنی‌تتبع ایدروم .

انجام : بی منت مخلوق میسر گردان (نوشته شد بقلم قیالر امامی زاده ابراهیم ... فی ۲۵ م سنهٔ ۱۲۲۱) .

آقای باستانی ترجمهٔ دیباچهٔ این رساله را بپارسی بخط خود نوشته است و اینك می‌بینیم:

بنام پاك خدای هجده هزارعالم جل ذ کره که روح پر فتوح خلاصهٔ موجودات درقبضهٔ قدرت اوست صلی‌الله علیه وسلم وعرونامعدود برچهار یارباصفا وآل واصحاب رضوان‌الله علیهم‌اجمعین .

اما بعد این کمینهٔ تاشکندی اعنی میرك محمد نقبندی که سگ گردن بسته سلسلهٔ نقشبندی است ابیات‌شعرای متقدمین و متأخرین را تتبع میکردم وبادوستان مذاکره میکردم دربین قصاید و رباعیات و مثنویات و مقطعات بعضی ابیات مشکله بنظر رسیده قصد کردم علی قدر الامکان بمثقب طبع الماس گون درناسفتهٔ معانی را شکافتنی‌وابکارحجلهٔ مضمون‌را دست کشیده ورخ‌بگشایم بیت‌لمؤلفه:«من‌نه‌چون‌قافیه سنجان قدیمم لیکن‌تافته برهمه کس پرتو انوارقدم» اینك ازخوش طبعان روز گار که بر فواید این‌فرایدآ گاه میگردند التماس دارم که از دعاء خیرفراموشم‌نفرمایند. این کتاب مستطاب که‌نورستهٔ‌باغ جنانست و مقبول خاطرعارفان جهان گشته

ومانند دستهٔ گلی‌دست بدست گشته شایسته است اگر بنامهٔ شهری و گلی‌اش بنامم . بیت لمؤلفه :

اولدی ای جان گلشنی نك بلبلی

بـو کتابك نامی شهری و گلـی

(ترجمه: گشته است ایگلشن جانرا بلبلی

این کتاب را نام شهری و گلی)

بیت کاتبی :

در خسوفی کاش بودی بسته دست امهات

تا ندیدی داغهای سرخ بر رخسار گل

مقصود اینست که کاش دست مادر روزگار هنگام خسوف ماه بسته بودتا بررخ گل داغهای سرخ نبود . در میان ایرانیان رسم است که معتقدند هنگام گرفتن ماه اگر زن آبستن در حال تعجب و یاترس دست بهر یك از اعضاء و بدن خود بگذارد بعینه اثر درهمان موضع کودك مینماید وباقی‌میماند .

ایضاً :

چو در نظر گه دیوار یار چیده نهم

بهانه چشم پریدن کنم بدیده نهم

این یك هم باز خبر از یك عقیدهٔ معمول درمیان ایرانیان میدهد که‌چون‌جائی از بدن یا رخسار آدمی‌بپرد یا بجهد برای رفع اختلاج یك پر کاه از کاه گل دیوار کنده و بران موضع می‌نهند تا آرام گیرد .

شاعر میگوید :

از فرط محبت کاه گل دیوار یار را به بهانهٔ چشم پریدن بدیده مینهم

چنین است ترجمهٔ فارسی چند بندی از این رساله که آقای

باستانی نوشته است:

فرهنگ‌نویسان برای لغت رود معانی رودخانه ورووه‌ودره‌را نوشته‌اند ولی بمعنی پسرهم آمده رود کی استادالشعرا را برای آن رود کی گویند که در هنگام کود کی اشعار میسرود . کاف رود کی علامت تصغیر است چنانکه کاتبی در مرثیهٔ حضرت حسین بن علی در جایی که پسرعلی باید بگوید رودعلی گفته :

رود علی است بسته و ما را برای او

دریاست چشم وهرمژه برترزچشمه‌هاست

این بیت مولانا دارای صنعت وهمچون سحر حلال که‌هفت لفظ آشنا در آن‌جمع کرده .

بین ایرانیان مشهور است که نهال بقم بغایت ضعیف و بیحال است . چنانچه از این بیت‌مولانا انوری که شریان‌دشمن ممدوح خودرا به‌بقم‌تشبیه کرده معلوم‌میشود :

سبابهٔ بقراط قضا یك حر کت یافت شریان عدوی تو و شریـان بقم را

فاعل یافت سبابهٔ بقراط است ومفعولش‌شریان عدوست . یعنی‌شریان‌عدوی تووشریان بقم را سبابهٔ‌دست قضا دارای یك حر کت از ضعف وناتوانی‌یافت .

بیت شیخ عطار :

هست دریائی زجوهرموج زن گر ندانی این‌سخن‌شش‌پنج‌زن

مفهوم‌این‌شعر: واو بحروف ابجد ٦ وهاه٥است که «هو»میشود . منظورحضرت شیخ از این بیت تقرب به خدا بوسیلهٔ تکثیرذ کراست

اجه وتته هردو نام شهری‌است در هندوستان . پته نام پارچهٔ ابریشمین‌است ، گته یعنی بزرگ و گنده باشد ، خنك بارد و ثقیل ، تاسمه تسمه تکه‌چرم، قنجوقه خود لغت تر کی است و نام یکی از اشیائی است که در زین اسب بکارمیرود . لغات

مذکورهٔ بالا ازاین بیت شیخ هندوستان امیرخسرو دهلوی مبین و روشن میشود

نظم دروصف محبوب :

سروی چوتودرباغچه ودرتته‌نباشد	گل مثل رخ آل تو البته نباشد
از پشت رخ‌تو کشم‌تاسمه‌ای‌چند	تا قنجوقهٔ اسب تو از پته نباشد
دوزندقبابهر قدت از گل سوری	تا خلعت زیبای تو از لته نباشد
چون‌موی‌شدازفکرمیانت‌تن‌خسرو	تاهمچو رقیب خنکت گته نباشد

ایرانیان‌میگفتند که شبچراغ گوهریست‌دریایی که‌حق تعالی‌دردل گاو بحری قرار داده وآن حیوانرا براو موکل کرده از او آنی غفلت نمی نماید و شبها از دریا برآمده در روشنی او چرا مینماید چنانچه شیخ عطار در معراج حضرت رسالت این مضمون را آورده :

بهرزمین گاوشداو گوهرش	برده فلك از پی تاج سرش
گوهرشب‌رابشبی گوهرین	گاو فلك برده ز گاو زمین

مقصود از گاو فلك برج ثوراست.

۳۰۱۰

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف.
سطرچلیپا ۱۰/۵×۱۷/۵ ، ۱۰۵گ‌۱۲ ، ۱۸/۵× ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

منشآت

نامه‌ها و فرمانها ونشانهای زمان صفوی‌است بدینگونه:

۱ـ انشای میرزاقاسم پسر عبدالقادر تونی (تذکرهٔ نصرابادی)

۱ درتعریف درهٔ انجیری

۲ـ انشای همو درس گذشت خود و گله ازروز گار ٤
۳ـ رقعهٔ طیبت آمیز که بکلانترقاین نوشته است ۹
٤ـ رقعهٔ طیبت آمیز که در وصف سلطان‌محمدنایی‌نوشته است ۱۳
٥ـ رقعهٔ طیبت آمیز به ملاجان جنابدی ۲۰
٦ـ نامهٔ میرزا عبدالقادر کلانتر ووزیرتون‌بوزیرمشهدمقدس‌ووصف
حال شمسی خان بیك داروغهٔ تون ۲۳
۷ـ دونامهٔ دیگر از میرزا عبدالقادر ۲٦و۲۸
۸ـ نامهٔ شاهنوازخان بیگلربیگی قندهار بکاظم‌خان
بیگلربیگی استراباد ۹
۹ـ منشآت میرزا محمد مؤمنا . آزاد نامچه (۳۱ و ۳۹) و توبه نامچه
(۳۱) و دو دیباچهٔ ملك خریدن (۳۳ و ۳٤) و مهرنامچه و مصالحه
نامچه (۳٤ـ۳۹)
۱۰ـ انشای الغ منشی‌بنام صفی‌قلی‌خان درشمارش ووصف
٦٥ گونه انگورهرات درتنگوزئیل ۱۰۹۲ ۳۹ـ٤۲
۱۱ـ نامهٔ تاریخی امیرعلیشیر به یعقوب بیك قرا گوزلودرباره
زر ناسره ٤۲
۱۲ـ نامهٔ میرزا محمد رضی مستوفی خاصه‌به بیگلربیگی‌استراباد
وفرستادن دیوان اشعارخود ٤٦
۱۳ـ پاسخ بیگلربیگی استراباد ٤۸
۱٤ـ نامهٔ بمستوفی‌الممالك با چند نامهٔ دیگر گویااز همان
میرزا محمد رضی ٥۰
۱٥ـ نامهٔ باعتمادالسلطنة ٦۰
۱٦ـ نامهٔ بایشیك آقاسی‌باشی ٦۰

۱۷ـ نامهٔ بمیرزا عبدالقادر ۶۱
۱۸ـ نامهٔ بمیرزا طاهر گویا وحید ودرخواست کلیات دیوان ۶۲
۱۹ـ نامهٔ بواقعه نویس ۶۳
۲۰ـ نامهٔ بحکیم باشی ۶۳
۲۱ـ نامهٔ بمتولی ۶۴
۲۲ـ نامهٔ بدرویشان ۶۴
۲۳ـ نامهٔ باطبا ۶۴
۲۴ـ نامهٔ بارباب قلم ۷۷
۲۵ـ نامهٔ بفضلا ۸۱
۲۶ـ نامهٔ بوزیر موقوفات ۹۰
۲۷ـ پاسخ بکسی که بازواسب فرستاده ۱۰۹
۲۸ـ درتعزیت ۱۱۰
۲۹ـ درخواست پیوند درخت ۱۱۹
۳۰ـ نامهٔ بزنان ۱۲۲
۳۱ـ نامهٔ ابدال خان بآقاحسینای خوانساری ۱۲۳
۳۲ـ انشای عبدالواسع غوربانی باشعراو ودرآن ازسلیمان خان بن خان گرای وصفی قلی خان بن تکش خان یادشده است ۱۲۶
۳۳ـ نامهٔ دیگراز همو ۱۳۰
۳۴ـ نامهٔ تاریخی بخواجه تمیم اندجانی که بدژ «باروچاق» فرستاده شده تا از آنجا بهرات وازآنجا بمشهد برود چه او بساط نیرنگ وتزویر گسترده بود ۱۳۵
۳۵ـ در تعریف غلیان ۱۳۹
۳۶ـ درخواست شراب ۱۴۳

۳۷ـ نامهٔ حسینخان شاملو بحافظ محبعلی برای خواندن و نواختن
ودرآن افزارهای موسیقی یادشده است ۱٤۳

۳۸ـ وقف نامچهٔ خراب آباد از رضی‌الدین محمد ۱٤٤

۳۹ـ وقف نامهٔ املاك رضی ۱٥۲

٤۰ـ منشور شاطرا ۱٦٥

٤۱ـ روایح الانشاء (۱٦٦ـ۱۸۱) ازعلی نقی ترشیزی که بدستور فتحعلی خان امیرشکارباشی دیوان اعلی و بیگلربیگی مشهد مقدس معلی در دژسرخس وزورآباد خدمت میکرده است درآن مقالهٔ ۱ درصورت ارقام طبقهٔ ملا زمان و عنوانهای فرقهٔ اول ارباب منصب که سرانجام امورممالك بیمن کفایت ایشان منوط است ، نشان : نیابت وو کالت و وزارت و قورچی باشیگری و قوللر آقاسیگری و تفنگچی آقاسیگری وتوپچی باشیگری و دیوان بیگی گری و میرشکار باشی گـری وفرقهٔ دوم اصحاب قلم که بنای دخل و خرج دیوان بـکلك دررسلك ایشان منتظم است ،نشان : استیفا واستیفای خاصگی ولشکرنویسی وصاحب توجیهی و آوارجه نویسی واحضارنویسی واشراف و رونق افزایی دفترخانهٔ بازنشستگی در هفتادسالگی دیده میشود .

آغاز: رسالهٔ منشآت مرحمت پناه میرزا علی نقی ترشیزی فوردی . بسملـه . حمد وسپاس شدید الاساس که عروج مرغ نشان برشرفات ایوان بیانش عین‌خیال و محض محال است نثار بارگاه پادشاه بی مثل و بدل که پیش طاق درگاه جلالش ازل تتق سراپرده عظمت و کمالش لم‌یزل است ... اما بعد مقصود از تحریك مشاطهٔ كلك غالیه فام . . . آنست که این رساله ایست مسمی به روایح الانشاء مرتب بر مقدمه و مقاله وخاتمه.

انجام افتاده : از حصول خواهش و مقصود او .

٤۲ـ در تعلیم خط نستعلیق (۱۸۲) بنظم فارسی بدینگونـه : در تعلیم خط [نسق تعلیق] .

از واضع خط نسق تعلیق   بشنو سخنی ز روی تحقیق

[ازبهر] الف سه نقطه باید   امـا بهمان قلم کـه آید

از وی حرکات همزه پیدا   اما بطـریق رمز و ایما

زانگونه که گرشود نگونساز   گردد بهمان صفت نمودار

یك نقطه بسست گردن پـا   شش نقطه درازیش‌هنر بنما

حرف تی و ثی به بامثالست   حکم همه را یك احتمالست

جیم ار خواهی پی نکویی   پیوند بنون کن از نکویی

بایدبن جیم را چنان ساخت   کش‌هیئت‌بیضه‌ای‌توان یافت

یك نقطه اگر کنی برو وصل   نونست بنـزد واضع اصل

باید تن دال را چنان ساخت   کز دال‌دوحرف باتوان یافت

را نیز دو نقطـه گفت بینا   یك‌نقطه سر است ودیگری پا

دندانـهٔ سین اول سرسین   یکنقطه نموده اند تعیین

دنـدانـهٔ دویمش بیایـد   . . . .

اما بن شین بشکل نونست   درقول کسی که ذوفنون‌است

شین‌راچون کشش‌دهی‌بقانون   تشبیه دیگر شنو ز مجنون

گر شین چپی برو فزاید   بر شکل گلاب زن نماید

باید سر صاد را چنان ساخت   کزوی‌صادی‌نگون‌توان‌یافت

نزدیك خـرد وران استاد   طایك الف است ویك سرصاد

اما الفش دو نقطه بـایـد   وز صاد گشاده تر نمـاید

دندان وی از قلـم بینداز   یکنقطه اش از الف جدا ساز

ای تازه نهال بـاغ کونین   چون مردم دیده قرة العین

باید سر عین را چنان ساخت   کزوی‌سرطاء هم توان‌ساخت

در حلقهٔ عین و حلقهٔ جیم   یکنوع نموده اند تعلیم

هر جا که نموده اند فائی   یك نقطه مدور است و بائی

قافست بقول ذوفنونی   یك نقطهٔ مستدیر و نونی

کافست بحرف نیکرایی   پیوند الف بحرف بایی

سر کش بچه ما ندای یگانه   تیری زده بر سر نشانه

طواش زچهار نقطه کم نیست   ور پنج کشند نیز غم نیست

لامست الف برو مرکب   گردیده بدین صفت مرتب

استاد هنر ور افسر میم   یك نقطه نموده است تعلیم

مقدار دو نقطه گردن او   زعنا الفست دامن او

نون شش نقط است بشنو از من   دو گردن و دوتن و دودامن

در پاش اگر نهی سر جیم   آید بظهور پیکر جیم

هر واو گرفت نیك رایی   یکنقطه مدور است ورایی

ها نقطه بنه در او ز آغاز   از نوك قدم موربش ساز

زانگونه بیار ها گشاید   کاندازهٔ نقطه ای نماید

لارا الف بنه در آغاز   یکنقطه سوی یسار کش باز

وانگه الفی بکش برابر   بر دامن او بنه سراسر

کانهم الفی دگر نماید   زانگونه بیاض نو نماید

گویند مورخان عالم   لارا سه الف برابر هم

باید سر یا سه نقطه کردن   یك نقطه دیگر بپای گردن

گردن بطریقه ای نماید   کانداز[ه] دودال حاصل آید

۴۳_ گلشن خیال (۱۸۳ _ ۱۸۹) از حاجی میرزا محمد طاهر نصرابادی (ش ۲۴۶۵/۱۲).

۴۴_ مثنوی شفیعای اثر درستایش وحیدالزمانی   ۱۹۰

۴۵_ بندی دیگر ازاو   ۱۹۲

٤٦ـ هجوی از شفیعا مورخ شب ۱٤ محرم ۱۱۳۳ ص ۱۹۲ـ۱۹۳

٤۷ـ منشآت واعظ قزوینی ۱۹٤

٤۸ـ وقف نامه ۲۰۰

٤۹ـ مهر نامچه ۲۰۵

۵۰ـ نامهٔ میرمحمد باقر داماد بملا عبدالله ۲۰۸

۵۱ـ تهنیت جلوس شاه سلیم ۲۰۹

۳۰۱۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، باستانی آن را در نسخه « بهرستان » نامیده است .

۱۸س/۵/۶×۱۳ ، ۱۲۱گ ۱۲×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دیوان

ازمولی ادهم عزلتی خلخالی واعظ (س۹ـص ۲۳٤) بروش بوستان سعدی درپند و اندرز گرچه میگوید که « پس از وی گلستان نوشتن خریست» (ص۳٤) در ده باب هریك در چند فصل با داستانهای مناسب وخود او در دیباچه باعنوان « ترتیب ابواب» فهرست آنها را میآورد (ص۳۵) نام او در آن (ص۱۰و۱۶۹) آمده است .

چنین است فهرست بابها : شهوات ، حرص وطول امل ، شکر ، قناعت ، سخا ، یقین ، علم ، علاج صفات بد ، اخلاص و صدق و رضا ، تقوی و خوف ورجا .

نیز میگوید :

نوشتم بسی نسخه های نکو همه هادی و ره نمای نکو

پیاپی معانی بیان ساختیم بالفاظ پرهسم نپرداختیم

ولیکن به بحری که بستان دروست

مر آن بحر چون طبع سعدی نکوست

دلم بود بسیار مایل بدان | که‌ننوشته‌بودم کتابی‌در آن

....

پس از وی گلستان نوشتن خریست

ببستان مقابل شدن ابتریست

....

چه حاجت‌پس‌از آن‌دو عالی کتاب | نوشتن کتب گرچه باشد صواب

ولی طبع و تقلید مردان راه | که شد«من تشبه»بحسنش گواه

(ذریعه ۹ : ۷۱۷ ـ مجلس ۲ : ۱۹٦ ـ دانشمندان آذربایجان ۲۷۳ ـ مشرق التوحیداودرسپه ش۰ ۵۸۳۸/۱) .

آغاز:

بنام خدایی که بخشنده اوست | بهر سختیی یاور بنده اوست

حکیمی که جان جهان آفرید | بقدرت نهان عیان آفرید

انجام افتاده :

خردمند گفتمش که باشدمحال | که‌بی‌آن کنم برتوآنرا حلال

بفکرت (حکایت یکم باب دهم) .

۳۰۱۲

نسخ موسی‌بن کربلایی میرزا عبدالجواد چهکندولی در ۲۴ ج۱/۱۳۳۱ ، عنوان شنگرف ، نسخهٔ دومی است که او نوشته است .

۲۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۲۲×۱۳/۵ـ۳۵۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

بهارستان

تذکرهٔ شعرای قاین است از ضیاءالدین محمدحسین بن محمد ضیاءآیتی بیرجندی خوراسانی (سدهٔ ۱٤) که‌شعرهاسی‌وهفت شاعرقاینی‌را درآن آورده‌است .این کتاب‌بنام

بهارستان چاپ شده‌ولی‌در این نسخه‌از این‌نام نشانی نیست. (استوری ۱ : ۹۲۳ – مشار ۲۳۸) .

چنین است فهرست نامهای شاعرانی که در این رساله سر گذشت و شعر آنها آمده است :

بوذرجمهر قاینی (۳) ابوبکر قهپایی (٤) کوشککی قاینی (٤) حکیم ابونصر محمد قاینی (٥) هلال قاینی (٦) نزاری قهستانی (٦) حکیم شیونی (۱۸) جلال الدین یوسف (۱۸) ولی دشت بیاضی (۱۹) سیدعلی واعظ قاینی (۲٥) نورالله اسفراینی (۲۷) سید محمد نوربخش (۲۸) سید جعفر قاینی (۳۳) ابن حسام (۳٤) شاه اسحق‌ولی(٤۷) خواجه آصفی (٤۸) ملابلال شاخنی (٥۰) عبداللطیف بیرجندی (٥۱) منشی بمرودی (٥۲) زرین قلم بمرودی (٥۲) صبوحی بیرجندی (٥۳) اشراق بیرجندی (٥٥) دانش بمرودی (٥۸) درویش قاینی (٥۸) فروغ بیرجندی (٥۹) طوفان بیرجندی (٥۹)شهاب سیستانی (٥۹) سید ابوتراب (٦٥) شیخ محمد هادی (٦۷) سیداسماعیل سید دانی قاینی (۷۱) وحشی بیرجندی (۷٤) شیخ عبدالحسین واعظ (۷٦) راغب بیرجندی (۸۱) خیام بیرجندی (۸۳) مؤلف (۸٦) میرزاحبیب‌الله خراسانی (۹٤) محمدباقرپدر مؤلف (۹٦)(۱).

۱ـ آقای باستانی راد یادداشتهایی دربارهٔ چند شاعر قاینی که در این تذکره نام آنها برده نشده نوشته ومنابع را هم یاد کرده ودرلای نسخه گذارده که اکنون گزیده‌ای از آنها را دراینجا می آوریم ،

۱ـ میرزا حسن‌اسیر جنابدی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابدی مورخ ۱٦۰٤ ـش ۲۹٥۰)

۲ـ میر بدیعی تونی (تذکرهٔ کنوزالشعراء صدرالدین محمد بهبهانی از سدهٔ ۱۱ ـش۲٤۲۸)

دنباله‌درصفحهٔ بعد

آغاز: لناسخ النسخة .

دنبالهٔ صفحهٔ پیش

۳ـ عبدی گون آبادی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابدی)

٤ـ عبدالقادر تونی (نصرآبادی ص۱۰٤)

٥ـ شکری طبسی (همان مجموعهٔ جنابدی)

٦ـ مهدی قاینی (مضامین الشعرا ازسدهٔ ۱۱ ـش۲٥۰٤)

۷ـ میرابوطالب ترشیزی (همان‌مضامین‌الشعراء)

۸ـ حیاتی طبسی (مجموعه شمارهٔ۹۹باستانی)

۹ـ سعدی قاینی حاجی ملامحمد (پشت دیوان حسرت نراقی سدهٔ ۱۲ بخط او)

۱۰ـ میرزا کوچك ساغرقاینی (دیوان حسرت)

۱۱ـ محمد شفیع بیرجندی از لوطیان زمان خود که نامه‌ای بعالـی حضرت میرزا حسین قاینی نوشته بود وشعرا ودر آن هست (همان مجموعهٔ جنابدی)

۱۲ـ محمد حسین بن بدیع‌الزمان منجم‌حسینی جنابدی مؤلف زایجه و طالع عباس میرزای نایب‌السلطنه که‌شعراو ورسالهٔ‌پدرش درزایجهٔ طالع نصرالله میرزا فرزند نادرشاه افشار بخواهش میرزا ابوالقاسم وزیر درآن هست (ازهمین زایجه) .

۱۳ـ حیدرعلی‌بن‌نعمة‌الله منشی طبسی مؤلف صحایف‌الاعمال که‌یك‌بیت‌ویك رباعی ماده تاریخ این کتاب در آن هست (صحایف‌الاعمال تألیف ۲ شوال ۱۰۰٦ نسخهٔ مورخ ۱۰۹۱ درقم ـ ش۳۰۲٤) .

۱٤ـ حیات میرزا محمد مهدی پسر میرزا محمد اسمعیل قـاینی (منتخب تـذکرهٔ مدایح‌المعتمدیه ازمیرزا محمد علی بهار مذهب اصفهانی) (ادبیات۱۰۰ـمجلس ۳ :٦۸۲)

۱٥ـ محمود تونی (همان مجموعهٔ جنابدی س۳٤) .

۱٦ـ خرم جنابدی که قطعه‌ای درماده تاریخ تولد فرزند دوستی بسال۱۱۱۹ دارد (همین مجموعهٔ جنابدی) .

۱۷ـ غزالی بیرجندی درهجوشهر بیرجند دارد :

داریم ز بیرجند ای دل گله‌ها	آن به که سفر کنیم زو مرحلهٔ ها
امید که دروی‌شود ازژلزله‌ها	صد بار دیگر عالیها سافلها

(پشت نسخهٔ رسالهٔ جوهر فرد تألیف نیازی بخاری مورخ۹۹٦) .

۱۸ـ مؤمنای قاینی دشت بیاضی (همان مجموعهٔ جنابدی) .

۱۹ـ حاج سراجا میرزا قاسمای قاینی (همین مجموعه) .

زآب زر هر چند استیفا کنی　　حق وصفش کی‌تواستقصا کنی

زنگک قاین را نموده برطرف　　منبع‌فیض است‌و کائی‌ازشرف

للشیخ عبدالحسین دام مجده .

این تذکره مجموعهٔ فضل و هنر است

گنجی‌است که‌پر زدز ولعل‌و گهر است

ابنای وطـن سزد بـدو فخـر کنند

امـا صد حیف موجز و مختصر است

رب یسر ولا تعسر . تذکرهٔ شعرای قائنات درخشنده دردری که ازصدف‌بلاغت سفته ... گردد سپاس حکیمی است . . . که خرد وعقل را در ممالك وجود‌بسلطنت و جهانداری بر گماشته :

انجام: قامتش خم بمثل چون پر کارآمد (لقد صار هذا آخرما اورد و افـاد جناب المستطاب المؤلف ... و زلل از خویش دلریش مدفوع نکرده ... والسلام).

۳۰۱۳ .

نستعلیق ، عنوان شنگرف ولاجورد و زنگار ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین ، دوصفحهٔ آغاز بزرحاشیه سازی شده ، در۱۵۴ ص ،
۱۴س‌۵/۷×۱۳/۵ ، ۷۸گ ۱۳×۵/۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی‌درون‌سرخ‌زرکوب

تاریخ‌قوامی

از حاجی اسدالله خان درویش بن حاجی ابراهیم قوام کلانتر شیرازی کـه در زمان نابینایی در ذی‌حجه ۱۲۳۹ تا ۱۲۶۳ بنام فتحعلـی شاه ساخته و داوری میرزا کوچك وصال‌آن‌رانوشته است(ص۳۷ـ۳۸و۱۰۶)سر گذشت‌خانوادهٔ‌قوام‌شیرازی‌است‌و پاداش رفتاری کـه او با مخدوم و مخدوم زادهٔ خود لطفعلیخان زند کـرده واز دست فتحعلیشاه‌آن‌را گرفته‌دران یادشده است . مؤلف « بزم‌غریب »دارد درشرح‌سفرمکه که

بنام حاجی محمدعلی در ۱۲۲۱ نوشته است (ص ۱٤۹) او را در ۱۹ سالگی در شب آدینه مباهله ۱۲۱۵ شاه کور کرد و بستگان او را هم یا کور کرد یا زبان برید یا زهر داد و یا با گلوله از پای در آورد و یا خواجه کرد (ص ۲۳ـ۲٤) سر گذشت او از ۱۲٤۰ تا ۱۲۶۳ در آن هست.

کتاب در چهارده باب است :

۱ـ کیفیت نسب.

۲ـ از زمان ولادت الی اوان مغضوب شدن از سلطان جهانیان.

۳ـ در انحراف مزاج مبارك سلطانی.

٤ـ تفصیل احوال بعد از سیاست و یاسا و اعطاف زیاده از حد

یکدور تاریخ ایران هم در آن هست (ص ٤۵ـ۹۹) نام کتاب از باستانی است.

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد چون چندی بود که بخاطر فاتر ... این بنده .. چنین می آمد که مجملی از ... کیفیت احوال خود ... مرقوم قلم شکسته رقم ... دارد.

انجام : و چشم از بهانه گویی و عیب جویی بوشند . مصرع : قلم اینجا رسید سر بشکست والسلام علی اشرف الانبیاء وسایر ائمة الهدی ورحمة الله و بر کاتبه.

(در پایان قصیده ایست از داوری در رثای مؤلف).

۳۰۱٤

نسخ مؤلف سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد.
۱۵س ۶/۵×۱۴ ، ۱۴۳ گ ۹/۵×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

خلاصة الاذكار واطمينان القلوب

از فیض کاشانی که در ۱۰۳۳ ساخته است (منزوی ۱ : ۱۰۵ ـ ذریعه ۷ : ۲۱۱ ـ سپه ۱ : ۲٤ ـ محجه ۲ : ۱۵ و ۳۰ و ٤۰).

٣٠١٥

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ، یادداشتهای تولد ۱۲۴۳و۱۱۲۸درص ۷۵ هست .
۱۸س۷/۵×۱۹ ، ۲۰۳گ۱۰/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی – جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

جنگ

نثر و نظم وادب و تاریخ و خبر شیعی و فلسفه است و بیشتر آنها گردآوری میرابوالحسن تاج حسینی وزیر قبانات سپاهان زندهٔ در سدهٔ ۱۱ و ۱۲ است . در آن از ماده تاریخهای ۱۱۲۰ و۱۱۱۲ آمده و یاد شده از منع محمد سلیمان‌خان ایشیك آقاسی باشی باشارهٔشاه‌استعمال‌تنبا کو وغلیان‌طلا ونقره را در۱۱۲۱ (ص۲۰) درص۱۷ و۶۰ نام « ابوالحسن‌الحسینی » ودر ص ۵۳ درشعرها ایکه سر گذشت او در آن آمده نام « تاج » دیده میشود : در دیوان قاسم خادم اصفهانی آمده :

چون میر ابوالحسن ازین غم‌آبادجهان
شد عازم باغ خلد با خاطر شاد
گفت از پی تاریخ وفاتش خادم
از تارك ارباب سخن تاج افتاد (۱۱۳۳)

نیمهٔ دوم آن (ص۱۶۰ - ۲۰۳) نباید از تاج باشد . در این جنگ شعر شعرای دیگرهم هست . چنین است فهرست‌پارهٔ ازمطالب آن :

۱ـ راقم از جانب بزرگ زاده بعالیجاه‌بیگلربیگی کوه کیلویه نوشته (۱)
۲ـ راقم بجا کم‌قبانات درهنگامی که باعث عزل وتغییر وزارت محرر حرف گردیده و بعد از اندك مدتی خودهم‌معزول‌شده‌نوشته (۶)
۳ـ راقم بیکی ازدوستان نوشته (۱۲)
٤ـ از منشآت ظهوری ازخوان خلیل او (۱۳)

۵ـ تعزیت نامه (۱۵)

۶ـ فردی چنداز محرر است (۲۹و۳۰و۳۵ـ۴۶و۵۱و۵۲ـ۵۶)

۷ـ تاریخ خلف اسحق بیك (بنظم مورخ ۱۱۲۹) (۳۲)

۸ـ قصیدهٔ سوزنی نزدیك بشعر راقم نسخه (۴۷)

۹ـ شعر بوالعجبی جورجانی (۵۰)

۱۰ـ نامه های کوتاهی ازراقم نسخه (۶۰ـ۷۴)

۱۱ـ نیمهٔ دوم رساله ای در تعبیر خواب بفارسی دارای عنوانها «فصل پنجم مشتمل برعلم جنبش تامه تصنیف بزرگی» و «فصل ششم مشتمل بر تعبیر خواب تصنیف بزرگی متضمن است بردوازده باب» و «فصل هفتم پوشیدن پوشاك» به نثر و نظم (۶۷ـ۱۸۸)

۱۲ـ «بیست وهشت باب» دراسب شناسی وفرسنامه (۲۹۰ـ۲۰۲)

آغاز: بسمله. حمدله. این نسخه ایست از گفتار ارسطالیس حکیم که جمع کرده است در وصف اسبان نیك وبد وهنرها والوان وعلامات هریك ودردها و بیماریها و درمانهای ایشان این نسخه را تألیف کرده از برای ذوالقرنین که اسکندر رومی خوانند و از دست یکی از نزدیکان پادشاه بدست من افتاد... واین موسومست به «بیست وهشت باب».

انجام: وبسیار رنجها حاصل شود والله اعلم.

۱۳ـ طریقهٔ عقد کردن اهل کردستان (۲۰۳) صیغهٔ نکاح و طلاق آنها است بزبان کردی.

۳۰۱۶

نستعلیق اسماعیل داروغة الفقرا در ذی قعده گویا همان سال تألیف.

۱۶س ۸×۱۶، ۲۵۶گ ۱۳×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ.

تنبیهیهٔ مهدویهٔ شخصیه

بفارسی در تصوف ذهبی از آقاسید آقای ارومی که در ۱۳۲۰ ساخته است . در پایان نسخه نامه ایست از جلال الدین مجد الاشراف شیرازی بمؤلف درستایش این رساله .

آغاز: ذلك فضل الله یوتیه من یشاء رسالهٔ تنبیهیهٔ مهدویه شخصیه . بسمله . الحمدلله الفیاض المطلق الازلی الابدی ... وبعد بدان ای طالب رحیق تحقیق .

انجام :

سائلم از قارئین و سامعین   رحمتی آرند بهر این حزین

۳۰۱۷

نسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان شنگرف یا مشکی درشت ، نشان شنگرف ، ش۱ از پایان افتاده ، در گ ۱۱۵ پ شعریست بفارسی بخط بیرام بیك :

خفته بودم بر سرم آمد نگارم گفت هی   آفتاب آمد برویت بر نمی‌خیزی هنوز

ش۱ حواشی دارد با نشان « رومی ، بردعی ، عبدالرحیم ، محیی‌الدین » ، ش۳ حواشی دارد با نشان « صلاح‌الدین ، میرحسین » ، شعرهای فارسی در گ ۹۲ر هست .

۱۷س ۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۴۰گ ۱۳/۵×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح الهدایة (۲پ ـ ۹۱پ) از میبدی بر هدایهٔ اثیریه ساختهٔ شوال ۸۸۰ (حقوق ۳۹۱ ـ طوس ٤ : ۱۹٦) .

۲ـ شرح الهدایة (۹۲ پ ـ ۱۳۰پ) از میرك شمس الدین محمد بن مبارك شاه بخاری جنگی (حقوق ص ۳۹۲ مورخ ۸۸۵ ـ طوس ٤:۱۹۵ مورخ ۸۵۰ ـ دیباچهٔ ایضاح المقاصد ص ۲۳) میرك در شرح حکمة العین از علامهٔ حلی (م ۷۲٦) یاد کرده و سید شریف (م ۸۱٦) برشرح او حاشیه نوشته است ، پس او در میان ۷۲٦ و ۸۱٦ میزیسته است .

[illegible]

پایان شرح الهدایة ش ۳۰۱۷/۲